ДОПОВІДЬ
ПРО СТАН ІНФОРМАТИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

1.1. Ключові напрямки інформатизації України

Безумовною і безальтернативною світовою тенденцією останнього десятиріччя є тенденція розвитку інформаційного суспільства. Урядом України також проводиться поглиблення інформатизації національної економіки, масове запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери суспільного життя.

Одним з найактуальніших завдань сьогодення є розвиток інформаційних технологій, подолання цифрової нерівності, спрощення надання адміністративних послуг шляхом переведення їх у електронну форму. Адже сьогодні за допомогою сучасних інформаційних технологій та комп'ютерної техніки можна проводити статистичні дослідження та дистанційно здобувати освіту, вести бізнес та отримувати адміністративні та інші публічні послуги, подавати фінансову, статистичну й іншу звітність та здійснювати покупки, оплачувати будь-які товари і послуги через мережу Інтернет та комунікувати з іншими користувачами мережі, організовувати одночасну роботу різних фахівців над спільними проектами тощо[1].

Слід відмітити, що 2021 рік охарактеризувався всесвітньою пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – пандемія коронавірусної інфекції COVID-19) та потребами у створенні дистанційних методів праці та навчання, надання адміністративних послуг в електронній формі засобами мережі Інтернет, посиленні електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів для швидкого та надійного обміну інформацією в режимі реального часу.

Разом з тим, 2022 рік приніс нові виклики з початком повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, що пов'язані з потребою у підвищенні рівня кіберзахищеності державних інформаційних ресурсів та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, наданні більшої кількості адміністративних послуг в електронній формі, розширенні можливостей для забезпечення освітнього процесу, тощо.

Для забезпеченості безперебійної роботи інформаційно-комунікаційних систем все більшої довіри заслуговують «хмарні технології», що дозволяє значно зменшити об'єм початкових капітальних витрат на розгортання необхідної

[1] https://dndi.mvs.gov.ua/files/pdf/Zbirnyk_theses_2021_05_20.pdf#page=328

цифрової інфраструктури, орендувати обчислювальні можливості та сервіси, виходячи з потреб конкретного бізнес-процесу. Користувач має можливість швидкого доступу до сервісу та оренди на необхідний час потрібних потужностей на захищених та технологічних площадках. Така технологія сприяє швидкому відновленню зруйнованої інформаційної інфраструктури.

Так для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану»[2] (далі – Постанова № 263), яка, зокрема, визначає, що державні органи можуть вживати таких додаткових заходів: 1) розміщувати державні інформаційні ресурси та публічні електронні реєстри на хмарних ресурсах та/або в центрах обробки даних, що розташовані за межами України, та реєструвати доменні імена у домені gov.ua для такого розміщення; 2) створювати додаткові резервні копії державних інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів з дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності; 3) зберігати резервні копії державних інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів у зашифрованому вигляді, зокрема за межами України, на хмарних ресурсах та/або окремих фізичних носіях, та/або в ізольованому сегменті центрів обробки даних з дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності; 4) зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів. Також даною постановою визначено заборону використання хмарних ресурсів та/або центрів обробки даних, розташованих на тимчасово окупованій території України, або тих, що належать державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом, або належать державі чи суб'єктам, діяльність яких підпадає під дію Закону України «Про санкції», щодо яких прийнято рішення про застосування санкцій в Україні та/або іншій державі та на територіях держав, які входять до митних та воєнних союзів з такими державами.

З 01.07.2022 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування інформаційно-

[2] https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnih-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voyennogo-stanu-263

комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів», яким внесено зміни до Законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про публічні електронні реєстри» та визначено заходи щодо забезпечення належного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, власниками яких є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, та захисту інформації, що обробляється в них, в умовах дії воєнного стану, зокрема, створення резервних копій державних інформаційних ресурсів із дотриманням встановлених для таких ресурсів вимог щодо їх захисту, цілісності та конфіденційності та їх розміщення за межами України; можливість розміщення інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів за межами України.

Також з 16.09.2022 набрав чинності Закон України «Про хмарні послуги», який визначає правові відносини, що виникають при наданні хмарних послуг, та встановлює особливості використання хмарних послуг органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, державними підприємствами, установами та організаціями, суб'єктами владних повноважень та іншими суб'єктами, яким делеговані такі повноваження.

Законом України «Про адміністративні послуги» визначено, що адміністративні послуги в електронній формі надаються з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі – Портал Дія), у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування.

В свою чергу держава докладає максимум зусиль для розвитку даного напряму, додаючи нові види послуг, що можна отримати засобами Порталу Дія, а також за допомогою мобільного додатку Порталу Дія (Дія) (далі – мобільний додаток Дія):

- значна кількість внутрішньо переміщених осіб, які евакуювалися у більш безпечні регіони України, не завжди має із собою необхідні документи. Від початку активних бойових дій державні реєстри були відключені з метою збільшення захищеності даних українців під час війни. Тож цифровий паспорт чи водійське у мобільному додатку Дія не завжди були під рукою, як у мирні часи. Саме тому була необхідна альтернатива, яка забезпечить швидке підтвердження

особи. Так, на період дії воєнного стану було впроваджено тимчасовий цифровий документ – ***єДокумент***[3];

- внаслідок ворожих обстрілів сотні тисяч громадян України залишилися без домівок. Для збору інформації та фіксації збитків на Порталі Дія та в мобільному додатку Дія створено новий сервіс – ***повідомлення про пошкоджене майно***. Ця послуга реалізована Міністерством цифрової трансформації України за підтримки проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» та Офісу ефективного регулювання BRDO;

- ***допомога по безробіттю*** — соціальна послуга для українців, які втратили роботу під час війни та зареєстровані на тимчасово окупованих територіях чи там, де ведуться активні бойові дії. У мобільному додатку Дія та на Порталі Дія створено відповідний сервіс для оформлення статусу безробітного й отримання щомісячної допомоги. «Через війну багато українців втратили роботу й не мають можливості працювати. Частину підприємств знищено окупантами, деякі збанкрутували або втратили попит. Крім того, тисячі українців не мають змоги зараз відвідувати держоргани. Тому ми працюємо над тим, щоб усі важливі соціальні послуги були доступні в смартфоні. Запускаємо спеціальну послугу в Дії — Допомогу по безробіттю. Послуга працює, як завжди, за декілька кліків», — зазначив Віце-прем'єр-міністр — Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров[4];

- у мобільному додатку Дія запущено чат-бот ***«єВорог»***[5], куди можна надсилати фото та відео, де видно перебування російських військ та їхньої техніки. Дані будуть перевіряти та надсилати до Збройних сил України: українська армія зможе бачити переміщення ворога в реальному часі та знешкодити його;

- окрім всіх прямих функцій сервісу, зараз діє категорія ***«Допомога армії»***, де кожен користувач, який хоче допомогти українській армії, може сплатити будь-яку суму грошей, що піде у фонд допомоги армії «Повернись живим» або на потреби Збройних сил України (в рамках ініціативи Президента України United24) в залежності від версії мобільного додатку Дія;

- за допомогою мобільного додатку Дія можна отримати ***статус та допомогу ВПО***[6];

---

[3] https://diia.gov.ua/news/yedokument-novij-timchasovij-cifrovij-dokument-na-period-voyennogo-stanu

[4] https://diia.gov.ua/news/dopomoga-po-bezrobittyu-posluga-dlya-tih-hto-vtrativ-robotu-pid-chas-vijni

[5] https://t.me/evorog_bot

[6] https://guide.diia.gov.ua/view/vydacha-dovidky-pro-vziattia-na-oblik-vnutrishno-peremishchenoi-osoby-e0d66712-cab9-43a2-8f11-2daa4b395bc6

- спільно зі стрімінговим сервісом Megogo в мобільному додатку Дія запущено сервіс ***«Дія TV»***, щоб 24/7 інформувати українців про війну з російської федерації і боротися з пропагандою агресора[7];
- за допомоги Національної суспільної телерадіокомпанії України в мобільному додатку Дія реалізовано послугу ***«Дія.радіо»***[8].

Впроваджуються нові рішення для роботи об'єктів критичної інфраструктури за допомогою терміналів Starlink - платформи супутникового Інтернету компанії SpaceX. Зазначене рішення є важливим для підтримання резервного каналу передачі даних, використовується як індивідуальними користувачами, так і підприємствами, а також в якості магістрального каналу операторами мобільного та фіксованого доступу до Інтернету. Наразі Україна використовує понад п'ятнадцять тисяч станцій доступу до супутникового Інтернету.

Інформатизація освітньої галузі в Україні теж має здобутки.

Цифрові технології все активніше використовуються для вдосконалення організації освітнього процесу та покращення управління в школах, коледжах, університетах. Для управління на центральному рівні створено ряд освітніх реєстрів, функціонують освітні інформаційні системи, за допомогою яких збирається, обробляється, зберігається різноманітна статистична та адміністративна інформація. На сьогодні уявити сучасну освіту без інформаційних технологій неможливо.

Утім в освітній галузі залишаються та з'являються нові проблеми, які необхідно розв'язувати. Зокрема, прийдешній навчальний рік буде невідворотно передбачати застосування дистанційної та змішаної форм навчання, вимушене використання яких зумовлено безпековими ризиками. Провадження ефективного дистанційного та змішаного навчання потребує вирішення багатьох технічних завдань із залученням сучасних комп'ютерних технологій.

Серед головних викликів, які постали у сфері інформатизації освіти, можна зазначити такі[9].

Подолання нерівності доступу закладів освіти, педагогів, здобувачів освіти до інформаційно-комунікаційних технологій. Така нерівність, яка ще більше загострюється через внутрішнє переміщення учасників освітнього процесу з безпекових мотивів та їх вимушений виїзд за межі країни, спричинена відсутністю у деяких місцевостях швидкісного Інтернету; недостатністю фінансування

---

[7] https://www.unian.ua/techno/u-zastosunku-diya-zapustili-ukrajinske-telebachennya-yak-nalashtuvati-ta-divitisya-11731354.html

[8] https://t.me/zedigital/1352

[9] http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/17997/1/Motyvatsiya_studentiv_medychnykh_zvo_v_umovakh_dystantsiynoho_navchannya.pdf

закладів освіти в частині комп'ютерного забезпечення освітнього процесу та застосування мультимедійного контенту у навчанні; соціально-економічною обмеженістю сімей щодо надання можливості їхнім дітям використовувати комп'ютери для дистанційного/змішаного навчання під час війни тощо.

Необхідність створення єдиної інформаційної платформи для відповідних сегментів системи освіти, передусім повної загальної середньої освіти, яка є обов'язковою для всіх громадян України відповідно до статті 53 Конституції України. Опитування учасників освітнього процесу свідчать, що використання нестандартизованого, неуніфікованого освітнього контенту ускладнює доступ до інформації та сприйняття навчального матеріалу.

Забезпечення безпечної та швидкої взаємодії між великою кількістю освітніх баз даних, оскільки їхня розрізненість й різноманіття інформації та форматів даних ускладнює користування освітнім контентом, не дає змоги отримати достовірну інформацію про стан системи освіти України.

Створення на національному рівні інформаційних баз з індивідуальними деперсоналізованими даними про здобувачів освіти та педагогічних працівників, а також відповідних державних освітніх реєстрів. У розвинених країнах світу вже більше десятиріччя такий інструментарій використовується як основа для ідентифікації освітньої траєкторії здобувача освіти. За рівнем успішності його реалізації в дорослому житті оцінюється якість освітніх послуг та ефективність функціонування закладів освіти. Індивідуальні деперсоналізовані дані педагогічних працівників забезпечать облік реальної чисельності педагогічного персоналу закладів освіти.

Подолання спротиву інформаційним новаціям консервативної частини учасників освітнього процесу, зумовленого порівняно невисоким рівнем опанування ними IT технологіями. З огляду на це, МОН здійснює посилену комунікаційну кампанію та ритмічно ініціює загальнонаціональні безкоштовні IT навчання (використання засобів Google Workspace, MS 365 тощо).

Прискорене вирішення завдань цифровізації освітніх процесів в контексті зменшення негативного впливу війни на освітній процес.

Наразі Міністерство освіти і науки України проводить інтенсивну роботу з напрацювання дієвих сценаріїв з розв'язання зазначених проблем, вдосконалює та уніфікує в цьому контексті низку освітніх інформаційних систем та централізованих інформаційних баз.

1.2. Україна у міжнародних індексах та рейтингах

Наразі Україна перебуває на етапі трансформації та реформування багатьох сфер суспільного життя. Значну роль у цих змінах відіграє процес цифровізації. Важливим показником цих змін є те коригування значення рейтингу Україні у

різних міжнародних дослідженнях, що присвячені або ІТ-сфері або стосуються окремих питань розвитку інформаційного суспільства. Загалом за даними таких рейтингів можна констатувати, що в Україні спостерігається поступовий (з окремих позицій - стрімкий) ріст інформатизації суспільства та його готовності використовувати здобутки інформаційних технологій у повсякденній та професійній діяльності.

За даними щорічного звіту Всесвітньої організації інтелектуальної власності - рейтинг «**Global Innovation Index 2021**» засвідчив зниження позиції України (рисунок 1). Глобальний інноваційний Індекс ранжує світові економіки відповідно до їх інноваційних можливостей. Він складається з 80 показників, згрупованих за вхідними та вихідними інноваційними ресурсами та віддзеркалює різні аспекти інновацій. Якщо в 2020 році Україна посідала в цьому рейтингу 45 місце зі 131[10], то у 2021 році – 49 місце зі 132[11].

• 2021 року Україна посіла 76 місце по запровадженню інновацій, що нижче, ніж 2020 року, але вище, ніж у 2019 році.

• За результатами інноваційної діяльності Україна посідає 37 місце.

Rankings for Ukraine (2019–2021)

	GII	Innovation inputs	Innovation outputs
2021	49	76	37
2020	45	71	37
2019	47	82	36

Рисунок 1. Рейтинг України Global Innovation Index 2021

Серед країн із рівнем доходу економіки нижче середнього Україна посіла за цим індексом третю позицію серед 34 країн та 32 місце серед 39 економік Європи (рисунок 2).

Top three innovation economies by income group

High-income	Upper middle-income	Lower middle-income	Low-income
1. Switzerland	1. China	1. Viet Nam	1. Rwanda ↑
2. Sweden	2. Bulgaria ↑	2. India ↑	2. Tajikistan ☆
3. United States of America	3. Malaysia ↓	3. Ukraine ↓	3. Malawi ☆

↑↓ Indicates the movement of rank within the top three, relative to 2020, and

☆ indicates a new entrant into the top three in 2021.

† Top three in Northern Africa and Western Asia (NAWA) – excluding island economies. The top four in the region, including all economies, are as follows: Israel (1st), Cyprus (2nd), United Arab Emirates (3rd) and Turkey (4th).

* Top three in sub-Saharan Africa (SSA) – excluding island economies. The top five in the region comprise Mauritius (1st), South Africa (2nd), Kenya (3rd), Cabo Verde (4th) and the United Republic of Tanzania (5th).

Рисунок 2. Global Innovation Index 2021 за рівнем доходу економіки

[10] https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020/ua.pdf

[11] https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf

Відповідно даних звіту «**Global Innovation Index 2021**» за показником результативності інновацій Україна увійшла до переліку країн з вищим рівнем очікуваного розвитку (Above expectations for level of development). Україна має найкращі показники в галузі знань і технологій (33), а найгірші показники в інфраструктурі (94).

Звіт Global Innovation Index 2022 буде оприлюднений ВОІВ під час заходу в гібридному форматі 29 вересня 2022 року[12].

За даними щорічного дослідження **Global Skill Report 2022**[13] від Coursera у категорії країн-лідерів Україна посіла 21-ше місце серед 100 країн світу. А в рейтингу за технологічними компетенціями — 8-ме (рисунок 3).

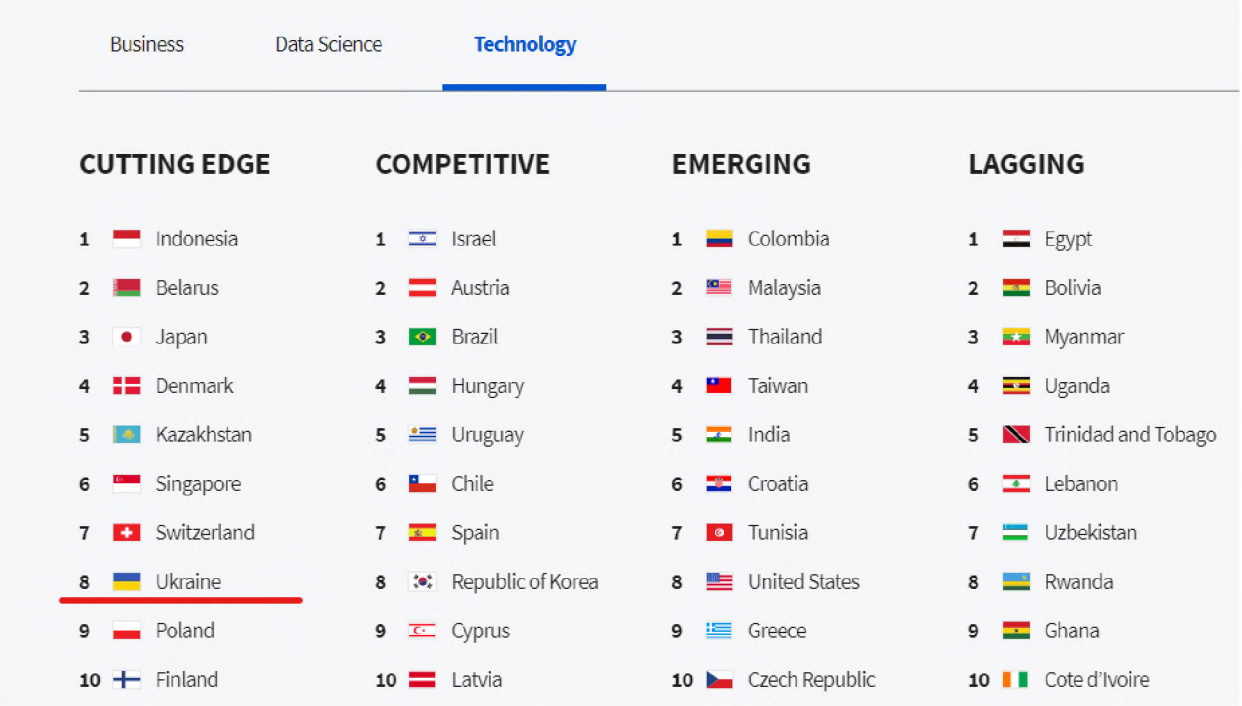

Рисунок 3. Рейтинг за даними Global Skill Report 2022

Це означає, що українці — одні з найкращих у світі в роботі з комп'ютерними мережами, базами даних, операційними системами, інженерією безпеки, програмною інженерією, комп'ютерним програмуванням, хмарними обчисленнями, веброзробкою, розробкою застосунків для мобільних пристроїв тощо[14].

Позитивним є і зростання України у рейтингу розбудови електронного урядування. У вересні 2022 року оприлюднено черговий звіт **«UN E-Government**

[12] https://ukrpatent.org/uk/news/main/Global-Innovation-Index-2022-12082022

[13] https://www.coursera.org/skills-reports/global?utm_medium=email&utm_source=enterprise&utm_content=body-link&utm_campaign=gsr2022&mkt_tok=NzQ4LU1JVi0xMTYAAAGFAVF9H01VP_fuOxFxBYey45yHrZB1ZAnJmNTHlSRFutxDsMR_pAHEszbwkW24KC7jWzkqok19zCMhaiZiYPrmpuwkQTfrcWgZpvF98PPXKBCh&fbclid=IwAR3VMwlYD6TJ2hsVno8vf7QyeyaWStIGA5fIa3tQJkfXDtFrnI3WR8XQ_xM

[14] https://t.me/mintsyfra/3171?fbclid=IwAR0l5RzA0dNRDMT1mXNrxn0V7lSZbXib5DdPkcuq5q0nQTI72a3UIHDnfiE

Survey 2022»[15] (рисунок 4). Дослідження проводиться раз на два роки та аналізує рівень розвитку електронного урядування держав, шляхом розрахунку двох ключових індексів: індекс розвитку електронного урядування (EGDI) та індекс електронної участі громадян (EPI).

Індекс EGDI (E-Government Development Index) є комплексним показником, який поєднує три субіндекси: кількість і якість онлайн-послуг, кількісно визначені як індекс онлайн-сервісів OSI (Online Service Index); індекс стану розвитку телекомунікаційної інфраструктури TII (Telecommunication Infrastructure Index); індекс людського капіталу HCI (Human Capital Index). Індекс EGDI використовується для вимірювання готовності урядів 193 країн-членів ООН до використання інформаційно-комунікаційних технологій для надання якісних інформаційних та публічних послуг населенню, бізнесу та застосування їх у роботі самих органів влади. ***У 2022 році Україна посіла 46 місце з показником індексу EGDI 0,8029, піднявшись на 23 сходинки у порівнянні з 2020 роком*** (у 2020 році Україна посіла 69 місце з показником індексу EGDI - 0,7119) та увійшовши до групи країн з дуже високим рівнем розвитку електронного урядування і стала однією із 60 країн даного рівня.

Індекс EPI (E-Participation Index) — індекс електронної участі громадян, який є ключовим для виміру урядування та одним із базисів сталого розвитку та базується на трьох складових: е-інформування, е-консультування та е-прийняття рішень. Оцінюється індекс EPI шляхом аналізу рівня розвитку національних порталів електронного урядування або інших урядових платформ, що стосуються надання актуальної інформації громадянам, консультацій з громадськістю та прийняття рішень. Згідно з індексом EPI, ***у 2022 році Україна посіла 57 місце у рейтингу з показником індексу – 0,6023***, що характерний для держав з високим рівнем електронної участі громадян, втративши 11 позицій порівняно з 2020 роком (у 2020 році Україна посіла 46 місце з показником індексу - 0,8095 та входила до країн з дуже високим рівнем електронної участі громадян).

Ще одним показником даного дослідження є індекс LOSI (Local Online Service Index) – індекс місцевих онлайн-сервісів. Після охоплення 100 міст у 2020 році поточний звіт аналізує прогрес найбільш густонаселеного міста в кожній зі 193 країн-учасниць опитування. Так ***у 2022 році Київ увійшов до групи міст з дуже високим рівнем індексу LOSI, посівши 21 позицію із загальним показником індексу – 0,8256*** (у 2020 році Київ посів 50 позицію з показником індексу - 0,35 та увійшовши до групи країн з середнім рівнем місцевих онлайн-сервісів).

---

[15] https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf

Серед інших індексів звіту варто відмітити також Індекс відкритих державних даних – індекс OGDI (Open Government Data Index), що походить від одного з трьох підіндексів індексу EGDI та індексу OSI. Таким чином, це додатковий індекс EGDI. Індекс OGDI вперше було представлено як пілотний індекс у дослідницькій роботі 2019 року та в опитуванні електронного уряду 2020 року. У 2022 році формування індексу OGDI складається з 26 питань (у порівнянні з дванадцятьма питаннями у 2020 році) з оцінки національних порталів електронного урядування для формування індексу OSI. ***У 2022 році Україна увійшла до країн з дуже високим рівнем індексу OGDI з показником індексу – 0,9211*** (у 2020 році показник індексу склав 0,8969 серед групи країн з високим рівнем розвитку даного показника).

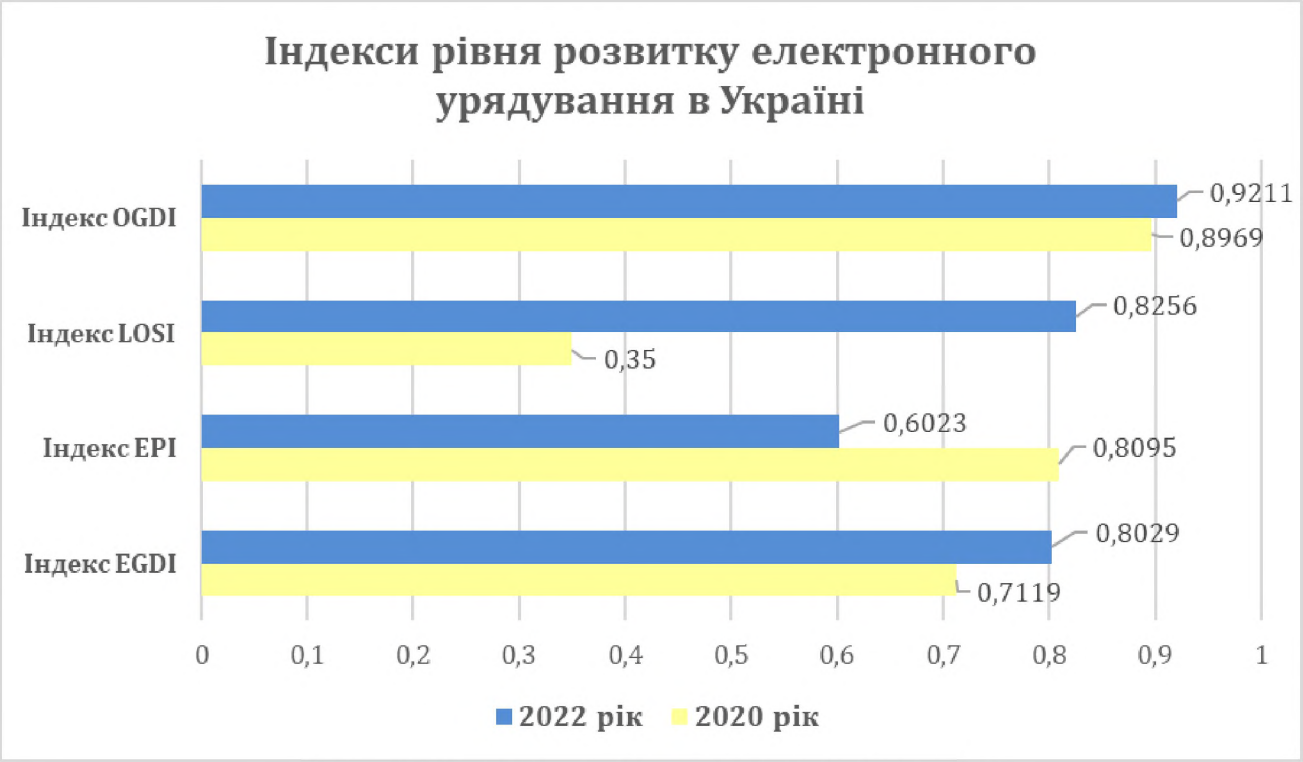

Рисунок 4. Індекси за даними звіту «UN E-Government Survey 2022»

Розвиток сфери відкритих даних є важливою складовою електронного урядування. Так в 2020 році проведено модернізацію Єдиного державного веб-порталу відкритих даних https://data.gov.ua/. Україна вперше взяла участь у Європейському дослідженні розвитку сфери відкритих даних **Open Data Maturity**, посівши 17 місце серед 35 країн ЄС (за даними «**Open Data Maturity Report 2020**»[16]), а у 2021 році Україна показала вражаючий ріст та зайняла за сукупністю показників 6-е місце серед 34 країн (рисунок 5), увійшовши до групи

[16] https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_landscaping_insight_report_n6_2020.pdf

країн-лідерів, тобто тих, які задають міжнародні тренди в сфері відкритих даних (за даними «**Open Data Maturity Report 2021**[17]»).

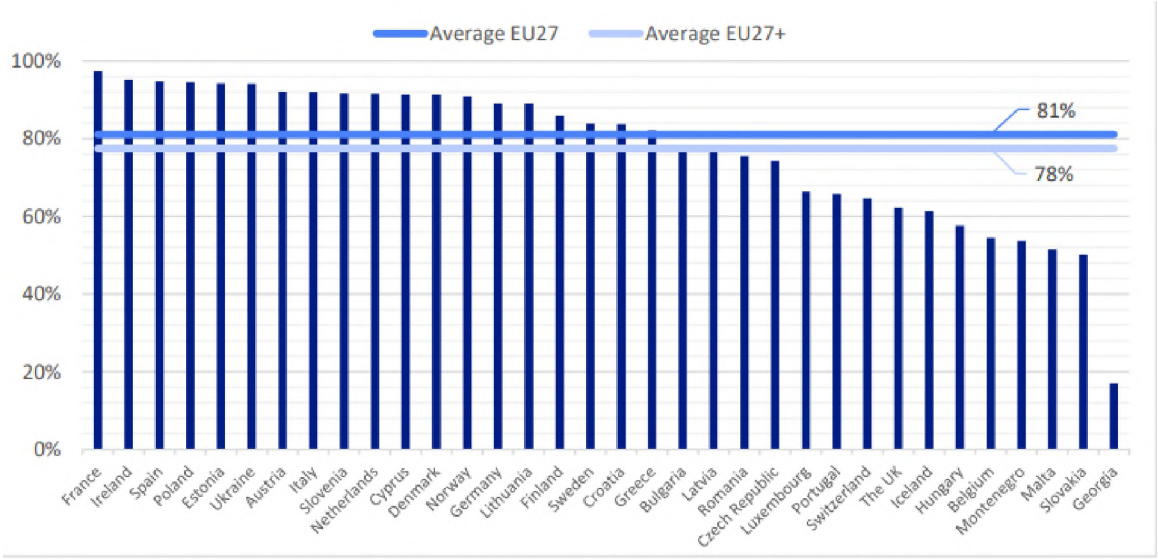

Рисунок 5. Рейтинг за даними Open Data Maturity Report 2021

«Україна є трендсеттером у публікації фінансових даних»[18], коли йдеться про відкриття фінансових даних у Європі. Країна показала значний прогрес у публікації фінансових даних на порталі E-data[19]. Ця платформа насправді складається з трьох порталів: «Spending» - набір даних про всі операції з Державного казначейства; «OpenBudget» – база знань, що містить бюджети місцевих адміністрацій; «ProIFIs» – інформаційний хаб для соціальних та інвестиційних проектів, що фінансуються за рахунок державних позик. Ці портали не тільки підвищують доступність і прозорість фінансових даних, але і полегшують їх повторне використання.

Організований в рамках перших в історії EU Open Data Days, EU Datathon 2021 розпочався в березні 2021 року із закликом до ентузіастів даних по всьому світу пропонувати ідеї для додатків з використанням відкритих даних з порталу data.europa.eu. Журі конкурсу мало 96 ідей додатків на вибір, що надходять з 33 країн Європи та за її межами. Учасникам було запропоновано надати заявки на вирішення одного з трьох викликів, що прирівнюються до пріоритетів Європейської Комісії. Україна увійшла до команд-фіналістів за напрямом «Економіка, яка працює для людей»[20].

Під час EU Datathon 2022, що розпочався у лютому 2022 року, було отримано 156 пропозицій від 121 команди з 38 країн світу. До участі у фіналі відібрано 12 команд, завершиться захід у жовтні 2022 року[21].

---

[17] https://data.europa.eu/sites/default/files/landscaping_insight_report_n7_2021.pdf
[18] https://data.europa.eu/en/news/ukraine-trend-setter-publishing-finance-data
[19] https://edata.gov.ua/
[20] EU Datathon 2021: meet the 9 finalist teams! https://data.europa.eu/en/news/eu-datathon-2021-meet-9-finalist-teams
[21] https://op.europa.eu/en/web/eudatathon

За даними світового рейтингу **Open Data Inventory (ODIN) 2020/21**[22] Україна посіла 45 місце зі 138 із загальним балом 63 (рисунок 6). Рейтинг Open Data Inventory визначає наскільки повними є статистичні пропозиції країни та чи відповідають її дані міжнародним стандартам відкритості, загальний бал є комбінацією підпоказника охоплення даних - 60 і підпоказника відкритості даних - 65.

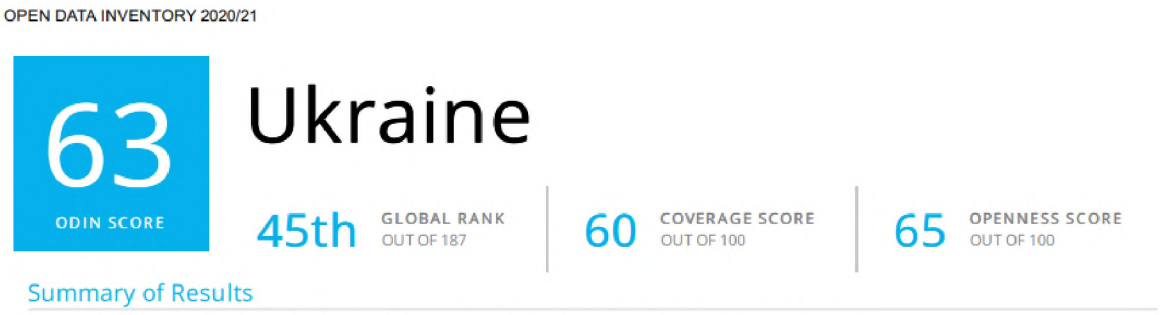

Рисунок 6. Рейтинг Open Data Inventory (ODIN) 2020/21

Відмічено зростання в рейтингу за Індексом Цифрової якості життя (**Digital Quality of Life Index 2021**[23] (DQL)), який опубліковано компанією Surfshark (рисунок 7). Так у 2021 році Україна посіла 47 місце у світі серед 110 країн, піднявшись на 18 позицій (у 2020 році Україна посіла 65 із 85 країн) та 31 місце серед країн Європи (серед 38 країн).

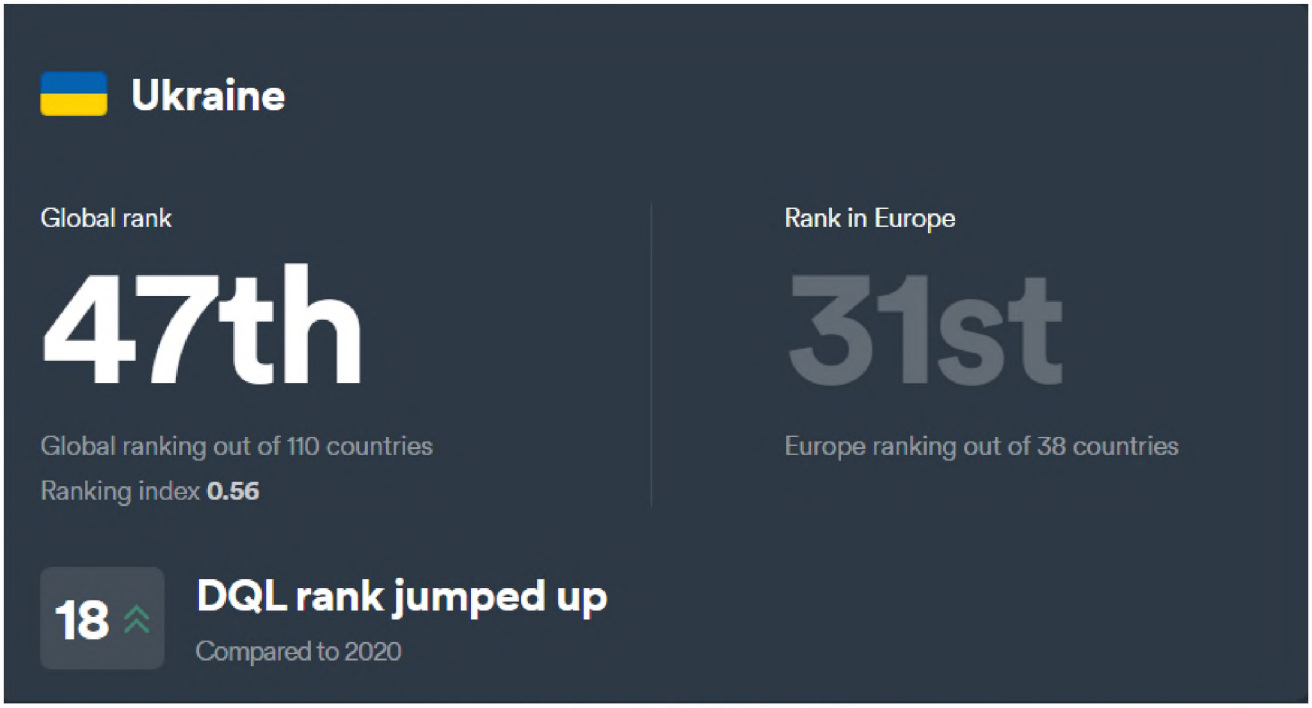

Рисунок 7. Digital Quality of Life Index 2021

За даними сайту **DataReportal – Global Digital Insights (2021)**[24] кількість користувачів Інтернету в Україні зросла на 2,0 мільйона (+ 7,3%) з січня 2020 року

[22] https://odin.opendatawatch.com/ReportCreator/ExportCountryReport/UKR/2020
[23] https://surfshark.com/dql2021?country=UA
[24] https://datareportal.com/reports/digital-2021-ukraine

до січня 2021 року та нараховує загалом 29,47 мільйонів користувачів (населення 43,6 мільйони). Також зросла на 3,5 мільйона (+16 %) кількість користувачів соціальних мереж, та становить 58,9% (25,7 мільйонів користувачів) від загальної кількості населення в січні 2021 року.

Станом на січень 2022 року за даними сайту **DataReportal – Global Digital Insights (2022)**[25] кількість користувачів Інтернету в Україні зросла на 526 тисяч (+ 1,7%) з січня 2021 року до січня 2022 року та нараховує загалом 31,1 мільйонів користувачів (населення 43,33 мільйони). З 2020 по 2021 рік кількість користувачів соціальних мереж зросла на 2,3 мільйона (+8,9 %) та становить 64,6% (25,7 мільйонів користувачів) від загальної кількості населення в січні 2021 року

За даними Міністерства цифрової трансформації України рівень покриття волоконно-оптичними мережами сільського населення станом на кінець 2020 року складав 77%, тоді як в січні 2022 року становив вже 89%. Рівень покриття населення мобільним Інтернетом 4G (від двох операторів) станом на кінець 2019 року становив 65%, а на початок 2022 року зріс до 89%.

Швидкість Інтернет-з'єднання в Україні в 2022 році за даними Ookla на початку 2022 року складала:

Середня швидкість підключення до мобільного Інтернету через стільникові мережі: 38,72 Мбіт/с.

Середня швидкість фіксованого підключення до Інтернету: 81,86 Мбіт/с.

Дані Ookla показують, що в порівнянні з серпнем 2021 року середня швидкість мобільного інтернет-з'єднання в Україні зросла на 2,33 Мбіт/с . Водночас за той самий період швидкість фіксованого інтернет-з'єднання в Україні зросла на 12,55 Мбіт/с .[26]

Дана статистика опублікована станом на січень 2022 року та не враховує значне руйнування інформаційно-комунікаційної інфраструктури, спричиненої повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України.

1.3. Стан реалізації Національної програми інформатизації

Головна мета Національної програми інформатизації (далі – НПІ) – це забезпечення координації проектів (програм) інформатизації в системі органів державної влади, їх узгодження з пріоритетними завданнями уряду та світовими трендами в сфері електронного урядування, інформатизації та захисту інформації, забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною

[25] https://datareportal.com/reports/digital-2022-ukraine

[26] https://www.speedtest.net/global-index/ukraine#fixed

інформацією на основі широкого використання інформаційних технологій з забезпеченням інформаційної безпеки.

Щодо практичних результатів виконання НПІ (Таблиця 1 та Рисунок 8), то протягом 2021 року Міністерство цифрової трансформації України отримало від державних замовників на погодження та розглянуло 3127 проектів інформатизації загальною вартістю 99 616 145,43 тис. гривень (в тому числі 670 проектів інформатизації, пов'язаних з реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 622-р «Про розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (далі – Розпорядження № 622-р)) та 279 завдань (проектів) інформатизації у вигляді пропозицій на 2022-2024 роки, у 2020 році розглянуто 1578 проектів інформатизації.

Таблиця 1. Розгляд проектів НПІ

	2020 рік			**2021 рік**		
	К-ть проектів	Вартість, млн. грн.	%	К-ть проектів	Вартість, млн. грн.	%
1. Всього подано проектів *З них:*	**1578**	**15 543,85**		**3127**	**99 616, 15**	
не погоджено	154	1 376,45	9,76	89	3 247,15	2,85
погоджено	1424	13 832,35	90,24	3038	96 369,00	97,15
2. Завдання на 2022-2024 рр				**279**	**7 145,49**	

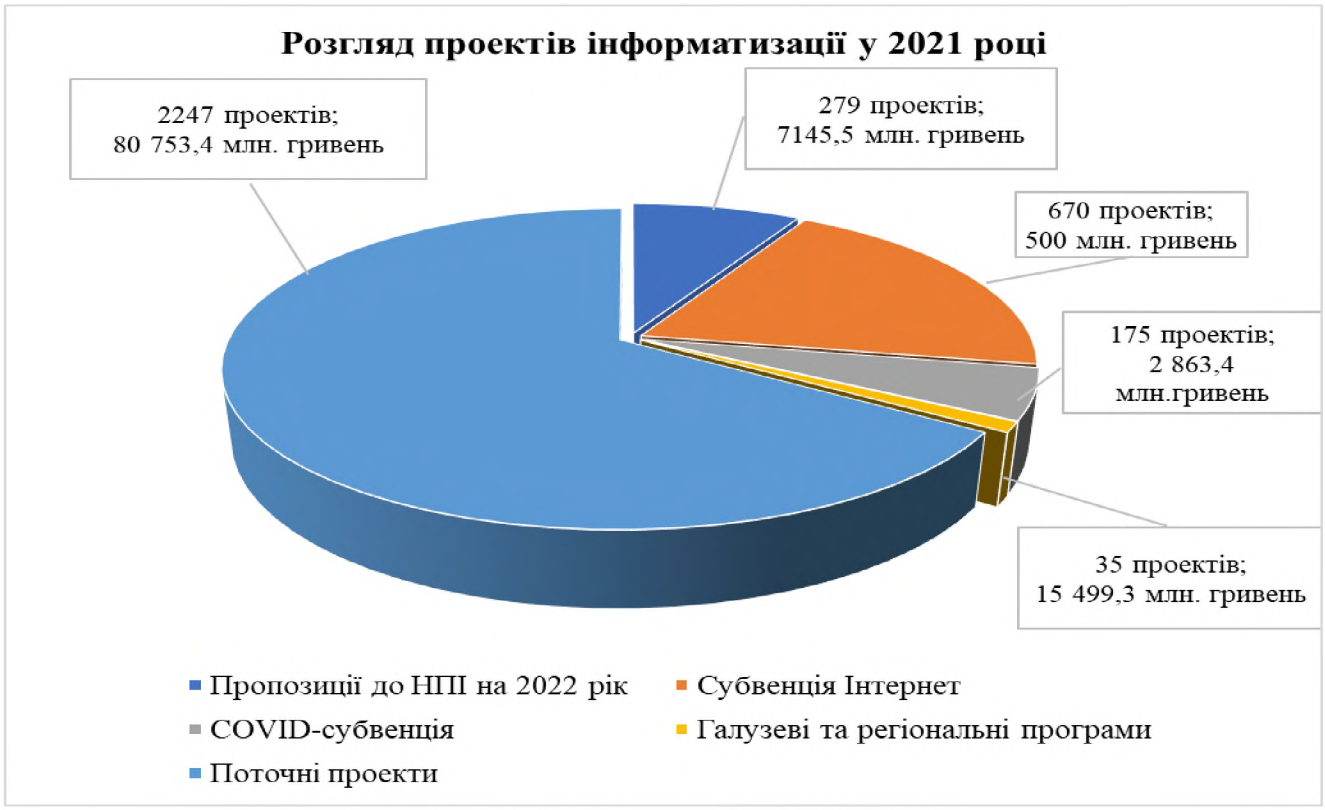

Рисунок 8. Розподіл проектів НПІ у 2021 році

Відповідно до Порядку формування та виконання Національної програми інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року № 1352, під час виконання завдань (проектів) Національної програми інформатизації державні замовники беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі за такими завданнями (проектами) після їх погодження з Генеральним державним замовником *у разі, коли їх вартість дорівнює або перевищує 500 тис. гривень*, а в разі закупівлі послуг з підключення до Інтернету та/або побудови локальних мереж для закладів загальної середньої освіти, - коли їх *вартість перевищує 1 тис. гривень*. Погодження завдань (проектів) вартістю меншою, ніж визначена в абзаці першому цього пункту, здійснюється шляхом повідомлення Генерального державного замовника за визначеною ним процедурою. Для інформування про такі проекти замовниками подається «Повідомлення про укладений договір».

Протягом 2020 року державними замовниками подано 100 622 повідомлення про укладений договір, шляхом заповнення запропонованої Google-форми[27,28], у 2021 році ці замовники подали 85 170 повідомлень про укладений договір, шляхом заповнення відповідної Google-форми.[29].

[27] https://docs.google.com/spreadsheets/d/1lOZM6-hDPFTO6E39wy6sq4c--4JEpkoTBQBJxA296lM/edit?usp=sharing
[28] https://docs.google.com/spreadsheets/d/1ZV1krYGBUfgwTgvtL5b885Hwl6RGjJQP506mJ3enV1E/edit?usp=sharing
[29] https://docs.google.com/spreadsheets/d/1h82RakpKqAQchOgkEO-3M4Pn_pu7DNb8HrOy3Wa1AKY/edit?usp=sharing

Загалом відмічаємо покращення стану підготовки матеріалів, що надаються розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів для погодження проектів інформатизації Генеральному державному замовнику Програми, у порівнянні з 2020 роком.

Відповідно до Порядку реалізації експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 228 (далі – Порядок 228), Міністерством цифрової трансформації України організовано проведення експертизи 3078 проектів інформатизації (з них 2129 щодо поточних проектів, 670 проектів щодо інтернет-субвенції, 279 проектів щодо пропозицій на 2022-2024 роки із потребою ресурсної підтримки).

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 403 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи, спрямовані на боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками під час навчального процесу у закладах загальної середньої освіти» організовано експертизу 175 проектів (було організовано та проведено первинну експертизу проектів інформатизації «Ноутбук кожному вчителю» щодо 51 034 одиниць ноутбуків на заплановану суму в розмірі 1 022 440,66 тис. гривень). За результатами проведених експертиз, рекомендовано зменшення загальної вартості об’єкта експертизи до 902 456,14 тис. гривень. Таким чином економія державних коштів, що відбулася в результаті проведення експертиз становить 119 984,53 тис гривень.

На виконання Розпорядження № 622-р організовано експертизу 670 проектів інформатизації на 500 000,0 тис. гривень.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 № 1352 «Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації» отримано завдань (проектів) інформатизації на 2022 рік – 983 загальною вартістю 17 299 227,53 тис. гривень. Загалом отримано інформацію щодо завдань (проектів) інформатизації на 2022 рік від 117 органів, з них:

- 18 органів надали інформацію щодо відсутності завдань;
- 55 органів надали інформацію щодо потреби в ресурсній підтримці на 279 завдань (проектів) загальною вартістю 7 145 485,46 тис. гривень (проте не всі завдання відповідають встановленим вимогам);
- 57 органів надали інформацію про заплановані 704 завдання (проектів) інформатизації загальною вартістю 10 153 742,07 тис. гривень, що плануються до виконання за рахунок власних бюджетних програм.

Разом з тим, слід зазначити, що Проектом Закону про Державний бюджет України на 2023 рік видатків за бюджетною програмою 2911040 «Національна програма інформатизації» не передбачено.

З метою автоматизації процесу приймання, обліку, опрацювання та зберігання наданих Замовниками програм, завдань, проектів, робіт інформатизації (та відповідних матеріалів до них), в рамках проекту технічної допомоги EU4DigitalUA, 02.08.2022 розпочато роботи зі створення та впровадження Єдиної інформаційної системи обліку Національної програми інформатизації.

Міністерство цифрової трансформації України продовжує працювати над впровадженням систем електронного документообігу та міжвідомчої електронної взаємодії (далі - ***СЕВ ОВВ***) в органах державної влади та місцевого самоврядування, всього до СЕВ ОВВ станом на 01.09.2022 підключено 4616 абонентів, в той час як у 2021 році цей показник складав 3412 абонентів.

На сучасному етапі інформатизації суспільства особливої уваги заслуговує процес взаємодії держави, бізнесу та громадянина із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Наразі, в рамках пілотного проекту, проводиться тестування інтеграції СЕВ ОВВ з ***платформою «ПТАХ»***. Платформа «ПТАХ» дає можливість об'єднати учасників документообміну та забезпечує єдиний стандарт обміну, перевірки, захисту та транспортування юридично значущих електронних документів, незалежно від системи електронного документообігу, підписаних кваліфікованим електронним підписом. Даний проект дасть можливість користувачам СЕВ ОВВ та користувачам платформи «ПТАХ» здійснювати обмін документами між собою, транспортування документів, підписаних кваліфікованим електронним підписом.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1087 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 і від 17 січня 2018 р. № 55» погодження проектів нормативно-правових актів здійснюється виключно в електронній формі.

В рамках виконання загальнодержавної програми «Національна програма інформатизації» прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 375-р «Про визначення окремих завдань (проектів) Національної програми інформатизації, їх державних замовників та передачу деяких бюджетних призначень, передбачених Міністерству цифрової трансформації на 2021 рік» (далі – Розпорядження № 375-р), яким затверджено перелік окремих завдань (проектів) на 2021 рік та їх державних замовників відповідно. Реалізація зазначених завдань дозволила впровадити важливі проекти цифрової

трансформації у соціальній, економічній, фінансовій сферах, сферах будівництва, юстиції, безпеки, державного управління, що зокрема визначені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 365-р «Деякі питання цифрової трансформації» (далі – Розпорядження № 365-р).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» за бюджетною програмою 2911040 «Національна програма інформатизації» було передбачено видатки в сумі 2 205 274,6 тис. гривень. Проте, у зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України, постановами Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 245 та від 01.04.2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» видатки зазначеної бюджетної програми спрямовано до резервного фонду державного бюджету в повному обсязі.

Результати проведеної роботи та основні досягнення **Міністерства цифрової трансформації України** у 2021-2022 роках.

Забезпечено подальший розвиток публічних (електронних публічних) послуг.

На Порталі Дія додалось більше 20 електронних послуг. У мобільному додатку Дія реалізовано понад 25 електронних публічних послуг та впроваджено відображення 21 цифрових документів, зокрема внутрішнього та міжнародного COVID-сертифікатів.

Майже 7 мільйонів раз користувачами успішно використано можливість шерингу електронних копій цифрових документів через Портал Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Дія. Щоденно - це від 30 000 до 50 000 успішних транзакцій.

Кількість державних послуг, інформація про які розміщується на Порталі Дія через програмний засіб «Гід з державних послуг»[30] (далі - Гід) зросла до понад 2100 адміністративних та інших публічних послуг, що надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Інформація на Гіді є актуальною та доступною для громадян та бізнесу.

Кількість користувачів Порталу Дія - понад 20 мільйонів. Кількість користувачів мобільного додатку Дія сягнула відмітки понад 18 мільйонів українців.

Понад 11,7 мільйонів користувачів отримали міжнародний COVID-сертифікат про вакцинацію. Запущено революційну технологію Дія.Підпис – захищений електронний підпис, який можна створити у мобільному додатку Дія,

[30] https://guide.diia.gov.ua/

що дає можливість українцям підписувати будь-які документи, отримувати держпослуги просто з телефона — безоплатно й у кілька кліків.

З моменту запуску послуги з реєстрації відкриття фізичної особи – підприємця (ФОП) в автоматичному режимі, нею скористалися понад 200 тисяч осіб.

Послугою «Заява про намір отримати кредит на житло для ВПО» скористалися понад 25 тисяч громадян. З початку надання послуги з реєстрації місця проживання було подано більше 4 тисяч заяв щодо реєстрації місця проживання (у тому числі з одночасним зняттям з попереднього зареєстрованого місця проживання).

З травня 2021 року 603,1 млн гривень податків та зборів було сплачено громадянами України в мобільному додатку Дія та на Порталі Дія. З них 305,7 млн гривень - єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та 297,4 млн гривень - єдиний податок (ЄП).

Зросла кількість підключень інформаційно-комунікаційних систем до інтегрованої системи електронної ідентифікації та частота її використання – у середньому 2 мільйонів разів на місяць здійснюється ідентифікація осіб через ICEI.

Україна піднялась на 11 сходинок у рейтингу зрілості сфери відкритих даних Open Data Maturity Report, зайнявши 6 місце серед країн Європи та увійшовши до групи трендсеттерів – країн, на які варто рівнятися у процесі формування та реалізації політики відкритих даних.

Створено умови для подальшого розвитку сфери відкритих даних.

Врегульовано деякі питання оприлюднення наборів даних та публічної інформації у формі відкритих даних (Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 407 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 і від 30 листопада 2016 р. № 867»), зокрема розширено перелік обов'язкових до публікації наборів даних до більш ніж 1000, розтлумачено принципи Міжнародної Хартії відкритих даних, яка наближає українське законодавство до Директиви 2019/1024/ ЄС. Розпочато публікацію Фінансової звітності підприємств. Опубліковано знеособлені митні декларації, набір даних «Відомості про транспортні засоби та їх власників» доповнено полем (інформацією) з VIN-кодом транспортного засобу.

Рівень зрілості даної сфери в Україні складає 94%, що вище за середній показник країн-членів ЄС на 13%. На Єдиному веб-порталі відкритих даних зареєстровано понад 4,3 тисячі розпорядників, якими опубліковано понад 41 000 наборів даних (через введення на території України воєнного стану кількість загальнодоступних наборів на порталі складає 27 тисяч, з загального доступу

вилучено набори даних, використання яких ворогом може потенційно становити загрозу нацбезпеці та територіальній цілісності України та загрожувати життю та здоров'ю громадян на тимчасово окупованих територіях). Кількість унікальних користувачів порталу в 2021 році склала понад 1,8 мільйонів осіб, а сервісами на основі відкритих даних щомісяця користується від 5 до 7 мільйонів українців.

Розширено інфраструктуру для підвищення рівня цифрових навичок громадян.

Станом на серпень 2022 року на Єдиному державному веб-порталі цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта» (портал «Дія. Цифрова освіта») створено доступ до більш ніж 85 освітніх серіалів. Також на порталі «Дія. Цифрова освіта» доступні 4 нові національні тести з цифрової грамотності, зокрема для вчителів, держслужбовців та медичних працівників, а також тренувальний модуль та тестування навичок володіння комп'ютером, за результатами якого видається сертифікат ICDL (International Computer Driving License). Загальна кількість осіб, що пройшли тестування складає майже 618 тисяч.

До навчання цифровій грамотності на порталі «Дія. Цифрова освіта» залучено понад 1,39 мільйонів зареєстрованих користувачів. На кінець 2021 року партнерська мережа Дія.Цифрова освіта налічувала понад 6000 хабів, де українці можуть безкоштовно отримати доступ до Інтернету та мають можливість скористатись цифровими гаджетами для навчання. Крім того, у 2021 році скоротився відсоток українців, цифрові навички яких знаходиться нижче позначки «базовий рівень» - на 5,2% або 1,42 мільйони осіб у порівнянні з 2019 роком. Наразі цей показник становить 47,8%, тоді як перше загальнонаціональне дослідження рівня цифрових навичок громадян у 2019 році показало 53,0%. Важливо, що при цьому, доля українців, які не мають жодних цифрових навичок («No skills») скоротилась на 4% або ж на 1,09 мільйонів людей.

Створено умови для стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні.

Завдяки прийняттю Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» запроваджено правовий режим **Дія Сіті** - сприятливі умови для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів. На виконання Закону та забезпечення його реалізації Кабінетом Міністрів України прийнято: постанову Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1445 «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», постанову Кабінету Міністрів України від 29.03.2022 № 382 «Деякі питання функціонування правового режиму Дія Сіті у зв'язку із введенням

воєнного стану в Україні» та постанову Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 467 «Про визначення видів діяльності, здійснення яких стимулюється шляхом створення правового режиму Дія Сіті». Вже у 2022 році до проекту Дія Сіті очікується залучення до 500 резидентів.

Протягом 2021 - 2022 років створено та забезпечено функціонування групи підсистем державного веб-порталу спеціального правового режиму для ІТ-індустрії Дія Сіті та реєстру резидентів Дія Сіті - розроблене програмне забезпечення, що є складовою Платформи управління електронними послугами Порталу Дія в частині, що стосується отримання електронних послуг суб'єктами сфери цифрової економіки – «Інформаційної системи електронних послуг для суб'єктів сфери цифрової економіки».

Крім того, Верховна Рада України 06.10.2022 прийняла Закон № 5270 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів». Мета цього Закону - врегулювати механізми оподаткування е-резидентів та надати їм можливість здійснювати свою підприємницьку діяльність.

Щодо питання впровадження та застосування **технології блокчейн** (далі - ТБ), то в Україні дана сфера має кілька напрямів, кожен з яких має певні аспекти.

Щодо напрямів – ТБ активно використовується українським приватним бізнес сектором. Є компанії, які спеціалізуються у площині розробки готових до впровадження блокчейн-моделей, а також є користувачі даного продукту. Ця сфера приватних взаємовідносин успішно функціонує останні кілька років і не потребує втручання держави.

Натомість, державний сектор, як економіки так і управління, не використовує можливості ТБ через відсутність законодавчого регулювання.

Запровадження ТБ в державному управлінні передбачає перехід від централізованого управління до децентралізації. Хоча така трансформація в державному управлінні може викликати спротив та трактуватися як втрата контролю (у даному випадку – над інформацією) з боку держави, проте ТБ передбачає абсолютну прозорість для кожного пересічного громадянина і не тільки в Україні щодо будь-яких дії з інформацією (окрім таємної, конфіденційної тощо), якою володіє Україна в особі конкретного органу.

Україна в особі державного сектору вже відстає на кілька років від США та Європейського Союзу, де питання впровадження ТБ в усі можливі сфери, у тому числі в сферу державного управління, не тільки розглядаються на рівні теорії, а вже впроваджуються.

У червні 2022 року Україна приєдналася в якості спостерігача до Європейського блокчейн-партнерства[31], цілями створення якого є удосконалення механізму надання транскордонних державних послуг в Європі для того щоб зробити процес їх надання більш ефективним та доступним.

З метою визначення можливості використання ТБ в державному управлінні наказом Міністерства цифрової трансформації України № 89 від 15.09.2022 створено робочу групу, головним завданням якої є підготовка проекту концепції впровадження технології блокчейн в сферу державного управління.

Щодо сфери **штучного інтелекту**, то впровадження поняття штучний інтелект в публічній сфері, створення напрямів та механізм реалізації основних базових завдань розвитку технологій штучного інтелекту в Україні прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 438-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки», основними положеннями якого є реалізація завдань державної політики розвитку галузі штучного інтелекту в наступних сферах: освіта і професійне навчання, наука, економіка, кібербезпека, інформаційна безпека, оборона, публічне управління, правове регулювання та етика, правосуддя.

Наразі триває робота над гармонізацією українського законодавства у сфері **електронної комерції** з нормативно-правовими актами ЄС, що сприятиме отриманню взаємного режиму внутрішнього ринку з ЄС у секторі електронних комунікацій, а також матиме вплив на перспективи України вступу до ЄС.

Крім того, для створення механізму онлайн вирішення споживчих спорів у сфері електронної комерції, відкритого доступу споживачів до інформації про продавців та можливості для споживачів відмови від розсилки спаму планується створення вебпорталу для споживачів у сфері електронної комерції.

Створено умови для подальшого розвитку мережі центрів надання адміністративних послуг та послуг, що надаються у таких центрах.

Одним із головних завдань Міністерства цифрової трансформації України було забезпечити надання якісних адміністративних послуг кожному українцю.

Для цього було вкрай необхідно розширити мережу центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) та модернізувати її. В цьому, зокрема, допомогли методичні рекомендації щодо критеріїв територіальної доступності, успішна трансформація ЦНАП та субвенція від держави на 231 млн. гривень, яку

[31] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/blockchain-partnership#:~:text=The%20European%20Blockchain%20Partnership%20(EBP)%20helps%20avoid%20fragmentation%20of%20the,deployment%20of%20blockchain%2Dbased%20services

отримали 188 територіальних громад. Позитивні результати ми можемо спостерігати вже сьогодні.

За результатами моніторингу в ІІ кварталі 2022 року мережа ЦНАП зросла до 3110 точок доступу до адміністративних послуг. Серед них — 1065 ЦНАП, 128 територіальних підрозділів, 1889 віддалених робочих місця, та 28 мобільних ЦНАП. 26 ЦНАП стали Дія.Центрами, що є one-stop shop із комплексом усіх необхідних послуг для громадян. Таке розгалуження мережі надає можливість людям отримувати більше якісних та доступних адміністративних послуг по всій країні — від великих міст до віддалених сіл.

Лідерами за кількістю створених точок доступу до адміністративних послуг стали такі області як: Івано-Франківська (265 точок доступу), Львівська (189), та Черкаська (179).

Середня кількість послуг, надання яких запроваджено через ЦНАП станом на липень 2022 року становить 198 адміністративних послуг.

До 700 зросла кількість точок надання адміністративних послуг, підключених до системи онлайн моніторингу та оцінки якості. Всеукраїнська пробна зовнішня оцінка рівня задоволеності якістю надання послуг у ЦНАП показала, що 93% громадян задоволені сервісом у центрах.

З метою визначення порядку проведення моніторингу якості надання адміністративних послуг та показників такого моніторингу, а також порядку оприлюднення інформації про результати моніторингу та заходи, вжиті для підвищення рівня якості надання адміністративних послуг, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 864 «Питання організації моніторингу якості надання адміністративних послуг».

Система онлайн-моніторингу та оцінки якості послуг — автоматизований інструмент, що допомагає збирати та систематизувати інформацію про ефективність роботи суб'єктів надання адміністративних послуг та якість сервісу. Завдяки моніторингу забезпечено можливість отримати об'єктивну картину рівня задоволеності всіх учасників процесу.

Відповідно до Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1137, єдиною базою даних про адміністративні послуги, яка формується з метою ведення обліку адміністративних послуг та надання інформації про них є Реєстр адміністративних послуг. Інформація з Реєстру розміщується на Гіді. Як вже зазначалося, наразі Гід містить інформацію про понад 2100 державних послуг, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Близько 3 млн 800 тисяч громадян відвідали Гід протягом 2022 року.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 72 «Про Національну веб-платформу центрів надання адміністративних послуг» 06

вересня 2021 року Міністерством цифрової трансформації України було запущено Національну веб-платформу центрів надання адміністративних послуг (далі - Платформа Центрів Дія)[32]. Платформа Центрів Дія успішно функціонує, допомагаючи фізичним та юридичним особам отримати інформацію, необхідну для звернення до ЦНАП, у тому числі знайти на мапі і сформувати маршрут до найближчого до себе центру; перевірити ефективність роботи центрів на дашборді; залишити відгук про якість обслуговування в центрах. Наразі, більше 440 тисяч відвідувачів скористались Платформою Центрів Дія.

Водночас, Платформа Дія Центрів забезпечує постійну інформаційну та методичну підтримку працівників ЦНАП, обмін досвідом, поширення найкращих практик та систематичного процесу навчання працівників. Станом на серпень 2022 року на Платформі Центрів Дія зареєстровано приблизно 10 тисяч користувачів (із них близько 7 тисяч працівників ЦНАП і більше 1100 керівників ЦНАП).

Розширено можливості широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості.

Реалізовано субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості.

Державним Бюджетом України на реалізацію субвенції було передбачено 500 млн. гривень.

Завдяки реалізації субвенції більш ніж 2700 населених пунктів сільської місцевості вперше з'явилася інфраструктура широкосмугового доступу до Інтернету. Технічну можливість підключитись до швидкісного Інтернету отримали близько 850 тисяч людей. Більше 6 тисяч закладів соціальної інфраструктури були вперше підключені до швидкісного Інтернету та покриті Wi-Fi мережами, серед них: більше 900 шкіл, 545 закладів дошкільної освіти, 1927 будинків культури, 841 бібліотек, 1638 амбулаторій, 18 лікарень, 55 пожежних частин, 392 закладів, що надають адміністративні послуги (ЦНАП, сільські ради, тощо) та інші заклади соціальної інфраструктури.

Розширено можливості для подальшого отримання Україною режиму внутрішнього ринку з ЄС у сфері електронних комунікаційних послуг та поступова інтеграція до Єдиного цифрового ринку ЄС ("цифровий безвіз").

Восени 2021 року стартував проект технічної допомоги ЄС «Підтримка цифрової політики України», розрахований на 3 роки. Мета проекту — підтримка

[32] https://center.diia.gov.ua/

Міністерства цифрової трансформації України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, як ключових державних органів у забезпеченні інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС, наближенні та імплементації державної політики відповідно до оновленого Доповнення XVII-3 Угоди про асоціацію. У рамках проекту, зокрема, передбачено оцінку чинного та планового законодавства, державної політики щодо його узгодженості з нормативно-правовою базою ЄС, а також розробка нормативно-правових актів, необхідних для завершення введення в силу законодавства та імплементації всіх застосовних положень у секторі електронних комунікацій згідно з оновленим Доповненням XVII-3. Згідно з положеннями Додатку XVII Угоди про асоціацію, рішенню щодо взаємного надання режиму внутрішнього ринку передує здійснення комплексної Оцінки виконання зобов'язань згідно з Доповненням XVII-3. Запит на проведення цієї Оцінки Україна може подати лише після імплементації усіх актів, передбачених оновленим Доповненням XVII-3 Угоди про асоціацію.

У 2022 році набули чинності Закон України «Про електронні комунікації», який синхронно з державами ЄС імплементує Європейський Кодекс електронних комунікацій та Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку України».

Одним з важливих практичних кроків для України на шляху до ЄЦР ЄС є рішення Європейської Комісії (червень 2022 року) про уповноваження національного регуляторного органу України у сфері електронних комунікацій – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку – брати участь у роботі Органу європейських регуляторів електронних комунікацій (BEREC) та його Офісу у статусі члена-спостерігача. Це дозволить впроваджувати стандарти ЄС у сфері електронних комунікацій, переймати найкращу практику ЄС і розуміти тренди розвитку європейського законодавства.

У квітні цього року була підписана Спільна заява між мобільними операторами ЄС та України, яка дозволяє українцям, які перебувають в ЄС, залишатися на зв'язку зі своїми рідними в Україні завдяки безкоштовним дзвінкам в роумінгу. Спільна заява стала поштовхом для початку перемовин щодо приєднання України до роумінгового простору ЄС. У вересні 2022 року сторонами було домовлено про подальшу співпрацю та вивчення можливостей приєднання України до політики ЄС «Roam like at home».

У вересні 2022 року було підписано Угоду про приєднання України до Програми ЄС «Цифрова Європа», що є важливим кроком у подальшій інтеграції з Єдиним цифровим ринком ЄС.

Забезпечено подальше впровадження онлайн платформи взаємодії органів виконавчої влади з громадянами та інститутами громадянського суспільства (далі – ВзаємоДія).

Міністерством цифрової трансформації України забезпечено підписання з розробниками, державним підприємством «Дія» та Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа» відповідних актів прийняття-передачі послуг за другим етапом календарного плану з розробки першого етапу ВзаємоДії відповідно до умов Договору № ЕГАП 4/11-20 від 25 листопада 2020 року.

Також підписано відповідні документи для передачі програмного модуля ВзаємоДії «Конкурси проектів інститутів громадянського суспільства» на баланс Міністерства цифрової трансформації України та для адміністрування визначено технічного адміністратора - державне підприємство «ДІЯ».

Затверджено наказ Міністерства цифрової трансформації України від 27.08.2021 № 116 «Про затвердження Порядку надання та припинення доступу до програмного модуля «Конкурси проектів інститутів громадянського суспільства» онлайн-платформи взаємодії органів виконавчої влади з громадянами та інститутами громадянського суспільства» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.08.2021 за № 1138/36760).

У вересні-грудні 2021 року на ВзаємоДії у програмному модулі «Конкурси проектів інститутів громадянського суспільства» органами державної влади було оголошено 5 конкурсів.

На період воєнного стану на території України у зв'язку із нагальними суспільними потребами питання щодо розвитку ВзаємоДії та її програмних модулів знаходиться на розгляді для визначення пріоритетності функціонування платформи та надання відповідного фінансування із Державного бюджету України.

Створено та забезпечено функціонування Єдиного державного вебпорталу для збору пожертв на підтримку України «United24».

Указом Президента України від 17.05.2022 № 344/2022 «Про невідкладні заходи щодо об'єднання зусиль для підтримки України» (далі – Указ Президента) встановлено Кабінету Міністрів України забезпечити запровадження в рамках національної платформи «UNITED 24» «єдиного вікна» для пожертв від благодійних організацій, міжнародних партнерів та громадян з метою підтримки України, зокрема за такими напрямками, як: допомога Збройним Силам України;

гуманітарна, медична допомога і допомога дітям; відновлення інфраструктури; цифрова та інформаційна протидія збройній агресії.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 472 «Деякі питання використання коштів, що надходять на офіційні рахунки для пожертв на підтримку України» (далі – Постанова про використання рахунків) затверджено Порядок використання офіційних рахунків для пожертв на підтримку України «United24», а постановою Кабінету Міністрів України від 03.05.2022 № 516 «Питання Єдиного державного вебпорталу для збору пожертв на підтримку України «United24» затверджено Положення про Єдиний державний вебпортал для збору пожертв на підтримку України «United24» (далі – Положення про United24).

Також на виконання зазначеного завдання Міністерством цифрової трансформації України створено Єдиний державний вебпортал для збору пожертв на підтримку України «United24» (далі – Портал United24).

Відповідно до абзаців 3-5 пункту 2 Положення про United24 володільцем (держателем) Порталу United24 та виключних майнових прав інтелектуальної власності на його програмне забезпечення є держава в особі Міністерства цифрової трансформації України. Технічним адміністратором Порталу United24 є державне підприємство «ДІЯ», що належить до сфери управління Міністерства цифрової трансформації України. Технічний адміністратор Порталу United24 використовує програмне забезпечення Порталу United24.

На виконання пункту 4^1 Постанови про використання рахунків Міністерством цифрової трансформації України за погодженням із Національним банком забезпечено відкриття поточного рахунка для надходження коштів у національній та іноземній валюті від фізичних та юридичних осіб, резидентів і нерезидентів як благодійна пожертва, гуманітарна допомога, гранти та дарунки.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 751 «Про затвердження Порядку використання коштів з рахунка Міністерства цифрової трансформації для забезпечення протидії інформаційним загрозам з боку держави-агресора, кіберзахисту, відновлення та розвитку цифрової інфраструктури держави» затверджено Порядок використання коштів з рахунка Міністерства цифрової трансформації України для забезпечення протидії інформаційним загрозам з боку держави-агресора, кіберзахисту, відновлення та розвитку цифрової інфраструктури держави.

Також пунктом 4 статті 2 Указу Президента від 17.05.2022 № 344/2022 «Про невідкладні заходи щодо об'єднання зусиль для підтримки України» Кабінету Міністрів України доручено забезпечити прискорення інтеграції України в міжнародний цифровий простір, у тому числі шляхом створення нової мультимедійної платформи, державного іномовлення «UNITED 24» для

забезпечення щоденного інформування міжнародної спільноти про реальний стан безпекової ситуації та події в Україні, а також протидії російській пропаганді.

Пунктом 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2022 № 747-р «Деякі питання мультимедійної платформи «UNITED 24» встановлено, що:

державне підприємство «ДІЯ» забезпечує створення та функціонування мультимедійної платформи «UNITED 24» (UNITED 24 MEDIA) (далі - мультимедійна платформа), зокрема закупівлю та створення відповідного фото-, відеоконтенту;

мультимедійна платформа забезпечує інформування міжнародної спільноти про реальний стан безпекової ситуації та події в Україні, а також протидію російській пропаганді, популяризацію України у світі;

створення, функціонування, закупівля та створення відповідного фото-, відеоконтенту мультимедійної платформи забезпечується за рахунок коштів, що надходять на рахунок Міністерства цифрової трансформації України для забезпечення протидії інформаційним загрозам з боку держави-агресора, кіберзахисту, відновлення та розвитку цифрової інфраструктури держави, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

На період воєнного стану на території України Міністерство цифрової трансформації України та державне підприємство «ДІЯ» вживаються усі необхідні заходи для забезпечення безперебійного функціонування зазначених платформ.

В частині надання електронних довірчих послуг.

На період воєнного стану на території України, введеного Указом Президента від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами) та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування:

- продовжено надання кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг – державним підприємством «ДІЯ» безоплатної послуги з формування кваліфікованого сертифіката відкритого ключа, що використовується для створення, перевірки та підтвердження віддаленого кваліфікованого електронного підпису «Дія.Підпис» (далі - «Дія ID»);

- дозволено кваліфікованим надавачам електронних довірчих послуг формування нових сертифікатів раніше засвідчених відкритих ключів для користувачів електронних довірчих послуг автоматично, без особистої присутності користувачів;

- дозволено використання електронних підписів чи печаток, що базуються на сертифікатах відкритого ключа, виданих кваліфікованими надавачами електронних довірчих послуг без відомостей про те, що особистий ключ

зберігається в засобі кваліфікованого електронного підпису чи печатки у разі, коли законодавством передбачено використання виключно кваліфікованих електронних підписів чи печаток (постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2022 № 617 «Деякі питання забезпечення безперебійного функціонування системи надання електронних довірчих послуг»).

Забезпечено:

- технічне та технологічне забезпечення виконання функцій центрального засвідчувального органу;

- адміністрування, технічна підтримка та забезпечення безперебійного функціонування інтегрованої системи електронної ідентифікації.

Станом на 30.06.2022 Міністерство цифрової трансформації України є бенефіціаром та/або реципієнтом у наступних проектах (програмах) міжнародної технічної допомоги:

1. Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)

Проект фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Ірландії через «UK aid». Виконавцем проекту є Фонд Євразія.

Проект надає підтримку Уряду України у виконанні реформ у сфері державного управління та послуг. Загальною метою проекту є фінансова підтримка громадян України та українського уряду у боротьбі з корупцією в ключових послугах та службах державного управління, а також утворення довіри українців до уряду на основі продемонстрованих прозорості, підзвітності та покращеної якості послуг.

2. Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади (EGAP)

Програма фінансується Урядом Швейцарської Конфедерації через Швейцарську агенцію з розвитку та співробітництва. Виконавець програми – міжнародна благодійна організація «Фонд Східна Європа».

Метою програми є покращення доступу громадян та бізнесу до публічних послуг та зменшення кількості корупційних випадків завдяки новим політикам/інструментам е-урядування, розробленим в інклюзивний спосіб, покращення доступу громадян до інструментів е-демократії.

3. Кібербезпека критично важливої інфраструктури України

Проект фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку. Виконавцем проекту є компанія «DAI Global, LLC».

Метою проекту є посилення стійкості критичної інфраструктури країни до кібератак шляхом розвитку надійного партнерства між основними учасниками

процесу підвищення рівня кібербезпеки у галузі державного управління, приватному секторі, а також представниками освітньої галузі і громадянського суспільства.

4. Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є Неурядова організація Академія електронного управління (Естонія).

Проект направлений на підвищення ефективності і рівня безпеки процесу надання публічних послуг та їх доступності для громадян і представників бізнесу України, впровадження більшої кількості публічних електронних послуг вищої якості, які надаються українськими органами влади.

5. EU4DigitalUA: розвиток потенціалу, комунікація та захист даних

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є Міжнародний та ібероамериканський фонд адміністративної та державної політики (Іспанія).

Метою проекту є підвищення ефективності і рівня безпеки надання державних послуг та їх доступності для громадян та бізнесу України; запровадження державними органами більшої кількості державних електронних послуг та підвищення їхньої якості.

6. Цифрові, інклюзивні, доступні: підтримка цифровізації державних послуг в Україні (Підтримка DIA)

Проект фінансується Урядом Королівства Швеція через Шведське агентство з міжнародного розвитку (SIDA). Виконавцем проекту є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні (ПРООН).

Метою проекту є забезпечення українських державних установ знаннями та навичками для формування і впровадження політики цифровізації послуг, розробка нових цифрових послуг, підвищення обізнаності, навичок громадян про доступні їм цифрові послуги, послуги мобільного зв'язку для задоволення власних потреб.

7. Підтримка ЄС для посилення кібербезпеки в Україні

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є неурядова організація «Академія електронного управління» (e-Governance Academy Foundation) (Естонія).

Метою проекту є забезпечення швидкого реагування на потреби у сферах кібербезпеки і захисту даних України. Проект також направлений на підтримку з розбудови потенціалу Уряду України та відповідних агентств у сфері кібербезпеки і фізичної безпеки з метою забезпечення захисту від кіберзагроз і конфіденційності даних, їх цілісності, доступності урядових інформаційних систем та об'єктів критичної інфраструктури.

8. Інноваційна лабораторія підтримки асоціації Україна-ЄС (ІнноЛабЄС)

Проект фінансується Урядом Федеративної Республіки Німеччина через Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку. Виконавцем проекту є Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ.

Метою проекту є підсилення ключових стейкхолдерів державного управління для реалізації Угоди про асоціацію у більш координований спосіб, орієнтований на громадян.

9. Уповноважені впливові особи: покращення участі громадянського суспільства у розробленні політик та моніторингу діяльності органів виконавчої влади

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є міжнародна благодійна організація «Фонд Східна Європа».

Метою проекту є збільшити роль громадянського суспільства у розробці лінії політики та моніторингу діяльності виконавчої влади.

10. Супровід урядових реформ в Україні (SURGe)

Проект фінансується Урядом Канади через Міністерство міжнародних справ Канади. Виконавцем проекту є компанія «Alinea International Ltd.».

Проект направлений на допомогу Уряду України у впровадженні реформ у сферах урядування і економічного розвитку, які відповідають потребам громадян.

11. Мобільні центри надання адміністративних послуг для постраждалого від конфлікту населення Східної України

Проект фінансується Урядом Канади через Міністерство закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади. Виконавцем проекту є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН).

Метою проекту є підтримка Міністерства цифрової трансформації України та державного підприємства «ДІЯ» у створенні Платформи Центрів Дія.

12. Трансформація комунікацій

Проект фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку. Виконавцем проекту є компанія «Chemonics International Inc.».

Проект має на меті покращити партнерство між Урядом України, приватним сектором та громадським суспільством з метою зміцнення опірності української демократії за допомогою інноваційних комунікаційних ініціатив, які залучають громадян України до дискусій щодо демократичної трансформації країни та європейської інтеграції.

13. Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування

Проект фінансується Європейським Союзом через Програму розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН). Виконавцем проекту є Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в партнерстві з Фондом ООН у галузі народонаселення (ЮНФПА), Продовольчою та сільськогосподарською

організацією ООН (ФАО), Структурою Організації Об'єднаних Націй з питань ґендерної рівності та розширення прав та можливостей жінок (ООН Жінки).

Проект направлений на сприяння миру, економічному відродженню та примиренню на території Східної України шляхом соціального та економічного відновлення, з особливою увагою до підконтрольних уряду територіям Донецької та Луганської областей.

14. PROSTO: Підтримка доступності послуг в Україні

Проект фінансується Урядом Королівства Швеція через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA). Виконавцем проекту є Шведська асоціація місцевих властей та регіонів (SALAR).

Метою проекту є створення служби підтримки для ЦНАП. Навчання співробітників ЦНАП.

15. Децентралізація для розвитку демократичної освіти (DECIDE)

Проект фінансується Урядом Швейцарської Конфедерації через Швейцарську агенцію з розвитку та співробітництва. Виконавцем проекту є громадська організація «Розвиток громадських компетентностей в Україні» та Цюріхський педагогічний університет (Швейцарія).

Метою проекту є сприяння долученню громадян об'єднаних територіальних громад до демократичного врядування, рівноправному користуванню його результатами та отриманню доступу до якісної освіти.

16. Діджиталізація економіки як елемент сталого розвитку України та Таджикистану

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є Університет Миколаса Ромеріса (Литва).

Метою проекту є нарощування потенціалу розвитку інноваційних цифрових технологій в економіці з допомогою віртуальної навчальної платформи.

17. Підтримка цифрової політики України

Проект фінансується Європейським Союзом. Виконавцем проекту є «Detecon International GmbH». Метою проекту є підтримка Міністерства цифрової трансформації України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, у забезпеченні інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС, наближенні та імплементації державної політики в сфері цифрової економіки відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

18. Застосування та імплементація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі / «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП»

Проект фінансується Європейським Союзом та Урядом Федеративної Республіки Німеччина через Федеральне міністерство економічного

співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). Виконавцем проекту є Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ.

Метою проекту є створення сприятливих умов для розвитку та відновлення малого та середнього підприємництва, у тому числі шляхом зменшення регуляторного тиску та запровадження програм підтримки, забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян.

19. Конкурентоспроможна економіка України

Програма фінансується Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку. Виконавцем програми є компанія «Chemonics International Inc,».

Програма сприяє розвитку потужної, багатосторонньої та відкритої української економіки шляхом підтримки новостворюваних підприємств (стартапів) та малих і середніх підприємств у підвищенні їхньої конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Результати виконання завдань (проектів) інформатизації, що реалізовані в рамках ресурсної підтримки за рахунок видатків бюджетної програми «Національна програма інформатизації» та сприяли інформатизації процесів соціально-економічного розвитку, а також інформатизації фінансової та грошової системи, державного фінансово-економічного контролю:

Державними замовниками окремих завдань (проектів) Програми у 2021 році згідно з Розпорядженням № 375-р є: Господарсько-фінансовий департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерство розвитку громад та територій, Міністерство соціальної політики, Міністерство юстиції, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державна аудиторська служба, Державна податкова служба, Державна служба з надзвичайних ситуацій, Державне агентство меліорації та рибного господарства, Державна служба з питань праці, Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей. За результатами виконання завдань у 2021 році реалізовано 17 завдань (94,44 %).

Завдання «***Створення інформаційної системи електронних реєстрів Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей***» не реалізовано в зв'язку з тим, що внаслідок оскарження рішень тендерного комітету ***Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей*** в Антимонопольному комітеті України, процедуру закупівлі було заблоковано. Враховуючи часові обмеження, повторне проведення у 2021 році процедур відкритих торгів, оголошення про які оприлюднюються відповідно до частини третьої статті 10 Закону України «Про публічні закупівлі», було неможливим.

Реалізація ***Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС) Міністерства соціальної політики України*** у повному обсязі матиме вплив на забезпечення прав та інтересів громадян і держави. Передбачено підвищення рівня доступності послуг, що надаються інституціями соціальної сфери, шляхом запровадження електронних послуг, в тому числі із використанням Порталу Дія.

Впровадження системи електронного документообігу в Державний службі України з питань праці та Державному агентстві меліорації та рибного господарства України забезпечує автоматизацію та оптимізацію процесів документообігу, прискорення обміну інформацією, моніторинг та контроль за виконанням поставлених задач, створення єдиного сховища електронних документів та оперативний доступ до архівної інформації.

Підвищено ефективність використання ресурсів ***Державною податковою службою України*** за рахунок впровадження сучасних технологій. Запроваджено технології електронного урядування у сфері адміністрування податків, зборів, платежів, єдиного внеску, міжвідомчого обміну інформацією. Скорочено час на внутрішні процедури, зокрема кадровий та бухгалтерський облік, для досягнення найвищих показників результативності діяльності Державної податкової служби України. Розроблено нові модулі інформаційно-комунікаційної системи «***Електронний кабінет***», зокрема для надання доступу іншим ЦОВВ та правоохоронним органам до податкової інформації, забезпечено його інтеграцію з Порталом Дія, забезпечено можливість перевірки фізичними та юридичними особами справжності та достовірності всіх проведених розрахункових операцій та програмних реєстраторів розрахункових операцій через Портал Дія (розробка програмного забезпечення «***Прозора торгівля (е-РРО)***»), проведено модернізацію програмного комплексу «ДПС-Про» ІКС «Фінанси і Персонал», забезпечено модернізацію серверного обладнання ДПС.

Розроблення та впровадження ***Інтегрованої автоматизованої системи підтримки прийняття рішень органу державного фінансового контролю е-аудитор*** (е-Контроль) ***Державної аудиторської служби України*** забезпечує підвищення ефективності планування заходів державного фінансового контролю (удосконалення ризик-орієнтованого підходу, інтеграція з інформаційними ресурсами інших державних органів у машиночитабельному форматі), оперативний внутрішній контроль операційних процесів та систематична оцінка його ефективності.

Забезпечено здійснення постійного та стабільного супроводу та належної підтримки роботи ***Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва*** (далі - ЄДЕССБ) ***Міністерства розвитку громад та територій україни***, яка у складі містобудівного кадастру, забезпечує створення, перегляд, відправлення, прийняття, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд,

зберігання, захист, облік та надання інформації у сфері будівництва, а також електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг, з метою отримання послуг у сфері будівництва та нормативне врегулювання її функціонування. Опрацювання даних про адміністративно-територіальні одиниці та території територіальних громад, адреси та споруди за допомогою компонентів у складі ЄДЕССБ дозволить опрацьовувати дані про адміністративно-територіальні одиниці, території територіальних громад, вулиці, адреси та технічні характеристики споруд та приміщень у складі ЄДЕССБ і забезпечить щодо цих об'єктів внесення нових даних, проведення верифікації наявних даних, внесення змін до даних, присвоєння даним окремих статусів, перегляд даних та інші дії згідно із поставленими вимогами.

Розроблена та затверджена технічна документація на модернізацію ***загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення Державної служби України з надзвичайних ситуацій*** (зокрема, техно-робочий проект) дає можливість продовжити технічну модернізацію системи та реалізувати у 2022-2024 роках проектні рішення відповідно до технічних вимог (розробка спеціалізованого програмного забезпечення підсистеми управління оповіщенням; розробка спеціалізованого програмного забезпечення підсистеми інтеграційної взаємодії та інших підсистем; придбання апаратно-програмних засобів; проведення інсталяції, пусконалагоджувальних робіт, доопрацювання).

Розроблено та затверджено технічну документацію на створення дослідного зразка ***територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій*** розгорнуто дослідний зразок територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення, що дасть можливість провести у 2022 році його тестову експлуатацію, згідно з затвердженим календарним планом реалізації проекту.

Створення ***системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій*** забезпечує автоматизацію процесів управління силами та засобами цивільного захисту в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій, забезпечує зменшення людських та матеріальних збитків від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за рахунок зменшення часу на обробку виклику, реагування на надзвичайні ситуації та підвищення ефективності використання наявних сил та засобів ДСНС України.

Створення ***програмно-технічного комплексу з функцією криптографічного захисту інформації для надання послуг мобільного***

захищеного доступу до державних інформаційних ресурсів та послуг захищеного мобільного зв'язку Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України забезпечує користувачів центральних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної форми власності послугами захищеного мобільного зв'язку та захищеного доступу до державних інформаційних ресурсів для виконання визначених завдань з можливістю обробки інформації з обмеженим доступом на рівні «для службового користування».

Створена інформаційна система ***«Програмна платформа для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів»*** (далі - Платформа реєстрів) (з базовим функціоналом) ***Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України*** є самостійним функціональним рішенням та має передбачену можливість подальшої модернізації для розширення спектру надаваних послуг. Враховуючи, що після запуску Платформи реєстрів, розгортання реєстрів на ній можливе силами держателів та/або адміністраторів реєстрів окупність розробки Платформи реєстрів залежить від кількості розгорнутих на ній реєстрів та складатиме від півроку до двох років. Такий перехід потягне за собою непрямий економічний ефект. Реєстри розгорнуті на Платформі реєстрів будуть придатні для швидкої організації надання адміністративних послуг онлайн. Буде зменшено корупційні ризики. Очікується також підвищення України в рейтингу електронного урядування, що є сигналом для потенційних інвесторів та партнерів України.

Розпочато створення ***Єдиної державної електронної системи е-нотаріат Міністерством юстиції України***. Програмне забезпечення Єдиного реєстру довіреностей, Спадкового реєстру, Єдиного реєстру спеціальних бланків нотаріальних документів (далі – Реєстри) та платформа, на якій воно реалізовано, були застарілими та не відповідали сучасним тенденціям в автоматизації процесів, що в свою чергу призводило до відсутності можливості створення необхідних інформаційних обмінів та інтеграції з іншими системами. Розроблені оновлені версії Реєстрів забезпечать можливість їх подальшої інтеграції до Єдиної державної електронної системи е-нотаріат у якості підсистем, а також сумісність з іншими інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс держави. Також забезпечена можливість оперативного приведення Реєстрів у відповідність до подальших змін нормативно - правових актів, що регулюють їх функціонування. В подальшому оновлені Реєстри будуть об'єднані в якості підсистем електронної системи е-нотаріат, що надасть нотаріусам можливість виконання всіх нотаріальних дій в одній системі в електронному форматі, з подальшим внесенням вчинених нотаріальних дій в уніфіковане та захищене середовище. Внаслідок цього буде підвищена уніфікація та

автоматизація нотаріальних процесів, оперативність вчинення нотаріальних дій, а також забезпечений швидкий доступ до вже вчинених нотаріальних дій.

Завдяки наданим послугам з розвитку, модернізації та доопрацювання програмного забезпечення Інформаційної системи ***«Державний реєстр актів цивільного стану громадян» Міністерства юстиції України*** спрощено процедуру отримання населенням адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, позбавлено необхідності звернення до інших установ перед наданням послуги. Також відбулась актуалізація та покращення масиву даних, які зберігаються в ДРАЦС, створено сучасний інтерфейс для користувачів, розширені функціональні можливості Реєстру, які дозволяють забезпечити його здатність ефективно та стабільно функціонувати, та забезпечений поступовий розвиток Реєстру. В результаті виконання завдання (проекту) було створено можливості для подальшої оптимізації бази даних Державного реєстру актів цивільного стану громадян; осучаснено технології та UX – юзабіліті та сценарії користувача; реалізовано можливість отримання окремих адміністративних послуг онлайн (державна реєстрація шлюбу, подача документів для отримання повторних свідоцтв, витягів); розроблено сервіси обміну з Державною міграційною службою України щодо отримання унікального номеру запису в реєстрі та даних про зареєстроване місце проживання та відображення цих даних у реєстрі ДРАЦС в заявах, реалізовано інформаційні обміни з іншими інформаційними системами; розроблено сервіс обміну з Державною податковою службою України для визначення реєстраційного номеру облікової картки платника податків по всіх актових записах для подальшого зв'язку актових записів по реєстраційному номеру облікової картки платника податків особи.

В результаті оновлення програмного забезпечення ***Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (***далі - ***ДРПП) Міністерства юстиції України***, будуть реєструватись права та обтяження на об'єкт нерухомого майна, що матиме унікальний, незмінний ідентифікатор за чітко ідентифікованим суб'єктом права, та призведе до задоволення потреб фізичних та юридичних осіб в отриманні якісних адміністративних послуг. Зазначене оновлення системи дозволяє уніфікувати дані, забезпечує мінімізацію шахрайських дій з підробленими документами, допущених технічних помилок при внесенні даних до реєстру та дозволяє уникнути дублювання даних в реєстрах країни. Здійснені заходи з доопрацювання (модернізації) Державного реєстру речових прав на нерухоме майно забезпечують отримання актуальних та достовірних даних про об'єкти нерухомого майна, суб'єктів права, зменшують випадки дублювання інформації, час на отримання результату адміністративної послуги у сфері реєстрації речових прав на об'єкти нерухомого майна та їх обтяжень, можливість здійснення

корупційних дій під час проведення реєстраційних дій в ДРРП, забезпечують автоматизований обмін даними.

В результаті розвитку ***Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту Міністерства юстиції України***, оновлено існуючі і розроблено нові програмні модулі, у відповідності до потреб користувачів та вимог законодавства, а також розпочато поступовий перехід на безпаперову взаємодію між правоохоронними, судовими органами та органами забезпечення виконання покарань.

Закупівля в 2021 році в рамках реалізації проекту інформатизації ***«Ремонт (реставраційний) комутаційного приміщення центру обробки даних Секретаріату Кабінету Міністрів України*** з переобладнанням його інженерної інфраструктури. Будинок Уряду по вул. Михайла Грушевського, 12/2 у Печерському районі м. Києва» обладнання забезпечує всі можливості для проведення в 2022 році необхідних будівельних робіт, закупівлі необхідного обладнання та введення об'єкту в експлуатацію.

Детальна інформація про стан інформатизації в інших міністерствах та інших органах виконавчої влади наведена у додатку 1 до цієї Доповіді.

Виконання галузевих програм інформатизації

Інформація про хід виконання завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за І півріччя 2022 року.

Відповідно до пункту 11 Порядку формування та виконання галузевої програми і проекту інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2001 № 1702 (далі – Порядок 1702) проаналізовано результати реалізації завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, на 2021–2023 роки (далі – ГПІ) як складової частини Національної програми інформатизації (далі – НПІ).

Разом з тим, зважаючи на діючий в державі воєнний стан, введений Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами) також проаналізовано критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, та заходи, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування

інформаційно-комунікаційних систем в системі Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ.

Відповідно до положень Указу Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» та Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р, Міністерство внутрішніх справ України розробило проект галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, на 2021–2023 роки (далі – проект ГПІ) з урахуванням галузевих особливостей завдань Національної програми інформатизації.

До завдань (робіт) проекту ГПІ було включено як окремі блоки пропозиції, надані центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (далі – ЦОВВ), відповідно до напрямів їх діяльності.

У відповідності до пункту 8 Порядку із дотриманням визначеної процедури, ГПІ затверджена рішенням колегії Міністерства внутрішніх справ України як державного замовника та оголошена до виконання наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22.04.2021 № 301 «Про оголошення рішення колегії Міністерства внутрішніх справ України». Також даним наказом затверджено План реалізації галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, на 2021–2023 роки (далі – План). Планом передбачено організаційні, нормативно-технічні, нормативно-правові і методологічні заходи, спрямовані на виконання ГПІ, а також визначено строки виконання завдань (робіт), відповідальні виконавці та індикатори для оцінювання результатів.

Строк виконання ГПІ: 2021–2023 роки.

Варто зазначити, що за сприяння та підтримки Генерального державного замовника НПІ Міністерство внутрішніх справ України відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 964-р «Про державного замовника галузевої програми інформатизації» визначене державним замовником ГПІ як складової частини НПІ.

Окрім того найбільш пріоритетні проекти цифрової трансформації у сфері впливу Міністерства внутрішніх справ України, що реалізуються в рамках ГПІ також схвалені Розпорядженням № 365-р.

На виконання ініціатив Міністерства цифрової трансформації України як Генерального державного замовника НПІ, Міністерство внутрішніх справ України надіслало ряд пропозицій, до завдань (проектів) для включення до НПІ на 2022 та 2022–2024 роки, наданих як системою Міністерства внутрішніх справ України, так і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

За результатами виконання заходів, визначених ГПІ створено Центральну підсистему Єдиної інформаційної системи МВС (далі – ЦП ЄІС МВС), триває процедура введення в промислову експлуатацію. Розроблено відповідну нормативно-технічну документацію. Водночас отримано:

- Атестат відповідності комплексної системи захисту інформації на Центральну підсистему ЄІС МВС, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 17.12.2020 за № 22334. Результати експертизи свідчать, що комплексна система захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів із технічного захисту інформації.

- Експертний висновок організаційно-технічного рішення захисту типового інформаційного сервісу ЦП ЄІС МВС, який розгортається під управлінням політики Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 18.12.2020 за № 1204. За результатами експертизи встановлено, що організаційно-технічного рішення для комплексної системи захисту інформації захисту типового інформаційного сервісу ЦП ЄІС МВС, який розгортається під управлінням політики Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі реалізації функцій, зазначених у документі «Технічне завдання на створення комплексної системи захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. ЦП ЄІС МВС 34239034.6201.011.ТЗ.01».

- Експертний висновок організаційно-технічного рішення захисту внутрішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 18.12.2020 за № 1205. За результатами експертизи встановлено, що організаційно-технічне рішення для комплексної системи захисту інформації захисту

внутрішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі реалізації функцій, зазначених у документі «Технічне завдання на створення комплексної системи захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. ЦП ЄІС МВС 34239034.6201.011.ТЗ.01».

- Експертний висновок організаційно-технічного рішення захисту зовнішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 812.2020 за № 1206. За результатами експертизи встановлено, що організаційно-технічного рішення для комплексної системи захисту інформації захисту зовнішнього інтерфейсу підключення у складі комплексної системи захисту інформації захисту Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації в обсязі реалізації функцій, зазначених у документі «Технічне завдання на створення комплексної системи захисту інформації Центральної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. ЦП ЄІС МВС 34239034.6201.011.ТЗ.01».

З урахуванням коректив, які внесла військова агресія російської федерації ведуться роботи водночас з відновлення надання окремих послуг Міністерством внутрішніх справ України для населення, а також щодо модернізації та розвитку сервісу єдиного вікна для громадян, як складової ЦП ЄІС МВС.

У межах заходів щодо упровадження загальнодоступних універсальних цифрових послуг для населення з широким використання безпаперової взаємодії за принципом «єдиного вікна» та автоматизацією ділових процесів у І півріччі 2022 року забезпечено ряд заходів.

Зокрема у рамках розширення базових функціональних можливостей ЦП ЄІС МВС, з метою забезпечення реалізації функцій інформування населення про забезпечення безпеки дорожнього руху та інтерактивної взаємодії з учасниками дорожнього руху, у Google Play Market та App Store опубліковано мобільний застосунок «Кабінет водія», який виступає функцією інформаційного сервісу «Єдине вікно для громадян» ЦП ЄІС МВС.

За інформацією, наданою Головним сервісним центром Міністерства внутрішніх справ України, з 14 березня 2022 року розпочалось відновлення роботи сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України в тих регіонах,

де не ведуться активні бойові дії, а з 08 квітня 2022 року відновлено надання усіх сервісних послуг Міністерством внутрішніх справ України.

З 04 липня 2022 року відновлено низку онлайн-сервісів, спрямованих на отримання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України.

Зокрема, для суб'єктів звернення з'явилася можливість реєстрації у системі керування чергою за допомогою онлайн сервісу до всіх територіальних сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України, які фактично надають послуги, відновлено функціонали сервісу з призначення належного користувача та перегляду інформації про посвідчення водія.

Також на даний час функціонує онлайн-сервіс - калькулятор орієнтовної вартості отримання адміністративної послуги з перереєстрації транспортного засобу.

Запроваджено QR-code з контактною інформацією про сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України (розміщені у всіх територіальних сервісних центрах Міністерства внутрішніх справ України, а також на талонах електронної черги, що формуються через функціонал «Запис в е-чергу» на сайті Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України та у разі їх сканування надаватимуть короткий опис інформації.

Міністерство внутрішніх справ України спільно з ДП «ІНФОТЕХ» та із іншими зацікавленими сторонами здійснили ряд заходів, зокрема щодо:

розробки механізмів електронної інформаційної взаємодії для надання відомостей Міністерству у справах ветеранів України з Єдиного державного реєстру транспортних засобів інформації (далі - ЄДРТЗ), зокрема транспортних засобів, їх власників та наявності посвідчень водія у фізичних осіб використовуючи сервіс на отримання інформації щодо наявності записів в ЄДРТЗ про особу, на підставі прізвища, імені, по-батькові та даті народження; сервіс щодо наявності у фізичної особи посвідчення водія на підставі відомого номеру облікової картки платника податків (далі – РНОКПП); сервіс на отримання інформації про транспортний засіб на підставі відомого коду РНОКПП;

розробки механізмів автоматизованого обміну під час надання МВС інформації з ЄДРТЗ Міністерству соціальної політики України щодо наявності транспортних засобів;

надання Міністерством внутрішніх справ України інформації Міністерству цифрової трансформації України при автоматичному формуванні відображення в електронній формі інформації, що міститься у посвідці на постійне проживання та відображення даних в електронній формі;

реалізації можливості електронної інформаційної взаємодії під час надання Міністерством внутрішніх справ України інформації Міністерству юстиції України про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутності

(наявності) судимості або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України.

Разом з тим у І півріччі 2022 року продовжено реалізацію ряду завдань ГПІ попереднього етапу. Зокрема цифровий проект щодо забезпечення ідентифікації та верифікації особи, який також визначений Указом Президента № 558/2019 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг» та Розпорядженням № 365-р.

Реалізація цього завдання передбачає запровадження комплексного підходу до ідентифікації особи, з використанням як біометричних даних так і можливостей електронного сервісу ідентифікації фізичних осіб, що є інформаційним сервісом єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, призначеним для технологічного забезпечення зручної та безпечної верифікації даних про фізичних осіб та їх ідентифікації, шляхом формування єдиного (наскрізного) ідентифікатора і відповідно забезпечення взаємодії інформаційних систем органів державної влади, місцевого самоврядування, юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, а також захисту інформації та персональних даних. Реалізація проекту дозволить впровадити інструменти масової ідентифікації громадян, у тому числі з використанням систем біометричної ідентифікації, а також засобів альтернативної ідентифікації, зокрема BankID (ідентифікація через банк) та MobileID (ідентифікація через мобільного оператора).

На сьогодні на завершальній стадії впровадження І етапу реалізації цього проекту, а саме впровадження електронного реєстру геномної інформації, що є функціональною підсистемою ЄІС МВС.

З метою нормативного врегулювання цього етапу проекту 14.04.2022 Верховною Радою України прийнято Закон України про державну реєстрацію геномної інформації людини (реєстр. № 4265).

Фінансування робіт з реалізації проекту комплексного підходу до ідентифікації особи здійснюється з державного бюджету, в межах видатків, передбачених для Міністерства внутрішніх справ України, міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством. Окрім того, Міністерство внутрішніх справ України заручилося підтримкою британської сторони із спільного пошуку технічних рішень та фінансової підтримки для започаткування вказаного проекту (на базі апаратних та програмних рішень NEC (анг. Nippon Electric Corporation).

Також, упродовж попереднього етапу ГПІ, вдалося реалізувати такий актуальний цифровий проект, як система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі (далі – СФАП). Технічну експлуатацію СФАП забезпечує державна установа «Центр інфраструктури та технологій Міністерства внутрішніх справ

України» (далі - ДУ «ЦІТ МВС»). Загалом за час експлуатації СФАП здійснено підключення 274 приладів контролю дистанційних (далі – ПКД). З них 30 ПКД встановлено та підключено на дорогах міста Києва, 29 – на дорогах загального користування Київської області. Також на дорогах загального користування встановлено та підключено у Вінницькій області – 6, Волинській – 5, Донецькій – 7, Житомирській – 8, Закарпатській – 2, Запорізькій – 15, Кіровоградській – 2, Львівській – 22, Одеській – 2, Полтавській – 4, Чернігівській – 6, Миколаївській – 4, Харківській – 10, Рівненській – 4 ПКД, Івано-Франківській – 3. На дорогах міст: Житомира – 3, Кропивницького – 5, Львова – 9, Кременчука – 4, Полтави – 6, Чернігова – 3, Запоріжжя – 4, Кривого Рогу – 2, Мелітополя – 1, Миколаєва – 5, Мукачево - 2, Харкова – 11, Хуста – 3, Черкаси – 5, Чернівців – 4, Івано-Франківська – 5, Тернополя – 5, Білої Церкви – 2, Суми – 7, Луцька – 4, Вінниці – 5, Одеси – 9, Херсона – 4, Хмельницького – 3 ПКД.

Здійснено також підключення чотирьох рухомих приладів контролю «PHANTOM».

Також слід зазначити, що станом на 30 червня 2022 року змонтовано та погоджуються до підключення 14 ПКД у наступних місцях: Миколаїв – 7, Мелітополь – 2, Кременчук – 2, Суми – 1, Дніпро – 2. З 16 травня 2022 року активовано 128 ПКД.

Разом з тим неактивованих – 146 ПКД, з яких готові до активації – 57, розташовані в зоні бойових дій – 54, тимчасово непрацездатні – 35.

В межах проекту з модернізації електронних інформаційних ресурсів у сфері безпеки дорожнього руху розроблено відповідне програмне забезпечення «Портал Міністерства внутрішніх справ України України подачі документів для отримання дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів»[33].

Організовано роботи із розробки та впровадження нових автоматизованих систем, створення яких заплановано у чинній ГПІ.

Так, продовжуються заходи із створення цифрової платформи «Безпечна країна». Метою функціонування системи «Безпечна країна» є автоматизація процесу виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень у громадських місцях, на об’єктах соціальної та критичної інфраструктури, розшуку осіб, що переховуються від слідства та суду, зниклих безвісті, безпеки на транспорті, прикордонного контролю, охорони навколишнього природного середовища тощо.

---

[33] https://dozvil.mvs.gov.ua

Концептуально проектом передбачено створення інформаційно-комунікаційної системи національного рівня, до якої мають бути інтегровані системи відеоспостереження, створені в межах реалізації проектів «Безпечне місто», «Безпечна громада» та інші.

Фінансування робіт із забезпечення функціонування цифрової гетерогенної інформаційно-аналітичної платформи «Безпечна країна» здійснюється з державного бюджету, в межах видатків, передбачених для Міністерства внутрішніх справ України. Окрім того, фінансування окремих етапів проекту здійснюється відповідно до Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 № 1287, відповідно до цілей, визначених Стратегією підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.10.2020 № 1360, у Додатку 2 до Програми передбачені завдання і заходи з виконання зазначеної програми, і саме створення центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна» є одним із пріоритетних заходів, визначених завданням 6 у Додатку 2 до Програми стосовно здійснення заходів реагування та управління наслідками дорожньо-транспортних пригод та надання медичної допомоги.

На даний час в Міністерстві внутрішніх справ України розроблені та затверджені:

1) Концепція створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна».

2) Технічне Завдання на створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна».

3) Технічні вимоги до програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна» для регіонального та місцевого рівнів.

Міністерством внутрішніх справ України вжито низку заходів щодо організації пілотного проекту створення програмно-технічного комплексу центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна», до реалізації якого буде залучено місто Київ та інші регіони, де у Національної поліції України в межах взаємодії з органами місцевого самоврядування є доступ до систем «Безпечне місто».

Міністерством внутрішніх справ України отримано обладнання (у тому числі засобів захисту інформації) для створення програмно-технічного комплексу центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна», яке, на виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, придбано Державним агентством інфраструктурних проектів України у 2021 році. Обладнання передано для подальшої експлуатації до ДУ

«ЦІТ МВС». Наразі згадане обладнання змонтовано в одному з контейнерів СФАП. Вживаються заходи щодо інсталяції системного програмного забезпечення та програмного забезпечення «OCTOPUS».

Також в межах реалізації даного проекту Міністерством внутрішніх справ України на стадії розроблення знаходиться проект Закону «Про основні засади створення національної інфраструктури «Безпечна країна», що покликаний врегулювати питання створення та функціонування цифрової гетерогенної інформаційно-аналітичної платформи «Безпечна країна» як підсистеми в ЄІС МВС.

В рамках заходів із упровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку у відповідних частотних діапазонах для спеціальних користувачів радіочастотного ресурсу України та з метою впровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку (далі – ЄБСЦР) Міністерством внутрішніх справ України вжито організаційних заходів щодо отримання фінансово-економічного обґрунтування. ДУ «Центр інфраструктури та технологій МВС України» (адміністратор ЄБСЦР) проведено процедуру закупівлі «Виконання науково-дослідної роботи «Розроблення фінансово-економічного обґрунтування витрат на побудову єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку». Переможцем цих торгів визначено Український інститут із проектування комунікаційної інфраструктури «Діпрозв'язок». Стандарт TETRA обрано за висновками зазначеної вище науково-дослідної роботи, який повністю відповідає Технічним вимогам побудови ЄБСЦР. З метою вивчення та обговорення результатів зазначеної НДР Міністерством внутрішніх справ України проведено засідання міжвідомчої робочої групи щодо впровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку, утвореної відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 21.01.2021 № 36 «Про створення у МВС робочої групи». За підсумками наради підготовлено матеріали з фінансово-економічного обґрунтування впровадження ЄБСЦР та надіслано їх для доповіді до Кабінету Міністрів України. Міністерством внутрішніх справ України, за дорученням Кабінету Міністрів України, організовано опрацювання питання впровадження ЄБСЦР спільно з Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством фінансів України і Міністерством економіки України.

На завершальному етапі перебувають роботи із створення і впровадження функціональної підсистеми «Єдиний реєстр зброї» ЄІС МВС (далі – ЄРЗ), метою якого є забезпечення автоматизації обліку процесів обігу зброї та формування, зберігання, спільне використання і верифікація інформації про права в сфері обігу зброї та суб'єктів цих прав. Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.01.2022 № 2 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх

справ», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 26.01.2022 за № 90/37426, затверджено Положення про ЄРЗ та з січня 2022 року підсистему введено в дослідну експлуатацію.

У межах впровадження та забезпечення повноцінного функціонування ЄРЗ реалізовано:

електронний класифікатор зброї, основних частин зброї, боєприпасів до неї, пристроїв і патронів та вибухових матеріалів (далі – Класифікатор зброї);

електронний кабінет працівника Експертної служби, електронний кабінет працівника дозвільної системи;

функцію інформаційного сервісу «Єдине вікно для громадян» ЦП ЄІС МВС - «Дозвіл власника зброї», «Заявка на придбання зброї» та впроваджено сервіс співставлення моделей та калібрів зброї, отриманих із попередньої облікової системи, з Класифікатором зброї, та сервіс автоматизованого встановлення однозначності для проведення первинної верифікації записів попередньої облікової системи, у частині відомостей про модель та калібр зброї, відповідно розробленої універсальної бібліотеки моделей та калібрів Класифікатора зброї.

Працівниками Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України розпочато наповнення Класифікатора зброї відомостями про зброю (класифікаційні ознаки зброї), яка перебуває у володінні громадян та зареєстрована дозвільною системою (близько 5 тис. різних видів, марок, моделей зброї).

Наразі тривають роботи з доопрацювання функціональності електронного кабінету працівника дозвільної системи, функціональності електронного кабінету працівника Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, налаштування безпечного та надійного підключення до ЄРЗ, з шифруванням трафіку по захищеному каналу зв'язку, для працівників Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України, працівників науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів Міністерства внутрішніх справ України та працівників органів дозвільної системи.

У межах створення Реєстру відомостей про статус особи у кримінальному провадженні та судимості (далі – Реєстр СОКП) як функціональної підсистеми ЄІС МВС задля реалізації автоматизованої інформаційно-аналітичної обробки статистичної звітності щодо осіб, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень, або щодо яких судом постановлено виправдувальні чи обвинувальні вироки та оптимізації інформаційно-пошукових систем, ДП «ІНФОТЕХ» проводиться аналіз архітектурних та проектних рішень.

Разом з тим зазначимо, що на даний час створено один із модулів СОКП, а саме надання електронних витягів про:

відсутність (наявність) судимості (скорочений);

притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України (повний).

Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.03.2022 № 207 «Деякі питання ведення обліку відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15.04.2022 за № 426/37762) затверджено Порядок доступу до відомостей інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості».

Варто також зазначити, що з моменту повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України в рамках проекту щодо створення Реєстру СОКП у Міністерстві внутрішніх справ України запрацював сервіс, за допомогою якого громадяни України можуть отримати електронну послугу замовлення витягу з інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»[34]. Електронний сервіс дозволяє замовити та отримати витяг про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність/наявність судимості або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України.

Дану послугу може отримати фізична особа, яка досягла 14-річного віку, має право на отримання з персонально-довідкового обліку відомостей про себе.

Серед найбільш актуальних проектів, які реалізуються в рамках ГПІ, це запровадження загальнодержавної системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером «112» (далі – Система 112). Основний принцип побудови Системи 112 полягає в комплексному наданні екстреної допомоги населенню, що дозволить підвищити ефективність надання такої допомоги, удосконалити діяльність аварійно-рятувальних служб, поліції та медиків, віддалено «бачити» ситуацію на місці екстреної події, оперативно задіяти доступні ресурси та забезпечувати інформацією урядові та регіональні кризові центри в реальному часі. Система 112 є важливою складовою системи громадської безпеки та цивільного захисту України.

Створення та впровадження Системи 112 є одним із зобов'язань, які у 2014 році Україна взяла на себе під час підписання Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована із заявою Законом України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом,

---

[34] vytiah.mvs.gov.ua

Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

У 2021 році, після тривалого періоду перерви в реалізації цього проекту, розпочато активну роботу. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2021 № 706 «Деякі питання виконання завдань і заходів Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року» передбачено фінансування заходу – закупівля послуг з розроблення технічного завдання, проекту та програмного забезпечення на створення Системи 112.

В результаті з компанією Efeso Consulting AB укладено договір від 28.10.2021 № 34 про надання послуг з розроблення технічного завдання, проекту на створення Системи 112, у тому числі для регіональних центрів (на даний час строк надання послуг по договору подовжено до 31 грудня 2022 року шляхом укладання додаткової угоди від 30.03.2022 № 3).

За результатами засідання міжвідомчої робочої групи з питань створення та впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112, утвореної розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.05.2008 № 770-р «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань створення та впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112», з метою врегулювання питань щодо доступу до екстрених служб, захисту інформації про кінцевого користувача та надані електронні комунікаційні послуги, а також забезпечення оброблення екстрених викликів оперативно-диспетчерськими службами, які приймають екстрені виклики за номерами: 101, 102, 103, 104, розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення діяльності системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112», який покликаний забезпечити екстреною якісною та своєчасною допомогою населення, створити умови для забезпечення доступу до єдиного телефонного номера 112 усім особам, що перебувають на території України, у тому числі особам з інвалідністю та особам, що не володіють державною мовою.

Станом на сьогодні проект закону погоджений із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, іншими державними органами, громадськими організаціями, обласними державними адміністраціями (військовими адміністраціями) та надісланий на проведення юридичної експертизи до Міністерства юстиції України.

Інформуємо, що наразі триває підготовчий етап з метою проведення експериментального проекту щодо створення системи 112 в м. Києві та Київській області, зокрема:

підготовлено серверні шафи (монтаж компонентів живлення, блоків розподілення живлення), здійснено монтаж обладнання:

мережевого обладнання (ядра мережі та серверної ферми);

обладнання обчислювального кластеру;

системи збереження даних;

системи резервного копіювання і відновлення інформації;

пристроїв захисту інформації;

серверів телефонії (серверів колл-центру);

телефонних (голосових) шлюзів.

Здійснюється також підготовка зв'язків між серверними шафами.

Тривають заходи з модернізації захищеної комунікаційної інфраструктури системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. В рамках заходу, ДП «ІНФОТЕХ», що є адміністратором єдиної цифрової відомчої комунікаційної мережі Міністерства внутрішніх справ України (далі - ЄЦВТМ МВС), планується провести закупівлю за ДК 021:2015:32520000-4 «Телекомунікаційні кабелі та обладнання», а саме, мережевого обладнання для вузлів підключення до ЄЦВТМ МВС тип «В» з єдиним вікном для моніторингу та управління мережею (захищені вузли інтернет-доступу) у складі: комплект тип «В1» основної інфраструктурної складової та забезпечення зовнішніх сервісів захисту інтернет-доступу; комплект тип «В2» резервної інфраструктурної складової та забезпечення моніторингу та управління комплексу.

Також в рамках реалізації цифрових трансформацій забезпечено розробку, впровадження та модернізацію в системі Міністерства внутрішніх справ України прикладних автоматизованих систем спеціального призначення у сферах фінансового, медичного та кадрового забезпечення, а також автоматизації навчальних процесів в закладах системи Міністерства внутрішніх справ України.

Так ДП «ІНФОТЕХ» здійснило ряд заходів щодо ефективного впровадження та розвитку електронної медичної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України як функціональної підсистеми ЄІС МВС (далі – МІС МВС) для закладів охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України та Департаменту охорони здоров'я та реабілітації Міністерства внутрішніх справ України на базі програмного забезпечення «Медична інформаційна система «МІА:Здоров'я», зокрема щодо:

розширення функціональності МІС МВС (Електронні рецепти на антибіотики, Інтеграція з лабораторною системою ТерраЛаб), відповідно до пропозицій закладів охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України, та

реалізація технічних вимог для підключення до центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ, eHealth) модулів МІС МВС;

впровадження в експлуатацію базового функціоналу вебзастосунку «Електронний кабінет пацієнта» МІС МВС з метою реалізації можливості здійснення перегляду публічної інформації, щодо розкладу прийомів лікарів та запису пацієнта на прийом до лікаря, перегляду даних електронної медичної картки (рецептів, направлень тощо);

проектування архітектурного рішення мобільного застосунку «Електронний кабінет пацієнта» МІС МВС та підготовки відповідних Технічних вимог на розробку та впровадження мобільного застосунку «Електронний кабінет пацієнта» МІС МВС;

проектування архітектурного рішення та підготовки вимог до: розширення функціоналу медичних висновків про непрацездатність; реалізації переходу від внутрішніх та зовнішніх карток до єдиної електронної картки та внутрішньої і зовнішньої історії пацієнта; інтеграції з діагностичним обладнанням; розширення інтеграції блоків амбулаторії та стаціонару: автоматизації процесу збору статистики;

Наразі тривають роботи по погодженню та доопрацюванню проекту Положення про МІС МВС та Технічного завдання на створення та впровадження МІС МВС.

З метою ефективного впровадження та розвитку інформаційно комунікаційної системи «Освітньо-науковий портал Міністерства внутрішніх справ України» (далі – ІТС ОНП) здійснюються заходи щодо:

доопрацювання та налаштування інтеграційного програмно-технічного комплексу з метою забезпечення електронної взаємодії ІТС ОНП Міністерства внутрішніх справ України з системами управління людськими ресурсами та кадрового обліку закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України (складовою яких є програмне забезпечення «МІА:Облік І Звітність» на базі ІПЗ «МІА») та системами управління навчальним процесом ЗВО МВС (складовою яких є програмне забезпечення «Автоматизована система управління навчальним закладом») засобами ЦП ЄІС МВС;

реалізації авторизації користувачів ІТС ОНП з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації ID.GOV.UA;

розширення функціональності ІТС ОНП (сервіс «Персональна згода», блоки «Конструктор підрахунку поточного контролю та фіксації пропусків» та «Заліково-екзаменаційна відомість» модуля «Електронний журнал семестрової успішності здобувачів освіти»);

доопрацювання модуля «Звітність» та подальша його інтеграція в центральний програмно-технічний комплекс та підсистемами підтримки

освітнього процесу (складовою яких є програмного забезпечення «МІА:Освіта») ЗВО МВС;

підтримки ЗВО МВС при проходженні процесу їх верифікації в компанії Майкрософт для отримання безкоштовних ліцензій Office 365.

На виконання в рамках ГПІ заходів з пошуку релевантних моделей державно-приватного партнерства та цифрових рішень для їх реалізації у сферах діяльності Міністерства внутрішніх справ України та відповідно до Положення про ЄІС МВС, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024, ДП «ІНФОТЕХ» надає територіальним органам місцевого самоврядування доступ до ЄІС МВС (тестове підключення до ЦП ЄІС МВС), в межах організації електронної інформаційної взаємодії, яка забезпечується сервісами ЦП ЄІС МВС.

Повідомляємо, що у звітному періоді 31 орган місцевого самоврядування отримав статус Учасника ЄІС МВС.

В межах заходів зі створення (модернізації) комплексних систем захисту інформації центральної та функціональних підсистем ЄІС МВС з урахуванням загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури розгорнуто та впроваджено інформаційний сервіс «Геоінформаційна платформа» відповідно до «Організаційно-технічного рішення захисту типового інформаційного сервісу ЦП ЄІС МВС, який розгортається під управлінням політики комплексної системи захисту інформації ЦП ЄІС МВС.

В рамках нормативно-правових та методологічних заходів ГПІ у поточному році розроблено 2 накази про електронну інформаційну взаємодію Міністерства внутрішніх справ України з органами державної влади, зокрема у І півріччі 2022 року:

наказ Апарату Ради національної безпеки та оборони України, Міністерства внутрішніх справ України від 09.02.2022 № 18/112 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Апарату Ради національної безпеки та оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України»;

наказ Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України від 25.05.2022 № 6/315 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України».

Крім того укладено 61 тристоронній договір про інформаційну взаємодію Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства цифрової трансформації України та органів місцевого самоврядування.

З початком широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України ДП «ІНФОТЕХ» як адміністратором ЄІС МВС для захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання електронних послуг, що перебувають у межах компетенції системи Міністерства внутрішніх справ України та ЦОВВ в цілодобовому режимі здійснюється моніторинг стану кіберзахисту реєстрів, баз даних та інформаційно-комунікаційних систем. Задля убезпечення критично важливих ресурсів Міністерства внутрішніх справ України ресурси перенесено до резервних центрів обробки даних, створено додаткові резервні копії віртуальної інфраструктури для забезпечення можливості подальшого ручного відновлення ресурсів.

На виконання вимог постанови № 263 вживаються заходи щодо здійснення досліджень та напрацювань механізмів стосовно використання хмарних технологій, а саме можливість розміщення інформаційних ресурсів на хмарних майданчиках та в центрах обробки даних, у тому числі тих, що розташовані за межами України, створення додаткових резервних копій з дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності.

Задля злагодженого реагування на події у кіберпросторі налагоджено взаємодію з Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України за допомогою платформи обміну інформацією про кіберзагрози та Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Ведуться роботи щодо залучення нових виробників програмно-апаратного забезпечення з числа розробників світового рівня (Cisco, Palo Alto тощо). В результаті взаємодії з благодійними вітчизняними та міжнародними організаціями отримано ліцензії на використання програмного забезпечення призначеного для підвищення рівня кіберзахисту.

Окрім того, Міністерством внутрішніх справ України розпочато ряд проектів, пов'язаних із подіями викликаними збройною агресією російської федерації, та покликаних забезпечити подолання наслідків такої агресії. Так, Міністерство внутрішніх справ України та Google з метою фіксації завданих російськими окупантами руйнувань в українських містах та селах розпочали спільний проект «Цифровізація злочинів російських окупантів».

Проектом було заплановано максимально охопити міста, що зазнали найбільших руйнувань. Відзнята інформація з деокупованих міст

систематизується та розміщується на Google Maps в режимі перегляду вулиць та у відкритому доступі для всіх охочих.

У червні 2022 року фахівці Google оприлюднили перші панорамні знімки зруйнованих вулиць та будівель у таких населених пунктах Київської області, як м. Ірпінь, м. Буча, с. Горенка, с. Стоянка та смт Гостомель.

Даний проект надає можливість переглядати вулицю у режимі реального часу. Варто також зазначити, що рятувальники Державної служби України з надзвичайних ситуацій та співробітники Національної поліції України допускають спеціалістів із Google на вже розміновані та безпечні ділянки звільнених міст для фіксації руйнувань.

Також, варто зазначити про окремо створений онлайн сервіс для правоохоронців та рятувальників, який використовується як інформаційно-довідковий ресурс для координації своїх дій та додаткової фіксації стану в регіоні.

Крім того, у Міністерства внутрішніх справ України на завершальній стадії перебувають роботи щодо розробки та впровадження Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також положення про нього.

Також Міністерство внутрішніх справ України спільно з Міністерством закордонних справ України, Державною міграційною службою України та Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Міністерством цифрової трансформації України та ДП «ІНФОТЕХ» приймає участь в реалізації експериментального проекту щодо запровадження електронного документа особи на повернення в Україну в період дії воєнного стану, а також в опрацюванні проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо застосування єПосвідчення особи на повернення в Україну», що передбачає унормування проведення цього експерименту.

Активну участь в процесах інформатизації та цифрових трансформацій органів системи Міністерства внутрішніх справ України приймають ЦОВВ.

Водночас у зв'язку із військовою агресією російської федерації проти України, зважаючи на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України хід виконання завдань (проектів) ГПІ, що передбачені до реалізації ЦОВВ зазнав певних змін та коректив.

Державною міграційною службою України у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану згідно з Указом Президента України 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»:

частково призупинено в установленому порядку виконання завдань (проектів) ГПІ у сфері впливу Державної міграційної служби України;

вжито заходів та переведено функціонування інформаційно-комунікаційної інфраструктури інформаційно-комунікаційних систем Державної міграційної служби України на функціонування у період воєнного стану;

забезпечено із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру оформлення у період воєнного стану документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус;

посилено стійкість функціонування інформаційно-комунікаційних систем Державної міграційної служби України (далі – ІКС ДМС) шляхом переміщення резервного (дзеркального) Центру обробки даних (далі – ЦОД) у Львівську область, блокування доступу до ЦОД та ІКС ДМС з територіальних підрозділів Державної міграційної служби України, що опинилися на тимчасово окупованих територіях України, а також шляхом впровадження заходів кіберзахисту, відповідно до рекомендацій уповноважених органів у сфері кіберзахисту України.

Також, Державною міграційною службою України в межах компетенції:

забезпечено застосування єДокумента, який є документом, що посвідчує особу в період дії воєнного стану, у формі відображення в електронній формі інформації, що ідентифікує особу та міститься в паспорті громадянина України та/або в паспорті громадянина України для виїзду за кордон, та/або в посвідченні водія, відповідно до Порядку застосування єДокумента в період дії воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 248;

відновлено з 09 червня 2022 року електронну інформаційну взаємодію з 9 органами реєстрації, які функціонують на територіях, підконтрольних Кабінету Міністрів України, та на яких не ведуться активні бойові дії (Вінниця, Луцьк, Ковель, Кривий Ріг, Мукачево, Київ, Львів, Рівне, с. Красносілка Одеської області) із 20, що ведуть реєстри територіальних громад засобами власних інформаційно-комунікаційних систем, з метою передачі інформації з таких реєстрів територіальних громад до відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби України та Єдиного державного демографічного реєстру;

реалізовано, на рівні модернізації спеціального програмного забезпечення ІКС ДМС, механізм оперативного отримання інформації про перелік територіальних громад, які розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, в оточенні (блокуванні), з метою блокування доступу таких територіальних громад до відомостей, що містяться у відповідних реєстрах територіальних громад, та відновлено доступ до реєстрів територіальних громад, які ведуться органами реєстрації засобами ІКС ДМС із

доступом через офіційний вебсайт Державної міграційної служби України у період дії режиму воєнного стану[35].

З метою організації виконання завдань, визначених на координаційній нараді керівників правоохоронних органів від 04.06.2020 спеціалістами **Національної поліції України** активно проводиться робота із впровадження в практичну діяльність органів поліції Custody Records – автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами, що запобігатиме порушенню прав людини в ізоляторах тимчасового тримання.

Забезпечено розробку програмного забезпечення та проводиться тестова експлуатація інформаційних підсистем «Custody Records», пов'язаних з обліком та реєстрацією затримання осіб.

За результатами роботи у І півріччі 2022 року інформаційна підсистема «Custody Records» функціонує у 95 ізоляторах тимчасового тримання (далі – ІТТ), з них функціонування 31 ІТТ тимчасово призупинено (7 – у зв'язку з необхідністю проведення реконструкції та ремонтних робіт, 3 – у зв'язку з воєнними діями, 6 – зруйновані або частково зруйновані, 15 – перебувають та тимчасово окупованій території), а також введено посади інспекторів з дотримання прав людини у 6 ІТТ (у м. Кіровоград, м. Дніпро, м. Харків, м. Сарни, м. Пустомити, м. Васильків).

Відповідно деталізованих пропозицій до проекту Програми діяльності Кабінету Міністрів України, наданих Національною Поліцією України, запровадження автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами «Custody Records», здійснюватиметься у наступному розрахунку:

у 2021 р. – 53 підрозділи;

у 2022 р. – 200 підрозділів;

у 2023 р. – 200 підрозділів;

у 2024 р. – 170 підрозділів;

Загальна кількість органів поліції, у яких планується запровадження автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами «Custody Records», складає 623. Однак у зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації облаштування територіальних (відокремлених) підрозділів на час дії військового стану тимчасово призупинено.

У травні 2022 року проведено спільну робочу зустріч з керівником програми «Безпека людини» Координатора проектів ОБСЄ в Україні Лілією Грудко стосовно участі ОБСЄ в пілотному проекті щодо впровадження системи «Custody Records» в підрозділах поліції на якій роз'яснено основні принципи системи, її роботу та реалізацію, а також організовано проведення презентації для працівників ОБСЄ в Україні впровадженого пілотного проекту використання

[35] https://rtg.dmsu.gov.ua/

системи «Custody Records» у Тернопільському РУП ГУНП в Тернопільській області.

З метою оптимізації діяльності Національної поліції України шляхом розвитку цифрових процесів Національною поліцією України у складі інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції» (далі – система ІПНП) розроблено та впроваджено в тестову експлуатацію ряд інформаційних підсистем (далі – ІП).

Зокрема для оперативного реагування та вжиття необхідних заходів для оборони території і захисту населення, охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, критично важливих об'єктів інфраструктури, забезпечення публічної безпеки та порядку впроваджено в тестову експлуатацію 4 нових інформаційних підсистеми системи ІПНП:

- «Зареєстрована зброя – Арсенал»;
- «Блокпост»;
- «ТЗ – військовий стан»;
- «Внутрішньо переміщені особи».

До вищевказаних підсистем підготовлені технічні вимоги, видано організаційно розпорядчі акти, проведено тестування програмного забезпечення, підготовлено методичні рекомендації, розроблено статистичні звіти щодо функціонування зазначених інформаційних ресурсів.

На програмно-технічному комплексі системи ІПНП розроблено спеціалізоване програмне забезпечення для обліку в системі ІПНП GPS-трекерів та транспортних засобів, на яких вони встановлені, реалізовано механізм отримання з GPS-трекерів логістичної інформації, а також проведено його тестування.

В ГУНП у Київській та Черкаській областях було запущено пілотний проект GPS-моніторингу, який на даний час призупинено у зв'язку з воєнним станом.

Забезпечено розроблення прикладного програмного інтерфейсу (API) для приймання та обробки операторами та диспетчерами служби «102» Національної поліції України в системі ІПНП інформації зі смартфона, що використовує мобільний додаток «My Pol», який розроблено з урахуванням потреб людей з обмеженими можливостями та доступний на всій території держави (крім окупованих територій), де є інтернет-покриття.

Завдяки мобільному додатку «My Pol» громадяни можуть здійснювати екстрений виклик поліції спеціально визначеною кнопкою, повідомляти про правопорушення в смс-повідомленні з фотофіксацією подій, установлювати безпечну зону для дітей з функцією «Батьківський контроль», залишати відгуки про роботу поліції тощо.

Реалізовано проект створення основного та резервного центрів обробки даних Національної поліції України модульного типу (далі – ЦОД НПУ), з відповідною інженерною та ІТ-інфраструктурами. Наразі завершується міграція баз даних із серверного майданчика ГУНП в м. Києві до основного ЦОД НПУ та переведення інформаційних ресурсів і підсистем системи ІПНП до основного ЦОД НПУ.

У зв'язку з широкомасштабною збройною агресією російської федерації проти України було здійснено тимчасове переміщення ЦОД НПУ в безпечне місце. Одразу після передислокації, ЦОД НПУ було розгорнуто для забезпечення можливості працівників поліції виконувати службові обов'язки за допомогою програмно-технічних можливостей системи ІПНП.

Національною поліцією України також здійснюються заходи щодо створення програмного забезпечення ІП «Електронна розшукова справа» системи ІПНП відповідно до технічного завдання, затвердженого Головою Національної поліції України.

На виконання зазначеного завдання наразі підготовлено проект Інструкції з організації розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, осіб, зниклих безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом, а також установлення особи невпізнаних трупів та проекти Інструкції про інформаційну підсистему «Електронна розшукова справа» системи ІПНП і Інструкції про інформаційну підсистему «Розшук» системи ІПНП.

Упродовж січня-лютого 2022 року здійснено тестування розроблених процесів та функціоналу модулів «Кабінет оперативного працівника», «Кабінет керівника» рівнів центрального органу управління поліції, територіальних органів поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділів у Департаменті карного розшуку, Управлінні карного розшуку ГУНП в Запорізькій області та відділі кримінальної поліції Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області.

Крім того, Національною поліцією України у взаємодії з державною установою «Національний центр оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій» Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України ужито ряд організаційно-технічних заходів, спрямованих на безперебійну роботу лінії екстреної допомоги населенню за номером 102 для прийняття повідомлень про правопорушення або події в умовах воєнного стану, у тому числі під час проведення активних бойових дій та опору російській агресій, ворожих ракетних ударів та обстрілів населених пунктів країни тощо.

Державною прикордонною службою України у І півріччі 2022 року забезпечено ряд заходів з цифровізації ділових процесів служби, зокрема щодо технічної підтримки системи ведення бухгалтерського обліку та звітності, а також

у напрямі контролю доступу до інформації з функцією шифрування та антивірусного програмного забезпечення.

Водночас варто зазначити, що завдання ГПІ, передбачені до реалізації Адміністрацією Державної прикордонної служби України, зокрема щодо створення сервісу «Особистий кабінет» та запровадження автоматизованих робочих місць для дільничних інспекторів прикордонної служби «АРМ ДІПС» потребують додаткового фінансування.

Принагідно повідомляємо, що у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Державна прикордонна служба України виступила з ініціативою щодо необхідності реалізації цифрового проекту, а саме створення та впровадження інтегрованої інформаційної системи висвітлення надводної та підводної обстановки в акваторії Чорного і Азовського морів та басейнах річок Дніпро і Дунай.

Наразі цей проект потребує додаткової ресурсної підтримки, про що були скеровані відповідні матеріали Генеральному державному замовнику НПІ (лист Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2022 № 18069/19/16-2022).

Щодо **Національної гвардії України**, повідомляємо, що основною критичною проблемою, що виникла з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, була відмова в обслуговуванні терміналів супутникового зв'язку «Too Way» ПРАТ «Датагруп», яку було вирішено шляхом переключення вузлів електронно-комунікаційної мережі Національної гвардії України на термінали Starlink.

Разом з тим для забезпечення безперебійного функціонування системи зв'язку Національної гвардії України були організовані та проведені заходи з резервування існуючих електронно-комунікаційних систем Національної гвардії України.

Державною службою України з надзвичайних ситуацій наразі реалізуються проекти, передбачені ГПІ, зокрема:

модернізація загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

реконструкція територіальних систем централізованого оповіщення;

створення системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах Державної служби з надзвичайних ситуацій, що включає заходи зі створення системи оперативного диспетчерського управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій та створення єдиної бази сил цивільного захисту.

Відповідно до Розпорядження № 375-р передбачено передачу Міністерству внутрішніх справ України для Державної служби України з надзвичайних ситуацій деяких бюджетних призначень загальною сумою 41 050 тис. гривень.

Продовження виконання наступних етапів у поточному році можливе за умови фінансування заходів окремих завдань НПІ за рахунок коштів бюджетної програми 2911040 «Національна програма інформатизації».

Варто зазначити, що після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну запроваджено чат-бот на платформі WhatsApp для інформування населення про надзвичайні ситуації щодо дій у них, розташування пунктів допомоги населенню, новин, джерел офіційної інформації, звернення до підрозділів екстреної допомоги населенню та іншої корисної інформації.

З отриманням обладнання супутникового зв'язку - терміналів Starlink - організовано резервні відомчі канали зв'язку для управління та оперативного обміну інформацією між територіальними органами та підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Завершується впровадження системи оперативного інформування населення про надзвичайні ситуації через мережі операторів мобільного зв'язку із використанням технології Cell Broadcast відповідно до стандартів Євросоюзу.

Інформація про виконання завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за 2021 рік наведена у додатку 1 до цієї Доповіді.

Галузева Програма інформатизації місцевих та апеляційних судів і проект побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки

Наказом Державної судової адміністрації України від 14.06.2022 № 178 «Про затвердження галузевої Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки» затверджено галузеву Програму інформатизації місцевих та апеляційних судів і проект побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки (далі – Галузева програма), яка погоджена Міністерством цифрової трансформації України

Наразі, завдання визначені Галузевою програмою не реалізовуються через відсутність коштів, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».

Через недостатність асигнувань в Державному бюджеті України на розвиток інформатизації протягом останніх трьох років, ДСА України:

- наразі забезпечує лише підтримку (супроводження та адміністрування) впроваджених з жовтня 2021 року трьох підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС): Електронний суд, Електронний

кабінет та підсистеми відеоконференцзв'язку, а також інших інформаційних ресурсів (Єдиного державного реєстру судових рішень, центрального інформаційного сховища, захищеної мережі електронних комунікацій, офіційного веб-порталу судової влади України та Контакт-центру судової влади України);

- призупинила роботи щодо розробки інших підсистем (модулів) ЄСІТС, а також з доопрацювання існуючого функціоналу вже впроваджених трьох підсистем ЄСІТС, зокрема в частині:

1) впровадження повноцінних електронних кабінетів судді, прокурора, судового експерта, нотаріуса, арбітражного керуючого, слідчого, детектива, дізнавача тощо;

2) впровадження механізму зміни голосу та автоматичного виключення відеозображення - у разі проведення допиту свідків в режимі відеоконференції;

- не має можливості розпочати роботи щодо розробки програмного забезпечення Єдиного державного реєстру виконавчих документів, хоча наказом Державної судової адміністрації України, Міністерства юстиції України від 14.06.2022 № 177/2370/5 «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих документів» затверджено Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих документів, та програмного забезпечення Єдиного державного реєстру судових рішень, яке б відповідало нормам процесуального законодавства України та нормам Закону України «Про доступ до судових рішень».

- місцеві та апеляційні суди, починаючи з 2020 року, майже припинили оновлювати комп'ютерну техніку та серверне обладнання. Так, станом на початок 2022 року потреба в забезпеченні місцевих та апеляційних судів засобами інформатизації становить близько 424 млн. гривень без урахування техніки, яка потребує оновлення (6,6 тис. одиниць комп'ютерної та оргтехніки, серверного обладнання загальною вартістю близько 300 млн. гривень підлягає списанню);

- відсутність в судах та установах судової системи можливості своєчасно розраховуватися з адміністратором автоматизованої системи документообігу суду за надані послуги, що призводить до відключення в судах та установах судової системи доступу до захищеної мережі судової влади. Таке відключення загрожує невиконанням судами процесуального законодавства в частині обов'язковості надсилання судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень, функціонування сервісів Електронного суду, автоматизованого розподілу судових справ, здійснення фіксації судового засідання та можливості участі особи в судовому засідання поза межами суду в режимі відеоконференцзв'язку та функціонування інших електронних сервісів;

- відсутня можливість придбання засобів криптографічного захисту інформації при передачі інформації через незахищене середовище, що в свою чергу не дає можливості провести державну експертизу та отримати атестат

відповідності на КСЗІ ЦОД ЄСІТС, що призвело до відсутності належної інфраструктури та кіберзахисту інформаційних систем установ судової влади;

- відсутність централізованої веб-орієнтовані версії системи електронного документообігу (наявна система електронного документообігу використовується лише для реєстрації документів та не забезпечує ведення повноцінного електронного діловодства, що в свою чергу щорічно призводить до перевитрат бюджетних коштів в обсязі близько 200 млн. гривень).

Слід зауважити, що через відсутність фінансування, на сьогодні, більшість підсистем ЄСІТС взагалі не створені, а саме: підсистеми Єдиний державний реєстр судових рішень, Єдиний державний реєстр виконавчих документів, Суддівське досьє, Електронний архів, Судова практика, модуль Управління інформаційною безпекою та доступом, Підсистема електронного документообігу, Підсистема управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю.

Як наслідок, основне завдання визначене процесуальним законодавством щодо побудови ЄСІТС, виконання якого покладене на ДСА України, не виконується.

Водночас, ДСА України в рамках наявних фінансових ресурсів та силами підприємств, які відносяться до її сфери управління:

- спільно з міжнародними організаціями забезпечено георезервування централізованих інформаційних систем з використанням публічних хмарних сервісів (для збереження і захисту інформації, що міститься на інформаційних ресурсах);

- забезпечується функціонування електронних сервісів (Єдиний державний реєстр судових рішень, «Стан розгляду справ» та «Список судових справ, призначених для розгляду») з урахуванням необхідних обмежень;

- з метою забезпечення безперервної роботи судів та стабільного функціонування електронних сервісів судової влади за підтримки Міністерства цифрової трансформації України здійснюється співпраця з донорськими організаціями щодо отримання засобів інформатизації (зокрема обладнання супутникового зв'язку SpaceX (терміналів Starlink), ноутбуків, комп'ютерної та оргтехніки), у якості гуманітарної допомоги;

- підготовлено рекомендації щодо організації віддаленої роботи суддів та працівників апаратів судів;

- доопрацьовано підсистему відеоконференцзв'язку в частині можливості фіксування та збереження запису судового засідання в центральному файловому сховищі без застосування дисків;

- налагоджено взаємодію з Національним координаційним центром кібербезпеки та Служби Безпеки України у сферах кібербезпеки та кіберзахисту.

Щодо обласних та районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування зазначаємо, що значно зросла кількість наданих ними на погодження проектів інформатизації. Кількість наданих проектів інформатизації від загальної становить 67%.

Так, за інформацією щодо виконання регіональних програм інформатизації, можна відзначити результати діяльності таких областей:

У **Вінницькій області** функціонують 49 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), 5 мобільних центрів та 93 віддалених робочих місця, які надають в середньому понад 200 видів різноманітних послуг фізичним та юридичним особам. Робота 30 ЦНАП автоматизована, переважно за допомогою Інформаційної системи «Вулик», 46 центрів та 83 віддалених робочих місця інтегровано до Порталу Дія (шерінг документів).

У ЦНАП для замовлення суб'єктами звернень онлайн послуг облаштовано автоматизоване робоче місце з доступом до Порталу Дія.

У співпраці з Міністерством цифрової трансформації України проводиться робота щодо впровадження комплексної послуги «єМалятко». Зокрема, зазначений проект реалізується у Вінницькій міській раді за допомогою сучасного інтегрованого організаційно-технічного рішення, яке дозволяє будувати безпечні інформаційні міжвідомчі взаємодії державним органам та органам місцевого самоврядування через Інтернет шляхом обміну електронними повідомленнями між їх інформаційними системами з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

На офіційному сайті Вінницької міської ради у «Персональному кабінеті громадянина» забезпечується надання в електронній формі 46 адміністративних та інших послуг.

Також, на вебсайті ЦНАП «Прозорий офіс» Вінницької міської ради громадянам надано можливість скористатись актуальними електронними сервісами отримання онлайн-послуг державних органів. Це замовлення витягів з Державного земельного кадастру; електронні сервіси Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань; онлайн-послуги Порталу електронних сервісів Міністерства економіки України, Гіду з державних послуг, Державної служби України з надзвичайних ситуацій; електронні адміністративні послуги Державної архітектурно-будівельної інспекції України, Державного агентства водних ресурсів України, Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України; подання в режимі онлайн заяви на призначення субсидії; онлайн-реєстрація бізнесу за допомогою вебресурсу Міністерства юстиції України.

В області функціонують 768 закладів дошкільної освіти та 655 закладів загальної середньої освіти. Станом на червень 2022 року підключено до мережі Інтернет 654 заклади дошкільної освіти та 649 закладів загальної середньої освіти (6 закладів загальної середньої освіти на мають підключення до мережі Інтернет, 142 заклади підключені зі швидкістю – більше 100 Мбіт/с, 387 закладів – 30-100 Мбіт/с, 94 заклади – до 30 Мбіт/с).

У 16 закладах освіти наявне обладнання для STEM-лабораторій та 598-закладів оснащені обладнанням для кабінетів природничо-математичних предметів.

Для організації дистанційного та змішаного навчання на платформі Всеукраїнська школа онлайн зареєструвались 8877 педагогічних працівників. У 137 закладах загальної середньої освіти використовують е-журнали.

Впроваджена та ефективно використовується систему електронного документообігу «Освіта-документ» , яка забезпечує роботу з документами через веб-інтерфейс і не потребує встановлення додаткового програмного забезпечення.

Мережа закладів культури та мистецтв Вінницької області становить 2054 установи, з них 1445 (70%) закладів оснащені комп'ютерною технікою, у т.ч. у сільській місцевості – 1191. До мережі Інтернет мають доступ 1638 комп'ютерів, з них 977 забезпечені фіксованим широкосмуговим доступом до Інтернету із швидкістю не менше 100 Мбіт/с. У 800 закладах створено WiFi-мережу для забезпечення відкритого безкоштовного доступу відвідувачів до Інтернету.

В області функціонує 138 закладів охорони здоров'я. Усі заклади охорони здоров'я забезпечені Інтернетом на 100%, середня швидкість Інтернету у закладах охорони здоров'я - становить 90 Мбіт/с, 86 закладів охорони здоров'я мають Wi-Fi. Усі заклади охорони здоров'я області придбали в рамках відомчої програми інформатизації медичні інформаційні системи, які рекомендовані eHealth та підключені до центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я (ЦБД eHealth).

Для забезпечення медичних закладів критичної інфраструктури області отримано 27 терміналів Starlink для підтримки сервісу доступу до супутникового Інтернету.

Із початком військової агресії російської федерації зросла кількість кібератак на державні інформаційні ресурси. У зв'язку з цим, Вінницькою обласною військовою адміністрацією систематично вживаються заходи із забезпечення кіберзахисту об'єктів інформаційної інфраструктури.

Робота з інформатизації та цифровізації області триває. Основною проблемою залишається недостатнє фінансово-матеріальне забезпечення даного напрямку.

Через військову агресію російської федерації та активні бойові дії на території **Чернігівської області** робота деяких ЦНАП була тимчасово призупинена. Наразі, після припинення активних бойових дій на території області, забезпечено роботу всіх 36 ЦНАП.

Також, на час дії військового стану в Україні законодавством були визначені особливості надання адміністративних послуг, зокрема призупинено роботу державних реєстрів та баз даних (Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Державний земельний кадастр та інші). Зазначене суттєво вплинуло на стан організації надання адміністративних послуг, графіки роботи ЦНАП, зменшило кількість звернень заявників та кількість наданих послуг. На даний час відновлено доступ до більшості державних реєстрів, налагоджено роботу працівників та поступово збільшується кількість адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП.

Проте, з метою недопущення несанкціонованого доступу до персональних даних громадян, залишається призупиненою робота реєстрів територіальних громад (далі - РТГ), що ведуться програмними засобами відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби України (далі – ВІС ДМС), а також електронної інформаційної взаємодії РТГ з ВІС ДМС. Таким чином, на сьогодні в області залишається неможливим надання адміністративних послуг з декларування/реєстрації місця проживання (перебування), зняття із задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування).

Крім того, в період окупації населених пунктів Чернігівської області у ряді ЦНАП було викрадено комп'ютерну техніку, обладнання для видачі паспортних документів та посвідчень водія. Наразі дані ЦНАП отримали через проект PROSTO комп'ютерну техніку, багатофункціональні пристрої та відновили роботу державних реєстраторів.

Також, за даними органів місцевого самоврядування, у період активних бойових дій в Чернігівській області, для забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем ЦНАП, на території окремих громад було підключено додатковий канал доступу до мережі Інтернет через термінали Starlink.

Також, під час ведення активних бойових дій через пошкодження об'єктів критичної інфраструктури періодично відбувалось знеструмлення центру обробки даних облдержадміністрації, що негативно впливало на стабільне функціонування Єдиної інформаційної системи органів державного управління Чернігівської області (ЄІСОДУ). Вирішити дану проблему допомогла ініціатива Міністерства цифрової трансформації України шляхом прийняття постанови № 263, згідно з якою під час дії воєнного стану державним органам та органам

місцевого самоврядування дозволяється розташовувати інформаційні ресурси на хмарних сервісах, що розташовані за межами України. За допомогою компанії Microsoft та її партнера - компанії softwareone було здійснено розгортання резервної інфраструктури ЄІСОДУ в хмарному середовищі Microsoft Azure, що в сукупності з наданням ліцензій Ofice365 надало можливість ефективно організувати дистанційну роботу працівників облдержадміністрації.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації» реалізується Програма інформатизації Чернігівської області на 2021-2023 роки.

Детальна інформація про стан інформатизації в обласних державних (військових) адміністраціях та Київській міській державній адміністрації наведена у додатку 2 до цієї Доповіді.

1.4. Нормативно-правове регулювання у сфері інформатизації.

На жаль, неузгодженість та застарілість норм Закону України «Про Національну програму інформатизації» та інших нормативно-правових актів, що регламентують роботи НПІ, призводить до незадовільної якості підготовки матеріалів, що надходять до Міністерства цифрової трансформації України для проведення експертизи, та ігнорування вимог чинного законодавства.

Наказом Міністерства цифрової трансформації від 13.06.2022 № 51 «Про внесення змін у додаток до Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20.06.2022 за № 679/38015, внесено зміни у додаток до Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації, затвердженої наказом Міністерства цифрової трансформації України від 07.05.2020 № 67, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 22.05.2020 за № 459/34742, зокрема доповнено перелік кодів Національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник», що визначають належність завдань, проектів (робіт) до сфери інформатизації (Національної програми інформатизації).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 228 «Про реалізацію експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів)» триває реалізація експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів) ресурсами Державного науково-дослідного інституту технологій кібербезпеки та захисту інформації, що належить до сфери управління

Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Так за I-III квартали 2021 року організовано та проведено 979 експертиз проектів інформатизації.

Проект Закону України «Про Національну програму інформатизації» (реєстраційний № 6241 від 01.11.2021), який розроблено Міністерством цифрової трансформації України на виконання кроку 47 плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р та наразі знаходиться на розгляді у Верховній Раді України. Основною метою прийняття зазначеного законопроекту є забезпечення ефективного організаційно-правового механізму формування, виконання Національної програми інформатизації та взаємовідносин у сфері інформатизації країни.

На виконання норм статті 9 Закону України «Про Національну програму інформатизації» Постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360 «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки» затверджено завдання Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки (далі – Завдання) та їх орієнтовних державних замовників[36]. Завдання складаються з розділів, які відповідають основним напрямам створення інформаційного суспільства в Україні та її інтеграції до світового інформаційного простору, а також пріоритетним напрямам та завданням цифрової трансформації на період до 2023 року, схваленим Розпорядженням № 365-р.

Основна увага в Завданнях приділена створенню та впровадженню інтегрованих проектів, які дозволять сформувати сучасну інформаційну інфраструктуру держави. Це, як правило, концептуальні роботи у сфері інформатизації або міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи та реєстри, створення яких неможливо без участі координаційного органу, яким є Генеральний державний замовник Національної програми інформатизації.

З метою унормування нормативно-правового механізму формування, виконання та проведення експертизи Національної програми інформатизації, розроблено проекти постанов Кабінету Міністрів України про внесення змін до нормативно-правових актів, якими регламентуються зазначена сфера, а саме до постанов Кабінету Міністрів України: від 04.02.1998 № 121 «Про затвердження переліку обов'язкових етапів робіт під час проектування, впровадження та експлуатації засобів інформатизації», від 31.08.1998 № 1352 «Про затвердження Порядку формування та виконання Національної програми інформатизації», від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації», від 18.12.2001 № 1702 «Про

[36] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2360-20#Text

затвердження Порядку формування та виконання галузевої програми і проекту інформатизації», від 25.07.2002 № 1048 «Про затвердження Порядку проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів), від 12 серпня 2009 року № 869 «Про затвердження загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються та створюються на замовлення державних органів».

Наразі відбувається процедура погодження проектів постанов, відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950.

Крім того, 01.01.2022 набрали чинності Закон України «Про публічні електронні реєстри», який встановлює організаційно-правові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів, захисту прав та інтересів фізичних та юридичних осіб під час створення, зберігання, оброблення та використання інформації у публічних електронних реєстрах, та Закон України «Про електронні комунікації», який визначає правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра.

Сьогодення показує, що активізація робіт з НПІ є необхідним і дієвим механізмом для прийняття ефективних рішень у сфері ІТ органів державної влади та місцевого самоврядування. Подальші роботи з вдосконалення законодавства і робочих процесів виконання НПІ дозволять покращити стан ІТ державної сфери та подолати цифрову нерівність.

2. КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Сфера зв'язку (яка відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»[37] є одним з стратегічних індикаторів) залишається однією з найбільш важливих та динамічних складових у загальному процесі інформатизації суспільства. Незважаючи на позитивні тренди в цій сфері, багато аспектів доступності сучасної електронної комунікаційної інфраструктури залишаються невирішеними.

За останні кілька років сектор інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) зростав швидкими темпами завдяки розширенню вітчизняного ринку, потребі в експорті послуг ІКТ з України та завдяки поліпшенню ефективності правового регулювання сектора, яке відбувалося, зокрема, з широким залученням бізнес-асоціацій і громадських об'єднань.

[37] http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015

ІКТ дають людям можливість будь-де у світі одержувати доступ до інформації і знань практично миттєво. Кожна людина повинна мати навички, необхідні для користування повною мірою перевагами інформаційного суспільства. Тому підвищення компетентності і грамотності у сфері ІКТ є необхідними. ІКТ можуть сприяти досягненню загальної освіти у всесвітньому масштабі через надання освіти і підготовку викладачів, пропонування кращих умов для навчання протягом усього життя, охоплення людей, що перебувають поза рамками формального освітнього процесу, а також удосконалення професійних навичок.

«Драйвером росту у 2021 році прогнозовано були послуги доступу до Інтернету, що окрім іншого, відбулося завдяки масштабній розбудові мереж 4G у діапазоні 900 МГц, а також загальнодержавній стратегії цифровізації та стрімкому розширенню цифрових сервісів для громадян.

Окрім того, 2021 рік ознаменувався суттєвими змінами у законодавчому полі та наближенню України до ЄС, передусім шляхом прийняттям Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» та прийнятого наприкінці 2020 року галузевого Закону України «Про електронні комунікації».

Однак, 24 лютого 2022 року повномасштабне та нахабне вторгнення російської федерації на територію України, змінило нашу реальність та пріоритети, зруйнувало деякі наші плани. Але, ворог не в змозі порушити нашу згуртованість, дисципліну та відповідальність за ту ділянку роботи, якою ми займалися до війни.

Не зважаючи на війну, яка йде в нашій країні, ми докладаємо усіх зусиль, щоб ефективно діяти не тільки в умовах воєнного часу, але й виконувати наші зобов'язання визначені законодавством» - голова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектру та надання послуг поштового зв'язку України Олександр Животовський.

За даними Звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку [38] основні показники галузі за 2021 рік наступні.

У 2021 році доходи від надання послуг зв'язку склали 87 742 млн гривень, з них доходи від надання електронних комунікаційних послуг склали 81 021 млн гривень, доходи від надання послуг поштового зв'язку – 6 721 млн гривень (рисунок 9). При цьому, в структурі доходів найбільшу частку 92,3% склали

[38] https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

електронні комунікаційні послуги, частка доходів від надання послуг поштового зв'язку – 7,7%.

Динаміка доходів від надання електронних комунікаційних послуг за 2019-2021 роки свідчить про їх збільшення за цей період, при цьому, доходи від надання електронних комунікаційних послуг зросли у 2021 році на 10% у порівнянні з 2020 роком.

В структурі доходів від надання електронних комунікаційних послуг у 2021 році найбільші частки складали рухомий (мобільний) зв'язок – 66,0% та фіксований доступ до Інтернет – 19,5%. Найбільші темпи росту демонструє рухомий (мобільний) зв'язок, різниця часток його доходів у 2021 році у порівнянні з 2020 роком у відсоткових пунктах склала 2,3.

Рисунок 9. Стан розвитку ринків послуг зв'язку

Основні тенденції розвитку ринків електронних комунікацій в 2021 році не зазнали значних змін у порівнянні з 2020 роком, а саме:

• розширення покриття території України електронними комунікаційними мережами рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління (4G) із застосуванням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок IMT» в смугах радіочастот 900 МГц, 1800 МГц та 2600 МГц;

• збільшення кількості користувачів сучасних електронних сервісів в різних сферах цифрової економіки та цифрового суспільства (e-Gov, e-Health, e-освіта, e-демократія, e-Квиток, bank-ID, mobile-ID, Google Pay, Apple Pay тощо);

• зростання попиту споживачів на послуги міжмашинної взаємодії (machine-to-machine, M2M) та послуги Інтернету речей (Internet of Things), в тому числі в рамках реалізації програм побудови розумних міст;

• суттєве збільшення кількості активних користувачів послуг доступу до Інтернету та зростання обсягів споживання інтернет-трафіку;

• подальше скорочення кількості абонентів фіксованого телефонного зв'язку, що пов'язано з розширенням використання споживачами інших комунікаційних послуг, зокрема послуг рухомого (мобільного) зв'язку, доступу до Інтернет та передачі даних;

• зростання кількості, масштабів та рівнів інформаційних та кіберзагроз.

Основні проблеми розвитку ринків електронних комунікацій в 2021 році:

• організаційні та технологічні проблеми функціонування комунікаційних мереж на тимчасово окупованих територіях, та надання електронних комунікаційних послуг українським громадянам на цих територіях;

• необхідність проведення постійного комплексу заходів із протидії та блокування діяльності незаконно створених на тимчасово окупованих територіях суб'єктів господарювання, що не зареєстровані згідно із законодавством України, та які не мають права здійснювати діяльність у сфері електронних комунікацій з використанням частотного та номерного ресурсів комунікаційних мереж загального користування;

• нерівномірність забезпечення споживачів у сільській, гірській місцевості і депресивних регіонах комунікаційними послугами;

• непоодинокі випадки невиконання положень Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» з боку окремих власників інфраструктури об'єктів електроенергетики, органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств та об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ), що призводить до не встановлення рішень про затвердження розмірів плати за доступ до об'єктів комунальної власності та відмов ОСББ в укладанні договорів з доступу;

• щорічна значна кількість випадків пошкодження комунікаційних мереж операторів електронних комунікацій шляхом викрадення мідних кабелів та комунікаційного обладнання.

Розвиток та використання сучасних ІКТ залишається стратегічною необхідністю та найважливішою складовою створення цифрової економіки з метою забезпечення формування та підвищення національної конкурентоспроможності країни.

За Індексом мережевої готовності (Networked Readiness Index[39] (NRI)), який опубліковано Інститутом Портулас (Portulans Institute) разом із Всесвітнім альянсом інформаційних технологій та послуг (World Information Technology and Services Alliance), у 2021 році Україна посіла 53 місце серед 130 країн (у 2020 році Україна посіла 64 місце серед 134 країн).

Основні показники розвитку сфери ІКТ в Україні за даними Держстату України за 2021 рік:

• обсяг реалізованої промислової продукції за видом діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 14,86 млрд гривень, що на 21% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

• обсяг реалізованих послуг у сфері інформатизації – 94,18 млрд гривень, що на 32% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

• обсяг експорту комп'ютерних та інформаційних послуг – 3,75 млрд доларів США, що на 23% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

• імпорт комп'ютерних та інформаційних послуг – 0,56 млрд доларів США, що на 18% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

• обсяг капітальних інвестицій в нематеріальні активи у програмне забезпечення та бази даних – 13,73 млрд гривень, що на 33% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

• обсяг капітальних інвестицій за видом економічної діяльності «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» – 3,19 млрд. гривень, що на 33% більше ніж за аналогічний період 2020 року;

• обсяг капітальних інвестицій за видом промислової діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 0,73 млрд гривень, що на 75% більше ніж за аналогічний період 2020 року.

За результатами державного статистичного спостереження 2021 року «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах: використання мережі Інтернет, послуг хмарних обчислень, робототехніки» 86,6% підприємств мають доступ до Інтернету, при чому 61,8% підприємств використовують фіксований доступ до Інтернету; 10,2% – купують послуги хмарних обчислень та 2,9% - використовують робототехніку.

З метою подальшого впровадження цифрових технологій, розвитку цифрової економіки та залучення інвестицій, необхідною умовою є відновлення зруйнованих мереж електронних комунікацій внаслідок військових дій та сприяння розвитку широкосмугового доступу до Інтернету, для чого необхідно передбачити вирішення наступних питань:

---

[39] https://networkreadinessindex.org/country/ukraine/

• реалізації положень Закону України «Про електронні комунікації» в частині забезпечення надання універсальної електронної комунікаційної послуги широкосмугового доступу до Інтернету у фіксованому місці відповідно до показників та параметрів якості, встановлених центральним органом виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра;

• спільного використання інфраструктури (активної та пасивної) та ресурсів мереж електронних комунікацій (доступу, абонентських ліній, радіочастотного ресурсу);

• забезпечення контролю встановлених рівнів параметрів якості при наданні послуг доступу до Інтернету (система моніторингу якості послуг доступу до Інтернету);

• реалізації прав споживачів на вільний вибір постачальників;

• відновлення зруйнованих мереж електронних комунікацій;

• спрощення доступу до об'єктів інфраструктури.

2.1. Фіксований телефонний зв'язок

За даними звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку[40] у 2021 році доходи від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку склали 4 242 млн гривень, їх питома вага у загальному обсязі доходів від надання електронних комунікаційних послуг становила 5,2%, що менше на 0,9 відсоткових пунктів у співвідношенні до 2020 року.

В структурі доходів від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку на кінець 2021 року найбільшу частку – 45,7 % склали доходи від надання послуг місцевого телефонного зв'язку, а частка доходів від надання послуг міжміського телефонного зв'язку склала 13,6 %.

За підсумками 2021 року зберігається зниження попиту населення на послуги фіксованого телефонного зв'язку та підтверджується тенденція останніх 3 років до зменшення кількості абонентів. Як наслідок, станом на 31.12.2021 кількість ліній фіксованого телефонного зв'язку складала 2 283 тис. одиниць, що на 31,1% або на 1 031 тис. одиниць менше ніж станом на 31.12.2020.

Основними факторами, що призводять до такої тенденції залишаються:

• широке розповсюдження послуг рухомого (мобільного) зв'язку;

• значна кількість випадків пошкодження кабельної інфраструктури комунікаційних мереж операторів фіксованого телефонного зв'язку, що у свою чергу, призводить до тривалої відсутності зв'язку у споживачів;

---

[40] https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

• бажання споживачів, які одночасно користуються послугами рухомого (мобільного) та фіксованого телефонного зв'язку, зменшити витрати на абонентну/пакетну плату шляхом відмови від однієї з послуг або навіть декількох;

• широке розповсюдження комп'ютерних програм та мобільних додатків, що дозволяють споживачам послуг доступу до Інтернету замінити традиційний фіксований телефонний зв'язок сервісами з передачі голосу та відео з використанням Інтернету (Skype, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Whats App, Telegram тощо).

Зважаючи на зазначене, на ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку спостерігається поступовий перехід від надання послуг фіксованого телефонного зв'язку до надання послуг доступу до Інтернету, що сприяє розширенню переліку електронних комунікаційних послуг, які надаються споживачам.

Таким чином, відбувається поступова заміна основного виду діяльності операторів комунікацій фіксованого телефонного зв'язку, а отже питання реконструкції, модернізації та оптимізації електронних комунікаційних мереж та обладнання електронних комунікацій продовжує залишатись актуальним.

Станом на 31.12.2021 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим телефонним зв'язком були м. Київ, Чернігівська, Харківська, Черкаська, Миколаївська та Одеська області, а з найнижчою – Луганська, Донецька, Кіровоградська, Дніпропетровська, Хмельницька, Закарпатська та Івано-Франківська області.

2.2. Рухомий (мобільний) зв'язок

Поряд з цим відбуваються і зміни в структурі користування **мобільним зв'язком.**

Відповідно до пункту 23 пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року, схвалених Розпорядженням № 365-р, одним із завдань Міністерства цифрової трансформації України за напрямком «Засади цифрової трансформації» визначено забезпечення покриття населених пунктів швидкісним мобільним Інтернетом, покриття міжнародних автошляхів та залізничних шляхів швидкісним мобільним Інтернетом.

Забезпечення якісним мобільним зв'язком по всій території України є одним із надважливих питань, оскільки сприятиме економічному розвитку та підвищенню інвестиційній привабливості України, забезпечить реалізацію курсу нашої держави на цифровізацію, давши змогу кожному мати доступ до Інтернету, отримати онлайн-послуги в будь-якому куточку України та подорожувати країною транспортними засобами без втрати мобільного зв'язку.

Відповідно до пункту 2.2 розділу 2 Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020

№ 471, розвиток мереж доступу до Інтернету, створення умов для мобільних технологій четвертого та п'ятого поколінь, забезпечення доступу соціальних закладів інфраструктури, органів місцевого самоврядування і громадян до високошвидкісного Інтернету є одними із пріоритетних завдань Уряду.

Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179, яка визначає, зокрема, довгострокову економічну візію, принципи і цінності, ключові напрями (вектори) економічного розвитку України, першою ціллю стратегічного курсу за напрямом «Цифрова економіка» визначено акселерацію економічної діяльності.

Законами України «Про Національну програму інформатизації» та «Про Концепцію Національної програми інформатизації» передбачено комплекс завдань, спрямованих на реалізацію державної політики та пріоритетних напрямів створення сучасної інформаційної інфраструктури України, з метою створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави.

Складовою завдання щодо створення інформаційної інфраструктури України є розширення покриття мережами мобільного зв'язку, зокрема, покриття населених пунктів швидкісним мобільним Інтернетом, забезпечення доступу до Інтернету вздовж національних та міжнародних автомагістралей, а також залізничних магістралей.

За даними звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку за 2021 рік[41] мобільний зв'язок на сьогодні є найбільш доступним та поширеним засобом комунікації в Україні. Кількість активних ідентифікаційних комунікаційних карток мережі рухомого (мобільного) зв'язку станом на 31.12.2021 склала 55 926 тис. одиниць, що на 3,6% або на 1 948 тис. одиниць більше, ніж станом на 31.12.2020 (рисунок 10).

[41] https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

Рисунок 10. Забезпеченість споживачів рухомим (мобільним) зв'язком

Станом на 31.12.2021 р. регіонами з найвищим відсотком населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку були м. Київ, Чернігівська, Сумська, Харківська, Полтавська, Львівська, Хмельницька, Житомирська та Вінницька області, а з найнижчим – Донецька, Луганська, Закарпатська та Чернівецька області (рисунок 11).

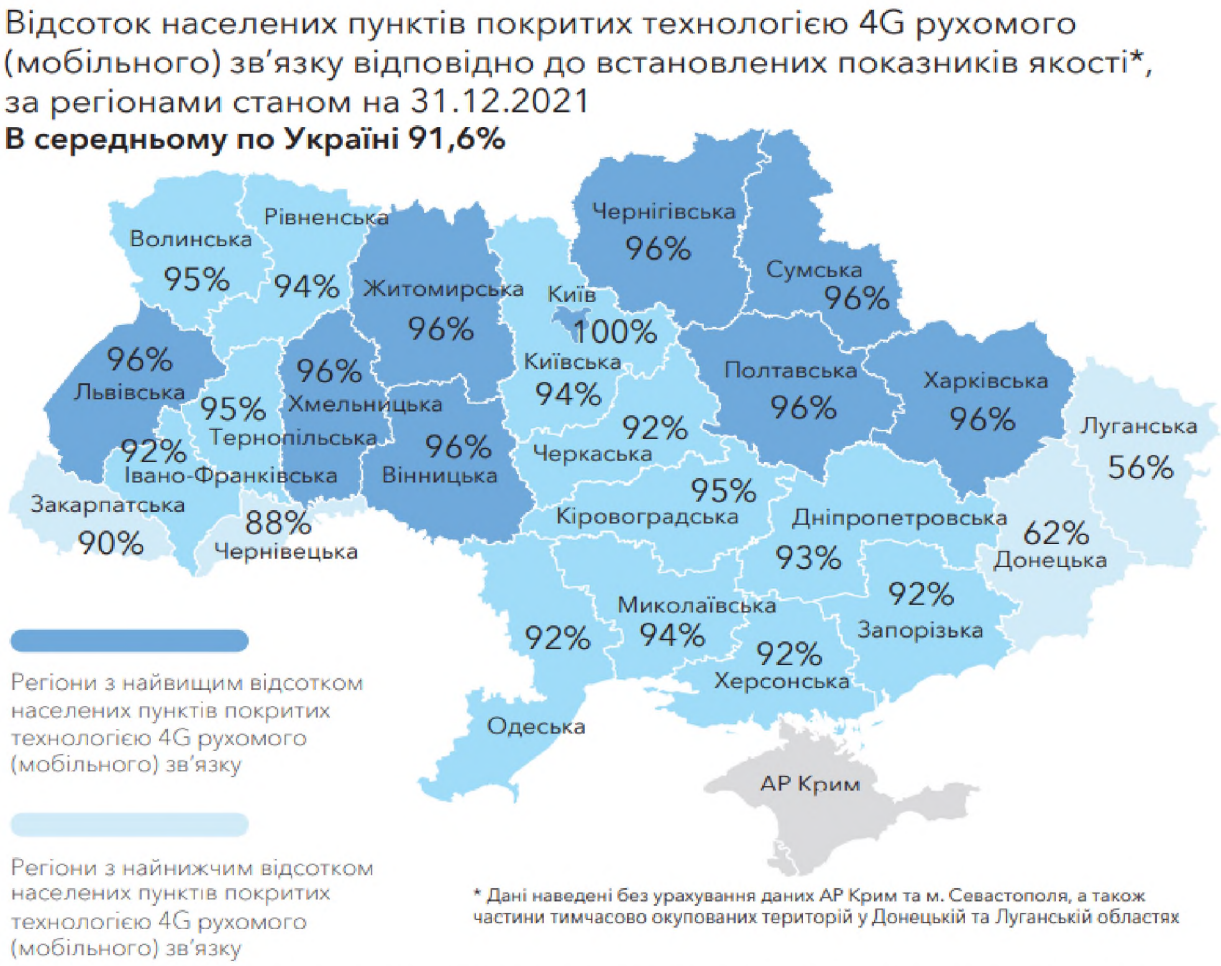

Рисунок 11. Відсоток населених пунктів покритих технологією 4G рухомого (мобільного) зв'язку

Крім того, станом на 04.01.2022 в Україні зафіксовано 181,1 тис. абонентів рухомого (мобільного) зв'язку, які з початку впровадження послуги скористались послугою перенесення абонентського номеру. При цьому, загальна кількість поданих споживачами за цей час заяв на перенесення абонентського номеру виявилась значно більшою та склала 307,3 тис. заяв (рисунок 12).

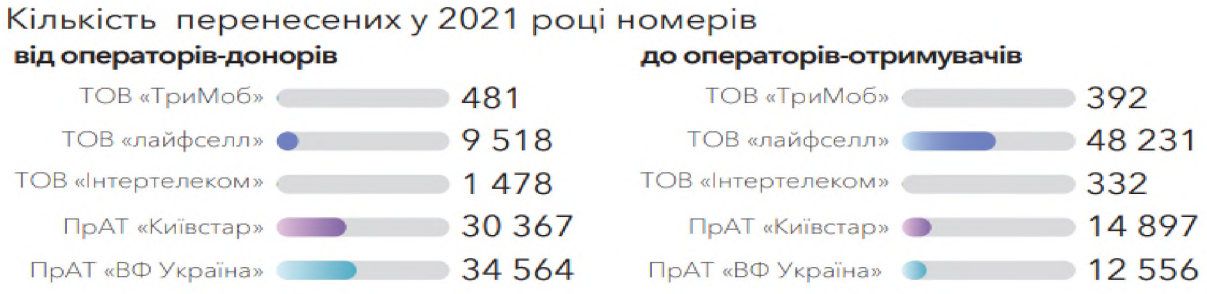

Рисунок 12. Кількість перенесених у 2021 році номерів

Протягом 2021 року Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, вжила ряд заходів з розробки та внесення змін до Порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів, затвердженого

рішенням НКРЗІ від 31.07.2015 № 394, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.08.2015 за № 1019/27464, з метою оптимізації механізму надання послуги та усунення перешкод при реалізації абонентами свого права на отримання послуг із перенесення абонентських номерів.

Так, 01.12.2021 набрало чинності рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку від 23.03.2021 № 107 «Про затвердження Змін до деяких рішень НКРЗІ з питань надання послуг із перенесення абонентських номерів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1019/27464. Варто зазначити, що за результатами першого місяця дії таких змін (грудень 2021 року) приріст реалізації заяв на отримання послуги перенесення абонентського номеру порівняно з середніми показниками січня-листопада 2021 року становив майже 20%.

Станом на кінець 2021 року в Україні доступ до мобільного швидкісного Інтернету мали 96,7% населення України, 4G покриття було доступне 89% населення (у населеному пункті, де проживає особа наявне покриття двох операторів). Отже, мобільні телефони стали основним засобом комунікації і невід'ємною частиною життя.

Робота мобільного зв'язку забезпечується розвинутою мережею базових станцій, які передають інформацію на мобільні телефони та на комутаційні центри за допомогою радіочастотних сигналів. З метою підвищення якості мобільного зв'язку постачальники електронних комунікаційних послуг до військового вторгнення російської федерації в Україну збільшували кількість базових станцій та здійснювали їх постійне переоснащення відповідно до новітніх технологічних розробок галузі.

Меморандум про взаєморозуміння, підписаний 29 жовтня 2019 року під час інвестиційного форуму в Маріуполі між мобільними операторами та Кабінетом Міністрів України (далі – Меморандум), підтвердив, з одного боку – наміри мобільних операторів забезпечити максимальне охоплення населення мережами 3G та 4G, а з іншого боку – готовність держави надати необхідну підтримку для цього важливого соціального проекту.

Згідно з Планом реалізації Меморандуму операторам ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна» та ТОВ «лайфселл» видано ліцензії на користуванням радіочастотним ресурсом України в діапазоні радіочастот 900 МГц для розширення надання послуг мобільного зв'язку, зокрема за радіотехнологією 4G (LTE-900), що вступили в дію з 01 липня 2020 року, у яких визначено початок користування радіочастотним ресурсом – вересень 2020 року, повне освоєння – листопад 2024 року.

Відповідно до умов користування радіочастотним ресурсом України постачальники електронних комунікаційних послуг зобов'язані забезпечити можливість отримання послуг з використанням радіотехнології «Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ» із дотриманням показників якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та їх граничних нормованих рівнів, затверджених наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 20.09.2021 № 576 «Про затвердження Вимог щодо рівня якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06.10.2021 за № 1298/36920), та середньою швидкістю передавання даних не менше 2 Мбіт/с з початку дії ліцензії:

1) протягом 24 місяців у кожному населеному пункті із населенням більше 2 000 осіб за умови, що сукупна кількість разом з іншими населеними пунктами складатиме не менше 90% населення України;

2) протягом 30 місяців на міжнародних автомобільних дорогах регіону, який передбачений у ліцензії;

3) протягом 48 місяців на національних автомобільних дорогах регіону, який передбачений у ліцензії.

Реалізація умов щодо покриття відповідно до виданих ліцензій передбачає встановлення значної кількості нових базових станцій, модернізації існуючих мереж та відповідних інвестицій, що потребувало станом на кінець 2021 року, за попередніми оцінками постачальників електронних комунікаційних послуг 4 – 5 млрд гривень від кожного постачальника. Для порівняння, сумарні інвестиції постачальників електронних комунікаційних послуг у розвиток мереж 3G і 4G у 2018 році становили 17,8 млрд гривень.

Разом з тим, після 24 лютого 2022 року велика кількість мереж електронних комунікацій зазнали пошкоджень або були повністю зруйновані. Зважаючи на те, що послуги зв'язку є критично важливими як для виконання функцій держави, управління Збройними Силами України, так і для підтримання контактів між громадянами, що перебувають на території України та поза її межами, постачальники електронних комунікаційних послуг відновлюють пошкоджене обладнання та повертають зв'язок після звільнення українськими військовими постраждалих територій від загарбників, докладають максимум зусиль, щоб ефективно діяти в умовах воєнного часу та виконувати зобов'язання визначені законодавством. Вони не лише ремонтують та відновлюють пошкоджені майданчики, але й встановлюють нові. Внаслідок внутрішньої міграції оператори вкладають значні кошти в поліпшення зв'язку в обраних внутрішньо переміщеними особами регіонах.

Так, ПрАТ «Київстар» після 24 лютого 2022 року встановив 180 нових базових станцій та модернізував 3000 базових станцій до рівня 4G/LTE. У ПрАТ

«ВФ Україна» на 2022 рік заплановано розширити новими стандартами 1500 майданчиків, які вже існують, і побудувати понад 100 нових базових станцій. Половину із запланованого вже реалізовано. ТОВ «лайфселл» від початку війни модернізовано 1830 базових станцій і побудовано 114 нових базових станцій.

Тобто, постачальники електронних комунікаційних послуг і під час війни продовжують інвестувати, розбудовувати мережу, імпортувати обладнання.

Разом з тим задля забезпечення максимального покриття мережами мобільного зв'язку четвертого покоління території України, зокрема, в сільській місцевості та вздовж автомобільних доріг мають бути вивільнені частоти у діапазонах 700-900 МГц.

Рішенням Європейського парламенту та ради ЄС від 14.03.2012 № 243/2012/ЄС про створення багаторічної програми політики щодо радіочастотного спектру (п. 23 резолютивної частини та стаття 6) та Рішенням Європейської Комісії від 06.05.2010 № 2010/267/ЄС про гармонізовані технічні умови використання в смузі частот 790-862 МГц для наземних систем, здатних надавати послуги електронного зв'язку в Європейському Союзі (пункти 1, 8, 20 резолютивної частини) встановлено, що частоти у діапазонах 700-800 МГц, які поки використовуються для аналогового та цифрового телебачення, мають бути вивільнені для надання послуг мобільного зв'язку. Крім того, в Україні ці частоти ще використовуються Генеральним штабом Збройних Сил України, а також радіолокаторами Державної авіаційної служби України.

Частоти у діапазонах 700-900 МГц мають бути вивільнені для розвитку мереж доступу до Інтернету, створення умов для мобільних технологій четвертого та п'ятого поколінь, в результаті чого очікується, що 95% громадян України матимуть покриття мобільним широкосмуговим доступом до Інтернету із швидкістю не менше 2 Мбіт/с. Наразі Міністерство цифрової трансформації України активно сприяє вивільненню вказаних смуг радіочастот.

Пунктом 168 плану заходів з виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020 – 2022 роки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534, передбачено завдання щодо покриття мережею високошвидкісного Інтернету залізничних шляхів. Реалізація вказаного завдання мала здійснюватися в обсягах, передбачених державним бюджетом на відповідний рік. Однак державним бюджетом на 2021 рік не передбачалось фінансування на покриття залізничних шляхів високошвидкісним Інтернетом. Не передбачено таке фінансування і на 2022 рік.

Разом з тим у чинних ліцензіях на користування радіочастотним ресурсом, які видані операторам мобільного зв'язку, відсутні умови з обов'язкового забезпечення інтернет-покриття вздовж залізниць. У ліцензіях на використання діапазону у 900 МГц, які були видані операторам у 2020 році, вперше в Україні передбачені вимоги покриття мобільним Інтернетом до 1 січня 2023 року міжнародних автомобільних доріг, а до 1 липня 2024 року - національних автомобільних доріг. Обов'язку забезпечити зв'язок вздовж залізничних шляхів у мобільних операторів немає.

Тобто, розвиток Інтернету у потягах має здійснюватися операторами мобільного зв'язку власним коштом та за власною ініціативою. Три провідні оператори мобільного зв'язку разом із постачальниками обладнання провели попередні розрахунки вартості покриття одного з популярних напрямків руху потягів - маршрут "Київ-Одеса". За їх розрахунками вартість покриття цього маршруту становить не менше 500 млн гривень.

Як відомо, більшість залізничних шляхів в Україні проходить поза населеними пунктами та на відстані, що не дозволяє отримувати сигнал від базових станцій, які побудовані в межах найближчих населених пунктів.

Для стабільного мобільного Інтернету необхідно встановлювати базові станції мобільного зв'язку поблизу залізничних колій, що обмежує коло користувачів до пасажирів потягів. Оператори стверджують, що даний проект не має перспектив до окупності інвестицій. До того ж вагони необхідно облаштовувати додатковим ретрансляційним обладнанням, яке потребує сервісного обслуговування.

Для проникнення сигналу всередину вагонів необхідно або встановлювати спеціальні ретранслятори на кожному вагоні, а також регулярно обслуговувати їх у майбутньому, або зменшувати затухання сигналу при проходженні через конструкцію вагона, до прикладу замінивши скло у потягах на інноваційні розробки.

Тому на сьогодні Міністерство цифрової трансформації України працює над формуванням державної програми «Розвиток інфраструктури залізничних шляхів для забезпечення мобільним інтернет-доступом», реалізація якої дозволить нашим громадянам користуватись Інтернетом під час подорожі залізницею.

Міністерство цифрової трансформації України і надалі в межах повноважень та з метою максимального задоволення попиту споживачів на електронні комунікаційні послуги сприятиме виконанню заходів щодо подальшого впровадження в Україні новітніх технологій та ефективного користування радіочастотним спектром, забезпечення якісними електронними комунікаційними послугами населення України, у тому числі мобільним зв'язком,

поліпшення доступу до мобільного Інтернету в сільській місцевості, на автомобільних та залізничних шляхах.

2.3. Широкосмуговий (фіксований) доступ до Інтернет

Міжнародним союзом електрозв'язку (МСЕ), агентством ООН з інформаційних і комунікаційних технологій оприлюднено дані, відповідно до яких в 2021 році кількість людей, які користувалися Інтернетом, зросла до 4,9 мільярда, 3 мільярди ще не мають такої змоги, оскільки живуть в найменш розвинених країнах.

Розвиток широкосмугового доступу до Інтернету є одним з ключових пріоритетів розвитку цифрової інфраструктури, як в світі, так і в Україні, зокрема, оскільки впровадження широкосмугового доступу (далі - ШСД), якісного та швидкісного Інтернету, є одним з ключових показників розвиненості країни та є необхідним, як одна з базових потреб людини у сучасному світі, підтвердженням цього є прийняті Цілі сталого розвитку ООН 2015 року, серед яких ціль 9 - Промисловість, інновації та інфраструктура «Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям».

Отже, ШСД має стратегічне, соціально-економічне та конкурентне значення, оскільки ШСД – це передусім складова бренду сучасних країни у глобалізованому світі.

За даними звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку [42] на сьогоднішній день послуги фіксованого ШСД в Україні надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпровідного доступу, і за швидкістю фіксованого Інтернету країна посідає 63-е місце в рейтингу Speedtest Global Index, яка в вересні 2022 року складає 87.48 Мбіт/сек. надаються з використанням волоконно-оптичних, мідних ліній зв'язку, коаксіального кабелю, супутникових каналів та безпровідного доступу.

Станом на 30.06.2021 регіонами з найвищою забезпеченістю населення фіксованим доступом до мережі Інтернет були м. Київ, Київська, Чернігівська, Волинська, та Одеська області, а з найнижчою – Луганська, Кіровоградська, Чернівецька, Черкаська та Закарпатська (рисунок 13).

[42] https://nkrzi.gov.ua/images/upload/662/10077/Dodatok_do_rishennia_27_01.04.2022.pdf

Рисунок 13. Забезпеченість домогосподарств фіксованим доступом до мережі Інтернет

Основними проблемами розвитку ринку послуг фіксованого доступу до Інтернету були:

- необ'єктивне інформування населення щодо якості комунікаційних послуг, які пропонуються, зокрема, значна кількість фізичних осіб - підприємців пропонують споживачам надання послуги доступу до Інтернету зі швидкістю до 100 МБіт/с, при цьому фактично не виконується встановлена Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку вимога щодо визначення мінімально гарантованої швидкості доступу до мережі Інтернет;
- близько 50 % операторів, провайдерів електронних комунікацій, що надають послуги фіксованого доступу до Інтернету, не виконують вимоги Порядку надання операторами, провайдерами електронних комунікацій звітності та інформації, затвердженого рішенням НКРЗІ 05.04.2016 № 180, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.05.2016 за № 739/28869 в частині обов'язкового надання звітності Національній комісії, що

здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку;

- деколи має місце формальне відношення до вимірювання параметрів якості послуг доступу до Інтернету операторами, провайдерами електронних комунікацій та надання до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку звітів, що містять недостовірні дані щодо якості комунікаційних послуг.

У 2020 році Міністерством цифрової трансформації України вперше було проведено дослідження щодо доступності швидкісного Інтернету по усім населеним пунктам України[43], його результати опубліковано на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua). Усі міста мали волоконно-оптичні мережі, часто навіть кількох операторів. Однак, в понад 17 тисяч населених пунктів були повністю відсутні оптичні мережі. Близько 65% сіл не були покриті якісним ШСД, в яких мешкають понад 4 млн українців, з яких 1,55 млн мешканців проживають у віддалених ділянках населених пунктів, у яких присутні оптичні провайдери, але вартість підключення перевищує 150% від середньої ринкової вартості підключення (понад 2500 гривень). У той час, коли середня вартість підключення для міського домогосподарства становила 1200 гривень.

Безліч закладів соціальної інфраструктури, не були підключені до волоконно-оптичних мереж. Це – 16040 навчальних закладів, 8163 медичних закладів, 3873 закладів, де надають послуги населенню та 33857 закладів культури та спорту. Тобто 40% шкіл, 92% бібліотек, 37% лікарень не мали доступу до Інтернету. Здебільшого ці заклади розміщені в селах та невеликих містах.

Враховуючи вищезазначене, Міністерство цифрової трансформації України оголосило в 2021 році про запуск субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості (далі - субвенція), застосувавши найбільш ефективний підхід, що полягав у підключенні соціальних об'єктів (шкіл, лікарень, бібліотек) до оптичних мереж. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим

[43] https://thedigital.gov.ua/news/17-tisyach-naselenikh-punktiv-ne-mayut-zhodnogo-optichnogo-provaydera-doslidzhennya-mintsifri

бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості, а Міністерство цифрової трансформації України визначено головним розпорядником субвенції.

Також, Розпорядженням № 622-р затверджено розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості. Завдяки реалізації субвенції більш ніж 2700 населених пунктів сільської місцевості вперше з'явилася інфраструктура широкосмугового доступу до Інтернету. Технічну можливість підключитись до швидкісного Інтернету отримали близько 850 тисяч людей. Більше 6 тисяч закладів соціальної інфраструктури були вперше підключені до швидкісного Інтернету та покриті Wi-Fi мережами, серед них: більше 900 шкіл, 545 закладів дошкільної освіти, 1927 будинків культури, 841 бібліотек, 1638 амбулаторій, 18 лікарень, 55 пожежних частин, 392 закладів, що надають адміністративні послуги (ЦНАП, сільські ради, тощо) та інші заклади соціальної інфраструктури.

На початок 2022 року до початку війни доступ до фіксованого Інтернету в Україні становив 90%. Проте внаслідок військових дій станом на травень 2022 року щонайменше 726 операторів електронних комунікацій фіксованого доступу до мереж Інтернет зазнали збитків. Після деокупації населених пунктів руйнування мереж становить до 100 %. По країні якість передавання даних по мережам фіксованого Інтернет доступу знизилась в середньому на 13%.

Так першочергово необхідно забезпечити відбудову знищених мереж електронних комунікацій, а також актуальним залишається питання забезпечення споживачів послугами фіксованого доступу до Інтернету в сільській, гірській місцевості та депресивних регіонах.

Крім того, Міністерство цифрової трансформації України наразі активно працює над тим, щоб в Україні запрацювала інтернет-платформа, де кожен зможе перевірити наявність та якість підключення до оптичних мереж та покриття мобільним інтернетом у будь-якому населеному пункті. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1069-р «Про затвердження плану заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021-2022 роки» затверджено План заходів з розвитку широкосмугового доступу до Інтернету на 2021 – 2022 роки, який спрямований на підвищення рівня підключення закладів соціальної інфраструктури до фіксованого ШСД та створення державної платформи стану розвитку ШСД (broadband.gov.ua).

За дослідженнями Світового банку, зростання проникнення швидкісним Інтернетом на 10% може призвести до зростання ВВП на 2%. За даними операторів, провайдерів електронних комунікацій, у 2021 році доходи від надання послуг фіксованого доступу до Інтернету склали 15807 млн гривень, питома вага

яких становила 19,5 % в загальному обсязі доходів від надання електронних комунікаційних послуг. В України є великий потенціал для покращення економічної ситуації в країні та забезпечення права кожного українця на якісний, швидкісний та доступний Інтернет.

Міністерство цифрової трансформації України працює над тим, щоб кожен українець мав доступ до швидкісного Інтернету. Адже сьогодні це базова потреба для людей, зокрема в умовах воєнного стану для дистанційної роботи, навчання, отримання медичних послуг та взаємодії з органами державної влади. Мета Міністерства цифрової трансформації України, щоб вся Україна, незалежно чи це місто-мільйонник, чи невеличке село, мали однаково сучасний Інтернет.

3. ЗАХИСТ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА КРИЗОВІ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ООС ТА В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

24 травня 2022 року проведено перший International Diia Summit Brave Ukraine в Давосі, участь в якому зокрема прийняли міністри цифрової трансформації країн ЄС (Естонії, Латвії, Словенії, Швейцарії, Польщі, Молдови, Хорватії, Фінляндії, Болгарії, Чехії, Словацької Республіки, Литви, Швеції).

Досвід цифровізації в Україні — унікальний для світу. Навіть в умовах війни, ми продовжуємо будувати цифрову державу, запускаємо нові сервіси й послуги для громадян та бізнесу.

З 2014 року увага до проблем кібербезпеки стала одним з безумовних пріоритетів безпекової політики української держави. Кібератаки впливають на один з ключових ресурсів розвитку і всесвітньої Мережі і все більш широкого впровадження інформаційних технологій – довіру між учасниками процесу. Відсутність довіри між суб'єктами кіберпростору сповільнює інтенсивність взаємодій, збільшує видатки на безпеку процесів і при цьому – ускладнює стрімкий розвиток все більш сучасних технологічних рішень. В цьому сенсі кібербезпекова політика стає одним з наріжних каменів розвитку будь-яких процесів інформатизації, а в більше широкому сенсі – розбудови інформаційного суспільства. Одночасно з цим постійною є загроза кібершпіонажу — не тільки для нашої економіки та громадян, але й для держави в цілому, особливо у сфері критичної інфраструктури (енергозабезпечення, транспортне управління, банківський та комунікаційний сектори).

Цілями цих кібероперацій зазвичай є: добування конфіденційної інформації щодо діяльності об'єктів критичної інфраструктури, органів державного управління, офісів міжнародних, у т.ч. правозахисних, організацій (у т.ч на тимчасово окупованих територіях), політичних партій, впливових ЗМІ; перешкоджання роботі систем управління великих компаній, об'єктів

енергетичної і транспортної інфраструктури, банківських установ для послаблення української економіки.

Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 серед іншого також загострила питання кібербезпеки, адже кризові ситуації традиційно викликають активізацію різноманітних хакерських угрупувань. Основні фактори, що потенційно сприяють підвищенню деструктивної (протизаконної) кіберактивності:

- практика введення режиму карантину в більшості держав веде до стимулювання роботодавців змінювати характер виробничих відносин з робітниками на умовах дистанційної роботи. В більшості випадків такі взаємодії відбуваються за допомогою мережі Інтернет. Відтак кількість потенційно уразливих з'єднань, які можуть призвести до компрометації інформації або самої організації, або її працівників – збільшується;

- обмеження на пересування, максимальне обмеження готівкових розрахунків, а також збільшення часу, який громадяни проводять вдома, призводить не тільки до зростання часу користування мережею Інтернет загалом, але й до інтенсифікації електронних платежів зокрема. Це викликає посилену увагу кіберзловмисників до шахрайської діяльності;

- кризи та паніка завжди використовувались хакерами у їх діяльності. У такі періоди традиційно зростає кількість фішингових атак – збільшення фальшивих листів (із malware-вкладеннями) та фальшивих сайтів (для збору персональної та банківської інформації громадян);

- додаткове посилення паніки може бути однією з цілей операцій впливу з боку інших держав, які можуть бажати використати ситуацію у власних інтересах (про це зокрема попереджають спеціальні органи Нової Зеландії, а заяви США та ЄС кажуть про зафіксовану дезінформаційну кампанію щодо коронавірусу).

Указом Президента України від 26.08.2021 № 447/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України» уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.05.2021 «Про Стратегію кібербезпеки України» (далі – Стратегія).

Стратегія розроблена з урахуванням аналізу виконання Стратегії кібербезпеки України (2016-2020 роки), результатів соціологічних опитувань та емпіричних досліджень, а також досвіду найкращих європейських практик. Метою Стратегії є створення умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства, держави[44].

Згідно зі Стратегією викликами для України у сфері кібербезпеки є:

---

44 https://www.rnbo.gov.ua/files/2021/STRATEGIYA%20KYBERBEZPEKI/proekt%20strategii_kyberbezpeki_prezentaciya.pdf

активне використання кіберзасобів у міжнародній конкуренції;

змагальний характер розвитку засобів кібербезпеки в умовах швидких прогресуючих змін інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема хмарних та квантових обчислень, 5G-мереж, великих даних, Інтернету речей, штучного інтелекту тощо;

мілітаризація кіберпростору та розвиток кіберзброї, що дає можливість приховано проводити кібератаки для підтримки бойових дій і розвідувально-підривної діяльності у кіберпросторі;

вплив пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 на економічну діяльність та соціальну поведінку, що спричинив стрімку трансформацію і організацію значного сегмента суспільних відносин у дистанційному режимі з широким використанням електронних сервісів та інформаційно-комунікаційних систем;

упровадження нових технологій, цифрових послуг та механізмів електронної взаємодії громадян з державою, що здійснюється безсистемно в частині заходів з кібербезпеки та без належної оцінки ризиків.

Загрозами кібербезпеці України є:

гібридна агресія російської федерації проти України у кіберпросторі. Держава-агресор невпинно нарощує арсенал кіберзброї наступального призначення, застосування якої може викликати невиправні, незворотні руйнівні наслідки. Кібератаки російської федерації спрямовані, насамперед, на інформаційно-комунікаційні системи державних органів України та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури з метою виведення їх з ладу (кібердиверсія), отримання прихованого доступу і контролю, здійснення розвідувальної та розвідувально-підривної діяльності. Кібератаки також активно використовуються державою-агресором як елемент спеціальних інформаційних операцій з метою маніпулятивного впливу на населення, втручання у виборчі процеси та дискредитації української державності;

кіберзлочинність, що завдає шкоди інформаційним ресурсам, суспільним процесам, особисто громадянам, знижує довіру суспільства до інформаційних технологій та призводить до значних матеріальних втрат. Набуває поширення використання кіберпростору для вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, а також кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, торгівлею людьми, незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами, незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших предметів і речовин, які загрожують життю та здоров'ю людей тощо;

організовані та спонсоровані урядами інших держав кібератаки, що пов'язані з викраденням у політичних, економічних або військових цілях чутливої

інформації (кібершпигунство) та здійсненням розвідувально-підривної діяльності. Особливостями таких кібератак є їх тривалість, складність та прихований характер, що ускладнює їх попередження, виявлення та нейтралізацію;

використання терористичними організаціями кіберпростору для вчинення актів кібертероризму, фінансової та іншої підтримки терористичної діяльності.

Ураховуючи виклики та загрози, що постали перед Україною у кіберпросторі, критично зростає роль кібербезпеки в процесах цифрової трансформації держави.

У вересні 2021 року проведено круглий стіл на тему: «Кібербезпека в Україні: організаційно-правові та технічні напрями розвитку»[45]. Захід організовано Національним координаційним центром кібербезпеки та Національною академією Служби безпеки України. Учасники круглого столу обговорили питання щодо правового регулювання забезпечення кібербезпеки в Україні, захисту критичної інформаційної інфраструктури держави, ролі Служби безпеки України у національній системі забезпечення кібербезпеки, взаємодію, роль та межі компетенції основних суб'єктів забезпечення кібербезпеки, використання спеціалізованих інформаційних систем та технологій у забезпеченні кібербезпеки, розслідування кібератак та кіберінцидентів: особливості, проблеми та шляхи їх вирішення.

23 вересня 2021 року Національний координаційний центр кібербезпеки і Фонд цивільних досліджень та розвитку США (CRDF Global) за фінансової підтримки Держдепартаменту США провели перший саміт Національного кластера кібербезпеки на тему «Результати першого півріччя діяльності Національного кластера кібербезпеки[46]. Пріоритети на майбутнє та напрями розвитку».

Також в Україні четвертий рік поспіль у жовтні 2021 року проведено місяць кібербезпеки[47]. У тематичних заходах, присвячених кібербезпеці, взяли участь представники Національного координаційного центрк кібербезпеки, які поділились своїм досвідом у сфері кіберзахисту та обговорили шляхи покращення обміну актуальною інформацією з міжнародними партнерами та приватними підприємствами. Заплановані у рамках місяця кібербезпеки заходи спрямовані на підвищення обізнаності громадян про кібергігієну та формування культури безпечної поведінки у віртуальному просторі.

Протягом місяця кібербезпеки відбулися круглі столи, регіональні курси і семінари з питань кібербезпеки бізнесу, Восьмий PKI Форум-2021,

---

[45] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5018.html

[46] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5014.html

[47] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5070.html

загальнонаціональний конкурс з кібербезпеки для студентів та учнівської молоді «КіберНіндзя», всеукраїнське змагання з кіберспорту «Кібергерой», презентація та вебінар з кіберпсихології та багато інших заходів. Політичним і технологічним фундаментом стали IV Міжнародний форум «Кібербезпека – захистимо бізнес – захистимо державу» та виставка «КІБЕРБЕЗПЕКА 2021»[48].

30.08.2022 відбулося XIV засідання Національного кластера кібербезпеки на тему «Синергія фізичного та кіберзахисту на об'єктах критичної інфраструктури»[49]. Захід організовано Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України спільно з Фондом цивільних досліджень та розвитку США за підтримки Державного департаменту США. До обговорення долучилися понад 300 представників об'єктів критичної інфраструктури, CISA, а також міжнародних організацій з США та країн-членів ЄС. Учасники Кластеру обговорили поточну ситуацію у галузі критичної інфраструктури та основні виклики й загрози, зважаючи на агресію російської федерації в кіберпросторі.

Фахівці Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України 31.08.2022 провели робочу зустріч з представниками уряду Румунії та міжнародних компаній, які працюють у сфері кібербезпеки[50]. Під час зустрічі обговорювалося співробітництво у сфері протидії кібератакам, обміну інформацією, а також подальше партнерство в освітніх проектах.

Національний координаційний центр кібербезпеки й Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (ВІТІ) 08.09.2022 запустили навчальну програму Vulnerability Disclosure Program (VDP) для державного сектору України[51]. Програма була розроблена провідними спеціалістами з кібербезпеки Національного координаційного центру кібербезпеки, приватного сектору та критичної інфраструктури. Завдяки співпраці з Фондом цивільних досліджень та розвитку США у ній враховані кращі світові підходи. Кафедрою кібербезпеки ВІТІ було адаптовано курс з пошуку та експлуатації вразливостей на своїй інфраструктурі та включено до навчального плану підготовки спеціалістів з кібербезпеки з освітніми рівнями магістр і бакалавр, а також для підвищення кваліфікації офіцерами Збройних сил України. Навчальна програма зазначеного курсу була включена до переліку курсів підвищення кваліфікації в Збройних

---

[48] https://academy.ssu.gov.ua/ua/news-1-8-175-bezpeka-kiberprostoru-%E2%80%93-ce-pitannya-derzhavnoi-bezpeki-%E2%80%93-rektor-akademii

[49] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5699.html

[50] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5701.html

[51] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5719.html

силах України та Міністерстві оборони України затвердженого наказом Міністерства оборони України.

Указом Президента України від 01.02.2022 № 37/2022 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України» введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України» (далі – План реалізації Стратегії). Планом реалізації Стратегії передбачено 94 заходи, що спрямовані на дієву кібероборону; ефективну протидію розвідувально-підривній діяльності у кіберпросторі та кібертероризму; ефктивну протидію кіберзлочинності; розвиток асиметричних інструментів стримування; Національну кіберготовність та надійний кіберзахист; професійне вдосконалення, кіберобізнане суспільство та науково-технічне забезпечення кібербезпеки; безпечні цифрові послуги; зміцнення системи координації; формування нової моделі відносин у сфері кібербезпеки; прагматичне міжнародне співробітництво.

В рамках Програми «Діалог про кібербезпеку»[52] 13.09.2022 обговорювалося питання про Національний план реагування на надзвичайні ситуації у кіберпросторі (далі – План реагування). Захід організовано Національним координаційним центром кібербезпеки при РНБО України та проектом USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України» спільно з Аспен Інститут Київ. Розробка та впровадження Плану реагування, який визначить механізми виявлення та реагування на кібератаки загальнонаціонального масштабу, а також заходи з подальшого відновлення, є одним із завдань, визначених Стратегією кібербезпеки України.

Кабінетом Міністрів України затверджено постанову від 08.02.2021 № 94 «Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів»[53].

Наразі Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України відповідно до зазначеної вище постанови Кабінету Міністрів України вживає заходів щодо створення Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів (далі – Національний центр). В Національному центрі функціонуватимуть дата-центри, призначені для обробки та збереження електронних інформаційних ресурсів, які є критичними для функціонування органів державної влади.

Україна має чітко виражений вектор до діджиталізації, до переведення багатьох інформаційних сервісів в онлайн, тому створення такого центру стало

---

[52] https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5728.html

[53] https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-derzhspetszvyazku-vregulyuyut-mekhanizm-zberigannya-derzhavnikh-danikh

дуже актуальним, особливо під час воєнного стану. Певні компоненти Національного центру резервування вже створені та готуються до введення в експлуатацію.

Основними завданнями Національного центру є забезпечення надійності та безперервності роботи державних інформаційних ресурсів, резервного копіювання інформації та відомостей державних електронних інформаційних ресурсів державних органів, підвищення захищеності систем від збоїв у роботі і унеможливлення втрати інформації.

Таким чином, Національний центр має забезпечити резервне зберігання електронних інформаційних ресурсів державного значення, а в разі їх видалення або пошкодження, інформацію можна буде швидко відновити.

Також завдяки функціонуванню Національного центру буде забезпечено кіберзахист інформаційних ресурсів, а саме усунення наслідків кіберінцидентів та нейтралізація кібератак, які спричиняють порушення стійкого, надійного режиму роботи державних органів. Виконання зазначеного завдання забезпечуватиме структурний підрозділ Держспецзв'язку – Державний центр кіберзахисту Держспецзв'язку.

Академія електронного управління (eGA) у співпраці з Міністерством цифрової трансформації України розпочала діяльність з удосконалення рівня кібербезпеки в установах українського державного сектору[54].

Особливий фокус - на підвищенні спроможності державних органів щодо оцінювання безпеки своїх інформаційних систем та на впровадженні необхідних процедур тестування на безпеку.

У рамках проекту «Підготовленість до кібербезпеки в українських державних органах влади» кібер-фахівці eGA допомагатимуть українським колегам у розробці, введенні в експлуатацію та проведенні тестів на безпеку та у навчанні керівників задля покращення розуміння ними необхідності таких тестувань.

Під час проекту відібрані органи державної влади проведуть одноразові тестування критично важливих систем. За результатами тестів власники таких систем зможуть вжити належних заходів для запобігання реальним кібератакам.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 29.12.2021 № 1426 «Про затвердження Положення про організаційно-технічну модель кіберзахисту», яка врегульовує питання впровадження організаційно-технічної моделі кіберзахисту, створює умови та об'єднує зусилля суб'єктів забезпечення кібербезпеки для вирішення питань у сфері кіберзахисту та кібербезпеки держави.

---

[54] https://thedigital.gov.ua/news/pidvishchuemo-riven-kiberbezpeki-u-derzhavi

Наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 06.10.2021 № 601 затверджено Методичні рекомендації щодо підвищення рівня кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, які розроблено з урахуванням положень Платформи для підвищення кібербезпеки критичної інфраструктури (Framework for Improving Critical Infrastructure Cybersecurity, 2018 р.), схваленої Національним інститутом стандартів та технології Сполучених Штатів Америки (National Institute of Standards and Technology).[55]

Рекомендації запроваджують однаковий опис застосованих механізмів кіберзахисту, визначених постановою Кабінету Міністрів України Кабінету Міністрів України від 19.06.2019 № 518 «Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури», національними та міжнародними стандартами, керівництвами та практиками, а також механізмів захисту інформації, що вже впроваджені на об'єктах критичної інфраструктури організаціями в будь-яких секторах економіки.

Рекомендації можуть використовуватися під час упровадження заходів кіберзахисту, які спрямовані на управління ризиками кібербезпеки для об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, що є елементами одного об'єкта критичної інфраструктури, і у співпраці з іншими об'єктами критичної інфраструктури свого та інших секторів критичної інфраструктури, а також для використання іншими суб'єктами забезпечення кібербезпеки.

Ці зусилля України (передусім в сфері нормативно-правового забезпечення заходів із розбудови системи кібербезпеки) були відмічені і на міжнародному рівні. У 2020 році Україна посіла 25 місце у новій редакції Національного індексу кібербезпеки 2020[56], опублікованому естонською Академією електронного урядування.

Для розробки нової редакції Національного індексу кібербезпеки було досліджено стан кібербезпеки 160 країн світу[57]. Аналізували:

законодавство у сфері кібербезпеки;

кіберінциденти;

освіту у сфері кібербезпеки;

забезпечення захисту послуг, зокрема електронних;

електронну ідентифікацію та довірчі послуги;

захист персональних даних;

заходи із реагування на кібератаки та кіберінциденти;

---

[55] https://www.nist.gov/publications/framework-improving-critical-infrastructure-cybersecurity-version-11-ukrainian

[56] https://ncsi.ega.ee/ncsi-index/?fbclid=IwAR3jfQZHeekFA5_mlbsJsidpIrVo4DwU634BeGRDJU2IB4Uxun4MtKzfy8E

[57] https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-posila-25-mistse-u-mizhnarodnomu-reytingu-z-kiberbezpeki

боротьбу із кіберзлочинністю.

Порівняно з попередньою редакцією рейтингу, що вийшла у 2018 році, Україна покращила свої позиції на 4 сходинки.

В рамках міжнародної взаємодії також реалізовано такі етапи:

1. Кіберконсультації

Українсько-бразильські міжвідомчі кіберконсультації

10.03.2021 у приміщенні МЗС у форматі відеоконференції відбувся перший раунд міжвідомчих українсько-бразильських онлайн кіберконсультацій, на яких було презентовано національні системи кібербезпеки, обмін інформацією і досвідом щодо попередження кіберзагроз, реагування на кібератаки і подолання їх наслідків.

Українсько-ізраїльські кіберконсультації

01.06.2021 у приміщенні МЗС у форматі відеоконференції відбувся перший раунд міжвідомчих українсько-ізраїльських онлайн кіберконсультацій.

2. Міжнародна технічна допомога

В рамках Угоди між Урядом України та комісією Європейських Співтовариств від 12.12.2006, ратифікована із Заявою Законом України від 03.09.2008 № 360-VI Угода про фінансування заходу «Підтримка ЄС для електронного урядування та цифрової економіки в Україні» Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України являється реципієнтом проекту «Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)». Також в рамках зазначеного проекту було проведено дві хвилі навчань з нарощування потенціалу в області кібербезпеки.

В рамках Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 року Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України являється реципієнтом проекту «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України (DAIGlobal)».

3. Участь у конференціях

Участь 04.05.2021 представників Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у щорічній експертній Конференції ОБСЄ з тематики кібербезпеки. Конференція проводилась у взаємодії зі Стокгольмським міжнародним інститутом «Sipri» та Стокгольмським форумом миру і розвитку.

4. Кібердіалог Україна - ЄС

Представники Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 03.06.2021 взяли участь у першому раунді кібердіалогу Україна – ЄС в онлайн форматі. Партнерську сторону поінформовано щодо основної моделі національної системи кібербезпеки, стратегії кібербезпеки, процесів вдосконалення нормативно-правової бази тощо.

Також в рамках міжнародної технічної допомоги у 2021 році було проведено низку зустрічей керівництва Служби з представниками Проету USAID «Кібербезпека критично важливої інфраструктури України», який реалізовується за підтримки Уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку.

В рамках реалізації Проекту «Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)», який реалізовується за підтримки Європейського Союзу було проведено зустріч керівництва Держспецзв'язку з представниками проекту 16 вересня 2021 року з делегації Європейського інвестиційного банку (ЄІБ).

Також 15.08.2021 проведено зустріч з представниками дипломатичного корпусу Японії стосовно інформацією щодо забезпеченням кібербезпеки та отримання інформації щодо нинішньої політики України у сфері кібербезпеки.

13 жовтня 2021 року в рамках МТД «Підтримка організацій – лідерів у протидії корупції в Україні ВзаємоДія» за підтримки Уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку. Обговорення поточного стану реалізації проекту «ВзаємоДія» та питань подальшого співробітництва.

Також в рамках Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ) 12.07.2021 року відбулася онлайн-зустріч з Головою Європейського офісу МСЕ. Метою зустрічі було знайомство з новою контактною особою МСЕ в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також окреслення найближчих планів організації.

21.07.2021 року – пройшло засідання з представниками корпорації Майкрософт (дистанційний формат зустрічі).

Крім того Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації протягом року проводились зустрічі з представниками низки іноземних компаній.

Міністерство цифрової трансформації України разом з Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України продовжують посилювати кібербезпеку в Україні. Зокрема, зараз вже схвалені рішення Уряду щодо затвердження порядків формування переліків об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, а також щодо організації проведення огляду стану кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та критичної інформаційної інфраструктури. Це дозволить вдосконалити механізм кіберзахисту органів державної влади, інформаційно-комунікаційні системи, що перебувають у їх власності або адмініструванні.

Окрім цього, Міністерство цифрової трансформації України та Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України продовжують ініціювати реформування у законодавстві, яке стосується

кібербезпеки. Крім цього, нарощуються потужності Державного центру кіберзахисту та працює урядова команда реагування на кіберінциденти CERT-UA. В Україні також працює один з найпотужніших у Європі кіберполігонів, що дозволяє відпрацьовувати сценарії реагування на кіберінциденти у режимі реального часу.

Державна служба зв'язку та захисту інформації України домоглася розширення кількості професій, які стосуються сфери безпеки інформації та кіберзахисту. 25 жовтня 2021 року за поданням Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України наказом Міністерства економіки України до «Класифікатора професій» ДК 003:2010 були внесені зміни та додано 17 нових професій у галузі безпеки інформації та кіберзахисту:

Розробник систем захисту інформації.

Аналітик загроз безпеки.

Фахівець криптографічного захисту інформації.

Фахівець реагування на інциденти кібербезпеки.

Фахівець підтримки інфраструктури кіберзахисту.

Фахівець з технічного захисту інформації.

Фахівець з тестування систем захисту інформації.

Інструктор-методист інформаційної безпеки та кібербезпеки.

Дізнавач сфери кібербезпеки та захисту інформації.

Експерт-криміналіст сфери кібербезпеки та захисту інформації.

Слідчий кіберзлочинів тощо.

Тепер важливим завданням є розроблення кваліфікаційних вимог до кожної професії та напрацювання стандартів. Маючи такі стандарти, можна буде переходити до створення системи кваліфікації та сертифікації відповідних професій та відкривати відповідні кваліфікаційні центри. У них випускники закладів вищої освіти зможуть скласти професійні іспити і здобути кваліфікацію за конкретним напрямом. Відповідну технічну підтримку в розвитку цього напрямку надає Проект USAID "Кібербезпека критично важливої інфраструктури України".

Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України на виконання протокольного рішення Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України розроблені «Перелік категорій кіберінцидентів» та «Загальні правила обміну інформацією про кіберінциденти. Протокол TLP», які слугуватимуть основними документами під час підготовки Протоколу спільних дій основних суб'єктів національної системи кібербезпеки під час попередження, виявлення, припинення кібератак та кіберінцидентів, а також при усуненні їх наслідків.

Перелік категорій кіберінцидентів розроблений з використанням та відповідає рекомендації Європейської агенції з кібербезпеки (ENISA Reference Incident Classification Taxonomy, січень 2018 року), а також спільному документу ENISA та Європейського центру боротьби з кіберзлочинністю Європолу (Common Taxonomy for Law Enforcement and The National Network of CSIRTs). Перелік призначений для впровадження єдиної таксономії як інструменту для обміну інформацією щодо кіберінцидентів.

Загальні правила обміну інформацією про кіберінциденти розроблені на основі та відповідають рекомендації Європейської агенції з кібербезпеки (ENISA Considerations on the Traffic Light Protocol) та документу Форуму команд реагування та безпеки (FIRST Standards Definitions and Usage Guidance – версії 1.0 «Traffic Light Protocol»). Протокол TLP визначає спосіб маркування повідомлень про кіберінциденти з метою обмеження кола осіб-сторін інформаційного обміну, які можуть мати доступ до повідомлення.

Однак незважаючи на докладені зусилля, все ще є значна кількість стратегічних проблем в сфері кібербезпеки, які потребують свого вирішення. Зазначені аспекти визначені у першому розділі нової Стратегії кібербезпеки України а саме:

1. Питома вага кіберзагроз зростає і ця тенденція в міру розвитку інформаційних технологій та їх конвергенції з технологіями штучного інтелекту в найближче десятиліття посилюватиметься.

2. Кіберпростір разом з іншими фізичними просторами визнано одним з можливих театрів воєнних дій.

3. Необхідність у протидії російській федерації у національній та міжнародній кібербезпеці, що активно реалізує концепцію інформаційного протиборства, базовану на поєднанні деструктивних дій у кіберпросторі та інформаційно-психологічних операцій, механізми якої активно застосовуються у гібридній війні проти України.

4. Прогнозується зростання інтенсивності міждержавного протиборства і розвідувально-підривної діяльності у кіберпросторі.

5. Зростає технічний рівень реалізації кіберзагроз, постійно вдосконалюються та розробляються нові інструменти і механізми кібератак.

6. Глобального масштабу набуває використання кіберпростору терористичними організаціями.

7. Нові виклики несе з собою перехід на 5G-мережі, функціонування яких кардинальним чином залежить від коректної роботи програмного забезпечення, що за рахунок новизни технології може мати нові, не передбачені загрози.

8. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 матиме довготривалий вплив на світовий порядок, посилюючи роль електронних комунікацій у

повсякденному спілкуванні та роботі, що підвищує ступінь вразливості процесів обробки інформації, зокрема персональних даних.

9. Поширення кіберзагроз на усі сфери життєдіяльності та вдосконалення інструментарію їх реалізації зумовлює необхідність зміни стратегії і тактики протидії ним.

10. Швидко змінюваний цифровий світ потребує формування більш збалансованої та ефективної національної системи кібербезпеки, яка зможе гнучко адаптуватися до змін безпекового середовища, гарантуючи громадянам України безпечне функціонування національного сегмента кіберпростору, передбачивши нові можливості для цифровізації всіх сфер суспільного життя.

11. Україна має бути здатною забезпечити свій соціально-економічний розвиток у цифровому світі, що вимагає набуття спроможності ефективно стримувати деструктивні дії в кіберпросторі, досягнення кіберстійкості на всіх рівнях та взаємодії всіх суб'єктів забезпечення кібербезпеки, яка ґрунтується на довірі.

Слід зазначити, що відповідно до проведених досліджень з'ясовано, що проблемним питанням є впровадження заходів із кіберзахисту на галузевому рівні. Це питання має вирішуватися насамперед шляхом створення в центральних органах виконавчої влади окремих підрозділів, до повноважень яких будуть відноситися питання виключно захисту інформації та кіберзахисту, а також впровадження заступників керівників з питань інформаційної безпеки (Chief Information Security Officer).

4. ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ТА ЗАВДАНЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ НА 2023-2025 РОКИ

Розпорядженням № 365-р схвалено перелік пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року (далі – Перелік).

Перелік складається з 94 проектів цифрової трансформації та охоплює сфери та напрями розвитку юстиції, охорони здоров'я, розвитку територіальних громад та територій, економіки та торгівлі, фінансів, захисту довкілля та природних ресурсів, соціальної політики, освіти і науки, реінтеграції, культури та інформаційної політики, оборони, соціального захисту ветеранів війни, енергетики, закордонних справ, внутрішніх справ, сільського господарства, інфраструктури, молоді і спорту, державного майна, антимонопольної сфери, сфери статистики, кіберзахисту, цифрової трансформації.

Перелік доступний для перегляду на Порталі Дія із зазначенням переліку підроектів, термінів їх реалізації та відповідальних органів[58].

Указом Президента від 21.04.2022 № 266/2022 «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» утворено Національну раду з відновлення України від наслідків війни (далі – Рада з відновлення).

Рада з відновлення у рамках утворених 24 робочих груп розробила план заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України. Зокрема робочою групою «Діджиталізація» розроблено ***пропозиції до Плану відновлення України***[59].

Також, з метою автоматизації процесу приймання, обліку, опрацювання та зберігання наданих Замовниками програм, завдань, проектів, робіт інформатизації (та відповідних матеріалів до них), в рамках проекту технічної допомоги EU4DigitalUA, 02.08.2022 розпочато роботи зі ***створення та впровадження Єдиної інформаційної системи обліку Національної програми інформатизації*** (далі – ЄІСОНПІ).

Основними завданнями ЄІСОНПІ є:

- Розробити єдиний автоматизований механізм проходження завдань (проектів, робіт) НПІ під час підготовки плану розвитку інформаційних систем, його виконання і подальшого впровадження.
- Впровадити систему моніторингу завдань (проектів, робіт) НПІ.
- Створити прозорий та публічний механізм погоджень завдань (проектів, робіт) НПІ, що унеможливлює зовнішний вплив.
- Розробити зрозумілу систему стримань та противаг для всіх учасників процесу (замовників робіт), що передбачає: моніторинг протягом всього життєвого циклу виконання проектів НПІ; персональна відповідальність експертів; обробка скарг та/або заперечень від учасників процесу, публічний інтерфейс інформування громадян тощо.

[58] https://plan2.diia.gov.ua/

[59] https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf

Додаток 1 до Доповіді про стан інформатизації в Україні

Стан інформатизації в міністерствах та інших органах виконавчої влади

Міністерство аграрної політики України (далі – Мінагрополітики)**.**

Цифровізація реєстрів

Однією з проблем інформатизації аграрного сектору економіки наразі є повільний перехід надання державних послуг з паперової форми в електронну форму. Відсутність можливості отримання державних послуг в електронній формі особливо гостро відчувається з початком гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - пандемія коронавірусної інфекції COVID-19) та у зв'язку із повномасштабною військовою агресією російської федерації.

Наразі, ведення 90% реєстрів, держателем і власником яких є Мінагрополітики, передбачає подання відповідних заявок та надання результатів про їх опрацювання у паперовій формі.

Відповідно до Законів України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння та садивний матеріал», «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу», «Про племінну справу у тваринництві», «Про аграрні розписки», Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 124, до повноважень Мінагрополітики віднесено ведення таких реєстрів, як:

Реєстр сільськогосподарських дорадників;

Реєстр експертів-дорадників та дорадчих служб;

Реєстр заявок на сорти рослин;

Реєстр патентів на сорти рослин;

Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні;

Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва;

Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів);

Реєстр органів з оцінки відповідності;

Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал;

Державний реєстр технічних засобів для агропромислового комплексу;

Державний реєстр селекційних досягнень у тваринництві;

Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві.

Зазначені реєстри на сьогодні ведуться в паперовій формі або у форматі «Excel», шляхом заповнення відповідальними співробітниками Мінагрополітики.

Вирішення зазначених вище проблем вбачається шляхом прийняття необхідних нормативно-правових актів, які дозволять перевести державні

послуги в електронну форму, та фінансування заходів із створення і впровадження відповідних інформаційно-комунікаційних систем (далі - ІКС).

Так, з метою вдосконалення механізму ведення реєстрів у сфері охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва, Мінагрополітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання ведення державних реєстрів, власником яких є Міністерство аграрної політики та продовольства України», відповідно до якого ведення реєстрів (Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів), Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва, Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал) пропонується перевести в електронну форму.

Зазначений проект постанови Кабінету Міністрів України наразі проходить процедуру узгодження із заінтересованими органами відповідно до вимог, визначених Регламентом Кабінету Міністрів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950.

Державний аграрний реєстр

Станом на сьогодні Мінагрополітики здійснює заходи щодо впровадження автоматизованої платформи розподілення державної підтримки (Державний аграрний реєстр), запровадження пілотного проекту з тестування технічної роботи якого планується на III-IV квартал 2022 року.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», постанови Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 573 «Про функціонування Державного аграрного реєстру» держателем та адміністратором Державного аграрного реєстру, власником та володільцем інформації з нього є Мінагрополітики (далі – ДАР).

ДАР є державною автоматизованою інформаційною системою збирання, обліку, накопичення, оброблення та надання інформації про виробників сільськогосподарської продукції та сільськогосподарську діяльність, яку вони провадять.

Метою сталого функціонування ДАР - спрощення доступу фермерів до програм державної підтримки; автоматичний обміну інформацією та відомостями з основними державними реєстрами/кадастрами; впровадження подання документів в електронній формі; можливості вибору актуальних державних програм відповідно до профілю фермера; відстежуваність процедур отримання допомоги та формування звітності фермера.

Інформаційно-аналітичний портал Мінагрополітики

На сьогодні Мінгарополітики здійснює збір статистичної інформації більше ніж у 15-ти напрямках. Ця робота ведеться повністю в ручному режимі у формі Excel-таблиць. Ціль - створення єдиного дашборду з основними офіційними показниками агросектору, а функціонал зазначеного порталу – надати можливість створювати часові звіти та інтегруватися з іншими державними ресурсами у процесі цієї роботи.

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (далі – Держгеокадастр)

Понад 60 % комп'ютерного обладнання у складі ІКС територіальних органів Держгеокадастру підпадає під класифікацію «комп'ютери застарілого типу» (тактова частота процесора нижче 1,8 ГГц, об'єм оперативної пам'яті менше 2048 МБ).

У 36 % територіальних органів Держгеокадастру кількість комп'ютерів застарілого типу перевищує 80 % від загальної кількості комп'ютерного обладнання. У пропозиціях до завдань (проектів) Національної програми інформатизації, що подавалися у червні 2021 року, за напрямом «Модернізація апаратного та програмного забезпечення ІКС Держгеокадастру та його територіальних органів з метою забезпечення надійного функціонування та збереження електронних інформаційних ресурсів у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин та землеустрою» було передбачено 98,75 млн гривень, із них 53,62 млн гривень – поточні видатки і 45,13 млн гривень – капітальні видатки.

Стан фінансування з державного бюджету заходів щодо оновлення програмно-апаратного забезпечення Держгеокадастру та його територіальних органів не дозволяє здійснити модернізацію ІКС та створення у подальшому комплексних систем захисту інформації (далі - КСЗІ) в ІКС територіальних органів Держгеокадастру згідно з вимогами законодавства у сфері захисту інформації.

Також потребують фінансування заходи щодо оновлення та технічної підтримки програмно-апаратного забезпечення Державного земельного кадастру, держателем якого є Держгеокадастр. Загальна вартість заходів орієнтовно становить 186,66 млн гривень, із них 20,98 млн гривень – поточні видатки, 165,68 млн гривень – капітальні видатки.

Відомча система електронної пошти Держгеокадастру функціонує на базі власного серверного обладнання. У системі зберігання даних відомчої електронної пошти вийшло з ладу понад 50 % дискового сховища, що значно підвищує ризик втрати даних відомчої системи електронної пошти. Крім цього, відсутній резерв вільного дискового простору.

Потужності наявного серверного обладнання ІКС апарату Держгеокадастру унеможливлюють:

збільшення продуктивності та надійне збереження бази даних відомчої системи електронного документообігу «ДОК ПРОФ 3» (серверні потужності системи електронного документообігу (далі – СЕД) використовуються майже на 100 %; резерв серверних потужностей відсутній);

зберігання копій даних серверів інформаційно-комунікаційної системи апарату Держгеокадастру (низький рівень гарантій збереження електронних

інформаційних ресурсів апарату Держгеокадастру та можливості їх резервування);

виконання вимог законодавства у сфері землеустрою щодо ведення Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель в електронній формі (щорічно до відомчої СЕД Держгеокадастру вносяться документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель загальним обсягом близько 6 Тб).

Відповідно до законодавства Держгеокадастр є держателем Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель (далі – Державний фонд) і здійснює його ведення та адміністрування. Державний фонд ведеться в електронній формі. До 2020 року ведення Державного фонду здійснювалося виключно в паперовій формі. На сьогодні у Державному фонді зберігається 10,2 млн примірників документації із землеустрою та оцінки земель, із них 8,2 млн примірників – у паперовій формі та потребують перетворення в електронну форму.

З огляду на обмежені потужності власного серверного обладнання ІКС Держгеокадастр готує необхідні зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 17.11.2004 № 1553 «Про затвердження Положення про Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель» у частині розміщення даних Державного фонду.

Відповідно до Закону України «Про землеустрій» документація із землеустрою та оцінки земель в електронній формі має оприлюднюватися на офіційному вебсайті Держгеокадастру, однак з урахуванням того, що більшість документації із землеустрою містить персональні дані про фізичних осіб, існує необхідність деперсоналізації таких документів перед оприлюдненням.

На сьогодні деперсоналізація здійснюється відповідальними особами та є малоефективною з огляду на кількість таких документів, швидкість та якість процедури деперсоналізації, що не дозволяє здійснювати автоматичне оприлюднення на вебсайті.

Держгеокадастр вбачає вирішення проблеми оприлюднення матеріалів Державного фонду, що містять персональні дані, шляхом впровадження штучного інтелекту. Штучний інтелект може забезпечити процес деперсоналізації документації із землеустрою, що включена до Державного фонду, з подальшою можливістю забезпечення юридичним та фізичним особам авторизованого перегляду, копіювання та роздрукування інформації Державного фонду на основі поширених браузерів без необхідності застосування спеціально створених для цього технологічних та програмних засобів, цілодобово та без обмежень. На сьогодні Держгеокадастром опрацьовується питання можливості та варіантів реалізації технології штучного інтелекту з метою виконання вимог законодавства у сфері землеустрою та захисту персональних даних.

Відповідно до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» одним із повноважень Держгеокадастру у сфері національної інфраструктури геопросторових даних є забезпечення створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних, зокрема національного геопорталу. З метою реалізації повноваження Держгеокадастром у 2020–2021 роках успішно реалізовано інноваційний пілотний проект щодо національної інфраструктури геопросторових даних на пілотних територіях Львівської і Харківської областей, міст Львова, Житомира, Білої Церкви, Миколаєва, Маріуполя та Полтави.

У зв'язку з доопрацюванням нормативно-правової бази заходи зі створення національного геопорталу у 2021 році не фінансувалися та не виконувалися.

Державним підприємством «Науково-дослідний інститут геодезії і картографії», як адміністратором національного геопорталу, було продовжено розвиток вищезазначеного пілотного проекту. У травні 2021 року під час проведення всеукраїнського форуму «Україна 30. Земля» було презентовано широкому колу користувачів прототип національного геопорталу.

Протягом 2021 року адміністратором національного геопорталу забезпечено функціонування пілотного проекту геопорталу[1] у режимі дослідної експлуатації та відкрито доступ до понад 700 наборів геопросторових даних загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів, зареєстровано понад 1000 користувачів електронних кабінетів, з них 105 – територіальних громад, 5 – ЦОВВ (Мінагрополітики, Держгеокадастр, Мінрегіон, Державне космічне агентство, Державне агентство автомобільних доріг) та Рада національної безпеки і оборони України.

Впровадження національного геопорталу було заплановано на 2022 рік, на що передбачалися кошти у сумі 17,968 млн гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» (далі – Постанова № 245) скорочено видатки загального та спеціального фонду державного бюджету. У разі відновлення бюджетного фінансування Держгеокадастр забезпечить створення національного геопорталу.

З огляду на стан економіки України внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації Держгеокадастром у червні 2022 року було підготовлено та направлено до Міністерства цифрової трансформації України пропозиції до завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2023–2025 роки. У зазначених пропозиція було враховано нагальні потреби Держгеокадастру у сфері інформатизації, зокрема оновлення та технічну підтримку програмно-апаратного забезпечення Державного земельного кадастру; організацію збереження та резервування електронних інформаційних ресурсів Держгеокадастру з метою забезпечення надійного функціонування

[1] nsdi.gov.ua

відомчої СЕД та серверного обладнання ІКС апарату Держгеокадастру; перетворення матеріалів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель в електронну форму.

Державне агентство меліорації та рибного господарства України (далі – Держрибагентство)**.**

У 2021 році Держрибагентство приєдналось до «Національної програми інформатизації» з метою впровадження проекту з вдосконалення апаратно – програмного комплексу «Система електронного документообігу».

На сьогодні з урахуванням багатьох подій, інформаційно – комунікаційна система Держрибагентства працює в штатному режимі, були впроваджені заходи з посилення рівня безпеки СЕД «Аскод» шляхом переносу системи на іншу безпечну локацію, інтегровані посилені сертифікати SSL/TLS, надані складні паролі доступу з метою безперебійного та безпечного функціонування, підвищення доступності надання послуг.

Щодо стану виконання завдань «Національної програми інформатизації» з метою впровадження проекту з вдосконалення апаратно - програмного комплексу «Система електронного документообігу», проект був реалізований не в повній мірі, а саме побудови структурованої кабельної системи у будівлях Держрибагентства у м. Києві (вул. Січових Стрільців, 45-а, вул. Тургенєвська, 82-а, вул. Гоголівська, 41-а) реалізовано не було. Частково від нагальної потреби закуплені апаратні засоби (сервери, комп'ютери, монітори) та встановлені на робочі місця.

Тому потреба створення інформаційної інфраструктури (структурованої кабельної мережі з серверною), придбання додаткової комп'ютерної техніки та обладнання, додаткових ліцензій для СЕД «Аскод», є актуальною.

Для вирішення вищевказаних питань необхідне додаткове фінансування та виконання раніше незавершеного проекту з вдосконалення апаратно – програмного комплексу «Система електронного документообігу» для реалізації «Національної програми інформатизації» для Держрибагентства.

Міністерство енергетики України (далі – Міненерго)**.**

З метою виконання кроку 395 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р, Міненерго створено Робочу групу зі створення єдиного електронного реєстру споживачів електричної енергії, газу, тепла (наказ Міненерго від 18.06.2021 № 131 «Про Робочу групу зі створення єдиного електронного реєстру споживачів електричної енергії, газу, тепла»), в рамках якої здійснюються заходи щодо реалізації ініціативи «е-споживач».

Основні завдання проекту:

- Консолідація інформації по споживачам і використанню газу, електроенергії;
- Надання практичних рекомендацій щодо досягнення максимального рівня енергоефективності;
- Можливість доступу до платіжного кабінету.

Платформа «е-споживач» передбачає:

✓ Обробку заяв на отримання електронних послуг та скарг від споживачів;

✓ Механізм оцінки енергоефективності на базі анкетування та калькулятору.

Станом на липень 2022 року в рамках Робочої групи зі створення єдиного електронного реєстру споживачів електричної енергії, газу, тепла узгоджуються технічні вимоги до проекту та проводиться розробка дорожньої карти реалізації проекту «е-споживач».

Також через повномасштабну збройну агресію російської федерації виникла потреба у системі, яка надає можливість відображення на карті інфраструктури, що була пошкоджена чи зруйнована внаслідок збройної агресії.

В рамках реалізації пілотного проекту 01.06.2022 було підписано меморандум про співпрацю між Міненерго, АТ «Миколаївобленерго» та Громадською спілкою «Український фонд енергоефективності та енергозбереження» (далі - Меморандум). На підставі Меморандуму Міненерго та АТ «Миколаївобленерго» отримали доступ до використання Геоінформаційної системи, розробленої Громадською спілкою «Український фонд енергоефективності та енергозбереження», що надає можливість відображення на картах інфраструктури АТ «Миколаївобленерго», що була пошкоджена чи зруйнована внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Співробітники міністерства мають безперебійний доступ до основних ІКС Міненерго, що дозволяє забезпечити роботу міністерства в умовах воєнного стану.

Міненерго було організовано отримання та поставку 300 станцій супутникового Інтернету Starlink для забезпечення зв'язку з критично важливими об'єктами паливно-енергетичного комплексу України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Державна інспекція енергетичного нагляду України (далі – Держенергонагляд).

На сьогодні Держенергонагляд у своїй діяльності використовує такі ІКС:

- програмний комплекс «M.E.Doc» версії 11.02.078;
- ISpro (ІС-ПРО) версії 7.11.045.999 – база обліку для Управління по роботі з персоналом, база обліку для Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку;

- програмне забезпечення СЕД АСКОД у складі: «АСКОД Корпоративний» версії 10.8.7.3 та «АСКОД WEB» версії 3.5.7.3.

СЕД АСКОД має Експертний висновок, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі – Адміністрація Держспецзв'язку) 17.06.2021 за № 1261, який дійсний до 17.06.2024.

Забезпечується функціонування офіційного вебпорталу Держенергонагляду, на якому доступна важлива інформація, зокрема інформація про діяльність органу, проекти нормативно-правових актів, прийняті нормативно-правові акти тощо.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 932 «Деякі питання посилення контролю за дотриманням законодавства щодо приєднання до електричних мереж» здійснені заходи щодо впровадження та удосконалення електронного сервісу подання скарг заявників у разі виникнення спірних питань щодо дій або бездіяльності операторів систем розподілу електричної енергії та/або операторів системи передачі електричної енергії стосовно приєднання електричних установок замовника до електричних мереж за принципом «єдиного вікна».

Також інформуємо про наявність:

- резервування зв'язку апарату управління Держенергонагляду двома незалежними каналами доступу до мережі Інтернет, провайдер яких має чинні атестати відповідності КСЗІ захищених вузлів інтернет-доступу;

- налаштованої системи резервного копіювання, яка виконує щоденне архівування віртуальних серверів на дисковий масив окремо виділеного фізичного сервера;

- резервування систем енергоживлення (сервери підключені через джерела безперебійного живлення).

Зважаючи на діючий в Україні військовий стан, подовжений Указом Президента України від 12.08.2022 № 573/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», Держенергонаглядом вжито низку заходів для забезпечення функціонування ІКС, а саме:

- проведення ретельного аудиту/перегляду наявних апаратних та програмних засобів з метою визначення недоцільних і вивільнення/перерозподіл ресурсів;

- взаємодія з вендором (у межах програми MSDR) для отримання можливості використання хмарних ресурсів для розміщення архівів ІКС та побудови відмовостійкого гібридного датацентру, доступу до програм та сервісів для легалізації програмного забезпечення;

- здійснення постійного моніторингу та, за необхідності, відключення надання послуг зв'язку та доступу працівників до інформаційних систем у стосунку до випадків тимчасової окупації;

- здійснення моніторингу офіційних ресурсів держорганів та вендорів щодо кіберзагроз, сучасних методів організації захисту та роботи ІКС, їх використання/застосування;

- організація дистанційної роботи через створення і налаштування VPN доступу (за протоколом L2TP) до внутрішніх ресурсів (крім тих, які мають web https інтерфейс);

- організація закупівлі маршрутизатора із компонентів Antivirus, Anti-malware, Firewall/Brandmauer, Intrusion Prevention, Virtual Private Networking (VPN), Web Filtering, Data Loss Prevention), фільтрацією трафіку та сучасною продуктивністю (на заміну наявного застарілого);

- відключення/зупинення використання апаратного і програмного забезпечення, яке є або може бути підсанкційним через пов'язаність з російською федерацією, КНР тощо;

- інформування керівництва Держенергонагляду щодо проблем/потреб використання комп'ютерного, мережевого обладнання, програмного забезпечення;

- інформування працівників Держенергонагляду щодо необхідності підвищення цифрової грамотності та постійної актуалізації знань про кібербезпеку і кіберзахист;

- підготовлено та подано запит на отримання серверного, комп'ютерного та мережевого обладнання для розгляду на засіданні Робочої групи з питань організації гуманітарної допомоги в енергетичній галузі.

Слід зазначити, що діяльність Держенергонагляду регламентується Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон), однією з вимог якого є забезпечення цифровізації діяльності органів державного нагляду, зокрема, своєчасного та належного внесення інформації згідно з вимогами статті 4^1 до Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю) відповідних відомостей та обміну інформацією з іншими державними інформаційними ресурсами.

Визначена Законом обов'язковість внесення відомостей вимагає забезпечення Держенергонагляду технічними засобами, здатними належним чином виконувати завдання державного нагляду (контролю), створення власних інформаційних систем.

На виконання вимог Закону Держенергонаглядом розроблено проект Концепції створення Автоматизованої інформаційної системи «Е - інспекція» (далі – АІС Е - інспекція) з формуванням та комплектацією автоматизованого робочого місця інспектора, у тому числі мобільного, який, зокрема направлений Мінцифри як пропозиція до Національної програми інформатизації.

Проте, на сьогодні у Держенергонагляду існує низка проблем, які гальмують розвиток і використання інформаційних систем, зокрема:

● відсутність фінансування для забезпечення сучасним обчислювальним та інформаційно-комунікаційним обладнанням;

● відсутність фінансування для придбання легального системного і прикладного програмного забезпечення;

● відсутність фінансування для побудови КСЗІ інформаційних систем;

● велика кількість морально та фізично застарілої комп'ютерного, серверного і мережевого обладнання, яке не підтримує сучасні протоколи кібербезпеки.

З метою подальшого розвитку ІКС Держенергонагляду та всебічного застосування сучасних інформаційних технологій необхідно здійснити:

➢ придбання обчислювального, друкуючого та периферійного обладнання, яке необхідне для використанні інформаційних систем та сервісів;

➢ придбання сучасного серверного та мережевого обладнання проведення модернізації структурованої кабельної мережі;

➢ придбання ліцензійного програмного забезпечення (операційні системи, офіс, антивірус тощо);

➢ подальший розвиток IP-телефонії (профільне обладнання);

➢ впровадження базового рівня цифрової грамотності, кібергігієни як критерію для кандидатів на зайняття посад;

➢ проведення навчання користувачів з питань інформаційних технологій, цифрового розвитку, цифрової грамотності, кібергігієни та електронного урядування.

Вирішення вказаних проблем потребує відповідного фінансового забезпечення та сприяння у їх вирішенні Мінфіну, Міненерго та Мінцифри.

З цією метою, за погодженням з Міненерго, Держенергонагляд 31.05.2022 надав пропозиції до Національної програми інформатизації.

Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (далі – Держенергоефективності).

Відповідно до Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676 (із змінами) (далі - Положення), Держенергоефективності є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра енергетики і який реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Основними завданнями Держенергоефективності є, зокрема: реалізація державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних

видів палива; забезпечення збільшення частки відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива в енергетичному балансі України; надання адміністративних послуг у відповідній сфері; внесення на розгляд Міністра енергетики пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначеній сфері.

Держенергоефективності відповідно до законів України та Положення обробляє значну кількість інформації та має суттєве цифрове навантаження, а саме:

- обробляє інформацію, необхідну для розрахунку середньозважених тарифів на теплову енергію, вироблену з використанням природного газу, для потреб населення, установ та організацій, що фінансуються з державного чи місцевого бюджету, а також тарифів на транспортування та постачання теплової енергії,

- здійснює моніторинг енергетичних сертифікатів, що розміщуються в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва (держатель - Мінрегіон);

- обробляє зведені реєстри позичальників, які мають право на отримання відшкодування «теплих кредитів» та інше.

Крім того, Держенергоефективності надає такі адміністративні послуги, як підтвердження належності палива до альтернативного з видачею документу про ідентифікацію палива, кваліфікація кооперційної установки.

Також, відповідно до Закону України від 21.10.2021 «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва та споживання біометану», постанови Кабінету Міністрів України від 27.07.2013 № 771 «Про затвердження Порядку видачі, використання та припинення дії гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії» та законопроекту № 4527 від 21.12.2020 «Про внесення змін до Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» щодо розвитку високоефективної когенерації» Держенергоефективності має запровадити електронні публічні реєстри обігу гарантій походження відповідних енергій. Зазначені реєстри Держенергоефективності планує реалізувати на базі єдиної електронної платформи реєстрів гарантій походження. В подальшому до цієї платформи планується додати інші реєстри гарантій походження, зокрема на «зелений» водень та інші види енергій, як передбачено Директивою (ЄС) 2018/2001 «Про заохочення використання енергії з відновлюваних джерел» (далі - RED TI).

Виконання вищезазначених функцій потребує переведення в електронну форму значного об'єму інформації, а саме:

1. Приведення у відповідність до норм та вимог чинного законодавства функціонування СЕД. Впровадження електронного документообігу шляхом

придбання ліцензійного електронного документообігу та забезпечення сталого функціонування СЕД.

У зв'язку з відсутністю СЕД обробка документів здійснюється у паперовій формі, що збільшує час обробки документа та його виконання.

Рішенням є впровадження СЕД та налаштування його функціоналу.

2. Побудова обчислювальної інфраструктури для забезпечення працездатності сервісів та додатків необхідних для роботи установи та забезпечення їх працездатності і безперервної роботи; впровадження рішень з централізації роботи обчислювальної інфраструктури, гнучким масштабуванням та резервним копіюванням для захисту інформації у разі умисного видалення чи пошкодження.

Існуюче серверне обладнання від різних виробників не має активної сервісної підтримки та у разі виникнення проблеми з будь-яким компонентом призводить до непрацездатності сервісів. Наявних потужностей не достатньо для забезпечення роботи нових сервісів. Резервування даних не систематичне та не забезпечує захист всієї інформації установи, а її відновлення займає багато часу. Обладнання, що використовується на даний час для функціонування інформаційної інфраструктури Держенергоефективності є застарілим та не в змозі забезпечити надійного функціонування.

Рішенням проблеми є побудова сучасного центру обробки даних, налаштування логічної інфраструктури функціонування сервісів Держенергоефективності, забезпечення резервного копіювання та можливості швидкого відновлення даних.

3. Цифровізація адміністративних послуг: створення електронних кабінетів надання адміністративних послуг; впровадження алгоритмів щодо мінімізації людського фактору на прийняття управлінських рішень під час надання адміністративної послуги, забезпечення доступності та безпечності послуг, дебюрократизація та спрощення надання адміністративних послуг; забезпечення збереження електронної інформації (суб'єкти звернення повинні мати можливість отримувати інформацію про дії суб'єктів надання адміністративних послуг, пов'язані з отриманням їх персональних даних), а також відкритість та повторне використання (здатність суб'єктів надання адміністративних послуг взаємодіяти для надання якісних та ефективних електронних послуг, використовуючи дані та технічні рішення один одного).

Рішенням проблеми є цифровізація адміністративних послуг, а саме: можливість дистанційного доступу суб'єкта звернення для завантаження, заповнення та друку електронних заяв та інших документів, необхідних для отримання адміністративних послуг, за допомогою засобів інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем.

Враховуючи викладене, варто звернути увагу на проблематику, яка існує у Держенергоефективності за напрямком цифровізації, інформаційних технологій та захисту інформації.

Принагідно слід зазначити, що на сьогодні загроз та кібератак не виявлено. Інформацію стосовно кібератак, спрямованих на отримання несанкціонованого доступу до інформаційно-комунікаційних систем та заходи по їх усуненню Держенергоефективності надаватиме Адміністрації Держспецзв'язку в робочому порядку.

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі – Мінреінтеграції)**.**

В рамках інформатизації в Мінреінтеграції були реалізовані та реалізуються наступні проекти.

1. З метою сприяння у захисті та забезпеченні прав цивільного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, Мінреінтеграції спільно з швейцарсько-українською Програмою EGAP та командою БФ «Право на захист» повністю оновлено базу чат-боту «Юридичний порадник для ВПО»[2].

З березня 2022 року за допомогою чат-боту можна цілодобово знайти інформацію про доступне житло, гуманітарну та іншу допомогу, працюючі аптеки та магазини, особливості виїзду та перебування за кордоном, проїзд блокпостів та евакуацію, діючі зелені коридори, відновлення особистих документів, виплату пенсії тощо.

Також «Юридичний порадник для ВПО» містить практичні рекомендації, як діяти у тих чи інших випадках, зразки необхідних процесуальних та інших документів, контакти державних установ та організацій, інтерактивні мапи, інфографіки та корисні посилання.

Крім того, користувачі чат-боту мають змогу оперативно отримувати повідомлення про важливі українські новини за допомогою пуш-розсилок.

2. Спільно з МВС, Координаційним центром органів місцевого самоврядування Української асоціації районних та обласних рад розроблено телеграм бот для організації евакуації населення[3], а також надання екстреної гуманітарної допомоги у зонах бойових дій і на територіях, які перебувають під окупацією.

3. Створено офіційну платформу для об'єднання волонтерських та державних ініціатив з гуманітарної допомоги в час війни - «СпівДія»[4], що координується за підтримки Офісу Президента України спільно з Мінреінтеграції, Мінрегіон, МОЗ, Мінмолодьспорт.

---

[2] @IDP_advisor_bot

[3] @Evacuation2022_bot

[4] spivdiia.org.ua

На базі зазначеної платформи відбувається взаємодія фізичних осіб, волонтерських організацій та фондів. Верифіковані волонтери в режимі реального часу допомагають громадянам – збирають інформацію щодо потреб та наявних ресурсів, оперативно відправляють гуманітарну допомогу та медичні засоби тим, хто цього потребує найбільше. А саме: населенню та волонтерам, установам, що приймають вимушено переміщених осіб, шелтерам.

4. Для організації консультування внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО), громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях, цивільного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, а також інших осіб, в Мінреінтеграції запроваджено роботу «гарячих ліній»:

1548 («гаряча лінія» з кризових питань);

1648 («гаряча лінія» Національного інформаційного бюро з питань, які стосуються військовополонених та загиблих, утримуваних цивільних осіб, зниклих безвісти та депортованих осіб);

066-813-62-39 («гаряча лінія» Уповноваженого з питань ВПО);

0800750107 («гаряча лінія» Мінреінтеграції).

5. З метою автоматизації (оптимізації) та цифровізації процесу збору, верифікації, погодження та формування органами державної влади переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), Мінреінтеграції введено в експлуатацію Інформаційну систему формування переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)[5].

Інформаційна система призначається, зокрема, для організації надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, передбаченої постановою Кабінету Міністрів від 16.04.2022 № 457 «Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України».

Переглянути актуальний та верифікований статус територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), можна на цифровій мапі[6].

6. З метою забезпечення функціонування єдиного електронного майданчика для отримання, збору та узагальнення інформації та даних про дітей, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, Мінреінтеграції введено в дослідну (тестову) експлуатацію інформаційно-комунікаційний портал «Діти війни»[7].

---

[5] regions-data.minre.gov.ua

[6] https://map.edopomoga.gov.ua/

[7] https://childrenofwar.gov.ua/

Окремо варто звернути увагу, що умовах зростання технічного рівня реалізації кіберзагроз, постійного вдосконалення інструментів та механізмів кібератак, які російська федерація спрямовую, насамперед, на інформаційно-комунікаційні системи державних органів України та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури, Мінреінтеграції на постійній основі вживаються заходи щодо підвищення рівня кіберзахисту власних ресурсів та систем.

Зокрема, Мінреінтеграції вжито відповідних заходів, спрямованих на забезпечення здійснення резервного копіювання та зберігання власних інформаційних ресурсів та систем, а також інсталяційних копій програмного забезпечення та операційних систем, в яких здійснюється їх обробка.

З метою проведення додаткових заходів з підвищення цифрової спроможності, в першу чергу, шляхом забезпечення кіберзахисту власних ресурсів та інформаційно-комунікаційних систем, Мінреінтеграції:

ініційовано лист до МЗС з переліком необхідної матеріально-технічної та іншої допомоги від країн-партнерів у сфері кібербезпеки та кіберзахисту (в рамках виконання протоколу № 19 засідання Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України);

забезпечується співпраця та взаємодія з міжнародними організаціями стосовно придбання серверного, мережевого, комунікаційного та іншого обладнання (USAID, Chemonics International Inc., PFRU та іншими);

використовуються в роботі відповідні рекомендації основних суб'єктів національної системи кібербезпеки щодо підвищення рівня кіберзахисту СЕД, ІКС тощо;

підтримується постійний зв'язок з Національним координаційним центром кібербезпеки, урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA та підрозділами Держспецзв'язку.

Міністерство молоді та спорту України (далі – Мінмолодьспорту)**.**

На реалізацію проектів з цифрової Мінмолодьспорту в 2022 році за бюджетною програмою 3401220 «Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту» було заплановано фінансування на рівні 32,65 млн гривень.

До порядку використання коштів за зазначеною бюджетною програмою було прийнято зміни, що дозволяють використовувати кошти на придбання товарів, робіт і послуг, необхідних для проектування, створення, модернізації, впровадження, адміністрування, супроводу та забезпечення функціонування електронних автоматизованих, інформаційних та інформаційно-комунікаційних систем, сервісів і засобів технічного захисту інформації, а також проведення їх державної експертизи. Такий порядок використання коштів дозволив нівелювати фактор відсутності персоналу в штатному розкладі міністерства на реалізацію проектів цифрової трансформації.

На поточний період було заплановано реалізацію шести нових інформаційних систем, а також впровадження і модернізацію чотирьох вже розроблених.

Через скорочення капітальних видатків державного бюджету із запланованих коштів у Мінмолодьспорті залишилося близько 4,5 млн гривень поточних видатків, які заплановано витратити на повноцінне впровадження вже створених інформаційних систем, а саме:

- Електронний реєстр спортивних споруд;
- Онлайн-сервіс для переведення у публічну площину процесу присвоєння спортивних звань з видів спорту, офіційно визнаних в Україні;
- Веб-ресурс соціального проекту «Активні парки – локації здорової України»;
- Система управління діяльністю державної установи «Укрспортзабезпечення».

Власником останніх двох інформаційних систем є відповідно Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» і державна установа «Управління збірних команд та забезпечення спортивних заходів «Укрспортзабезпечення».

Станом на сьогодні за всіма зазначеними інформаційними системами проводиться дослідна (тестова) експлуатація. З перших двох систем розпочато створення КСЗІ та додані показники для заступників голів обладміністрацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) щодо роботи з цими інформаційними системами.

Мінмолодьспортом отримано спонсорські акаунти сервісів Microsoft Azure та AWS, на яких розміщено копії всіх інформаційних систем та електронних ресурсів. Триває процес гібридної міграції до зазначених сервісів.

Через відсутність власних серверних потужностей у Всеукраїнському центрі фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» виникла потреба із закупівлею хмарних обчислень для розміщення інформаційної системи Веб-ресурс соціального проекту «Активні парки – локації здорової України». Ця закупівля не погоджена Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації через те, що є можливість розміщення інформаційних ресурсів на безкоштовних акаунтах сервісів Microsoft Azure та AWS. Зазначена інформаційна система була розгорнута на потужностях сервісу Microsoft Azure, де зараз і працює. Зазначений сервіс наразі використовується як основний майданчик для цієї інформаційної системи. Це призводить до того, що по цій інформаційній системі наразі неможливо розробити КСЗІ. Шляхів вирішення проблеми наразі не знайдено.

З основних засобів інформатизації Мінмолодьспорту наразі розпочато проведення кібер-аудиту. За його висновками планується сформувати запит для

пошуку коштів для приведення у відповідність до чинного законодавства усіх виявлених недоліків.

Після скорочення видатків Мінмолодьспорту за бюджетною програмою КПКВ 3401010 «Керівництво та управління у сфері молоді та спорту» по КЕКВ 3000 «Капітальні видатки» у 2022 році (у т.ч. інформатизація – 3,4 млн. гривень.) міністерство не може повноцінно реалізувати поставлені задачі: закупити нові більш потужні ноутбуки, планшети для мобільності роботи; потокові сканери для комплектації робочих місць відділу діловодства; сервери для заміни морально застарілих та фізично зношених; блоки безперебійного живлення великої потужності для забезпечення стабільної роботи підключеного серверного обладнання; швидкісні принтери для забезпечення безперебійної роботи та якісного здійснення документообігу міністерства; веб-камери для обладнання робочих місць для участі у відеоконференціях, нарадах. У зв'язку із цим, є потреба в отриманні зазначених видів техніки з інших джерел.

Наразі однією з проблем є відсутність централізованої координації щодо прийняття на баланс безкоштовних хмарних послуг від сервісів Microsoft Azure та AWS.

Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України (далі – Мінстратегпром)**.**

Всі інформаційні ресурси Мінстратегпром функціонують в сталому режимі, зупинення роботи інформаційних ресурсів через початок воєнної агресії російської федерації проти України та введення воєнного стану в Україні не відбувалось.

Стосовно проектів інформатизації Мінстратегпрому. ***Поточний стан реалізації ІТ-проектів із впровадження інформаційних систем (реєстрів)***, відомості про які не є інформацією з обмеженим доступом та забезпечення функціонування яких у відповідності до діючих нормативно-правових актів покладено на Мінстратегпром, наступний:

1. Електронний реєстр учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів).

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі визначений відповідно до наказу Мінстратегпрому від 10.08.2021 № 146 «Про затвердження форм, які подаються суб'єктами господарювання для включення до електронного реєстру учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів), внесення до нього суб'єктів господарювання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.08.2021 за № 2868/5. Такі відомості не є публічними, окрім інформації про найменування суб'єкта господарювання та статусу розгляду його заяви про включення до реєстру (включено, виключено, відмовлено у включенні).

Користувачами реєстру є державні замовники з оборонних закупівель, Державна казначейська служба, Державна служба статистики, суб'єкти господарювання та структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – реєстр функціонує, проте тривають заходи з удосконалення функціональності системи та автоматизації всіх бізнес-процесів, які забезпечують накопичення та систематизацію даних щодо:

- номенклатури товарів, робіт, послуг оборонного призначення, їх виробників, постачальників;
- суб'єктів господарювання: їх фінансового стану, виробничих можливостей, історії виконання державних контрактів;
- державних замовників: про оголошені переговорні процедури, результати відбору виконавців, укладені державні контракти, використання коштів, виконання оборонних закупівель;
- оборонного планування: пропозиції до зведеного трирічного плану закупівель, плани оборонних закупівель, контроль за виконанням планів.

2. Перелік суб'єктів господарювання, що здійснюють заготівлю та операції з металобрухтом.

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі/переліку визначений відповідно до норм Закону України «Про металобрухт», які є публічними та містять інформацію щодо коду ЄДРПОУ юридичної особи або реєстраційного номеру облікової картки платника податків, найменування суб'єкта господарювання, місцезнаходження суб'єкта господарювання, місце провадження діяльності, номера телефону, електронної адреси та інформації щодо наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері охорони праці.

Користувачами Переліку є суб'єкти господарювання, органи державного контролю за здійсненням заготівлі металобрухту та операцій з металобрухтом і структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – перелік функціонує, проте тривають заходи з удосконалення функціональності системи в частині накопичення та систематизації даних про спеціалізовані підприємства, спеціалізовані металургійні переробні підприємства та їхні приймальні пункти, суб'єктів господарювання, що здійснюють заготівлю металобрухту, та їхні приймальні пункти.

3. Секторальний перелік об'єктів критичної інфраструктури та Секторальний перелік об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі/переліку визначений відповідно до норм Закону України «Про критичну інфраструктуру» та постанов Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 1109 «Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури», від 09.10.2020 № 943 «Деякі питання об'єктів критичної інформаційної інфраструктури» і забезпечує накопичення та

систематизацію даних про об'єкти критичної та критичної інформаційної інфраструктури сектору «Промисловість», оновлення таких даних (за ініціативою власника об'єкта або в автоматичному режимі на підставі даних із зовнішніх реєстрів) та передачу відомостей про об'єкти І-ІІ категорії критичності до відповідних національних реєстрів. Відомості включені до переліку є інформацією з обмеженим доступом але частково містять і відкриту інформацію.

Користувачами реєстру є суб'єкти господарювання та структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році. На даний час здійснено моделювання процесів та частково опис алгоритмів роботи, заплановано заходи з формування технічних вимог до програмного забезпечення та обладнання, їх закупівлю, тестування, побудову ІКС та сертифікованої КСЗІ.

4. Державний реєстр імпортозаміщення та кооперації у стратегічних галузях промисловості.

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі визначений у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 127 «Про затвердження Порядку формування і ведення Державного реєстру імпортозаміщення та кооперації у стратегічних галузях промисловості» і забезпечує накопичення та систематизацію даних щодо потреб підприємств у дефіцитній номенклатурі продукції, наявних постачальників за імпортом, потенційних вітчизняних виробників з метою здійснення інформаційно-аналітичних заходів з організації кооперації та підготовки рішень щодо надання відповідної державної підтримки. Відомості включені до реєстру є інформацією з обмеженим доступом але частково містять і відкриту інформацію.

Користувачами реєстру є центральні органи виконавчої влади, суб'єкти господарювання та структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році. На даний час здійснено моделювання процесів та частково опис алгоритмів роботи, заплановано заходи з формування технічних вимог до програмного забезпечення та обладнання, їх закупівлю, тестування, побудову ІКС та сертифікованої КСЗІ.

5. Електронний кабінет підприємства.

Електронний кабінет реалізується у відповідності до Закону України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг», Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2020 № 819, та забезпечує онлайн доступ суб'єкта господарювання до взаємодії з реєстрами/переліками, обов'язок щодо функціонування, яких покладено на Мінстратегпром, а також надання інших публічних (електронних) послуг за принципом «Єдиного вікна».

Користувачами Електронного кабінету також є користувачі реєстрів та переліків Мінстратегпрому, які за результатами авторизації та ідентифікації

суб'єкта господарювання в системі через кваліфікований електронний підпис, зможуть подати заяву про включення/виключення з відповідних реєстрів/переліків, оновлення даних в них, отримувати витяги, довідки з таких реєстрів та інші послуги в електронній формі.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році на етапі тестування та впровадження систем, до яких буде надаватися доступ через даний електронний кабінет.

6. Ситуаційний центр Мінстратегпрому.

Ситуаційний центр забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень керівництвом Мінстратегпрому та створюється у відповідності до Указу Президента України від 18.06.2021 № 260/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 червня 2021 року «Щодо удосконалення мережі ситуаційних центрів та цифрової трансформації сфери національної безпеки і оборони». Система консолідує дані з інформаційних систем Мінстратегпрому, перетворює їх у зручний для аналізу формат, що дозволить інтерпретувати велику кількість даних, загострюючи увагу на ключових факторах, моделювати результат різних варіантів дій, відстежувати результати прийняття рішень. Такі відомості є закритою інформацією, частина з яких становить державну таємницю.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році на етапі тестування та впровадження систем,з якими буде взаємодіяти даний ситуаційний центр.

Забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту.

Контроль за станом кібербезпеки комунікаційних мереж та інформаційних ресурсів Мінстратегпрому здійснюється посадовими особами підрозділу Мінстратегпрому до функціональних обов'язків якого входить забезпечення інформаційної безпеки та кіберзахисту на постійній основі, які, зокрема, забезпечують виконання всіх інструкцій та рекомендацій, які надаються суб'єктами національної системи кібербезпеки України.

У випадках виявлення кібератак (кіберінцидентів) на власні інформаційні ресурси повідомляються Ситуаційний центр забезпечення кібербезпеки Служби безпеки України, Національний координаційний центр кібербезпеки та Урядова команду реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA.

Проблемні питання та пропозиції, щодо їх вирішення

У зв'язку із початком воєнної агресії російської федерації та введення воєнного стану в Україні, всі капітальні видатки, які були заплановані на закупівлю критично важливого обладнання, були передані на інші потреби, тому фінансовий ресурс на розробку та впровадження зазначених вище інформаційних систем в 2022 році відсутній.

Крім того, для ефективної боротьби з кіберзагрозами, виявлення, запобігання та блокування кібератак на ІКС Мінстратегпрому та її складові,

організації захищеного зв'язку між різними майданчиками Мінстратегпрому та забезпечення комутації між складовими частинами ІКС існує потреба в закупівлі міжмережевого екрану та мережевого комутатору.

Для вирішення поточних проблемних питань необхідно здійснити пошук можливостей перерозподілу фінансового ресурсу бюджетних програм Мінстратегпрому та Національної програми інформатизації для фінансування відповідних закупівель Мінстратегпрому та/або залучення міжнародної технічної допомоги, грантів й інших видів міжнародної фінансової підтримки.

Державне космічне агентство України (далі - ДКА)**.**

Загальний стан інформатизації ДКА дозволяє вирішувати питання автоматизації процесів повсякденної діяльності, забезпечує стійкий, своєчасний та достовірний обмін інформацією між ДКА та центральними органами виконавчої влади, між підприємствами та установами, що входять до сфери управління ДКА та з іншими кореспондентами.

Проблеми функціонування та розвитку системи інформатизації, шляхи їх вирішення

До основних проблем функціонування та розвитку системи інформатизації відносяться:

1. Значна частина комп'ютерного обладнання системи інформатизації ДКА є фізично та морально застарілими, особливо що стосується серверного обладнання та їх операційних систем.

Для вирішення зазначеної проблеми необхідно провести за визначеними процедурами закупівля сучасного комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення (за наявності виділення державою коштів).

2. Неможливість вивести з експлуатації фізично та морально застаріле комп'ютерне обладнання – відсутня відповідна база заміни.

Для вирішення зазначеної проблеми необхідно провести за визначеними процедурами закупівлі сучасного комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення (за наявності виділення державою коштів). Вивести з експлуатації застарілі зразки техніки, особливо серверного та їх програмне забезпечення, які є вразливими щодо кібератак.

3. Критично обмежені штати ІТ-спеціалістів та низькі рівні посадових окладів (особливо що стосується молодих спеціалістів без стажу державної служби). Враховуючи розвиток інформаційних технологій - вкрай складно поєднати в функціональних обов'язках 3 – 4 фахівців підрозділу інформатизації знання широкого спектру ІТ-завдань, а саме:

- виконання функціоналу державного службовця, у тому числі щодо питань взаємодії з ЦОВВ, основними з яких є Кабінет Міністрів України, Мінцифри, Адміністрація Держспецзв'язку, Мінстратегпром;

- знання мережевих технологій (протоколів) обробки та обміну інформацією через Інтернет, операційних систем серверів та мережевих пристроїв, операційних систем та пакету прикладних програм встановлених на комп'ютерах користувачів, порядку адміністрування роботи СЕД, порядку використання веб-технологій, порядку налаштування та забезпечення роботи системи корпоративної електронної пошти;

- знання порядку роботи програмно керованої телефонної станції з перспективою переходу на використання IP телефонії;

- знання порядку забезпечення захисту інформації, у тому числі антивірусного захисту, знання технологій використання працівниками кваліфікованого електронного підпису;

- знання вимог законодавства, порядку, правил та практичні навики щодо захисту інформації, що є власністю держави (державних інформаційних ресурсів), у тому числі і від кіберзагроз (кібератак).

Особливу увагу повинен становити напрямок роботи щодо знання порядку та правил захисту інформації обмеженого доступу, віднесеної до службової та державної таємниці, порядку протидії технічним розвідкам;

- виконання завдань щодо контролю стану інформатизації, цифрового розвитку та захисту інформації за підприємства та установи, що відносяться до сфери управління ДКА.

Для вирішення зазначеного питання необхідно переглянути підхід щодо кількісного формування ІТ-підрозділів державних органів. Встановити рівні посадових окладів ІТ спеціалістам, які зроблять фінансово привабливою державну службу з одночасним виконанням функцій інформатизації та захисту інформації в ІКС.

4. Критично обмежене фінансування державою питань забезпечення (підтримки) працездатності існуючої ІТ системи та питань щодо її розвитку.

Для вирішення необхідно забезпечити виділення державою коштів на підтримання працездатності існуючих ІТ-систем та впровадження сучасних інформаційних технологій За останні 3 роки ДКА на вирішення питань інформатизації отримано:

- за напрямками Національної програми інформатизації – жодних коштів не виділялося;

- за напрямками бюджетного запиту ДКА на відповідний рік - обмежене фінансування за рахунок коштів утримання апарату ДКА.

5. Закупівля ДКА всіх товарів та послуг, необхідних для системи інформатизації, проводиться виключно через ЦЗО ДП «УСС» (центральну закупівельну організацію) за процедурою відкритих торгів, що вимагає тривалий час для отримання товарів та послуг. ДКА до ЦЗО направляє запити на закупівлю своєчасно, але ЦЗО дані запити розглядаються повільно та несвоєчасно вносяться в план закупівель. Відсутність своєчасно закуплених товарів та послуг створює

значні ускладнення роботи офіційного вебсайту ДКА, призводить до репутаційних втрат ЦОВВ, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері космічної діяльності, знижує кіберзахищеність інформації вебсайту.

З метою вирішення необхідно розглянути питання перед КМУ щодо впорядкування та спрощення процедури закупівлі ЦЗО товарів та послуг на суму до 50 тис. гривень. відповідно до Закону.

До основних досягнень щодо функціонування та розвитку системи інформатизації ДКА відносяться:

1. Закупівля та впровадження у постійну експлуатацію СЕД з використанням програмного забезпечення «Megapolis.DocNet». Інтеграція СЕД ДКА до системи СЕВ ОВВ.

2. Підключення ДКА до Національної телекомунікаційної мережі (НТМ з адмініструванням Адміністрації Держспецзв'язку) з використанням високошвидкісних каналів передачі даних на основі оптоволоконного кабелю.

3. Створення Абонентського пункту Спеціальної інформаційно-комунікаційної системи Національної системи конфіденційного зв'язку АП СІТС НСКЗ та КСЗІ. Проведення державної експертизи КСЗІ та отримання Атестату відповідності щодо можливості обробки інформації обмеженого доступу.

4. Створення 3 автоматизованих систем обробки інформації обмеженого доступу. Проведення державної експертизи КСЗІ в даних системах та отримання Атестатів відповідності.

5. Оновлення програмного забезпечення ПЗ серверів та комп'ютерів працівників ДКА ПС користувачів.

6. Переведення системи антивірусного захисту мережі ДКА на використання останньої ліцензійної версії антивірусного програмного забезпечення «ESET» з централізованою консоллю керування.

7. Закупівля сучасного серверного та мережевого обладнання.

8. Створення серверу двофакторної авторизації користувачів ДКА з використанням ПЗ «ESET Secure Authentication Proxy» системи віддаленого підключення працівників ДКА до внутрішньої мережі (з використанням персонального мобільного телефону та PIN-коду захисту запуску ПЗ).

9. Переведення Web-серверу ДКА на роботу по захищеному протоколу https.

10. Кіберзахист Web-серверу ДКА за рахунок його розміщення на захищеному вузлі Інтернет-доступу ДП «УСС».

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Підрозділи Адміністрації Держспецзв'язку, підприємства, установи, організації, що належать до сфери управління Адміністрації Держспецзв'язку, з початком військової агресії частково були переміщені до тимчасових місць дислокації та в найкоротший строк забезпечили продовження функціонування

наявних інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, необхідних для забезпечення службової діяльності та надання відповідних послуг, забезпечили безперебійну роботу та функціонування офіційного вебсайту Адміністрації Держспецзв'язку, а також виконання функцій із забезпечення кіберзахисту державних інформаційних ресурсів державних органів та забезпечення їх доступу до мережі Інтернет.

З початку повномасштабної військової агресії російської федерації Адміністрація Держспецзв'язку фіксує суттєве зростання кількості кіберінцидентів і кібератак на державні інформаційні ресурси державних органів.

У частині реалізації експериментального проекту щодо запровадження комплексу організаційно-технічних заходів з виявлення вразливостей і недоліків у налаштуванні інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, в яких обробляються державні інформаційні ресурси, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1363, забезпечено проведення більше 100 автоматизованих дистанційних сканувань.

В частині забезпечення функціонування Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів відповідними підрозділами Адміністрації Держспецзв'язку продовжено реалізацію заходів із забезпечення функціонування центрів очищення трафіку та протидії кібератакам (DDoS-атаки) єдиних основного та резервного захищених центрів обробки даних (дата-центрів), призначених для збереження державних електронних інформаційних ресурсів та їх резервного копіювання, продовжено роботу сервісів кіберзахисту на базі динамічно розподілених і налаштованих ресурсів.

З метою забезпечення захищеної інформаційної взаємодії органів виконавчої влади забезпечено функціонування Національної системи конфіденційного зв'язку (далі – НСКЗ) та модернізації програмного забезпечення інформаційної системи «Програмна платформа для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів».

Підтримано в працездатному стані вузли транспортної мережі НСКЗ, та абонентські пункти органів виконавчої влади. Із загальної кількості споживачів послуг НСКЗ забезпечено споживачів Центрів надання адміністративних послуг, територіальних органів і підрозділів Державної міграційної служби України, відділів ДП «Документ».

Відновлено роботу серверів і вебсайту Кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг (далі – КНЕДП), здійснювалося цілодобове супроводження роботи віддаленого пункту адміністратора реєстрації КНЕДП, забезпечено опрацювання документів клієнтів і випуск сертифікатів.

З початком військової агресії продовжено роботу з питань автоматизації процесів оперативно-технічного управління електронними комунікаційними мережами загального користування. В інтересах спеціальних споживачів

Національним центром управління Адміністрації Держспецзв'язку опрацьовано і забезпечено виконання заявок на організацію каналів зв'язку.

В рамках виконання завдання покладеного на Адміністрацію Держспецзв'язку постановою Кабінету Міністрів від 17.03.2021 № 228 «Про реалізацію експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів)», за рахунок організації функціонування корпоративної мережі на новому місці дислокації, забезпечено роботу експертів з організацію проведення експертизи. В період з 24.02.2022 по цей час підготовлено та надіслано Генеральному державному замовнику Національної програми інформатизації близько 250 експертних висновків.

З урахуванням воєнного стану відповідними підрозділами Адміністрації Держспецзв'язку організовано стабільну роботу відомчої мультимедійної мережі.

Додатково повідомляємо, що в Адміністрації Держспецзв'язку продовжуються заходи щодо запровадження СЕД, побудованому з використанням програмного забезпечення Megapolis.

Критичними проблемами, що пов'язані з військовою агресію російської федерації проти України, в Адміністрації Держспецзв'язку є захоплені та на сьогодні зруйновані ракетно-бомбовими ударами об'єкти Концерну РРТ. Залишаються проблемними питання щодо завершення виконання відповідних завдань (проектів) і дослідно-конструкторських робіт, які планувалося завершити у 2022 році за рахунок фінансування цих заходів по КПКВК 2911040 «Національна програма інформатизації» (у зв'язку з початком повномасштабної військової агресії строк їх завершення перенесено на 2023 рік).

Міністерство економіки України (далі – Мінекономіки)**.**

В Мінекономіки, в межах наявної матеріально-технічної бази, ІТ фахівцями постійно ***здійснюється моніторинг стану кіберзахисту*** та вживаються системні заходи, спрямовані на попередження та виявлення кібератак на державні електронні інформаційні ресурси Міністерства.

В рамках Меморандуму про співробітництво з питань кібербезпеки між Мінекономіки та Службою безпеки України на ІТ-інфраструктурі (серверах та робочих комп'ютерах співробітників) Мінекономіки встановлено та використовується XDR рішення компанії FireEye та в автоматичному режимі до Ситуаційного центру забезпечення кібербезпеки СБУ надаються визначені дані телеметрії кінцевого мережевого обладнання.

Разом з тим, відповідно до пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» (далі – Постанова

№ 263) Мінекономіки у співпраці з компанією Microsoft налаштовано реплікацію критично важливих інформаційно-комунікаційних систем до хмарного провайдера Microsoft Azure, що розташований за межами України.

Для ***забезпечення електронного документообігу*** в Мінекономіки використовується система електронної взаємодії структурних підрозділів Мінекономіки (далі – СЕВ Мінекономіки), побудована на базі ліцензійного прикладного програмного забезпечення «СЕД АСКОД» та системи керування базами даних Oracle.

З метою захисту від перехоплення або спотворення даних доступ до веб-версії СЕВ Мінекономіки здійснюється за протоколом https, налаштована підтримка TLS 1.2 та стійких наборів шифрів. З 01.08.2021 в СЕВ Мінекономіки для всіх користувачів встановлено вимогу щодо складності паролів та їх мінімальної довжини в 12 символів. Крім того, забезпечено доступ за допомогою VPN до однієї з версій СЕВ Мінекономіки. Захист віддаленого доступу до веб версії СЕВ Мінекономіки наразі забезпечується також іншими наявними засобами, в тому числі відповідною парольною політикою, використанням шифрування TLS/SSL (https), блокуванням облікових записів користувачів при спробах введення невірного паролю, використанням IPS та фільтрацією трафіку, іншими вбудованими механізмами.

Для ***задоволення інформаційного попиту у суспільстві*** за всіма напрямами діяльності Мінекономіки на постійній основі забезпечується функціонування головного інформаційного ресурсу Міністерства - Офіційний вебсайт Мінекономіки[8].

Під час воєнного стану для швидкого доступу до важливої інформації на вебсайті створено нову рубрику «Воєнний стан: Громадянам та Бізнесу». Рубрика наповнена актуальними новинами, нормативно-правовими актами щодо роботи бізнесу в умовах воєнного стану, розміщена інформація щодо бронювання працівників. Крім того, в рубриці для бізнесу розміщено посилання на програму релокації підприємств, яка допомагає в організації переміщення підприємств в безпечні регіони України, для громадян посилання на соціальні проекти: «Прихисток» та чат-бот «Знайди рідних», який дозволяє знайти тих, із ким втрачений зв'язок, незалежно від того, де вони зараз перебувають.

Крім того, для унеможливлення під час воєнного стану вільного доступу окупантів до інформації про місцезнаходження бізнесу в Україні та їх власників, забезпечення захисту власності підприємців, в тому числі шляхом запобігання вільному доступу до інформації про їхню діяльність, на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 11.05.2022 № 01/379-22 та відповідно до підпункту 4 пункту 1 Постанови № 263 забезпечено запобігання вільному доступу до інформації, розташованої на понад 3 тис. сторінках вебсайту та 5 сервісах й інформаційних ресурсах Мінекономіки.

[8] https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA

Одночасно, з метою запобігання DDoS атакам на офіційний вебсайт Мінекономіки (у співпраці з компанією Cloudflare) здійснено його перенесення за Cloudflare.

Відповідно до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» (далі – Закон про ринковий нагляд) та інших НПА Мінекономіки ***забезпечується функціонування національної інформаційної системи державного ринкового нагляду*** **(далі – ІТС НРН) та** ***системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик*** (далі – СОВС).

До ІТС НРН з 8 органів державного ринкового нагляду підключено адміністраторів і користувачів Держпродспоживслужби, Держлікслужби, Держпраці, ДСНС та їх територіальні органи, у тестовому/навчальному режимі – Укртрансбезпеки та Держекоінспекцію та було розпочато роботи з підключення ДІАМ.

Також, проведено комплекс заходів, спрямованих на забезпечення сумісності єдиної автоматизованої інформаційної системи Державної митної служби України з ІТС З НРН та СОВС.

Забезпечено функціонування та розвиток публічного вебсайту СОВС[9], на якому в розділі «Небезпечна продукція, виявлена на ринку» здійснюється інформування громадськості про виявлену небезпечну продукцію на ринку України та на ринку ЄС.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» проведення планових та позапланових заходів державного нагляду і державного ринкового нагляду тимчасово призупинено. Крім того, згідно підпункту 4 пункту 1 Постанови № 263 з метою забезпечення захисту інформації, що міститься в ІТС НРН та СОВС, тимчасово обмежений доступ.

В Мінекономіки з 2018 року впроваджено ***ведення єдиної бази фінансових звітів суб'єктів господарювання державного сектору економіки та автоматизації процесу збору, аналізу і зведення таких звітів в електронній формі*** КП «Автоматизована система електронного документообігу «Бест Звіт Oracle» (далі – «Бест Звіт Oracle»).

Станом на сьогодні в «Бест Звіт Oracle» суб'єктами управління здійснюється наповнення системи звітами суб'єктів господарювання та власною консолідованою звітністю відповідно до Порядку подання звітності та інформації про фіскальні ризики до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України від

[9] https://uvaga.gov.ua/

17.08.2018 №1140/701, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2018 за № 1463/32915.

За період користування суб'єктами управління «Бест Звіт Oracle» (2018 – 2022 роки) накопичено великий масив інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, яка є надважливою та яку необхідно зберегти з метою подальшого відновлення та розбудови економіки держави після припинення чи скасування воєнного стану. Із зазначеною метою укладено договір від 21.06.2022 № 37 щодо надання послуг з користування серверних потужностей хмарного середовища для обробки та зберігання даних ТОВ «ГІГАКЛАУД».

Відповідно до вимог статей 7 і 42 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» (далі – Закон про технічні регламенти) Мінекономіки забезпечує ***формування та ведення бази даних про технічні регламенти, реєстру призначених органів з оцінки відповідності та визнаних незалежних організацій*** (далі – База даних), а також накопичує і систематизує інформацію, одержану Мінекономіки від призначених органів з оцінки відповідності та визнаних незалежних організацій. Із зазначеною метою Мінекономіки створено автоматизовану систему «Технічні регламенти» (далі – АСТР), яка функціонує як електронна база даних з 01.07.2020 та має відповідні засоби захисту інформації (Атестат відповідності, зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку 01.02.2019 за № 18567, дійсний до 01.02.2024).

Доступ до АСТР здійснюється через мережу Інтернет за протоколом https[10] або через офіційний вебсайт Мінекономіки (розміщено банер на головній сторінці вебсайту: «База даних про технічні регламенти»).

Проте, на даний час, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану доступ до АСТР обмежено, оскільки в ній містяться відомості про найменування суб'єкта господарювання, ідентифікаційний код юридичної особи, місцезнаходження (місце провадження господарської діяльності).

На виконання Плану завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1017-р, за підтримки Програми USAID Конкурентоспроможна економіка України у 2021 році розроблено та передано Мінекономіки ІТ-платформу «Державний ***інформаційно-сервісний портал «Торговельний захист України»*** (далі - ІТ-платформа).

З 26.11.2021 ІТ-платформа була відкрита для доступу зовнішніх користувачів в тестовому режимі[11]. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану та необхідністю закриття інформації від можливого несанкціонованого

[10] astr.me.gov.ua

[11] td.me.gov.ua

доступу Міністерством тимчасово призупинено доступ до експлуатації ІТ-платформи для зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Наразі, ураховуючи поточну ситуацію та з метою забезпечення виконання вимог чинних нормативно-правових актів України у сфері захисту інформації, Мінекономіки проводиться робота стосовно залучення міжнародної технічної допомоги щодо розробки Комплексної системи захисту інформації ІТ-платформи.

ІТ-платформа спрямована на забезпечення:

- автоматизації процесів проведення торговельних розслідувань/переглядів в Україні та участі у них заінтересованих сторін;

- спрощення процесів подання та обміну інформацією і матеріалами в рамках торговельних розслідувань;

- публічного доступу до інформації та матеріалів, які стосуються використання інструментів торговельного захисту, зокрема щодо актуальної інформації стосовно розслідувань/переглядів, презентації шаблонних зразків документів, інформування щодо інституційної структури, ознайомлення зі станом торговельних розслідувань тощо.

Публічні закупівлі у відповідності до норм Закону України «Про публічні закупівлі» здійснюються з використанням електронної системи закупівель, що має комплексну систему захисту інформації з підтвердженою відповідністю згідно із Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах».

У зв'язку з введенням в Україні воєнного стану Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 28.02.2022 № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану», якою регулюються питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в період дії правового режиму воєнного стану.

Державним підприємством «Прозорро», як адміністратором електронної системи закупівель, від початку дії в Україні воєнного стану здійснюються відповідні заходи для забезпечення безперебійного функціонування електронної системи закупівель та для захисту інформації, що розміщена в системі, зокрема здійснено оперативні заходи щодо резервного копіювання даних файлового об'єктного сховища ІТС «Prozorro» у хмарі Amazon Web Services.

Мінекономіки та ДП «Прозоро.Продажі» створено єдину онлайн-платформу для управління ***процесом релокації***, яка розроблена на базі програмних продуктів e-Docs та E-Tender, та передбачає практичну реалізацію урядової програми з переміщення українських підприємств, які знаходяться в зоні бойових дій, на відносно безпечні території України для відновлення їх роботи. У процесі релокації задіяні обласні державні адміністрації, Укрпошта та Укрзалізниця.

Наразі переміщення підприємств здійснюється в один з шістнадцяти регіонів (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька, Вінницька, Волинська, Рівненська, Кіровоградська, Черкаська, Полтавська, Дніпропетровська, Житомирська, Одеська та Київська (за винятком м. Києва) області).

Підприємства, які релокувалися чи знаходяться в процесі релокації, переміщуються на вільні виробничі приміщення, які підбираються обласними військовими адміністраціями відповідно до заявлених потреб та технічних параметрів, що також передбачає наявність відповідної інженерної інфраструктури.

Результати програми релокації підприємств станом на 20.07.2022:

- на платформі зареєстровано 1748 заявок підприємств на переміщення (усі опрацьовані), 689 підприємств переміщено, з них 475 вже працюють;
- серед релокованих підприємств, які вже відновили свою діяльність на новому місці, найбільшу частку складають підприємства оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (38,65 % від загальної кількості релокованих підприємств), переробної промисловості (33,13 %), інформації та електронних комунікацій (5,93 %), професійної, наукової та технічної діяльності (5,32%).

Найбільше підприємств релокувалося до Львівської (24,6% релокованих підприємств), Закарпатської (16,1%), Чернівецької (11,4%), Тернопільської (7,6%), Дніпропетровської (7,4%) та Івано-Франківської (7,3%) областей.

Зважаючи на діючий в Україні воєнний стан Мінекономіки здійснюються ***заходи щодо підвищення рівня доступності надання послуг***, зокрема шляхом надання їх в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі – Портал Дія) та Портал електронних сервісів Мінекономіки[12] (далі – Портал).

На сьогодні з 44 послуг Мінекономіки в електронній формі надається 25 послуг. Разом з Мінцифри на Порталі Дія за період воєнного стану успішно запроваджено 3 е-послуги Мінекономіки щодо декларування провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану, надання мікрогрантів на створення або розвиток бізнесу та грантів на створення або розвиток переробних підприємств.

Разом з тим, інші 22 послуги Мінекономіки надаються безпосередньо через Портал та на Порталі Дія розміщено гіперпосилання на них, а саме: 6 послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності (у тому числі 3 послуги можливо замовити на регіональному рівні), 8 – у сфері технічного регулювання, 5 – у сфері ліцензування господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, 2 – у сфері інвестиційної діяльності та 1 - у сфері інтелектуальної власності.

[12] https://my.gov.ua/

За період воєнного стану на Порталі в електронній формі відкрито 3 послуги (1 – у сфері інвестиційної діяльності, 2 – у сфері технічного регулювання), найближчим часом планується до відкриття 4 та у 2023 році 8 послуг Мінекономіки.

Одночасно, через Портал забезпечено надання 3 послуг Держпраці, у тому числі одна з цих послуг надається на регіональному рівні обласними управліннями Держпраці, та до кінця року планується цифровізація ще 2 послуг.

Крім того, продовжується надання в електронній формі 97 послуг інших органів влади, а саме: 85 - НКРЕКП, по 5 послуг - МВС та Державіаслужби, по 1 послузі Державного космічного агентства, Державної інспекції ядерного регулювання. За період воєнного стану на Порталі в електронній формі додатково відкрито 20 послуг НКРЕКП та 1 послугу МВС.

З початку року з використанням Порталу замовлено більше 3600 послуг, з них під час воєнного стану - більше 2100 послуг Мінекономіки та Держпраці.

Також, Мінекономіки продовжуються роботи щодо проведення реінжинірингу процесів надання послуг та актуалізації власних нормативно-правових актів у зазначеній сфері.

Крім того, під час воєнного стану перед Мінекономіки постали питання щодо врегулювання процесів бронювання та виїзду за кордон у службові відрядження працівників підприємств, установ та організацій.

Відповідно до статті 131 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та Мобілізацію», Указу Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 № 194 «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану» та з метою оперативного здійснення бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, іншими державними органами, а також підприємствами, установами, організаціями, які задовольняють потреби Збройних Сил, інших військових формувань, населення, виникла необхідність створення інформаційно-комунікаційної системи бронювання військовозобов'язаних.

Також з метою здійснення перетинання державного кордону під час воєнного стану окремими категоріями громадян України для виїзду за кордон у службові відрядження, пов'язані безпосередньо з професійною (господарською) діяльністю відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57 «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» та для забезпечення безперебійної, безперешкодної, зрозумілої та обґрунтованої процедури відрядження для всіх учасників, виникла необхідність автоматизації процесів документообігу в зазначеній сфері.

Мінекономіки в ініціативному порядку пропонує розв'язання піднятих питань шляхом створення ІКС «є-Бронювання» та «е-Відрядження» призначених

для забезпечення можливості збору, обробки та зберігання документів, пов'язаних з бронюванням військовозобов'язаних, а також документів для виїзду за кордон окремих категорій громадян України у службові відрядження, пов'язані безпосередньо з професійною (господарською) діяльністю.

Впровадження в Україні ІКС «є-Бронювання» в умовах правового режиму воєнного стану дозволить розв'язувати наступні питання:

- обмін необхідною інформацією з органами щодо бронювання військовозобов'язаних у відповідних сферах управління, галузях національної економіки, на підприємствах, в установах і організаціях у формі електронного документа, засвідченого кваліфікованим електронним підписом;
- автоматичне формування витягів з Реєстру забронюваних військовозобов'язаних для розгляду ТЦК і СП;
- інтеграцію електронної системи бронювання до інтегрованої системи електронної ідентифікації;
- доступність системи для всіх органів державної влади, підприємств, установ, організацій, які задовольняють потреби Збройних Сил, інших військових формувань, населення, що приймають участь у процесі бронювання військовозобов'язаних, що в свою чергу скоротить строки розгляду та надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації та на воєнний час;
- відображення відповідних документів/дозволів в мобільному додатку Дія.

ІКС «е-Відрядження», у свою чергу, забезпечить:

- подання документів щодо відрядження в електронній формі шляхом заповнення інтерактивних форм та підписання накладанням КЕП;
- доступність системи для підприємств, установ, організацій, які направляють співробітників у відрядження за кордон, та органів державної влади, що приймають участь у процесі погодження таких відряджень, що в свою чергу скоротить строки розгляду та надання відповідних документів;
- доступ прикордонників до переліку дозволів на перетин кордону.

Автоматизація процесів ІКС «є-Бронювання» та «е-Відрядження» унеможливить людський фактор внесення помилок при заповненні пропозицій та під час прийняття відповідних рішень в зазначених сферах.

На сьогодні зазначені питання опрацьовуються Мінекономіки разом з Мінцифри шляхом підготовки проектів необхідних нормативних актів та технічного завдання на створення вищезгаданих систем.

Державна служба експортного контролю України (далі – Держекспортконтроль)**.**

Станом на липень 2022 року однією з суттєвих проблем цифрового розвитку Держекспортконтролю є відсутність сучасної СЕД. Наразі використовується застаріле програмне забезпечення, що виконує функції «електронного журналу реєстрації» та не спроможне забезпечити повноцінний

електронний документообіг, зокрема, не дозволяє реалізувати можливість одночасної роботи в ній усіх співробітників Держекспортконтролю (кількість ліцензій охоплює менше 20% штатних одиниць), не передбачає інтеграції з СЕВ ОВВ. Окрім цього, функціонал СЕД не дозволяє використовувати кваліфікований електронний підпис, не дає можливості організувати дистанційну роботу (за потреби). Вказане призводить до унеможливлення організації ефективної роботи працівників Держекспортконтролю та безпечної з точки зору кіберзахисту, що є надзвичайно важливим у період дії режиму воєнного стану в країні. У той же час, Держекспортконтролем вживаються необхідні заходи щодо оновлення наявної СЕД та приведення її у відповідність до вимог сьогодення протягом липня- серпня 2022 року.

На виконання підпункту г) пункту 5 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.06.2021 «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України», введеного в дію Указом Президента України від 20.08.2021 № 372, Держекспортконтроль продовжує вживати заходів щодо впровадження в експлуатацію ІКС у сфері державного експортного контролю (далі - ІКСЕК) та створення реєстру ідентифікованих товарів військового призначення та подвійного використання.

Так, у лютому 2022 року Держекспортконтролем запроваджено опрацювання заяв від суб'єктів господарювання стосовно надання адміністративних послуг «Оформлення та видача посвідчення про реєстрацію суб'єкта здійснення міжнародних передач товарів» та «Оформлення та видача висновку на проведення переговорів, які пов'язані з укладенням зовнішньоекономічних договорів (контрактів) щодо здійснення експорту товарів, на поставки яких до відповідної іноземної держави встановлено, виходячи з міжнародних зобов'язань України, часткове ембарго» у вказаній системі. Наразі проводиться робота над налаштуванням та удосконаленням внутрішніх бізнес-процесів для підвищення ефективності ІКСЕК та покращення користувацького досвіду заявників.

З метою забезпечення захисту передачі комерційної інформації від заявника до ІКСЕК, Держекспортконтролем придбано та розгорнуто на серверному обладнанні ІКСЕК серверну версію програмного комплексу захисту мережевих з'єднань «ІІТ захист з'єднань-2. Шлюз захисту з'єднань».

З огляду на відсутність необхідного фінансування, Держекспортконтролем вжито заходів з метою отримання благодійної допомоги у вигляді технічних засобів захисту інформації, а саме діоду передачі даних ДПД-2МО та пристрою Канал-201. Наразі обладнання встановлено та працює у складі ІКСЕК.

Попри відсутність фінансування, Держекспортконтролем власними силами ведуться роботи з проектування додаткових модулів для ІКСЕК: «Реєстр суб'єктів здійснення міжнародної передачі товарів» та «Контроль за товарами імпортованими в Україну за умов державних гарантій».

У лютому 2022 року розроблено та надіслано до Мінекономіки технічне завдання щодо створення реєстру ідентифікованих товарів військового призначення та подвійного використання (лист Держекспортконтролю від 07.02.22 № 685/70-21). Разом з тим, роботи зі створення реєстру ідентифікованих товарів, а також інших модулів для ІКСЕК, ускладнюються через відсутність фінансування (фінансування таких робіт здійснюється за КЕКВ 3110 «Основні засоби»).

З урахуванням норм Постанови № 263 протягом червня-липня 2022 року, за підтримки Мінцифри, було проведено роботу з представниками компанії Microsoft та узгоджено надання Держекспортконтролю на безоплатній основі на період до січня 2023 року хмарних сервісів Microsoft 365 E5 та Azure. Перехід в хмарне середовище має забезпечити безпечне збереження резервних копій інформації та даних (за виключенням інформації з обмеженим доступом), володільцем яких є Держекспортконтроль.

Одним із проблемних для Держекспортконтролю питань є стан технічного та програмного забезпечення служби. Так, за результатами аудиту інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем за 2021 рік (проведено за методикою, запропонованою Державним агентством з питань електронного урядування України на виконання Указу Президента України від 29.07.2019 № 558 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг»), близько 70 % комп'ютерної техніки Держекспортконтролю відноситься до застарілої. Використання морально та фізично застарілої техніки, програмного забезпечення суттєво знижує ефективність діяльності державних службовців та негативним чином впливає на темпи цифровізації Держекспортконтролю в цілому.

Щорічно до бюджетного запиту включається інформація про потреби в оновленні комп'ютерного парку Держекспортконтролю, але запити залишалися без відповідного бюджетного забезпечення. Минулого року Держекспортконтроль також пропонував перерозподілити кошти, що вивільнялися внаслідок економії фонду заробітної плати, на придбання нової комп'ютерної техніки та окремих комплектуючих до неї, проте пропозиція не була підтримана Мінекономіки.

З початку широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну, Держекспортконтроль призупинив своє функціонування до вирішення питання щодо організації безпечної роботи його співробітників. З 03.03.2022, після релокації частини служби до м. Хмельницький, Держекспортконтроль відновив свою діяльність. При цьому Держекспортконтроль був зосереджений тільки на проведенні державної експертизи товарів військового призначення та подвійного використання та наданні адміністративних послуг, передбачених законодавством. Викладене було обумовлене задіянням частини співробітників

служби та неможливістю організації дистанційної роботи решти працівників, у тому числі через відсутність сучасної СЕД.

З середини травня Держекспортконтроль функціонує у повному обсязі, у тому числі продовжує вживати заходів щодо цифровізації надання адміністративних послуг та впровадження в експлуатацію ІКСЕК.

Державне агентство резерву України (далі – Держрезерв)**.**

З метою забезпечення кібербезпеки Держрезервом цілодобово здійснюється моніторинг стану кіберзахисту власних державних інформаційних ресурсів відповідно до програмних та апаратних можливостей, які наявні у розпорядженні Держрезерву.

Слід зазначити, що змін в організації інформаційної інфраструктури Держрезерву не відбувались та ефективність кіберзахисту у зв'язку з об'єктивними факторами збройної агресії з боку російської федерації не зменшилася, матеріально-технічна база Держрезерву не постраждала, персонал залишається на робочих місцях, виконуючи поставлені задачі.

Крім того, Держрезервом поінформовано державні організації, підприємства та установу системи державного резерву про вжиття заходів з кібербезпеки, про загальні вимоги до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури та про застосування рекомендацій з посилення кіберзахисту власних інформаційно-комунікаційних систем.

Перелік необхідної Держрезерву матеріально-технічної та іншої допомоги від країн-партнерів у сфері кібербезпеки та кіберзахисту надано до МЗС листом від 04.02.2022.

Для забезпечення комплексу автоматизації потоків документообігу Держрезерв використовує СЕД «Док Проф 3.0». За результатами державної експертизи комплекс засобів захисту інформації СЕД «Док Проф 3.0» визнаний таким, що відповідає вимогам нормативних документів системи технічного захисту інформації в Україні.

Згідно з наказом Держрезерву від 13.07.2022 № 54 «Про визнання таким, що втратив чинність наказ Державного агентства резерву України від 18.04.2022 № 28 «Про запровадження дистанційного режиму роботи у зв'язку із запровадженням воєнного стану» персонал не працює в дистанційному режимі роботи з СЕД «Док Проф 3.0», тому технології VPN відключені.

У 2021 році отримано атестати відповідності на КСЗІ АС класу «1» відділу мобілізаційного резерву та секретного сектору - для захисту інформації з обмеженим доступом, що становить державну таємницю, а також відділу мобілізаційного резерву - для захисту інформації з обмеженим доступом, при обробці якої присвоюється гриф «ДСК».

Державна служба України з питань праці (далі – Держпраці).

Держпраці провела аналіз інформатизації та виявила наступні проблеми в інфраструктурі, а саме:

- комутаційне обладнання – застаріле та не відповідає сучасним стандартам безпеки, надійності і рівню швидкодії при обробці даних;
- відсутні «комутатори – ядра» та «комутатори - доступу користувачів»;
- мережа побудована на системі з кабелів «витої-пари» різної категорії надійності та без урахування ієрархії;
- мережа не має системи захисту, мережевого екрану, антивірусного сповіщення, а деякі магістральні - лінії йдуть з вікна у вікно через фасад будівлі, що є ризиком небезпеки;
- маршрутизатор та комутаційне обладнання - рівня «SOHO» (RB 962UiGS-5HacT2HnT, DES-1016A, SG-1024), обладнання не дублюється на випадок втрати основного маршруту;
- відсутні генератор, HAVAC та система «резервного живлення»;
- для організації бездротової мережі використовуються обладнання «домашнього» рівня (DIR300, Tenda тощо), немає єдиного бездротового, захищеного каналу зв'язку та стандартизованого обладнання;
- комп'ютери, які використовуються користувачами для обробки інформації, придбані у різні роки і не мають єдиних стандартів якості та надійності.

З метою забезпечення задовільного, повноцінного функціонування інформаційної інфраструктури в Держпраці необхідно:

- модернізувати комутаційне обладнання, з урахуванням сучасних тенденцій безпеки, надійності і швидкодії;
- розробити діаграму обладнання і схему обчислювальної мережі Держпраці, змонтувати нову систему паралельно до існуючої, на основі топології – «розподіленого кільця» з дублюванням – комутаційного обладнання, магістрального каналу та зовнішніх каналів зв'язку;
- об'єднати мережі регіональних управлінь Держпраці у приватну мережу VPN – dsp.gov.ua, DSP.local – налаштувати корпоративний домен Microsoft Active Directory;
- реалізувати «ешелоновану», систему захисту інформаційної інфраструктури у Держпраці від кібератак, a) розподілити мережу, на підмережі за типом, b) впровадити аналітику мережевого трафіку, c) фільтрацію url – посилань, вірусних сигнатур, та потенційно небезпечних кіберзагроз;
- реалізувати безпекові політики, обмежити доступу користувачів до Інтернет ресурсів, окрім адрес які у «Білому Списку»;

- реалізувати стратегію доступу до робочих ресурсів та сервісів Держпраці на обладнанні бездротового зв'язку, з підтримкою новітнього стандарту IEEE 802.11ax (WIFI-6-six);

- проводити опитування та інформування співробітників Держпраці за напрямами «Захист інформації від загрози викрадення», та «Сценарії небезпеки при обробці інформації», «Категоризація даних»;

- налаштувати і впровадити сучасну «Систему міні – АТС» з сервісом запису дзвінків.

Значних проблем після початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну не виникало. Однак у Держпраці функціонує офіційний вебсайт[13] та сервіс з документообігу megapolis.docNet. З метою захисту від будь-яких рівнів небезпеки, Державна служба з питань праці України потребує підвищення рівня кібербезпеки, придбання сучасного обладнання для побудови надійної інфраструктури ІТ та мережі підвищеного рівня доступності.

Заходи які було вжито:

- Регулярне, резервне копіювання даних на щоденній основі,
- Підключено систему аналітики та сповіщення про відмову у роботі ресурсів (Zabbix).

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля)**.**

На даний час Міндовкілля:

- розроблено та реалізовано Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» (далі – ЕкоСистема) та перші шість послуг на її основі (лісорубний квиток; декларація про відходи 2.0; висновок на транскордонне перевезення відходів, що включені до Зеленого переліку відходів; ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами; державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря; затвердження та видача величин фонових концентрацій);

- інтегровано три реєстри (Єдиний державний реєстр з оцінки впливу на довкілля; Реєстр висновків про транскордонне перевезення відходів Зеленого переліку; Реєстр декларацій про відходи);

- створено та введено в дослідну (тестову) експлуатацію державний кадастр об'єктів природно-заповідного фонду України (оцифровано межі 7621 об'єктів);

- запущено в дослідну (тестову) експлуатацію державний геологічний портал (включає електронний кабінет надрокористувача, інтерактивні карти з геологічною інформацією, реєстри спецдозволів та родовищ);

- розроблено електронний витяг з офіційних реєстрів ЕкоСистеми;

- розроблено вебсайт та мобільний додаток сервісу фіксації екологічних загроз «ЕкоЗагроза», які розташовано на хмарній платформі Microsoft Azure;

[13] dsp.gov.ua

- встановлено міжмережеві екрани «Fortinet», локальний сканер мережі (Rapid7) та міжмережевий екран вебзастосунків Fortinet FortiWeb;

- встановлено систему виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки (Сенсор);

- використовується програмне забезпечення системи аналізу UEBA (User and Entity Behavior Analytics);

- застосовуються апаратні засоби для розгортання програмних рішень, системи збереження даних, серверне обладнання та ін.

Додатково міністерством вживаються всі рекомендовані заходи з кіберзахисту власних державних інформаційних ресурсів на постійній основі.

В робочому порядку Міндовкілля взаємодіє з представниками Служби безпеки України, Ради національної безпеки і оборони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та іншими суб'єктами забезпечення кібербезпеки України з питань кіберзахисту.

Працівники Міндовкілля також приймають участь у круглих столах, тренінгах/семінарах з кібербезпеки, спеціалізованих тренінгах для фахівців у сфері ІТ та їх захисту, тренінгах для керівного складу та працівників міністерства з кібергігієни.

Державне агентство лісових ресурсів України (далі – Держлісагентство**).**

Стан поточних проектів

1. е-ЛК.

В національній онлайн-платформі «ЕкоСистема»[14] у розділі отримання е-послуг у сфері лісового господарства «е-Ліс» розроблено та відновлено (після масової хакерської атаки) пілотний проект для цифрової трансформації одного з найголовніших бізнес-процесів лісової галузі: подачі документів на отримання і видачу лісорубного квитка. Наразі триває бета-тестування разом з користувачами, що були обрані як тестова група для використання е-послуг, з подальшим підключенням нових користувачів по кожній області.

Відбувається доопрацювання програмного продукту та проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо видачі спеціального дозволу на використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів» у відповідності до отриманих зауважень.

2. е-Сертифікат.

Розроблено детальне технічне завдання та розпочато підготовчі роботи у відповідності до технічного завдання щодо функціональної складової бекендової частини сервісу. Розробляється сучасний інструмент для моніторингу обсягу заготівлі та експорту лісопродукції, функціями контролю часу подачі документів експортером, часу видачі Сертифіката та часу відмови у видачі Сертифіката.

[14] https://eco.gov.ua/

Станом на 20.07.2022 року розроблено основну логіку бізнес-процесів подання заяви для отримання сертифікату про походження деревини.

За допомогою Figma промальовані інтерактивні макети[15] основних бізнес-процесів послуги е-Сертифікат.

Доопрацьовуються етапи створення документів підстав для формування заяви. В роботі знаходиться: доопрацювання кабінету відповідальних осіб, адаптація розроблених макетів екранів послуги під мобільні пристрої, розроблення опису та механіки підпорядкованості різнорівневих відповідальних.

Додатково розроблено та досягнуто розуміння щодо необхідності впровадження концепції та інструменту для добровільного декларування операцій з продажу деревини.

3. 100% торгів в онлайн.

Для розв'язання питання забезпечення прозорого ринку деревини та з метою унеможливлення корупції і зловживань при продажі деревини запроваджено відкритий ринковий інструмент, а саме 100% аукціонних торгів, що проходять онлайн.

4. Удосконалено Електронний облік деревини (далі - ЕОД) та прийнято «Інструкцію з ЕОД». Використання ЕОД було виключно державними підприємствами, що знаходяться у підпорядкуванні Держлісагентства. Інформація про решту лісів у системі була відсутня. Прийняття «Інструкції з ЕОД» зобов'язало 100% всіх лісокористувачів та власників лісів підключатися до використання ЕОД. Всі обсяги деревини, яка була заготовлена та реалізована, мають бути відображені в системі.

5. Вебсайт «Зелена країна»[16]

Створено вебсайт для висвітлення діяльності по виконанню проекту Президента України «Зелена країна» щодо збереження лісового фонду України, належного захисту і відтворення лісів, створення сприятливих умов для ведення лісового господарства.

6. Запущено проект дешифрування космічних знімків з метою створення цифрової маски лісів України для встановлення точної площі території лісів, яка вкрита лісовою рослинністю.

Розроблено методологію створення маски лісів території України на основі матеріалів дистанційного зондування Землі. Беручи за основу розроблену методику проведено дешифрування та згенерована маска лісів Волинської, Закарпатської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Чернівецької та Чернігівської областей.

7. Лісовий портал.

Лісовий портал - уніфіковане рішення у вигляді інформаційного ресурсу, де будуть систематизовані всі послуги, реєстри та дані лісової галузі України.

---

[15] https://cutt.ly/ZLISYmW

[16] https://zelenakraina.gov.ua/

Створено робочу групу з питань реалізації та впровадження Єдиної геоінформаційно-аналітичної системи управління лісовою галуззю (далі – ЄГАС Лісовий Портал), як уніфікованого рішення керування процесами, послугами, реєстрами та даними про лісове господарство України.

Розроблено опис проекту та кошторис витрат. Розпочато роботи щодо пошуку і залучення міжнародних партнерів та інвесторів для створення ЄГАС Лісовий Портал. Відповідні запити відправлено до: GIZ Ukraine, World Bank Office Ukraine, European Bank for Reconstruction and Development, Food and Agriculture Organization (FAO), European Investment Bank, Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), Canadian International Development Agency, Embassy of Switzerland, Embassy to Canada in Ukraine.

В рамках пошуку міжнародного фінансування опрацьовується меморандум «Про взаєморозуміння» між Держлісагентством та Програмою Розвитку Організації Об'єднаних Націй.

8. *Проведена інтеграція* із системами: Апарату Ради національної безпеки і оборони України, ДКА, ДСНС. Проходить процес погодження протоколів інтеграції із Державною митною службою України, Державною податковою службою України, Міністерством інфраструктури України.

9. *Запущено пілотний проект на блокчейні* разом із FSC.

10. *Проходить процес створення електронної товарно-транспортної накладної.* Єдиний інструмент для прозорого процесу оформлення документів на вантажоперевезення, що дозволяє легко оформити е-ТТН, провести миттєво обмін електронними документами. Проведено аналіз існуючих бізнес-процесів, опрацьовуються варіації вирішення проблемних моментів.

11. КСЗІ мереж мисливської галузі.

Реалізовано перший етап (Проведений тендер, закуплено обладнання. Наразі роботи відновлюються, що були призупинені від моменту початку воєнних дії на території України) щодо створення комплексної системи захисту інформації інформаційно-комунікаційної системи «Мисливець». Розпочато наступний етап створення єдиної захищеної центральної бази даних мисливців України. Кожний територіальний орган веде їх окремо і часто в різних форматах, як результат - відсутній єдиний реєстр мисливців.

Розпочато процес об'єднання структурно-розрізнених регіональних баз даних в Єдину базу даних «Мисливець».

Проведено розгортання та випробування в центральній частині ІТС «Мисливець» програмних продуктів «Хантер», «Іспит» та «Адміністратор» з використанням уніфікованої бази даних.

Додатково налагоджено співпрацю із Міністерством внутрішніх справ, а саме:

- досягнута домовленість щодо інтеграції до Єдиного реєстру зброї;

• отримано підтвердження щодо консультаційної та практичної допомоги під час створення «Державної єдиної об'єднаної бази «Мисливець»»;

• досягнута домовленість щодо можливості отримання та адаптації програмного продукту для проходження тестування з екзаменаційних питань для отримання посвідчення мисливця;

• заплановано процес юридичного оформлення співпраці.

12. В рамках співпраці з ДКА підключено супутниковий моніторинг виявлення пожеж на ранніх стадіях та реалізоване необхідне сповіщення відповідальних.

13. Розпочато процес створення концепції єдиного державного інтернет-магазину з продажу дров державними підприємствами для населення України.

Додатково заплановано

1. е-Лісорубний квиток. Закінчення процесу бета-тестування. Проведення повноцінного впровадження програмного продукту та легалізація виданих е-Лісорубних квитків на всій території України.

2. е-Сертифікат. Закінчення розробки у відповідності до технічного завдання. Імплементація оновленого механізму підготовки та видачі документів для отримання е-Сертифіката по всім територіальним органам Держлісагентства.

3. Створення удосконаленого модуля ЕОД 2.0. Оновлений Електронний облік деревини дозволить автоматизовано і прозоро вести цифровий облік деревини для всіх лісокористувачів та власників лісів.

4. Створення е-Системи добровільного декларування операцій з продажу деревини, яка буде розроблена на базі послуги «ЕкоСистеми» е-Сертифікат. Впроваджений функціонал буде слугувати для висвітлення балансів лісокористувачів та учасників ринку в особистому кабінеті, що дозволить тримати на контролі віртуальні баланси учасників ринку.

5. е-Лісовий квиток. Розроблення технічного завдання та початок його реалізації. Інструмент має забезпечити простий, зручний та доступний механізм отримання документа дозвільного характеру для здійснення спеціального використання лісових ресурсів (ягоди, березовий сік, очерет, мох та інше).

6. е-Посвідчення мисливця. Створення функціоналу електронного посвідчення мисливця на Порталі Дія та мобільному додатку Порталу Дія (Дія).

7. е-Паспорт на породу мисливської собаки, іншого ловчого звіра і птаха. Створення функціоналу е-Паспорт на породу мисливської собаки, іншого ловчого звіра і птаха.

8. е-Ліцензія на добування мисливських тварин. Розробка та впровадження функціоналу електронної ліцензії на добування мисливських тварин.

9. е-Картка обліку дичини і порушення правил полювання. Створення функціоналу для отримання електронної картки обліку дичини і порушення правил полювання.

10. Створення та запуск Єдиного державного онлайн-магазин з продажу дров.

Проблеми та шляхи вирішення

Відсутність належного фінансування під час воєнного стану не дає можливості повноцінно приступити до своєчасної розробки всіх перелічених проектів.

З огляду на викладене, Держлісагентство займається пошуком міжнародного фінансування, а також звернулося до Мінцифри, як до Генерального державного замовника Національної програми інформатизації, щодо отримання ресурсної підтримки за рахунок видатків бюджетної програми «Національна програма інформатизації».

Заходи, що були вжиті

В свою чергу Держлісагентством з метою підвищення надійності обробки інформації та безперебійного функціонування ІКС було проведено комплекс заходів:

- забезпечено апарат та структурні підрозділи Держлісагентства сучасним мережевим обладнанням для належного облаштування автоматизованих робочих місць працівників та забезпечення максимального рівня ефективного захисту інформації в інформаційних ресурсах ІКС Держлісагентства;

- створено міжмережевий екран центрального рівня для об'єднання мережевих комутаторів в єдину захищену інформаційну мережу;

- проведено налаштування необхідних параметрів та методів захисту мережі;

- Держлісагентство зобов'язало всіх Начальників обласних управлінь лісового та мисливського господарства провести заходи щодо захисту (вивезення, збереження, знищення) інформації відповідно висланої інструкції та зазначило порядок дій за умов неможливості вивезення, збереження інформації;

- налаштовано віддалений доступ в рамках проведення робіт щодо заміни застарілого обладнання на керовані мережеві комутатори та налаштування міжмережевих екранів для формування захищеного з'єднання апарату та структурних підрозділів.

Також у своїй діяльності Держлісагентство використовує підключення до волоконно-оптичних ліній зв'язку з операторами (провайдерами) комунікацій, що надають послуги з доступу до мережі Інтернет та мають чинні атестати відповідності систем захисту ЗВІД.

Державне агентство України з управління зоною відчуження (далі – ДАЗВ)**.**

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації в ДАЗВ всі критично важливі сервіси та системи працювали в штатному режимі.

Для забезпечення працездатності агентства додатково був налаштований захищений VPN-канал зв'язку з використанням SSL-сертифікатів та логуванням підключених сесій користувачів, посилені політики доступу до компонентів ІТС, налаштовано детальний моніторинг систем та політики інформування у разі виникнення інцидентів.

Проблемними питаннями стали локальне зберігання резервних копій; поштовий сервер офіційної пошти ДАЗВ (розміщення серверу було в Чорнобильській зоні відчуження).

Після надання допомоги від компанії з Нідерландів бекапи було вивантажено у хмарне сховище за межами України. Надання допомоги від Microsoft було налаштоване зберігання бекапів в Azure Backup та перенесено офіційну пошту у MS Office 365.

На даний час сервіси від Microsoft надано до кінця 2022 року, в подальшому для підтримки сервісів ДАЗВ потребує додаткового фінансування.

Щодо державних підприємств, що належать до сфери управління ДАЗВ, які розташовані безпосередньо у Чорнобильській зоні відчуження, під час окупації втратили значну частину основних засобів, зокрема комунікаційної мережі та зв'язку, енергетичної інфраструктури; знищено та пошкоджено відповідні контрольно-пропускні пункти, лісові пожежні станції, обладнання, пов'язане з функціонуванням системи дозиметричного та радіаційного контролю тощо.

Вартість знищеного, пошкодженого та викраденого майна, за попередньою оцінкою, складає більше мільярда гривень.

Після деокупації частково відновлено канали зв'язку за допомогою терміналів супутникового Інтернету Starlink, завдяки підтримці волонтерів відновлено систему радіаційного моніторингу, частину мережевого та комп'ютерного обладнання, частково відновлено систему контролю доступу.

Для забезпечення протипожежних функцій, контрольно-пропускних пунктів та підприємств Чорнобильської зони відчуження необхідно забезпечення стабільним Інтернет зв'язком, дронами, компонентів контролю доступу та камерами. Також необхідно відновлення мереж та мережевого обладнання, комп'ютерної техніки, серверного обладнання та забезпечення резервування в захищених хмарних сховищах.

Державне агентство водних ресурсів України (далі – Держводагентство)**.**

З метою створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки наразі вжито таких заходів:

1. Для доступу громадян до інформації щодо водних об'єктів України забезпечено роботу геопорталу «Водні ресурси України»[17], який є основою для

[17] http://geoportal.davr.gov.ua:81

візуалізації (картування) даних щодо впровадження директив ЄС у сфері управління водними ресурсами.

2. Для надання доступу громадянам до екологічної інформації здійснюється ведення вебсистеми «Моніторинг та екологічна оцінка водних ресурсів»[18]. Інтерактивна карта візуалізації результатів моніторингу дає можливість оцінити стан водного об'єкта та порівняти його зі встановленими нормами.

3. З метою спрощення адміністративних та дозвільних процедур, які здійснюються Держводагентством, розроблено інформаційну систему «Портал е-послуг Державного агентства водних ресурсів України»[19] з метою надання адміністративних послуг (видача та анулювання дозволів на спеціальне водокористування) в електронній формі, електронної взаємодії Держводагентства із фізичними та юридичними особами через мережу «Інтернет» та надання доступу до відомостей інформаційного ресурсу «Реєстр дозволів на спеціальне водокористування», «Реєстр водокористувачів».

Інформаційна система «Портал е-послуг Державного агентства водних ресурсів України» (далі – Портал) містить інформацію (відомості) у сфері видачі дозволів на спеціальне водокористування.

Портал є офіційним сервісом Держводагентства, працює цілодобово у режимі онлайн та є доступним усім користувачам мережі «Інтернет». Користувачами Порталу є будь-які фізичні або юридичні особи, які пройшли процедуру ідентифікації та автентифікації на Порталі із використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації id.gov.ua.

Окрім цього, у Держводагентстві з 2017 року створена і працює СЕД «АСКОД», в якій успішно працюють як спеціалісти апарату Держводагентства, так і фахівці водогосподарських організацій.

Разом з тим, слід зазначити, що тривалий час у Держводагентстві склалася критична ситуація із ефективним функціонуванням напрямку ІТ та захисту інформації, оскільки управління супроводження ІТ систем та документообігу, зокрема відділ ІТ та захисту інформації, у повному складі потребує кваліфікованих фахівців відповідного напряму з профільною освітою (вакантні три посади). Також станом на сьогодні залишається вакантною посада заступника Голови з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

Отже, наразі, враховуючи брак кваліфікованих кадрів та недостатнє забезпечення сучасними засобами інформатизації, питання щодо ефективного впровадження інформаційних технологій у сфері відповідальності Держводагентства потребує подальшого доопрацювання.

---

[18] http://monitoring.davr.gov.ua

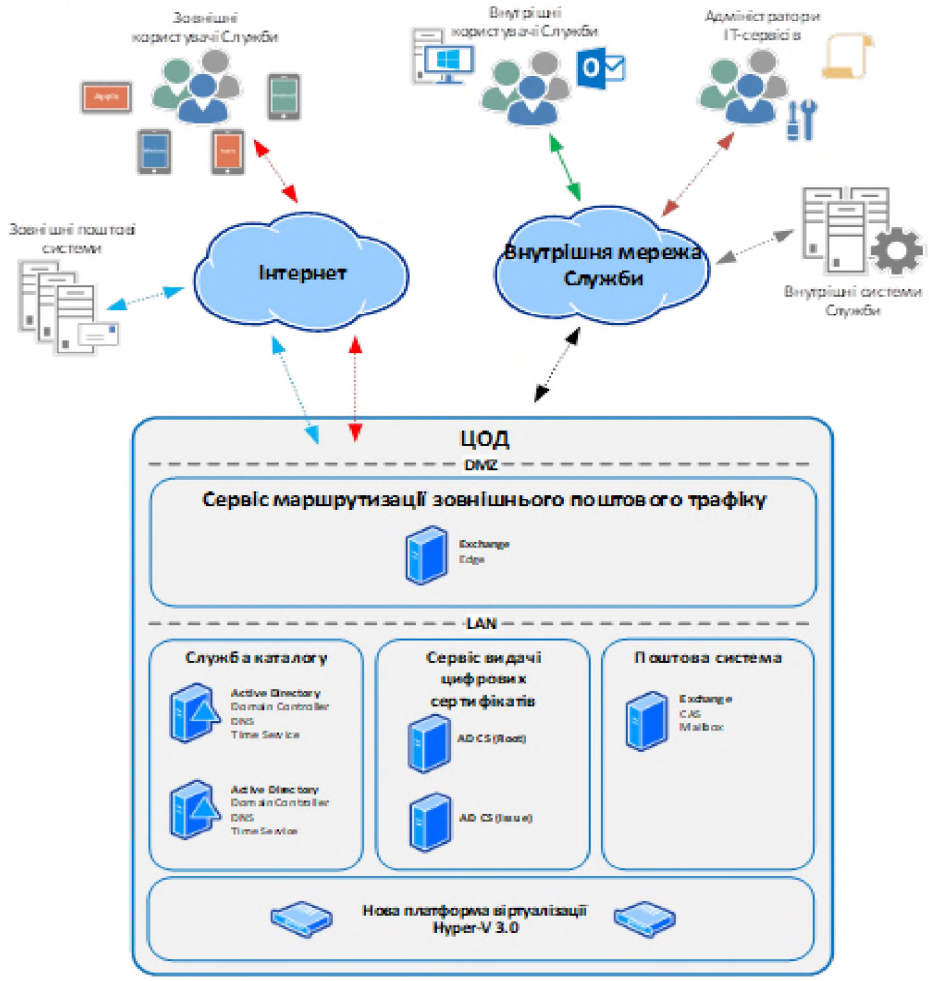
[19] https://e-services.davr.gov.ua

Державна служба геології та надр України (далі – Держгеонадра)**.**

Держгеонадра розміщуються в орендованому приміщенні у ДНВП «Геоінформ Україна».

Опис наявних компонентів та структури інформаційної системи, а також нагальні потреби з її обслуговування.

Програмно-апаратний комплекс Системи включає в себе наступні підсистеми:

При побудові IT інфраструктури Держгеонадр України усі компоненти розгорталися на базі операційної системи Microsoft Windows Server 2012.

Розгорнення IT інфраструктури виконано в межах центру обробки даних Держгеонадр України за рахунок впровадження платформи віртуалізації MS Hyper-V 3.0. Впровадження платформи віртуалізації MS Hyper-V 3.0 виконано на базі наступного обладнання:

- 2 сервери Fujitsu з наступною конфігурацією: 2 x 2x Xeon 6 Core E5-2630/64GB RAM/2x 2x 250GB SATA/2x 1GB LAN;
- 1 шт. СЗД на базі PRIMERGY CX420 S1.

В рамках IT інфраструктури, розгорнуто наступний набір IT-сервісів:

• Підсистема активного каталогу – для обслуговування 135 користувачів розгорнуто два віртуальних контролерів домену з роллю глобального каталогу, сервісом часу та сервісом DNS (зони DNS інтегровані в Active Directory) на базі ОС Windows Server 2012;

• Підсистема видачі цифрових сертифікатів – для забезпечення IT-сервісів рішення цифровими сертифікатами застосовано сервіс MS AD CS, який видає цифрові сертифікати для поштової підсистеми. Розгорнуто наступні віртуальні сервери:

o Один віртуальний сервер AD CS с роллю Stand-alone Root CA offline;

o Один віртуальний сервер AD CS с роллю Enterprise Policy & Issue CA online.

• Поштова підсистема – розгорнути на базі наступних віртуальних серверів:

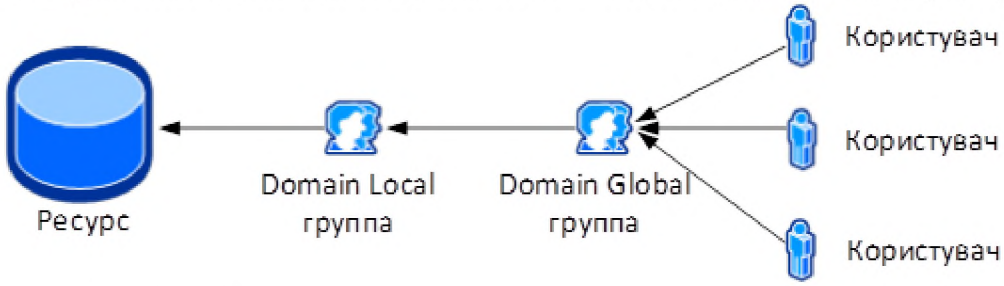
o Один віртуальний сервер MS Exchange Server 2010 з роллю EDGE та з сервісом захисту від небажаної пошти на основі вбудованих засобів;

o Один віртуальний сервер MS Exchange Server 2013 з роллю CAS, що суміщена з роллю Mailbox.

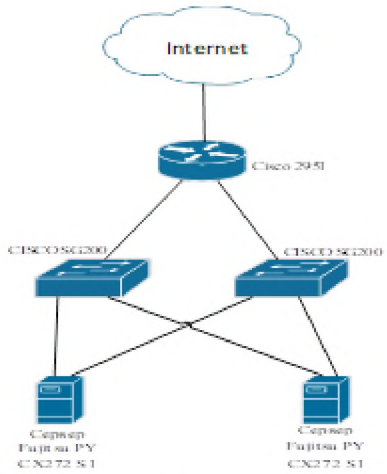
• Документообіг Megapolis – Встановлений новий сервер без доступу із зовнішньої мережі, доступ до сервера тільки із внутрішньої мережі, також є реплікація с Microsoft AZURE для резервного копіювання

• Бухгалтерській облік IS-pro, Medoc – Встановленій на фізичному сервері Windows server 2016 в службі також є реплікація с Microsoft AZURE для резервного копіювання.

Доступ до ресурсів надається за допомогою вкладеності груп користувачів. Доступ задається за допомогою групових політик на відповідну групу користувачів, до якої включаються облікові записи відповідних користувачів.

Топологія мережі:

Комутатори мережі працюють в L2 режимі. Всі VLAN термінуються на маршрутизаторі Cisco 2951. Маршрутизація між VLAN виконується модулем EHWIC-D-8ESG який встановлений в маршрутизатор. На маршрутизаторі налаштована технологія NAT та ZBF.

Мережа впроваджена с використанням двох комутаторів Cisco SG200 та маршрутизатора Cisco 2951. Параметри мережевих пристроїв зображені в таблиці:

Параметр	Значення
Cisco SG200	
Форм фактор	2 RU
Інтегрованих портів	3 Gigabit Ethernet (1 SFP)
flash memory	256 MB
Default synchronous dynamic RAM (SDRAM)	512 MB
enhanced high-speed WAN interface card	Мережевий модуль EHWIC-D-8ESG
Cisco 2951	
Форм фактор	1 RU
Інтегрованих портів	48 x 10/100/1000 + 2 x combo Gigabit SFP
flash memory	16 MB
Default synchronous dynamic RAM (SDRAM)	128 MB
MAC Address Table Size	8000 entries

Кожен комутатор Cisco SG200 під'єднаний до модулю EHWIC-D-8ESG який інстальований в маршрутизатор Cisco 2951. Модуль EHWIC-D-8ESG буде налаштовано як Root Bridge в рамках протоколу RSTP. На всіх пристроях буде створено ряд VLAN.

СКС, що відповідає стандартам і нормативним документам, будується по схемі «зірка», тобто є один комутаційний центр (серверна), а всі кабельні сегменти прокладені від нього до робочих місць.

В цьому комутаційному центрі також встановлюються активне мережеве обладнання та сервери.

Наявність проблем та необхідні ліцензії

Проблеми:

- Серверне приміщення не відповідає вимогам (кондиціювання, пожежна безпека тощо)

- Відсутні КСЗІ на існуючі системи
- Відсутні шифратори для підключення до Національної системи конфіденційного зв'язку.

Необхідні ліцензії:

- Windows Server 2019 – 4 шт.
- Windows Office 2021 -140 шт
- Fortinet Antivirus endpoint (Антивірус)

Необхідні технічні засоби:

- Мережевий екран FG-101F-BDL-841-12 FortiGate-101F
- Комутатор Layer 2/3 FortiGate switch controller compatible switch with 24 x SFP / SFP+ slots GE/10 GE capable with dual AC power supplies.
- Сервер Dell PowerEdge - Сервер Dell PowerEdge R640

Також, на Держгеонадра покладено функцію з ведення Єдиної державної електронної геоінформаційної системи, складовою якої є Державний геологічний портал[20], який наразі функціонує.

Детальний опис компонентів та структури порталу.

Державний геологічний портал – це інформаційний ресурс з максимально повних, достовірних, захищених, оперативно оновлюваних даних про надра країни, який надає користувачам доступ до баз даних та інтерактивних карт геологічного змісту.

Технічні засоби:

- Сервер DELL PowerEdge R640 – 2 шт.
- Сервер DELL PowerEdge R620 – 2 шт.
- Система збереження даних Dell EMC Storage NX3240 – 1 шт.
- Мережеве сховище (NAS) Synology RS1221+.

Із мережею Інтернет пов'язаний каналом Держспецзв'язку, надано 6 білих IP адрес.

Структура порталу:

- Поштовий сервер.
- Веб-сервер.
- Сервер застосунків.
- Сервер географічної інформаційної системи.
- Сервер цифрової бази даних.
- Сервер просторової бази даних.
- Сервер геологічного фонду.

Програмне забезпечення:

- Proxmox VE.
- Fedora Linux Server.

[20] nadra.gov.ua

- openSUSE.
- Apache.
- Windows Server 2019.
- Oracle WebLogic.
- Oracle Forms and Reports.
- Oracle Database.
- ArcGIS Server.

Проблеми:

- Серверне приміщення не відповідає вимогам.

Необхідні ліцензії:

- Windows Server 2019 – 5 шт.
- ArcGIS Desktop Advanced Single Use License - 1 шт.
- ArcGIS Enterprise Advanced (Windows) Up to Four Cores License - 1 шт.
- Підписки на Oracle WebLogic, Oracle Forms and Reports, Oracle Database.

Також, необхідні технічні засоби:

- Система збереження даних Dell EMC Storage NX3240 2x600GB 10K RPM SAS; 12x12TB 7.2K RPM NLSAS, 201, 10%, - 1 шт.

Завершується погодження проекту положення про Електронний кабінет надкрокористувача, який також є складовою Єдиної державної електронної геоінформаційної системи. Наразі кабінет функціонує в тестовому режимі, триває розробка окремих сервісів та функцій. Завершується розробка API з системою документообігу Мегаполіс.

За сприяння Мінцифри, спільно з фахівцями «Infopulse» проведено оптимізацію налаштувань внутрішніх мереж та політик безпеки, а також забезпечено міграцію наявних сервісів та систем (MS Exchange, Active Directory, Мегаполіс, IS-Pro) до Microsoft Azure, налаштована реплікація даних.

Завершується міграція до Microsoft Azure серверів Державного геологічного порталу.

Крім того, залишається невирішеним питання оцифрування наявних архівів геологічної інформації, збереженням яких займаються підприємства, що входять до сфери управління Держгеонадр, зокрема:

Державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України «Геоінформ України» є Державним геологічним архівом, який забезпечує обробку та зберігання унікальної геологічної інформації: 65 тисяч геологічних звітів, які містять понад 185 тис. одиниць зберігання (книги, графічні додатки формату А0 – А4), з яких наразі оцифровано лише 15 тис. одиниць зберігання.

Державне геофізичне підприємство «Укргеофізика» зберігає первинну сейсмічну інформацію, яка починаючи з 2014 року звезена до одного місця зберігання. Наразі інформація про понад 39 тисяч профілів 2D сейсморозвідки зберігається на понад 85 тисяч магнітних стрічок (бабіни), які читаються за допомогою машин типу ЕС. Крім того, понад 3 млн. сейсмограм зберігаються на магнітних плівках, в аналоговому форматі, для читання яких використовується дуже застаріле унікальне обладнання. За результатами використання геофізичної інформації у межах нафтогазових регіонів відкрито більше 350 родовищ нафти і газу.

Держгеонадра не має ресурсів для переведення зазначеної унікальної інформації в електронну форму.

Міністерство закордонних справ України (далі – МЗС)**.**

У зв'язку з початком повномасштабної агресії російської федерації проти України, МЗС здійснило перевезення усього серверного обладнання до м. Львова. Зазначене об'єктивно призвело до низки ускладнень, серед яких виділимо необхідність пошуку серверних приміщень, додаткового обладнання, налаштування захищених каналів зв'язку тощо. На даний час системи, в яких циркулюють персональні дані, розміщені на обладнанні МЗС у серверних приміщеннях м.Львова, вебсайти, такі як tripadvisor.mfa.gov.ua, friend.mfa.gov.ua, перенесено у хмарне середовище AWS. Крім цього, компанією Microsoft було виділено ліцензії Microsoft 365 E5, що надало змогу здійснити міграцію корпоративної електронної пошти дипломатичної служби України в хмарне середовище Microsoft з відповідними налаштуваннями політики безпеки, які були неможливі до цього часу (двофакторна аутентифікація, захист користувачів від шкідливих повідомлень та інше).

Завдяки міжнародній допомозі, усі вебресурси МЗС перебувають під захистом WAF Cloudflare, додатково від зазначеної компанії виділено ліцензії Cloudflare Access, які успішно використовуються для захисту СЕД «АСКОД».

Проекти з інформатизації на 2022 рік через військове вторгнення росії довелося призупинити, а деякі з них переглянути.

Відповідно до визначених програм інформатизації МЗС за кошти міжнародної програми USAID та за підтримки Адміністрації Держспецзв'язку очікує на допомогу у вигляді серверного та мережевого обладнання.

Виконуються роботи з модернізації та впровадження нових функціоналів в інформаційно-комунікаційних системах консульської служби: ІКС «МЗС», ІКС «ВІС», ІКС «е-Консул», ІКС «Віза», ІС «ДРУГ», планується створення реєстру іноземців та осіб без громадянства, яким надано статус закордонного українця.

ІКС МЗС

Розроблена раніше концепція розвитку ІКС МЗС не відповідає теперішньому воєнному стану та потребує змін. Наразі на стадії погодження перебуває новий проект з розгалуженою системою зберігання даних та їх бекапуванням.

ІКС «ВІС»

е-Облік (електронний консульський облік для громадян України за кордоном) – модифікація, яка дасть змогу подання документів в ЗДУ для оформлення дипломатичних та службових паспортів. На даний час перебуває на стадії дослідної експлуатації.

ІКС «Е-Консул»

е-Резидент – спільно з Мінцифри опрацьовано питання щодо впровадження сервісу в закордонних дипломатичних установах України до кінця 2022 року.

ІКС «Віза»

Планується доопрацювання модуля для обміну інформацією з Національною поліцією України.

е-Студент – створення системи на основі ІКС «ВІС» для оформлення віз іноземцям на навчання за інформаційною взаємодією із Єдиною міжвідомчою інформаційною системою МОН. Планується модернізація із залученням МТД.

ІС «Друг»[21]

Модернізація існуючого вебпорталу допомоги подорожуючим з можливістю реєстрації в системі з використанням мобільного додатку Порталу Дія (Дія) для планування перебування за кордоном, отримання актуальної інформації та інформування громадян методом push повідомлень щодо надзвичайних подій у країні перебування. Наразі розроблена бізнес модель майбутнього модуля, готується презентація.

Українці за кордоном

Реєстр іноземців та осіб без громадянства, яким надано статус закордонного українця. Розроблено бізнес процес майбутнього реєстру, отримано попередні домовленості щодо можливості участі в проекті Мінцифри за допомогою створеного колегами середовища розробки.

Разом з тим, МЗС провело попередні переговори з Представництвом МОМ в Україні та готує відповідний офіційний запит з приводу надання допомоги з наступних питань:

1) Проведення всеохоплюючого аналізу наявних програмних і апаратних засобів та бізнес процесів на консульському напрямі діяльності МЗС з подальшою розробкою концепції побудови та функціонування єдиної інформаційно-комунікаційної системи «е-Консул», що мав би включати такі елементи:

- аналіз законодавства України у консульській сфері;

[21] https://friend.mfa.gov.ua

- аналіз практик функціонування аналогічних інформаційно-комунікаційних систем в країнах ЄС та надання рекомендацій щодо удосконалення законодавства України у консульській сфері, враховуючи набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС;

- опис бізнес-процесів для майбутньої автоматизації процедур з паспортних питань (оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичного та службового паспорта України, посвідчення особи на повернення в Україну, консульський облік громадян України тощо), щодо реєстру виборців, громадянства України (перевірка належності, набуття, прийняття, виходу/втрати, поновлення громадянства України), постійного місця проживання, візових та міграційних питань, нотаріату, питань актів цивільного стану громадян, витребування документів, робота з усиновленими дітьми, затриманими/заарештованими громадянами України, поради подорожуючим тощо;

- опис процесів взаємодії з іншими органами державної влади;

- аналіз можливості та/або необхідності організації взаємодії «е-Консул» з інформаційними системами ЄС, враховуючи набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС;

- аналіз необхідності заміни та закупівлі відповідного обладнання;

- елементи кіберзахисту.

2) Розробки технічного завдання на модернізацію системи «е-Консул» як модульної.

3) Проведення модернізації паспортної системи МЗС для забезпечення:

- взаємодії з Єдиним державним демографічним реєстром ДМС України засобами API;

- доопрацювання модуля взаємодії паспортної системи з ДП «Документ».

4) Реалізація заміни морально та фізично застарілого обладнання, що забезпечує захищене з'єднання між закордонними дипломатичними установами України, представництвами МЗС на території України та МЗС, на засоби шифрування нового покоління з метою передачі, у тому числі, персональних даних громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

Міністерство інфраструктури України (далі – Мінінфраструктури)**.**

Щодо заходів, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг:

Починаючи з 24.02.2022 в ДП «Укрсервіс Мінтрансу», на яке покладено обов'язки заходів щодо кіберзахисту інформаційно-комунікаційної системи Мінінфраструктури, не зафіксовано кібератак, що призвели до неможливості надання сервісів, недоступності ресурсів, витоку інформації, порушення цілісності інформаційних ресурсів тощо.

В організації інформаційної інфраструктури ДП «Укрсервіс Мінтрансу» були впроваджені зміни:

- сервер резервного копіювання переміщено в більш фізично захищене приміщення;

- СЕД Міністерства інфраструктури України була переміщена з мережі ДП «Укрсервіс Мінтрансу» в хмарне сховище.

Переміщення організовано та здійснено силами Мінінфраструктури.

В ДП «Укрсервіс Мінтрансу» не спостерігається зменшення ефективності кіберзахисту. Все відповідне обладнання продовжує працювати в штатному режимі. Відповідні фахівці обслуговуючого персоналу доступні та, за можливості, продовжують виконувати свої обов'язки.

Державне агентство розвитку туризму України (далі – ДАРТ)**.**

Відповідно до плану діяльності на 2022 рік, ДАРТ запланувало проведення ряду заходів щодо цифровізації галузі туризму та переведення надання адмінпослуг в електронному форматі. Передбачалась розробка другої черги Єдиного туристичного реєстру (далі - ЄТР), отримання КСЗІ та запуск електронних реєстрів.

З початку повномасштабного вторгнення російської федерації, у зв'язку зі зменшенням фінансування бюджетної програми, було призупинено підготовку документів для розробки другої черги ЄТР.

Водночас, було проведено ряд заходів з метою створення цифрового робочого простору та міграції даних в хмарні ресурси, що допомогло захистити наявні дані від кібератак та забезпечити безперебійну роботу апарату ДАРТ дистанційно в єдиному хмарному сервісі Microsoft Office 365.

Забезпечено створення, збереження та резервне копіювання наявних документів на постійній основі, а також здійснено міграцію даних, в тому числі електронного документообігу, до хмарних сервісів Microsoft. Впроваджено захист від DDoS-атак та проксування трафіку за допомогою сервісу Cloudflare. Створено корпоративну електронну пошту апарату ДАРТ.

Укладено договір щодо підключення до інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах HRMIS.

Державна авіаційна служба України (далі – Державіаслужба)**.**

Державіаслужбою в умовах воєнного стану та запровадження дистанційної роботи для працівників забезпечено працездатність та належне функціонування інформаційно-комунікаційних систем, зокрема, СЕД та Єдиної інформаційної системи Державної авіаційної служби України. З метою посилення заходів з кіберзахисту в Державіаслужбі наразі проведені роботи щодо встановлення та введення в промислову експлуатацію програмного комплексного ESET Enterprise Inspector для своєчасного виявлення, аналізу та блокування шкідливого

програмного забезпечення на серверах та комп'ютерах користувачів. ESET Україна надала тріальні ліцензії для забезпечення функціонування сервісу. Проводяться онлайн зустрічі та консультації з фахівцями команди ESET Україна.

Окремо слід зазначити, що у відповідності до Закону України «Про хмарні послуги» Державіаслужба планує здійснення міграції власних інформаційних систем в хмару. В свою чергу повідомляємо, що даний проект потребує додаткових фінансових ресурсів та залучення аналітично-технічного супроводу фахівців.

Державна служба України з безпеки на транспорті (далі – Укртрансбезпека)**.**

В Укртрансбезпеці відповідно до завдань Національної програми інформатизації планується в 2022 році створення програмного забезпечення «Реєстр актів та постанов на порушення законодавства про автомобільний транспорт відслідковування здійснення автомобільними перевізниками оплати» та програмного забезпечення «Системи організаційного порядку перетину кордону» («ІС черга перетину кордону»). На даний момент проведені попередні роботи з підготовки документації.

У 2022 році планується закупівля послуг з розроблення КСЗІ для ІКС «Єдиний комплекс інформаційних систем» та «Система автоматичної фіксації габаритно-вагового контролю».

З урахуванням зовнішньополітичної ситуації, що склалась в результаті військового вторгнення російської федерації в Україну 24-го лютого, нові виклики та непередбачувані напрямки розвитку подій, які не були заплановані попередньо, виникає нагальна необхідність у виділенні додаткового фінансування на впровадження заходів Національної програми інформатизації та реалізації їх у найкоротші строки.

На ІКС Укртрансбезпеки були здійснені кібератаки.

Так, 24 лютого 2022 року була виведена з ладу вірусом-вимагачем ІКС «Система автоматичної фіксації габаритно-вагового контролю транспортних засобів». Робота ІКС була відновлена без залучення бюджетних коштів. Для захисту планується програмне рішення від DDoS-атак та спроб хакерських вражень. На автоматизовані робочі місця для захисту встановлені агенти Cisco Secure Endpoint, які отримані від Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Також, 28 червня 2022 року на ІКС «Єдиний комплекс інформаційних систем Укртрансбезпеки» була проведена DDoS-атака (до 60000 звернень одночасно). Для захисту ІКС перенесені ns-сервери на CloudFlare та застосовано програмне рішення від DDoS-атак.

Також в Укртрансбезпеці за новою штатною структурою створено окремий Сектор захисту інформації в ІКС, який відповідно до Закону України «Про

основні засади забезпечення кібербезпеки України» дотримується вимог щодо запобіганні кіберзагрозам та на постійній основі здійснює взаємодію з основними суб'єктами забезпечення кібербезпеки, регулярно проводить оцінку стану захищеності реєстрів та баз даних, проводить навчання ІТ-персоналу методикам захищеного налаштування та адміністрування інфраструктури.

Доступність надання адміністративних послуг в Укртрансбезпеці підвищилась завдяки використанню підсистеми «Ліцензування» ІКС «Єдиний комплекс інформаційних систем», введеної в дію наказом голови Укртрансбезпеки від 12.04.2022 № 237 «Про введення в дослідну експлуатацію підсистеми «Ліцензування» Єдиного комплексу інформаційних систем». Ця підсистема, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2022 № 368 «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом», спростила отримання ліцензій в період дії воєнного стану в Україні, скоротила час обробки даних для видачі ліцензій за одним або декількома видами господарської діяльності, а саме: внутрішні перевезення пасажирів автобусами; внутрішні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями; міжнародні перевезення пасажирів автобусами; міжнародні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями; міжнародні перевезення вантажів вантажними автомобілями (крім перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів) та збільшила кількість виданих ліцензій майже в 7 разів порівняно з відповідним періодом минулого року.

Державне агентство автомобільних доріг України.

В Державному агентстві автомобільних доріг України не було виявлено критичних проблем, було вжито заходи з захисту для безперебійної роботи працівників, віддалений доступ працівників під час дистанційного режиму роботи відбувається за допомогою закритих, захищених VPN-каналів та RDP з'єднань. СЕД «АСКОД» Державного агентства автомобільних доріг України працює локально та не має виходу в мережу інтернет. Доступ до офіційного вебсайту та поштових скриньок працівників Державного агентства автомобільних доріг України можливий лише з території України.

Державне агентство інфраструктурних проектів України (далі – Укрінфрапроект).

Відповідно до Положення про Державне агентство інфраструктурних проектів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 714, Укрінфрапроект є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України

через Міністра інфраструктури і який реалізує державну політику у сфері розвитку будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури авіаційного, морського та річкового транспорту, а також фінансового забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм.

У 2021 році Укрінфрапроектом за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, передбачених за бюджетною програмою 3107010 «Організаційне забезпечення реалізації інфраструктурних проектів» (далі – бюджетна програма) було оновлено офісну техніку та програмне забезпечення, а саме:

Персональні комп'ютери - 27 шт.

Ноутбук - 1 шт.

БФП - 12 шт.

ОС Windows 10 - 30 шт.

ПЗ MS Office - 30 шт.

До кошторису Укрінфрапроекту на 2022 рік за бюджетною програмою були включені видатки розвитку (капітальні видатки) у сумі 1 067,0 тис. гривень, які передбачалися на закупівлю (оновлення) серверного та комутаційного обладнання.

Проте, відповідно до Постанова № 245 Укрінфрапроекту вищезазначені видатки було скорочено у повному обсязі.

Крім того, до кошторису Укрінфрапроекту на 2022 рік за бюджетною програмою включені видатки на створення комплексної системи захисту інформації ІКС Укрінфрапроекту.

Станом на сьогодні, асигнування для здійснення вказаних видатків не відкривались, оскільки відповідно до пункту 18 Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2022 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (далі – Порядок № 590), витрати на захист та розвиток державних ІКС не віднесено до першочергових.

Міністерство культури та інформаційної політики України (далі – МКІП)**.**

Листами МКІП від 24.12.2021 № 15551/39.2 та від 16.06.2022 № 05/16/234-22 надано пропозиції на 2022 та 2023 роки відповідно щодо включення проекту (завдання) «Розробка інформаційного комплексу менеджменту у сфері культури та інформаційної політики» до Національної програми інформатизації України.

Цей проект включає впровадження електронних систем Державного реєстру нерухомих пам'яток України, реєстру Музейного фонду України, реєстру Національного переліку елементів Нематеріальної культурної спадщини

України, реєстру майстрів художніх народних промислів, Національної системи централізованої каталогізації, оцифрування нотної спадщини українських композиторів, створення електронної бібліотеки нотних партитур, електронної системи для проходження сертифікації (незалежного оцінювання) педагогічних працівників мистецької освіти та мобільного застосунку з вивчення української мови «Моя мова».

Наразі МКІП стикнулося ***з критичними проблемами***, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації. Зокрема, на 8 липня 2022 року зафіксовано 417 воєнних злочинів російських військ проти культурної спадщини України: це руйнування та знищення архітектурних та історичних пам'яток, розграбування музеїв, викрадання та спалювання архівних документів, окупація територій, які є місцями побутування народних художніх промислів. МКІП не має доступу до документів, зокрема переліків цінностей державної частини Музейного фонду України, пам'яток нерухомої культурної спадщини, нотних партитур визначних українських композиторів, які зберігаються в установах, що знаходяться на окупованих територіях (Донецька, Луганська, Херсонська області), також велика частина цих документів була знищена внаслідок дій російської армії на деокупованих територіях (Київська та Чернігівська області) або на територіях, що найбільше постраждали від ворожих обстрілів (Харківська область). Крім того, є ймовірність винищення народів, які є носіями звичаїв, форм показу та вираження, знань, навичок, що є елементами нематеріальної культурної спадщини. Також наявні ризики знищення осередків народних художніх промислів, що може призвести до втрати цих елементів та автентичних практик.

Разом з тим, через продовження воєнного стану на території України та відсутність на містах осіб відповідальних за внесення змін до нормативно-правових актів МКІП не може продовжити необхідну роботу у цьому напрямку.

Наразі, за Порядком обліку об'єктів та пам'яток культурної спадщини, Наказом № 580 «Про затвердження інструкції з організації обліку музейних предметів», Порядком ведення Національного переліку елементів Нематеріальної культурної спадщини, паперова форма ведення відповідних реєстрів превалює перед електронною.

В бюджеті МКІП на 2022 рік було передбачено 40 млн гривень на реалізацію цифрових проектів в культурі. Разом з тим, у зв'язку з скороченням видатків Державного бюджету України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації до України ці кошти були секвестровані.

Одночасно МКІП з метою реалізації цифрових проектів здійснює необхідні заходи з пошуку небюджетних шляхів задля фінансування розробки програмного забезпечення реєстрів культурної спадщини та культурних цінностей. Зокрема, було підписано тристоронній Меморандум між фондом «Євразія», проектом

міжнародної технічної допомоги TAPAS та МКІП про фінансову підтримку проекту «Державний реєстр нерухомих пам'яток України».

Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти (далі – Держмистецтв)**.**

Держмистецтв є відносно новоствореним центральним органом державної влади. Штатна чисельність працівників Держмистецтв складає 61 особа. Держмистецтв займає орендоване приміщення, в якому не було передбачено проведення кабелів для ІКС. Також немає жодного приміщення, яке могло би бути використане для організації серверної та комутаційної кімнат. Тому при первинному плануванні та організації інформаційно-комунікаційної системи Держмистецтв було прийнято рішення реалізувати сполучення між всіма наявними електронними пристроями з використанням безпровідних технологій WiFi. У зв'язку із цим на комп'ютерах співробітників Держмистецтв обробляється лише відкрита інформація. Доступ до СЕД Держмистецтв реалізовано дистанційно на базі СЕД Megapolis.DocNet, сервер якого розгорнуто за допомогою технологій віртуалізації та розміщено на фізичних серверах Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – МКІП).

З метою посилення кіберзахисту Держмистецтв СЕД здійснено наступні заходи:

- змінено паролі доступу до всіх облікових записів СЕД;
- посилено адміністративну політику щодо вимог використання «складних» паролів в системі;
- збільшено мінімальну допустиму кількість символів (довжину) паролів;
- для облікового запису адміністратора СЕД встановлено максимальну довжину паролю, що підтримується системою;
- зменшено кількість невдалих спроб авторизації для облікових записів користувачів, після перевищення кількості яких такий обліковий запис автоматично блокується; віддалений доступу до СЕД здійснюється по захищеному протоколу HTTPS;
- встановлено новий SSL сертифікат для зазначеного протоколу;
- заблоковано технологічні облікові записи системи, окрім адміністративних, які необхідні для функціонування та обслуговування системи.

Заходи щодо налаштування підтримки протоколів TLS 1.2 і вище, а також організація доступу до СЕД з мережі Інтернет через проміжний VPN шлюз/сервер узгоджуються із МКІП, оскільки СЕД Держмистецтв розміщено на серверах МКІП. Наразі Держмистецтв не має власних серверних потужностей, тому забезпечення автоматизованого направлення подій безпеки високого рівня критичності до систем моніторингу кіберзагроз Державного центру кіберзахисту Адміністрації Держспецзв'язку) та/або Національний координаційний центр

кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України також необхідно координувати з МКІП.

Враховуючи зазначені проблемні питання Держмистецтв розглядає можливість перенесення СЕД та всіх інших інформаційних ресурсів, за умови належного фінансування за рахунок державного бюджету, до захищеного інформаційного простору компанії GigaCloud, яка надає сервіси з використання хмарних послуг та має дійсний атестат відповідності на КСЗІ своїх ІКС. Це надасть Держмистецтв можливість створити власний єдиний інформаційний простір з можливістю його централізованого адміністрування та контролю, не витрачаючи при цьому додаткові кошти державного бюджету на створення та подальше обслуговування власного фізичного інформаційного середовища та апаратного серверного обладнання. При цьому слід зазначити, що з 01 березня 2022 року відкриття бюджетних асигнувань Держмистецтв здійснювалось виключно за видатками на оплату праці з нарахуваннями та оплату комунальних послуг та енергоносіїв.

Офіційний вебсайт Держмистецтв вже розміщено в захищеному дата центрі компанії GigaCloud, яка надає хмарні послуги на договірних засадах та має дійсний атестат відповідності на КСЗІ своїх інформаційно-комунікаційних систем; використовуються такі послуги, як E-Cloud з технологією віртуалізації та BaaS (Backup-as-a-Service) для щоденного резервного копіювання всієї інформації в заданому автоматичному режимі з можливістю швидкого відновлення всього інформаційного ресурсу в найкоротші терміни в разі його пошкодження; змінено та встановлено ще більш стійкі до зламу паролі до всіх адміністративних ресурсів (панелей) керування інформаційним простором компанії GigaCloud, виділеним для Держмистецтв.

З метою забезпечення захисту інформації, що оприлюднюється на офіційному вебсайті Держмистецтв від можливих спроб несанкціонованого доступу до керування вебресурсом, блокування, змінення (спотворення) або знищення розміщеної на ньому інформації, здійснено наступні заходи: змінено паролі доступу до всіх облікових записів адміністративної частини вебсайту; заблоковано облікові записи, окрім адміністратора та співробітників Держмистецтв, які відповідальні за дизайн та наповнення вебсайту контентом (мають обмежені користувацькі права в межах їх компетенції).

Наразі Держмистецтв розглядає питання щодо можливості перенесення (міграції) СЕД, поштового серверу та інших складових ІКС Держмистецтв до захищеного інформаційного простору компанії GigaCloud.

Державна служба з етнополітики та свободи совісті України (далі - ДЕСС)**.**

Відповідно до підпункту 8 пункту 4 Положення про Державну службу України з етнополітики та свободи совісті, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 21.08.2019 № 812 (далі – Положення), ДЕСС відповідно до законодавства проводить реєстрацію статутів (положень) релігійних центрів, управлінь, монастирів, релігійних братств, місіонерських товариств (місій) та духовних (релігійних) закладів освіти та релігійних організацій як юридичних осіб.

Підпунктом 10 пункту 4 Положення визначено, що ДЕСС здійснює офіційне погодження питання щодо можливості провадження проповідницької чи іншої канонічної діяльності, виконання релігійних обрядів священнослужителями, релігійними проповідниками, наставниками, іншими представниками зарубіжних релігійних організацій, які є іноземцями і тимчасово перебувають в Україні.

З метою спрощення подання документації для реєстрації статутів релігійних організації та для погодження канонічної діяльності іноземців, уніфікації підходів, забезпечення прозорості процесів розгляду, систематизації та забезпечення можливості збору статистичної інформації задля здійснення аналізу та прийняття відповідних управлінських рішень ДЕСС розроблено проект технічного завдання щодо створення реєстру релігійних організацій України.

В Україні не існує єдиного інформаційного ресурсу, що містив би всеохоплюючу інформацію про діяльність релігійних організацій та канонічну діяльність іноземних громадян в Україні.

Реєстрація статутів, змін до них, внесення відомостей щодо релігійних організацій до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР), погодження канонічної діяльності здійснюється ДЕСС, обласними державними адміністраціями (далі - ОДА) та Київською міською державною адміністрацією (далі - КМДА). У разі конфліктної ситуації між релігійною організацією-заявником та ОДА/КМДА ДЕСС не має можливості оперативно перевірити динаміку опрацювання заявки та зміст зауважень. Наразі в таких ситуаціях ДЕСС отримує звернення релігійної організації, до якого додаються копії всіх документів, поданих до ОДА й отриманих від ОДА, з проханням висловити позицію. Водночас релігійні організації неодноразово зауважували про відмінні інтерпретації законодавства в різних ОДА, тобто недостатню уніфікованість вимог.

Чинні алгоритми погодження канонічної діяльності передбачають:

1) подання паперових документів заявника до ДЕСС, ОДА або КМДА (залежно від типу релігійної організації, яка запрошує іноземного громадянина);

2) опрацювання заявки в ДЕСС, ОДА або КМДА із залученням інших відомств або без;

3) видача заявникові листа у паперовій формі, адресованого Державної міграційної служби України, Міністерства закордонних справ України, певному посольству або консульству України (залежно від типу звернення).

Враховуючи викладене, доцільним є створення єдиної системи, що уможливить надання послуги з погодження канонічної діяльності в електронній формі й водночас уможливить автоматизований моніторинг здійснення канонічної діяльності іноземних громадян в Україні з урахуванням релігійної організації, яка запрошує іноземного громадянина, віросповідної приналежності, громадянства, віку, тривалості перебування в Україні та інших характеристик.

Адміністративна послуга з реєстрації статутів (змін до них) релігійних організацій відбувається шляхом подання заяви з відповідним пакетом документів у паперовій формі поштою або особисто заявником до суб'єктів надання такої послуги (ДЕСС, ОДА або КМДА). За результатом розгляду вищевказаної заяви у встановлені законодавством терміни заявник отримує від ДЕСС, ОДА або КМДА результат надання такої послуги.

Проте у заявника відсутня можливість подати заяву з відповідним пакетом документів про реєстрацію статуту релігійної організації в електронній формі на попередній розгляд онлайн (за винятком подання електронною поштою, що знімає низку незручностей для заявника, але унеможливлює централізований моніторинг).

Також під час розгляду поданої заяви суб'єктом надання адміністративної послуги у заявника відсутня можливість онлайн у будь-який час доби оперативно отримувати інформацію про стан та час розгляду його заяви.

На підставі вищевикладеного, доцільним є створення інформаційного ресурсу, функціонал якого дозволяє подавати документи щодо реєстрації статутів релігійних організацій на попередній розгляд онлайн, з можливістю подальшого моніторингу процесу розгляду поданої заяви та отримання заявником інформаційного повідомлення про результат розгляду поданих документів.

Одночасно на ДЕСС як на центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністерство культури та інформаційної політики України, покладено виконання низки завдань, які передбачають збирання, аналіз та систематизацію масивів даних, що стосуються релігійних організацій, зокрема щодо кількості та видів релігійних організацій в Україні, культових будівель, споруд та іншого нерухомого майна, яке належить релігійним організаціям або яке перебуває у них в користуванні, а також культових будівель, споруд та іншого майна, яке використовують не за призначенням.

Разом із тим є об'єктивні перешкоди, що унеможливлюють здійснення такої діяльності. Зокрема, функціонал ЄДР (в обсязі, доступному реєстратору) не дає змоги ДЕСС належно виконувати зазначені вище функції, робочий інтерфейс реєстратора не передбачає можливості внесення, пошуку чи групування релігійних організацій за певними (необхідними для виконання завдань ДЕСС) критеріями, як-от за віросповідною приналежністю, підлеглістю релігійної

громади тощо. Понад те, у ДЕСС відсутній доступ до реєстру нерухомого майна, а отже, неможливо бачити зв'язки між релігійними організаціями та майном у їхній власності, а також державного і комунального майна, орендованого релігійними організаціями, попри те, що саме така оренда є суттєвим конфліктогенним чинником, а отже, доцільно було б мати можливість оперативного й точного отримання інформації про розподіл таких об'єктів між різними релігійними об'єднаннями.

Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» передбачено відомості Єдиного державного реєстру, які наразі не реалізовані в ЄДР повною мірою, а саме: вид релігійної організації та віросповідна приналежність релігійної організації (пункти 3^1, 3^2 частини 2 статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»).

Отже, наразі практично неможливо отримати точну інформацію, чи проводилися реєстраційні дії щодо релігійних організацій певної віросповідної приналежності за визначений проміжок часу, які саме дії проводилися, встановити кількість релігійних організацій, що змінили віросповідну приналежність тощо.

Відтак являється актуальним створення єдиного інформаційного середовища релігійних організацій та канонічної діяльності іноземних громадян в Україні, що підвищить якісний рівень прийняття управлінських рішень та реалізації державної політики у цій сфері.

Розробка ІКС щодо релігійних організацій та канонічної діяльності іноземних громадян в Україні створить умови ведення обліку та моніторингу діяльності релігійних організацій та канонічної діяльності іноземних громадян в Україні, сприятиме спрощенню надання адміністративних послуг.

З метою включення пропозицій ДЕСС до Національної програми інформатизації на 2023 та 2023-2025 роки, та відповідно до Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 № 1352, щодо формування завдань (проектів) Національної програми інформатизації ДЕСС підготовлений пакет документів щодо отримання експертного висновку Міністерства культури та інформаційної політики України стосовно створення реєстру релігійних організацій України задля подальшої подачі пакета документів до Мінцифри.

Пропозиції ДЕСС стосуються інформатизації стратегічних напрямів розвитку державності, безпеки та оборони, які визначені підпунктом 3 напряму 1 Пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 365-р «Деякі питання цифрової трансформації» (далі – Розпорядження № 365-р).

Державний комітет телебачення і радіомовлення (далі – Держкомтелерадіо)**.**

В Держкомтелерадіо функціонує ІКС, що включає однорангову локально обчислювальну мережу, яку було модернізовано в 2022 році.

Локально обчислювальна мережа налічує 19 пасивних комутаторів, 2 бездротових маршрутизатори, 1 активний комутатор Micrоtic CCR-1036 12G-4S, 5 фізичних серверів, 5 віртуальних серверів, 71 робочу станцію, 22 ноутбуки. В 2021 році було придбано 23 монітори та 22 системні блоки у комплекті з мишкою та клавіатурою з попередньо інстальованою ліцензійною операційною системою Microsoft Windows 10 PRO.

Відповідно до рекомендацій Центрального управління зв'язку та інформаційних систем Генерального штабу Збройних Сил України вжиті відповідні заходи щодо підвищення рівня кіберзахисту та попередження кіберзагроз СЕД.

Забезпечено оновлення версій програмного забезпечення активного комунікаційного обладнання Micrоtic CCR-1036 12G-4S; оновлено налаштування мережевого екрану, внесено «чорний список» ip-адрес, які несуть потенційну небезпеку інформаційно-комунікаційній системі Держкомтелерадіо. Доступ до керування активним комунікаційним обладнанням захищено складним паролем понад 32 символи різного регістру. На обладнанні Micrоtic CCR-1036 12G-4S деактивовано потенційно небезпечні служби, які не використовуються в роботі: api, api-ssl, ftp, ssh, telnet, www, www-ssl. Обмежено автовизначення роутера на порту провайдера, деактивовано протокол MNDP (Neighbor Discovery Protocol).

Організовано та здійснюється робота структурних підрозділів у внутрішній СЕД.

В Держкомтелерадіо використовується СЕД «АСКОД» з підключенням до СЕВ ОВВ, кількість користувачів – 93; розміщення – локальна серверна/ЦОД. СЕД АСКОД використовує підтримку протоколів TLS 1.2. З метою попередження кіберзагроз СЕД АСКОД проведено заміну слабких паролей користувачів – складними.

Для віддаленого доступу до СЕД АСКОД реалізовано VPN доступ на базі L2TP/IPsec.

Проведено роботу з розробки відомчих документів щодо функціонування діючої інформаційно-комунікаційної системи Держкомтелерадіо. Відповідно до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», постанови Кабінету Міністрів України від 03.08.2005 № 688 «Про затвердження Положення про Реєстр інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем органів виконавчої влади, а також підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління» розроблено та наказами Держкомтелерадіо від 19.07.2021 № 331 «Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему

Державного комітету телебачення і радіомовлення України» затверджено Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему Державного комітету телебачення і радіомовлення України; від 22.10.2021 № 483 Про затвердження Порядку обробки інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України» затверджено Порядок обробки інформації в інформаційно-комунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України; від 26.10.2021 № 492 «Про затвердження Регламенту роботи в інформаційно-телекомунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України» затверджено Регламент роботи в інформаційно-комунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України.

У Держкомтелерадіо продовжувалася робота щодо удосконалення процесу надання адміністративних послуг. З цією метою визначено та наказом Держкомтелерадіо від 23.07.2021 № 344 «Про затвердження переліку адміністративних послуг Держкомтелерадіо, запровадження надання яких передбачається в електронній формі» затверджено перелік адміністративних послуг, запровадження надання яких передбачається в електронній формі, та плани переходу до надання лектронних послуг (наказом від 12.07.2021 № 310 «Про затвердження плану переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції» затверджено план переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції, наказом від 07.10.2021 № 457 «Про затвердження плану переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо видачі видавництвам та підприємствам книгорозповсюдження довідки про випуск та/або розповсюдження не менше як 50 відсотків книжкової продукції державної мовою» затверджено план переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо видачі видавництвам та підприємствам книгорозповсюдження довідки про випуск та/або розповсюдження не менше як 50 відсотків книжкової продукції державною мовою).

На виконання зазначених планів вжито заходів щодо модернізації СЕД Держкомтелерадіо АСКОД шляхом впровадження реєстру «Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції». Зокрема, укладено відповідну угоду та інстальовану на сервері Держкомтелерадіо програмне забезпечення Реєстру, яке створено на основі програмного забезпечення АСКОД з використанням бази даних на платформі системи керування базами даних Oracle.

Завершено оновлення офіційного вебсайту. Змінено рівень доменного імені вебсайту Держкомтелерадіо (попередня назва http://comin.kmu.gov.ua/ змінено на

https://comin.gov.ua) та впроваджено сертифікат безпеки SSL/TLS 1.2, впроваджено протокол https. Вебпортал Держкомтелерадіо базується на сучасних сервісно-орієнтованих технологіях, які підтримують єдину технологію проектування та розробки функціонального, інформаційного та програмного забезпечення систем і відповідає вимогам Дизайн-системи державних сайтів України, опублікованим на https://design.gov.ua/, включаючи вимоги до доступності для користувачів з вадами сприйняття. Система управління вмістом забезпечує адміністрування, налаштування та модерацію вмісту. Вебпортал має уніфікований і комфортний, максимально простий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс користувача. Містить банери про «Платформа Центрів Дія», «Безоплатна правова допомога» та інші.

Держкомтелерадіо укладено договір з Національним агентством України з питань державної служби про надання доступу (підключення) до інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS) від 27.05.2021 № 131.

Нагальними потребами в сфері інформатизації Держкомтелерадіо наразі є:

- легалізація програмного забезпечення;
- удосконалення інформаційно-комунікаційної мережі Держкомтелерадіо, оптимізація серверів та міграція у хмарні рішення;
- завершення процесу автоматизації надання в електронній формі адміністративної послуги щодо внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції.

Український інститут національної пам'яті (далі – УІНП)**.**

УІНП відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті» є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики і який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

Зовнішня комунікація УІНП спрямована насамперед на інформування громадськості про державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, діяльність УІНП як центрального органу виконавчої влади, що реалізує зазначену політику, інформаційну підтримку інституційної роботи та проектів, пам'ятних заходів УІНП, а також висвітлення ключових у розрізі політики національної пам'яті історичних тем. Одними з основних інструментів комунікації УІНП є його офіційний вебсайт УІНП та сторінки у соціальних мережах (офіційна сторінка на Facebook, офіційний акаунт у Twitter, офіційний канал на YouTube, канал «Історія та пам'ять», сторінка в Instagram).

З метою реалізації покладених на УІНП завдань створено низку тематичних вебсайтів:

- тематичний вебсайт «Українська друга світова»[22] про український вимір Другої світової. Містить інформацію про ключові події, постаті, тексти (міфи ДСВ), методичні матеріали, відео, книги, виставку, інфографіки, карти, фотогалереї;

- тематичний вебсайт «85-і роковини Голодомору»[23], на якому опубліковані матеріали, що стосуються теми Голодомору: статті, ґрунтовні дослідження, наукові праці, фотографії, документи та інше.

- тематичний вебсайт «100 років боротьби Українська революція»[24] містить тексти і фото, архівні документи, мапи, медіагалерею, інтерактивну карту «Місця пам'яті Української революції 1917–1921 років». Важливим є також створення на основі настільної гри «Сто років боротьби. Українська революція» мобільного застосунку, доступного для всіх версій Android, починаючи з 5.1 та для всіх версій iOS;

- путівник для вчителя. Інтерактивна версія «БАБИН ЯР пам'ять на тлі історії»[25] – це збірка навчально-методичних розробок шкільних занять; та електронне видання «Бабин Яр: людина, влада, історія» [26], що містить архівні документи, фотографії, кінохроніку та наукові статті, присвячені історії Бабиного Яру від кінця XVIII до початку XXI ст.

УІНП зібрано та відкрито для всіх інформацію про поховання українців, які долучилися до розбудови української державності та розвитку культури, та втілено у проекті «Віртуальний некрополь української еміграції»[27] (геоінформаційна система містить дані про понад 2 600 поховань на 284 кладовищах по всьому світу). Доступ до сайту тимчасово обмежено у зв'язку з повномасштабною російською агресією.

У березні 2021 року розпочав роботу онлайн-ресурс «Архів усної історії»[28] - це перший в Україні політематичний онлайн-архів усних спогадів, який надає вільний доступ усім зацікавленим до зібраних відео- та аудіоінтерв'ю. Запуск онлайн-архіву підсумував багаторічну роботу УІНП зі збору усних свідчень про знакові події в історії незалежної України та української історії XX століття. Зараз в архіві доступні записи свідчень про: Голодомор, Другу світову війну, війну в Афганістані, радянський час та український визвольний рух, Чорнобильську катастрофу, Революцію на граніті, Помаранчеву революцію та

---

[22] http://ww2.uinp.gov.ua/

[23] http://85holodomor.in.ua/

[24] http://http//unr.memory.gov.ua/

[25] https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/muzeynykam/informaciyni-materialy/informaciyni-materialy-ukrayinskogo-instytutu-nacionalnoyi-pamyati-do-dnya-pamyati-tragediyi-babynogo-yaru

[26] http://history.kby.kiev.ua/

[27] http://necropolis.uinp.gov.ua/

[28] https://ui.uinp.gov.ua/uk/archive

Революцію Гідності, російсько-українську війну й окупацію Криму. З метою захисту інформації про осіб, які записували спогади, сайт на період дії воєнного стану обмежено у доступі.

Важливим цифровим проектом УІНП є «Віртуальний музей російської агресії»[29], метою якого є акумулювати напрацювання органів державної влади, громадських ініціатив та міжнародних організацій з документування перебігу і наслідків збройної агресії російської федерації проти України у тимчасово окупованих Криму і Донбасі для представлення у сучасному доступному вигляді якнайширшій зацікавленій аудиторії. Проект започатковано у 2020 році та презентовано у 2021. До Міжнародного дня прав людини у 2021 році Коаліція організацій, що опікується захистом прав постраждалих від конфлікту, відзначила Віртуальний музей російської агресії нагородою «Краща ініціатива у сфері історичної пам'яті стосовно російської збройної агресії». Станом на сьогодні УІНП ведуться перемовини щодо розвитку проекту.

УІНП висвітлює та популяризує події та постаті української історії за допомогою різнопланових відеоматеріалів, які розміщуються на офіційному каналі на YouTube. Видання та виставки УІНП в електронному форматі оприлюднені на офіційному вебсайті у відповідних рубриках («Електронні видання»[30] та «Виставкові проекти»[31]).

У перспективі УІНП вважає за доцільне створення Порталу для поширення інформації про історію Українського народу, досягнення наших співвітчизників та їх внесок у розвиток світової цивілізації, сучасні події в Україні, а також про заходи, що здійснюються для зміцнення національної єдності, консолідації українського суспільства, національно-патріотичного виховання громадян, подолання існуючих стереотипів та пропагандистських міфів, спрямованих на руйнування єдності Українського народу.

Увесь документообіг УІНП здійснюється виключно в СЕД; в тому числі працівниками міжрегіональних відділів. Інститут приєднано до СЕВ ОВВ, відтак обмін документами з іншими органами виконавчої влади здійснюється виключно в електронній формі (окрім документів, щодо яких окремими нормативними актами затверджено інший режим). Всім співробітникам УІНП було налаштовано віддалений доступ до всіх інструментів, необхідних для ефективної роботи. З початком повномасштабної військової агресії російської федерації це забезпечило безперебійну роботу працівників УІНП.

На виконання заходів щодо підвищення рівня кіберзахисту СЕД продовжується здійснення заходів щодо:

- забезпечення захисту робочих місць, з яких здійснюється віддалений доступ до СЕД та проміжного VPN шлюзу, з встановленням EDR/XDR клієнта;

---

[29] https://rusaggression.gov.ua/ua/home.html

[30] https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya

[31] https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty

- забезпечення збереження журналів подій безпеки та доступу, як на рівні серверу застосунків/ веб-серверу СЕД так і на рівні проміжного VPN шлюзу;

- інтеграції до автоматизованого направлення подій безпеки високого рівня критичності до систем моніторингу кіберзагроз Державного центру кіберзахисту Адміністрації Держспецзв'язку та/або Національний координаційний центр кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України.

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації УІНП були вжиті заходи для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС, організації роботи працівників, а саме:

- частину фізичних серверів перевезено в більш безпечне місце (організовано надійне електроживлення та два канали Інтернет);

- встановлено ESET Endpoint Security на всіх робочих місцях;

- доступ до ресурсів мережі УІНП є можливим тільки для IP-адрес співробітників;

- скопійовано критичну інформацію УІНП у хмарне сховище Amazon, надане за підтримки МКІП.

4 липня 2022 року до структури УІНП введено посаду заступника Голови з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

Міністерство оборони України (далі – Мініоборони)**.**

У Мініоборони проводиться модернізація автоматизованої ІКС, Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (далі – ЄДРПВР), шифр «Оберіг», в частині створення ІКС для забезпечення автоматичного обміну між ЄДРПВР та іншими державними реєстрами.

На даний час, Міноборони отримало від Мінцифри на відповідальне (тимчасове) зберігання серверне обладнання та програмне забезпечення, що використовується в ІКС «Оберіг-обмін».

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН)**.**

Цифровізація освіти, забезпечення освітньою управлінською інформацією

Розвиток інформаційних технологій у сфері освіти як чинник безперервності організації освітнього процесу під час війни

Команда МОН докладає максимум зусиль для забезпечення безперервності навчання в Україні та надання доступу до знань та можливості навчатися кожному учаснику освітнього процесу.

В умовах воєнного стану дистанційне навчання, цифрові послуги та рішення набувають критичного значення, тому відразу, вже на початку березня МОН розгорнуло активну роботу над залученням якомога більшої кількості партнерів з розвитку, організацій і представників бізнес-сектору до підтримки цифрової освіти в Україні.

Попередній досвід підтримки дистанційної освіти в Україні під час пандемії, зокрема запуск Всеукраїнської школи онлайн, дозволив не починати роботу від самого початку, а продовжити створення та модернізацію цифрового контенту. За підтримки Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ платформа ВШО наповнюється оновленими курсами для 5-11 класів, здійснюється розроблення нового контенту відповідно до освітніх програм. ЮНІСЕФ також підтримав модернізацію платформи та створення додаткового функціоналу для вчителів, наприклад, можливість проектувати власні курси на базі платформи.

У співпраці з офісом «War Child» у Нідерландах розпочалося розроблення контенту з елементами гейміфікації для учнів 1-4 класів із математики та читання. Контент розробляється в співпраці з українськими експертами відповідно до затверджених освітніх програм і буде доступний у форматі застосунку.

Окрім цього, команда німецького видання «Klett Publishers» у співпраці з українським видавництвом «Ранок» розпочала розроблення цифрових інтерактивних версій підручників для початкової школи. Контент покриватиме всі предмети обов'язкової програми та буде доступний уже на початку нового навчального року.

Save the Children надає підтримку з адаптації контенту платформи Code.org – топового онлайн-ресурсу з вивчення інформатики в межах шкільної програми. Разом із командою Code.org незабаром розпочнеться проведення всеукраїнської освітньої кампанії з популяризації вивчення інформатики серед дітей. Крім того, наприкінці травня МОН та Мінцифри відновили роботу з командою EU4DigitalUA і підписали спільний Меморандум про актуалізацію шкільної програми з інформатики.

Видавництвом «Mozaik» також надано безкоштовний доступ до програмного забезпечення «mozaBook» для учнів і вчителів України.

Важливо, що разом із партнерами з розвитку МОН проводитиме спеціальні тренінги для вчителів із використання нових інструментів. Учителі зможуть застосовувати контент у навчальному процесі як основний або додатковий матеріал і відстежувати прогрес учнів.

Увага донорів також фокусується на доступі до топового контенту для українських університетів. На сьогодні досягнуто домовленості з лідерами ринку онлайн-навчання – платформами Coursera, Udemy та edX про надання безкоштовного доступу до курсів українським студентам.

Для допомоги університетам освоювати цифрове навчання та освітні цифрові сервіси Міжнародний фонд «Відродження» сприяв створенню команди підтримки та промоції дистанційного навчання серед закладів вищої освіти. Разом із МОН команда працює над технічною підтримкою університетів щодо доступу до різноманітних платформ, проводить вебінари для представників ЗВО, відповідальних за цифровий компонент навчання.

У співпраці з Tech To The Rescue команда розробляє вебпортал для збору інформації про можливості використання онлайн-платформ, а також успішні приклади використання та адаптації контенту в процесі навчання українськими університетами. Портал планують запустити до початку нового навчального року.

У межах вступної кампанії 2022 року до закладів вищої освіти за підтримки Постійного представництва ЮНЕСКО в Україні здійснено розроблення прототипу системи для проведення Національного мультипредметного тесту. Технічне завдання на вказану систему розроблено за підтримки Швейцарсько-українського проекту «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (DECIDE).

Незважаючи на дуже обмежені терміни, паралельно ведеться робота з ЮНІСЕФ щодо побудови нового модуля на базі Єдиної державної електронної бази з питань освіти для електронного вступу та електронного подання документів вступниками.

Крім того, досягнуто домовленостей із EU4DigitalUA щодо реалізації електронних документів про освіту.

Серед довгострокових пріоритетів співпраці МОН з партнерами з розвитку є розбудова цифрової освітньої екосистеми – поєднання державних сервісів у сфері освіти в цілісну та комплексну систему. Реалізація такого проекту зменшить бюрократизацію в закладах освіти та надаватиме якісні послуги для громадян.

У співпраці з партнерами за цей час вдалося запустити кілька точок доступу до інформації для батьків, педагогічних працівників, громад і міжнародних партнерів.

За підтримки швейцарсько-українського проекту «Decide» відбувся запуск освітнього чатботу EducationUABot для підтримки внутрішньо переміщених учителів і дітей.

Також здійснено запуск інформаційного вебсайту «Освіта в умовах воєнного стану» про українську систему освіти та актуальну інформацію для закладів освіти в країнах, які приймають велику кількість дітей.

ЮНІСЕФ у співпраці з громадською організацією «Освіторія» запустив інформаційну платформу «Навчання під час війни». На платформі можна знайти відповіді на поширені питання стосовно навчання в Україні та за кордоном під час воєнного стану.

За підтримки ЮНІСЕФ та української команди Google розроблено Всеукраїнський онлайн-розклад для учнів 1-11 класів. А завдяки співпраці МОН, МКІП, українських телеканалів ПЛЮСПЛЮС, «Піксель» та регіональних каналів Суспільного мовника, а також платформ онлайн-телебачення MEGOGO, Київстар ТБ, 1+1 video, sweet.tv та volia.tv був організований проект «Навчання без меж» - трансляція відеоуроків для учнів 5-11 класів на телебаченні.

Із перших тижнів війни запущено вебсайт «Освіта під загрозою» з онлайн-мапою України, на якій зображено кількість зруйнованих або пошкоджених шкіл, дитсадочків, університетів. Дані оновлюються щотижня.

Протидія кіберзагрозам, цифрові грамотність та гігієна, посилення захисту державних освітніх інформаційних систем

В умовах воєнного стану особливої актуальності набирає кіберзахист. До початку війни Стратегію кібербезпеки України було схвалено Радою національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року, а тепер Україна вже фактично захищає свої кордони в кіберпросторі також. Основними пріоритетами кібербезпеки України є:

• безпечний кіберпростір задля захисту суверенітету держави та розвитку суспільства;

• захист прав, свобод і законних інтересів громадян України у кіберпросторі;

• європейська і євроатлантична інтеграція у сфері кібербезпеки.

В Україні проводяться наукові дослідження у сфері кібербезпеки, реформується система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, а також розгорнуто навчальні програми, курси, тренінги з кібернавчання для всіх верств населення шляхом:

• забезпечення координації наукового співтовариства під час проведення наукових досліджень і розробок у сфері кібербезпеки та залучення його до заходів з реалізації державної політики у сфері кібербезпеки;

• визначення довгострокових напрямів проведення досліджень і розробок у сфері кібербезпеки, а також розроблення дієвої програми державної підтримки (на основі проектного підходу) стратегічно важливих для кібербезпеки держави наукових установ і організацій, проведення наукових досліджень у цій сфері для потреб національної безпеки і оборони;

• забезпечення стимулювання досліджень і розробок у сфері кібербезпеки з урахуванням розвитку новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, технологій хмарних та квантових обчислень, 5G-мереж, Інтернету речей, штучного інтелекту, а також появи нових засобів реалізації кіберзагроз з метою створення вітчизняних систем, платформ і продуктів у сфері кібербезпеки;

• удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері кібербезпеки;

• розроблення Загальнонаціональної програми кіберграмотності, спрямованої на підвищення рівня цифрової грамотності населення України, зокрема, шляхом включення питань стосовно цифрових навичок, кіберобізнаності щодо сучасних кіберзагроз та протидії ним до навчальних програм загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти;

• утворення центрів, що будуть здійснювати узагальнення та обмін досвідом у сфері кібербезпеки, підтримку інновацій та вітчизняних розробок у цій сфері;

• забезпечення матеріального стимулювання фахівців у сфері кібербезпеки, які перебувають на військовій, державній службі, у тому числі на державній службі особливого характеру, службі в правоохоронних органах або працюють за трудовим договором у державному секторі і безпосередньо виконують функції із забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту, з урахуванням рівнів оплати праці таких фахівців у приватному секторі;

• залучення суб'єктів національної системи кібербезпеки до міжнародних програм навчання і підвищення кваліфікації персоналу.

МОН вже активно працює в напрямку розвитку цифрових навичок учасників освітнього процесу, наразі переглядаються модельні навчальні програми з інформатичної галузі для закладів загальної середньої освіти. Крім того, наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затверджено професійні стандарти за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», в яких зазначена інформаційно-цифрова компетентність як професійна компетентність для зазначених професій.

Цифрова грамотність є важливою складовою професійного зростання педагога в сучасній системі освіти, тому МОН наказом від 10.12.2021 № 1340, затвердило Типову програму підвищення кваліфікації з педагогічних працівників розвитку цифрової компетентності. Зазначена програма дає можливість всім суб'єктам підвищення кваліфікації надавати послуги професійного розвитку педагогічних працівників з підвищення їх цифрової грамотності, результати яких не потребують окремого визнання педагогічними радами закладів освіти.

Метою програми є підвищення рівня компетентності слухачів, а також підготовка до подальшої роботи в умовах цифровізації та європейського вектору розвитку за такими напрямами:

• цифровізація суспільства та освіти;

• цифрові технології для професійного розвитку, комунікації та співпраці;

• електронні освітні ресурси;

• використання інформаційно-комунікаційних технологій;

• інформаційна та кібернетична безпека в інформаційному суспільстві та цифровому освітньому середовищі;

• цифрові сервіси для навчання, оцінювання результатів здобувачів освіти та підвищення їхньої цифрової компетентності.

Також Мінцифри у співпраці з МОН запустило на Порталі Дія. Цифрова освіта національний тест на цифрову грамотність «Цифроґрам для вчителів»[32] із метою оцінки та вдосконалення педагогічними працівниками власного рівня цифрової компетентності. Тест дає змогу оцінити 21 професійних цифрових навички, що згруповані у п'ять сфер:

• учитель у цифровому суспільстві;
• професійний розвиток;
• використання та аналіз цифрових ресурсів;
• навчання й оцінювання учнів;
• розвиток цифрової компетентності учнів.

Цей інструмент дозволить визначити рівень цифрових навичок та побудувати власну траєкторію професійного зростання.

Компанією Google у співробітництві з організаціями The Net Safety Collaborative та Internet Keep Safe Coalition розроблено навчальний посібник із безпеки дітей в Інтернеті[33]. Посібник охоплює п'ять фундаментальних тем щодо цифрового громадянства та безпеки:

• Ділися з обачністю. Цифровий слід і відповідальне спілкування;
• Не дай себе обманути. Фішинг, шахрайство та надійні джерела;
• Бережи свої таємниці. Безпека в Інтернеті та паролі;
• Круто бути доброзичливим! Боротьба з негативною поведінкою в Інтернеті;
• Сумніваєшся? Спитай! Сумнівний контент та сценарії.

Варто констатувати, що впродовж останнього часу на територіях, де провадиться збройна агресія російської федерації, з боку окупантів посилилась увага до сфери освіти. Вони намагаються запустити освітній процес за російськими навчальними програмами, освітяни є серед загиблих цивільних.

У зв'язку із цим дуже важливо унеможливити доступ ворога до освітніх реєстрів і баз даних, національних і локальних, в першу чергу різноманітних приватних освітніх інформаційних систем та інформаційних ресурсів, які продовжують функціонувати і містять персональну інформацію про здобувачів освіти, їх батьків, педагогічних та непедагогічних працівників закладів освіти, зазначають особливості соціального статусу учасників освітнього процесу.

Рекомендується застосувати наступні заходи для превенції згаданих ризиків:

• Локальні освітні реєстри, бази даних та копії державних реєстрів мають бути переміщені в безпечне місце/середовище на вільних територіях, якщо ж вони зберігаються на окупованих та сусідніх до них територіях, вони мають бути знищені.

---

[32] https://osvita.diia.gov.ua/courses/serial-iz-tsyfrovoi-hramotnosti-dlia-vchyteliv

[33] https://services.google.com/fh/files/events/bia_curriculum_2021_ua.pdf

• Програмне забезпечення, що функціонує на робочих комп'ютерах освітян, може автоматично зберігати документи та дані на цих комп'ютерах. Освітні персональні дані/програмне забезпечення, при небезпеці опинитися в руках ворога, мають бути заздалегідь видалені.

• Необхідно забезпечити застосування механізму превентивного відключення з боку технічних адміністраторів, власників, операторів національних та локальних, державних та приватних освітніх інформаційних систем та освітніх інформаційних ресурсів доступу для користувачів на окупованих територіях до «чутливої» інформації.

Мінцифри для відомчих інформаційних систем МОН надало ряд можливостей посилення їх беззбійності, цілісності та збереження баз даних, гарантування захисту від несанкціонованого доступу.

Серед реалізованих сценаріїв і системи резервування, реплікації в незалежні від екзогенного впливу сховища (AWS тощо), і посилені SSL сертифікати, і можливості професійних безпекових аудитів тощо. Все це спільно з оперативним реагуванням команди цифровізації та технічних адміністраторів результувало сталість роботи національних інформаційних освітніх систем в умовах війни.

Платформи дистанційної освіти та е-діловодство закладів освіти

Застосування технологій дистанційного навчання останніми роками стає не просто актуальним, але й необхідною та невід'ємною складовою не лише для української системи освіти, але для світу. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 змусила стрімко запроваджувати не лише онлайн технології зв'язку, але й наповнення освітнім контентом різних платформ. Війна додатково об'єктивно актуалізувала продовження розпочатих активностей та їх всестороннє поглиблення.

Так МОН ще на початку пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 було запроваджено вебплатформу дистанційного навчання Всеукраїнська школа онлайн[34]. Це вебплатформа для дистанційного та змішаного навчання учнів і методичної підтримки вчителів. Метою Всеукраїнської школи онлайн є забезпечення здобувачів освіти рівним, вільним і безоплатним доступом до якісних освітніх матеріалів, а педагогічних працівників – можливістю отримувати допомогу в організації дистанційного навчання, створенні та роботі у віртуальних класах.

Наразі платформа містить тисячі відеоуроків, тестів та матеріалів для самостійної роботи з основних предметів для учнів 5-11 класів, серед яких: українська література, українська мова, біологія, біологія та екологія, географія, всесвітня історія, історія України, математика, алгебра, алгебра і початки аналізу, геометрія, мистецтво, основи правознавства, природознавство, фізика, хімія, англійська мова та зарубіжна література. Учні можуть користуватися

[34] https://lms.e-school.net.ua/

платформою як для навчання під час неможливості доступу до звичного формату навчання, так і для додаткового ознайомлення з темою, яку, до прикладу, пропустили з будь-яких причин. Для вчителів розроблені та постійно переглядаються рекомендації для проведення змішаного та дистанційного навчання за допомогою навчальних матеріалів платформи. Усі освітні матеріали відповідають чинним державним освітнім програмам.

Для педагогічних працівників на платформі функціонує «Кабінет вчителя», завдяки якому можна створювати віртуальні класи для своїх учнів, відстежувати їхній навчальний поступ і надавати зворотний зв'язок, користуючись якісними освітніми матеріалами та інструментами. А для школярів функціонує мобільний застосунок ВШО - повноцінний інструмент для зручного навчання з мобільних пристроїв. У ньому є доступ до всіх курсів і матеріалів, розміщених на платформі. Також учні можуть брати участь в обговореннях і комунікувати зі своїми однокласниками. Можливості застосунку будуть поступово розширюватися.

Реалізація цього проекту є результатом синергії МОН, Мінцифри, Українського інституту розвитку освіти, ГО «Освіторія», дитячого фонду ЮНІСЕФ в Україні, БФ «Відродження», Швейцарсько Українського проекту DECIDE, який виконується Консорціумом ГО DOCCU та PH Zurich та інших.

Всеукраїнську школу онлайн підтримали також три мобільні оператори – Київстар, Vodafone та lifecell. Вони забезпечують безлімітний нетарифікований доступ до сайту платформи та її мобільного застосунку для всіх абонентів.

У поточних завданнях - розширення кількості уроків для учнів 5-11 класів (це дасть змогу покрити всю навчальну програму), створення контенту для початкових класів, а також наповнення платформи факультативними матеріалами (наприклад, курсами з іноземних мов, фінансової грамотності, підприємництва тощо).

Онлайн контент для організації дистанційного та змішаного навчання хоч і значна, але все ж таки частина ефективної організації освітнього процесу в таких формах. Застосування дистанційних технологій не можливе без інших інструментів таких як електронні журнали.

На базі програмно-апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту»[35] функціонує модуль електронного класного журналу[36], який може бути використаний школами як безкоштовний державний сервіс. Облік навчальних годин, зазначення тем навчальних предметів, облік відвідування здобувачами освіти навчальних занять, а також фіксація результатів навчання це дуже важливі елементи організації освітніх та управлінських процесів під час дистанційного або змішаного навчання, адже завдяки електронним журналам вчителі, учні та батьки мають доступ до необхідної їм інформації незалежно від місця їх перебування. Не

[35] https://aikom.iea.gov.ua/

[36] https://e-journal.iea.gov.ua/

дивлячись на державний сервіс електронного журналу, заклади освіти можуть використовувати будь які інші платформи із певним функціоналом.

Наразі в Україні чимало приватних розробників, які вже представили електронні журнали й щоденники, а також закладів ЗСО, котрі їх успішно запровадили та використовують на платній основі. Разом із тим, існує значна кількість таких закладів, засновники яких не можуть дозволити собі закупівлю відповідних програмних рішень.

Алгоритм підключення закладів ЗСО, котрі бажають використовувати відповідний державний програмний продукт та не мають упроваджених альтернативних рішень, є таким:

1. Заклад освіти надсилає на електронну адресу ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (ejournal@iea.gov.ua) запит щодо підключення з обов'язковим зазначенням регіону (області); міста/ОТГ; назви закладу освіти із вказанням його ID у системі ДІСО; ЄДРПОУ закладу освіти; ПІБ, електронної адреси та номера телефону відповідальної особи (адміністратора).

2. ДНУ «Інститут освітньої аналітики» розглядає звернення, створює в E-Journal адміністратора для даного закладу ЗСО з відповідними правами доступу.

3. Система E-Journal автоматично генерує права доступу й надсилає запрошення на вказану електронну адресу адміністратора закладу освіти.

4. Відповідальна особа, отримавши права доступу, авторизується в системі та розпочинає роботу згідно з інструкціями, розміщеними на порталі.

Наявний функціонал безкоштовних державних електронних щоденників і журналів сьогодні є об'єктивно компромісним з огляду на надзвичайну оперативність розробки та всі його очікувані можливості. Таким чином, зроблено перший крок на шляху становлення потужної системи національних електронних щоденників і журналів закладів ЗСО, у подальшому передбачається їх розвиток та розширення функціональних можливостей.

Серед планових завдань розвитку E-Journal – додаткове розгортання майже двох десятків е-документів ЗЗСО:

- Класні журнали I-IV
- Класні журнали V-XI (XII) класів
- Журнал обліку пропущених і замінених уроків
- Журнали учнів, які перебувають на індивідуальному навчанні
- Журнал групи продовженого дня
- Журнал відвідування та обліку роботи гуртків
- Журнал факультативних занять
- Розклад навчальних занять
- Плани та звіти з проведення виховних та предметних заходів
- Книги обліку та видачі похвальних листів «За високі досягнення у навчанні» та похвальних грамот «за особливі досягнення у вивченні окремих предметів» (у разі їх окремого ведення)

• Журнали реєстрації інструктажів з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності

• Особові справи учнів/вихованців

• Алфавітна книга запису учнів

• Документація з працевлаштування / продовження навчання випускників/-ць 9-х та 11-х класів

• Журнал реєстрації протоколів педагогічної ради, загальних зборів (конференції) колективу, атестаційної комісії тощо

• Табелі навчальних досягнень учнів (свідоцтва досягнень)

• Журнал реєстрації наказів з основної діяльності

Сервіс E-Journal не є загальнообов'язковим, рішення про його використання приймає заклад освіти на добровільній основі. Але з часом паперові класні журнали будуть скасовані як такі. Тому важливо до того часу визначитися із вибором таких сервісів та навчатися їх використовувати, що перехід до повного електронного діловодства не було стресовим для закладу освіти. При виборі необхідно враховувати вимоги до приватних сервісів, які містять електронні класні журнали. Це вимоги щодо підключення таких сервісів до центральної бази даних АІКОМ. Перед підключення ці сервіси проходять технічну експертизу, яку проводитиме ДНУ «Інститут освітньої аналітики».

Перевірятиметься платформа на відповідність технічним характеристикам, параметрам захисту інформації тощо.

Наразі активно готується підґрунтя для повного переходу на електронне діловодство в закладах освіти: розробляються необхідні системи та модулі, розробляється відповідна нормативно-правова база.

У зв'язку з повномасштабною агресією російської федерації проти України виникла гостра необхідність підтримки навчального процесу, зокрема для дітей, які опинилися на окупованих територіях, в зоні бойових дій, або в евакуації. З метою забезпечення безперервності освітнього процесу й організації ефективних форм дистанційної освіти для всіх школярів на території України та поза її межами МОН у співпраці з компанією Google Україна вже з 14 березня було створено Всеукраїнський розклад онлайн[37]. Над наповненням розкладу працювали фахівці МОН, УІРО та ІМЗО.

Тематичне наповнення розкладу здійснювалося відповідно до наказу МОН від 26.10.2020 № 1315 «Про деякі питання забезпечення дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти у 2020 – 2021 роках», в якому окреслено перелік тем навчальних предметів (дистанційних курсів), рекомендованих для організації дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти.

Інтерактивний розклад містив покликання на матеріали з різних ресурсів – уроки, що розміщені на вебплатформі для дистанційного навчання учнів 5-11

[37] https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad

класів Всеукраїнська школа онлайн (ВШО), електронні версії підручників, телеуроки від провідних українських вчителів, прямі ефіри-стріми від ГО «Освіторія».

З метою повноцінного завершення навчального року було проаналізовано тематичне планування та визначено перелік предметів і тем уроків, які необхідно забезпечити альтернативними ресурсами, оскільки не всі уроки для вебплатформи ВШО були відзняті через відсутність достатнього державного фінансування.

Для забезпечення функціонування розкладу було підібрано декілька сотень уроків з різних навчальних предметів для 5-11 класів. Через відсутність якісного освітнього контенту у вільному доступі або взагалі повної відсутності телеуроків із зазначеної тематики, процес підбору альтернативних освітніх ресурсів відбувався досить складно. За домовленістю з ГО «Освіторія» і з методичної підтримкою фахівців УІРО низка уроків для Всеукраїнського онлайн розкладу була проведена в прямих ефірах.

Освітня платформа Learning passport[38] є результатом партнерства ЮНІСЕФ та Microsoft і вже успішно запроваджена в понад 20 країнах світу. МОН, Український інститут розвитку освіти та ЮНІСЕФ наповнюють її освітніми матеріалами і матеріалами з психологічної підтримки, які містять онлайн-курси, відео, текстові та інтерактивні матеріали для дітей, батьків і педагогічних працівників.

З метою забезпечення безперервного навчання учнів 1–11 класів з різних областей України, потужні освітні платформи – Prosvita, Smart Osvita – зібрали небайдужих вчителів, які проводили цікаві предметні вебінари та уроки для дітей, навіть у вихідні дні.

Зокрема, для платформи Prosvita було складено розклад уроків, який узгоджувався з Всеукраїнським онлайн розкладом, окреслено тематичне планування, яке відповідало чинним навчальним програмам, надано методичні рекомендації щодо конструювання уроку в умовах дистанційної форми навчання (використання мотиваційних елементів, прийомів для концентрації уваги, зняття психологічного перевантаження (практики соціально-емоційного та етичного навчання), проведено уроки з біології (6-11 класи), хімії (7-9 класи) та природознавства (5 клас).

До Дня захисту дітей МОН, Український інститут розвитку освіти спільно з ЮНІСЕФ і ДСНС провели Всеукраїнські інтерактивні онлайн-уроки з мінної безпеки. На уроках була представлена інформація про те, як розрізнити вибухонебезпечні предмети; де може чатувати небезпека та які знаки попереджають про неї; як зробити свої прогулянки та пересування безпечними і яких правил вкрай важливо дотримуватися. Урок для початкової школи вже

[38] https://ukraine.learningpassport.unicef.org/

подивилися 20 000 учасників на каналі youtu.be[39][40] і 21 000 на сторінці facebook. Урок для середньої і старшої школи — 10 000 учасників на каналі youtu.be і 15 000 на сторінці facebook.

МОН, Український інститут розвитку освіти спільно з Командою підтримки реформ МОН за підтримки проекту фінської підтримки реформи української школи «Навчаємось Разом» («Learning Together») розробили конструктор, що допомагає розробити: загальний обсяг навчального навантаження, навчальний і річний навчальний плани[41].

Відповідно до українського законодавства, заклади освіти розробляють освітні програми.

Освітня програма є одним із шляхів втілення академічної свободи: у розробленні навчальних планів з урахуванням інтересів і потреб учнів; у виборі модельних навчальних програм, за якими реалізується зміст Державного стандарту; у використанні оптимальних підходів до організації навчання; виборі технологій і методів навчання для досягнення поставлених навчальних цілей. В освітній програмі закладу освіти визначається загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання.

Освітня програма містить навчальний план, в якому визначається, через які освітні компоненти будуть досягатися результати навчання освітніх галузей, і яку кількість годин виділяється для кожного з компонентів. Конкретизується перелік обов'язкових для вивчення і вибіркових навчальних предметів (інтегрованих курсів) у річному навчальному плані, який педагогічна рада складає на основі навчального плану, а керівник закладу затверджує.

МОН має потужні попередні домовленості і вже розпочаті амбітні активності спільно з низкою цифрових гігантів світового рівня, як корпорацій Google та Microsoft, так і виробників комп'ютерного обладнання (HP тощо). Google та Microsoft в рамках благодійної допомоги надають доступ до своїх освітніх програмних пакетів, супроводжують процеси забезпечення освітян України додатковими пристроями для навчання.

За сприяння МОН постійно організовуються загальнонаціональні онлайн навчання для стимулювання опанування нових технологій учасниками освітнього процесу.

Для прикладу, вебінар «Використання хмарних сервісів Microsoft Teams для організації освітнього процесу в закладах освіти»[42] був організований з метою допомогти закладам освіти обрати найсучасніші та ефективніші технології дистанційного навчання на базі рішень Microsoft. Трансляцію переглянули майже

---

[39] https://youtu.be/jqcvlodVuN8 - запис уроку для учнів 1-4 класів

[40] https://youtu.be/EQtzoak4HSg - запис уроку для учнів 5-11 класів

[41] http://constructor.nus.org.ua/

[42] https://youtu.be/QixCabvm0Xs

15 тис. осіб, сформовано 9630 сертифікатів про участь у вебінарі. Вебінар проведено компанією «Сілвері» за підтримки МОН, Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», EU4Skills та компанії «Microsoft». Відео заходу доступне на ютубканалі компанії «Сілвері»: загальний огляд використання Teams в освітньому процесі висвітлено в першій частині відео, демонстрація рішення - у другій частині.

Також, у межах програми взаємодії МОН і Google відбувся ряд онлайн-тренінгів щодо можливостей використання платформи «Ютуб» в освітньому процесі. Для освітян закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійнотехнічної), фахової передвищої та вищої освіти розпочато дистанційне навчання за програмою «Цифрові інструменти Google для освіти»[43] від МОН і Google Україна. Програма передбачає 12 ідентичних циклів безкоштовних освітніх курсів і тренінгів, кожен з яких розпочинає роботу щомісяця з липня 2022 до червня 2023 року. Курс містить 5 модулів (30 годин – 1 кредит ECTS). Кожен модуль складається з відеолекції, практичних завдань і підсумкового тесту. Учасники отримуватимуть завдання в захищеному віртуальному просторі Google Класів. До кожної теми буде публікуватися запис лекції, а також проводитиметься додаткова консультація в Google Meet, під час якої кожен учасник отримає можливість задати запитання тренеру та продемонструвати екран для вирішення проблемної ситуації. Викладання буде здійснюватися послідовно: базовий рівень – для учасників, які прагнуть навчитися працювати з мобільними пристроями; середній рівень – для учасників, які прагнуть розібратися з установленим вебпереглядачем Google Chrome; поглиблений рівень – для учасників, які прагнуть навчитися працювати з ноутбуками Chromebook. Заклади освіти, педагогічні колективи яких успішно завершать навчання за програмою з показником вище 50% від загальної кількості працівників, протягом року отримають спеціальний статус «Заклад освіти – учасник програми Google for Education».

Функціонування та роль ПАК «АІКОМ»[44] для інформаційного забезпечення ухвалення управлінських рішень у період дії воєнного стану

Програмно апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту»[45] (далі - ПАК «АІКОМ») - національна інформаційна освітня система Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), технічним адміністратором якої є ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (далі – ІОА).

---

[43] https://sites.google.com/view/1-gdtfe

[44] Документи:

- Положення про програмно-апаратний комплекс "Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту", затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 02.12.2021 № 1255.
- Атестат відповідності Комплексної системи захисту інформації зареєстровано в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України 15.04.2021 за № 22815, дійсний до 15.04.2025.

[45] https://aikom.iea.gov.ua/

Це система класу EMIS (Education Management Information System, електронна система управління освітою) для дошкільної, позашкільної, шкільної та професійної (професійно-технічної) освіти, яка є модернізованою системою ДІСО в результаті успішно впровадженого гранту Світового банку P161312[46]. Постійно використовується МОН для прийняття політичних рішень: розподіл коштів на заробітну плату педагогам, забезпечення комп'ютерною технікою, покращення Інтернету, розподіл LEGO наборів, замовлення підручників, електронні щоденники та журнали, запис до садочків тощо.

ПАК «АІКОМ» – це сукупність апаратно-програмних засобів для формування єдиного інформаційного простору статистики та аналітики освіти України задля підвищення ефективності діяльності органів управління у сфері освіти на всіх функціональних рівнях в умовах децентралізації та становлення державно-громадської моделі управління освітою, забезпечення національної і регіональних статистичних служб якісними даними для бюджетного процесу (формування бюджету та оцінки ефективності його виконання), створення відкритих інформаційних аналітичних систем на принципах Open Data для інформування освітянської спільноти, широких кіл громадськості про стан і результати діяльності закладів освіти на всіх рівнях за критеріями якості, забезпечення передумов для переходу до електронного врядування в системі освіти.

Основні задачі, які виконує ПАК «АІКОМ»:

- Збір достовірних, актуальних доказових даних про стан системи освіти за затвердженою системою показників.
- Збір необхідної для Державної служби статистики України інформації та забезпечення органів регіональної статистики даними про стан освітньої галузі на національному та регіональному рівнях.
- Забезпечення достовірною статистичною та адміністративною інформацією для уможливлення ефективного бюджетного процесу на національному та регіональному рівнях у розрізі окремих закладів освіти, ОТГ, районів для планування видатків на освіту на основі повних, актуальних, достовірних даних і обґрунтованих, прозорих, підзвітних принципів і процедур розподілу освітньої субвенції, а також можливості аналізу ефективності використання бюджетних коштів на рівні ЗЗСО, ОТГ, району, країни.
- Реалізація можливості інтероперабельності ПАК «АІКОМ» з різними освітніми інформаційними системами та базами даних (Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО), база даних Українського центру оцінювання якості освіти, органи управління у сфері освіти, проекти дослідження якості освіти, тощо).

[46] https://cutt.ly/3ymQU2Z

• Забезпечення органів управління у сфері освіти і широких кіл громадськості доказовими даними про стан і результати освітньої діяльності для здійснення моніторингу якості освіти.

• Забезпечення органів управління і громадськості доказовими даними для прийняття ефективних управлінських рішень щодо покращення доступності освіти та підвищення її якості.

ПАК «АІКОМ» має побудовану та атестовану комплексну систему захисту інформації (чинний атестат відповідності, зареєстрований в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України).

ПАК «АІКОМ» не має вітчизняних безкоштовних державних аналогів у сфері загальної середньої, дошкільної, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти.

ПАК «АІКОМ» призначений для організації всіх видів робіт зі збору освітньої статистики та опрацювання адміністративних даних закладів освіти, включаючи створення електронного архіву даних, автоматизованого управління процедурами збору інформації, контролю виконавської дисципліни, а також управління бізнес-процесами опрацювання інформації. ПАК «АІКОМ» – удосконалена версія Державної інформаційної системи освіти (ДІСО), яка має побудовану КСЗІ, що дозволяє безпечно зберігати персональні дані здобувачів освіти та педагогічних працівників.

На сьогодні одним з основних завдань ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (далі – ІОА) є автоматизація процесу збору статистичної інформації з на рівні школи з подальшою верифікацією та агрегацією каскадом управлінь освітою на місцевому та обласному рівнях.

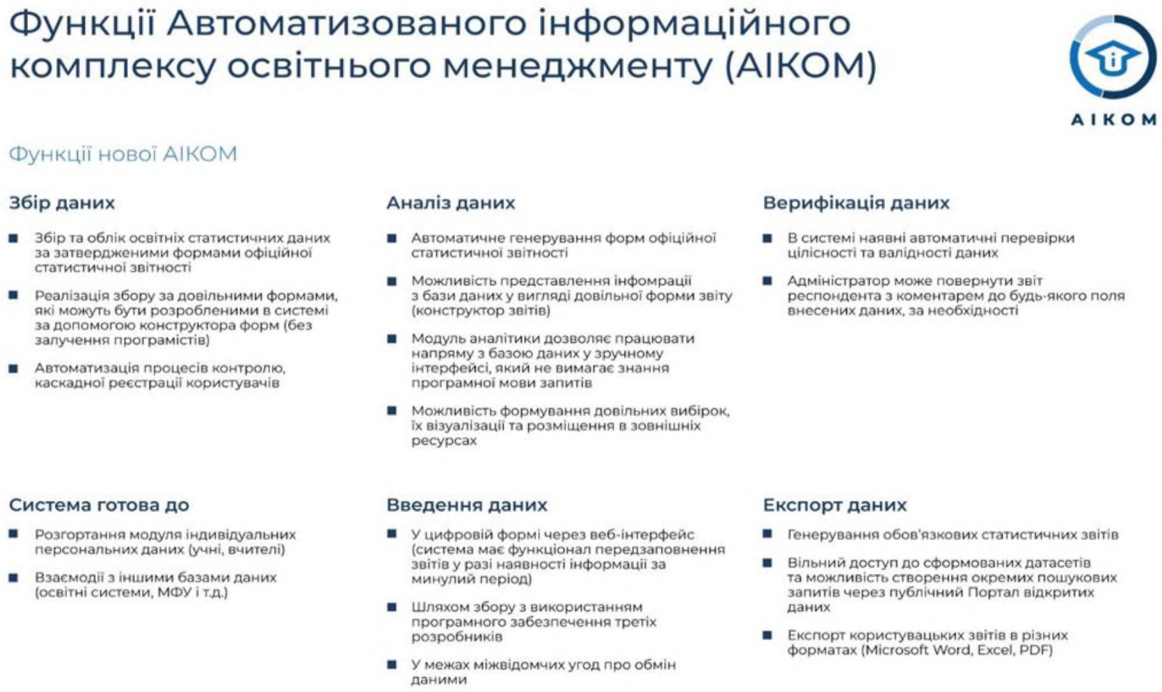
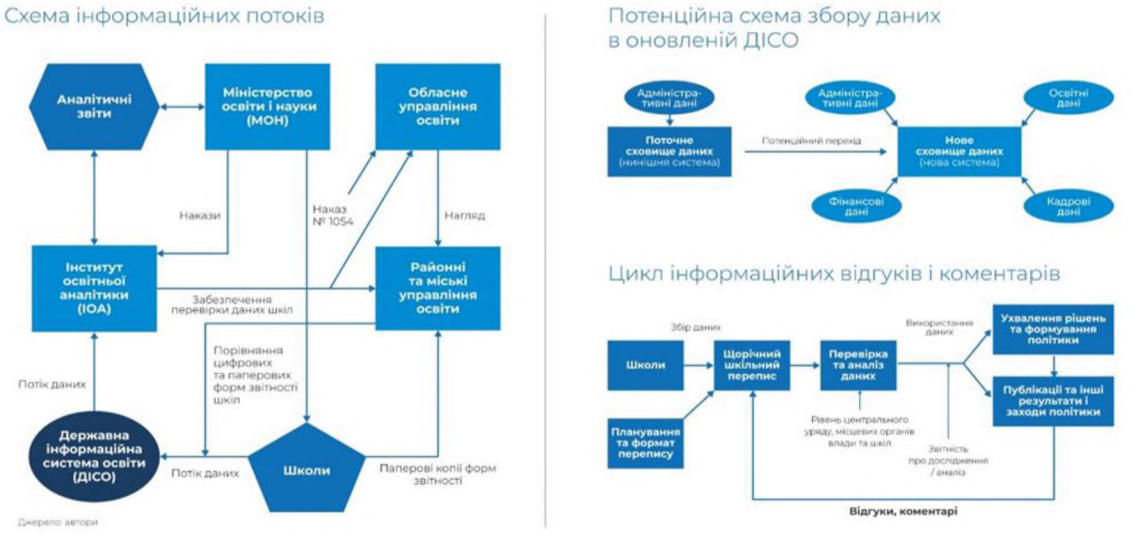
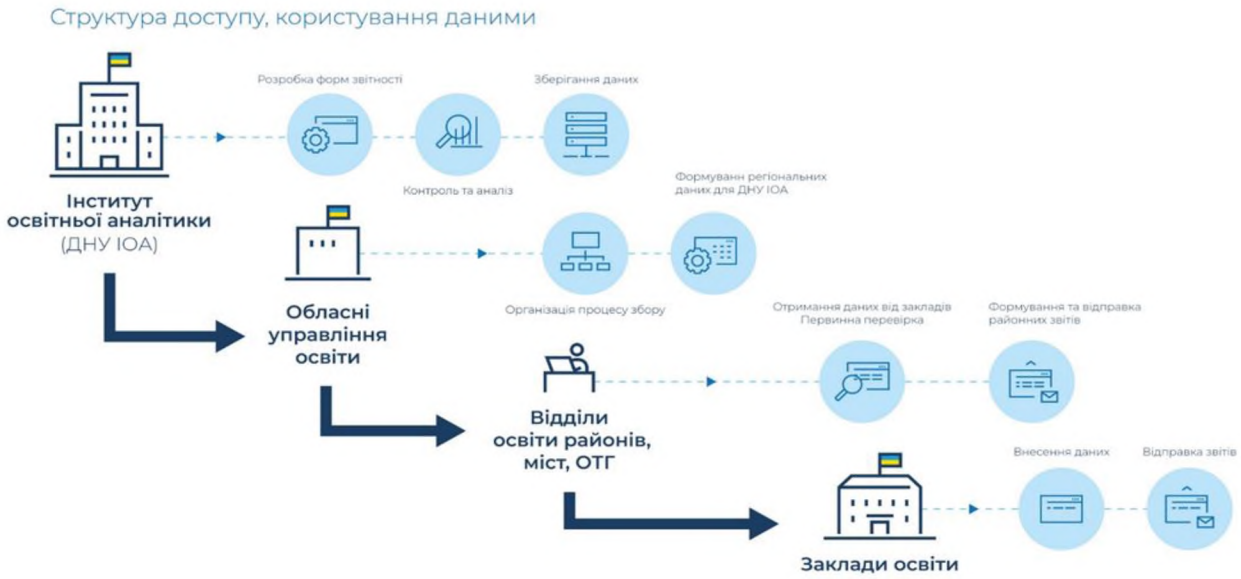

Схема інформаційних потоків, цикл інформаційних відгуків і коментарів Автоматизованого інформаційного комплексу освітнього менеджменту (АІКОМ)

Структура доступу, користування даними Автоматизованого інформаційного комплексу освітнього менеджменту (АІКОМ)

Разом з тим, треба зазначити, що Реєстр суб'єктів освітньої діяльності згідно ЗУ України «Про освіту» ведеться в Єдиній державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО), технічним адміністратором якої є ДП «Інфоресурс» (ІОА в рамках надання пропозицій до структури даного реєстру передбачила необхідність уніфікації ключових показників реєстру закладу освіти

з подальшим їх оновленням виключно в ПЗ ЄДЕБО та отриманням до системи ІОА через API протокол).

Водночас, вже забезпечено збір персональних даних педагогічних працівників та, потенційно, буде здійснено накопичення даних про здобувачів освіти. КСЗІ системи (АС-3, Г-2) вже атестовано Держспецзв'язком України.

Для розуміння загальної ідеології побудови системи збору та обліку статистичної інформації варто описати організаційну структуру користувачів, яку побудовано за технологією контролю доступу на основі ролей (RBAC):

- Технічний адміністратор (та супер-адмін) - користувач(-і) ІОА. Область «видимості» - повна. Повні права на перегляд інформації та зміни статусу за потреби (мається на увазі в т.ч. відхилення раніше прийнятого звіту за зверненням респондента);
- Користувач рівня МОН чи інститутів, які знаходяться в сфері управління МОН, чи інших центральних міністерств та відомств. Права – перегляд інформації згідно узгодженого переліку.
- Користувачі обласних/районних органів управління освітою - на них покладена функція перевірки звітів та створення агрегованих звітів відповідного рівня. Область «видимості» - їх зона ієрархічного підпорядкування. Наразі 2 рівня – обласний та місцевий (ОТГ). Існує практика створення на прохання великих міст користувачів 3го рівня – управлінь освітою районів у містах.
- Користувачі закладів - обліковий запис, який дозволяє завантажувати статистичну інформації в систему та підтверджувати її достовірність за допомогою накладання КЕП(ЕЦП).

Інформація ПАК «АІКОМ» безпосередньо використовується для розрахунків розподілу бюджетних коштів освітньої субвенції на заробітну плату педагогічних працівників та інших управлінських цілей. Обсяг коштів освітньої субвенції складає майже третину бюджетних коштів, які витрачаються на освіту загалом, тому вимоги до достовірності освітньої статистичної інформації є дуже високими.

Система, починаючи з 2016 року, використовувалась МОН як основний інструмент для збору та оброблення даних, визначених в офіційних формах освітньої статистичної звітності. Перший збір даних у 2016 році був пілотним, а вже в наступні роки (починаючи з 2017 року) інформаційна система охопила всі заклади загальної середньої освіти країни. Деталізований до рівня закладу освіти, як окремого респондента, масив даних є інформаційною базою для розрахунку розподілу коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників сфери загальної середньої освіти. З бази також здійснюються численні вибірки різноманітної освітньої інформації для прийняття тих чи інших управлінських рішень.

Сьогодні в системі забезпечено збір даних дошкільної (85-К), позашкільної (1-ПЗ), шкільної (ЗНЗ-1, 83-РВК, 77-РВК, 1-ЗСО) та планується автоматизувати

збір даних професійної (професійно-технічної) освіти. Наразі здійснюється модернізація ПАК «АІКОМ», у рамках якої реалізується перехід до збору індивідуальних деперсоналізованих даних здобувачів освіти (дані педагогічних працівників вже зібрано в 2021 році). Це дасть змогу суттєво підвищити достовірність освітньої статистичної інформації та якість розрахунків щодо розподілу коштів освітньої субвенції. У рамках модернізації даної системи створюються модулі збору, обробки та верифікації особистих даних здобувачів освіти для подальшого формування усіх необхідних агрегованих звітів, зокрема форм статистичної звітності.

ПАК «АІКОМ» вже використовується в системі управління загальною середньою та дошкільною освітою на усіх її рівнях та в системі закладів освіти безпосередньо. Офіційна статистична звітність з 2017 року за первинними формами закладів освіти та похідними агрегованими формами (ієрархічний каскад заклад освіти> місцевий рівень> обласний рівень> національний рівень) від них збираються саме за допомогою ПАК «АІКОМ». Дана система на сьогодні також забезпечує автоматизацію збору даних за формою 77-РВК щодо охоплення дітей шкільного віку освітою на виконання пункту 9 Порядку ведення обліку дітей шкільного віку та учнів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 684. З використанням даної системи за допомогою окремого модуля відбувається відбір та замовлення підручників для закладів загальної середньої освіти. Коло фактичного прикладного застосування даної системи досить широке (існує багато модулів АІКОМ, що виконують прикладні функції, це: Індекс здоров'я школи, Безпечна і дружня до дитини школа, Реєстрація в заклади дошкільної освіти). Багато модулів АІКОМ ще в розробці або проходять пілотні випробування: конструктор сайтів закладів дошкільної освіти, система запису в гуртки закладів позашкільної освіти тощо.

Під час війни АІКОМ є постійним джерелом оперативної аналітики. Деталізована до окремого педагогічного працівника та закладу освіти база даних уможливлює різноманітні додаткові збори даних:

- Оцінка поточної потреби в забезпеченні пристроями для навчання та фіксація факту видачі їх окремому педагогічному працівнику. Дана автоматизація дозволяє здійснити моніторинг розподілу та отримати скориговану потребу за результатами кожного чергового розподілення.
- Акумулювання масиву індивідуальних запитів багатоцільової фінансової допомоги ЮНІСЕФ педагогічним працівникам з постраждалих територій (в околі 80$ кожному).
- Верифікацію параметрів педагогічних працівників, які втратили підтверджуючі документи про стаж, звання, категорію тощо, із використанням верифікованого масиву первинних даних, з яких формувалась 83-РВК восени 2021 року.
- Тощо.

Для гарантування сталості роботи системи було вжито ряд заходів: реплікація на AWS, використання більш надійного SSL-сертифікату, постійне резервування тощо.

Функціонування АС «ІРЦ» у період дії воєнного стану: питання підтримки осіб з ООП

В грудні 2006 року Україна як держава-учасниця Організації Об'єднаних Націй (ООН) прийняла Конвенцію «Про права осіб з інвалідністю», в якій наголошується, що держави-учасниці мають збирати статистичні й дослідні дані, які відображають стан участі держави у житті людей з особливими потребами. Отримані за цим напрямом дані дають змогу розробляти й здійснювати стратегії для забезпечення права дітей з ООП на повноцінне життя в суспільстві.

Постанова КМУ від 12.07.2017 № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» передбачає забезпечення автоматизації процедури створення заяв щодо проходження комплексної оцінки дітьми з особливими освітніми потребами, формування висновків про цю комплексну оцінку. Автоматизація є необхідністю, яка передує повному переходу на електронний безпаперовий документообіг в системі ІРЦ.

Для автоматизації цих процесів була створена система АС «ІРЦ», яка активно використовується фахівцями ІРЦ, освітянами, батьками. Система АС «ІРЦ» забезпечує проведення поточного аналітичного контролю діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в режимі реального часу та можливість оперативного доступу до центральної бази облікових журналів заяв та висновків, інших даних, які слугують основою для прийняття управлінських рішень МОН (в тому числі щодо цільового фінансування мережі) та розроблення численних нормативно затверджених документів, заяв, висновків, індивідуальних програм розвитку.

АС «ІРЦ» призначена для забезпечення єдиного інтегрованого інформаційного середовища у сфері інклюзивної освіти, необхідного для обробки відомостей, що утворюються в процесі діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, інших суб'єктів освітньої діяльності, з метою інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття рішень на всіх рівнях управління інклюзивною освітою.

У 2018 році розпочато масштабну реформу системи оцінки особливих освітніх потреб, яка передбачає реорганізацію мережі психолого-медико-педагогічних консультацій та створення територіально доступної, уніфікованої мережі інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ). За чотири роки в Україні розбудована і продовжує функціонувати мережа таких центрів. Вони забезпечують системний, кваліфікований психолого-педагогічний супровід здобувачів дошкільної й загальної середньої освіти.

У рамках створення АС «ІРЦ» побудовано відповідний портал, за допомогою якого батьки можуть: подати заяву до інклюзивно-ресурсного центру

онлайн; отримувати запрошення на проходження комплексного оцінювання; зберігати заяву та висновок в електронній формі та контролювати проведення занять з дитиною. Також розроблено і апробовано мобільні додатки на платформах IOS та Android (для зручності користувачів їх розміщено в середовищі Play Market та App Store).

АС «ІРЦ» є інтегрованою інформаційно-комунікаційною системою, технічні засоби якої перебувають в межах території України. Архітектура АС «ІРЦ» представляє собою комплекс автоматизованих робочих місць, об'єднаних в єдину інформаційну систему захищеними каналами зв'язку з використанням технології віддаленого доступу та підключення до мереж зв'язку загального користування.

Роботи з розвитку АС «ІРЦ» здійснюються повністю в межах фінансування, отриманого в рамках бюджетної програми 2201260 «Загальнодержавні заходи у сфері освіти».

На виконання наказу МОН від 05.08.2019 № 1069 «Про затвердження форми звітності з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та інструкції щодо її заповнення», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.08.2019 за № 983/33954 та постанови Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630 «Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України» було забезпечено:

інклюзивно-ресурсні центри з можливістю створення, редагування та зберігання даних форми звітності 1-ІРЦ;

структурні підрозділи органів управління освітою, які опікуються питаннями діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, можливістю створення та зберігання агрегованих даних форми звітності 1-ІРЦ;

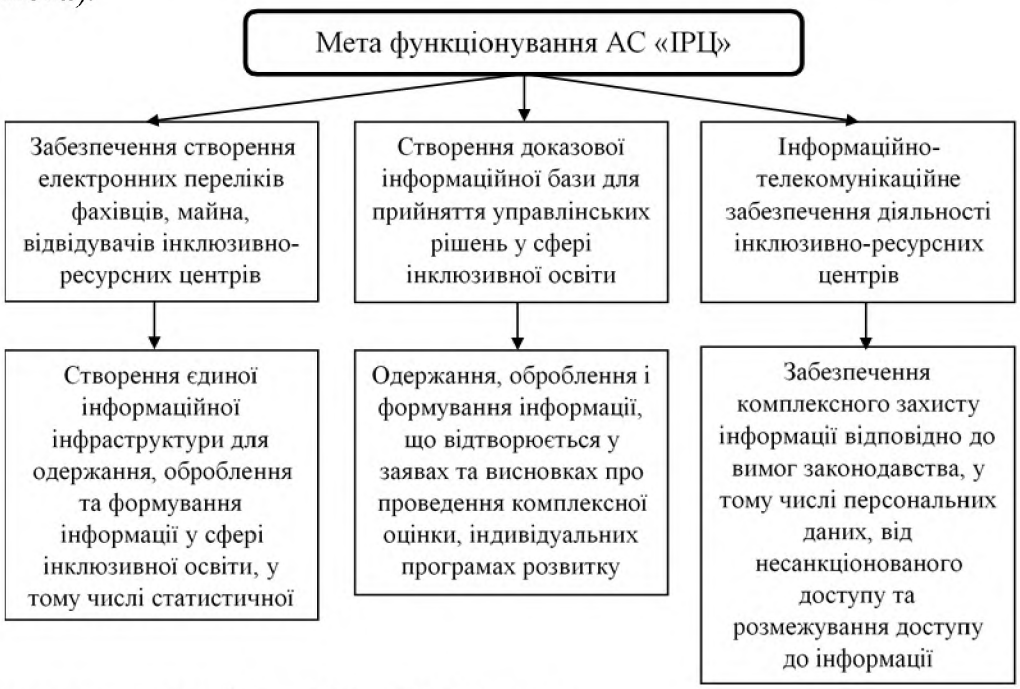
механізм контролю якості та достовірності даних, що вводяться чи об'єднуються (агрегуються);

необхідною інформацією батьків (законних представників дитини), фахівців ІРЦ, фахівців структурних підрозділів з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів органів управління освітою областей і МОН для реалізації можливостей більш кваліфіковано організовувати проведення комплексних оцінок та, в разі необхідності, проведення повторних комплексних оцінок;

визначення особливих освітніх потреб дитини у разі переходу дитини з особливими освітніми потребами з дошкільного закладу освіти в заклад загальної середньої освіти, переведення дитини із спеціального закладу дошкільної освіти, спеціального закладу загальної середньої освіти, закладу загальної середньої освіти до інклюзивної (спеціальної) групи закладу дошкільної освіти або інклюзивного (спеціального) класу закладу загальної середньої освіти;

визначення потреби у продовженні тривалості здобуття освіти для осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають загальну середню освіту;

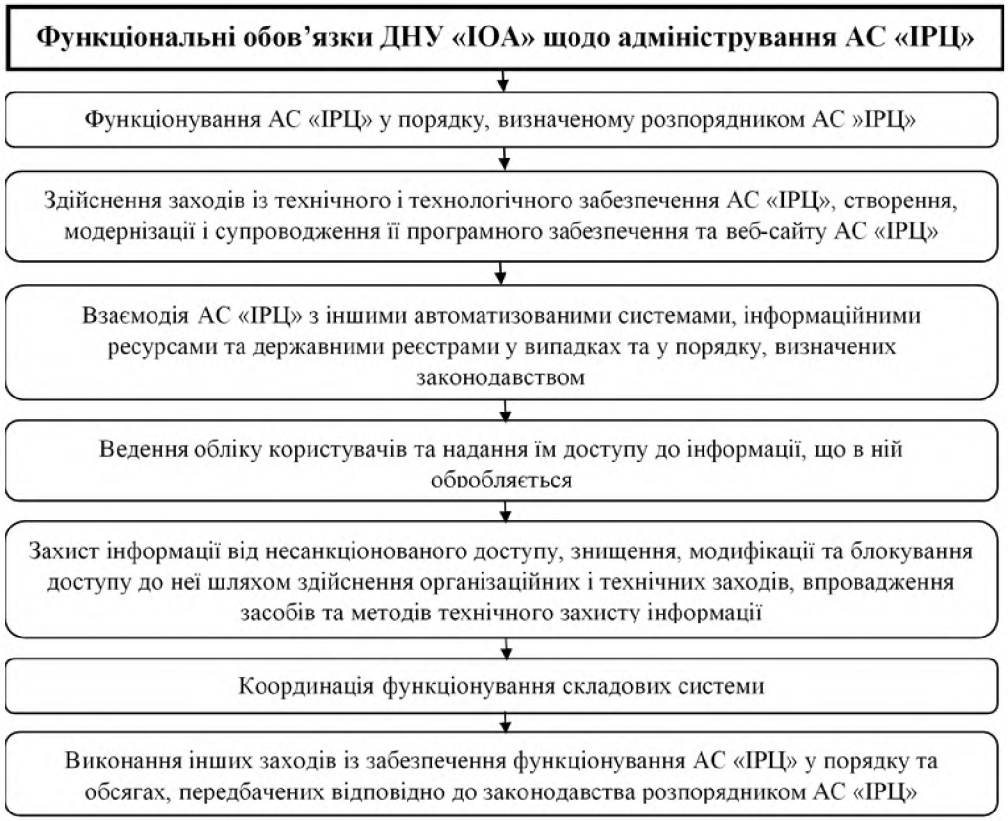
надання послуг дітям з особливими освітніми потребами, які проживають (навчаються) у відповідній об'єднаній територіальній громаді (районі), місті (районі міста).

Розпорядником АС «ІРЦ» є МОН, що:

- вживає організаційних заходів, пов'язаних із забезпеченням функціонування системи;
- здійснює контроль за забезпеченням захисту інформації в системі згідно із законодавством;
- використовує інформацію, що міститься в системі, з метою прийняття управлінських рішень;
- встановлює вимоги до апаратного та програмного забезпечення системи;
- визначає перелік інформації, доступ до якої надається уповноваженим суб'єктам;
- визначає порядок доступу користувачів до АС «ІРЦ»;
- забезпечує збір, оброблення та формування інформації, у тому числі персональних даних, у сфері інклюзивної освіти;
- забезпечує аналіз інформації щодо поточного стану інклюзивної освіти в Україні, зокрема діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та закладів освіти України, що забезпечують здобуття дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти;
- забезпечує контроль змісту та стану інформації, що надається в АС «ІРЦ» на предмет забезпечення її повноти, актуальності та достовірності.

Технічним адміністратором АС «ІРЦ» є ДНУ «Інститут освітньої аналітики», що належить до сфери управління розпорядника АС «ІРЦ».

Користувачами АС «ІРЦ» є посадові особи МОН та його структурних підрозділів, установ та організацій, що належать до сфери управління інклюзивно-ресурсних центрів; місцевих органів управління освітою та підпорядкованих (підконтрольних) їм закладів освіти; інші користувачі, яким в установленому порядку надано право доступу до інформації в цій системі.

Місцевими адміністраторами АС «ІРЦ» є посадові особи місцевих органів управління освітою, їх структурних підрозділів та посадові особи інклюзивно-ресурсних центрів. Місцевий адміністратор АС «ІРЦ» забезпечує:

- облік користувачів та надання їм доступу до інформації, що в ній обробляється;
- захист інформації від несанкціонованого доступу, шляхом знищення, модифікації та блокування доступу до неї;
- призначення відповідальних осіб за роботу з АС «ІРЦ»;
- використання АС «ІРЦ» відповідно до законодавства;
- дотримання порядку доступу до АС «ІРЦ», визначеним Технічним адміністратором АС «ІРЦ»;
- технічну підтримку та методичний супровід користувачів АС «ІРЦ».

Захист інформації в АС «ІРЦ» відповідає положенням законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про захист персональних даних».

У АС «ІРЦ» захисту від несанкціонованого доступу підлягає вся інформація, а також ПЗ, призначене для її створення та обробки.

У АС «ІРЦ» функціонує комплексна система захисту інформації, що забезпечує:

- розмежування доступу користувачів і програм користувачів до інформації;
- виявлення та реєстрацію спроб порушення розмежування доступу;
- автоматизовану ідентифікацію користувачів і експлуатаційного персоналу при зверненні до ресурсів АС «ІРЦ»;
- реєстрацію фактів порушення доступу;
- протоколювання дій користувачів, включаючи доступ із зовнішніх систем;
- заборону на несанкціоновану зміну конфігурації АС «ІРЦ»;
- виявлення, ідентифікацію та видалення комп'ютерних вірусів на серверах системи;
- захист бази даних, звітної, архівної інформації від несанкціонованого доступу та фізичного руйнування;
- захист інформації від спотворення та несанкціонованого використання при взаємодії структурних складових АС «ІРЦ» через канали зв'язку;
- захист цілісності даних від руйнувань при аварійних режимах і збоях в електроживленні АС «ІРЦ».

У АС «ІРЦ» передбачено захист інформації, що передається, від несанкціонованого доступу засобами криптозахисту, для чого забезпечено:

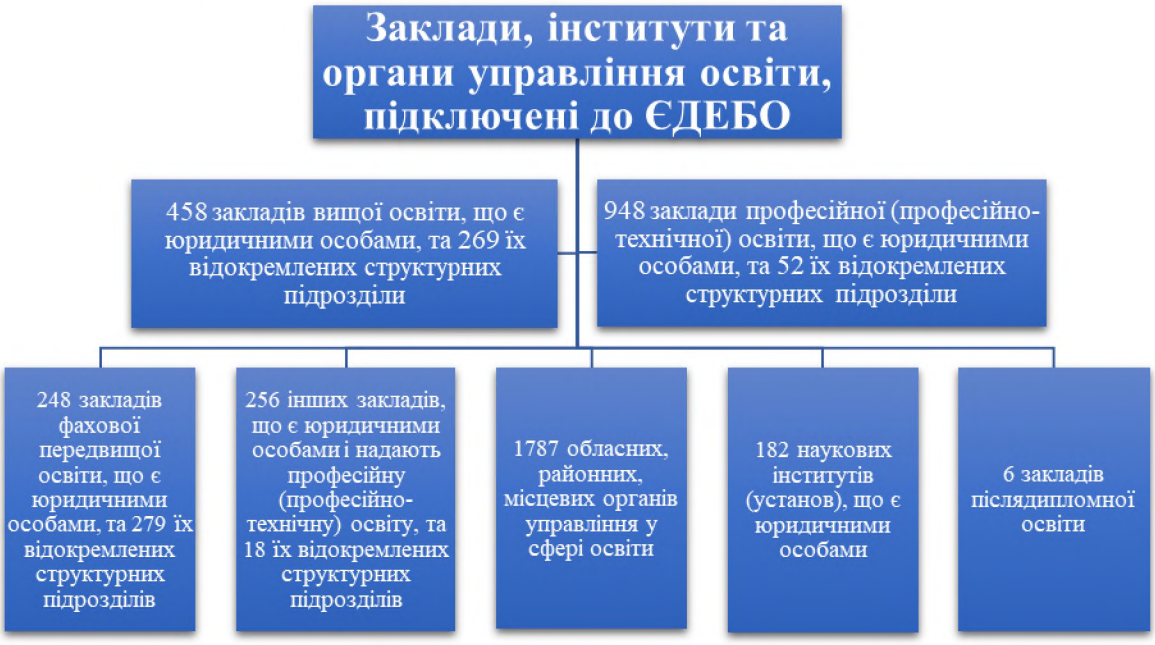
- шифрування з гарантованою стійкістю та імітозахистом інформації, яка передається через канали зв'язку між об'єктами автоматизації;
- криптографічне перетворення інформації, що передається через відкриті IP-мережі загального користування;
- авторизацію електронних документів засобами формування і перевірки КЕП;
- керування і розподіл ключової та ідентифікуючої інформації;
- відповідність законодавству України у частині захисту інформації.

Під час війни для сталості роботи системи було вжито ряд заходів: реплікація на AWS, використання більш надійного SSL-сертифікату, постійне резервування тощо.

ЄДЕБО: розвиток, реагування на освітні виклики воєнного періоду

Наразі до ЄДЕБО, яка функціонує з 2011 року, підключено усі заклади освіти, наукові інститути (установи), що надають ліцензовані державою послуги у сферах вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), післядипломної освіти в Україні, обласні, районні, місцеві органи управління у сфері освіти (рис. 1).

Крім того, до Реєстру суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО включено 17 282 заклади середньої освіти.

На теперішній час відображення вступних кампаній до закладів вищої освіти повністю переведено в електронну форму з використанням ЄДЕБО. Оповіщення громадськості про перебіг вступної кампанії (про ліцензований обсяг, кількість місць, що фінансуються за державним замовленням та за кошти

фізичних (юридичних) осіб, вартість навчання за спеціальностями (спеціалізаціями, освітніми програмами), осіб (прізвища та ініціали), які подали заяви на вступ, їх рекомендування до зарахування й зарахування до закладів освіти тощо) відбувається на спеціалізованих інформаційних вебсайтах України за даними ЄДЕБО, у тому числі з 2019 року – безпосередньо на вебсайті ЄДЕБО[47].

У 2022 році в умовах воєнного стану в Україні з метою посилення безпеки вступників було внесено значні зміни до порядків прийому на навчання для здобуття вищої, фахової передвищої освіти. На виконання зазначеного було доопрацьовано програмне забезпечення ЄДЕБО, зокрема реалізовано:

- можливість дистанційного подання заяв на вступ за усіма освітніми траєкторіями в особистому електронному кабінеті вступника. Для цього електронний кабінет вступника було оптимізовано – впроваджено єдиний кабінет для вступу за усіма траєкторіями вступу, у тому числі додано можливість електронного вступу з документом про базову середню освіту;

- участь у конкурсному відборі за результатами єдиного вступного випробування. Наприклад, для наймасовішої траєкторії вступу – на основі повної загальної середньої освіти – за результатом національного мультимедійного тесту (з української мови, математики та історії) та мотиваційним листом, а для окремих траєкторії вступу – виключно за мотиваційним листом;

- доповнення спеціальних умов участі в конкурсному відборі категорією «Особи, місце проживання яких зареєстровано (задекларовано) на особливо небезпечній території» та відповідні зміни до порядку конкурсного відбору.

В ЄДЕБО міститься інформація про зарахування, переведення, поновлення, відрахування, завершення навчання тощо здобувачів вищої освіти в Україні з 2012 року, здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти – з 2013 року, здобувачів фахової передвищої освіти – з 2020 року.

Виготовлення студентських і учнівських квитків державного зразка здобувачам вищої та професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється з використанням даних ЄДЕБО починаючи з 2014 року, документів про вищу та професійну (професійно-технічну) освіту – з 2015 року, документів про фахову передвищу освіту – з 2020 року.

Наприкінці 2021 року в ЄДЕБО реалізовано модулі для відображення зарахування на навчання іноземців (з урахуванням особливостей цього процесу), внесення інформації щодо внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності у сферах вищої та фахової передвищої освіти, реалізовано формування в ЄДЕБО замовлень документів про освіту за освітньо-науковим ступенем доктора філософії (освітньо-творчим ступенем доктора мистецтв).

З 2018 року в ЄДЕБО реалізовано процес електронного ліцензування провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, з 2019 року – професійної

[47] https://vstup.edbo.gov.ua/

(професійно-технічної) освіти, з 2020 року – фахової передвищої освіти та післядипломної освіти.

З 2019 року до ЄДЕБО вноситься інформація про акредитацію освітніх програм, спеціальностей, напрямів підготовки у сфері вищої освіти, з 2021 року – у сфері фахової передвищої освіти.

ЄДЕБО містить п'ять реєстрів та інформаційні сервіси (рис. 2), які з 2018 року функціонують у відкритому доступі на вебсайті бази[48].

Реєстри та сервіси Єдиної державної електронної бази з питань освіти

З початком військової агресії Російської Федерації проти України зазначені реєстри та сервіси набули особливого значення, адже з їх використанням особи, які здобули освіту в Україні та/або є педагогічними, науково-педагогічними працівниками закладів освіти України й вимушено залишили місця проживання (стали внутрішньо переміщеними особами або виїхали за кордон), можуть підтвердити здобуття освіти (певного освітнього (освітньо-кваліфікаційного, освітнього професійного) рівня) та/або роботу в зазначених закладах освіти не маючи на руках документів про освіту та/або про роботу в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

На вебсайті ЄДЕБО громадськість може відслідковувати перебіг вступної кампанії для здобуття вищої та фахової передвищої освіти з будь-якої точки світу: доступною є інформація про конкурсні пропозиції на вступ до закладів освіти та подані вступниками заяви, можливий пошук конкурсних пропозицій за

[48] https://info.edbo.gov.ua/

обраними параметрами вступу, відображаються статистичні дані вступних кампаній у різних розрізах.

На згаданому вебсайті доступний сервіс для отримання особою виписки з наявними в ЄДЕБО відомостями про неї щодо даних про навчання для здобуття вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти та документів про здобуту загальну середню, професійну (професійно-технічну), фахову передвищу, вищу освіту.

Також на вебсайті функціонує сервіс підтвердження дійсності довідок про навчання іноземців, виданих закладами освіти.

Наразі в ЄДЕБО триває формування єдиної електронної системи моніторингу працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, в якій міститиметься інформація про працевлаштування випускників закладів освіти (за даними Пенсійного фонду України). Ця система функціонуватиме у відкритому доступі.

Для верифікації інформації, яку внесено (вноситься) до бази налаштовано взаємодію ЄДЕБО з державними електронними інформаційними ресурсами:

Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, держателем якого є Міністерство юстиції України, – з метою верифікації внесених до ЄДЕБО відомостей про заклади освіти, органи управління освітою тощо;

Державним реєстром фізичних осіб – платників податків, держателем котрого є Державна податкова служба України, – з метою верифікації внесених до ЄДЕБО реєстраційних номерів облікових карток платників податків (РНОКПП).

Також реалізовано взаємодію з інформаційно-комунікаційною системою Українського державного центру міжнародної освіти МОН, програмно-апаратним комплексом «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» тощо.

В ЄДЕБО забезпечується кіберзахист з дотриманням законодавства у сфері захисту інформації. Для захисту інформації в інформаційно-комунікаційній системі ЄДЕБО у 2022 році модернізовано комплексну систему захисту інформації, в якій запроваджено сучасні організаційно-правові та інженерно-технічні заходи безпеки разом із застосуванням апаратних, програмно-апаратних та програмних засобів захисту від несанкціонованого доступу, а також для криптографічного захисту інформації.

ЄДЕБО розвивається навіть в умовах воєнного стану, розширюється спектр реалізованих функцій, що автоматизують освітні послуги, і на сьогодні вже неможливо уявити інформаційну частину сфери освіти без неї.

Вебплатформа дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» як сучасний онлайн-ресурс для змішаного та дистанційного навчання для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників

У 2020 році українська освіта зустрілася з труднощами, спричиненими пандемією захворювання COVID-19. Щоб допомогти вчителям і учням організувати змішане та дистанційне навчання у період карантину, навесні 2020 року був започаткований телевізійний проект «Всеукраїнська школа онлайн»[49]. Увесь квітень-травень українські вчителі виходили в ефір на провідних телеканалах України і на youtube-каналі МОН і навчали учнів 5-11, а згодом і 1-4 класів.

З часом приватна ініціатива переродилася в державний проект із ширшими цілями: створити вебплатформу не як тимчасове рішення на випадок карантину, а як інструмент безпечної, доступної, якісної освіти. МОН з державною установою «Український інститут розвитку освіти» й Міністерством цифрової трансформації розробили таку платформу «Всеукраїнська школа онлайн», доступну у всіх куточках України, зокрема й на тимчасово окупованих територіях.

Державну ініціативу підтримали і донори: за сприяння швейцарсько-українського проекту «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (DECIDE) було розроблено платформу, Представництво ЮНІСЕФ в Україні підтримало роботу над покращенням доступності та інклюзивності матеріалів, Міжнародний фонд «Відродження» забезпечив розроблення кабінету вчителя і мобільних додатків (до речі, 75% користувачів заходять на платформу через смартфони), представники бізнесу компанії «Київстар», Vodafone, Lifecell надали безкоштовний доступ до «Всеукраїнської школи онлайн».

Офіційно платформа стартувала 11.12.2020. У червні 2022 року на платформі розміщено 2199 уроків, які забезпечують 73 курси.

Всеукраїнська школа онлайн — це українська онлайн-платформа для **змішаного** та **дистанційного** навчання учнів та методичної підтримки вчителів 5-11 класів. Заплановано й розроблення курсів для початкової школи. Матеріали спрямовані на підтримання організації освітнього процесу.

Курс — набір різних видів навчальної діяльності, які в сукупності становлять зміст навчання з одного предмета для одного класу.

Описова частина курсу — загальні відомості про курс та особливості його проходження учнями (є тільки в завершених курсах з української мови (8-11 класи), алгебри (7-11 класи) й геометрії (8-11 класи).

Програма — навчальна програма курсу (сформована на основі чинної навчальної програми, затвердженої МОН, тематичне планування (перелік і тематика дистанційних курсів) затверджене наказом МОН від 26.10.2020 № 1315

[49] https://lms.e-school.net.ua/

«Про деякі питання забезпечення дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти у 2020 - 2021 роках).

Урок є складовою курсу і містить щонайменше одне або кілька навчальних відео (сукупною тривалістю не менше 5 хвилин, тривалість кожного відео – не більше 15 хвилин). Відео створені з використанням інфографіки, слайдів й анімації, що дозволяє ***утримувати увагу*** учнів. ***Транскрипти*** розширюють доступність навчального матеріалу для дітей з особливими освітніми потребами.

Кожен урок містить щонайменше один ***конспект*** уроку у вигляді файла PDF. Конспекти для самопідготовки доповнюють та розширюють тему відеоматеріалів, а також містять різноманітні активності, які дозволяють зробити урок інтерактивним. Наприклад, це інтерактивні покликання для проведення онлайн-екскурсій, відео квестів, які проводяться за допомогою Qr Code, використання інтерактивних вправ у програмах Kahoot, Learning apps, Padlet. Крім того, конспекти для самопідготовки розвивають у дітей пізнавальну активність і заохочують до проведення дослідницької діяльності.

Тест для самоконтролю (не менше 5 тестових завдань) учень може проходити необмежену кількість разів. Допускається створення тестових завдань таких типів: з вибором однієї або кількох правильних відповідей; на введення чисел; з короткою відповіддю. Тестові завдання є засобом для тренування умінь і навичок та для самоперевірки, допомагають учням отримувати конструктивний зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання.

Підсумковий тест до теми (10-15 завдань) учень може пройти тільки один раз. Результат зараховується у навчальний прогрес і відображається в журналі (доступному в кабінеті вчителя).

Підсумковий тест до курсу учень може пройти тільки один раз. Результат зараховується у навчальний поступ і відображається в журналі. Є тільки в завершених курсах з української мови (8-11 класи), алгебри (7-11 класи) й геометрії (8-11). З алгебри й української мови – щонайменше по 60 тестових завдань; з геометрії – щонайменше по 40.

Представництво ЮНІСЕФ в Україні підтримало розроблення освітніх матеріалів для вебплатформи дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн», що сприяло покращенню доступності та інклюзивності матеріалів. Зокрема, за підтримки ЮНІСЕФ було:

проведено навчальні вебінари для вчителів та методистів з питань інклюзивності. Під час вебінарів розглядалися приклади застосування універсального дизайну під час розроблення уроків ВШО;

розроблено практичні рекомендації «Як зробити онлайн-уроки інклюзивними», в яких учителі знайдуть поради та приклади для планування та реалізації онлайн-навчання, використання наочності та візуалізації, зважаючи на

багатоманітність учнів, їхніх потреб та можливостей. Ці рекомендації будуть користні при розробленні наступних уроків ВШО[50].

Щоб забезпечити ширшу доступність ВШО для учнів, у тому числі й учнів з особливими освітніми потребами, за підтримки ЮНІСЕФ до уроків ВШО створюються аудіодискрипції. Це лаконічні, детальні описи предметів, процесів і явищ та іншого, що використовується у відео. Вони дають учням з порушеннями зору ширший доступ до сприймання візуального контенту. На сьогодні створено понад 1500 таких описів.

Вебплатформа дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» увійшла до 30 видатних українських проектів, створених за часи Незалежності, за версією видання Liga.net та міжнародної організації Project Management Institute.

Глобальний договір ООН в Україні визнав «Всеукраїнську школу онлайн» найкращим проектом 2021 року в категорії «Суспільство».

У 2021 році «Всеукраїнська школа онлайн» отримала нагороду «Партнерство. Відкритий Уряд».

Всеукраїнська школа онлайн стала важливим ресурсом для учнів у період дії воєнного стану. Різко збільшилася кількість відвідувань уроків і переглядів відео: зі 120 тисяч переглядів у лютому 2022 року до 1,5 млн переглядів у березні і 1,4 млн у квітні 2022 року. Станом на кінець червня зафіксовано 5 млн переглядів відео.

Методистами Українського інституту розвитку освіти розроблено «Путівник по Всеукраїнській школі онлайн»[51]: як швидко зареєструватися на платформі, як розібратися в інтерфейсі ВШО, які організоване оцінювання на платформі; як організувати дистанційне й змішане навчання з допомогою матеріалів ВШО, які на платформі є можливості для дітей з особливими освітніми потребами.

Також завдяки благодійній організації Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» путівник був перекладений англійською мовою[52], що допомагає вчителям за кордоном, які працюють з українськими дітьми, організувати роботу з платформою.

Розроблено низку методичних рекомендацій щодо використання матеріалів «Всеукраїнської школи онлайн» в освітньому процесі:

Методичні рекомендації, розроблені Українським інститутом розвитку освіти[53].

Методичні рекомендації, розроблені громадською спілкою «Освіторія»[54].

---

[50] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/inklyuzyvna-osvita.pdf

[51] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/vseukrayinska-shkola-onlajn-4.pdf

[52] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/vseukrayinska-shkola-onlajn-angl..pdf

[53] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/mr-1315-1.pdf

[54] https://lms.e-school.net.ua/meta_user/teacher_guidelines/

Також МОН спільно з Українським інститутом розвитку освіти за підтримки ЮНІСЕФ розробили курс про організацію змішаного й дистанційного навчання з допомогою матеріалів Всеукраїнської школи онлайн[55].

Забезпечення програмно-апаратних інфраструктурних освітніх потреб учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану

У продовження проекту «Ноутбук кожному вчителю» МОН працює над постачанням комп'ютерної техніки для вчителів. За підтримки ЮНІСЕФ та Інституту освітньої аналітики проведено всеукраїнське опитування громад для визначення технічних потреб внутрішньо переміщених учасників освітнього процесу.

Для забезпечення цих потреб у травні МОН підписало угоду про партнерство з компанією «Google» про передачу 43 тисяч ноутбуків. Окрім цього, перша партія ноутбуків у розмірі 5 тисяч від ЮНІСЕФ вже прибула до України та розподіляється між педагогічними працівниками пошкоджених і зруйнованих закладів освіти. На сьогодні отримана підтримка покриває 25% від загальної потреби, тому пріоритетом МОН є продовження переговорів і вихід на нових виробників комп'ютерного обладнання для забезпечення технікою кожного вчителя, який потребує допомоги. Також ініційовано опитування щодо освітніх потреб закладів фахової передвищої та вищої освіти.

За результатами Всеукраїнського опитування, яке проводилося МОН спільно з Державною науковою установою «Інститут освітньої аналітики», Освітнім Кластером у партнерстві з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), Міжнародною неурядовою організацією (МНДО) «Save the Children» та іншими партнерами в травні 2022 року (листи МОН від 06.05.2022 № 1/4916-22 та від 30.05.2022 № 1/5736-22), існує наступна потреба на комп'ютерне обладнання для забезпечення доступу до освіти, організації дистанційного навчання:

ноутбуки для педпрацівників ЗЗСО та ЗПТО - 165 309 одиниць;

планшети для здобувачів освіти - 202 562 одиниць.

За результатами домовленостей МОН з партнерами з розвитку, станом на 21.06.2022 року підтверджена поставка 48 000 ноутбуків для педагогічних працівників ЗЗСО та ЗПТО:

5 000 ноутбуків, які передаються на підставі листа МОН до Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ від 17.03.2022 № 1/3491-22;

43 000 ноутбуків, які передаються на підставі Угоди про партнерство між МОН та компанією Google від 23.05.2022 № 1/5394-22.

За дорученням Міністра освіти і науки України Шкарлета Сергія Миколайовича, першочергово має бути здійснено забезпечення потреб педагогічних працівників, які працюють у ЗЗСО та ЗПТО, що постраждали (були пошкоджені чи зруйновані) внаслідок агресії російської федерації (І етап).

[55] https://www.youtube.com/playlist?list=PLVW_Af0RV6bZntwEFW6PgTosEekv41wCQ

ІІ етапом партнерам із розвитку рекомендується пропорційно закривати потреби всіх педпрацівників закладів освіти по мірі надходження Україні допомоги (пріоритетність щодо конкретних закладів і педпрацівників визначатиметься місцевими органами управління освітою як найбільш наближеними суб'єктами до кінцевих отримувачів допомоги).

Наприкінці квітня 2022 року надійшло підтвердження щодо поставки 5000 ноутбуків від ЮНІСЕФ. Тоді для закриття І черги було рекомендовано визначити 10 областей, в яких постраждало найбільше закладів освіти (були зруйновані чи пошкоджені). Інформація щодо пошкоджень закладів освіти щотижня оперативно надається місцевими органами управління освітою та оновлюється вебсайті «Освіта під загрозою»[56].

До переліку таких областей станом на 30 квітня 2022 року увійшли: Донецька, Житомирська, Запорізька, Київська, Луганська, Миколаївська, Сумська, Харківська, Херсонська, Чернігівська області:

Харківська (зруйновано - 51, пошкоджено - 320)

Запорізька (зруйновано - 18, пошкоджено - 9)

Чернігівська (зруйновано - 10, пошкоджено - 120)

Миколаївська (зруйновано - 7, пошкоджено - 123)

Луганська (зруйновано 6, пошкоджено 128), актуальну інформацію неможливо зібрати через бойові дії

Херсонська (зруйновано - 4, пошкоджено - 63)

Київська (зруйновано - 3, пошкоджено - 113)

Донецька (зруйновано - 1, пошкоджено - 329), актуальну інформацію неможливо зібрати через бойові дії

Житомирська (зруйновано - 1, пошкоджено - 77)

Сумська (зруйновано - 1, пошкоджено - 45).

Для надання рекомендацій ЮНІСЕФ щодо пріоритетного забезпечення педпрацівників 5 000 ноутбуками, Міністерством було організовано оперативний збір потреб у комп'ютерному обладнанні для забезпечення можливості педпрацівникам постраждалих ЗЗСО та ЗПТО продовжувати працювати (лист МОН від 30.04.2022 № 22/21-22).

За результатами інформації, наданої обласними департаментами освіти і науки, загальна потреба за цим критерієм на початок травня 2022 року становила 17 876 ноутбуків.

35 ноутбуків із 5 000 було передано на потреби педпрацівників Міжнародної української школи - державної міжнародної школи дистанційного навчання, яка з початку війни забезпечувала доступ до освіти для українських дітей за кордоном.

Решту 4 065 ноутбуків за узгодженням із ЮНІСЕФ та обласними департаментами освіти і науки було рекомендовано розподілити порівну між 6

[56] https://saveschools.in.ua/

областями, потреба яких становила більше 1 000 девайсів (по 583 ноутбуки на Житомирську, Київську, Миколаївську, Сумську, Харківську, Чернігівську області).

Кількість ноутбуків для Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей була визначена відповідно до їх індивідуальних запитів чи спроможностей на той час організувати прийняття та забезпечення педпрацівників ноутбуками (напр., заявлена потреба Донецької області - 963 ноутбуки, проте за проханням керівництва департаменту кількість ноутбуків для забезпечення І черги зменшилась до 229).

За результатами забезпечення ноутбуками від ЮНІСЕФ, залишається незакрита потреба І етапу - 12 911 девайсів, яку планується закрити за рахунок очікуваних надходжень пристроїв в рамках благодійної допомоги від Google.

Щодо забезпечення 43 000 ноутбуків від Google, то МОН рекумендувало донору поділити весь пул на 2 черги:

1 чергою повністю забезпечуються незакриті потреби І етапу для педпрацівників постраждалих закладів - 12 911 ноутбуків 10 вищезгаданим областям;

2 чергою (30 089 ноутбуків, що залишаються після 1 черги) пропорційно закривають потреби всіх областей України та м. Києва, отримані за результатами Всеукраїнського опитування.

Очікується, що 2 чергою закриється біля 30% від усієї заявленої потреби для всіх областей України (не менше 20% на кожну область і м. Київ).

Таблиця1.

Моделювання розподілу ноутбуків освітянам згідно заявленої їх потреби в благодійній допомозі

Назва регіону	Надано Unicef (частина першого запиту)	Розподіл 43тис. від Google		Заявлена загальна потреба в планшетах	Заявлена загальна потреба в ноутбуках
		1 черга (дозабезпечення першого запиту)	2 черга (пропорційний розподіл залишку згідно другого запиту)		
Вінницька		0	1 970	5 988	9 653
Волинська		0	1 041	4 595	5 101
Дніпропетровська		0	2 959	4 166	14 498
Донецька	229	734	299	202	2 427
Житомирська	583	540	1 929	894	10 577
Закарпатська		0	912	8 119	4 469
Запорізька	409	0	2 165	26 562	11 017
Івано-Франківська		0	1 741	29 017	8 533
Київська	583	2 197	1 583	22 897	10 538
Кіровоградська		0	788	4 028	3 859
Луганська	676	157	146	22 136	1 549
Львівська		0	1 957	9 391	9 587

Назва регіону	Надано Unicef (частина першого запиту)	Розподіл 43тис. від Google		Заявлена загальна потреба в планшетах	Заявлена загальна потреба в ноутбуках
		1 черга (дозабезпечення першого запиту)	2 черга (пропорційний розподіл залишку згідно другого запиту)		
Миколаївська	583	1 592	90	16 167	2 614
Одеська		0	1 672	6 411	8 193
Полтавська		0	903	5 549	4 427
Рівненська		0	1 679	1 468	8 229
Сумська	583	865	738	1 773	5 063
Тернопільська		0	1 246	13 674	6 105
Харківська	583	5 233	537	1 277	8 448
Херсонська	153	483	226	79	1 741
Хмельницька		0	1 418	2 764	6 946
Черкаська		0	1 170	3 892	5 731
Чернівецька		0	402	745	1 971
Чернігівська	583	1 110	943	2 161	6 315
м. Київ		0	1 575	8 607	7 718
Усього	**4 965**	**12 911**	**30 089**	**202 562**	**165 309**

Важливий напрям роботи з партнерами з розвитку – надання вчителям та учням набору цифрових інструментів для оптимізації освітнього процесу. Серед пріоритетів співпраці – забезпечення шкіл зручними та легкими в адаптації сервісами для проведення занять і комунікації з учнями. Безкоштовний доступ до своїх продуктів надали компанії «Майкрософт», «Google» та «Zoom». Зокрема, отримано 500 тисяч ліцензій пакету «Microsoft Office 365 A1» для шкіл, надано 38 тисяч ліцензій «Microsoft 365 A3», що включають пакет «MS Office 365» та оновлення «Windows for Education» для всіх рівнів закладів освіти України. Google надає безкоштовний доступ до розширених можливостей сервісу «Google Workspace for Education» для коледжів і університетів України (T&L ліцензії).

Для ефективної роботи вчителя з різноманітними цифровими інструментами впродовж літа буде проведено серію тренінгів від Google та «Майкрософт» для підвищення рівня цифрової компетентності та використанням наданих сервісів для освітян.

Ще один важливий результат – згода Vodafone, Lifecell та Київстар про надання безлімітного нетарифікованого доступу до сервісів дистанційного навчання.

Висновки

Безумовною і безальтернативною світовою тенденцією останнього десятиріччя є тенденція розвитку інформаційного суспільства. Урядом України також проводиться поглиблення інформатизації національної економіки, широкого запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери суспільного життя.

Інформатизація освітньої галузі в Україні вже має здобутки. Цифрові технології все активніше використовуються для вдосконалення організації освітнього процесу та покращення управління в школах, коледжах, університетах. Для управління на центральному рівні створено ряд освітніх реєстрів, функціонують освітні інформаційні системи, за допомогою яких збирається, обробляється, зберігається різноманітна статистична та адміністративна інформація. На сьогодні уявити сучасну освіту без інформаційних технологій неможливо.

Утім в освітній галузі залишаються та з'являються нові проблеми, які необхідно розв'язувати. Зокрема, 2022-2023 навчальний рік буде невідворотно передбачати застосування дистанційної та змішаної форм навчання, вимушене використання яких зумовлено безпековими ризиками. Провадження ефективного дистанційного та змішаного навчання потребує вирішення багатьох технічних завдань із залученням сучасних комп'ютерних технологій.

Серед головних викликів, які постали у сфері інформатизації освіти, можна зазначити такі.

Подолання нерівності доступу закладів освіти, педагогів, здобувачів освіти до інформаційно-комунікаційних технологій. Така нерівність, яка ще більше загострюється через внутрішні переміщення учасників освітнього процесу з безпекових мотивів та їх вимушений виїзд за межі країни, спричинена відсутністю у деяких місцевостях швидкісного Інтернету; недостатністю фінансування закладів освіти в частині комп'ютерного забезпечення освітнього процесу та застосування мультимедійного контенту у навчанні; соціально-економічною обмеженістю сімей щодо надання можливості їхнім дітям використовувати комп'ютери для дистанційного/змішаного навчання під час війни тощо.

Необхідність створення єдиної інформаційної платформи для відповідних сегментів системи освіти, передусім повної загальної середньої освіти, яка є обов'язковою для всіх громадян України відповідно до ст. 53 Конституції України. Опитування учасників освітнього процесу свідчать, що використання нестандартизованого, неуніфікованого освітнього контенту ускладнює доступ до інформації та сприйняття навчального матеріалу.

Забезпечення безпечної та швидкої взаємодії між великою кількістю освітніх баз даних, оскільки їхня розрізненість й різноманіття інформації та форматів даних ускладнює користування освітнім контентом, не дає змоги отримати достовірну інформацію про стан системи освіти України.

Створення на національному рівні інформаційних баз з індивідуальними деперсоналізованими даними про здобувачів освіти та педагогічних працівників, а також відповідних державних освітніх реєстрів. У розвинених країнах світу вже більше десятиріччя такий інструментарій використовується як основа для ідентифікації освітньої траєкторії здобувача освіти. За рівнем успішності його

реалізації в дорослому житті оцінюється якість освітніх послуг та ефективність функціонування закладів освіти. Індивідуальні дані педагогічних працівників забезпечать облік реальної чисельності педагогічного персоналу закладів освіти.

Подолання спротиву інформаційним новаціям консервативної частини учасників освітнього процесу, зумовленого порівняно невисоким рівнем опанування ними ІТ технологіями. З огляду на це, МОН зідйснює посилену комунікаційну кампанію та ритмічно ініціює загальнонаціональні безкоштовні відкриті для всіх ІТ навчання (використання засобів Google Workspace, MS 365 тощо).

Прискорене вирішення завдань цифровізації освітніх процесів в контексті зменшення негативного впливу війни на освітній процес.

Наразі МОН проводить інтенсивну роботу з напрацювання дієвих сценаріїв з розв'язання зазначених проблем, вдосконалює та уніфікує в цьому контексті низку освітніх інформаційних систем та централізованих інформаційних баз.

Національна комісія зі стандартів державної мови.

Національна комісія зі стандартів державної мови (далі - Комісія) здійснює опрацювання та утвердження стандартів української мови як державної. Завданням Комісії є збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад. Рівень володіння державною мовою, зокрема, Президентом України, Прем'єр-міністром України, Першим віце-прем'єр- міністром України, Віце-прем'єр-міністром України, іншими членами Кабінету Міністрів України, першими заступниками та заступниками міністрів, керівниками інших центральних органів виконавчої влади та їх заступниками, Секретарем Ради національної безпеки і оборони України та його заступниками, Головою Служби безпеки України та його заступниками, Головою Служби зовнішньої розвідки України та його заступниками, Генеральним прокурором та його заступниками, державними службовцями та іншими, засвідчується державним сертифікатом, що видається Комісією.

За допомогою вебплатформи «Банк тестових завдань»[57], ІС «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою»[58] Комісія виконує функції, порушення або переривання у виконанні яких може призвести до негативних наслідків для населення, суспільства, соціально- економічного стану та національної безпеки й оборони України.

Іспитування проводиться за допомогою комплексної інформаційно-комунікаційної іспитової системи для визначення рівня володіння державною

[57] bank.mova.gov.ua

[58] rds.mova.gov.ua

мовою[59], що побудована на платформі Open edX, і компонентами якої є «Банк тестових завдань» та інформаційна система «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою».

У цілому система працює, але потребує внесення значних змін та доопрацювань як в інтерфейсі користувача стосовно відповідності змісту сертифікатів, які видаються, так і в переліку інформації, яка відображається в особистому кабінеті.

Більша частина функціоналу, яка повинна базуватися на наявних відомостях про осіб, які формують запит на право потрапити на іспит удруге, не дає змоги виконати ці дії автоматично, що спричиняє незручності в роботі користувачів і призводить до постійного долучення працівників Комісії, що в свою чергу може спричинити або допустити виникнення корупційного ризику. Тобто, система має низку недоопрацювань, які спричинені відсутністю попереднього поглибленого тестування програмного забезпечення, що повинно було унеможливити здачу системи у промислову експлуатацію.

Для підвищення рівня кіберзахисту система, яка експлуатується, повинна була пройти відповідне тестування з боку сертифікованих установ і мати відповідні документи відносно безпеки (має бути сертифікованою).

Розміщення та функціонування інформаційної системи забезпечується хмарним сховищем для державних структур відповідно договору від 26.01.2022 № НС-10 з ТОВ «ДЕ НОВО», яке має відповідний сертифікат комплексної системи захисту інформації від ТОВ «ЗАХИСТ.ЮЕЙ», що зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України і засвідчує, що комплексна система захисту інформації інформаційно-комунікаційної системи «Розподілена платформа хмарних обчислень для надання послуг публічної, колективної та приватної хмари, за моделями «інфраструктура як сервіс» (IaaS) та «платформа як сервіс» (PaaS)», що належить ТОВ «ДЕ НОВО», забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів із технічного захисту інформації. Вимоги до умов експлуатації об'єкта експертизи визначено у відповідному розділі Експертного висновку. Функції адміністрування відповідно до договору покладені на авторизовану відповідальну особу від Комісії.

У зв'язку з тим, що приміщення, в якому розташована Комісія на правах оренди, не має відповідно побудованої комплексної системи захисту інформації (а лише затверджений план дій на проектування та побудову в майбутньому), система має багато вразливостей.

Повномасштабна військова агресія російської федерації проти України як незалежної держави спричинила ускладнення щодо відкриття центрів іспитування на базі уповноважених установ (організацій) у містах, які наближені до лінії воєнного зіткнення, що спричинено небезпекою для життя як осіб, які

[59] exam.mova.gov.ua

хочуть пройти процедуру іспиту, так і персоналу іспитових центрів, що надають таку можливість.

Станом на 19.07.2022 на території України, зокрема тієї її частини, яка є підконтрольною державній владі України, працює 31 уповноважена установа, з якими укладені договори про відшкодування витрат за надання послуг з проведення іспитів та/або перевірки результатів іспитів на рівень володіння державною мовою, відповідно до яких організовано іспити для визначення рівня володіння державною мовою для осіб, визначених частиною першою статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», які зобов'язані володіти державною мовою для виконання службових обов'язків, та осіб, які мають намір набути громадянство України.

Для поліпшення умов та можливостей інформаційної системи Комісія пропонує спроектувати, розробити та впровадити в іспитовій системі додатковий механізм автоматизованого прокторингу, який гарантовано надаватиме можливості дотримання принципів доброчесності під час складення іспитів.

Крім того, необхідно забезпечити організаційну підтримку та технічну можливість зберігання в Реєстрі державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою інформації щодо кожного власника сертифіката його ідентифікатор, унікальний номер запису в реєстрі в базовому Єдиному державному демографічному реєстрі.

В інформаційних системах Комісії для ідентифікації користувачів та підвищення рівня зручності використовуються сервіси, які надає портал id.gov.ua.

Попри проблеми Комісія продовжує роботу, спрямовану на покращення організації іспитів для визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою для виконання службових обов'язків, та осіб, які мають намір набути громадянство України. Додатково Апарат Комісії виконує роботу, спрямовану на поширення та популяризацію української мови: надає матеріали на порталі mova.gov.ua, у соціальних мережах і на офіційному телеграм каналі для інформування та поширення новин щодо питань стандартів державної мови та змін в іспитовій системі.

Державна служба якості освіти України.

Відповідно до Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX, Державній Службі якості освіти України (далі – Служба) визначені наступні завдання:

- у сфері «Інформатизація науки, освіти і культури» - Створення, розвиток та забезпечення функціонування інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти;

- у сфері «Міжнародне співробітництво» - Реалізація проектів міжнародної технічної допомоги у секторах електронного урядування, розвитку адміністративних послуг, цифровізації.

Наявний стан виконання завдання «Створення, розвиток та забезпечення функціонування інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти».

Завданням інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти (далі - ІАС) є забезпечення автоматизованого збору, обробки, аналізу інформації про освітні та управлінські процеси закладів освіти під час проведення процедур (заходів), передбачених внутрішньою та зовнішньою системи забезпечення якості освіти. Зокрема під час:

- самооцінювання закладами освіти власної освітньої діяльності;
- інституційних аудитів закладів освіти;
- сертифікації педагогічних працівників;
- моніторингових досліджень, у тому числі опитувань учасників освітнього процесу;
- заходів державного нагляду (контролю).

В системі реалізовано усі необхідні модулі для забезпечення виконання поставлених перед системою завдань. Розроблено алгоритми робочих процесів, каталоги форм та типів документів, шаблони повідомлень для користувачів системи, більш ніж 30 шаблонів форм документів для заповнення опитувальників респондентів, 10 шаблонів візуалізованих статистично-аналітичних звітів для аналізу результатів реалізованих процесів (заходів).

Розроблено інструкції користувачів ІАС з різними правами доступу до системи, у тому числі відеоінструкції «Керівник школи», «Виконавець», «Розробник форм та робочих процесів», «Керівний склад», «Адміністратор».

Проводяться тестові випробування (апробація) функціональності робочих процесів «Інституційний аудит», «Самооцінювання», «Сертифікація» «Дистанційний збір даних».

В процесі розробки нормативно-правові акти щодо впровадження інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти.

Проводяться заходи з популяризації системи серед директорів шкіл.

Проблеми

У зв'язку з підвищеним рівнем кіберзагроз спільно з розробником проводяться роботи з підвищення рівня кібербезпеки ІАС, планується створення модуля для двофакторної автентифікації користувачів системи.

Досягнення

За результатами проведених апробацій процесу «Самооцінювання» у період з 23 червня по 01 липня поточного року в 23 закладах загальної середньої

освіти і тестових випробувань процесу «Інституційний аудит» в ІАС тривають роботи з внесення змін до форм документів, опитувальників, алгоритмів робочого процесу, візуалізованих статистично-аналітичних звітів.

Отримано позитивні відгуки від потенційних стейкхолдерів інформаційної системи, які брали участь в апробації системи.

Тривають роботи з наповнення системи формами документів, новими статистично-аналітичними звітами та новими процесами, які можна реалізувати з використанням ІАС.

Служба *у сфері «Міжнародне співробітництво»* - Реалізація проектів міжнародної технічної допомоги у секторах електронного урядування, розвитку адміністративних послуг, цифровізації співпрацює з проектами супровід урядових реформ в Україні (SURGe) та швейцарсько-українським проектом DECIDE - "Децентралізація для розвитку демократичної освіти".

В рамках проекту (програми) «Децентралізація для розвитку демократичної освіти (DECIDE)» (реєстраційна картка від 06.08.2021 № 4469-03) фінансові, інші ресурси та послуги не отримувались.

З початку повномасштабного військового вторгнення росії в Україну в межах ініціативи «Система забезпечення якості освіти», яка впроваджується в рамках проекту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe) розроблено вебсайт[60] для батьків дітей, які вимушено покинули Україну.

На цьому вебсайті батьки дітей, які перебувають за межами України, мають можливість знайти відповіді на найпоширеніші запитання щодо організації освітнього процесу для своїх дітей, оцінювання, переведення у наступний клас, отримання документів про освіту тощо.

Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ)**.**

Протягом останніх років відбулася низка системних зрушень та цифрових трансформацій в охороні здоров'я. Ухвалено підзаконних нормативно-правових актів, в яких електронна система охорони здоров'я (ЕСОЗ) і цифрові інструменти визначені як засадничі для розвитку сфери. Також розпочато впровадження ключових процесів та реєстрів, необхідних для існування інформаційного середовища у сфері охорони здоров'я.

Так, на сьогодні електронна система охорони здоров'я уже забезпечує надання цифрових медичних послуг для ***понад 34 млн українців і більше 5000 закладів охорони здоров'я***. У системі понад ***856 млн електронних медичних записів***, створених лікарями, понад ***47,1 млн електронних рецептів***, виписаних пацієнтам на ліки за програмою «Доступні ліки»; понад ***158 млн електронних направлень***, виписаних лікарями первинної та спеціалізованої допомоги.

[60] https://refugee-ed.sqe.gov.ua/

Ключові досягнення

У 2021 році МОЗ успішно реалізовано десятки цифрових проектів, серед яких – відомі пацієнтські послуги.

1. Електронні інструменти для вакцинації

Проведення та моніторинг охоплення вакцинацією від коронавірусної хвороби COVID-19 в Україні відбувається за допомогою відповідних інформаційно-комунікаційних систем та електронних інструментів:

✓ розроблено модуль імунізації в електронній системі охорони здоров'я;

✓ створено функціонал аналітичного обліку залишків вакцин та логістики в інформаційно-аналітичній системі MedData;

✓ розроблено окремий портал по вакцинації[61] та спільно з РНБО інформаційні панелі (дашборди), де відображаються дані щодо імунізації населення, поставок вакцин тощо.

Також сукупно за ініціативи МОЗ від початку вакцинальної кампанії від COVID-19 уже закуплено 597 ноутбуків та оптичних мишок для закладів охорони здоров'я, що проводять вакцинацію українців від COVID-19, за кошти спільного зі Світовим банком проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей».

2. Впровадження COVID-сертифікатів

За короткий час спільно з Мінцифри та НСЗУ, ДП «Медичні закупівлі України» було побудовано інфраструктуру для швидкого отримання COVID-сертифікатів та впроваджено обмін даними між іншими країнами через Довірчу мережу електронного здоров'я ЄС.

Україна стала однією з перших країн поза Європейським Союзом із цифровим сертифікатом, визнаним цілком сумісним із аналогічним документом ЄС, що свідчить про високий рівень довіри міжнародних партнерів до нашої країни загалом та електронної системи зокрема, і також робить подорожі українців до Європи доступнішими і відкриває в'їзд до України громадянам 82 країн Довірчої мережі. Наша країна приєдналася до продуктової інфраструктури COVID-сертифікатів ЄС – спільного середовища для уже понад 82 країн, що мають власні COVID-сертифікати та забезпечують їхнє взаємовизнання.

Передбачено ***внутрішній та міжнародний COVID-сертифікати України***, перший з яких призначений для використання всередині країни, інший – за її межами.

Існує кілька видів COVID-сертифікатів: про вакцинацію – для дорослих та дітей віком від 12 років, про негативний результат ПЛР-тесту та про одужання.

Згенеровано вже більше ***11,6 млн COVID-сертифікатів про вакцинацію***, ***понад 460 тис. про одужання, понад 21 тис. по ПЛР-тестуванню*** (у бета-тесті).

3. Запуск електронних лікарняних

[61] https://vaccination.covid19.gov.ua/

Електронні лікарняні – один із найважливіших кроків впровадження режиму без паперів у сфері охорони здоров'я. Реформувати їх намагалися майже 10 років. І цифра у понад 8,6 млн е-лікарняних – підтвердження того, наскільки ця послуга була необхідна українцям впродовж останніх років.

Серед досягнень варто виділити:

1. З червня 2021 року забезпечено технічну реалізацію та запуск перехідного періоду реформи е-лікарняних.

2. З 01 жовтня 2021 року відбувся повноцінний перехід всіх закладів охорони здоров'я на створення медичних висновків про тимчасову непрацездатність, які є підставою для формування електронних листків непрацездатності. Винятком є вичерпний перелік підстав, коли дозволяється використовувати паперові листки непрацездатності або інші документи.

3. Станом зараз опрацьовано понад 10 млн МВТН, на основі яких ***сформовано понад 8,6 млн електронних листків непрацездатності***.

4. Внесено зміни до 7 нормативно-правових актів для запуску реформи.

5. Розгорнуто контакт-центр, описано процеси реагування на типові помилки

4. Впровадження модулів плану лікування та чутливих даних, електронного рецепта для препаратів інсуліну

В електронній системі охорони здоров'я розроблено нові функціонали:

1. Модуль чутливих даних забезпечує ведення чутливих даних про лікування пацієнтів, а саме ВІЛ/СНІД, психічні розлади, замісна терапія.

2. План лікування та електронний рецепт для препаратів інсуліну.

З 1 жовтня за програмою «Доступні ліки» виписано більше 1 200 тис. електронних рецептів на інсуліни, якими скористалися тисячі пацієнтів на всій території України. Це означає, що пацієнти з діабетом отримали препарати безоплатно або з частковою доплатою. Гроші за пацієнтів відшкодує НСЗУ, яка має договори з аптеками. До програми реімбурсації інсулінів приєднано понад 6100 аптек.

5. План заходів на виконання Концепції розвитку електронної охорони здоров'я

Кабінетом Міністрів України схвалено п'ятирічний план заходів реалізації Концепції розвитку електронної охорони здоров'я. Цей документ є одним із ключових у процесі впровадження та розвитку eHealth в Україні. Його реалізація передбачена до 2025 року.

6. Навчальні курси для медичних працівників

Спільно з Мінцифри, НСЗУ, Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Українським католицьким університетом розроблено навчальний курс «Цифрові навички для медиків»[62]. Курс розміщений на національному порталі з розвитку цифрової грамотності Дія.Цифрова освіта. Його формат – 10 серій освітнього

[62] https://osvita.diia.gov.ua/courses/tsyfrovi-navychky-dla-medykiv

серіалу за участі лікарів, медичних і технічних експертів, представників органів влади.

Також Академією НСЗУ розроблено розширений онлайн-курс «Захист персональних даних при роботі з ЕСОЗ»[63] у партнерстві з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), Департаментом міжнародного розвитку Великобританії (UkAID) та ТОВ «Делойт Консалтинг».

7. Здійснено аналіз реєстрів та систем сфери охорони здоров'я

Вперше проведено інвентаризацію та аналіз існуючих реєстрів та інформаційно-комунікаційних систем сфери охорони здоров'я з метою їх оновлення та інтеграції до єдиного медичного інформаційного простору.

8. Розвиток інформаційно-аналітичної системи MedData[64]

✓ Нормативно-правове обґрунтування використання IAC MedData

Ухвалено постанову Кабінету Міністрів України від 19.01.2022 № 36 щодо впровадження та функціонування інформаційно-аналітичної системи «MedData», що дає змогу проводити комплексний аналіз даних щодо стану закупівель і моніторингу даних щодо забезпеченості адміністративно-територіальних одиниць товарами та послугами, закупленими за рахунок бюджетних коштів та/або з інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

✓ Функціонал медичної гуманітарної допомоги в MedData

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації до України перед державою гостро встала потреба постачання та обліку медичної гуманітарної допомоги, яка приходить в Україну в товарних обсягах. ДП «Медичні закупівлі України» розробило систему для обліку медичної гуманітарної допомоги в межах країни. За перші 100 днів активної фази війни розроблено:

29 пов'язаних між собою модулів для обліку гуманітарної допомоги, що отримує Україна, в нашій системі MedData, а саме:

- облік потреби закладів в медичних товарів та залишків товарів;
- облік працевлаштування внутрішньо-переміщених медичних працівників;
- інвентаризація надходжень гуманітарної допомоги на національні та регіональні склади;
- облік залишків стратегічного резерву;
- облік закупівель військових адміністрацій;
- погодження актів інвентаризації та інтеграція даних для створення прибуткових накладних;
- розподіл товарів на регіональні склади та інтеграція даних для створення видаткових накладних;
- облік пакування розподілених товарів на національних складах;

---

[63] https://www.youtube.com/playlist?list=PLmZBaYxOK5tjU12iON2sS7vkj5DpIJzVy

[64] https://meddata.com.ua/

- облік перевезень гуманітарної допомоги з національних до регіональних складів;
- облік залишків на регіональних складах та розподілу до кінцевих отримувачів (закладів охорони здоров'я);
- модуль аналітичної звітності;
- API для інтеграції даних на публічні дашборди.

Загалом МОЗ спільно з ДП «Медичні закупівлі України», ДУ «Центр громадського здоров'я» та іншими партнерами реалізовано медичної гуманітарної допомоги на суму понад 11 млрд гривень

✓ Функціонал збору потреби донорської крові в «MedData»

Розроблено модуль у системі «MedData», який збирає інформацію про потребу в донорській крові та забезпеченість центрів крові витратними матеріалами.

25 українських центрів крові надають інформацію в «MedData». Система автоматично розраховує потребу на кілька тижнів вперед.

Щорічно в Україні понад 500 тисяч людей стають донорами крові або плазми. Після початку повномасштабної війни Росії проти України ця кількість зросла в рази. Проте потреба у донорській крові завжди є актуальною.

✓ Збір залишків та потреби в «MedData»

2700 закладів охорони здоров'я подають потребу в медичних товарах, що плануються до закупівлі в рамках централізованих закупівель та ініціативи United24. Для оптимізації цього процесу використовується система «MedData». Таким чином, можна якісно планувати закупівлі та оперативно забезпечувати заклади охорони здоров'я необхідними медичними товарами.

✓ BI (аналітичні публічні дашборди) та chat-bot

ДП МЗУ було агреговано дані з ІАС «MedData» для їх зручного використання пацієнтами у публічних дешбордах. За їх допомогою користувачі отримують інформацію про наявність необхідних медичних товарів у лікарні; статус закупівельних процедур; орієнтовні дати поставок товарів в Україну тощо.

12 000 унікальних користувачів шукали інформацію за допомогою Telegram-боту про: товари, що закуповує ДП «Медичні закупівлі України», їх наявність у закладах охорони здоров'я, графік очікуваних поставок в Україну, найближчі пункти вакцинації.

✓ Функціонал протидії COVID19 у «MedData»

Розроблено облік вакцин від COVID та їхніх серій, додаткових даних, які сукупно представлені у машинозчитувальній формі Довідника вакцин. На основі цих даних забезпечується інтероперабельність документів про вакцинацію від COVID-19, у т. ч. можливість створювати та перевіряти COVID-сертифікати. База даних вміщує також кількісні дані про вакцини. Шляхом електронної взаємодії дані Довідника вакцин від COVID-19 доступні для медичних інформаційних

систем. Це дозволяє лікарям вносити дані про вакцинацію швидко і при цьому зменшує ймовірність помилок.

MedData також акумулює щоденні дані про залишки вакцин, шприців, боксів необхідних для протидії COVID-19. А також дозволяє закладам охорони здоров'я подавати залишки усіх визначених МОЗ складових, задіяних у протидії епідемії.

Партнери та стейкхолдери мають доступи 24/7 до інтерфейсів із актуальною узагальнюючою інформацією про описані компоненти протидії епідемії. Доступна генерація стандартизованих щоденних звітів.

✓ Функціонал модуль прогнозування потреби АРВ в MedData

Розроблено модуль прогнозування потреби АРВ у «MedData» для потреб фармменеджменту. На разі розроблений модуль має вбудовані алгоритми обрахунку потреби за схемами лікування, що дозволяє якісно контролювати запаси ліків даної нозології.

9. Розробка та впровадження системи управління запасами лікарських засобів та медичних виробів eStock

Станом на поточний час проведено комплексний аналіз однієї з opensource платформ по управлінню запасами лікарських засобів та медичних виробів OpenLMIS на предмет можливості використання в якості базового рішення. За результатами цього аналізу було:

- прийнято рішення розробляти eStock з нуля у відповідності до бачення бізнес-процесів та завдань, покладених на eStock
- розроблено технічне завдання на розробку перших модулів eStock, а саме модулі «Потреба» та «Закупівлі».

Поточний статус:

- проведений тендер на розробку перших модулів eStock;
- починаючи з грудня 2022 року планується пілотний запуск по збору потреби закладів охорони здоров'я України.

10. SAP Ariba

З метою інституціоналізації та контролю за виробничими функціями розпочалось поетапне впровадження системи управління закупівлями, яка забезпечує повний контроль над ланцюжком поставок - SAP у ДП «Медичні закупівлі України». Пошук кращих технологічних рішень є дуже важливим напрямом роботи. Таким рішенням для підприємства стала і SAP Ariba. За допомогою цієї платформи можна проводити тендери у зручному для всіх учасників форматі, оптимізуючи і діджиталізуючи наявні бізнес-процеси підприємства. На разі в ній зареєстровано понад 6 мільйонів постачальників у 56 різних категоріях товарів.

Серед вже успішно реалізованих кейсів - закупівля 400 ВАК-апаратів та 10 000 наборів витратних матеріалів для допомоги важкопораненим. Це дефіцитні

на українському ринку позиції, а завдяки маркетплейсу вдалося знайти постачальника лише за декілька днів при найменшій можливій вартості.

11. Реєстри лікарських засобів та медичних виробів

Протягом 2021 року команда ДП «Електронне здоров'я» провела комплексний аналіз національної та міжнародної нормативної бази, стандартів та підходів на тему функціонування державних реєстрів лікарських засобів та медичних виробів, спроектувавши цільову модель їх роботи в Україні.

Як перший крок до впровадження оновленої моделі їх роботи та з метою розблокування ряду цифрових проектів було розроблено та впроваджено MVP-версію нового Державного реєстру лікарських засобів, який наразі в процесі наповнення усіма даними з старого реєстру, що містить більше 11 тис. лікарських засобів.

У напрямі медичних виробів на разі проведена підготовка, проектування та завершується закупівля до створення MVP-версії Державного реєстру медичних виробів, який буде розроблено як оновлення Реєстру осіб відповідальних за введення медичних виробів. Реєстр буде першим медичним реєстром, який буде розроблятись із застосуванням Програмної платформи для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів Міністерства цифрової трансформації України.

12. Інформаційний простір системи крові України

Починаючи із кінця 2021 року й дотепер, МОЗ спільно із Українським центром трансплант-координації (УЦТК) проводить комплексний аналіз та проектування екосистеми ІТ сервісів, що могли б забезпечити виконання міжнародних норм та директив ЄС, стандарту ISBT128, впровадити принципи прослідковуваності та забезпечити високий контроль якості донорської крові, а також залучити більше громадян до донорства.

Наразі спроектовано усю загальну рамку сервісів, які включають в себе зміни до ЕСОЗ, систему єКров для роботи УЦТК та центрів крові, централізованого банку крові для центрів крові та закладів, роботу публічних кабінетів донора. Розроблено перші деталізовані технічні завдання до компонентів єКров та ЕСОЗ. У процесі запуску закупівля на перший етап впровадження Простору - розробки частини системи єКров.

Ключові виклики

Так, використання ІКС в охороні здоров'я стало невід'ємною частиною медичної реформи, яка суттєво змінила принципи надання та фінансування медичної допомоги в Україні.

Разом із тим, повномасштабне вторгнення російської федерації поставило нові виклики, пов'язані з необхідністю підвищення рівня кіберзахисту ІКС та розвитку електронної охорони здоров'я загалом.

Підвищена кількість кібератак у воєнний час, спрямованих на державні інформаційні ресурси, вказує на необхідність посилених дій у забезпеченні

кіберзахисту для сектору охорони здоров'я, аналізу та формування політики у сфері кібербезпеки й відповідному реагуванні на кіберзагрози у галузі охорони здоров'я. Зловмисники застосовують розвинуті методи та різноманітні способи кібератак, з яких найбільш розповсюдженими останнім часом стали кібератаки вірусами вимагачами та атаки через постачальників ІТ-послуг.

Також серед основних викликів залишається:

велика кількість існуючих електронних реєстрів та баз даних у сфері охорони здоров'я, частина із яких неактуальні, у частині прослідковується дублювання даних, раціональне використання яких потребує оптимізації;

недостатній рівень комп'ютеризації, забезпечення швидкісного підключення до Інтернету, цифрової компетентності медичних працівників, а також покриття електронними медичними інформаційними системами надавачів послуг у сфері охорони здоров'я, зокрема приватних;

споживачі медичних послуг також мають обмежений рівень цифрової компетентності, недостатньо поінформовані щодо проблем здоров'я та використання медичних даних;

дані електронної охорони здоров'я та інших ІКС в охороні здоров'я в Україні використовуються обмежено, а система ухвалення рішень на основі отриманих даних широко не застосовується;

особливі потенційні ризики, пов'язані з обробкою персональних і чутливих даних про пацієнтів та дотримання вимог національного законодавства про захист персональних даних;

продовження повномасштабної війни призводить до обмежень з реалізації проектів на всій території України;

наявні обмеження щодо людських ресурсів та рівня оплати праці ІТ-фахівців у державному секторі, частина фахівців з кібербезпеки залучена до забезпечення захисту країни та ведення війни у кіберпросторі;

у зв'язку з введенням воєнного стану та станом національної економіки існують певні обмеження стосовно можливості бюджетного фінансування проектів та підтримки існування й розвитку інформаційно-комунікаційних систем, їх кіберзахисту.

Вжиті заходи та найближчі плани

З метою протидії кіберзагрозам здійснюється постійний моніторинг, захист та аналіз можливих втручань, втрат, пошкоджень інформаційно-комунікаційних систем та реєстрів сфери охорони здоров'я, також впроваджено програми, необхідні для пошуку вразливостей.

Окрім цього, розпочато роботу зі створення:

1) галузевого Центру кібербезпеки для координації, аналізу та формування політики у сфері кібербезпеки в галузі охорони здоров'я, а також реагування на кіберзагрози;

2) секторальних центрів реагування на кіберінциденти (Security operation center), галузеві групи CIRT у сфері охорони здоров'я;

3) системи моніторингу, аналізу кіберінцидентів SIEM (Security information and event management) та системи автоматичного реагування на кіберінциденти SOAR (Security Orchestration, Automation and Response) у сфері охорони здоров'я.

З метою розвитку електронної охорони здоров'я планується:

удосконалення та розширення функціоналу електронної системи охорони здоров'я та інших ІКС в охороні здоров'я з використанням загальновживаних міжнародних стандартів та класифікаторів, сучасних технологій штучного інтелекту, телемедицини, інших інноваційних рішень;

проведення аналізу наявних форм медичної та статистичної облікової документації у сфері охорони здоров'я та поетапний перехід від паперових облікових форм медичної документації до структурованих електронних медичних записів;

впровадження централізованої та уніфікованої платформи управління медичними даними на національному рівні дозволить оптимізувати їх використання та поширити систему прийняття рішень на основі отриманих даних; підтримати інтероперабельність та сумісність із закордонними системами електронного здоров'я електронних медичних документів;

посилення соціально-економічних зв'язків між ЄС та Україною та інтенсивна міграція населення обумовлюють необхідність інтеграції до світового медичного інформаційного простору з транскордонною інтероперабельністю української електронної системи охорони здоров'я з електронними системами охорони здоров'я інших країн Європи та світу.

Національна служба здоров'я України (далі – НСЗУ)**.**

Зважаючи на діючий в Україні військовий стан, подовжений Указом Президента України від 17.05.2022 № 341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» НСЗУ вжито наступні заходи:

- Резервні копії інформаційних систем Центральної бази даних ЕСОЗ перенесені до хмарного центру обробки даних ТОВ «ДЕНОВО» у м. Франкфурт (Німеччина).
- Резервні копії баз даних інформаційних систем НСЗУ переносяться на постійній основі до хмарного центру обробки даних компанії Oracle у м. Франкфурт.
- Резервні копії баз даних Центральної бази даних ЕСОЗ перенесені до хмарного ресурсі Azure компанії Microsoft.
- Резервна платформа для функціонування інформаційних систем та баз даних Центральної бази даних ЕСОЗ розгорнута у хмарному ресурсі Azure компанії Microsoft.

- Резервна платформа для функціонування інформаційних систем та баз даних НСЗУ розгортається у хмарному ресурсі Azure компанії Microsoft.

Існує потреба у залученні до роботи в НСЗУ спеціалістів з кібербезпеки (security officer), адміністрування мережевої інфраструктури (network developer), адміністрування інфраструктури інформаційних систем (dev-ops), а також є необхідність у резервуванні електроживлення інфраструктури НСЗУ в адміністративній будівлі за адресою м. Київ, проспект Степана Бандери, буд 19 за допомогою дизельного генератора електроживлення.

Щодо стану проекту впровадження ІС НСЗУ:

У 2022 році продовжується впровадження Інформаційної системи Національної служби здоров'я України, що було розпочато в 2021 році. Проектом передбачено впровадження наступних модулів:

- взаємодія з надавачами медичних послуг в межах процесів контрактування;
- розрахунок сум відшкодування та перевірки звітів надавачів медичних послуг;
- планування витрат за програмами медичних гарантій та контроль бюджету;
- інтеграція з системами бухгалтерського обліку та сховищем даних НСЗУ.

Також, сьогодні проходить етап дослідної експлуатації модулів, ведуться роботи із остаточного доопрацювання рішень, як на тестовому так і на продуктивному середовищі, системний ландшафт побудовано.

Відповідно до плану впровадження очікується запуск в 2022 році наступних напрямків ІС НСЗУ:

- процес генерації даних для звітів ЗОЗ за напрямками ПМД, Реімбурсації, СМД;
- процес обміну та підписання звітами із закладами охорони здоров'я;
- контроль бюджету за договорами та пакетами;
- формування бухгалтерських регістрів основної діяльності НСЗУ.

Терміни завершення проекту наразі визначити неможливо, оскільки існує сильна нестача спеціалістів із певних модулів системи SAP (на базі якої розгортається ІС НСЗУ), однак планується здійснити це до кінця 2022 року.

На 2023 рік заплановано розпочати проект розвитку ІС НСЗУ – впровадження системи прогнозування, систем обліку кадрів, розрахунку заробітної плати та внутрішнього навчання, а також повне переведення бухгалтерського обліку господарської діяльності на базі модулів SAP, що потребує спеціалістів та додаткового фінансування робіт зовнішніх підрядників.

Стосовно стану проекту впровадження сховища даних НСЗУ.

Проект передбачає розгортання сховища електронних даних, яке буде слугувати концентратором таких даних, а саме отримувати їх із ЦБД ЕСОЗ та інших систем, в тому числі з інших державних реєстрів через сервіси «Трембіта»,

окрім цього формувати вітрини даних для ІС НСЗУ, аналітичних систем та дашбордів для внутрішнього використання, а також для передачі відкритих даних.

На сьогодні завершується побудова продуктивного сховища завершена, наразі система перебуває в дослідній експлуатації, завершуються роботи із побудови SDLC процесів та засобів для цього. До кінця 2022 року очікується введення сховища даних в промислову експлуатацію.

Крім того продовжуються в робочому порядку підтримка та розвиток офіційного вебсайту НСЗУ. Наразі проходить проект модернізації вебсайту відповідно до вимог законодавства. Розвиваються системи отримання фінансових звітів та звітів із заборгованості по заробітній платі, відповідно до потреб.

Що стосується *прикладних систем* то, як вже зазначалось раніше, існує гостра потреба у висококваліфікованих спеціалістах для успішного завершення та підтримки в подальшому ІС НСЗУ. Це мають бути спеціалісти системи SAP (модулі SRM, BPC, MM).

Для *захисту інформації* в Електронній системі охорони здоров'я України побудовано КСЗІ та отримано Атестат відповідності від 23.12.2021 № 23765 на інформаційно-комунікаційну систему «Центральна база даних електронної системи охорони здоров'я».

Для захисту інформації в центрі обробки даних НСЗУ побудовано комплексну систему захисту інформації та отримано Атестат відповідності від 20.05.2022 № 27В на автоматизовану систему класу «3» в інформаційно-комунікаційній системі «Центру обробки даних» Національної служби здоров'я України.

Щодо веб-ресурсів ehealth.gov.ua, nszu.gov.ua, nhsu.gov.ua- вони захищені хмарним сервісом Cloudflare. Корпоративна мережа захищена міжмережевим екраном Cisco FirePower. Зв'язок між зовнішніми міжрегіональними департаментами НСЗУ побудовано через шифрований канал зв'язку протоколом IPsec. Для розмежування доступу до ресурсів НСЗУ використовується система Microsoft Active Directory з впровадженими правилами розмежування доступу. Для обміну інформацією між інфраструктурою НСЗУ та Центральною базою даних ЕСОЗ України створено шифрований канал зв'язку протоколом IPsec.

В інфраструктурі НСЗУ впроваджена система захисту робочих станцій співробітників McAfee Mvision EDR та система виявлення та блокування вторгнень до інфраструктури НСЗУ - мережевий екран Cisco FirePower. Спеціалісти із кібербезпеки НСЗУ постійно вносять інформацію про індикатори вразливостей до вказаних систем кіберзахисту.

В інформаційно-комунікаційних системах НСЗУ використовується виключно ліцензійне програмне забезпечення або розроблене спеціалістами-розробниками, які працюють в штаті НСЗУ згідно трудового договору.

Завершується впровадження сканеру кібервразливостей Teneble SC+ в інфраструктурі НСЗУ, ЦБД ЕСОЗ.

Для захисту інформаційних ресурсів НСЗУ та ЦБД ЕСОЗ заплановані заходи із впровадження наступних системи кіберзахисту:

SIEM – система виявлення та управління інцидентами безпеки.

WAF – система виявлення та блокування сучасних атак на веб-застосунки НСЗУ та ЕСОЗ ЦБД.

PAM – система керування привілейованим доступом користувачів та процесів до ресурсів НСЗУ, якими є персональні та медичні дані пацієнтів.

У 2022 році заплановано проведення IT аудиту компанією Deloitte, створення політики IT безпеки, процедур доступу до інформаційних систем та порядку реагування на кіберінциденти.

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1358 «Деякі питання функціонування Національної телекомунікаційної мережі» Адміністрацію Держспецзв'язку визначено уповноваженим органом управління Національною телекомунікаційною мережею як об'єктом державної власності. НСЗУ звернулось до Адміністрації Держспецзв'язку з проханням здійснити підключення Національної служби здоров'я України, як центрального органу виконавчої влади, до вузлів Національної телекомунікаційної мережі для проведення онлайн-засідань в режимі відеоконференції. На поточний момент Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації планує підключення Національної служби здоров'я України в адміністративній будівлі за адресою м. Київ, просп. Степана Бандери, 19 у 2022 році, вже прокладені магістральні лінії зв'язку.

Налагоджена оперативна взаємодія з Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, Ситуаційним центром забезпечення кібербезпеки Служби безпеки України, Національним координаційним центром кібербезпеки при РНБО України.

Спеціалістами з кібербезпеки НСЗУ не пізніше 30 хвилин з моменту виявлення здійснюється інформування Національного координаційного центру кібербезпеки про виявлену кібератаку або кіберінцидент, що потенційно може мати критичні наслідки для кібербезпеки держави із зазначенням об'єкта кібератаки (кіберінциденту), часу її здійснення та іншої наявної інформації. Протягом 12 годин після виявлення такої кібератаки/кіберінцидента у встановленому порядку надається до НКЦК технічна інформація (індикатори компрометації, тип атаки, особливості механізму реалізації), а також інформацію щодо можливого джерела, потенційних наслідків, додаткових обставин, вжитих та запланованих заходів.

В напрямку *розвитку функціональних можливостей ЕСОЗ* протягом 2022 року було здійснено розробку нового програмного забезпечення, а саме:

- Електронний кабінет верифікації даних ЦБД ЕСОЗ, який дозволить НСЗУ здійснювати заходи з верифікації даних, які містяться в реєстрах ЦБД ЕСОЗ, підвищувати якість цих даних та їх актуальність на кожен момент часу;

- Електронний кабінет фактичного і клінічного моніторингу, який дозволить забезпечити виконання НСЗУ функції моніторингу договорів про медичне обслуговування населення, виявляти потенційні та наявні шахрайські дії з боку користувачів ЕСОЗ;

- Електронний рецепт на антибіотики, наркотичні засоби та всі рецептурні препарати, що дозволить Україні повністю відмовитися від використання паперових рецептів на рецептурні лікарські засоби. На сьогодні розробка програмного забезпечення на рівні ЦБД ЕСОЗ завершена, втім запущено в продуктивне середовище тільки електронний рецепт на антибіотики, запуск електронного рецепту на наркотичні засоби заплановано на кінець 2022 року, на всі рецептурні препарати на 2023 рік;

- Категоризація пацієнтів, зокрема, інсулінозалежних. Зазначений функціонал дозволить обліковувати різні категорії пацієнтів відповідно до наявних у них нозологій та інших супутніх цим нозологіям чинникам. Розробка функціоналу на рівні ЦБД ЕСОЗ завершена, триває розробка на рівні МІС;

- Реорганізація закладів охорони здоров'я, що дозволить здійснювати заходи з реорганізації в ЦБД ЕСОЗ у випадку, якщо заклади охорони здоров'я пройшли процедури перетворення, злиття, поділу тощо;

- Модернізація функціоналу ковідних сертифікатів, що дозволило відображати бустерну дозу вакцинації в сертифікаті.

Наразі, також, триває робота над розробкою програмного забезпечення ЕСОЗ, зокрема, модернізації медичних висновків, інтеграції ЦБД ЕСОЗ з іншими державними реєстрами і системами (ДПС, ДРАЦСГ), впровадження нових видів електронних медичних записів, кабінету пацієнта тощо.

Все вище перелічене дозволяє удосконалити цифровізацю державних послуг в Україні. При цьому існує низка загальних проблемних питань, основні з яких нестача матеріальних ресурсів (обладнання, програмне забезпечення тощо) та кваліфікованих людських ресурсів для реалізації проектів інформатизації НСЗУ.

Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (далі – Держлікслужба)**.**

Від початку повномасштабної військової агресії російської федерації на території України основну небезпеку для функціонування інформаційних систем Держлікслужби представляв несанкціонований доступ до комп'ютерної

інформації. Небезпека несанкціонованого доступу полягає в тому, що вона створює передумови для здійснення більш тяжких правопорушень – розкрадання комп'ютерної інформації, шпигунства тощо.

Задля попередження ситуацій, що здійснюються із порушенням встановлених вітчизняним законодавством правил розмежування доступу Держлікслужбою було переглянуто доступ особам (працівникам) апарату Держлікслужби, територіальних органів Держлікслужби, підприємствам, установам та організаціям, що належать до сфери управління Держлікслужби, які мають доступ до ліцензійних реєстрів та інформаційних систем Держлікслужби.

Зокрема, Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Херсонській області (далі – Херсонська служба) та Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Луганській області (далі – Луганська служба), які знаходяться на непідконтрольних територіях Збройним силам України, доступ користувачам до реєстрів та інформаційних систем даних Держлікслужби було припинено.

Працівниками Херсонської служби у період дії воєнного стану вжито заходи щодо перенесення всієї комп'ютерної техніки в безпечне місце попередньо вилучив накопичувальні жорсткі диски з комп'ютерів працівників.

Приміщення Луганської служби було вщент зруйноване з всім обладнанням: комп'ютерною технікою, периферійними пристроями та іншим приладдям. Територія на момент руйнації знаходилася на підконтрольних територіях Збройним силам України.

В ході активних бойових дій в деяких містах в наслідок влучання снарядів були пошкоджені будівлі де розташовані територіальні органи Держлікслужби та їх лабораторії, що стало зростанням практики мародерства, а в подальшому призвело й до знищення і крадіжок комп'ютерної техніки та периферійного обладнання.

Так, в Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Чернігівській області (далі – Чернігівська служба) у зв'язку з пошкодженням будівлі, в результаті артилерійських обстрілів, стаціонарний Інтернет-зв'язок вдалося відновити лише у травні місяці. До цього робота в Чернігівській службі забезпечувалася з використанням особистої техніки та Інтернету працівників.

Але критичною проблемою загального характеру протягом березня-квітня 2022 року була відсутність електроенергії у місті Чернігові та відсутність джерела електрики в Чернігівській службі.

Через зазначені проблеми протягом вказаного періоду працівники Чернігівської служби виконували свої посадові обов'язки в дистанційному режимі (за межами адміністративної будівлі органу).

Через постійні ракетні, авіаційні, артилерійські обстріли із руйнацією громадської інфраструктури в Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Харківській області (далі – Харківська служба)

організована дистанційна робота працівників для безперебійного та в повному обсязі виконання функціональних обов'язків працівників Харківської служби.

У зв'язку з тим, що місто Миколаїв постійно зазнає ракетних, авіаційних, артилерійських обстрілів із руйнацією громадської інфраструктури. За період з 24.02.2022 та станом на сьогодні неодноразово траплялися випадки збоїв у роботі Державної служби з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Миколаївській області (далі – Миколаївська служба) як проводового (стаціонарного) Інтернету, так і Інтернет послуг мобільних операторів України, що суттєво ускладнювало виконання покладених на орган функцій.

Тому, Держлікслужба звернулася до Міністерства охорони здоров'я України з проханням щодо можливості забезпечення Миколаївської служби станціями супутникового Інтернету Starlink в якості резервного каналу Інтернет зв'язку для безперебійної роботи. А саме, сприяння у цьому питанні з можливістю подальшого його розгляду Міністерством цифрової трансформації України.

У всіх інших територіальних органах Держлікслужби критичних проблем у забезпеченні безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем Держлікслужби, пов'язаних з початком повномасштабної військової агресії російської федерації не виникало.

Слід зазначити, що відбуваються постійні спроби кібератак через електронну пошту працівників Держлікслужби та її територіальних органів. Але завдання шкоди інформаційно-комунікаційним системам та реєстрам Держлікслужби, через злагоджені дії працівників Сектору адміністрування баз даних, не допущено.

Через хронічне недофінансування ІТ-інфраструктура Держлікслужби (приблизно 10 років) знаходиться у критичному стані. Наявні проблеми можна згрупувати по наступних напрямках:

1. Невідповідність програмних рішень, наявних в Держлікслужбі а саме:

1.1. всі профільні інформаційні системи Держлікслужби, а також СЕД є застарілими технологічно, тобто не забезпечують працездатність з поточними навантаженнями та є частково несумісними з сучасними технологічними стандартами;

1.2. всі профільні інформаційні системи Держлікслужби, а також СЕД наразі не відповідають нормам чинного законодавства;

1.3. супровід інформаційних системи Держлікслужби не здійснювався, а модернізація проводилася хаотично і не документувалася вже тривалий час (приблизно 10 років), через що наразі їх поточна модернізація вже фактично неможлива, необхідна докорінна переробка окремих модулів або систем в цілому;

1.4. для жодної з систем Держлікслужби не створено КСЗІ.

2. Застарілість та ненадійність базової ІТ-інфраструктури, а саме:

2.1. фізична застарілість апаратного забезпечення, в першу чергу серверного (більша частина обладнання експлуатується приблизно 10 років);

2.2. відсутність гарантійних зобов'язань на обладнання та сервіс-контрактів через надвеликий вік обладнання;

2.3. багаторічне зменшення апаратної бази через вихід її окремих елементів з ладу, при збільшенні фактичного навантаження;

2.4. відсутність швидких, надійних та захищених каналів зв'язку, як в апараті Держлікслужби так і в її територіальних органах.

3. Брак кваліфікованих спеціалістів:

3.1. три працівника в сфері ІТ на всю Держлікслужбу, разом з територіальними органами, які виконують весь спектр задач з ІТ, з кіберзахистом включно; фактично така кількість працівників є нормою для забезпечення роботи без використання профільних інформаційних систем, а виключно для підтримки офіційного вебсайту та технічної підтримки робочих станцій апарату Держлікслужби;

3.2. неконкурентна заробітна плата держслужбовців, що особливо відчутно в ІТ-сфері.

Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон)**.**

Мінрегіоном забезпечено вдосконалення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (далі – Електронна система), за звітній період забезпечено:

- виконання завдань щодо створення та забезпечення функціонування комплексної системи збереження та захисту інформації Електронної системи відповідно до законодавства у сфері захисту інформації в інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах;

- авторизація доступу користувачів та суб'єктів інформаційної взаємодії інших інформаційних систем до Електронної системи;

- створення, збереження та захист резервної копії відомостей Електронної системи;

- впровадження та забезпечення використання засобів криптографічного та технічного захисту інформації під час ведення Електронної системи;

- забезпечення використання кваліфікованого електронного підпису для функціонування електронного документообігу під час ведення Електронної системи;

- забезпечення захисту цілісності бази даних, апаратного та програмного забезпечення, достовірності даних Електронної системи, захисту від несанкціонованого доступу, незаконного використання, незаконного копіювання, спотворення, знищення даних, безпеки персональних даних;

- блокування несанкціонованих дій щодо захищених ресурсів, перегляд журналу всіх дій (подій), що відбуваються в Електронній системі, зокрема фіксації дати і часу відправлення, отримання документів через електронний кабінет та будь-якої зміни даних, доступних в Електронній системі, за допомогою кваліфікованої електронної позначки часу, для забезпечення контролю за роботою та адміністрування Електронної системи.

В умовах військового стану було проведено ряд додаткових заходів для забезпечення збереження даних, шляхом їх додаткового резервування на інші майданчики в тому числі на виділеному хмарному сховищі наданому західними партнерами України на безоплатній основі. Налагоджено та проведено тестування щогодинної реплікації даних на зазначене сховище.

Також проведено ряд заходів з копіювання даних на фізичні носії та окремо проведено роботи по унеможливленню потрапляння даних до агресора в разі безпосереднього доступу до майданчиків хостингу.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану» Мінрегіоном розроблено інформаційно-аналітичну систему обліку даних, пов'язаних з компенсацією за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб (далі - ІАС), яка призначена для внесення і оброблення інформації, визначеної в Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану, а також для обліку та формування даних, необхідних для здійснення особам, що розмістили внутрішньо переміщених осіб, компенсації витрат, пов'язаних з безоплатним тимчасовим розміщенням внутрішньо переміщених осіб.

Проведено роботу щодо підключення усіх зовнішніх сервісів та офіційного вебсайту Мінрегіону до системи захисту від DDoS-атак «Cloudflare», що дало змогу зменшити навантаження на серверне обладнання та підвищити кібербезпеку систем та сервісів в цілому.

Актуальними проблемами Міністерства є:

- застаріле комп'ютерне обладнання;
- застаріла комп'ютерна мережа;
- встановлення системи IP-телефонії.

Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики)**.**

1. Мінсоцполітики забезпечено *функціонування електронних сервісів з подання заяв в електронній формі* через вебсайт Мінсоцполітики про призначення (надання):

➢ електронної соціальної послуги відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «Муніципальна няня»;

- електронної послуги допомога на дітей фізичним особам – підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої групи платників єдиного податку;
- комплексної послуги «єМалятко»;
- інформації щодо перебування на обліку та повноти наповнення інформації про осіб в Централізованому банку даних з проблем інвалідності для придбання квитків на пільгових умовах;
- соціальний проект допомоги населенню - Допомога поруч (виявлення потреб людей через «гарячі» телефонні лінії);
- електронної заявки щодо підключення до крипто-мережі Мінсоцполітики України;
- електронної послуги «Електронний сервіс «Системи реєстрації документів про призначення допомоги при народженні дитини»;
- електронної послуги «Подання заяв на призначення житлових субсидій» (через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі – Портал Дія);
- оформлення посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї.

2. Мінсоцполітики щорічно *забезпечено супровід, технічну підтримку, доопрацювання та функціонування* наступних інформаційних систем (реєстрів, баз даних, програмних продуктів):

- Автоматизована система обробки документації отримувачів пенсій та допомоги на базі комп'ютерних технологій (АСОПД/КОМТЕХ);
- Система інформаційного обслуговування діяльності об'єднаних територіальних громад у сфері соціального захисту населення (Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» / ПК ІІС «Соціальна громада»);
- Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб України;
- Центральне сховище даних Міністерства соціальної політики України;
- Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (ЄДАРП);
- Єдина інформаційна система обліку осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції. (Інтегрована система обміну інформації про внутрішньо переміщених осіб (ІСОІ ВПО);
- Єдина інформаційно-аналітична система «Діти»;
- Централізований банк даних з проблем інвалідності (ЦБІ);
- Державний реєстр майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей;

- Єдиний державний реєстр отримувачів житлових субсидій;
- Централізована система обліку інформації адресної системи соціальної підтримки населення (І етап - виплати у грошовій формі житлових субсидій та пільг);
- Система обміну даними на центральному рівні з Міністерством фінансів України для забезпечення верифікації соціальних виплат, пільг, субсидій, допомог та інших видів виплат;
- Система щорічного та оперативного обміну даними з Пенсійним фондом України на центральному рівні для призначення субсидій;
- Система оперативного обміну даними з ПАТ «Державний ощадний банк України» на центральному рівні для виконання зарахування соціальних виплат та отримання результатів фізичної ідентифікації внутрішньо-переміщених осіб;
- Облік отримувачів державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та студентів (курсантів) вищих навчальних закладів, які отримують соціальні стипендії;
- Система обліку гуманітарної допомоги.

3. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 № 580 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 і від 27 березня 2022 р. № 385» Мінсоцполітики *здійснено доопрацювання ЄІАС «Діти»* з метою забезпечення ведення електронного обліку дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України в рамках залучення міжнародної технічної допомоги проекту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe), що впроваджується Alinea International за фінансової підтримки Global Affairs Canada.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 31.05.2022 № 636 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо цифровізації процесів влаштування дітей у сімейні форми виховання» Мінсоцполітики *розпочато реалізацію процесу подання документів громадянами, які виявили бажання взяти на виховання в сім'ю дитину*, що популяризуватиме сімейні форми виховання та сприятиме покращенню реалізації права дітей на сімейне виховання, та передбачає як і взаємодію електронних комунікаційних мереж Мінсоцполітики, в тому числі і з Порталом Дія, так і доопрацювання Єдиної інформаційно-аналітичної системи (ЄІАС) «Діти», в якій ведеться Банк даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів (далі – Банк даних). Зокрема, станом на 01.06.2022 реалізовано можливість подачі заяви на отримання консультації щодо процедури усиновлення дитини і в онлайн-режимі з використанням технічних засобів електронних комунікації через Портал Дія та

інтегровані з ним інформаційні системи Мінсоцполітики, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

4. *Створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери* (далі – ЄІССС) передбачено Стратегією цифрової трансформації соціальної сфери, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 404 «Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери» затверджено Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери (далі – Положення), яким, зокрема, визначено структуру та функціонал ЄІССС. У відповідності до вимог Положення у 2021 році проводилися роботи по створенню компонентів ЄІССС, зокрема здійснювалася підготовка відповідної технічної документації.

Згідно з пунктом 27 Положення в ЄІССС має бути КСЗІ.

Атестат відповідності КСЗІ на інформаційно-аналітичну систему «Єдина інформаційна система соціальної сфери» зареєстровано в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 15.12.2021 за № 23610. Дійсний до 31.12.2024.

На сьогодні запроваджено в дослідну експлуатацію окремі процеси, реалізовані у програмному забезпеченні ЄІССС:

- призначення, нарахування та виплату допомоги внутрішньо переміщеним особам – у Вінницькій, Житомирській та Рівненській областях;

- призначення нарахування та виплату 6 допомог (малозабезпеченим сім'ям, на дітей одиноким матерям, особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, особі, яка доглядає за хворою дитиною, при усиновлені дитини) – у Житомирській та Рівненській областях;

- формування Довідки щодо наявної інформації про осіб з інвалідністю в інформаційних системах соціальної сфери – у Вінницькій, Волинській, Закарпатській, Львівській, Одеській та Чернівецькій областях.

5. На виконання постанов Кабінету Міністрів України від 16.04.2022 № 457 «Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України» та від 26.04.2022 № 487 «Про реалізацію спільного з Місією Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні та Товариством Червоного Хреста України проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки окремих категорій населення», в яких передбачено *використання інформаційної платформи «єДопомога»*[65], проводиться активна робота по автоматизації процесів підготовки даних для міжнародних організацій щодо виплати грошової допомоги соціально-незахищеним верствам населення, збору відповідних заявок від громадян через

[65] edopomoga.gov.ua

інформаційну платформу «єДопомога» та Портал Дія, а також їх верифікації за даними Єдиного соціального реєстру.

6. У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України та пов'язаною із цим реальною загрозою функціонуванню державних інформаційних ресурсів, Мінсоцполітики вживаються заходи щодо *створення резервної ІТ-інфраструктури міністерства на хмарних ресурсах*, що розташовані за межами України.

За сприяння Міністерства цифрової трансформації України вирішено питання щодо виділення компанією Microsoft на безоплатній основі для потреб Мінсоцполітики необхідних ресурсів у хмарній інфраструктурі Microsoft Azure та укладено договір від 23.03.2022 № 230/230322-Azure-SK з партнером компанії Microsoft в Україні – ТОВ «Крайон Україна».

Фахівцями Мінсоцполітики та ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» здійснюються заходи щодо створення резервних копій інформаційних систем, реєстрів, баз даних та електронних сервісів соціальної сфери у хмарному середовищі.

За відсутністю відповідних апаратних ресурсів у «наземному» центрі обробки даних Мінсоцполітики, на даний час комп'ютерна програма «Офіційний вебсайт центрального апарату Міністерства соціальної політики України з урахуванням, у тому числі, доступу до нього користувачів з вадами зору та слуху» та інформаційна платформа «єДопомога» розгорнуті у хмарній інфраструктурі Microsoft Azure та використовують її як основний хостинг майданчик.

На виконання абзацу другого пункту 4 Постанови № 263 Мінсоцполітики повідомило Адміністрацію Держспецзв'язку та Мінцифри про використання Мінсоцполітики хмарних ресурсів, що розташовані за межами України.

Враховуючи те, що надання послуг з використання хмарних ресурсів на безоплатній основі має тимчасовий характер (на період воєнного стану), а роботи щодо розгортання резервної ІТ-інфраструктури соціальної сфери, зважаючи на її складність, обсяг необхідних програмно-апаратних ресурсів та кількість користувачів здійснюються протягом тривалого часу, а її функціонування та підтримання в актуальному стані за попередніми оцінками коштує 35-40 тис. доларів США на місяць, то перед Мінсоцполітики гостро постає питання щодо можливостей подальшого використання хмарних платформ для забезпечення безперебійної роботи ІТ-складової соціальної сфери у безпечному середовищі.

7. Мінсоцполітики здійснено розробку договорів в частині *забезпечення інформаційного обміну та забезпечено інформаційний обмін*, а саме:

Підписано договори:

1) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифрою від 28.07.2021 (припинено додатковою угодою від 27.09.2021) для

забезпечення надання через кабінет громадянина на Порталі Дія наступних послуг:

● Формування довідок про заробітну плату, сплачені страхові внески, розмір пенсії (через ЄСР).

● Відображення інформації:

- про пенсійне посвідчення, за даними РЗО (через ЄСР);
- про свідоцтво соціального страхування, за даними РЗО (через ЄСР);
- з пенсійної справи, за даними РЗО (через ЄСР);
- про соціальний статус та особливості громадянина, за даними ЄСР;
- про інвалідність особи, за даними ЄСР.

2) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифрою від 27.09.2021 для забезпечення надання через електронний кабінет користувача на Порталі Дія наступних послуг:

● Формування довідок про заробітну плату, сплачені страхові внески, розмір пенсії (через ЄСР).

● Відображення інформації:

- про пенсійне посвідчення, за даними РЗО (через ЄСР);
- про свідоцтво соціального страхування, за даними РЗО (через ЄСР);
- з пенсійної справи, за даними РЗО (через ЄСР);
- про соціальний статус та особливості громадянина, за даними ЄСР;
- про інвалідність особи, за даними ЄСР.

● Призначення, нарахування і виплата державної соціальної допомоги:

- особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;
- на дітей одиноким матерям;
- при усиновленні дитини;
- на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органу, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність.

3) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифри від 04.11.2021 щодо забезпечення надання через електронний кабінет користувача на Порталі Дія послуги із звернення в електронній формі за призначенням субсидій на відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг.

4) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифри від 30.11.2021 щодо забезпечення відображення в електронному кабінеті користувача на Порталі Дія інформації щодо надання щомісячної адресної

допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг внутрішньо переміщеної особи, в електронній формі.

5) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифри від 04.02.2022 № 02.5-11/2 про оформлення зміни фактичного місця проживання/перебування ВПО.

Забезпечено інформаційний обмін даними:

система обміну даними на центральному рівні з Міністерством фінансів України для забезпечення верифікації соціальних виплат, пільг, субсидій, допомог та інших видів виплат;

система обміну з Центром зайнятості;

система оперативного обміну даними з ПАТ «Державний ощадний банк України» (Ощадбанк) на центральному рівні для забезпечення виплати пільг та житлових субсидій у грошовій формі;

система оперативного обміну даними з ПАТ «Державний ощадний банк України (Ощадбанк) на центральному рівні для виконання зарахування соціальних виплат та отримання результатів фізичної ідентифікації внутрішньо переміщених осіб;

підсистема електронного обміну інформацією з автоматизованими системами уповноважених банків та виплатних об'єктів АТ «Укрпошта»;

система обміну ІСОІ ВПО – Аркан (ДПС);

система інформаційного обміну з Міністерством фінансів України про осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції (внутрішньо переміщені особи);

система обміну з Міністерством юстиції України по народженню дітей;

система обміну даними між системою Соціальна громада та електронними інформаційними ресурсами місцевого рівня сфери соціального захисту населення;

шлюз обміну з Міністерством юстиції України по валідації ФОП;

автоматизована система ведення Реєстру посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї;

система інформаційного обміну з Міністерством фінансів України про осіб, які перебувають на обліку в Централізованому банку даних з проблем інвалідності;

система обміну між Централізованим банком даних з проблем інвалідності з системою Укрзалізниці призначені для реалізації он-лайн оплати особами з інвалідністю електронних квитків та аналізу факту виданих пільгових квитків;

обмін Аркан (Прикордонники);

обмін з НАІС (бар'єр).

Національна соціальна сервісна служба України (далі – Нацсоцслужба)**.**

Нацсоцслужба розпочала виконання покладених на неї повноважень і функцій відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1619-р «Питання Національної соціальної сервісної служби».

У 2021 році Нацсоцслужбою від Мінсоцполітики отримані основні засоби: 92 персональних комп'ютери, відповідне мережеве та периферійне обладнання та створено інформаційно-комунікаційну систему апарату Нацсоцслужби.

Передані від Мінсоцполітики основні засоби є застарілими, періодично виходять з ладу, що створює певні незручності для оперативної роботи і виконання завдань покладених на апарат Нацсоцслужби.

Також протягом 2021 року створені 24 територіальні органи Нацсоцслужби, частково закуплена матеріально-технічна база за рахунок коштів державного бюджету, проте рівень їх інформатизації знаходиться на недостатньому рівні.

У результаті повномасштабної військової агресії російської федерації за даними Головного управління Національної соціальної сервісної служби в Луганській області повністю знищена матеріально-технічна база в м. Сєвєродонецьку.

Відповідно до підпункту 18 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783 (зі змінами), Нацсоцслужба для виконання визначених для неї завдань використовує інформаційні системи держателем яких є Міністерство соціальної політики України.

Відповідно до Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р, та пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року, схвалених Розпорядженням № 365-р, з метою автоматизації та централізації процесів, пов'язаних із призначенням/наданням адресної допомоги, соціальних послуг, пільг, пенсії; створення єдиного соціального реєстру, електронного бюджету, соціального казначейства, запровадження електронних послуг у сфері соціальної політики Нацсоцслужба в межах компетенції бере участь у створенні Єдиної інформаційної системи соціальної сфери.

Згідно з Положенням про Єдину інформаційну систему соціальної сфери, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 404, держателем Єдиної інформаційної системи соціальної сфери є Мінсоцполітики.

Основними проблемами в сфері інформатизації на даний момент є застаріла матеріально-технічна база апарату Нацсоцслужби та нестача інформаційно-обчислювальної та мережевої техніки її територіальних органів, потреба у запровадженні СЕД в Нацсоцслужби з метою забезпечення її роботи, як центрального органу виконавчої влади, а також територіальних органів з

документами управлінської інформації в електронній формі згідно вимог законодавства.

Шляхами розв'язання проблеми модернізації та оновлення матеріально-технічної бази за рахунок збільшення фінансування бюджетної програми 2509010 «Керівництво та управління у сфері реалізації політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей», а також закупівля відповідного обладнання за рахунок позики, наданої Міжнародним банком реконструкції та розвитку в рамках проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України».

Для розв'язання проблеми запровадження СЕД необхідно включення проекту створення апаратно-програмного комплексу «Система електронного документообігу» Національної соціальної сервісної служби України до переліку окремих завдань (проектів) Національної програми інформатизації у 2023-2025 році.

Пенсійний фонд України.

Законом України «Про Національну програму інформатизації» визначено, що фінансування формування та виконання Національної програми інформатизації здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел, не заборонених законодавством України.

Видатки Пенсійного фонду України на створення, розвиток (модернізацію) та інтеграцію, а також адміністрування, технічне обслуговування та супроводження інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій не фінансувались за рахунок коштів Державного бюджету України і не передбачались законами України про Державний бюджет України на 2021-2022 роки.

Відповідно до статті 72 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» кошти Пенсійного фонду України не включаються до складу Державного бюджету України. Фінансування адміністративних витрат, пов'язаних з виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду, в тому числі пов'язаних з питанням інформатизації, здійснюються за рахунок власних коштів і в межах коштів, запланованих на ці цілі в бюджеті Пенсійного фонду України на відповідний рік, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

Одночасно, щодо питань вжитих заходів задля захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційної системи Пенсійного фонду України (далі – ІКС ПФУ), організації відповідної роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг в електронній формі Пенсійний фонд України повідомляє:

між Пенсійним фондом України та Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, що функціонує в рамках

Держспецзв'язку, узгоджено механізм взаємодії та координації дій щодо питань кіберзахисту та кібербезпеки. Відповідальним особам Пенсійного фонду України надано доступ до платформи MISP CERT-UA. Функціонує платформа обміну даними про інциденти інформаційної безпеки з Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, яка забезпечує обмін інформацією в режимі реального часу про кіберризики, атаки та інциденти на об'єкті критичної інфраструктури, її аналіз;

з метою одержання упереджувальної інформації про кіберзагрози та обміну в режимі реального часу інформацією про кіберризики, кібератаки та кіберінциденти Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України надано доступ до платформи MISP відповідальним працівникам Пенсійного фонду України;

Пенсійним фондом України та Службою безпеки України укладено Меморандум про організацію взаємодії з питань обміну інформацією щодо кіберінцидентів з використанням Malware Information Sharing Platform & Threat Sharing «Ukrainian Advantage» від 18.02.2019;

на технологічному майданчику Пенсійного фонду України розміщено компоненти підсистеми виявлення і реагування на кібератаки на рівні підсистеми збору телеметрії інформаційно-комунікаційної системи (активний сенсор) Оперативного центру реагування на кіберінциденти «Державний центр кіберзахисту» Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації;

для відомчої платформи та команди реагування, яка в режимі 24/7 забезпечує моніторинг і безпековий контроль за функціональними процесами, кіберзахист інформаційних технологій Пенсійного фонду України, розгорнуто Моніторинговий центр функціональних процесів та захисту даних ІКС ПФУ.

Також з 24.02.2022 Пенсійним фондом України не зафіксовано фактів кібератак на інформаційні ресурси, які б призвели до негативних наслідків (неможливості надання сервісів, недоступності ресурсів, витоку інформації, порушенню цілісності тощо). Короткострокові перерви в роботі були пов'язані з підсиленням кіберзахисту ІКС ПФУ у відповідності до Постанови № 263.

Впроваджено зміни в організації інформаційної інфраструктури та її кіберзахисту, а саме, створено додатковий резервний центр обробки даних, що збільшило стійкість до відмов ІКС ПФУ.

Пенсійним фондом України здійснюються заходи щодо евакуації, а у разі неможливості, відключення від ІКС ПФУ обладнання вузлів на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Міністерство у справах ветеранів України (далі – Мінветеранів)**.**

Мінветеранів з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, основні зусилля за напрямом інформатизації були зосереджені на виконанні таких заходів:

забезпечення захисту та безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем Мінветеранів;

введення в експлуатацію Єдиного державного реєстру ветеранів війни (далі – ЄДРВВ);

розширення функціональних можливостей електронних сервісів для забезпечення потреб ветеранів війни та членів їх сімей в медичних, психологічних та соціальних послугах.

Відповідно вимог Постанови № 245 та постанови Кабінету міністрів України від 01.04.2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» (далі – Постанова № 401) фінансування завдань (проектів), за бюджетною програмою 2911040 «Національна програма інформатизації» у 2022 році у сфері Мінветеранів не здійснювалося.

І. Так, станом на 07.07.2022:

1. За напрямком забезпечення захисту та безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем Мінветеранів виконано:

В установленому законодавством порядку переміщено державні інформаційні ресурси. Проводяться заходи з категоріювання та обладнання виділених приміщень для роботи серверного та комунікаційного обладнання;

створено резервні копії державних інформаційних ресурсів та систем на окремих фізичних носіях у зашифрованому вигляді та передано для зберігання в установленому законодавством порядку;

на серверному обладнанні та робочих станціях користувачів додатково розгорнуті програмні засоби криптографічного захисту інформації, оновлено засоби антивірусного захисту інформації.

Основним проблемними питаннями на цей час є:

відсутність резервного майданчика для забезпечення відмовостійкої роботи систем та реєстрів. Орієнтовна вартість – 15 000, 00 тис. гривень;

низький рівень оснащення персональними комп'ютерами та периферійним обладнанням структурних підрозділів апарату та регіональних підрозділів Мінветеранів. Середній рівень оснащеності складає близько 75%, із них, техніка яка експлуатується 6 та більше років – більше 25%. Рівень забезпеченості ліцензійним програмним забезпеченням складає близько 75%. Орієнтовна вартість – 7 200, 00 тис. гривень.

2. За напрямком введення в експлуатацію ЄДРВВ виконано:

Проведено імпорт бази даних ЄДАРП, ЄРАТО в ЄДРВВ. Тривають заходи з наповнення та перевірки бази даних, тестування програмного забезпечення ЄДРВВ.

Плануються заходи щодо інтеграції ЄДРВВ з Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Підготовлено проект договору між Мінветеранів та Мінцифри про Інформаційну взаємодію з метою забезпечення можливості формування електронного відображення інформації, що міститься в посвідченні ветерана на Порталі Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія).

3. За напрямком розширення функціональних можливостей електронних сервісів для забезпечення потреб ветеранів війни та членів їх сімей в медичних, психологічних та соціальних послугах.

Щодо створення та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Система інформаційних сервісів «е-Ветеран».

Відповідно до Договору про передачу авторських прав № 7 від 17.06.2022 між Організацією з безпеки та співробітництва в Європі, яка представлена Координатором проектів в Україні, що діє згідно з Меморандумом про взаєморозуміння між Урядом України і Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), підписаним 13.07.1999 та ратифікованим Законом України від 10.02.2000 № 1446-III, було розроблено та передано до сфери діяльності Мінветеранів програмне забезпечення «Системи інформаційних сервісів «е-Ветеран» у складі таких підсистем та модулів:

Електронний реєстр сертифікованих постачальників послуг з психологічної реабілітації для ветеранів та членів їх сімей;

Онлайн модуль зі сприяння професійної перепідготовки (в частині функціоналу подачі заявки на отримання послуги);

Онлайн модуль з санаторно-курортного лікування (модернізовано в частині функціоналу подачі заявки на отримання послуги).

Основними проблемними питаннями на цей час є:

створення комплексної системи захисту інформації, підтвердження її відповідності та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Система інформаційних сервісів «е-Ветеран»;

Офіс координатора проектів ОБСЄ в Україні Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) з 1 липня 2022 року припинив свою роботу через незгоду на продовження мандату з боку російської федерації. Фінансування доопрацювання та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Система інформаційних сервісів «е-Ветеран» за рахунок ОБСЄ (Донора) неможливе. Орієнтовна вартість виконання заходу – 2 500,00 тис. гривень.

Щодо створення та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи визначення та аналізу станів психічного здоров'я (MARTA)

Розроблено програмне забезпечення «Ядро» інформаційно-комунікаційної системи визначення та аналізу станів психічного здоров'я «MARTA» (Mental

Adaptation and Rehabilitation Tools and Analysis), проводиться тестування програмного забезпечення.

II. Основні проблемні питання:

відсутність резервного майданчика для забезпечення відмовостійкої роботи систем та реєстрів;

відсутність сертифікованих програмних засобів криптографічного захисту інформації на робочих місцях користувачів;

низький рівень оснащення персональними комп'ютерами та периферійним обладнанням структурних підрозділів Мінветеранів;

відсутність комплексних систем захисту інформації з підтвердженою відповідністю: Системи інформаційних сервісів е-Ветеран, СЕД Мінветеранів.

III. Вирішення проблемних питань можливо за рахунок додаткового виділення капітальних видатків для:

закупівлі серверного, мережевого, комп'ютерного та периферійного обладнання, ліцензійного програмного забезпечення у розмірі 22 200,00 тис. гривень;

створення комплексних систем захисту інформації: Системи інформаційних сервісів е-Ветеран, СЕД Мінветеранів та підтвердження їх відповідності у розмірі 2 200,00 тис. гривень.

Міністерство фінансів України (далі – Мінфін)**.**

Мінфін в умовах режиму воєнного стану в Україні, через військову агресію російської федерації, зважаючи на важливість забезпечення захисту та належного функціонування інформаційних ресурсів Мінфіна здійснено наступні заходи та кроки.

З метою убезпечення працівників Мінфіну реалізовано повноцінний віддалений доступ (дистанційна робота) до інформаційних ресурсів, адміністрування яких забезпечує Мінфін. З цією метою Мінфін спільно з Центральним агентством з управління проектами (CPMA, Республіка Литва) реалізовано проект із закупівлі 550 персональних ноутбуків, частина з яких (100 одиниць) були передані для потреб Державної казначейської служби України. *Також необхідно зазначити, що станом на сьогодні існує нагальна потреба щодо закупівлі щонайменше 100 одиниць персональних ноутбуків необхідних Мінфіну для забезпечення потреб працівників в повному обсязі.* Слід зауважити, що віддалений доступ та дистанційна робота працівників з використанням персональних ноутбуків забезпечена із застосуванням засобів захисту інформації, які мають атестати відповідності технічного, криптографічного захисту та відповідають вимогам нормативних документів системи технічного захисту інформації в Україні. Отже, в умовах режиму воєнного стану в Україні,

працівники Мінфіну мають повноцінну можливість виконувати свої обов'язки професійно та на належному рівні.

Також слід зазначити, що Департаментом з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Мінфіну забезпечено створення відповідних Telegram-каналів для забезпечення оперативної підтримки користувачів та надання відповідних рекомендацій з питань дистанційної роботи.

Мінфіном на виконання пункту 4 Постанови № 263 укладено договір про закупівлю послуг з використання хмарних ресурсів в центрі обробки даних, що розташований за межами України та не підпадає під заборони визначені пунктом 2 зазначеної постанови, що в свою чергу дозволило забезпечити використання хмарних ресурсів для зберігання резервних копій окремих інформаційних ресурсів у зашифрованому вигляді.

Водночас відповідно наказу Мінфіну від 03.05.2022 № 130 «Про забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційної системи Міністерства фінансів України» забезпечено реалізацію проекту з розгортання резервного майданчика Мінфіна територіально віддаленого від міста Києва, що дозволить за необхідності забезпечити повноцінний доступ до інформаційних ресурсів у разі непрацездатності основного майданчика Мінфіну. З цією метою спільно з Центральним агентством з управління проектами (CPMA, Республіка Литва) реалізовано проект закупівлі серверного, комутаційного обладнання та систем збереження даних, які введені в експлуатацію та налаштовані на резервному майданчику Мінфіну в повному обсязі.

Щодо розвитку інформаційно-аналітичної системи управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA» (далі - ІАС «LOGICA»).

Реалізовано розширення функціоналу ІАС «LOGICA» для подачі місцевими фінансовими органами інформації щодо планової чисельності працівників та фонду оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, оплата праці яких здійснюється відповідно до Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери; інформації щодо планової чисельності працівників та фонду оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, оплата праці яких здійснюється відповідно до Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці.

Налаштовано функціонал подачі місцевими фінансовими органами та зведення фактичних показників за мережею, штатами і контингентами установ, що фінансуються з місцевих бюджетів областей та міста Києва та планових

показників за мережею, штатами і контингентами установ, що фінансуються з місцевих бюджетів областей та міста Києва.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.03.2021 № 627 «Про затвердження Порядку обміну інформацією між органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, та органами місцевого самоврядування» розроблено функціонал для подачі встановлених місцевих податків та/або зборів та податкових пільг із сплати місцевих податків та/або зборів органами місцевого самоврядування до ІАС «LOGICA» для подальшої передачі цієї інформації до Державної податкової служби України. Також в ІАС «LOGICA» розроблено функціональність для отримання інформації від Державної податкової служби України та її передачі до органів місцевого самоврядування.

Слід зазначити, що Мінфіном *продовжується проект з реалізації ІТ-централізації інформаційних ресурсів центральних органах виконавчої влади, діяльність яких координується та спрямовується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України* (далі – ЦОВВ). З цією метою Мінфіном розроблено Стратегію здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року (далі – Стратегія), яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1467-р.

Важливим кроком в реалізації Стратегії є функціонування Комітету з управління інформаційними технологіями, до складу якого, зокрема, входять представники всіх ЦОВВ на рівні заступника Голови та керівника підрозділу з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації відомства.

Державна аудиторська служба України (далі – Держаудитслужба)**.**

З метою оперативного дослідження і реагування на кіберінциденти Держаудитслужба співпрацює з Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України, яка функціонує у складі Державного центру кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (Computer Emergency Response Team of Ukraine, CERT-UA).

Поряд із цим для оперативного отримання інформації про виявлені кіберзагрози Держаудитслужба здійснила підключення до платформи обміну інформацією про кіберінциденти (Malware information sharing and threats sharing platform «Ukrainian Advantage», MISP-UA).

Водночас з метою вжиття додаткових заходів із посилення кібербезпеки інформаційної інфраструктури Держаудитслужба здійснила заходи щодо отримання ліцензій на програмне забезпечення із функціоналом EDR/XDR, що побудоване на базі рішення McAfee Mvision EDR та McAfee MVISION Insights.

З метою переведення значної кількості процесів в електронну форму, зокрема документування заходу, обробка аналітичної інформації, автоматизація, синтез рішень та гіпотез, а також побудова зв'язків між об'єктами контролю та подіями, аналіз ризиків, візуалізація матеріалів, триває тестування Інтегрованої автоматизованої системи підтримки прийняття рішень органу державного фінансового контролю "е-аудитор / е-контроль" (далі – ІАСППР «е-аудитор» / «е-контроль»).

Розпочато збір та обробку пропозиції щодо особливостей функціональних вимог для розробки та впровадження функціоналу ІАСППР «е-аудитор» / «е-контроль» із урахуванням результатів аналізу специфіки діяльності підконтрольних установ у галузях.

Водночас в апараті Держаудитслужби та її міжрегіональних територіальних органах для автоматизації обліку кадрів упроваджено комплексну систему автоматизації підприємства IS-PRO (далі – IS-PRO). Наразі триває процес наповнення системи IS-PRO, перевірка коректності її наповнення та виправлення помилок.

Крім того, наразі опрацьовується питання імпорту інформації щодо даних державних службовців, яку накопичує служба управління персоналом у системі IS-PRO, до «портфоліо» у межах розробки та запровадження ІАСППР «е-аудитор»/«е-контроль». Відпрацювання зазначених питань створить належну базу, спростить імпорт інформації та скоротить терміни впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами, зокрема HRMIS, в апараті Держаудитслужби та її міжрегіональних територіальних органах.

Тривають заходи щодо впровадження в міжрегіональних територіальних органах Держаудитслужби програмно-апаратного комплексу IP телефонії з використанням програмної продукції OpenScapeVoice версії V10, що забезпечить надійність операторського рівня та підключення по протоколу SIP.

Проводиться тестування системи інформаційного простору в корпоративній інформаційній системі Держаудитслужби із застосуванням програмної продукції MediaWiki, що забезпечить управління знаннями та полегшить пошук нормативних документів, що стосуються реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю Держаудитслужби із використанням протоколу прикладного рівня для доступу до служби каталогів.

Проводиться тестування системи управління проектами з використанням програмної продукції Redmine, що забезпечить управління проектами із застосуванням календаря-планувальника та можливістю побудов діаграм Ганта для візуального представлення перебігу робіт за проектом та строків виконання із використанням протоколу прикладного рівня для доступу до служби каталогів.

Державна казначейська служба України (далі – Казначейство).

Розвиток та стабільне функціонування інформаційно-комунікаційних систем Казначейства є невід'ємною складовою безперервного казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів інших клієнтів органами Казначейства відповідно до законодавства, забезпечення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів.

Казначейством постійно здійснюються заходи щодо забезпечення виконання основних завдань та функцій, передбачених Положенням про Державну казначейську службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215 (далі – Положення).

Відповідно до пунктів 20, 20^1, 20^2 Положення Казначейство забезпечує функціонування багаторівневої інформаційно-обчислювальної та внутрішньої платіжної систем Казначейства, вживає заходів до захисту інформації, яка обробляється органами Казначейства, надає кваліфіковані електронні довірчі послуги, забезпечує функціонування системи дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство», автоматизованої системи подання електронної звітності клієнтами Казначейства.

Інформаційно-обчислювальна та внутрішня платіжна система Казначейства.

Високий ступінь цифровизації Казначейства дозволяє значно прискорити процеси обробки даних, що гарантує безперервність та оперативність касового виконання бюджетів усіх рівнів, забезпечує можливість швидкого прийняття важливих управлінських рішень, здійснення оперативного управління та контролю за фінансовими потоками держави.

Інформаційно-обчислювальна система Казначейства має складну багаторівневу структуру та поєднує багато облікових систем і сервісів.

Казначейство є учасником системи електронних платежів Національного банку України та використовує у своїй роботі наступні основні облікові системи Казначейства: централізована система обслуговування бюджетів України за видатками АС «Є-Казна»; система централізації доходів державного та місцевих бюджетів АС «Є-Казна Доходи».

Станом на сьогодні кількість клієнтів Казначейства, які мають відкриті рахунки в централізованій системі обслуговування бюджетів України за видатками АС «Є-Казна», складає 42 293. Загальна кількість аналітичних регістрів обліку, а саме, рахунків – 3 598 982. Кількість транзакцій (вхідних та вихідних електронних платіжних документів) в 2022 році – 43 270 214.

В системі централізації доходів державного та місцевих бюджетів АС «Є-Казна Доходи» відкрито 2 484 944 рахунки. Кількість транзакцій у 2022 році складає 60 723 212.

Протягом останніх років Казначейством досягнуто значного прогресу в реалізації інноваційних проектів, серед них:

Запровадження централізованої моделі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів за видатками та надходженнями. Реалізація проекту дозволило:

- забезпечити централізоване відкриття всіх рахунків (за видатками та надходженнями) розпорядників та одержувачів бюджетних коштів (державного та місцевих бюджетів) та їх адміністрування на єдиному технологічному майданчику;
- значно зменшити витрати на підтримку територіальних майданчиків обробки інформації;
- оптимізувати бізнес-процеси обліку та проходження платежів;
- оптимізувати кількість учасників системи електронних платежів Національного банку України з 27 до двох учасників на рівні апарату Казначейства.

Запровадження інформаційної взаємодії з електронною системою закупівель, що дозволило:

- забезпечити інтеграцію з електронною системою закупівель та розширити перелік наборів даних, які оприлюднюються на єдиному веб-порталі використання публічних коштів Міністерства фінансів України та здійснити логічну ув'язку трансакцій, які передає Казначейство із процедурами закупівель, які оприлюднюються в електронній системі закупівель;
- надання до електронної системи закупівель в автоматизованому режимі інформації про розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, зареєстрованих в Єдиному реєстрі розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів.

Запровадження інформаційної взаємодії з «Інформаційно-аналітичною системою управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA», що дозволило централізовано здійснювати надання інформації про виконання місцевих бюджетів, аналізувати та прогнозувати стан ліквідності місцевих бюджетів на відповідну дату.

Запровадження взаємодії з органами, що контролюють справляння надходжень бюджету щодо здійснення повернення коштів, помилково та/або надміру зарахованих до бюджету, що дозволило органам, що контролюють справляння надходжень бюджету та місцевим фінансовим органам формувати, погоджувати та направляти до органів Казначейства електронне подання на повернення помилково та/або надміру зарахованих до бюджетів зборів, платежів та інших доходів бюджету.

Система дистанційного обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства-Казначейство».

Повнофункціональне масштабне розрахунково-касове обслуговування клієнтів через систему дистанційного обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства – Казначейство» (далі –

СДО) запроваджено з 2015 року. Щороку збільшувалась кількість клієнтів, щодо яких застосовується дистанційна форма обслуговування, та відбувалось вдосконалення та розширення функціональних можливостей СДО.

Станом на 01.07.2022 за допомогою СДО обслуговується 30,6 тисяч розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, що становить 90% від їх загальної кількості. Крім того, за допомогою СДО обслуговується близько 2 тисяч інших клієнтів. У системі зареєстровано більше 125 тисяч користувачів-посадових осіб клієнтів. В середньому через СДО щоденно здійснюється 160-190 тисяч транзакцій, що становить 6-7 транзакцій в секунду, в дні пікових навантажень здійснюється 12-15 транзакцій щосекунди.

В умовах воєнного стану частина клієнтів призупинила свою діяльність, або значно скоротила кількість операцій. Зокрема, значно скоротились операції по незахищеним видаткам, у тому числі – за капітальними витратами. Не зважаючи на це, у 2022 році збільшуються обсяги інформації, які проходять через СДО. Так, за 7 місяців 2022 року через СДО від клієнтів надійшло більше 21 млн. електронних документів, що на 25 % більше, ніж за відповідний період 2021 року. Це свідчить про те, що менше застосовується формування документів на паперових носіях, а формуються документи в електронній формі.

На даний час функціональні можливості СДО забезпечують подання клієнтами фактично усіх видів документів, що застосовуються у бюджетному процесі.

Казначейством продовжується робота з модернізації та розвитку СДО в частині розширення її функціональних можливостей та підвищення зручності інструментарію та спрощенню користувацького інтерфейсу.

Одночасно здійснюються заходи по нарощуванню та масштабуванню технічних потужностей комплексу з метою забезпечення надійної та стабільної роботи СДО в умовах зростання навантаження на систему, яке відбувається внаслідок постійного збільшення обсягів інформації, яка передається через СДО, збільшення користувачів, а відповідно і кількості та тривалості одночасних підключень.

Разом з тим, існують окремі категорії розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, в яких відсутня технічна можливість використовувати СДО, зокрема, відсутній інтернет-зв’язок та/або відсутнє належне фінансування для придбання комп’ютерної, периферійної техніки, придбання захищених носіїв ключової інформації. Питома вага таких клієнтів становить близько 10% від загальної кількості клієнтів Казначейства.

Усунення зазначених факторів, які не дозволяють залучити такі категорії клієнтів до дистанційного Казначейського обслуговування (зокрема, забезпечення клієнтів каналами інтернет-зв’язку, комп’ютерною технікою), знаходяться поза межами зони впливу Казначейства.

Система подання електронної звітності клієнтами Казначейства АС «Є-Звітність».

З метою запровадження єдиних стандартів подачі звітності суб'єктами державного сектору відповідно до національних стандартів Казначейством розроблено та запроваджено автоматизовану систему подання електронної звітності клієнтами Казначейства (АС «Є-Звітність»).

Відповідно до національного стандарту до суб'єктів державного сектору належать розпорядники бюджетних коштів, Казначейство та державні цільові фонди.

Побудова, впровадження інформаційної системи АС «Є-Звітність» здійснювалось протягом 2017-2020 та розвиток системи здійснюється по теперішній час.

АС «Є-Звітність» - це централізована веб-орієнтована через мережу Інтернет система подання звітності розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів та фондами загальнообов'язкового державного соціального, пенсійного страхування.

Фінансова та бюджетна звітність розпорядників бюджетних коштів зберігається в електронній формі в системі АС «Є-Звітність». У разі необхідності розпорядники мають можливість переглянути звітні показники за будь-який попередній звітний період.

Серед переваг впровадження системи подання електронної звітності також є:

– подання звітності розпорядниками бюджетних коштів до Казначейства не виходячи зі свого офісу через мережу Інтернет;

– можливість здійснення автоматичного аналізу та перевірки звітності, виключення людського фактору та помилок в обрахунках;

– скорочення часу подачі та консолідації звітності;

– проведення перевірки звітності на етапі формування та відправки;

– скасування необхідності подання звітності на паперових носіях, що значно скоротило затрати робочого часу (електронний обмін прискорив отримання звітності органами Казначейства та установами вищого рівня від підвідомчих установ) і матеріальні витрати клієнтів Казначейства. Фактично відбулася «дематеріалізація» звітності клієнтів Казначейства;

– створення можливості для надання доступу органам законодавчої, виконавчої влади та контролюючим органам, у разі законодавчого врегулювання, до звітних даних системи.

Бюджетна та фінансова звітність, яку відповідно до законодавства складають та подають учасники бюджетного процесу, налічує 242 форми місячної, квартальної та річної звітності. У тому числі 59 – це форми звітності, яку подають клієнти до органів Казначейства, а 183 - форми звітності про виконання державного та місцевих бюджетів складають органи Казначейства.

Різні форми цієї звітності містять від 2 до 300 сторінок інформації. Починаючи із звіту за І півріччя 2018 року, 100% звітності, передбаченої бюджетним законодавством, подається до органів Казначейства виключно в електронній формі.

Станом на 01.07.2022 у системі АС «Є-Звітність» зареєстровано 53,5 тис. електронних кабінетів установ - клієнтів Казначейства.

За допомогою АС «Є-Звітність» в електронній формі подано 30 765 016 звітів (місячні, квартальні, річні форми), які у друкованій паперовій формі становили б більше 181,5 млн сторінок. Уся зазначена інформація міститься в АС «Є-Звітність» та на даний час становить 4,7 Тб інформації.

Надання кваліфікованих електронних довірчих послуг.

В 2020 році введено в промислову експлуатацію новий сучасний програмно-технічний комплекс «Акредитований центр сертифікації ключів «CryptoKDC», який відповідає національним стандартам в сфері електронних довірчих послуг.

Кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг Казначейства протягом 2021 року укладено 10 114 договорів з юридичними особами – органами державної влади і місцевого самоврядування, установами, організаціями та підприємствами (далі – установи), які звернулись за отриманням кваліфікованих електронних довірчих послуг.

Установам, що є користувачами електронних довірчих послуг станом на липень 2022 року видано 360 852 кваліфікованих сертифікатів електронних підписів та печаток, з них:

- посадовим особам установ видано 267 373 кваліфікованих сертифікатів електронного підпису;
- установам видано 93 479 кваліфіковану електронну печатку.

Однією з послуг, що надається кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг Казначейства є формування кваліфікованої електронної позначки часу – мітки яка фіксує точний час накладання електронного підпису. Станом на липень 2022 року користувачам електронних довірчих послуг сформовано 72 932 914 кваліфікованих позначок часу.

Захист інформації.

В грудні 2021 року Казначейством отримано Атестат відповідності, зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку від 09.12.2021 № 23606 дійсний до 31.12.2024, яким засвідчено, що КСЗІ інформаційно-комунікаційної системи (далі – КСЗІ ІТС) Казначейства забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів з технічного захисту інформації. Промислова експлуатація КСЗІ ІТС Казначейства продовжена до 31.12.2024.

Атестат відповідності поширюється на всі органи Казначейства, а саме: апарат Казначейства, головні управління Казначейства в областях та місті Києві

та управління Казначейства у районах, районах у містах, містах обласного значення.

Експлуатація сегменту КСЗІ ІТС Казначейства територіальних органів здійснюється виключно за умови дотримання вимог, зазначених у «Порядку розгортання і підготовки до експлуатації комплексної системи захисту інформації вузлу Головного управління територіального органу інформаційно-комунікаційної системи Державної казначейської служби України» та «Порядку розгортання і підготовки до експлуатації комплексної системи захисту інформації вузлу територіального органу інформаційно-комунікаційної системи Державної казначейської служби України» розроблених науково-технічною компанією «Технологічні безпеки».

КСЗІ ІТС Казначейства побудована на таких принципах:

- системний підхід до побудови КСЗІ, який означає оптимальне поєднання взаємозв'язаних організаційних, програмних, апаратних, фізичних та інших властивостей, підтверджених практикою створення вітчизняних і зарубіжних систем захисту і вживаних на всіх етапах технологічного циклу оброблення інформації;
- принцип безперервного розвитку системи – є одним з основоположних для комп'ютерних інформаційних систем.

Способи уникнення загроз інформації в ІКС безперервно вдосконалюються, тому гарантування безпеки ІКС Казначейства не може бути одноразовим актом.

Під безперервним процесом мається на увазі:

- обґрунтування та реалізація найбільш раціональних методів, способів і шляхів удосконалення КСЗІ;
- безперервний контроль за всіма процесами, що відбуваються в ІКС Казначейства;
- установлення потенційних каналів витоку інформації, що обробляється в системі;
- визначення нових способів несанкціонованого доступу. Розмежування і мінімізація повноважень з доступу до інформації і контроль за процедурами оброблення – це надання як користувачам, так і працівникам ІКС Казначейства мінімуму певних повноважень, достатніх для виконання ними своїх службових обов'язків.

В Казначействі впроваджено єдиний сервер керування антивірусним програмним забезпеченням. До зазначеного серверу підключено 25 підзвітних серверів головних управлінь Казначейства та більше 13000 робочих станцій та серверів.

Водночас, в Казначействі впроваджено захист поштової системи, яка забезпечує захист більше 5000 електронних поштових скриньок.

Необхідно зазначити, що для безперебійного виконання Казначейством своїх функцій розроблено ряд заходів, а саме:

- між апаратом Казначейства та головними управліннями Казначейства в областях та м. Києві існує основний та резервний канали зв'язку;
- зв'язок між територіальними органами Казначейства забезпечує захищена мережа передачі даних;
- в апараті Казначейства створено систему резервного копіювання інформаційних ресурсів центру обробки даних Казначейства.

Казначейством в рамках виконання повноважень передбачених Положенням та відповідно до Порядку № 590, реалізовуються організаційні та технічні заходи щодо забезпечення безперервного казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів клієнтів в умовах воєнного стану.

Так, для збереження та захисту інформаційних ресурсів Казначейства в оперативному режимі розгорнуто віддалений резервний майданчик, на якому розміщено резервні елементи інформаційно-комунікаційних ресурсів Казначейства.

Наразі, вирішуються питання щодо посилення забезпеченості віддаленого резервного майданчика серверним та комунікаційним обладнанням для збільшення його потужності та спроможності забезпечити автономну роботу інформаційно-комунікаційних ресурсів Казначейства на базі резервних елементів.

Державна податкова служба України (далі – ДПС)**.**

За останні роки ДПС було досягнуто значного прогресу в реалізації державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства та державної політики у застосуванні законодавства з питань сплати єдиного внеску.

З урахуванням найкращих практик та міжнародного досвіду щодо цифровізації було автоматизовано основні бізнес-процеси ДПС.

На сьогодні в ДПС створено та успішно функціонують десять ІКС ДПС.

Майже 99 % усіх сервісів та послуг, які надає ДПС, оцифровано, при цьому їх кількість постійно зростає.

Взаємодія бізнесу і податкової здійснюється за допомогою Електронного кабінету (далі - Е-Кабінет), функціональні можливості якого постійно розширюються; чат-ботів; платформи податкових сервісів на Порталі Дія.

Розроблено прикладний програмний інтерфейс (API) на повний функціонал Е-Кабінету, що забезпечило можливість платникам податків безкоштовно подавати податкову звітність та звітність з єдиного внеску в електронній формі, зокрема через Е-Кабінет.

У Е-Кабінеті платникам пропонується понад 130 сервісів. Близько 3,9 млн платників використовують сервіси Е-Кабінету, з яких понад 3,0 млн фізичні особи.

Понад 20 актуальних сервісів надає чат-бот InfoTAX у месенджерах Telegram та Viber. У 2022 році кількість користувачів чат-боту InfoTAX становить понад 54,0 тис.

З 2021 року запроваджено систему сплати податків та зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на єдиний рахунок (далі - Єдиний рахунок). Інформування платників про реквізити Єдиного рахунку здійснюється через Е-кабінет. Запровадження Єдиного рахунку забезпечує комфортні та зрозумілі для платників правила розрахунків з бюджетом та цільовими фондами, створює умови для скорочення їх фінансових витрат і часу на формування ними розрахункових документів.

Кількість платників, включених до Реєстру платників, які використовують Єдиний рахунок - 1606, з них 509 - юридичних осіб, 1097 - фізичних осіб.

У 2021 році на Єдиний рахунок зараховано 1219,7 млн гривень, до бюджетів та фондів з єдиного рахунку перераховано 1211,4 млн гривень.

З початку 2022 року на Єдиний рахунок зараховано 574,24 млн гривень, перераховано до бюджетів та фондів з єдиного рахунку - 574,72 млн гривень.

З 2020 року ДПС забезпечено функціонування двох безкоштовних програмних рішень (підтримують операційну систему Windows чи Android), призначених для реєстрації розрахункових операцій (ПРРО), які розміщено у відкритому доступі на офіційному вебпорталі ДПС, супроводження і цілодобову роботу Фіскального сервера ДПС, API Фіскального сервера.

На вебпорталі ДПС створено банер «Програмні РРО» з інформацією, пов'язаною з ПРРО, зокрема, відповіді на поширені запитання, відеоролики, відеоуроки, інструкції для користувачів ПРРО.

Наразі (станом на 01.09.2022) всього 183,7 тисяч суб'єктів господарювання (6,2 тисисяч юридичних осіб та 177,5 тисяч фізичних осіб - підприємців) зареєстрували 381,8 тисяч ПРРО, з яких 148,0 тисяч юридичними особами та 233,8 тисяч фізичними особами - підприємцями.

До фіскального сервера ДПС надійшло від ПРРО 2031,8 млн документів для фіскалізації.

Кількість зареєстрованих ПРРО та фіскалізованих документів щоденно зростає.

У 2022 році ДПС впроваджено безкоштовні мобільні додатки ПРРО (IOS, ВЕБ-ВЕРСІЯ, ANDROID, WINDOWS).

Сервіси податкової доступні фізичним особам на двох платформах - в Е-Кабінеті та на Порталі Дія.

На Порталі Дія та в мобільному застосунку Портал Дія (Дія) у розділі «Мої податки» доступні такі послуги: сплата податків; подання декларацій для ФОП,

що перебувають на спрощеній системі оподаткування; отримання довідки про доходи та сплачені податки; відображення податкових даних платника та стану його розрахунків з бюджетом.

У рамках експериментального проекту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини реалізовано електронні сервіси, що забезпечують можливість швидко отримати реєстраційний номер облікової картки платника податків при народженні дитини («єМалятко») та під час оформлення паспорта громадянина України у формі картки вперше (ID14).

Забезпечено можливість надання платникам податків в Е-кабінет інформації з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків (далі - ДРФО) про суми виплачених доходів та утриманих податків в електронній формі, засвідченої кваліфікованою електронною печаткою ДПС (Довідка про доходи, засвідчена КЕП).

Запроваджено цифровий реєстраційний номер платника податків - відображення в електронній формі інформації, що міститься в картці платника податків у мобільному додатку Дія, який є цифровим аналогом паперової картки платника (еРНОКПП).

Реалізовано застосування відображення в електронній формі інформації, що міститься у цифрових документах, під час процедур реєстрації, внесення змін або отримання відомостей з ДРФО (Шеринг документів).

Забезпечено взаємодію з суб'єктами інформаційних відносин засобами СЕВ ДЕІР через шлюз безпечного обміну ДПС за допомогою вебсервісів з: державними електронними інформаційними ресурсами (далі – ДЕІР) Міністерства юстиції України («Державний реєстр актів цивільного стану громадян», «Єдиний реєстр засуджених та осіб узятих під варту»; «Державні та приватні виконавці»); ДЕІР Міністерства цифрової трансформації України («Інтегрована система електронної ідентифікації», «Портал Дія»); ДЕІР Державної міграційної служби України («Єдиний державний демографічний реєстр»); ДЕІР Міністерства освіти і науки України («Єдина державна електронна база з питань освіти»); ДЕІР Міністерства фінансів України («Інформаційно-аналітична платформа електронної верифікації та моніторингу державних виплат»).

Забезпечено отримання та обробку відомостей від Державного реєстру актів цивільного стану (автоматизована обробка відомостей від ВРАЦС). Надання інформації з ДРФО за запитами від Міністерства соціальної політики України, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державної судова адміністрація України.

Проведено верифікацію відомостей, які містяться в пріоритетних державних інформаційних ресурсах з відомостями ДРФО:

верифікацію відомостей, що містяться в електронній системі охорони здоров'я (НСЗУ);

верифікацію та звірку відомостей, що містяться в Державному реєстрі актів цивільного стану громадян (Міністерство юстиції України);

верифікацію та звірку відомостей, що вносяться до Єдиного державного демографічного реєстру та відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби.

Надано можливість використання хмарних підписів Smart-ID КНЕДП «ПриватБанк» при авторизації й підписанні електронних документів та вході до приватної частини Е-Кабінету за допомогою ДіяПідпис.

Забезпечено відображення в Е-Кабінеті параметрів відбору платників податків, які мають ризики щодо несплати податків та зборів, що використовуються ДПС при формуванні плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків на відповідний рік.

Доопрацьовано програмне забезпечення ІКС ДПС у зв'язку із запровадженням ставки податку на додану вартість у розмірі 14%.

Доопрацьовано програмне забезпечення ІКС ДПС у зв'язку із запровадженням для платників податків, які обрали спрощену систему оподаткування ІІІ групи, ставки податку 2% на період дії воєнного стану.

Запроваджено спрощену декларацію з податку на додану вартість для осіб-нерезидентів, які постачають електронні послуги.

Здійснено заходи щодо імплементації трирівненої моделі звітності з трансфертного ціноутворення відповідно до вимог плану дій з протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку з-під оподаткування (Base Erosion and Profit Shifting — BEPS), зокрема оприлюднено на офіційному вебпорталі ДПС розроблені XML-схеми Повідомлення про участь у міжнародній групі компаній та Звіту в розрізі країн міжнародної групи компаній, забезпечено приймання та обробку Повідомлень про участь у міжнародній групі компаній.

Створено єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій.

Впроваджено інформаційно-комунікаційну систему для міжнародного автоматичного обміну інформацією (модуль FATCA) (далі - ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією»).

З початку функціонування ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» до Служби внутрішніх доходів СІЛА (IRS) передано 1289 звітів фінансових агентів, із них за 2021 рік - 75.

Також ДПС надає найбільшу в країні кількість адміністративних послуг. Наразі їх кількість становить 144, що на 2 послуги більше ніж на початок 2022 року.

У 2022 році ДПС та її територіальними органами надано більше 2,6 млн послуг.

У середньому за місяць надається більше 300 тис. адміністративних послуг, з яких 37% надаються в електронній формі.

Для того, щоб розуміти потреби бізнесу, проводяться опитування платників. Одне з таких опитувань показало, що більшість опитаних платників хочуть спілкуватися з податковою саме в електронній формі, дистанційно, не відвідуючи податкові органи.

ДПС розроблено Уніфіковану систему вимірювання та оцінки задоволеності бізнесу рівнем обслуговування податкових органів, яка передбачає проведення щорічних загальнонаціональних опитувань платників податків щодо їх ставлення до податкових органів з метою створення системи зворотного зв'язку з платниками.

Такі опитування проводяться вже не перший рік та є індикаторами для визначення пріоритетів розвитку.

Платники мають змогу висловити своє ставлення щодо роботи податкової та її сервісів звернувшись до Контакт-центру ДПС.

У лютому 2021 року Розпорядженням № 365 були схвалені пріоритетні напрямки та завдання (проекти) цифрової трансформації на період до 2023 року.

До Глобального проекту цифровізації увійшли три проекти ДПС: е-РРО, е-податки та е-акциз.

У межах цих проектів ДПС реалізовано наступні задачі:

- модернізовано і доопрацьовано систему обліку даних реєстраторів розрахункових операцій (СОД РРО) для обліку даних, що надходять як від класичних так і програмних реєстраторів розрахункових операцій (РРО, ПРРО);
- реалізовано автоматичне зіставляння виданих виробникам та імпортерам марок акцизного податку із марками, відображеними у фіскальних чеках, при продажу алкогольної продукції;
- розроблено програмне забезпечення безкоштовних мобільних додатків ПРРО (IOS, ВЕБ-ВЕРСІЯ, ANDROID, WINDOWS);
- забезпечено можливість отримання даних про проведені розрахункові операції РРО/ПРРО через Портал Дія;
- створено API реєстрів відкритої частини Е-Кабінету в частині надання користувачам інформації через Систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (Трембіта) - з ДРФО, реєстру платників єдиного податку, реєстру платників ПДВ, реєстру страхувальників, інформації про реєстратори розрахункових операцій;
- створено Інтерактивну податкову карту України, яка дає змогу в онлайн режимі отримати актуальну податкову інформацію щодо агрегованих показників в частині сплачених сум податкових платежів, нарахованих податкових зобов'язань, сум податкового боргу, надміру сплачених сум та суми платежів, які сплачені та будуть нараховані у наступних періодах, а також ознайомитись зі

складовими профілів територіальних громад та переглянути графіки динаміки показників щодо стану розрахунків платників з бюджетом на звітну дату;

- забезпечено надання через Е-Кабінет 1 469 територіальним громадам звітності у розрізі джерел доходів про суми нарахованих, сплачених податків, сум податкового боргу та надмірно сплачених сум та 1127 територіальним громадам у розрізі платників податків - юридичних осіб;

- налагоджено інформаційну взаємодію з Міністерством фінансів України та територіальними громадами через інформаційно-аналітичну систему Мінфіну «LOGIKA» щодо надання податкової інформації;

- створено особистий кабінет посадової особи суб'єкта інформаційних відносин для надання доступу іншим центральним органам виконавчої влади і правоохоронним органам до податкової інформації згідно із законодавством;

- забезпечено можливість подання в Е-Кабінеті одноразової (спеціальної) добровільної декларації на виконання Закону України від 15.06.2021 № 1539 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання детінізації доходів та підвищення податкової культури громадян шляхом запровадження одноразового (спеціального) добровільного декларування фізичними особами належних їм активів та сплати одноразового збору до бюджету»;

- реалізовано можливість сплати фізичними особами податків, зборів, платежів та єдиного внеску з використанням платіжних систем та з використанням СДІ-коду шляхом взаємодії з фінансовими установами;

- створено сервіс та API Е-Кабінету «Інформація про бізнес-партнера»;

- реалізовано можливість отримання заяв про видачу ліцензій, поданих суб'єктами господарювання через Портал Дія;

- створено новий модуль «ДРФО» територіального рівня для забезпечення онлайн реєстрації фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (е-реєстрація в ДРФО);

- впроваджено спеціальне портальне рішення для користувачів осіб-нерезидентів у межах реалізації положень Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»;

- запроваджено вебсервіси для взаємодії з реєстром «Дія Сіті», зокрема забезпечено надання відповідей на запити від «Дія Сіті» для перевірки відповідності резидента «Дія Сіті» вимогам Закону;

- створено віддалене робоче місце працівника ДПС для якісного проведення документальних перевірок;

- впроваджено програмне забезпечення для зберігання електронних документів і електронних копій паперових документів, алгоритмів, глосарію понять (е-архів);

- забезпечено оновлення програмного комплексу «ДПС-Про» ІКС «Фінанси і персонал»;

- оновлено сервери додатків та інженерної інфраструктури серверних приміщень тощо.

Реалізація проектів/задач здійснювалась протягом 2021 - 2022 років за кошти державного бюджету, національної програми інформатизації (НПІ), Програми підтримки управління державними фінансами в Україні (далі - EU4PFM), міжнародного проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)».

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, введенням воєнного стану на території України з 24.02.2022, на виконання пункту 1 Постанови № 263 та з метою захисту інформації ДПС забезпечено:

створення резервних копій інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів ДПС (далі - резервних копій) з дотриманням вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності;

створення резервного датацентру (для збереження резервних копій) на території Республіки Польща. Наразі здійснюється юридичне оформлення діяльності цього датацентру;

обмеження доступу до інформації публічних електронних реєстрів та електронних сервісів.

Наступні кроки ДПС, навіть в умовах воєнного стану, спрямовані на повну цифровізацію взаємовідносин держави і бізнесу.

Наразі за підтримки EU4PFM та міжнародного проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)» ДПС реалізовує наступні проекти:

- розробка та впровадження програмного забезпечення підсистеми «Автоматичний обмін податковою інформацією», як складової ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» (модулі CRS, CbC);
- розробка та впровадження програмного забезпечення підсистем «Скарга» та «Суди» ІКС «Адміністративне та судове оскарження»;
- створення програмного забезпечення підсистеми «Електронна акцизна марка»;
- придбання модулю (програми) для електронних податкових перевірок (е-аудит) тощо.

Також, протягом 2022 року здійснюється доопрацювання програмного забезпечення ІКС ДПС для забезпечення можливості реалізації нових положень та змін в законодавчих та нормативних актах.

Слід зазначити, що на сьогодні в умовах збройної агресії російської федерації проти України, в умовах постійних загроз ракетних атак з боку ворога ДПС потребує посилення захисту критичної інформаційної інфраструктури.

Нагальним є питання створення на території України мобільного резервного датацентру, оснащеного необхідною ІТ-інфраструктурою.

Для забезпечення протидії кіберзагрозам та захисту інформаційних ресурсів існує потреба у створенні Операційного центру безпеки (SOC - Security Operation Center).

Також є необхідність у створенні мобільних робочих місць, придбання ІТ-обладнання, зокрема, ноутбуків, для вирішення нагальних потреб ДПС у період воєнного стану та забезпечення роботи посадових осіб ДПС, що вимушено переміщені із зони бойових дій на підконтрольну територію; комп'ютерної та оргтехніки, обладнання для відновлення ІТ-інфраструктури територіальних органів ДПС на деокупованих територіях

Щодо виконання завдань Національної програми інформатизації, затверджених постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки»:

1. Забезпечення розвитку інформаційно- комунікаційної інфраструктури

Створення, модернізація та оновлення програмно-апаратних засобів та матеріально-технічної бази інформаційно- комунікаційних систем органів державної влади:

- укладено Договір від 23.05.2022 № ІНК.39956/2022 «Послуги провайдерів - за кодом ДК 021:2015 - 72410000-7 (Послуги захищеного доступу до мережі Інтернет із захистом від DDos-атак (канал 1 автономної системи))»;

- укладено Договір від 26.05.2022 № 40 «Послуги провайдерів - за кодом ДК 021:2015-72410000-7 (Послуги захищеного доступу до мережі Інтернет із захистом від DDos -атак (канал 2 автономної системи))».

2. Створення, розвиток та забезпечення функціонування автоматизованих інформаційно-аналітичних систем фінансових органів

Забезпечення функціонування та вдосконалення автоматизованих інформаційно-аналітичних систем ДПС:

- інформаційно-комунікаційна система «Податковий блок» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження та технічної підтримки програмного забезпечення від 20.05.2022 № 39; Триває закупівля послуг з адаптації програмного забезпечення за процедурою «відкриті торги»);

- інформаційно-комунікаційна система «Єдине вікно подання електронної звітності» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 19.07.2022 № 53);

- інформаційно-комунікаційна система «Управління документами» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 27.06.2022 № 48);

- інформаційно-комунікаційна система «Офіційний вебпортал» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 30.05.2022 № 42);

- інформаційно-комунікаційна система «Електронний кабінет» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 05.08.2022 № 57);

- інформаційно-комунікаційна система «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» (Триває закупівля послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення за процедурою «відкриті торги»).

Державна митна служба України (далі – Держмитслужба)**.**

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України в Держмитслужби виникли наступні проблемні питання в інформаційній системі, а саме:

- захоплення (пошкодження, знищення) ІТ-інфраструктури, що опинилися під тимчасовою окупацією;

- загроза кібер-проникнення у відомчі електронні комунікаційні системи через захоплені відокремлені територіальні підрозділи під час здійснення бойових дій;

- неготовність діючої архітектури системи митного оформлення для забезпечення централізованого оформлення (у тому числі з використання приватних та/або публічних хмар);

- залежність всієї інформаційної складової митного оформлення та контролю від стану подій у м. Києві (розміщено основний та резервний Центри обробки даних, зберігання критичного резерву ІТ-обладнання, розміщення адміністраторів та основного складу спеціалізованого підрозділу з розробки та підтримки програмного забезпечення);

- робота публічної (Інтернет) складової інформаційних систем за умови здійснення постійних кібератак.

Для оперативного вирішення вищевказаних проблем в найкоротший термін було організовано та здійснено наступні заходи:

✓ здійснено евакуацію основного ІТ-обладнання (включно з локальними базами даних митного оформлення) митних підрозділів з районів, що були підтверджені загрозі ведення бойових дій;

✓ налагоджено управлінську вертикаль комунікацій для оперативного відключення на центральному рівні від відомчої комунікаційної мережі відокремлених територіальних підрозділів у випадку загрози тимчасової окупації;

✓ здійснено переміщення критичного резерву ІТ-обладнання з м. Київ в інші регіони;

✓ забезпечено створення евакуаційного ресурсу та копіювання на нього резервних копій інформаційних ресурсів центрального рівня;

✓ забезпечено резервне копіювання критичних інформаційних ресурсів - центральної бази даних Oracle на публічній хмарі IBM та збереження резервних

копій центральних баз даних автоматизованої системи митного оформлення на ресурсах митних органів у західному регіоні;

✓ забезпечено стійке та автономне підключення до мережі Інтернет апарату Держмитслужби та територіальних підрозділів (отримано від Держспецзв'язку та розподілено по регіонам 60 станцій супутникового Інтернету Starlink);

✓ забезпечено технічну можливість для переводу співробітників на дистанційну форму роботи;

✓ укладено договори з операторами електронних комунікаційних на отримання послуг доступу до Інтернет за схемою наявності основного та резервного каналу із включенням послуги захисту від dDos як сервісу.

Держмитслужба України має основним стратегічним завданням розробити оновлену Систему митного оформлення та забезпечити в найкоротший термін створення (придбання, розгортання та функціонування) мобільного, географічно-розподіленого відновлювального (Disaster Recovery Data Centre) модульного Центру обробки даних (далі – МЦОД), який забезпечить не тільки безперебійне функціонування інформаційних ресурсів, але ще і можливість міграції інфраструктури Держмитслужби у регіони поблизу кордону, відновлення роботи інформаційно-комунікаційних систем Держмитслужби (далі - ІКС) в разі виходу з ладу або із під контролю існуючих ЦОД, що розміщені в м. Київ.

МЦОД (Disaster Recovery Data Centre)

З метою вирішення питання створення МЦОД Держмитслужбою опрацьовано питання (укладені договори) закупівлі в рамках міжнародної технічної допомоги «Програма підтримки управління державними фінансами в Україні (EU4PFM)», Компонент 3 «Мобілізація доходів» та Компонент 4 «Горизонтальні функції та управління» (далі - Проект), що фінансується Європейським Союзом, наступних компонентів для МЦОД:

- Серверів баз даних (RISC архітектури) вартістю - 399 527, 52 євро.
- Мережевого обладнання вартістю - 199 992, 58 євро.
- Контейнера МЦОД (включно інженерні системи) орієнтованою вартістю - 593 900, 00 євро.

На стадії погодження та укладання договори придбання:

- Серверів баз даних (RISC архітектури) та Сховища даних орієнтованою вартістю - 1 988 633,45 євро.

Для розгортання МЦОД у повноцінному режимі (як основного спеціалізованого технічного комплексу зберігання та обробки даних з резервуванням усіх компонентів) необхідно провести дооснащення наступним обладнанням:

- Блейд-сервери (x86 архітектури) з метою розгортання інфраструктури віртуалізації для відновлення підсистем ІКС – орієнтовний бюджет 2 800 000дол.;

- Мережеве обладнання з метою організації мережевого дизайну ЦОД відповідно до «best practices», розгортання повноцінної вершини топології «зірка» відомчої електронної комунікаційної мережі на західному регіоні та переключення управління на МЦОД у випадку виходу з ладу ЦОДів у м. Києві – орієнтовний бюджет 2 690 000, 00 дол.

Наразі направлені звернення до потенційних донорів, зокрема USAID, щодо отримання фінансування на дані позиції. Орієнтовний термін розгортання МЦОД за тимчасової схемою заплановано на IV квартал 2022 року.

Система митного оформлення.

Розробка Ядра Системи митного оформлення та Електронного журналу «Автомобільний пункт пропуску» виконується власними силами спеціалізованого підрозділу.

Для повноцінного забезпечення функціоналу митного оформлення та контролю необхідно додатково залучити зовнішні ресурси для розробки наступних компонентів:

1. Функціонального модулю Електронний журнал «Залізничний пункт пропуску»;
2. Функціонального модулю Електронний журнал «Авіаційний пункт пропуску»;
3. Функціонального модулю Електронний журнал «Морський пункт пропуску»;
4. Функціонального модулю оформлення товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в МПВ (міжнародні поштові відправлення);
5. Функціонального модулю оформлення товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в МЕВ (міжнародні експрес перевезення).

Для належного забезпечення стадій життєвого циклу із створення та впровадження програмного забезпечення, Держмитслужба потребує людських ресурсів із числа фахівців та експертів з питань керування проектами, створення, тестування та впровадження програмних продуктів, бізнес-аналітиків та технічних письменників.

Виходячи із вищенаведеного, на кожен з перелічених проектів Держмитслужба потребує команди фахівців у складі:

Project Manager (керівник проекту) – 1;

BA(бізнес-аналітик) – 1;

Developer (розробник ПЗ) - 2 (1 back-end, 1 front-end);

QA (тестувальник) – 1;

DevOps (інженер DevOps, досвідчений системний адміністратор) – 1;

TechWriter (технічний письменник) – 1.

Терміни реалізації кожного проекту складають приблизно від 6 до 9 місяців.

Враховуючи вищезазначене, орієнтовна потреба в коштах складатиме від 400 000,00 до 500 000,00 доларів на кожен проект. Плануються переговори з донорськими організаціями щодо виділення фінансування під зазначені проекти.

На стадії погодження питання виділення коштів в рамках Національної програми інформатизації на:

- створення автоматизованої системи митного оформлення міжнародних поштових та експрес-відправлень (4 та 5 компоненти у зовнішніх розробках Системи митного оформлення) - в сумі 10 000 тис. гривень. (розроблено проект технічних вимог на закупівлю послуг з розробки програмного продукту, торги можуть бути запущені відразу, як Міністерство фінансів України погодить перерозподіл коштів з резервного фонду бюджету на заходи Національної програми інформатизації Держмитслужби на 2022 рік);

- впровадження системи автоматизації бухгалтерського обліку, звітності та планово-фінансової роботи - в сумі 5 765 тис. гривень;

- впровадження СЕД Державної митної служби у форматі єдиної юридичної особи – в сумі 3 760 тис. гривень;

- посилення кібер-захисту (закупівлі програмного забезпечення для запобігання витоку інформації та контролю даних – в сумі 1 250 тис. гривень, закупівлі програмного забезпечення мережевого сканера безпеки та сканера вразливостей – в сумі 225 тис. гривень, закупівлі програмного забезпечення для системи ідентифікації та аутентифікації користувачів – в сумі 3 000 тис. гривень, закупівлі програмного забезпечення для системи контролю привілейованих користувачів (адміністраторів) – в сумі 800 тис. гривень, побудови комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю – в сумі 4 500 тис. гривень) – загалом у сумі 9 775 тис. гривень.

Для повноцінної роботи інформаційних систем (у тому числі з використанням МЦОД) передбачено:

- закупівлі програмного забезпечення для системи резервного копіювання та відновлення інформації – в сумі 2 900 тис. гривень;

- побудови програмно-апаратного комплексу за архітектурою блейдсерверів – в сумі 15 000 тис. гривень (видатки розвитку).

Таким чином, інформаційна складова та цифрова команда Держмитслужби не тільки вистояла під час початкового етапу агресії, але поставила перед собою цілі розвитку, які успішно реалізує.

Проблемні питання.

Розроблення оновленої Системи митного оформлення та супроводження МЦОД на західному кордоні потребує збільшення фахівців з програмної та комунікаційної інженерії, які відповідно з постановою Кабінету Міністрів

України від 20.10.2021 № 1103 «Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів» повинні отримувати збільшені посадови оклади.

Пропозиції щодо збільшення кількості фахівців з програмування та комунікаційної інженерії знаходяться на стадії опрацювання в Держмитслужбі, але рішення неможливо без збільшення фонду заробітної плати апарату Держмитслужби.

Державна служба фінансового моніторингу України (далі-Держфінмоніторинг).

Відповідно до статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» Держфінмоніторинг забезпечує функціонування та розвиток єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ІСФМ). Відповідно до вимог законодавства у сфері захисту інформації Держфінмоніторинг забезпечується функціонування КСЗІ, кіберзахист та безпека інформаційних технологій в ІСФМ.

Держфінмоніторинг забезпечує постійне регламентне функціонування ІСФМ і з впровадженням воєнного стану запроваджуються заходи щодо мінімізації ризиків, викликаних збройною агресією російської федерації.

Відповідно до рішення Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансам (далі - ІТ Комітет) Держфінмоніторингом було підготовлено та подано на погодження ІТ Комітету План цифрового розвитку Державної служби фінансового моніторингу України до 2024 року.

Зазначений план отримав позитивну оцінку ІТ Комітету та включав заходи щодо забезпечення трансформації бізнес-процесів Держфінмоніторингу та відповідну реалізацію пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації, схвалених Розпорядженням № 365-р, а також удосконалення апаратно-програмного комплексу ІСФМ, систем кібербезпеки, кіберзахисту та захисту інформації.

З метою реалізації зазначеного плану, зокрема, електронної взаємодії з суб'єктами первинного фінансового моніторингу з 01.01.2022 інформаційно-комунікаційна система «Електронний кабінет системи фінансового моніторингу» (далі - ІКС «е-кабінет СФМ») та її комплексна система захисту інформації введені в промислову експлуатацію у складі вузла ІСФМ.

До набрання чинності наказу Мінфіну від 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2021 за № 1035/36657,

обробка інформації здійснюється в тестовому режимі без взяття на облік інформації фінансового моніторингу.

Також підготовлено проект технічних вимог по реалізації підпроекту Аналітичної системи «e-case фінансового моніторингу» як власними засобами, так і на підставі укладених договорів.

Здійснювалось забезпечення стабільної роботи та моніторинг стану кібербезпеки ІСФМ. При цьому Держфінмоніторингом вживалися заходи для посилення контролю за аномальними подіями у роботі власних інформаційно-комунікаційних систем, за результатами якого у І півріччі 2022 року фактів реалізованих кібератак на ІСФМ або критичних кіберінцидентів у системі не зафіксовано.

Однак, початок збройної агресії російської федерації та посилення кібервійни - посилила вимоги до стійкості та стабільності роботи ІСФМ, її кібербезпеки та кіберзахисту, а також підвищила першочерговість створення резервного центру оброблення даних ІСФМ. Подальший розвиток ІСФМ буде здійснюватися з урахуванням впровадження в Україні воєнного стану.

На засіданні ІТ Комітету було прийнято рішення щодо необхідності коригування планів цифрового розвитку уточнивши їх на короткостроковий період (воєнного стану). Відповідний проект Плану цифрового розвитку Держфінмоніторингу на короткостроковий період, з урахуванням введення режиму воєнного стану в Україні, який ґрунтується на скоригованому проекті Плану цифрового розвитку Держфінмоніторингу, разом з пропозиціями до його реалізації подано на розгляд та схвалення ІТ Комітету. Зазначені пропозиції враховують зменшення асигнувань державного бюджету відповідно до Постанови № 245 та Постанови № 401.

У зв'язку з запровадженням воєнного стану здійснюються коригування реалізації заходів розвитку ІСФМ, зокрема, з метою забезпечення можливістю приведення автоматизованих систем суб'єктів первинного фінансового моніторингу у відповідність до нових форматів та способів подання/отримання наказом Міністерства фінансів України від 07.04.2022 № 113 «Про внесення зміни до пункту 4 наказу Міністерства фінансів України від 04 червня 2021 року № 322», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.04.2022 за № 443/37779, терміни набрання чинності наказу Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2021 за № 1035/36657, а відповідно прийому і взяття на облік інформації фінансового моніторингу перенесено до скасування воєнного стану.

На цей час продовжується тестове використання ІКС «е-кабінет СФМ» щодо забезпечення обробки інформації СПФМ та удосконалення логічного контролю вхідних повідомлень від СПФМ. Впровадження підпроекту

Аналітичної системи «e-case фінансового моніторингу» у зв'язку із скороченням асигнувань на ці цілі частково призупинено.

Здійснюються заходи зі створення резервного центру оброблення даних на безпечній території, який може забезпечувати повнофункціональну катострофостійку обробку інформації, а також збереження даних в безпечних хмарних рішення. Враховуючи особливості функціонування ІСФМ, використання комерційних хмарних рішень може бути застосовано частково тільки для резервного збереження в зашифрованому вигляді інформаційних ресурсів та образів віртуальної інфраструктури ІСФМ. Більш широке використання комерційних хмарних рішень обмежено вимогами законодавства щодо забезпечення захисту та безпеки обробки інформації фінансового моніторингу.

Також, на сьогодні здійснюються заходи щодо пошуку джерел фінансування зазначених заходів. Зокрема, на першочергову побудову резервного центру оброблення даних; оновлення та розширення потужності мережевого та серверного обладнання, систем збереження даних ІСФМ; оновлення та підтримку впровадженого програмного забезпечення та удосконалення систем захисту інформації та впровадження систем кібербезпеки та кіберзахисту; підвищення кваліфікації фахівців з кіберзахисту, кібербезпеки, захисту інформації.

Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст)**.**

Критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, та заходи, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем

- Необхідність забезпечення стабільної та безпечної роботи в умовах воєнного стану Єдиних та Державних реєстрів, створення і забезпечення функціонування яких належить до компетенції Мін'юсту.

Заходи, що були вжиті: У межах меморандумів про взаємодію та співробітництво у сфері кібербезпеки та кіберзахисту адміністратором єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, державним підприємством «Національні інформаційні системи» (далі – ДП «НАІС») здійснюється співробітництво та взаємодія з Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки та оборони України та Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, що спрямовані на аналіз подій безпеки, попередження, виявлення, ефективне реагування та протидію актуальним кіберзагрозам, тощо. З огляду на вищезазначене була призупинена робота ряду Єдиних та Державних реєстрів, а також електронного сервісу «Онлайн будинок юстиції» та було

здійснено перевезення одного з дата центрів у регіон з меншою вірогідністю бойових дій.

Призупинено публікацію відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у формі відкритих даних для захисту таких даних від зловмисного використання країною агресором.

Призупинено подання заяв та отримання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно в електронній формі за допомогою Порталу Дія для захисту таких даних від зловмисного використання країною агресором.

Забезпечено безперебійне та безпечне підключення відділів державної реєстрації актів цивільного стану до Державного реєстра актів цивільного стану громадян та Електронного реєстру апостилів за допомогою антен, станцій супутникового Інтернету Starlink та клієнту AnyConnect.

- Забезпечення унеможливлення внесення змін в Єдиних та Державних реєстрах під примусом агресора, доступ користувачам, робоче місце яких знаходиться на тимчасово непідконтрольній Україні території.

Заходи, що були вжиті: Відключення доступу на рівні облікових записів користувачів з поновленням лише за письмовим запитом, відповідно до списків Міністерства юстиції України на виконання постанов Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» та від 06.03.2022 № 209 «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, в умовах воєнного стану».

- Значне збільшення кількості ddos атак на ресурси Мін'юсту та ДП «НАІС».

Заходи, що були вжиті: Придбання програмної продукції для системи кіберзахисту дозволило забезпечити належний рівень інформаційної безпеки при використанні персональних комп'ютерів та ноутбуків для виконання службових обов'язків працівниками Мін'юсту, а також забезпечити захист робочих станцій та серверного обладнання від зростаючої кількості кіберзагроз та шкідливого програмного забезпечення.

Запроваджено більш жорстку політику фільтрації трафіку та заблоковано трафік з-за меж України, через значне збільшення кількості ddos атак на ресурси ДП «НАІС», впроваджена система захисту та моніторингу доступності зовнішніх веб-ресурсів - web-application firewall.

Запровадженно використанням EDR/XDR клієнта на робочих місцях, з яких здійснюється підключення та інших технічних вимог для підвищення рівня

кіберзахисту дистанційної роботи працівників Мін'юсту та ДП «НАІС» під час роботи з електронними ресурсами.

Налагоджено процес збереження додаткових резервних копій документообігу Мін'юсту у хмарному сервісі Microsoft Azure.

Основні досягнення:

1. *Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР, Єдиний державний реєстр)*

1.1. Активно здійснюється підключення банків до сервісної послуги прикладного програмного інтерфейсу ЄДР.

1.2. Підписано протокол щодо інформаційної взаємодії між ЄДР та Міністерством молоді та спорту України.

1.3. Триває інтеграція з Порталом Дія щодо державної реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю на модельному статуті в автоматичному режимі.

1.4. Відновлено роботу послуги щодо державної реєстрації фізичних осіб підприємців в автоматичному режимі.

2. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (ДРРП)

2.1. Розширено перелік документів, що надходять до ДРРП з Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва на запит відповідного суб'єкта державної реєстрації.

2.2. Підписано договори про інформаційну взаємодію між Мін'юстом, Мінцифри та МВС, ДПС. Дані інформаційні взаємодії нададуть можливість верифікувати суб'єкта в режимі реального часу та провести звірку уже усіх існуючих суб'єктів в ДРРП.

3. Автоматизована система виконавчого провадження (АСВП, Система)

3.1. Проведено ряд оновлень версій програмного забезпечення Системи з метою підготовки можливості формування електронного архіву, та переведення статистичних звітів з паперових носіїв до їх формування у Системі (із частковою подальшою публікацією на онлайн ресурсах Мін'юсту).

3.2. Укладено протокол, та реалізовано інформаційну взаємодію між Мін'юстом та Міністерством внутрішніх справ України щодо надання Державною міграційною службою України інформації про реєстрацію місця проживання боржника органам та особам, які здійснюють примусове виконання рішень.

4.Єдиний реєстр довіреностей (ЄРД, Реєстр)

4.1. Укладено договір та налагоджено інформаційну взаємодію з Національним антикорупційним бюро (з використанням СЕВ ДЕІР).

5. Спадковий реєстр (СР)

5.1. Налагоджено інформаційну взаємодію з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (з використанням СЕВ ДЕІР).

6. Єдина державна електронна система е-нотаріату (Система е-нотаріату)

6.1. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 745 «Про затвердження Правил формування та проведення перевірки нотаріального документа з електронним ідентифікатором».

6.2. Розроблено та впроваджено програмне забезпечення для формування нотаріального документа з електронним ідентифікатором (QR-код) в якості першого сервісу робочого місця нотаріуса Системи е-нотаріату.

6.3. Забезпечено механізм перевірки нотаріального документа з QR-кодом засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія) в умовах воєнного стану та порушення логістики нотаріальних бланків в країні.

7. Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту

7.1. Здійснено закупівлю 200 ноутбуків для Мін'юсту (за допомоги проекту DIA Support Porject ПРООН) для ведення та наповнення ЄРЗО, що дозволить оптимізувати робочі процеси, та запровадити систему ERM у Державній кримінально-виконавчій службі України.

7.2. Реалізовано інформаційну взаємодію між державними інформаційними системами Мін'юсту та ДПС, необхідної для здійснення контролю за додержанням порядку та умов відбування покарання особами, засудженими до позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та до виправних робіт.

7.3. Проведено модернізацію підсистеми «Пенітенціарна пробація» (в частині, що відноситься до відповідальності органів пробації) відповідно до змін в НПА.

7.4. Доопрацьовано Щоденник індивідуальної роботи із засудженим за результатами пілотного тестування підрозділами-учасниками установами виконання покарань.

8. Державний реєстр обтяжень рухомого майна (ДРОРМ)

8.1. Забезпечується підключення комерційних установ до сервісної послуги API ДРОРМ.

8.2. Запроваджено прикладний програмний інтерфейс (API ДРОРМ) через СЕВ ДЕІР.

8.3. Поліпшено функціонал АРМ ДРОРМ в частині попереднього пошуку обтяжень рухомого майна для користувачів банківських установ.

9. Державний реєстр актів цивільного стану громадян (ДРАЦС)

9.1. Розпочато роботу із оцифрування паперових архівних документів із подальшою їх прив'язкою до існуючих актових записів в реєстрі ДРАЦС з метою збереження даних від фізичного знищення в умовах військових дій.

9.2. Проведено доопрацювання ДРАЦС, зокрема:

- проведено автоматизовану верифікацію актових записів в реєстрі;
- реалізовано підписання актових записів кваліфікованим електронним підписом (КЕП) реєстратора при проведенні реєстрації та/або у разі внесення змін до відомостей актового запису;
- запроваджено автоматизовану перевірку унікальності документа, що підтверджує факт народження дитини (електронного медичного висновку про народження) з виведенням інформаційного повідомлення про виявлення дублікатів номерів документу;
- Проводиться звірка даних з ДПС з метою верифікації актових записів
- Запущений бета тест послуги з отримання дублікатів витягів та свідоцтв з ДРАЦС через Портал Дія;
- Відновлено доступ до комплексної послуги «єМалятко».

9.3.Реалізовано можливість обміну між відділами державної реєстрації актів цивільного стану запитами відповідями.

9.4. Запроваджені електронні інформаційні взаємодії з:

- Єдиним державним реєстром судових рішень з метою отримання примірника рішення суду в електронній формі;
- Єдиним державним демографічним реєстром щодо підтвердження унікального номеру запису в ньому;
- Державним реєстром фізичних осіб – платників податків щодо підтвердження реєстраційного номера облікової картки платника податків, а також отримання такого номеру під час проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін і доповнень.

9.5. Проведено роботу щодо запровадження електронної інформаційної взаємодії з Порталом Дія для забезпечення можливості перевірки е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон та отримання їх електронних копій (відомостей, даних).

Державна архівна служба України (далі – Укрдержархів)**.**

Укрдержархів на сьогодні має оновлений офіційний вебпортал з інтеграцією:

- архівно-пошукового проекту «Український мартиролог XX століття»[66] з удосконаленим функціоналом бази даних відповідно до розробленого та затвердженого у 2021 році Технічного завдання. На сьогодні в базі даних сконцентровано інформацію про майже 79 тис. репресованих осіб; ресурсом скористалися 45 тис. відвідувачів. «Український мартиролог XX століття» містить кілька тисяч карток державних архівів АРК, Донецької, Луганської областей. Це ті документи, оригінали яких, на жаль, не контролюються Україною. Але за допомогою коротких інформаційних карток є можливість знайти відомості щодо репресованих осіб на цих територіях;

- бази даних «Унікальні документи Національного архівного фонду»[67], яка відкриває можливість переглянути цифрові копії унікальних документів Національного архівного фонду. Наразі до унікальних документів НАФ віднесено 435 архівних документів, що за рішенням Центральної експертно-перевірної комісії Укрдержархіву становлять виняткову культурну цінність, мають вагоме значення для формування національної самосвідомості українського народу та всесвітньої культурної спадщини;

- електронного ресурсу «Архіви Криму»[68] з онлайн доступом до цифрових копій метричних книг Державного архіву в Автономній Республіці Крим, метричних книг Державного архіву м. Севастополя, документів Галузевого державного архіву Служби безпеки України;

- системи обліку публічної інформації.

У рамках реалізації пріоритету - цифровізація всіх процесів архівної справи - Укрдержархівом у звітному періоді підготовлено та направлено до Міністерства цифрової трансформації України завдання (проекти) Національної програми інформатизації на 2022-2024 ріки (далі - Завдання), що визначають основні засади реалізації архівної політики у сфері цифровізації.

Пропозиції включають 16 завдань:

- цифровізація страхового фонду документації України для оперативного забезпечення спецкористувачів документацією мобілізаційного та оборонного призначення;

- створення електронного сховища документів страхового фонду документації мобілізаційного та оборонного призначення;

- інтеграція Державного реєстру техногенно та екологічно (потенційно) небезпечних об'єктів до СЕВ ДЕІР;

- придбання програмного забезпечення для впровадження у промислову експлуатацію відомчої інформаційно-комунікаційної системи ЕЛАРСИС,

---

[66] https://archives.gov.ua/um.php

[67] https://archives.gov.ua/?uniq=1&s=

[68] https://archives.gov.ua/ua/%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2%d0%b8-%d0%ba%d1%80%d0%b8%d0%bc%d1%83/

призначеної для приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання;

- придбання апаратного забезпечення для впровадження у промислову експлуатацію відомчої інформаційно-комунікаційної системи ЕЛАРСИС, призначеної для приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання;

- модернізація інформаційно-комунікаційних систем Укрдержархіву;

- забезпечення щорічної технічної підтримки СЕД АСКОД;

- забезпечення центральних державних архівних установ обладнанням для оцифрування документів Національного архівного фонду України;

- забезпечення функціонування серверної кімнати Центрального державного електронного архіву України;

- забезпечення архівних установ обладнанням для створення проміжних сховищ для зберігання цифрових копій документів НАФ та описів справ постійного зберігання;

- створення на базі Центрального державного електронного архіву України централізованого сховища зберігання цифрових копій документів НАФ;

- розробка централізованої інформаційно-комунікаційної системи «Архівні фонди України», призначеної для доступу до цифрових копій документів Національного архівного фонду;

- забезпечення функціонування серверної кімнати Центрального державного електронного архіву України;

- забезпечення дзеркалювання поштового сервера для доменної зони arch.gov.ua та вебсервера для доменної зони archives.gov.ua;

- створення КСЗІ в ІКС «Вебсервер доменної зони archives.gov.ua», «Поштовий сервер доменної зони arch.gov.ua», система відомчого електронного документообігу;

- створення комплексних систем захисту конфіденційної інформації в ІКС центральних державних архівних установ України.

На виконання Національної програми інформатизації відновлено функціонування Державного реєстру документів страхового фонду документації України та Державного реєстру техногенно та екологічно (потенційно) небезпечних об'єктів, забезпечено побудову і впровадження комплексних систем захисту інформації.

Освоєно 3,1 млн гривень на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.06.2021 № 659-р «Деякі питання Міністерства юстиції щодо виконання статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік».

Презентовано Міжархівний пошуковий портал[69], який дає можливість доступу через єдине вікно до цифрових ресурсів архівів в режимі 24/7. На єдиній

[69] https://searcharchives.net.ua/

платформі з доступом через єдине вікно представлено цифрові ресурси трьох центральних державних архівів України, разом це майже 1,5 млн повнотекстових сканкопій архівних документів, до яких створено повноцінний пошуковий апарат. Інформаційний ресурс створено за ініціативи та підтримки Укрдержархіву, ПП «Архівні інформаційні ресурси» у співпраці з Центральним державним архівом вищих органів влади та управління України, Центральним державним архівом громадських об'єднань України, Центральним державним архівом-музеєм літератури і мистецтва України на платформі ARCHIUM.

Розпочато реалізацію пілотного проекту щодо приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання від Мін'юсту до ЦДЕА України через СЕВ ОВВ із застосуванням нових форматів електронного документа відповідно до нормативних документів, реалізація якого забезпечить створення належних умов для постійного зберігання електронних документів Національного архівного фонду та державних електронних інформаційних ресурсів.

Протягом звітного періоду було здійснено обстеження інформаційно-комунікаційних систем Мін'юсту, у складі якої планується створити прототип електронного архіву юридичної особи - джерела комплектування архівної установи, та ЦДЕА України, у складі якої функціонує система ЕЛАРСИС, призначена для приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання та надання доступу до них архівних установ, на облік яких взято ці документи. За результатами цього обстеження підготовлено Звіт з обстеження щодо пілотного впровадження технології архівного зберігання електронних документів довготривалого зберігання (у рамках заходу Пілотування електронного архіву на базі Міністерства юстиції України та Центрального державного електронного архіву України за підтримки Державної архівної служби, Мінцифри та Держінформресурсу) та Технічні вимоги до пілотного впровадження технології архівного зберігання електронних документів довготривалого зберігання. Всі потрібні документи підготовлено та передано на розгляд і схвалення до європейських партнерів проекту «Pravo-Justice». Документи попередньо схвалено, визначено склад комісії, що реалізує процедуру перемовин з вісьмома українськими підприємствами-виробниками програмних засобів, які зголосилися взяти участь у цій процедурі-конкурсі, для визначення безпосереднього виконавця проекту.

Суттєвою перешкодою є недостатнє фінансування заходів з інформатизації архівної галузі на шляху впровадження проектів з надання електронних архівних послуг направлених на задоволення потреб громадянського суспільства, відкритого та прозорого публічного управління, створення умов для розвитку як самої інфраструктури інформатизації, так і забезпечення сталого інноваційного розвитку архівної галузі в цілому.

Враховуючи вищезазначене, Укрдержархів та установи, що належать до сфери управління потребують додаткового фінансування на інформатизацію, також гостро стоїть питання щодо вироблення єдиних підходів до шляхів вирішення проблем з підтримки й обслуговування електронних програм і обладнання. Є потреба у висококваліфікованих фахівцях у галузі інформаційних технологій, які неможливо залучити до роботи в архіві через низькі заробітні плати.

Державне агентство України з питань кіно (далі – Держкіно)**.**

Відповідно до пункту 4 Положення про Державне агентство України з кіно, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2014 № 277, Держкіно відповідно до покладених на нього завдань веде Державний реєстр виробників, розповсюджувачів і демонстраторів фільмів та Державний реєстр фільмів, а також видає державні посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів.

Для ведення зазначених реєстрів та створення електронного документообігу необхідні розвиток та інтеграція інформаційних ресурсів за рахунок коштів державного бюджету України. Через відсутність відповідного фінансування реалізувати заплановане не можливо.

Разом з тим, з початком повномасштабної військової агресії російської федерації Держкіно з метою захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС були здійснені наступні заходи:

1) перенесення сервера з м. Київ до м. Львів із одночасним резервуванням в Республіці Польща;

2) перенесення сервера до провайдера, який має відповідну сертифікацію Адміністрації Держспецзв'язку;

3) налагодження додаткових резервних копій;

4) проведення комплексу заходів, спрямованих на захист поштового серверу, завантаження необхідних оновлень;

5) налаштування автоматичної фільтрації пошти.

Критичною проблемою є відсутність можливості здійснення оплати за ліцензію на захисне програмне забезпечення та операційні системи через відсутність відповідного фінансування.

Державна служба статистики України (далі - Держстат)**.**

У серпні 2022 року прийнято Закон України «Про офіційну статистику», який визначає правові та організаційні засади функціонування національної статистичної системи, компетенцію та повноваження органів державної статистики, регулює правові відносини у сфері офіційної статистики з метою забезпечення держави і суспільства неупередженою та об'єктивною офіційною державною статистичною інформацією щодо економічної, соціальної,

демографічної, екологічної, культурної та інших сфер життя суспільства в Україні та її регіонах. Закон набирає чинності з 01.01.2023.

Сучасний стан інформатизації органів державної статистики

Головною метою інформатизації органів державної статистики є досягнення на основі сучасних інформаційних технологій, програмних та технічних засобів якісно нового рівня інформаційно-комунікаційної системи органів державної статистики (далі – ІКС ОДС) для ефективного і своєчасного забезпечення якісною статистичною інформацією державних органів, а також доступності результатів обробки й аналізу статистичних даних для широкої громадськості, наукових установ, навчальних закладів тощо.

Основною задачею ІКС ОДС є автоматизація процесів збирання, обробки та поширення статистичної інформації для забезпечення виконання планів державних статистичних спостережень, які щороку затверджуються Кабінетом Міністрів України, автоматизація документообігу та фінансово-господарської діяльності органів державної статистики, а також забезпечення виконання інших службових задач, що покладені на центральний рівень ІКС ОДС.

До складу ІКС ОДС входять такі підсистеми:

1) система електронної звітності органів державної статистики (далі – СЕЗ ОДС);

2) автоматизована система збору даних статистичної звітності «Кабінет респондента»;

3) інтегрована система статистичної інформації (далі – ІССІ) та комплекси електронної обробки інформації;

4) Реєстр статистичних одиниць, до складу якого входить система Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України;

5) офіційний вебсайт Держстату та вебсайти його територіальних органів;

6) СЕД органів державної статистики (далі – СЕД ОДС);

7) Єдина інформаційно-аналітична система фінансово-господарської діяльності органів державної статистики (далі – ЄІАС ФГД ОДС);

8) програмно-апаратні комплекси автоматизованих систем для збору та оброблення даних пробного перепису населення та підготовки до Всеукраїнського перепису населення;

9) автоматизована система ведення технологічної програми державних статистичних спостережень та інтегрована до неї автоматизована система обліку витрат робочого часу;

10) інші корпоративні сервіси.

Держстат і його територіальні органи на виконання вимог Порядку використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1433, щороку проводять планову інвентаризацію комп'ютерних програм.

Проблеми інформатизації органів державної статистики та шляхи їх вирішення

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та запровадженням воєнного стану в та наявністю відповідних обмежень, зокрема зупинення капітальних видатків, скорочення поточних видатків державного бюджету та пріоритетність їх здійснення Казначейством та органами Казначейства, наразі основними проблемами інформатизації органів державної статистики, що потребують розв'язання, є:

1) неможливість виконання вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1542-р «Про проведення у 2023 році Всеукраїнського перепису населення», а саме забезпечення підготовки проведення у 2023 році Всеукраїнського перепису населення (далі – ВПН) через призупинення реалізації заходів зі створення інформаційно-комунікаційної системи для збору та оброблення даних Всеукраїнського перепису населення та відсутність бюджетного фінансування, яке передбачає закупівлю обладнання, робіт та послуг, зокрема, закупівлю комп'ютерного та мережевого обладнання, розробку та впровадження прикладного програмного забезпечення для збирання та оброблення даних ВПН, створення та впровадження комплексної системи захисту інформації;

2) ІТ-інфраструктура та більшість програмного забезпечення морально та фізично застаріли. Деякі версії програмного забезпечення закінчили свій офіційний термін експлуатації та не підтримуються розробниками. Застаріле серверне обладнання становить загрозу виходу з ладу складових ІТС ОДС іа зменшує їх кіберстійкість;

3) відсутність інтеграції з державними реєстрами й автоматизованого доступу до адміністративних джерел даних.

Переведення Держстату на використання адміністративних даних разом із запровадженням можливості електронного звітування дозволяє суттєво зменшити звітне навантаження на респондентів. Але наразі інформація по угодах щодо взаємообміну інформаційними ресурсами отримується в більшості випадків у вигляді файлів узгодженого формату на адреси електронної пошти Держстату;

4) призупинення робіт з упровадження нового вебпорталу Держстату. Протягом останніх років Держстат здійснював заходи щодо впровадження нового вебпорталу в межах реалізації проекту ЄС «Поставка програмного забезпечення та ІТ-обладнання для створення статистичного вебпорталу для Державної служби статистики України» (далі − проект). Метою цього проекту було створення сучасного вебпорталу Держстату та його мобільної версії для забезпечення користувачів зручним вебінструментарієм для отримання необхідної статистичної інформації відповідно до європейських стандартів.

Проект складався із двох компонентів: постачання ІТ-обладнання (Лот 1) та розробка і постачання програмного забезпечення (Лот 2).

У межах реалізації проекту наприкінці 2021 року виконавець проекту здійснив роботи щодо доставки, монтажу і налаштування серверного обладнання для майбутнього вебпорталу, завершив онлайн-навчання, роботи щодо реалізації проекту за Лотом 2 були припинені та не продовжені, ураховуючи низький відсоток виконаних завдань відповідно до Технічних вимог.

Вирішити вищезазначені проблеми можливо за умови здійснення заходів цифрової трансформації Держстату, зокрема, шляхом побудови та впровадження інтегрованої платформи для розробки статистичних даних (QUANT HUB), яка поєднує всі обов'язкові функції статистичного процесу розробки статистичних даних, таких як збір даних, обробка, поширення.

Основні досягнення у сфері інформатизації

Основні досягнення Держстату у сфері інформатизації:

1) розпочато заходи з цифрової трансформації органів державної статистики, а саме: проведено детальне вивчення та обстеження апарату Держстату та його територіальних органів як об'єкта цифрової трансформації, сучасного стану та основних проблем цифровізації Держстату; проведено аудит ІТ-систем органів державної статистики; визначено необхідність та основні вимоги до цифрової трансформації Держстату; розроблено Концепцію цифрової трансформації Держстату та визначено пріоритетні напрями у сфері цифрової трансформації органів державної статистики та їх вплив на розвиток державної статистики;

2) здійснено заходи щодо створення та розміщення на хмарному ресурсі Microsoft Azure додаткової резервної копії СЕД органів державної статистики, про що на виконання вимог пункту 4 Постанови № 263 в установленому порядку було поінформовано Адміністрацію Держспецзв'язку та Міністерство цифрової трансформації (лист Держстату від 16.06.2022 № 12.3-02/58-22);

3) створено єдину програмно-апаратну платформу СЕЗ ОДС із нерозривно взаємопов'язаними компонентами для забезпечення безперебійного функціонування приймального шлюзу з вебінтерфейсом у цілодобовому режимі, забезпечено централізований збір та збереження статистичної та фінансової звітності в електронній формі, ефективну обробку прийнятої звітності з формуванням різноманітних вибірок, а також безперервну роботу сервісу «Кабінет респондента» (кількість кабінетів респондентів наразі становить близько 125000), завдяки якому наразі збільшено питому вагу респондентів, які подають звіти до органів державної статистики в електронній формі (станом на кінець 2021 року – 86 відсотків при плановому показнику 80 відсотків); реалізовано до приймання в електронній формі у 2021– 2022 роках 88 форм ДСС; проведено роботи щодо посилення захисту від кібератак;

4) удосконалено мобільний додаток «Статистика в смартфоні» (безкоштовно доступний для завантаження на Google Play). Додаток двомовний (українська та англійська), має зручний інтерфейс і надає можливість оперативно отримувати офіційну державну статистичну інформацію з наборів даних Держстату, розміщених на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних data.gov.ua (наразі доступна інформація з 2015 року). Офіційна державна статистична інформація згрупована за темами (ВВП, населення, ринок праці, ціни, промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, торгівля та інші), які відображаються в головному меню. Додано новий розділ «Цілі сталого розвитку», що містить національні індикатори ЦСР, для яких визначено цільові орієнтири на 2030 рік;

5) у партнерстві з ПРООН в Україні в межах програми ООН «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню стійкого розвитку України як на національному, так і на регіональному рівні» розроблено відкриту платформу ЦСР в Україні;

6) здійснено заходи щодо забезпечення стабільності та надійності функціонування ІТ-інфраструктури Держстату та зменшення ризиків здійснення кіберзагроз, зокрема отримано, встановлено та налаштовано SSL/TLS сертифікати (використання протоколу HTTPS) для безпечного з'єднання з вебсерверами Держстату;

7) отримано гуманітарну допомогу (45 ноутбуків) для забезпечення безперервної віддаленої роботи співробітників Держстату;

8) здійснено заходи щодо забезпечення стабільності та надійності функціонування складових ІКС ОДС, а саме: ІССІ СЕЗ ОДС, ІССІ, СЕД ОДС, ЄІАС ФГД ОДС.

Фонд державного майна України(далі – Фонд)**.**

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Фонд державного майна України» Фонд є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, що належать до сфери його управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

Впровадження СЕД

В апараті Фонду введено в промислову експлуатацію інформаційну систему «Система електронного документообігу державних органів приватизації» (ІС «СЕД ДОП»), яка забезпечує спеціалістам Фонду, зокрема у віддаленому доступі з використанням електронних довірчих послуг, здійснювати

діловодство. Для обміну документів Фонду та інших органів державної влади ІС «СЕД ДОП» інтегровано до загальної СЕВ ОВВ.

На сьогодні Фонд має намір здійснити заходи щодо впровадження єдиної централізованої СЕД у центральному апараті Фонду, його регіональних відділеннях та із зовнішніми контрагентами, а саме:

- забезпечення збереження і захист інформації та документів, які створюються, опрацьовуються Фондом та його регіональними відділеннями, зокрема в умовах воєнного стану, шляхом централізації ресурсів в апараті Фонду;
- переведення роботи Фонду та його регіональних відділень в електронну форму та здійснення в умовах воєнного стану управлінської діяльності відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності»;
- автоматизації процесу погодження та підписання документів у Фонді, його регіональних відділеннях із зовнішніми контрагентами в он-лайн режимі.

Фондом налагоджена співпраця з проектами міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в частині вдосконалення інституційної спроможності, інформаційних систем та діджиталізації процесів Фонду, а саме підготовлено та надано матеріали щодо запровадження єдиної централізованої СЕД з автоматизацією безпаперового документообігу в апараті ФДМУ, його регіональних відділеннях та із зовнішніми контрагентами.

Розпорядженням № 365-р схвалено пріоритетні напрями та завдання (проекти) цифрової трансформації на період до 2023 року та визначено 5 проектів цифрової трансформації за основними напрямками роботи Фонду, зокрема:

Цифрова трансформація ведення реєстру об'єктів державної власності (е-Державні активи)

У Фонді з 2005 року ведеться Єдиний реєстр об'єктів державної власності, в якому міститься більше ніж 1 млн. об'єктів державного майна, що перебуває в сфері управління суб'єктів управління (*понад 150 суб'єктів*).

Реєстр потребує вдосконалення для забезпечення відкритості та прозорості даних про активи держави.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 149-р «Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2021 – 2022 роках» Фондом заплановано кроки щодо забезпечення прозорості обліку державної власності.

Заплановані кроки щодо виконання завдання передбачають:

- внесення змін до нормативно-правових актів;
- проведення робіт щодо розробки ІКС.

Подальшими кроками до кінця 2022 року є, зокрема розроблення технічного завдання (ТЗ) на ІКС та його розробка тощо.

Проведено аналіз даних Реєстру (вимоги на модернізацію ІКС) *в рамках грантового проекту (донор - за підтримки Посольства Великої Британії в Україні) за участі Громадської організації «Трансперенсі Інтернешнл Україна» (ГО «ТІ Україна»)*.

Підписано Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між Фондом та ГО «ТІ Україна» від 08.10.2021 № 299 (донор – за підтримки Шведського агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA).

Затверджено наказ Фонду державного майна України від 15.11.2021 № 2040 «Про організацію роботи з нагляду за реалізацією проекту міжнародної технічної допомоги «Ефективне управління державними активами та громадський контроль». Реєстраційна картка проекту «Ефективне управління державними активами та громадський контроль» від 22.10.2021 № 4855.

ГО «ТІ Україна» підготовлено тендерну документацію на закупівлю послуг з розробки ІКС.

У зв'язку з обмеженим фінансуванням Фонд звернувся до ГО «ТІ Україна» щодо відновлення в умовах воєнного стану, у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, та активізації співпраці в рамках Проекту під назвою «Ефективне управління державними активами та громадський контроль».

Цифрова трансформація оцінки майна та оціночної діяльності (е-Оцінка)

Фонд задля ліквідації корупційної схеми в сфері реєстрації інформації зі звітів про оцінку об'єктів нерухомості у надзвичайно короткий термін спільно з експертами розробив і впровадив безкоштовний Сервіс внесення інформації до Єдиної бази даних звітів про оцінку.

У червні 2021 року Фондом введено в експлуатацію єдину базу даних звітів про оцінку з модулем електронного визначення оціночної вартості, сервісом послуги електронного визначення оціночної вартості та автоматичного формування електронних довідок про оціночну вартість об'єкта нерухомості[70].

Ця державна послуга дозволяє українцям безкоштовно оцінити нерухомість та мінімізує корупційні ризики. Створення цього програмного продукту стало можливим завдяки фінансовій допомозі американського уряду через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), які виділили кошти на розробку програмного забезпечення.

У 2021 році для Єдиної бази даних звітів про оцінку була створена КСЗІ з підтвердженою відповідністю (атестат відповідності зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку від 15.12.2021 за № 23618).

На сьогодні Фондом було розроблено вимоги щодо удосконалення Єдиної бази даних звітів про оцінку, зокрема запропоновано впровадити сервіси доступу до інформації з Єдиної бази даних звітів про оцінку; вибіркове рецензування звітів про оцінку майна з метою моніторингу та аналізу даних Єдиної бази даних звітів про оцінку на предмет порушень вимог нормативно-правових актів з

[70] https://evaluation.spfu.gov.ua

оцінки майна та виявлення зловживань і маніпуляцій з інформацією; стандартизовану звітність для проведення аналізу та перевірки інформації внесеної оцінювачами, суб'єктами оціночної діяльності та нотаріусами до Єдиної бази даних звітів про оцінку, підвищення рівня захисту.

З метою підвищення спроможності Фонду щодо регулювання професійної оціночної діяльності в умовах воєнного стану підготовлено технічні вимоги щодо удосконалення ІТС «Єдина база даних звітів про оцінку майна» та надано їх на розгляд Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) для реалізації та впровадження у рамках Проекту «Діяльність у рамках реформи державних підприємств України» (Проект SOERA).

Цифрова трансформація оренди державного майна (е-Оренда)

У Фонді впроваджено ресурс orenda.gov.ua, який забезпечив розкриття інформації про вакантне для оренди державне майно, а також про укладені внаслідок проведених аукціонів договори оренди зібраний на одному ресурсі в зручному для користувача форматі. Новий вебсайт Фонду працює за тим самим принципом, що і будь-який онлайн-ресурс про нерухомість: є інтерактивна мапа і пошукові фільтри.

Фонд планує забезпечити повну автоматизацію ухвалення усіх орендних рішень шляхом запуску у промислову експлуатацію програмного забезпечення з укладення, зміни і припинення договорів оренди державного майна. Внаслідок такої автоматизації інформація на сайті orenda.gov.ua з'являтиметься одночасно з ухваленням рішень орендодавцем або балансоутримувачем майна і матиме аналогічний юридичний ефект, який мають такі рішення. Фінансування цього проекту буде забезпечено за рахунок міжнародної технічної допомоги.

Підписано Меморандум про співробітництво між Фондом державного майна України та Фондом «Євразія» (проект міжнародної технічної допомоги «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)») від 05.01.2021 № 1).

Укладено трьохсторонній договір щодо виконання робіт стосовно створення онлайн платформи управління орендою державного майна. На сьогодні вживаються заходи щодо розробки зазначеного інформаційного ресурсу.

Цифрова трансформація приватизації державного майна (е-Приватизація)

Оновлено ресурс – privatization.gov.ua, який дав змогу інвесторам дізнатися об'єктивну інформацію, про всі об'єкти, що виставляються на продаж, це об'єкти малої та великої приватизації, також постійно наповнюються віртуальні кімнати даних (сховища всіх документів наявних по кожному об'єкту – від технічних паспортів до документів на право власності, від фотографії до фінансової звітності).

Планується створення та впровадження *Системи моніторингу та контролю процесу приватизації державного майна* з метою забезпечення:

- фіксації операційної інформації про хід підготовки об'єктів до приватизації органами приватизації;
- функції моніторингу та контролю з боку апарату Фонду за діями з підготовки об'єктів до приватизації органами приватизації;
- централізованого наповнення інформаційної системи Фонду у режимі реального часу інформацією про хід підготовки до приватизації та інформацією про об'єкт приватизації;
- розкриття інформації про об'єкти приватизації протягом їх підготовки до приватизації та стадії такої підготовки на інформаційному ресурсі Фонду та синхронізацію з електронною торговою системою ProZorro.Продажі.

Захист інформації

Забезпечено підключення програмно-апаратного комплексу апарату Фонду до захищеного вузла Національної телекомунікаційної мережі з метою забезпечення захисту інформації під час проведення онлайн-засідань Кабінету Міністрів України, інших заходів, які проводяться в режимі відеоконференції на базі програмно-апаратного комплексу Секретаріату Кабінету Міністрів України засобами Національної телекомунікаційної мережі.

В межах Меморандуму про взаємодію Державного центру кіберзахисту та протидії кіберзагрозам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Фонду державного майна України в сфері забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту здійснюється моніторинг вхідного та вихідного трафіку Фонду, в тому числі вебсайтів державних органів приватизації.

В межах Меморандуму про організацію взаємодії з питань обміну інформацією щодо кіберінцидентів з використанням Malware Information Sharing Platform & Threat Sharing «Ukranian Advantage» (MISP–UA), укладеного 23.02.2019 між Службою безпеки України та Фондом, здійснюється обмін індикаторами компрометації.

З метою підвищення рівня кіберзахисту у липні 2022 року електронну пошту Фонду було підключено до сервісу захисту електронної пошти від зовнішніх кіберзагроз (FortiMail), який надано Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Державна регуляторна служба України (далі – ДРС)**.**

У складі ДРС утворено Відділ з питань цифрового розвитку та захисту інформації (далі – Відділ), діяльність якого спрямована, зокрема, на забезпечення функціонування інформаційно – комунікаційних систем (далі – ІКС) ДРС та виконання функції із захисту інформації в них; здійснення заходів щодо працездатності системи електронної взаємодії ДРС з органами виконавчої влади,

Єдиних загальнодержавних ІКС; забезпеченні кіберзахисту, контрольованого доступу до ресурсів ІКС ДРС та інше.

Перелік ІКС ДРС:

- Інтегрована автоматизована система державного нагляду (контролю) (далі - ІАС ДНК);
- СЕД «АСКОД»;
- Master: Комплексний облік для бюджетних установ;
- Офіційний вебсайт ДРС (www.drs.gov.ua);
- ІКС центрального апарату ДРС.

В поточному році було впроваджено СЕД «АСКОД» з використанням хмарних КЕП, які забезпечують доступ до бази документів через двофакторну автентифікацію.

З метою реалізації вимог статті 41 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 1077 «Деякі питання забезпечення функціонування інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)» державним підприємством «Національні інформаційні системи» проводиться дослідна експлуатація ІАС ДНК.

Для забезпечення захисту інформації в ІАС ДНК, проводяться роботи по створенню комплексної системи захисту інформації (КСЗІ).

З метою недопущення фізичної вразливості ІКС ДРС опрацьовано питання співпраці з хмарним сервісом Amazon. Відкрито акаунти та здійснено запуск процесу договірних відносин.

Водночас, для оперативного реагування на кіберінциденти та кібератаки ДРС необхідна кваліфікована консультативна допомога з впровадження більш ефективних засобів та методів захисту, а також додаткове обладнання та програмне забезпечення.

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА)**.**

АРМА є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнено за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими (далі - виявлення та розшуку активів).

Відповідно до пропозицій АРМА, стосовно формування завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2022 та 2022-2024 роки, завданнями щодо формування і розвитку інфраструктури інформатизації АРМА на 2022 рік є:

1) Забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури АРМА шляхом модернізації та оновлення програмно-апаратних засобів та матеріально-технічної бази ІКС;

2) Супроводження комплексних систем захисту інформації шляхом забезпечення надійного функціонування комплексної системи захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах АРМА;

3) Розвиток та забезпечення функціонування інформаційних ресурсів:

- забезпечення функціонування СЕД;
- розвиток та забезпечення функціонування офіційного вебсайту.

Згідно із вимогами законодавства України щодо захисту інформації, інших нормативно-правових актів та з метою забезпечення належного функціонування ІКС державних електронних ресурсів, інших електронних сервісів АРМА, в межах компетенції, здійснює заходи щодо захисту у сфері кібербезпеки, вирішення проблем, пов'язаних із здійсненням кібератак на державні електронні інформаційні ресурси.

Побудова ІКС забезпечує реалізацію організаційно-технічних заходів захисту від порушення конфіденційності, цілісності, доступності інформаційних ресурсів. Для цього, з метою недопущення несанкціонованого доступу до державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, в ІКС АРМА побудовані КСЗІ, які мають діючі Атестати відповідності, надані Адміністрацією Держспецзв'язку.

Мережеве обладнання, засоби захисту інформації та прикладне програмне забезпечення перебуває під контролем відповідних адміністраторів, їх функціонування відповідає вимогам КСЗІ, порушень працездатності не виявлено.

Підключення до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів, та банків даних органів державної влади, інших державних органів, підприємств, та установ здійснюється у межах повноважень АРМА, визначених згідно із законодавством, з використанням комплексів криптографічного захисту інформації виробництва приватного акціонерного товариства «Інститут інформаційних технологій»: «ІІТ Захист з'єднань-2. Клієнт захисту з'єднань»; «ІІТ Захист з'єднань-2. Шлюз захисту»; «ІІТ Захист з'єднань-2. Віддалене управління шлюзом», які мають чинні експертні висновки у сфері КЗІ.

Таким чином, на цей час існуючий стан справ щодо використання електронних систем та ресурсів АРМА відповідають вимогам законодавства України та нормативно-правовим актам з питань технічного захисту інформації.

Згідно зі статтею 25 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від

корупційних та інших злочинів» АРМА формує та веде Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі - Реєстр).

Реєстр створено з метою ведення обліку активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та заходів, що здійснюються з управління ними. Також Реєстр дозволяє автоматизувати процес отримання відомостей щодо вказаних активів та забезпечити узагальнення й оперативний обмін інформацією щодо активів між органами досудового розслідування, прокуратури, суду при розслідуванні кримінальних злочинів.

Порядок ведення Реєстру визначається Положенням про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, затвердженим наказом АРМА від 01.10.2020 № 418, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 04.12.2020 за № 1217/35500 (далі - Положення про Реєстр).

Відповідно до норм Положення про Реєстр АРМА є держателем Реєстру та одночасно здійснює виконання функцій адміністратора Реєстру. Також Положенням про Реєстр визначається порядок формування та ведення Реєстру, зокрема, загальні засади взаємодії з іншими державними інформаційними системами, реєстрами та базами даних, порядок внесення інформації до Реєстру, доступу до відомостей Реєстру тощо.

Реєстр розміщено на власному серверному обладнанні в окремому екранованому модулі сертифікованого центра обробки даних, який перебуває на контрольованій території, під належною охороною. АРМА забезпечує комплекс програмних, технологічних та організаційних заходів щодо захисту відомостей, що містяться у Реєстрі.

З метою забезпечення сталого функціонування Реєстру АРМА розглядає можливість розміщення його ресурсів на хмарному інформаційно-комунікативному просторі. Для реалізації вказаного виникла необхідність в отриманні послуг щодо резервування в ЦОД зі створеною КСЗІ.

Для виконання визначеної законодавством функції формування та ведення Реєстру арештованих активів АРМА звернулося до Державного підприємства «Українські спеціальні системи» для здійснення тестування другого дата-центру як резервного.

Також, відповідно до доручення Прем'єр-міністра України від 09.05.2022 № 479/1/1 -22-ДСК введено тимчасове обмеження доступу до інформації про об'єкти критичної інфраструктури та суб'єкти господарювання України, яка розміщується на публічних ресурсах.

Відповідно підпункту 4 пункту 1 Постанови № 263, на період дії воєнного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, для забезпечення належного функціонування ІКС, публічних

електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, можуть зупиняти, обмежувати роботу ІКС, а також публічних електронних реєстрів.

З метою унеможливлення доступу окупантів до інформації, яка має розміщуватися на офіційному вебсайті АРМА, вжиті заходів щодо видалення інформації про об'єкти критичної інфраструктури та суб'єкти господарювання України, а саме: місцезнаходження, місце розташування виробничих потужностей, видів діяльності.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності» та наказу АРМА від 12.10.2021 № 390 «Про затвердження Інструкції з діловодства в АРМА» взаємодія АРМА та органів державної влади України здійснюється засобами СЕВ ОВВ.

СЕД АРМА побудована на базі програмної платформи Megapolis.DocNet версії 1.2.10.6. Організація роботи здійснюється, в тому числі, із застосуванням засобів віддаленого доступу до робочих місць працівників.

Планами видатків центрального апарату АРМА на поточний рік за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», передбачено супроводження виконання КСЗІ та проведення заходів щодо захисту інформації в АРМА, послуги з підтримки, оновлення та обслуговування програмного забезпечення електронного документообігу

Підключення віддаленого доступу до робочих місць працівників виконується з застосуванням технології Fortinet VPN з використанням SSL сертифікатів, а саме встановленням на персональну обчислювальну машину працівника програмного додатку FortiClient VPN та подальшого налаштування для створення захищеного, шифрованого VPN-каналу.

Водночас, інформуємо, що станом на 20.07.2022 відсутні порушення державних інформаційних ресурсів та ІКС інфраструктури АРМА, функціонування яких може привести до негативних наслідків та завдати шкоди державі в інформаційній сфері.

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет)**.**

З початку повномасштабної військової агресії російської федерації Комітетом були зафіксовані спроби кібератак на поштовий сервер Microsoft Exchange, а саме розсилка на робочі адреси співробітників Комітету листів електронної пошти з посиланням на фішингові сайти, були використані вразливості Microsoft Exchange для отримання доступу до поштових скриньок.

Витоку інформації назовні не спостерігалось. Неможливості надання сервісів, недоступності ресурсів, порушення цілісності державних інформаційних ресурсів не було зафіксовано.

Для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС Комітетом були вжиті наступні заходи: закриті вразливості Microsoft Exchange за допомогою встановлення оновлень для систем безпеки, проведені роботи по виявленню на серверах стороннього програмного забезпечення та небезпечних файлів.

Інформація про атаку була вчасно передана спеціалістам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

На даний час проводяться роботи по перенесенню ІТ інфраструктури до хмарних сервісів Microsoft Office365 та Amazon.

Мережеве обладнання, що залишилось на окупованій території в Херсоні та Сєвєродонецьку, було заблоковано для доступу на мережевому екрані та доступу до мережевих ресурсів не має.

Комітет працює над підвищенням ефективності взаємодії із Національним координаційним центром кібербезпеки, урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA та іншими органами та підрозділами Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, зокрема було встановлено обладнання підсистеми збору телеметрії ІКС системи виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки.

Здійснюються заходи щодо підвищення рівня кіберграмотності працівників Комітету, а саме: створюється відмовостійкий кластер мережевого екрану, замінюється некероване мережеве обладнання, оновлюється політика мережевих екранів, розроблена Інструкція про порядок дій співробітників Комітету в разі виникнення кіберінциденту або кібератаки в Комітеті тощо.

Комітет здійснив заходи щодо покращення захисту доступу до системи відеоспостереження. На даний момент доступ до вищевказаної системи здійснюється виключно з певних вузлів підключення в приміщенні Комітету, які не взаємодіють з основною мережею та не мають до неї доступу.

Для підвищення рівня кіберзахисту СЕД Комітет отримав та налаштував TLS (SSL) – сертифікати, налаштував парольну політику на рівні СЕД, яка вимагає використання «складних» паролів доступу. Також, Комітет провів аудит та здійснив заміну «слабких» паролів доступу для існуючих користувачів.

Комітет звернувся до Міністерства закордонних справ України щодо необхідної матеріально-технічної та іншої допомоги від країн-партнерів у сфері кібербезпеки та кіберзахисту.

Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ)**.**

Бюро економічної безпеки розпочало діяльність 25.11.2021 відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 № 1493-р «Про початок діяльності Бюро економічної безпеки» та Закону України «Про Бюро економічної безпеки» (далі – Закон).

Наразі центральний апарат БЕБ, в тому числі штат працівників Департаменту цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, знаходиться в процесі формування та укомплектування.

Для належного функціонування БЕБ та здійснення заходів щодо захисту інформаційних ресурсів, зокрема заплановано впровадження наступного обладнання та програмних засобів:

- програмно-апаратний комплекс оперативної аналітики на основі аналітичної платформи HARIS i2 Group;
- впровадження мобільного ЦОД контейнерного типу;
- створення виділеної комп'ютерної мережі (для роботи з комплексом оперативної аналітики) для роботи з інформацією з обмеженим доступом;
- створення загальної комп'ютерної мережі;
- закупівля додаткових одиниць комп'ютерної техніки та модернізація наявного обладнання;
- система забезпечення захисту від витоку інформації (DLP);
- антивірусна система, що включає рішення для захисту кінцевих точок (EDR);
- система захисту та керування привелійованим доступом (PAM);
- сканер вразливостей.

Наявне на сьогодні фінансування БЕБ та відсутність програм по наданню міжнародної технічної допомоги БЕБ не дозволяють здійснити впровадження запланованих заходів по захисту інформаційних ресурсів БЕБ. У зв'язку із цим БЕБ вживаються заходи із пошуку міжнародних партнерів та способів реалізації програм фінансування в рамках Національної програми інформатизації та United24.

Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба)**.**

Держпродспоживслужбою від початку повномасштабної військової агресії російської федерації для працівників запроваджено дистанційний формат роботи.

З метою підвищення рівня кіберзахисту у СЕД здійснено такі заходи: включено шифрування SSL – сертифікатом, організовано доступ до СЕД з мережі Інтернет через проміжний VPN шлюз, здійснено заходи щодо зміни слабких паролів доступу користувачів на складні.

Інформаційно-комунікаційні системи Держпродспоживслужби розміщені на серверних потужностях підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління. Ефективність кіберзахисту у зв'язку з об'єктивними факторами збройної агресії росії не зменшилась, кібератак, що призвели до недоступності ресурсів витоку інформації, порушення чи знищення інформаційних ресурсів, зафіксовано не було, крім того, здійснено заходи щодо зміни постійної дислокації серверної частини інформаційних ресурсів.

Продовжуються заходи щодо доопрацювання Державного реєстру кормових добавок на платформі реєстрів.

Державним бюджетом України на 2022 рік в межах бюджетних програм, відповідальним виконавцем яких є Держпродспоживслужба, не передбачено видатки на інформатизацію.

Національне агентство України з питань державної служби (далі – НАДС)**.**

Щодо наявного стану інформатизації

На даний час забезпеченість сучасною комп'ютерною технікою апарату НАДС та територіальних органів становить 62 %. Усі комп'ютери підключені до локальної обчислювальної мережі, що дозволяє мати доступ всіх робочих місць до мережі Internet, електронної пошти, електронного документообігу та мережевих програмних комплексів.

При цьому 52 працівника НАДС здійснюють виконання своїх посадових обов'язків на морально та фізично застарілих персональних комп'ютерах виробництва 2012-2013 рр. Цей факт заважає їм оперативно та якісно виконувати свої обов'язки в інформаційних системах, що віднесені до напрямку реформ державного управління України.

Головні завдання розвитку НАДС, у тому числі у сфері інформатизації та цифровізації, визначаються Планом роботи Національного агентства України з питань державної служби на 2022 рік, затвердженим Головою НАДС 16.05.2022, погодженим Міністром Кабінету Міністрів України 26.05.2022, Стратегічним планом діяльності НАДС на 2022-2024 роки (далі - Стратегічний план), Стратегією реформування державного управління України на 2022-2025 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 831-р.

Згідно з Планом роботи та Стратегічним планом, основним завданням розвитку НАДС у сфері інформатизації, зокрема, є автоматизація процесів/систем управління людськими ресурсами на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення ефективності та прозорості державної служби.

Пріоритетними напрямами цифрової трансформації на період до 2024 року для НАДС визначені:

- впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади

- забезпечення функціонування та розвитку вебпорталу управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями»;

- запровадження конкурсного відбору виконавців державного замовлення через вебпортал управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями».

Інформаційно-комунікаційні системи НАДС (далі – ІКС НАДС) – це сукупність інформаційних та комунікаційних систем, які забезпечують процеси збирання, обробки та поширення інформації. До ІКС НАДС входять:

1) інформаційна система управління людськими ресурсами в державних органах (далі – HRMIS);

2) інформаційно-комунікаційна система «Єдиний портал вакансій державної служби»;

3) вебпортал управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями»;

4) СЕД «Мегаполіс.DocNet»;

5) система корпоративної електронної пошти;

6) єдиний аналітичний реєстр державних службовців України;

7) інші корпоративні сервіси НАДС.

Відповідно до Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 831-р, одним з пріоритетів реформи державної служби є впровадження в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах – HRMIS.

HRMIS є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприяє створенню умов для здійснення відкритого, прозорого та ефективного державного управління із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій з метою формування нового типу держави, політика якої орієнтована на задоволення потреб громадян.

Згідно із пунктами 3, 4 Положення про інформаційну систему управління людськими ресурсами в державних органах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1343, власником і розпорядником інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах є держава в особі НАДС.

Адміністратором інформаційної системи є НАДС.

Слід зазначити, що впровадження HRMIS відбувається у дві фази.

30 березня 2021 року реалізацію першої фази завершено та введено HRMIS в експлуатацію (наказ НАДС від 30.03.2021 № 55-21).

Під час реалізації першої фази впровадження HRMIS функціонують підсистеми: «Штат і персонал», «Зарплата та табель», «Кабінет самообслуговування», «Публічний портал».

Наразі розпочинається Фаза ІІ з реалізації HRMIS щодо створення та впровадження Інформаційної системи, яка у рамках Гранту № TF0B6630 передбачає згідно Частини А: запровадження HRMIS в межах всієї країни, що суттєво збільшує навантаження на фахівців НАДС з впровадження та супроводження Інформаційної системи.

У другій фазі реалізації проекту (в рамках Гранту № TF0B6630) планується:

– побудова єдиної дієвої системи навчання та контролю знань щодо роботи в HRMIS;

– розробка необхідних підзаконних актів для функціонування HRMIS;

– запровадження повнофункціонального контакт-центру (консультації, супроводження, технічна підтримка);

– впровадження підсистеми «Аналітика та звітність», модулів «Підвищення рівня професійної компетентності» та «Оцінювання результатів службової діяльності»;

– доопрацювання функціоналу системи з урахуванням специфіки органів державної влади (облік персоналу МВС, Міноборони, органів ДВС та нотаріату, ротація працівників МЗС; нагороди СКМУ тощо);

– інтеграція HRMIS із загальнодержавними реєстрами та інформаційними системами;

– впровадження та доопрацювання специфікацій API для інтеграції із інформаційними системами державних органів;

– впровадження HRMIS в Міністерствах, ЦОВВ та інших державних органах.

Щодо проблем та шляхів їх вирішення

Основні проблемні питання:

● середній рівень оснащеності персональними комп'ютерами та периферійним обладнанням структурних підрозділів апарату НАДС складає близько 99%, із них, техніка яка експлуатується 6 та більше років – 44%. Рівень забезпеченості ліцензійним програмним забезпеченням складає більше 70%. Орієнтовна вартість потреби в ліцензійному програмному забезпеченні складає 1 000 тис. гривень;

● відсутність достатньої кількості комп'ютерної та офісної техніки необхідної для облаштування робочих місць працівників апарату НАДС.

Вирішення проблемних питань можливо за рахунок додаткового виділення капітальних видатків для закупівлі серверного, мережевого, комп'ютерного та периферійного обладнання, ліцензійного програмного забезпечення.

Водночас, на сьогодні існує ряд ризиків щодо впровадження HRMIS:

1. Формальний підхід державних органів до впровадження нової Інформаційної системи та опір їх працівників через відсутність знань; набуті знання не передаються новим користувачам; рівень знань, здобутий користувачами, є недостатнім для ефективної роботи в Інформаційної системи. Отже, потребує створення єдиної дієвої системи навчання щодо роботи в Інформаційній системі та контролю знань.

2. Невідповідність штатної чисельності фахівців НАДС з впровадження та супроводження HRMIS вимогам, визначеним Технічним завданням

інформаційної системи управління людськими ресурсами та нарахування заробітної плати.

Суттєва затримка початку другої фази проекту (більше ніж на рік). Реалізацію Фази I HRMIS завершено 30.03.2021. Водночас триває підготовка до Фази II.

3. Часті зміни законодавства, які потребують реалізації в HRMIS потребують значного додаткового фінансування на реалізацію нового функціоналу в HRMIS.

4. Нормативна невпорядкованість використання процесів та документів (здійснення подвійної роботи, як в паперовій формі, так і в електронній) потребує нормативно-правового врегулювання питання щодо відмови від дублювання на паперових носіях документів, складених в електронній формі, у тому числі питання архівного зберігання документів, складених в електронній формі.

Відсутність фахівців з роботи в HRMIS у державних органах IT-спеціалістів в територіальних органах/підрозділах державних органів.

5. Процес впровадження HRMIS включає в себе, зокрема, навчання працівників державних органів, які залучені до проекту з впровадження HRMIS. Ураховуючи те, що під час впровадження HRMIS в першій фазі проекту виявлено, що користувачі HRMIS мають низький рівень цифрової грамотності (у тому числі низький рівень підготовки IT-спеціалістів) програма навчання має включати напрями/тематики: основи комп'ютерної грамотності; інформаційна грамотність, вміння працювати з даними; комунікація та взаємодія в цифровому суспільстві; безпека в цифровому середовищі; розв'язання проблем у цифровому середовищі (робота в системах відстеження помилок).

6. З впровадженням, розвитком HRMIS, урахуванням специфіки органів державної влади потребує врегулювання низка правових норм: облік персоналу МВС, Міноборони, органів ДВС та нотаріату, ротація працівників МЗС тощо.

7. Зі збільшенням органів, у яких впроваджується HRMIS збільшується кількість звернень з питань, які виникають під час експлуатації системи, що потребує створення контакт-центру впровадження та супроводження HRMIS.

Щодо основних досягнень у сфері інформатизації

Станом на 20.07.2022 до HRMIS підключено 91 державний орган (міністерства, центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи) та внесено інформацію щодо 22156 працівника. Укладено 517 договорів з державними органами про надання доступу (підключення) до HRMIS.

Основні досягнення у сфері інформатизації за 2021 рік:

– 30.03.2021 введено в експлуатацію Інформаційну систему управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS). Отримано атестат відповідності та затверджено відповідний План захисту інформації. Станом на 31.12.2021 до HRMS підключено 86 державних органів та внесено дані щодо 21 757 працівників;

– удосконалено функціонал вебпорталу вакансій career.gov.ua «Єдиний портал вакансій державної служби» та передбачено можливість дистанційного проведення тестування кандидатів на посади державної служби;

– для забезпечення електронного обміну інформацією щодо спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, призначення (обрання) на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України, НАДС розроблено організаційно-технічне рішення (далі – ОТР) на систему електронного обміну щодо спеціальних перевірок, а також створено комплексну систему захисту інформації (далі – КСЗІ) в ОТР НАДС та отримано експертний висновок, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 29.04.2021 за № 1235. Уповноважені державні органи отримали підтвердження відповідності КСЗІ для забезпечення зазначеного електронного обміну. Запроваджено автоматизований обмін інформацією (документами) з Державною судовою адміністрацією України, Національною поліцією України, Мін'юстом, НКЦПФР, НАЗК, МОН.

Додатково на виконання пункту 2 резолюції Прем'єр-міністра України від 15.02.2022 № 3083/1/1-22 до листа Секретаря РНБО від 27.01.2022 № 317/16 03/2-22 НАДС в межах повноважень здійснює заходи щодо підвищення рівня професійної компетентності державних службовців у сфері кібербезпеки:

1) Результати вивчення загальних потреб у професійному навчанні державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування у 2020-2021 роках засвідчили значне зростання заінтересованості осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у навчанні з питань кібербезпеки. Так, обсяг державного замовлення НАДС на підвищення кваліфікації державних службовців за напрямом «кібербезпека» у 2021 році становив 1 027 осіб. Потреба у підвищенні кваліфікації державних службовців з питань кібербезпеки на 2022-2024 роки склала 6 534 особи, зокрема: 2022 рік – 2 269 осіб, 2023 – 2 121 особа, 2024 – 2 144 особи.

2) З урахуванням зазначеного, напрям «кібербезпека» було включено до Переліків пріоритетних напрямів (тем) підвищення кваліфікації державних службовців за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами у 2021 та 2022 роках (накази НАДС від 27.08.2020 № 154-20 та від 16.08.2021 № 131-21 відповідно).

3) Згідно з законодавством у сфері професійного навчання державних службовців, програми підвищення кваліфікації з питань кібербезпеки, розробленні та затвердженні суб'єктами надання освітніх послуг, підлягають обов'язковому погодженню НАДС на основі висновку створеної при НАДС експертно-консультативної ради з питань погодження програм підвищення кваліфікації, до складу якої входять 15 експертів, які є визнаними в Україні

фахівцями з питань державного управління, місцевого самоврядування, управління персоналом та ін., а також експертами у сфері освіти дорослих.

4) У 2021 році НАДС погоджено 10 програм підвищення кваліфікації з питань кібербезпеки та кібергігієни, розроблених Українською школою урядування (далі – УШУ), Запорізьким, Миколаївським, Сумським, Тернопільським та Харківським регіональними центрами підвищення кваліфікації.

5) УШУ, що перебуває у сфері управління НАДС, у 2021 році розроблено та впроваджено загальні короткострокові програми підвищення кваліфікації «Основи кібергігієни», «Розробка та впровадження системи управління безпекою інформації», «Основи забезпечення кібербезпеки та протидії дезінформації». За зазначеними програмами підвищення кваліфікації у 2021 році пройшли навчання 556 державних службовців, у січні-лютому 2022 року – 166 осіб. У 2022 році в УШУ за державним замовлення НАДС заплановано підвищити кваліфікації з питань кібербезпеки 900 державних службовців.

Також на 2022 рік заплановано розроблення та реалізацію загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації «Основи кібербезпеки для представників державних органів».

Зауважимо, що у 2021 році в УШУ за спеціальною професійною (сертифікатною) програмою підвищення кваліфікації «Тренінг для тренерів з питань кібергігієни» пройшли навчання 38 представників закладів освіти, державних органів, громадських організацій, які у подальшому забезпечуватимуть підвищення кваліфікації з питань кібергігієни державних службовців на всій території України.

Щодо критичних проблем, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації виникла критична проблема резервування інформаційних ресурсів та інформаційних, електронних комунікаційних та ІКС НАДС, зберігання резервних копій інформаційних ресурсів і програмного забезпечення систем, включно з операційними системами, з метою забезпечення безперервності роботи ресурсів та систем або подальшого відновлення інформації та програмного забезпечення з резервних копій в разі їх можливої втрати, спричиненої збройною агресією російської федерації, в т.ч. в національному кіберпросторі.

Щодо заходів, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації основні зусилля НАДС за напрямом інформатизації були зосереджені на виконанні таких заходів:

- забезпечення захисту та безперебійного функціонування ІКС НАДС;

- проведення комплексу робіт щодо збереження на період дії воєнного стану резервних копій інформаційних та програмних ресурсів НАДС за межами України, на хмарних ресурсах, з дотриманням вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності інформації;

- побудови катастрофостійкого резервного IP-з'єднання корпоративної електронної комунікаційної мережі НАДС з системою маршрутизації провайдера послуг Інтернет;

- взаємодії з Оперативним центром реагування на кіберінциденти Державного центру кіберзахисту Держспецзв'язку та Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA для надання ними практичної допомоги НАДС з питань запобігання, виявлення та усунення наслідків можливих кіберінцидентів щодо інформаційно-комунікаційної інфраструктури (далі – ІКІ) НАДС, проведення сканування на предмет вразливості вебресурсів та інших компонентів зі складу ІКІ НАДС;

- здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг у сфері інформатизації, що відповідають коду 72000000-5 (Послуги у сфері інформаційних технологій: консультування, розробка програмного забезпечення, послуги мережі Інтернет і послуги з підтримки), затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 23.12.2015 № 1749 Національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник».

Відповідно до Постанови № 263 НАДС було розпочато використання хмарних ресурсів Amazon Web Services (AWS), що розташовані за межами України, в європейському регіоні (зона EU (Frankfurt), eu-central-1 згідно з класифікацією AWS). Це забезпечило резервування критичних інформаційних та програмних ресурсів НАДС на період дії воєнного стану.

Підтримання в робочому стані HRMIS в умовах правового режиму воєнного стану дозволяє віддалено здійснювати процеси документального оформлення вступу на службу/державну службу, її проходження та припинення, а також нарахування заробітної плати, що є альтернативою веденню паперового кадрового діловодства, яке наразі в деяких регіонах України здійснювати неможливо.

Щодо організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг в період військового стану

Після запровадження в Україні правового режиму воєнного стану НАДС не припиняв роботу і продовжує виконувати поставлені Урядом завдання. Специфіка виконання роботи працівниками НАДС в умовах воєнного стану дозволяє здійснювати її віддалено, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. З метою підвищення рівня кіберзахисту віддалений доступ працівників НАДС до СЕД «Мегаполіс.DocNet» НАДС забезпечується через проміжний VPN шлюз з використанням сертифікату та паролю.

Наразі в НАДС проводяться заходи з розгортання програмних продуктів Microsoft 365 в інтересах сумісної спільної роботи працівників НАДС, що дозволить на базі інтелектуальних хмарних служб підвищити продуктивність роботи працівників, рівень доступності сервісів НАДС.

НАДС постійно вживаються заходи щодо підтримання ефективного кіберзахисту ІКІ. Водночас, з 03.03.2022 один фахівець із складу осіб, відповідальних за кіберзахист ІКІ, евакуювався та звільнився; з 24.02.2022 (включно) двоє фахівців із складу осіб, відповідальних за функціонування та налаштування ІКІ, мобілізовано до лав Збройних сил України.

Враховуючи зазначене, у разі прийняття рішення щодо оптимізації штатної структури центральних органів виконавчої влади, є потреба врахування фактичного стану укомплектування фахівцями у сфері кіберзахисту, адміністрування, супроводження та розвитку ІКС НАДС.

Національне агентство України з питань запобігання корупції (далі – НАЗК)**.**

І. Критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, та заходи, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС

З метою забезпечення стабільної та безпечної роботи в умовах воєнного стану Єдиних державних реєстрів (далі – Реєстрів), ведення яких належить до повноважень НАЗК, а також інших інформаційних ресурсів НАЗК вжито наступні заходи:

- Тимчасово призупинено публікацію відомостей з Реєстрів НАЗК у формі відкритих даних, роботу публічних API, а також отримання відомостей у формі довідок, для захисту таких даних від зловмисного використання країною агресором.

- Забезпечено бекапування баз даних Реєстрів та інших інформаційних ресурсів НАЗК.

- Здійснено тимчасове часткове перевезення інформаційних систем НАЗК у регіон з меншою вірогідністю бойових дій та розгортання на ньому інформаційних ресурсів.

- Відповідно до Постанови № 263, для забезпечення належного функціонування та резервування Реєстрів і інших інформаційних ресурсів НАЗК, здійснено розміщення захищених резервних копій та ресурсів в центрах обробки даних, що розташовані за межами України, з урахуванням пункту 2 зазначеної постанови, а саме у глобальній хмарній інфраструктурі Amazon Web Services.

Для забезпечення унеможливлення несанкціонованого втручання у роботу Реєстрів та інших інформаційних ресурсів НАЗК в умовах повномасштабної військової агресії російської федерації обмежено доступ до Єдиних Державних реєстрів на рівні політик доступу.

У зв'язку із значним збільшенням кількості ddos атак та інших кіберзагроз на ресурси НАЗК забезпечена підтримка в актуальному стані системи кіберзахисту, що в свою чергу забезпечило належний рівень інформаційної безпеки при використанні персональних комп'ютерів та ноутбуків для виконання службових обов'язків працівниками НАЗК, а також забезпечило захист робочих станцій та серверного обладнання від зростаючої кількості кіберзагроз та шкідливого програмного забезпечення.

Запроваджено більш жорстку політику фільтрації трафіку та обмежено трафік з-за меж України, через значне збільшення кількості атак на державні інформаційні ресурси.

Проводиться регулярний процес збереження додаткових резервних копій реєстрів та систем НАЗК.

II. Основні досягнення

Відповідно до завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки, затверджених постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX, НАЗК забезпечує програмно-технічне супроводження Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Разом з тим НАЗК за підтримки міжнародних партнерів забезпечує створення та впровадження Єдиного порталу повідомлень викривачів (далі – Портал), а після введення в постійну (промислову) експлуатацію (очікується до кінця 2022 року), здійснюватиме його ведення. Портал забезпечить високі стандарти захисту інформації, яка отримується від викривачів, зменшить ризики несанкціонованого доступу до неї, зробить подання повідомлень про корупцію та їх обробку зручною та комфортною. Юридичні особи матимуть свій кабінет на Порталі, який буде внутрішнім каналом для повідомлень викривачів. Що також важливо, впровадження Порталу дозволить заощадити кошти державних органів та інших юридичних осіб.

Також з метою підвищення ефективності діяльності, НАЗК, за підтримки міжнародних партнерів, реалізує проект з побудови сховища даних/системи видобутку даних (DWH/DM), здатного забезпечити автоматизацію процесів отримання, систематизації, зберігання та аналізу інформації для попередження, виявлення, припинення корупційних правопорушень, або порушень, пов'язаних з корупцією, віднесених до повноважень НАЗК.

З метою підтримки діючих проектів НАЗК, в межах оновлення офіційного вебсайту НАЗК:

- спільно з МЗС було запроваджено портал «Війна&санкції» – головну базу даних про санкції, накладені через напад росії на Україну[71];

- для утвердження принципів нульової толерантності до корупції та цінностей доброчесності, прозорості та відкритості як наскрізних у відбудові нової України, запроваджено ресурс проекту «Ukraine.NOW Візія майбутнього»[72], де публікуються відеоінтерв'ю та стріми з лідерами громадської думки.

- за підтримки міжнародних партнерів запроваджено навчальну платформу НАЗК NAZK.Study[73], де кожен може пройти безкоштовні онлайн-курси на антикорупційну тематику.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР).

Щодо проектів інформатизації реалізованих у 2021 році

За проектами інформатизації в 2021 році Комісією укладено 29 договорів та отримано послуг і обладнання на суму, що перевищує 20 млн гривень.

Здійснювались заходи необхідні для запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2020 № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» із змінами (далі – Постанова № 419).

В 2021 році ситуація щодо фінансування проектів інформатизації НКЦПФР дещо погіршилася, порівняно з минулими роками. Не беручи до уваги забезпечення напряму функціонування Центру збору фінансової звітності, Комісія отримала лише 4 млн гривень поточних видатків в сфері інформатизації, що не є достатньо для повноцінного розвитку розпочатих та впровадження нових проектів.

Незважаючи на це, було забезпечено базові потреби щодо супроводження систем та використання ліцензійного програмного забезпечення.

Також звертаємо увагу, що у зв'язку зі збільшенням штатної чисельності НКЦПФР, склалася ситуація браку комп'ютерної та офісної техніки необхідної для облаштування робочих місць працівників. Частково проблему вдалося вирішити шляхом модернізації наявної техніки. Відкритим залишається питання щодо продовження роботи в сфері інформаційної безпеки, яке потребує додаткового фінансування.

За підсумками 2021 року було забезпечено виконання кількох критичних завдань, які впливають на стан технічного оснащення Комісії та рівень захищеності інформації. Впроваджено заходи безпеки, що дозволяють ефективно, економічно та доцільно використовувати інформаційні ресурси та

[71] https://sanctions.nazk.gov.ua/

[72] https://vision.nazk.gov.ua

[73] https://study.nazk.gov.ua/

обладнання. Оновлено серверне обладнання та програмне забезпечення, придбано обладнання та сформовано підґрунтя для впровадження системи резервного копіювання, що дозволило автоматизувати процеси резервного копіювання та відновлення даних в Комісії.

Виконання пріоритетних завдань в забезпеченні захисту інформації, організації мережевої та серверної інфраструктури дозволило підвищити якість державного управління, розширити доступність національних і світових інформаційних ресурсів, скоротити строки та підвищити якість передачі інформації, підвищити ефективність боротьби з використанням неліцензійного програмного забезпечення, з правопорушеннями на фондовому ринку, підвищити рівень захисту та безпеки інформації, підвищити продуктивність та поліпшити умови праці працівників.

Щодо поточного стану інформатизації у сфері відповідальності НКЦПФР проблем та шляхів їх вирішення

Зважаючи на діючий в Україні військовий стан в 2022 році ситуація щодо фінансування проектів інформатизації НКЦПФР погіршилася.

Слід зазначити, що на 2022 рік НКЦПФР було заплановано реалізацію кількох край важливих проектів технічної модернізації, зокрема для посилення захисту та кібербезпеки, заміни застарілого обладнання тощо. У зв'язку зі спрямуванням усіх коштів, які було передбачено на модернізацію, до резервного фонду державного бюджету, НКЦПФР не реалізувала у поточному році жодного з технічних проектів.

Ситуація з фінансуванням поточних видатків на технічну підтримку наявного обладнання та програмного забезпечення, зокрема щодо подовження ліцензій на програмне забезпечення, аналогічна. На жаль, тенденція, яка набирає обертів з формуванням в НКЦПФР бюджетних зобов'язань перед постачальниками життєво важливих для державного органу ІТ-послуг не дає можливості у подальшому реалізовувати заплановані заходи та призводить до призупинення впровадження тих чи інших ІТ-рішень та отримання ІТ-послуг, зокрема критичних для захисту ІКС.

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України з її початку до теперішнього часу інформаційно-комунікаційні системи НКЦПФР (ІКС) та інформаційні ресурси не було знищено, розграбовано чи іншим чином виведено з ладу. НКЦПФР має втрати окремих елементів ІКС, які не витримали навантаження у зв'язку з посиленням заходів безпеки та збільшенням навантаження для забезпечення безперебійної роботи державного органу. Зазначені елементи ІКС було замінено за рахунок обмінного фонду обладнання НКЦПФР, придбаного за рахунок коштів державного бюджету минулих років. Стан захисту інформації ІКС НКЦПФР залишається на достатньому рівні для забезпечення захисту ІКС та інформаційних ресурсів НКЦПФР від витоку, пошкодження або знищення.

Незважаючи на складнощі з фінансуванням поточних потреб НКЦПФР у сфері інформатизації, було забезпечено базові потреби щодо супроводження систем та використання ліцензійного програмного забезпечення, заключено понад 16 договорів в сфері інформатизації.

Здійснювались заходи необхідні для запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності відповідно Постанови № 419.

Забезпечення функціонування Центру збору фінансової звітності є одним з основних та пріоритетних завдань (проектом) Національної програми інформатизації у 2022 році, створення якого було розпочато відповідно до Постанови № 419. Упродовж 2022 року здійснювались заходи необхідні для функціонування Центру збору фінансової звітності, незважаючи на проблеми з фінансуванням.

Також варто зазначити, що відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» рішенням НКЦПФР від 05.10.2021 № 931 «Про затвердження Порядку функціонування комплексної інформаційної системи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.11.2021 за № 1548/37170, було затверджено Порядок функціонування комплексної інформаційної системи (далі - КІС) Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, проектування та створення якої є також важливим завданням.

Комплексна інформаційна система НКЦПФР складається із завдань (проектів), а саме:

- модернізації підсистеми збору та моніторингу інформації ринків капіталу та організованих товарних ринків в режимі реального часу. Модернізація підсистеми дозволить підвищити рівень корпоративного управління учасників фінансового сектору, підвищити рівень державного регулювання та нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку відповідно до найкращої міжнародної практики, дозволить підвищити стандарти захисту прав інвесторів, прозорість та ефективність функціонування ринків капіталу, що у свою чергу дозволить збільшити інвестиції в економіку України внаслідок підвищення довіри до таких ринків.

- проектування архітектури та складових підсистем комплексної інформаційної системи НКЦПФР (КІС). З метою забезпечення державного регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку створює комплексну інформаційну систему як інтегровану систему, складові (підсистеми) якої забезпечують, зокрема, здійснення Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку нагляду за діяльністю учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків, надання нею послуг (у тому числі електронних), пов’язаних із здійсненням державного регулювання ринків капіталу та організованих товарних

ринків, фізичним та юридичним особам, а також розкриття інформації учасниками ринків капіталу та професійними учасниками організованих товарних ринків.

- впровадженні підсистеми нагляду за ринком на основі ризик-менеджменту складових підсистем комплексної інформаційної системи НКЦПФР (КІС). Модернізація підсистеми дозволить підвищити рівень корпоративного управління учасників фінансового сектору, підвищити рівень державного регулювання та нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку відповідно до найкращої міжнародної практики, дозволить підвищити стандарти захисту прав інвесторів, прозорість та ефективність функціонування ринків капіталу, що у свою чергу дозволить збільшити інвестиції в економіку України внаслідок підвищення довіри до таких ринків.

- впровадженні підсистеми автоматизації внутрішніх ділових процесів Комісії (ERP-система). Впровадження підсистеми кадрового та бухгалтерського обліку на основі українських продуктів дозволить автоматизувати процеси ведення кадрового та бухгалтерського обліку, визначення, встановлення та контроль дотримання KPI працівниками Комісії, нарахування заробітної плати, та відповідних премій та надбавок, прийняття управлінських рішень.

- супроводження інтегрованої підсистеми ведення реєстрів Комісії. Супроводження підсистеми ведення реєстрів в електронній формі забезпечує використання єдиного підходу до складання заповнення та ведення реєстрів Комісії, а також їх взаємодії інтеграції з іншими державними органами влади.

- впровадження підсистеми адміністративних послуг з метою забезпечення надання послуг в електронному виді. Впровадження підсистем адміністративних послуг з метою забезпечення отримання послуг в електронному виді.

На сьогодні НКЦПФР реалізується значна кількість проектів інформатизації, зокрема: запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності, функціонування комплексної інформаційної системи НКЦПФР, оновлення серверного обладнання та компонентів, оновлення парку персональних комп'ютерів, оновлення ліцензійного програмного забезпечення операційних систем персональних комп'ютерів та офісних продуктів, впровадження цифрової телефонії та інше, виконання яких заплановане до кінця поточного 2022 року.

На теперішній час більша частина з цих проектів знаходиться в стадії реалізації. Заплановані проекти є саме комплексом взаємопов'язаних заходів, що охоплюють цілісну інформаційно-комунікаційну систему та її модернізацію на всіх рівнях від користувацького до рівня ядра з урахуванням комплексного підходу до розвитку ІТС НКЦПФР у 2022 році. Найактуальнішою проблемою на теперішньому етапі є затримки оплати постачальникам вже виконаних послуг, що не дозволяє спрогнозувати та спланувати запуск інших ІТ проектів у поточному році.

У 2022 році зменшено до нуля фінансування на придбання обладнання і предметів довгострокового користування, що унеможливлює реалізацію ІТ проектів в яких застосовуються обладнання.

Відкритим у 2022 році залишається питання щодо продовження роботи в сфері інформаційної безпеки, яке потребує додаткового фінансування.

З основних досягнень у сфері інформатизації в НКЦПФР на даний час можна виділити наступні:

- запроваджено повноцінний електронний документообіг в НКЦПФР;
- забезпечено підключення до СЕВ ОВВ та її функціонування у взаємодії з іншими органами державної влади та окремими учасниками ринків капіталу;
- підтримка працездатності та забезпечення функціонування існуючих систем НКЦПФР;
- організаційне та методичне забезпечення модернізації систем;
- розвиток інформаційно-комунікаційного середовища та організація захисту інформації;
- впровадження серверу авторизації користувачів НКЦПФР з використанням системи віддаленого підключення працівників НКЦПФР до внутрішньої ІТ-мережі (з використанням PIN-коду захисту запуску ПЗ).

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП)**.**

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації перед НКРЕКП постали проблеми забезпечення віддаленої роботи для співробітників, безперебійного функціонування ІКС в умовах кібератак з боку ворога, контроль захищеності каналів з територіальними органами НКРЕКП, особливо на тимчасово окупованих територіях.

Співробітникам НКРЕКП, які були вимушені тимчасово працювати віддалено, було налаштовано доступ до робочих комп'ютерів через VPN з використанням L2TP протоколу з симетричним алгоритмом блочного шифрування aes-256.

В 2021 році НКРЕКП придбала та налаштувала «фаервол наступного покоління» від розробника Fortinet, що дало змогу забезпечити кібербезпеку внутрішньої мережі та зовнішніх ресурсів, таких як вебсайт, та оперативно реагувати на потенційні кібератаки ворога.

Завдяки програмному забезпеченню Veeam Backup, придбаному в 2020 році, проводиться регулярне бекапування інформації та систем.

В 2021 році НКРЕКП придбала, налаштувала та встановила нове мережеве обладнання в усіх територіальних органах НКРЕКП. Завдяки цьому доступ територіальних органів до мережі Інтернет та внутрішньої мережі було налаштовано з використанням шифрованого каналу GRE Tunnel з симетричним алгоритмом блочного шифрування aes-256. Після початку війни територіальні

органи, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях, були повністю ізольовані від мережі НКРЕКП та Інтернет.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (далі - НКЕК)**.**

Автоматизація процесів в НКЕК.

Вимогами Закону України «Про електронні комунікації» (далі – Закон), що вступив в силу 1 січня 2022 року, передбачено реформування вітчизняного ринку електронних комунікацій відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, у тому числі – перехід до електронної форми взаємодії між суб'єктами ринку електронних комунікацій та регуляторним органом (НКЕК) через Електронну регуляторну платформу.

Створення Електронної регуляторної платформи передбачено статтею 8 Закону, як автоматизованої інформаційно-аналітичної системи регуляторного органу, яка використовується для виконання регуляторним органом повноважень, передбачених чинним законодавством, а також для надання адміністративних послуг в електронній формі, електронного обміну інформацією, документами та взаємодії з постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг, постачальниками радіообладнання, користувачами радіочастотного спектра та ресурсів нумерації, користувачами послуг. Під час створення Електронної регуляторної платформи, зокрема її складових, має забезпечуватись сумісність і взаємодія з іншими інформаційними системами та мережами, що складають інформаційний ресурс держави, а відомості, внесені до неї, повинні захищатись відповідно до вимог законодавства України у сфері захисту інформації.

Державним бюджетом України на 2022 рік на розбудову першої черги Електронної регуляторної платформи було виділено 15 512 тис. гривень, за рахунок яких передбачалось створити наступні першочергові складові:

- Реєстр постачальників послуг електронних комунікацій;
- Реєстр постачальників послуг поштового зв'язку;
- програмний комплекс для автоматизації обліку ресурсів нумерації електронних комунікаційних мереж загального користування України та ведення електронного Реєстру первинного розподілу ресурсів нумерації;
- електронний кабінет суб'єктів господарювання та кабінету споживачів електронних комунікаційних послуг;
- офіційний вебсайт НКЕК, як регуляторного органу;
- систему електронної звітності;

● центр аналізу та обробки інформації загальнонаціональної постійно діючої Системи моніторингу якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету.

У зв'язку з відкликанням коштів на фінансування робіт зі створення складових Електронної регуляторної платформи відповідно до Постанови № 245, розбудова складових, що планувалась у 2022 році, унеможливилась.

На даний час автоматизованим в НКЕК є тільки процес отримання від постачальників електронних комунікаційних послуг регуляторної звітності. Задля цього застосовується, в частині, що відповідає Закону, Система електронної регуляторної звітності (створена та запроваджена у дослідну експлуатацію НКРЗІ у 2017 році). Але згідно із вимогами Закону на сьогоднішній день, зазначена система, не може виконувати збір та обробку звітів в повні мірі та їй бракує функціональних можливостей з питань аналітичної обробки економічної інформації та даних про діяльність постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг.

Забезпечення програмно-апаратними засобами в НКЕК.

На сьогоднішній день для вирішення поточних задач в НКЕК використовується 136 комп'ютерів застарілих моделей, оснащені ліцензією Windows XP без можливості покращення версії операційної системи через недостатні технічні характеристики, ще 66 – потребують якісної модернізації апаратних компонентів для забезпечення сучасного рівня швидкодії.

Із 18 фізичних серверів – 5 застарілої моделі і вже не використовуються, а завантаження інших коливається від 80% до 95%, що унеможливлює розгортання на них майбутніх елементів Електронної регуляторної платформи.

Проблеми.

Постановою Верховної Ради України «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки» від 08.07.2022 № 2360-IX (далі - Завдання) визначено пріоритетний комплекс стратегічних завдань на три роки, їх орієнтовні державні виконавці та очікувані результати, у тому числі завдання «Забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури», до складу очікуваних результатів якого не було включено проект «створення електронної регуляторної платформи» та НКЕК як його орієнтовного державного виконавця. Відсутність в Завданнях НКЕК та відповідного проекту несуть ризик не фінансування за кошти Національної програми інформатизації робіт з створення та впровадження Електронної регуляторної платформи.

З метою якісного та вчасного виконання регуляторним органом повноважень, передбачених чинним законодавством, а також для забезпечення надання адміністративних послуг в електронній формі, електронного обміну інформацією, документами та ефективної взаємодії з постачальниками

електронних комунікаційних мереж та/або послуг, зважаючи на воєнний стан в Україні, в НКЕК залишається наявною потреба принаймні в:

оновленні комп'ютерного парку та периферійного обладнання;

нарощенні потужностей серверного забезпечення;

легалізації неліцензійних комп'ютерних програм;

створенні Реєстру постачальників послуг та системи електронної звітності, як складових Електронної регуляторної платформи

Заходи, що вживаються НКЕК.

Незважаючи на обмеження фінансування під час воєнного стану, в НКЕК продовжують проводитись підготовчі роботи з розробки технічних вимог до відповідних складових (систем) Електронної регуляторної платформи та опису бізнес-процесів.

Вишукуються також і можливості, в рамках міжнародної технічної допомоги, проводити заходи щодо закупівлі необхідного серверного та комп'ютерного обладнання, а також задля організації розробки окремих компонентів першої черги Електронної регуляторної платформи.

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення.

Поточний стан інформаційно-комунікаційної системи Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на сьогоднішній день задовільний. З початком повномасштабної військової агресії критичних проблем не виникло.

Для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС, в рамках можливостей, проведено ряд технічних заходів зі змінення топології локальної мережі, налаштувань мережевих екранів та глобальних політик безпеки.

За сприянням міжнародних організацій тривають роботи з мінімізації ризиків шляхом розміщення резервних копій баз даних та сервісів на платформах поза межами України.

Серед проблемних питань слід зазначити брак фінансування для модернізації та оновлення інформаційно-комунікаційної системи у відповідності до поточних ризиків.

Зокрема, відсутність коштів не дозволяє створити відповідно захищену інфраструктуру віддаленого доступу працівників до основних сервісів, оновити ліцензії антивірусного програмного забезпечення, продовжити підписки на пакети технічної підтримки та захисту мережевого екрану Fortinet Fortigate.

Серед шляхів вирішення проблем вбачається співпраця з міжнародними організаціями та провідними компаніями для надання міжнародної технічної допомоги та підтримки.

Національне антикорупційне бюро України.

1. Прикладні ІТ-системи та сервіси

1.1. Системи підтримки користувачів (ServiceDesk) та обліку IT конфігурацій (CMDB) на базі GLPI

Опрацьовано понад 40000 запитів від користувачів; вдосконалено внутрішній управлінський облік IT-ресурсів шляхом додавання можливості імпорту великої кількості однотипних IT-активів.

2. Підтримка робочих місць користувачів IT

2.1. Периферійні пристрої

Працівникам Національного бюро забезпечена можливість повноцінного використання всіх типів відеоконференц-зв'язку (Zoom, Google Meet, Cisco Webex, Microsoft Teams і т.ін.) під час пандемії та військового стану.

2.2. Забезпечення безперервного доступу уповноважених працівників Національного антикорупційного бюро України до Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України.

Закуплено криптографічні засоби захисту інформації (захищені носії особистих ключів), що забезпечило можливість доступу працівників Національного бюро до Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України.

2.3. Проведення операцій OSINT та додаткового збору інформації

Національним бюро було отримано для оснащення Управління аналітики та обробки інформації обладнання та програмне забезпечення для проведення операцій OSINT та додаткового збору інформації.

3. Критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та зростанні ризику втрати серверного обладнання та інформації без можливості відновлення існує потреба у придбанні та розміщенні серверних і мережевих ресурсів у віддаленому місці для забезпечення резервування основних інформаційних систем Національного бюро.

Також для повноцінного функціонування зазначеного обладнання існує потреба у забезпеченні такого обладнання відповідними кліматичними умовами та безперебійним живленням. Тому існує потреба обладнання віддаленого серверного приміщення інфраструктурою яка забезпечить належні умови функціонування згідно вимог виробників серверного та мережевого обладнання.

Альтернативним рішенням може бути придбання мобільного (пересувного) контейнера обладнаного інженерною інфраструктурою для розміщення зазначеного обладнання.

Для збереження віддалено резервних копій та/або повноцінно розгорнутих інформаційних систем Національного бюро можна використовувати хмарні рішення державних центрів обробки даних, але враховуючи військову агресію російської федерації проти України можна розглядати хмарні рішення світових лідерів у цій галузі які територіально розміщені за кордоном.

У разі прийняття рішення щодо розміщення інформаційних ресурсів Національного бюро у хмарних ресурсах на платній основі існує загроза недостатності щорічних кошторисних призначень в умовах кризи та військового стану, що може спричинити зупинку, або тривалу недоступність сервісів.

На сьогодні з метою належного забезпечення потреб Національного бюро та для безперебійного забезпечення функціонування інформаційних систем, забезпечення віддаленого резервування, для можливості швидкого перемикання роботи основних сервісів у віддаленому місці існує потреба в інфраструктурі, серверному та мережевому обладнанні для забезпечення роботи систем та відповідному програмному забезпеченні для реплікації, резервування та віддаленого збереження інформації критичних інформаційних систем Національного бюро.

Апарат Ради національної безпеки і оборони України.

Наразі, нагальна потреба, особливо в умовах відбиття агресії російської федерації проти України, запровадити надійну систему кіберзахисту в процесі формування завдань та проектів зазначеної програми, проведення постійного моніторингу у сфері інформатизації щодо виявлення кіберзагроз державним інформаційним ресурсам, процесу електронного урядування.

Необхідно забезпечити виконання протокольного рішення Національного координаційного центру кібербезпеки від 20.01.2022 № 19 та відповідного доручення Віце-прем'єр міністра України – Міністра цифрової трансформації України від 11.02.2022 № 3086/1/22 органам державної влади, якими передбачено, зокрема, створення реєстру програмного забезпечення, програмно-апаратного забезпечення (комплексів), комп'ютерної техніки, комунікаційного обладнання, яке призначене для забезпечення взаємодії з публічними мережами електронних комунікацій підключення до мережі Інтернет та/або інших глобальних мереж передачі даних та допущене до використання в органах державної влади і на об'єктах критичної інфраструктури.

Наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 06.10.2021 № 601 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підвищення рівня кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури» визначені вимоги та заходи з кіберзахисту в ланцюзі поставок програмного/апаратного забезпечення за встановленими категоріями та стандартами. Однак, відсутність ефективного механізму, яким би забезпечувалося дотримання таких вимог власниками електронних комунікаційних систем, не дозволяє забезпечувати кібербезпеку в органах державної влади та на об'єктах критичної інфраструктури.

Одним з механізмів, що може забезпечити виконання цієї вимоги, може бути пропозиція щодо відображення в тендерній документації на постачання програмного/апаратного забезпечення вимог з кіберзахисту, які мають у подальшому бути враховані у відповідних договорах.

У зв'язку з цим необхідно сприяти у вирішенні порушених проблем.

Стосовно стану забезпечення інформатизації діяльності Апарату РНБО України, як державного органу, в умовах воєнного стану повідомляємо, що відповідними службами забезпечується безперебійне функціонування ІКС, які охоплюють всі основні робочі процеси.

За необхідності відбувається створення нових ІКС та розвиток наявних. Зокрема постійно розширюється функціональність Інформаційно-аналітичної системи «СОТА» Головного ситуаційного центру України.

Водночас, у процесі реалізації заходів із передислокації частини Апарату Ради в інші регіони країни були відчутними певні ускладнення, пов'язані з переміщенням серверного обладнання та робочих місць працівників. Мова йде про те, що робочі місця працівників в ІКС переважно реалізовані на базі стаціонарних ПЕОМ, а сервери розгорнуті на окремих апаратних платформах для кожної ІКС.

За результатами аналізу досвіду передислокації було розроблено «Перспективну схему функціонування ІАС Апарату РНБО України» (далі - схема). Реалізація схеми відповідає головному завданню щодо організації та забезпечення безперервного та надійного функціонування Апарату Ради як під час стаціонарного розміщення, так і під час переміщенні в інші регіони всього державного органу або його частини.

На даний час, з метою реалізації зазначеної схеми вживаються заходи, спрямовані на забезпечення фінансування створення необхідних мобільних центрів обробки даних, мобільних комунікаційних вузлів та мобільних робочих місць працівників як за рахунок бюджетних, так і позабюджетних коштів. У рамках цих заходів, для реалізації мобільності переміщення працівників Апарату Ради сформовано завдання (проект) Національної програми інформатизації на 2023 та 2023 - 2025 роки, який направлений до Міністерства цифрової трансформації України листом від 30.05.2022 № 1226/27-05/2-22. Цим завданням передбачено створення мобільної компоненти Інформаційно-аналітичної системи «СОТА» Головного ситуаційного центру України для оброблення інформації Апарату РНБО України.

Державне бюро розслідувань.

Упродовж 2021 року побудовано канали зв'язку між територіальними управліннями Державного бюро розслідувань та двома майданчиками центрального апарату, розташованими в місті Києві (2020 рік - 0 каналів, 2021 рік - 9 каналів).

Встановлено граничне мережеве обладнання CISCO з можливістю подальшого шифрування мережевого трафіку для забезпечення обміну відомостями, що становлять службову інформацію у центральному апараті та

територіальних управліннях Державного бюро розслідувань (2020 рік - 0 маршрутизаторів CISCO, 2021 рік - 9 маршрутизаторів CISCO).

У центральному апараті Державного бюро розслідувань функціонує клас доступу до державних інформаційних ресурсів, в якому організовано 25 робочих місць та доступ до більш ніж 10 державних реєстрів (інформаційних систем, баз даних тощо). Доступ здійснюється із використанням абонентського пункту спеціальної ІКС органів виконавчої влади Національної системи конфіденційного зв'язку в Державному бюро розслідувань, на який отримано атестат відповідності комплексної системи захисту інформації (2020 рік - 2 офіційно підключені реєстри, 2021 рік - 10 офіційно підключених реєстрів).

Усі структурні підрозділи Державного бюро розслідувань (територіальні управління, самостійні структурні підрозділи центрального апарату) охоплені єдиною СЕД (2020 рік - 1 територіальне управління Державного бюро розслідувань підключене до СЕД, 2021 рік - 7 територіальних управлінь Державного бюро розслідувань підключено до СЕД).

В межах міжнародного співробітництва за участю UNOPS встановлено сучасний захищений модульний центр обробки даних, який має за мету вивести ІКС Державного бюро розслідувань на новий технічний рівень та стане центром ІТ-потужності Державного бюро розслідувань. Вживаються заходи, спрямовані на використання ліцензійного програмного забезпечення Microsoft як у центральному апараті, так і в територіальних управліннях Державного бюро розслідувань (2020 рік - 480 ліцензійних MS Office, 2021 рік - 1107 ліцензійних MS Office).

Отримано атестати відповідності, погоджені Адміністрацією Держспецзв'язку, на комплексну систему захисту інформації ІКС центрального апарату Державного бюро розслідувань та інформаційно-комунікаційної системи Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Києві (2020 рік - 0 атестатів відповідності, 2021 рік - 3 атестати відповідності).

Завершено перший етап створення аналітично-довідкової системи Державного бюро розслідувань.

Впроваджено IP-телефонію в усіх територіальних управліннях Державного бюро розслідувань.

Встановлено та налаштовано за допомогою захищених каналів систему відеоконференцзв'язку між центральним апаратом та усіма територіальними управліннями Державного бюро розслідувань.

За допомогою сучасного обладнання та новітнього програмного забезпечення моніторингу подій (як всередині мережі, так і зовні) значно підвищено рівень кіберзахищеності цифрової інфраструктури Державного бюро розслідувань загалом, збільшено кількість захищених точок кінцевого обладнання антивірусним програмним забезпеченням (з 600 до 1880 одиниць).

Тривають фінальні тестові випробування системи «Кандидат на посаду Державного бюро розслідувань», плановий промисловий запуск - грудень 2022 року.

На завершальному етапі впровадження перебуває Інформаційно-аналітична система з консолідації, аналізу та відображення звітів Державного бюро розслідувань (перша черга), завершення модуля візуалізації планується на грудень 2022 року.

У центральному апараті Державного бюро розслідувань з числа працівників Управління інформаційних технологій створено Службу криптографічного захисту з метою організації технічного захисту відомостей, що становлять службову інформацію у центральному апараті Державного бюро розслідувань та Територіальному управлінні Державного бюро розслідувань, розташованому у місті Києві.

Тривають заходи із забезпечення працівників Державного бюро розслідувань комп'ютерною технікою, засобами сканування та друку.

Кінцева мета - облаштування робочого місця працівника, яке б відповідало сучасним технічним тенденціям та забезпечило виконання завдань Державного бюро розслідувань.

Наразі усі працівники Державного бюро розслідувань забезпечені персональними комп'ютерами, кожен другий працівник оперативного чи слідчого підрозділу має у використанні ноутбук та мобільний пристрій друку (2020 рік - не придбано жодного персонального комп'ютера чи ноутбука, 2021 рік - придбано 100 персональних комп'ютерів, 9 потужних станцій для аналітики та дизайну (з сучасними програмними засобами для аналітичної роботи IBM I2 Analyst's Notebook з модулем I2 OpenUA Search), 83 ноутбуки, пристрої друку: формату А4 - 272, мобільні пристрої формату А4 - 47, формату А3 - 29 (з них із можливістю кольорового друку - 19), формату А 1(0) - 3).

До кінця 2022 року планується:

продовжувати вживати заходів щодо технічного оснащення Державного бюро розслідувань;

завершити програму ліцензування програмного забезпечення, що використовується у Державному бюро розслідувань;

збільшити кількість підключених державних реєстрів та баз даних; розпочати роботи з отримання атестатів відповідності, погоджених Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, на комплексну систему захисту інформації ІКС територіальних управлінь Державного бюро розслідувань;

побудувати шифровані канали зв'язку для забезпечення обміну відомостями, що становлять службову інформацію у центральному апараті та територіальних управліннях Державного бюро розслідувань.

Центральна виборча комісія.

На сьогодні в Центральній виборчій комісії (далі – Комісія) функціонують такі системи:

• єдина інформаційно-аналітична система «Вибори» (далі – ЄІАС «Вибори»);

• автоматизована інформаційно-комунікаційна система "Державний реєстр виборців" (далі – АІКС Реєстру);

• офіційний вебсайт Комісії.

ЄІАС «Вибори», востаннє модернізована у 2015 році, забезпечувала виконання виборчих і референдумних процедур, передбачених законами України, які регламентували порядок організації та проведення виборів Президента України, народних депутатів України, місцевих виборів та всеукраїнського референдуму, а також надавала доступ до інформації щодо перебігу виборчого процесу та процесу референдуму, його результатів.

З 01.01.2020 набрав чинності Виборчий кодекс України (далі – Кодекс), яким запроваджено нові, суттєво змінено існуючі виборчі процедури з виборів народних депутатів України та депутатів місцевих рад, а також передбачено можливість використання у виборчому процесі, зокрема, інформаційно-аналітичної системи та електронних сервісів. Крім того, у 2021 році набрав чинності новий Закон України «Про всеукраїнський референдум» (далі – Закон), (крім деяких його положень, які, зокрема, стосуються організації і проведення електронного голосування, що набирають чинності з дня набрання чинності законом щодо застосування інноваційних технологій з електронного (машинного) голосування), положеннями якого для реалізації окремих референдумних процедур передбачено застосування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи.

Зважаючи на докорінне оновлення законодавчої бази та суттєву зміну виборчих і референдумних процедур, існуюча ЄІАС «Вибори» є застарілою системою, доопрацювання чи модернізація якої є економічно невиправданою, а технічна реалізація деяких процедур, передбачених Кодексом та Законом, унеможливлює їх упровадження шляхом модернізації системи. Таким чином, необхідність виконання чинних положень Кодексу та Закону вимагає створення нової інформаційно-комунікаційної системи.

Постановою Центральної виборчої комісії від 29.10.2021 № 447 «Про схвалення Концепції створення Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії» схвалено Концепцію створення *Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії* (далі – Концепція, ЄІАС ЦВК), яка передбачає, що ця система має забезпечити виконання Комісією своїх повноважень під час організації підготовки та проведення виборів Президента України, народних

депутатів України, місцевих виборів, всеукраїнських референдумів відповідно до вимог Кодексу та Закону.

Впровадження ЄІАС ЦВК дасть змогу забезпечити відкритість, прозорість підготовки та проведення всеукраїнських референдумів і виборів, мінімізацію помилок, контроль за діяльністю виборчих комісій та комісій з референдуму, зокрема під час підрахунку голосів виборців, встановлення підсумків/результатів голосування, а також довіру до процесу встановлення результатів виборів/референдумів.

Також є потреба у створенні комплексної системи захисту інформації (далі - КСЗІ) ЄІАС ЦВК, зокрема в розробці відповідних технічних завдань, технічних проектів, експлуатаційної документації організаційно-технічного рішення КСЗІ; проведення відповідних налаштувань серверного та комунікаційного обладнань відповідно до технічної документації КСЗІ, проведення державної експертизи КСЗІ.

Наявні в Центральній виборчій комісії інформаційні системи використовують застаріле обладнання, що вже не має технічної підтримки від виробника через сплив терміну його використання (з 2012 року), що унеможливлює застосування цього обладнання в новій ЄІАС ЦВК.

Однак бюджетні асигнування на розробку та впровадження компонентів ЄІАС ЦВК за рахунок коштів бюджетної програми 2911040 «Національна програма інформатизації», передбачені на 2022 рік, згідно з Постановою № 245 та Постановою № 401, спрямовано до резервного фонду державного бюджету в повному обсязі.

Відсутність фінансування на створення ЄІАС ЦВК у 2022 році та закупівлі обладнання, необхідного для її функціонування, значно ускладнить створення та введення в експлуатацію вказаної системи у потрібні строки, що може призвести до обмеженого використання програмних засобів та електронних сервісів, передбачених Кодексом та Законом, під час підготовки та проведення чергових виборів народних депутатів України у жовтні 2023 року та виборів Президента України у березні 2024 року, а також проведення всеукраїнського референдуму згідно з вимогами законодавства.

Разом з тим Комісія надала Мінцифри пропозиції до завдань (проектів) інформатизації на 2023 рік та 2023 – 2025 роки щодо створення ЄІАС ЦВК.

Стратегічним планом Комісії на 2020 – 2025 роки, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 11.06.2020 № 102, передбачено виконання робіт з модернізації вебсайту Комісії з урахуванням зміни архітектури вебсайту, забезпечення відстеження результатів розгляду скарг, інтеграції підсистеми звернень громадян та електронних скарг з СЕД Комісії, впровадження повнотекстової та повносайтової системи пошуку, модернізацію підсистеми нормативних актів, зокрема інтеграцію її з СЕД Комісії.

Проте здійснення заходів щодо розвитку офіційного вебсайту Комісії потребує відповідного фінансування, якого на сьогодні немає.

У Комісії розпочато впровадження СЕД та системи управління персоналом. Наразі СЕД успішно інтегровано в СЕВ ОВВ.

З метою забезпечення обміну даними з іншими державними реєстрами, банками даних, системами проведено заходи щодо підключення АІКС Реєстру до СЕВ ДЕІР. Уже сьогодні через СЕВ ДЕІР налагоджено отримання інформації з реєстрів Міністерства юстиції України, електронну інформаційну взаємодію з Порталом Дія та опрацьовується взаємодія з реєстрами Державної міграційної служби України.

В організаційній структурі АІКС Реєстру запроваджено елементи електронного документообігу з використанням електронних документів: органи ведення Реєстру формують засобами системи розпорядчі документи та відповіді виборцям в електронній формі з накладанням кваліфікованого електронного підпису.

У перші дні після введення воєнного стану було здійснено резервування інформаційних систем Центральної виборчої комісії та розміщення частини ресурсів на серверах датацентру однієї із західних областей України для подальшого використання.

З метою забезпечення захисту Реєстру відповідно до вимог законодавства Комісія тимчасово припинила функціонування АІКС Реєстру на час дії воєнного стану (постанова Центральної виборчої комісії від 24.02.2022 № 61 «Про тимчасове припинення функціонування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи «Державний реєстр виборців» на час дії воєнного стану). На сьогодні Комісія розглядає питання щодо відновлення роботи АІКС Реєстру в умовах правового режиму воєнного стану з урахуванням особливостей функціонування Реєстру в таких умовах.

Налаштовано дистанційну роботу переважної кількості працівників Комісії шляхом надання віддаленого доступу з використанням захищених каналів доступу до відповідних інформаційних ресурсів Комісії та службової поштової скриньки, проведення робочих нарад, засідань Комісії в режимі Zoom-конференції. Розпочато процес отримання та використання в роботі працівниками Комісії кваліфікованого електронного підпису.

Виконання галузевих програм інформатизації

Міністерство внутрішніх справ

Інформація про хід виконання завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та

координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за 2021 рік.

Департамент інформатизації МВС (далі – ДІ МВС) визначено службою єдиної інформаційної системи МВС (далі – ЄІС МВС) та координатором всіх цифрових проектів. Функції з розроблення програмного забезпечення проектів та супроводження інфраструктури покладено на ДП «ІНФОТЕХ» та Державну установу «Центр інфраструктури та технологій Міністерства внутрішніх справ України» (далі – ДУ ЦІТ МВС України), відповідно.

Для забезпечення відповідних функцій, пов'язаних з виконанням Програми визначено інформаційно-аналітичний центр, а саме ДП «ІНФОТЕХ», що належить до сфери управління Міністерства внутрішніх справ, який одночасно, наказом МВС від 22.01.2019 № 37, визначено адміністратором ЄІС МВС та Єдиної цифрової відомчої комунікаційної мережі МВС, а відповідно наказу МВС від 22.01.2019 № 38 є одержувачем бюджетних коштів для виконання Програми.

Продовжуються роботи з модернізації та розвитку сервісу єдиного вікна для громадян, як складової ЦП ЄІС МВС.

У межах заходів щодо упровадження загальнодоступних універсальних цифрових послуг для населення з широким використання безпаперової взаємодії за принципом «єдиного вікна» та автоматизацією ділових процесів забезпечено такі заходи:

У рамках реалізації вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1364 «Про реалізацію експериментального проекту щодо реєстрації, зняття з реєстрації місця проживання в електронній формі», з метою забезпечення можливості формування запитів та надання відповідей на запити та забезпечення можливості автоматизованого присвоєння призовнику або військовозобов'язаному окремого номеру запису у Реєстрі військовозобов'язаних, у разі його відсутності, враховуючи механізм електронної інформаційної взаємодії, спільно з Міністерством цифрової трансформації, Міністерством оборони опубліковано сервіс в ЦП ЄІС МВС, що покращило використання послуги «Електронна прописка» на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг (далі - Портал Дія).

В ЦП ЄІС МВС опубліковано сервіс «Керування належним користувачем», який надає можливість громадянам отримати послуги з внесення (виключення) відомостей про належного користувача транспортного засобу до (з) Єдиного державного реєстру транспортних засобів, безпосередньо власником транспортного засобу. Роботи проводилися спільно з Міністерством цифрової трансформації та Головним сервісним центром МВС.

Також спільно з Міністерством цифрової трансформації взято участь у реалізації можливості, шляхом використання шлюзу безпечного доступу, зареєстрованого в ядрі СЕВ ДЕІР, замовлення електронної довідки про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості

або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України через Портал Дія (електронна послуга «Замовлення довідки про відсутність / наявність судимості»).

У рамках виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 08.05.1993 № 340 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами» спільно з Міністерством цифрової трансформації України та Головним сервісним центром МВС реалізовано послугу щодо запровадженням можливості доставки посвідчення водія, замовлених засобами Порталу Дія та електронного кабінеті водія, який виступає функцією інформаційного сервісу «Єдиного вікна для громадян» ЦП ЄІС МВС, із залученням Національного оператора поштового зв'язку.

Функціями електронного кабінету водія в режимі реального часу щоденно користуються майже 25 тис. осіб. Загалом користувачами електронного кабінету водія виступають близько 2 млн фізичних та 32 тис. юридичних осіб. Зазначений показник має позитивну динаміку у його зростанні.

Наразі із застосуванням електронного кабінету водія передбачено можливість отримання 10 адміністративних та інших послуг, які надаються сервісними центрами МВС. На сьогодні передбачено можливість:

- дізнатися всю актуальну інформацію про власні транспортні засоби (їх історію, технічні характеристики, право власності);
- перевірити обмеження на транспортні засоби;
- отримати повну інформацію про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та сплатити штрафи;
- переглянути інформацію про власне посвідчення водія (національне, міжнародне);
- здійснити замовлення індивідуальних номерних з
- замовити відновлення та обмін посвідчення водія;
- призначити належного користувача транспортного засобу;
- верифікувати в реєстрі дані про власне посвідчення водія та свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу;
- замовити поліси обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності на власні транспортні засоби.
- замовити послугу з обміну посвідчення водія з подальшим його отриманням засобами Національного оператора поштового зв'язку (у разі обрання такого способу отримання замовленого посвідчення водія).

Налаштовано електронну інформаційну взаємодію з Порталом Дія (у тому числі з мобільним додатком Дія), спрямовану на реалізацію таких електронних послуг, як декларування/реєстрація місця проживання (перебування) особи та заміна посвідчення водія.

Створено мобільний додаток на тему домашнього насильства, який виступає складовою частиною ЄІС МВС – функція інформаційного сервісу Єдине вікно для громадян, що є складовою ЦП ЄІС МВС. Замовником проекту виступає Фонд Народонаселения ООН. Джерело фінансування послуг – кошти Фонду Народонаселення ООН, які виділяються в рамках програми із запобігання та протидії домашньому та ґендерно зумовленому насильству. Мобільний додаток Дія забезпечує надання інформації про домашнє насильство та можливість для осіб, які можуть постраждати або постраждали від домашнього насильства, швидко та безпечно звертатися по допомогу до Національної поліції.

МВС за результатами консультацій, які проходили на засіданнях Кабінету Міністрів України, розроблено та прийнято постанову Кабінету Міністрів України 04.12.2019 № 1078 «Про реалізацію експериментального проекту верифікації даних про фізичних осіб, що обробляються в деяких національних електронних інформаційних ресурсах» (далі – Постанова 1078).

Спеціалістами Міністерства внутрішніх справ на виконання вимог Постанови 1078 сформовано зведений масив даних з метою подальшого наповнення Єдиного державного демографічного реєстру даними про фізичну особу, що пройшли верифікацію, з одночасним формуванням тимчасового номера унікального номера запису в реєстрі.

На виконання ініціатив Міністерства цифрової трансформації України як Генерального державного замовника Національної програми інформатизації (далі – НПІ), Міністерство внутрішніх справ України надало пропозиції до завдань (проектів) для включення до НПІ на 2022 та 2022–2024 роки, зокрема щодо створення та впровадження електронного сервісу ідентифікації фізичних осіб, з метою отримання додаткової ресурсної підтримки.

Організовано роботи із розробки нових автоматизованих систем, створення яких заплановано у чинній Програмі, а також тривають заходи із проводження проектів, розпочатих за попередньої програми інформатизації.

Так, упродовж попереднього етапу галузевої програми інформатизації вдалося реалізувати такий актуальний цифровий проект, як система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі (далі – СФАП). Відповідно до наказу МВС від 28.05.2020 № 422 ДУ ЦІТ МВС України забезпечує технічну експлуатацію СФАП. Загалом за час експлуатації СФАП здійснено підключення 246 приладів контролю дистанційних (далі – ПКД). З них 20 ПКД встановлено та підключено на дорогах міста Києва, 29 – на дорогах загального користування Київської області. Також на дорогах загального користування встановлено та підключено у Вінницькій області – 6, Волинській – 5, Донецькій – 7, Житомирській – 8, Закарпатській – 2, Запорізькій – 9, Кіровоградській – 2, Львівській – 22, Одеській – 3, Полтавській – 4, Чернігівській – 6, Миколаївській – 3, Харківській – 10, Рівненській – 4 ПКД. На дорогах міст: Житомира – 3, Кропивницького – 5,

Львова – 9, Кременчука – 4, Полтави – 6, Чернігова – 3, Запоріжжя – 4, Кривого Рогу – 2, Мелітополя – 1, Миколаєва – 5, Харкова – 11, Хуста – 3, Черкаси – 5, Чернівців – 4, Івано-Франківська – 5, Тернополя – 5, Білої Церкви – 2, Суми – 5, Луцька – 4, Вінниці – 4, Одеси – 9, Херсона – 4, Хмельницького – 3 ПКД.

Також слід зазначити, що станом на 31 грудня 2021 року змонтовано та погоджуються до підключення 35 ПКД у наступних місцях: Суми – 2, Яремче – 3, Київ – 10, Миколаїв – 7, Тячів – 2, Мукачево – 2, Берегове – 1, Кременчук – 2, Мелітополь – 2, Виноградів – 2, Іршава – 1, Вінниця – 1.

Продовжуються заходи з модернізації електронних інформаційних ресурсів у сфері безпеки дорожнього руху: координації руху транспорту на дорогах; виявлення порушень правил дорожнього руху, оперативного реагування на дорожньо-транспортні пригоди та інше. Зокрема, розроблено відповідне програмне забезпечення «Портал МВС України подачі документів для отримання дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів»[74].

У цьому напряму МВС співпрацює з Державним агентством інфраструктурних проектів України в рамках виконання завдань Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 № 1287 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2021 № 706). У 2021 році підготовлено та скеровано для реалізації технічну документацію з питань отримання послуг з доопрацювання програмного забезпечення ІТС «Система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі», модернізації центру обробки даних системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі; розширення базових функціональних можливостей ЦП ЄІС МВС в частині реалізації функцій інформування населення про забезпечення безпеки дорожнього руху; створення бази даних про дорожньо-транспортні пригоди (розробка програмного забезпечення) з метою проведення аналізу дорожньо-транспортних пригод, як функціональної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС.

Державним агентством інфраструктурних проектів України завершено процедури закупівлі товарів та послуг за кодом ДК 021:2015:

38110000-9 Навігаційні прилади (придбання кінцевих пристроїв системи моніторингу спеціалізованих транспортних засобів ДСНС (GPS-трекери)), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-12-011156-a, укладено Договір на закупівлю товарів № 20 від 29.09.2021 на суму 1 050 00 гривень;

72260000-5 Послуги, пов'язані з програмним забезпеченням (Придбання системи моніторингу спеціалізованих транспортних засобів ДСНС з можливістю

[74] https://dozvil.mvs.gov.ua

інтеграції кінцевих пристроїв (GPS-трекери), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-12-011566-a, укладено Договір № 26 про надання послуг від 11.10.2021 на суму 14 925 000,00 гривень;

48820000-2 Сервери (придбання серверного обладнання та засобів захисту інформації для створення комплексної системи захисту інформації функціональної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-06-010796-a, укладено Договір на закупівлю товарів № 21 від 05.10.2021 на суму 8 358 540, 00 гривень;

72260000-5 Послуги, пов'язані з програмним забезпеченням (Послуги з доопрацювання програмного забезпечення ІТС «Система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього в автоматичному режимі», зокрема проведення державної експертизи комплексної системи захисту інформації)», ідентифікатор закупівлі UA-2021-09-02-012239-a, укладено Договір № 9 про надання послуг від 16.09.2021 на суму 36 422 900,00 гривень;

30210000-4 Машини для обробки даних (апаратна частина) (модернізація центру обробки даних системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі та акредитованого центру сертифікації ключів) – 1 комплект, ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-04-010693-b, укладено Договір на закупівлю товарів № 22 від 06.10.2021 на суму 94 702 284,00 гривень;

48820000-2 Сервери (Програмно-апаратний комплекс серверного обладнання для модернізації Єдиної інформаційної системи МВС), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-04-005670-a, укладено Договір на закупівлю товарів № 24 від 08.10.2021 на суму 68 500 000,00 гривень;

35710000-4 Системи керування, контролю, зв'язку та комп'ютерні системи (придбання комплексів автоматичної фіксації порушень Правил дорожнього руху), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-27-009485-a

Також ДУ «Центр інфраструктури та технологій МВС України» через електронну систему публічних закупівель України ProZorro, проведено закупку за кодом 30210000-4 «Машини для обробки даних (апаратна частина)» Модернізація центру обробки даних системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, ідентифікатор закупівлі UA-2021-07-23-008569-b, укладено Договір № 155/2021 про надання послуг від 11.11.2021 на суму 108 918 103,00 гривень, та внесено зміни до зазначеного Договору шляхом укладання додаткових угод від 20.12.2021 № 1 та № 2 (продовжено строк дії договору до 01 липня 2022 року, та строк виконання зобов'язань в частині розрахунків – до їх повного виконання);

Продовжуються заходи із створення цифрової платформи «Безпечна країна». Державною програмою підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів

України від 21.12.2020 № 1287, відповідно до цілей, визначених Стратегією підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1360, у Додатку 2 до Програми передбачені завдання і заходи з виконання зазначеної Державної програми. Створення центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна» (програмно-технічного комплексу центрального рівня) є одним із пріоритетних заходів визначених завданням 6 у Додатку 2 до Програми стосовно здійснення заходів реагування та управління наслідками дорожньо-транспортних пригод та надання медичної допомоги.

Розроблено Концепцію створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна», яка затверджена керівництвом Міністерства внутрішніх справ. Крім того розроблено Технічне завдання на створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна», яке затверджене керівництвом Міністерства. Також розроблено Технічні вимоги до програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна» для регіонального та місцевого рівнів. Матеріали скеровано до Укрінфрапроект. Наразі вказані технічні вимоги затверджені керівництвом Міністерства та будуть використанні у подальшому для налаштування взаємодії компонентів регіонального рівня та центральної ланки.

В рамках виконання завдань Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року завершено процедуру відкритих торгів з закупівлі товарів «за кодом ДК 021:2015: 30210000-4 Машини для обробки даних (апаратна частина) (придбання обладнання (у тому числі засобів захисту інформації) для створення центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна». Програмно-технічний комплекс центрального рівня)». Здійснюється процедура передачі продукту до МВС.

Взаємопов'язаним проектом у сфері розвитку безпечного середовища є створення та впровадження комплексної системи біометричної ідентифікації та верифікації у діяльність органів системи МВС, зокрема впровадження кримінальної системи ідентифікації за відбитками пальців (criminal AFIS) та систем ідентифікації за зображенням обличчя та райдужною оболонкою ока.

Серед іншого, цей проект передбачає інтеграцію до комплексу «Безпечна країна» систем відеоспостереження, здатних як фіксувати правопорушення, так і проводити за біометричними даними оперативне розпізнавання осіб, які їх скоїли. Міжвідомча делегація на чолі із заступником Міністра внутрішніх справ України І. Бондаренком упродовж 13–15 грудня 2021 року провела ряд зустрічей із колегами з Великої Британії для пошуку технічних рішень та фінансової підтримки для започаткування проекту з впровадження комплексної системи біометричної ідентифікації та верифікації у діяльність органів системи МВС України, зокрема впровадження кримінальної системи ідентифікації за відбитками пальців (criminal AFIS) та систем ідентифікації за зображенням

обличчя та райдужною оболонкою ока. Наразі триває роботі з пошуку технічних рішень та фінансової підтримки щодо вказаного проекту.

В рамках заходів із упровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку у відповідних частотних діапазонах для спеціальних користувачів радіочастотного ресурсу України та з метою впровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку (далі – ЄБСЦР) МВС вжито організаційних заходів щодо отримання фінансово-економічного обґрунтування. ДУ «Центр інфраструктури та технологій МВС України» (адміністратор ЄБСЦР) проведено процедуру закупівлі «Виконання науково-дослідної роботи «Розроблення фінансово-економічного обґрунтування витрат на побудову єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку». Переможцем цих торгів визначено Український інститут із проектування комунікаційної інфраструктури «Діпрозв'язок». Стандарт TETRA обрано за висновками зазначеної вище науково-дослідної роботи, який повністю відповідає Технічним вимогам побудови ЄБСЦР. З метою вивчення та обговорення результатів зазначеної НДР Міністерством проведено засідання міжвідомчої робочої групи щодо впровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку, утвореної відповідно до наказу МВС від 21.01.2021 № 36 «Про створення у МВС робочої групи». За підсумками наради підготовлено матеріали з фінансово-економічного обґрунтування впровадження ЄБСЦР та надіслано їх для доповіді до Кабінету Міністрів України. Наразі МВС, за дорученням Кабінету Міністрів України, організовано опрацювання питання впровадження ЄБСЦР спільно з Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством фінансів України і Міністерством економіки України.

Продовжуються роботи із створення і впровадження функціональних підсистем «Єдиний реєстр зброї» ЄІС МВС (далі – ЄРЗ). Фахівцями ДП «ІНФОТЕХ» спільно із спеціалістами ДІ МВС розроблено технороботчий проект ЄРЗ. ДП «ІНФОТЕХ» проведені роботи з розширення базового атрибутивного опису інформаційних об'єктів ЄРЗ для реалізації задач електронної інформаційної взаємодії, шляхом застосування прикладних програмних інтерфейсів ЦП ЄІС МВС. Спроектовані архітектурні рішення спрощеного внутрішнього документообігу при реалізації процесів подання заявки фізичними та юридичними особами на отримання дозволу в органах дозвільної системи в електронній формі засобами ЄРЗ; реалізації спеціалізованого програмного забезпечення для суб'єктів господарювання для виконання завдань у сфері дозвільної системи, а саме здійснення заходів із продажу зброї; надання послуг за принципом «єдиного вікна» фізичним особам з урахуванням вимог чинного законодавства у сфері захисту персональних даних. Фахівці ДП «ІНФОТЕХ» прийняли участь в онлайн-тренінгу стосовно особливостей використання канадської Довідкової таблиці вогнепальної зброї (ДТВЗ, FRT) Королівської кінної поліції Канади (RCMP) в рамках реалізації Плану та Проекту «Підтримка

Міністерства внутрішніх справ України у запобіганні та протидії незаконному обігу зброї, боєприпасів і вибухових речовин», який був проведений Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) за участі Спеціалізованої служби підтримки програми вогнепальної зброї (Канада);

Продовжуються роботи з виготовлення, розгортання та попереднього випробування Єдиного реєстру зброї. Після введення ЄРЗ в експлуатацію МВС в установленому законодавством порядку буде подано заявку про включення е-ресурсу «Єдиний реєстр зброї» до Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів.

Водночас розроблено Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» ЄІС МВС, затверджене наказом МВС від 10.01.2022 № 2, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.01.2022 за № 90/37426.

У межах створення Реєстру відомостей про статус особи у кримінальному провадженні та судимості (далі – СОКП) як функціональної підсистеми ЄІС МВС задля реалізації автоматизованої інформаційно-аналітичної обробки статистичної звітності щодо осіб, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень, або щодо яких судом постановлено виправдувальні чи обвинувальні вироки та оптимізації інформаційно-пошукових систем, ДП «ІНФОТЕХ» проводиться аналіз архітектурних та проектних рішень.

Також, було оголошено відкриті торги на закупівлю послуг з розроблення технічного завдання та проекту на створення загальнодержавної Система 112, у тому числі для регіональних центрів. Переможцем торгів визначено компанію Efeso Consulting AB, яка зареєстрована на території Королівства Швеція (м. Стокгольм). Компанія Efeso Consulting AB є міжнародною консалтинговою компанію в сфері управління з більше ніж 35 офісами по всьому світу, яка спеціалізується на наданні консультаційних послуг з аналітики, розробки бізнес-стратегій розвитку, цифрових трансформацій. Компанія має досвід надання аналогічних до предмету закупівлі послуг, наприклад, була розробником техніко-економічного обґрунтування впровадження системи екстреного реагування за номером 112 у Молдові (2014–2015 роки). Ця закупівля проведена на виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 № 1287. У рамках реалізації послуг за договором № 34 про надання послуг від 28.10.2021 (далі – Договір) Efeso Consulting AB було здійснено розроблення технічного завдання, проекту на створення Системи 112, у тому числі для регіональних центрів. Міністерство внутрішніх справ України листом від 22.12.2021 № 58790/19/16-2021 повідомило Державне агентство інфраструктурних проектів України, що послуги за Договором надані у повному обсязі.

Тривають, розпочаті у попередній етап галузевої програми інформатизації заходи з модернізації захищеної комунікаційної інфраструктури системи МВС та

ЦОВВ. Серед іншого здійснено заходів із забезпечення прямого каналу до сервісів єдиної цифрової відомчої електронної комунікаційної мережі МВС, оптимізації роботи серверного та мережевого обладнання та заходи щодо збільшення пропускної спроможності каналу передачі даних.

Забезпечено розробку, впровадження та модернізацію в системі МВС прикладних автоматизованих систем спеціального призначення у сферах фінансового, медичного та кадрового забезпечення, а також автоматизації навчальних процесів в закладах системи МВС.

В рамках нормативно-правових та методологічних заходів Програми у 2021 році розроблено 7 наказів про електронну інформаційну взаємодію МВС з органами державної влади, зокрема у IV кварталі 2021 року:

наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України від 22.11.2021 № 371/846 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України»;

наказ Державного бюро розслідувань, Міністерства внутрішніх справ України від 05.11.2021 № 593/809 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Державного бюро розслідувань, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України»;

наказ Державної судової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України від 19.11.2021 № 382/840 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Державної судової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України»;

наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.12.2021 № 907 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Пенсійного фонду України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України» (зі сторони ПФУ Порядок затверджений постановою правління Пенсійного фонду України від 03.12.2021 № 34-1).

Також до зазначених наказів розроблено ряд протоколів, які визначають перелік відомостей, структуру та формат інформаційних файлів, що передаються та приймаються в порядку інформаційної взаємодії інформаційних та ІКС, процедури взаємодії інформаційних систем, форми журналів обліку інформаційних файлів обміну.

Крім того укладено 52 тристоронніх договори про інформаційну взаємодію МВС, Міністерства цифрової трансформації України та органів місцевого самоврядування.

Активну участь в процесах інформатизації та цифрових трансформацій органів системи МВС приймають ЦОВВ, серед найбільш важливих заходів вжитих ЦОВВ слід відмити такі.

Так, **Державною міграційною службою України** (далі – ДМС) в рамках проекту «Підтримка управління міграцією та притулком в Україні», який фінансується ЄС та імплементується Представництвом Міжнародної організації з міграції в Україні, ДМС вжито заходів щодо забезпечення належного рівня функціонування програмного забезпечення Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами (далі – ЄІАС УМП) та її підсистем, зокрема:

- програмне забезпечення «Облік запитів про реадмісію та транзитне перевезення» введено в дослідну експлуатацію та завершено тестування з компетентним органом Республіки Польща. Наразі триває робочий процес щодо залучення до впровадження вказаного програмного забезпечення компетентних органів Королівства Бельгія, Республіки Австрія та інших країн ЄС. Проведення дослідної експлуатації продовжено до грудня 2022 року.

- підсистема ЄІАС УМП «Адміністративні правопорушення», яку введено в дослідну експлуатацію та завершено тестування. На сьогодні, засобами підсистеми оформляються всі справи про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до компетенції ДМС, у тому числі за протоколами, складеними працівниками Державної прикордонної служби та інших органів. Наразі ще триває процес вдосконалення окремих напрямів підсистеми;

- підсистема ЄІАС УМП «Облік іноземців та біженців»:

- функціонал «Легальний мігрант» реалізовано та завдяки йому забезпечується документування іноземців та осіб без громадянства посвідками на постійне та тимчасове проживання;
- функціонал «Захист в Україні» введено в дослідну експлуатацію, в рамках якої міжрегіональними підрозділами у справах біженців територіальних органів ДМС відбувається виконання процедур, передбачених Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»;
- функціонал «Незаконні мігранти» введено у застосування, в рамках якого територіальними органами/підрозділами ДМС забезпечуються виконання процедур з організації запобігання незаконній міграції, зокрема: підготовка, розгляд, погодження та затвердження матеріалів щодо добровільного повернення, примусового повернення, примусового видворення стосовно іноземців та осіб без громадянства, які порушили

законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, або в'їзд яких в Україну є небажаним;

- функціонал «Пункт тимчасового перебування іноземців» введено у застосування, в рамках якого здійснюється автоматизований облік іноземців та осіб без громадянства, які розміщуються територіальними органами/підрозділами ДМС в ПТПІ, у тому числі щодо яких здійснюються заходи з метою їх примусового видворення та реадмісії;
- функціонал «Пункт тимчасового розміщення біженців». Наразі функціонал введено у застосування, в рамках якого здійснюється автоматизований облік шукачів захисту в Україні, які розміщуються в ПТРБ міжрегіональними підрозділами у справах біженців територіальних органів ДМС;

- підсистема ЄІАС УМП «Облік осіб, які набули або припинили громадянство України». Наразі завершено тестування цього спеціального програмного забезпечення. Підсистему введено в дослідну експлуатацію у всіх територіальних органах ДМС. Підсистема перебуває у стані дослідної експлуатації. Проведення дослідної експлуатації продовжено до грудня 2022 року.

ДМС на виконання заходу з розбудови Єдиного державного демографічного реєстру (далі – ЄДДР) та національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства укладено договори на закупівлю послуг з адміністрування Єдиного державного демографічного реєстру, з розміщення обладнання резервного (дзеркального) ЦОДу з метою забезпечення використання обладнання за призначенням, технічного обслуговування серверних приміщень з метою забезпечення умов безперебійної роботи серверного обладнання, робіт щодо будівництва ліній зв'язку транспортної мережі Державної міграційної служби України, закупівлю криптографічного засобу захисту інформації для забезпечення функціонування відокремленого пункту реєстрації АЦСК МВС в Головному обчислювальному центрі ЄДДР.

Для розбудови єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами (ЄІАС УМП) укладено ряд договорів на закупівлю:

послуг, пов'язаних з програмним забезпеченням LIGA360;

послуг з розробки пакетів програмного забезпечення (інформаційна підсистема «Журнал дій користувача (протоколювання)» Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами)»;

послуг з розробки програмного забезпечення (спеціальне програмне забезпечення інформаційної підсистеми «Статистика. Аналітика. Прогнозування.» Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами), І етап;

ліцензійного програмного продукту (Пакети програмного забезпечення для створення документів) для переведення СЕД ДМС «Мегаполіс документообіг - ДСК» на оновлену версію;

послуг конфіденційного зв'язку Національної системи конфіденційного зв'язку з надання в користування захищеного цифрового каналу зв'язку для апарату ДМС, з надання захищених цифрових каналів зв'язку для територіальних органів ДМС, з надання в користування захищеного цифрового каналу зв'язку для підсистеми «Аркан» ДМС;

послуг під'єднання пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні та пункту тимчасового розміщення біженців ДМС до захищеної комунікаційної мережі ДМС через Національної системи конфіденційного зв'язку;

електронних комунікаційних послуг супутникового зв'язку для територіальних органів та підрозділів ДМС.

Зазначені державні публічні закупівлі організовано через Електронний майданчик «Держзакупівлі.Онлайн»[75], що входить до електронної системи публічних закупівель України ProZorro.

Також, забезпечено функціонування реєстрів територіальних громад, які зареєстровані на оновленому «Порталі ведення реєстру територіальної громади»[76].

ДМС прийнято участь в межах компетенції в забезпеченні заходів із взаємодії із зовнішніми інформаційними системами засобами ЄІС МВС стосовно реалізації послуг, що надаються за допомогою Порталу Дія, у тому числі з використанням мобільного додатку Порталу Дія (Дія), та сприяння впровадженню таких послуг у центральних органах виконавчої влади, а також підпорядкованих їм органах, а саме відображення у мобільному додатку Порталу Дія (Дія):

- е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон;

- посвідчення водія (в частині відображення оцифрованого образу обличчя з Єдиного державного демографічного реєстру);

- свідоцтва про народження (в частині внесення інформації про новонароджену дитину до ЄДДР та автоматичного формування унікального номеру запису в ньому);

- декларування/реєстрації місця проживання (перебування) в електронній формі (в частині взаємодії Реєстру територіальних громад з Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів який забезпечує обмін відомостей про реєстрацію, зняття з реєстрації місця проживання осіб в електронній формі, надісланих органами реєстрації через єдину інформаційну

[75] https://www.dzo.com.ua

[76] https://rtg.dmsu.gov.ua

систему Міністерства внутрішніх справ до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів).

З метою організації виконання завдань, визначених на координаційній нараді керівників правоохоронних органів від 04.06.2020 спеціалістами **Національної поліції України** активно проводиться робота із впровадження в практичну діяльність органів поліції інформаційної підсистеми «Custody Records» – автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами, що запобігатиме порушенню прав людини в ізоляторах тимчасового тримання.

За результатами роботи у IV кварталі 2021 року інформаційна підсистема «Custody Records» функціонує у 128 ізоляторах тимчасового тримання (далі – ІТТ), а також введено посади інспекторів з дотримання прав людини у 8 ІТТ (у м. Кіровоград, м. Херсон, м. Дніпро, м. Харків, м. Сарни, м. Пустомити, м. Северодонецьк, м. Васильків).

Також з метою масштабування проекту «Custody Records» на всі підрозділи поліції Національної поліції України в 2021 році забезпечено тісну співпрацю із Організацією Об'єднаних Націй (UNOPS) та Консультативною місією Європейського Союзу в Україні (EUAM), а саме:

- у ЗВО МВС України, де облаштовані полігони для навчання роботи в інформаційній підсистемі «Custody Records» проведено навчання для поліцейських Головних управлінь Національної поліції України в областях (у 2021 році – понад 290);

- в якості благодійної допомоги визначено перелік та найменування обладнання в рамках міжнародної технічної допомоги на загальну суму 600 тис. євро для облаштування та оснащення технікою підрозділів поліції, підпорядкованих Головним управлінням Національної поліції України в Харківській, Одеській, Львівській, Донецькій, Кіровоградській, Тернопільській та Вінницькій областях;

- у 2021 році в якості благодійної допомоги отримано погодження щодо виділення техніки для обладнання «моніторингового стенду», який буде встановлений в Управлінні дотримання прав людини Національної поліції України (далі – УДПЛ), як структурному підрозділі, який відповідальний за провадження інформаційної підсистеми «Custody Records». Даний «моніторинговий стенд» необхідний для здійснення дистанційного зовнішнього контролю (в режимі реального часу) за діями поліцейських при роботі із затриманими особами – де є однією із невід'ємних складових інформаційної підсистеми «Custody Records»; закуплено 30 планшетних пристроїв для працівників УДПЛ з дислокацією з областях для здійснення дистанційного зовнішнього контролю моніторингу) за діями поліцейських в інформаційній підсистемі «Custody Records»; на базі НАВС, ХНУВС МВС України облаштовані полігони для навчання роботи в інформаційній підсистемі «Custody Records».

Невдовзі планується в ОДУВС, ЛьвДУВС, ДЮІ та ДУ «Академія патрульної поліції».

З метою оптимізації діяльності цифрових процесів в Національної поліції України у складі системи інформаційних підсистем Національної поліції України (далі – ІПНП) розроблено та впроваджено в тестову експлуатацію ряд інформаційних підсистем (далі – ІП):

- ІП «Слід»;
- ІП «Поліцейське піклування»;
- ІП «Кримінальні провадження»;
- ІП « Облік кривдника»;
- ІП «Дорожньо-транспортна пригода» на планшетних пристроях;
- Пошуковий модуль «Телефон»;
- ІП «Поліцейське піклування».

Здійснено модернізацію програмного забезпечення:

- ІП «Атріум»;
- ІП «Гарпун»;
- ІП «Адміністративна практика»;
- ІП «Слід»;
- ІП «Особа»;
- ІП «ЄО»;
- ІП «Custody Records»;
- ІП «Комп'ютерна техніка».

Запроваджено в експериментальну експлуатацію інформаційну підсистему «Облік відеокамер» системи ІПНП (наказ Національної поліції України від 08.06.2021 № 487 «Про введення в експериментальну експлуатацію інформаційної підсистеми «Облік відеокамер» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»).

Запроваджено в експериментальну експлуатацію інформаційну підсистему «Точки інтересів» ІПНП (наказ Національної поліції України від 08.06.2021 № 486 «Про введення в експериментальну експлуатацію інформаційної підсистеми «Точки інтересів» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»).

Проведені роботи щодо встановлення спеціалізованого програмного забезпечення для забезпечення функціонування Oracle, Oracle GoldenGate, Oracle Enterprise Manager Cloud Control в ЦОД НПУ. Здійснюється міграція баз даних із серверного майданчика ГУНП в м. Києві до основного ЦОД НПУ. На даний час на потужностях ЦОД НПУ встановлено та функціонує 3 бази даних, що забезпечують роботу інформаційних підсистем та сервісів системи ІПНП.

У 2022 році планується переведення інформаційних ресурсів і підсистем системи «ІПНП» до основного ЦОД НПУ та створення рішень для реалізації корпоративного хмарного сервісу (Private Enterprise Cloud).

Державною прикордонною службою України забезпечено ряд заходів з цифровізації ділових процесів служби, зокрема у сфері бухгалтерського обліку та звітності, а також у напрямі контролю доступу до інформації з функцією шифрування та антивірусного програмного забезпечення.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 375-р «Про визначення окремих завдань (проектів) Національної програми інформатизації, їх державних замовників та передачу деяких бюджетних призначень, передбачених Міністерству цифрової трансформації на 2021 рік» (із змінами від 17.11.2021 № 1442-р) (далі – Розпорядження) передбачено передачу Міністерству внутрішніх справ України для **Державної служби України з надзвичайних ситуацій** деяких бюджетних призначень:

28 300,0 тис. гривень – на створення системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах ДСНС;

10 700,0 тис. гривень – на модернізацію загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

2 050,0 тис. гривень – на проведення реконструкції територіальних систем централізованого оповіщення.

З метою реалізації завдань (проектів) передбачених Розпорядженням ДСНС розробила проект Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству внутрішніх справ для Державної служби з надзвичайних ситуацій з метою цифрової трансформації політики автоматизації процесів у сфері цивільного захисту, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2021 № 1017.

Реалізація закупівель на виконання завдань Розпорядження щодо модернізації загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення та проведення реконструкції територіальних систем централізованого оповіщення не підпадає під дію Закону України «Про публічні закупівлі».

Експертна комісія при державному експерті з питань таємниць, затверджена наказом ДСНС від 28.03.2018 № 198 визначила, що інформація, яка має використовуватись під час розробки проектно-технічної документації на виконання цих завдань відповідно до пункту 1 статті 8 Закону України «Про державну таємницю» відноситься до державної таємниці.

На виконання наказу Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 22.06.2021 № 449 було утворено робочу групу з питань організації належного виконання робіт щодо проведення модернізації систем централізованого оповіщення. Робоча група розглянула пропозиції підприємств та відомств, що працюють у галузі електронних комунікацій, на участь у виконанні робіт з розробки проектно-технічної документації на проведення технічної модернізації

(реконструкції) загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення та створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення та відібрала пропозицію підприємства, яка найбільше відповідає вимогам, а також є найбільш економічно вигідною. В результаті з обраним підприємством (ДП «ІНФОТЕХ») укладено договори щодо розробки проектно-технічної документації на проведення технічної модернізації (реконструкції) загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення (договір від 15.11.2021 № 81) та створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення (від 15.11.2021 № 82).

З метою проведення технічної модернізації (реконструкції) загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення:

розроблено та затверджено технічне завдання на проведення модернізації загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення (схвалено протокольними рішеннями секції комунікацій, інформаційних технологій та інформатизації Науково-технічної ради ДСНС України, а також робочої групи з питань організації належного виконання робіт щодо проведення модернізації систем централізованого оповіщення (далі – протокольні рішення));

розроблено технороботчий проект на проведення модернізації загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

проведено створення, розгортання та налаштування програмного забезпечення підсистеми управління оповіщенням та підсистеми інтеграційної взаємодії.

З метою створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення:

розроблено та затверджено технічне завдання на створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення (схвалено протокольними рішеннями);

розроблено технороботчий проект дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення;

в центральному апараті ДСНС розгорнуто обладнання дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення для проведення тестової експлуатації.

В межах заходу щодо переобладнання вузлів зв'язку територіальних органів і підрозділів ДСНС, відповідно до договору від 29.11.2021 № 56 укладеного між Державним агентством інфраструктурних проектів України та ТОВ «Компас інжиніринг» на суму 79 526 124,80 гривень (ідентифікатор закупівлі UA-2021-10-01-009768-b) ДСНС отримала комп'ютерне та інше обладнання від Державного агентства інфраструктурних проектів України на виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів

України від 21.12.2020 № 1287 (із змінами), а саме: абзацу другого завдання 2 додатку 2 зазначеної Програми, яким передбачено реконструкцію існуючої інформаційно-комунікаційної системи оперативно-координаційних центрів територіальних органів ДСНС.

Заходи щодо створення системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах, що увійшли до бюджетної програми 2911040 «Національна програма інформатизації» відповідають заходам Програми зі створення єдиної бази сил цивільного захисту (далі – Система).

Для створення єдиної бази сил цивільного захисту було проведено аукціон (ідентифікатор закупівлі UA-2021-09-10-003719-c) та укладено договір з ДП «ІНФОТЕХ» від 01.11.2021 № 70, відповідно до пункту 2 додатку 2 якого програмне забезпечення Системи розгорнуте на програмно-технічних комплексах ДСНС у складі:

центральної підсистеми;

підсистеми геоінформаційного забезпечення;

підсистеми інтеграційної взаємодії, моніторингу та обробки даних спостережень;

підсистеми інформаційної безпеки;

підсистема зберігання даних;

підсистема моніторингу та аудиту;

підсистеми аналізу та звітності;

інтеграційних сервісів підсистеми телефонії зв'язку і телефонії;

інтеграційних сервісів підсистеми радіозв'язку;

Відповідно до пункту 5 додатку 2 договору № 70 від 01.11.2021 проведено попереднє випробування Системи відповідно до програми та методики випробувань програмного забезпечення Системи.

У зв'язку з необхідністю закупівлі послуг з розширення існуючого програмного комплексу, з ДП «ІНФОТЕХ» було проведено переговорну процедуру та укладено договір від 14.12.2021 № 96 (ідентифікатор закупівлі UA-2021-09-10-003719-c) на суму 9 100 000 гривень на закупівлю послуг з розширення функціональних та нефункціональних можливостей Системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Відповідно до пункту 3 додатку 2 Договору № 96 від 14.12.2021 внесені доповнення в технічний проект на Систему в частині внесення змін та доповнень.

Галузева Програма інформатизації місцевих та апеляційних судів і проект побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки.

Завдання визначені Галузевою програмою не реалізовуються через відсутність коштів, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».

Додаток 2 до Доповіді про стан інформатизації в Україні

Стан інформатизації в обласних державних адміністраціях та Київській міській державній адміністрації

Вінницька область.

В області функціонують 49 центрів надання адміністративних послуг (далі - ЦНАП), 5 мобільних центрів та 93 віддалених робочих місця, які надають в середньому понад 200 видів різноманітних послуг фізичним та юридичним особам. Робота 30 ЦНАП автоматизована, переважно за допомогою Інформаційної системи «Вулик», 46 центрів та 83 віддалених робочих місця інтегровано до Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі - Портал Дія).

У ЦНАП для замовлення суб'єктами звернень онлайн послуг облаштовано автоматизоване робоче місце з доступом до Порталу Дія.

У співпраці з Міністерством цифрової трансформації України проводиться робота щодо впровадження комплексної послуги «єМалятко». Зокрема, зазначений проект реалізується у Вінницькій міській раді за допомогою сучасного інтегрованого організаційно-технічного рішення, яке дозволяє будувати безпечні інформаційні міжвідомчі взаємодії державним органам та органам місцевого самоврядування через мережу Інтернет шляхом обміну електронними повідомленнями між їх інформаційними системами – Системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта».

На офіційному сайті Вінницької міської ради у «Персональному кабінеті громадянина» забезпечується надання в електронній формі 46 адміністративних та інших послуг.

Також на сайті «Прозорий офіс» міської ради громадянам надано можливість скористатись актуальними електронними сервісами отримання онлайн-послуг державних органів. Це замовлення витягів з державного земельного кадастру, електронні сервіси Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, онлайн-послуги Порталу електронних сервісів Мінекономіки, Гіду з державних послуг, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, електронні адміністративні послуги Державної архітектурно-будівельної інспекції України, Державного агентства водних ресурсів України, Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України, подання в режимі онлайн заяви на призначення субсидії, онлайн-реєстрація бізнесу за допомогою вебресурсу Міністерства юстиції України.

Згідно з проведеним аналізом обласна військова адміністрація, обласна Рада, районні військові адміністрації та всі територіальні громади області мають

офіційні вебсайти, за допомогою яких забезпечується їх гласність, відкритість та прозорість діяльності.

Однак, потребує вирішення питання доступності даних сайтів для осіб із вадами зору та слуху, наявності можливості звернутись до органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування за допомогою таких інструментів, як електронне звернення та електронні петиції, інформативності, зручності користування ними.

Зокрема, з 71 проаналізованого офіційного вебсайту, 55 не відповідають вимогам інклюзивності, на 42 вебсайтах модулі для спрощеного перегляду інформації потребують доопрацювання відповідно до вимог законодавства (відсутня можливість змінити кольоровий контраст без використання допоміжних технологій, відеоматеріали та графічні матеріали не дублюються звичайним текстом, відсутні, неповні або незручні для користування мапи сайту та навігаційні ланцюги, в яких має міститися інформація про місцезнаходження вебсторінок у ієрархічній структурі вебсайту, не всю інформацію представлено на альтернативній версії вебсайту, у адаптованому варіанті наявні лише новини тощо), на 13 сайтах такі модулі відсутні взагалі.

Можливість подати електронну петицію реалізована на 46 вебсайтах, електронне звернення - на 5 вебсайтах.

Загальні зауваження до інформаційного наповнення та зручності низки вебсайтів пов'язані з відсутністю або оприлюдненням не в повному обсязі інформації, відсутністю дати розміщення інформації, що, у свою чергу, унеможливлює встановлення актуальності інформації, відсутністю навігаційної доступності, яка визначає рівень простоти та зручності пошуку інформації на вебсайті, відсутність або некоректна робота систем пошуку інформації.

В області функціонують 768 закладів дошкільної освіти та 655 закладів загальної середньої освіти. Станом на червень 2022 року підключено до мережі Інтернет 654 заклади дошкільної освіти та 649 закладів загальної середньої освіти (6 закладів загальної середньої освіти на мають підключення до мережі Інтернет, 142 заклади підключені зі швидкістю – більше 100 Мбіт/с, 387 закладів – 30-100 Мбіт/с, 94 заклади – до 30 Мбіт/с).

У 16 закладах освіти наявне обладнання для STEM-лабораторій та 598-закладів оснащені обладнанням для кабінетів природничо-математичних предметів.

Для організації дистанційного та змішаного навчання на платформі Всеукраїнська школа онлайн зареєструвалися 8877 педагогічних працівників. У 137 закладах загальної середньої освіти використовують е-журнали.

Впроваджена та ефективно використовується система електронного документообігу (далі – СЕД) «Освіта-документ»[1], яка забезпечує роботу з

[1] http://vmuodoc.edu.vn.ua

документами через веб-інтерфейс і не потребує встановлення додаткового програмного забезпечення.

Лабораторією з впровадження інформаційних та комунікаційних технологій в освітній процес та життєдіяльність навчальних закладів, що функціонує на базі фізико-математичної гімназії № 17, розроблено та представлено у вільному доступі в мережі Інтернет на власному освітньому порталі[2] низку програмних продуктів, що забезпечують можливість реалізації концепції інформаційно-освітнього середовища:

систему дистанційної підтримки навчального процесу[3];

систему онлайн тестування та підготовки до ЗНО[4];

систему проведення олімпіад школярів з інформатики з можливістю автоматизованої перевірки завдань в режимі он-лайн[5]. На базі цього ресурсу відповідно до наказів Міністерства освіти України щорічно проводиться Всеукраїнська інтернет-олімпіада з інформатики NetOI;

систему обміну педагогічним досвідом та методичних розробок для вчителів «Творча майстерня вчителя»[6];

систему автоматичного адміністрування ІІ та ІІІ етапів Всеукраїнської олімпіади школярів у Вінницькій області[7].

Програмні та навчальні засоби, які розробляються в лабораторії, не потребують механізму їх поширення, доступні в мережі Інтернет через самостійну реєстрацію для учнів, педагогів, закладів освіти. На порталі розміщено та апробовано понад 8500 електронних уроків.

Мережа закладів культури та мистецтв області становить 2054 установи, з них 1445 (70%) закладів оснащені комп'ютерною технікою, у т.ч. у сільській місцевості – 1191. До мережі Інтернет мають доступ 1638 комп'ютерів, з них 977 забезпечені фіксованим широкосмуговим доступом до мережі Інтернет із швидкістю не менше 100 Мбіт/с. У 800 закладах створено WiFi-мережу для забезпечення відкритого безкоштовного доступу відвідувачів до мережі Інтернет.

Закладами культури області проводиться значна робота з впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес створення культурного продукту та надання культурних послуг. Більшість закладів мають власні вебсайти та сторінки у соціальних мережах.

Створено фейсбук-сторінку «Культура Вінниччини»[8]. Головною метою цієї інтернет-платформи є акцентування уваги широкої аудиторії до подій та культурно-мистецьких заходів, що проходять на території області.

---

[2] http://edu.vn.ua

[3] http://disted.edu.vn.ua

[4] http://test.edu.vn.ua

[5] http://netoi.org.ua

[6] http://dorobok.edu.vn.ua

[7] http://my.olymp.vn.ua

[8] https://www.facebook.com/cultvin

В області забезпечено функціонування 54 спортивних шкіл (48 дитячо-юнацьких спортивних шкіл та 6 спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву). Всі заклади фізичної культури та спорту обласного підпорядкування забезпечені доступом до мережі Інтернет.

В області функціонує 138 закладів охорони здоров'я, на первинному рівні - 58 закладів, до складу яких входять 276 лікарських амбулаторій, 484 фельдшерсько-акушерських пункти, на вторинному рівні - 45 закладів, на третинному рівні - 35 закладів.

Усі заклади охорони здоров'я забезпечені доступом до мережі Інтернет на 100%, середня швидкість з'єднання у закладах охорони здоров'я - становить 90 Мбіт/с, 86 закладів охорони здоров'я мають Wi-Fi.

Для забезпечення медичних закладів критичної інфраструктури області отримано 27 терміналів Starlink для підтримки сервісу доступу до супутникового Інтернету.

Усі заклади охорони здоров'я області придбали в рамках відомчої програми інформатизації медичні інформаційні системи, які рекомендовані eHealth та підключені до центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я (ЦБД eHealth).

У рамках національного тестування на цифрову грамотність у мобільному додатку Дія проводиться сертифікація лікарів, станом на 15.07.2022 сертифікати отримали 814 лікарів. Крім того, у закладах охорони здоров'я успішно запроваджується новий функціонал - шеринг документів у мобільному додатку Дія.

Із початком військової агресії російської федерації зросла кількість кібератак на державні інформаційні ресурси. У зв'язку з цим, обласною військовою адміністрацією систематично вживаються заходи із забезпечення кіберзахисту об'єктів інформаційної інфраструктури.

На поштовому сервері встановлено ліцензійне антивірусне програмне забезпечення. Доступ до поштового сервісу здійснюється через захищений протокол. Для автентифікації користувачів використовується політика складних паролів, які щомісячно змінюються. Поштовий сервіс обласної військової адміністрації підключений до сервісу кіберзахисту (Email security-as-a-service), який забезпечує проведення додаткового антивірусного аналізу підозрілих листів електронної пошти та вкладень шляхом їх тестування в ізольованому середовищі.

Також обласна військова адміністрація підключена до сервісу системи виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки SOC-as-a-service, яка функціонує в оперативному центрі реагування на кіберінциденти Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Підключення до офіційного вебсайту обласної військової адміністрації з метою здійснення його адміністрування та оприлюднення відповідної інформації

здійснюється за допомогою VPN-з'єднання. Список осіб, які можуть вести роботу з веб-сайтом обмежено до мінімально необхідного.

На робочих станціях працівників апарату обласної військової адміністрації встановлено ліцензійне антивірусне програмне забезпечення компанії ESET та програмне забезпечення для захисту від кіберзагроз компанії FireEye.

Для аналізу мережевого трафіку та захисту від DDoS атак використовується програмне забезпечення компанії Cloudflare.

Налагоджена системна взаємодія з центральними та місцевими органами виконавчої влади у сфері кіберзахисту. Зокрема, обласна військова адміністрація під'єднана до платформ обміну інформацією про кіберінциденти MISP UA та індикаторами компрометації MISP CERT-UA, щоденно отримує нові індикатори кіберзагроз від Ситуаційного центру забезпечення кібербезпеки Служби Безпеки України та Урядової команди реагування на комп'ютерні надзвичайні події України Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, забезпечує щоденне інформування Центрального управління зв'язку та кіберборотьби Генерального штабу Збройних Сил України про події кібербезпеки та кіберінциденти за встановленою формою, систематичне інформування Ради національної безпеки та оборони України про вжиті заходи із забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту.

Реагування на події безпеки високого рівня критичності та інформування про підсумки вжитих заходів Державного центру кіберзахисту, урядової команди реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA та інших підрозділів і органів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України здійснюється невідкладно.

Робота з інформатизації та цифровізації області триває. Основною проблемою залишається недостатнє фінансово-матеріальне забезпечення даного напрямку.

Волинська область.

У сфері інформатизації головна увага спрямована на підтримку працездатності та забезпечення функціонування існуючих інформаційно-комунікаційних систем (далі - ІКС), забезпечення доступу громадян до процесів цифрового розвитку суспільства через впровадження інноваційних підходів, інструментів та технологій електронного урядування, електронної демократії, інших сучасних технологій.

У Волинській обласній державній адміністрації та усіх її підрозділах, районних державних адміністраціях, а також в усіх 54-х територіальних громадах області запроваджено електронний документообіг за допомогою СЕД «АСКОД».

До системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (далі - СЕВ

ОВВ) підключені обласна державна адміністрація, Луцька та Володимир-Волинська районні державні адміністрації та 10 територіальних громад.

Забезпечується технічна підтримка та наповнення офіційних вебсайтів обласної та районних державних адміністрацій, створених у доменній зоні gov.ua. Дані ресурси є дієвим механізмом відкритості та публічності влади. Наявні офіційні вебсайти і в усіх об'єднаних територіальних громадах області.

За рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості швидкісний доступ до мережі Інтернет підключено у 35 населених пунктах Волині та у 60 соціальних закладах. Підключення відбулось на території населених пунктів, де якісного інтернет-покриття не було. Прокладено більше 160 км оптичних мереж.

Утворено, як самостійний підрозділ обласної державної адміністрації, відділ з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. Затверджено його структуру та штат. Призначено відповідальних осіб з питань цифрового розвитку, цифрових, трансформацій і цифровізації у структурних підрозділах обласної державної адміністрації.

Усі територіальні громади області визначили осіб, відповідальних за цифрову трансформацію. Формується спільнота цифрових лідерів, підтримується постійний контакт з громадами через створену групу «Цифрова Волинь/Digital Volyn» у месенджерах щодо питань підтримки громад та цифрових проектів. Ведеться співпраця з координаторами швейцарсько-української програми «EGAP», що виконується Фондом Східна Європа за підтримки Швейцарії, 5 громад області у цьому році є переможцями конкурсу з впровадження цифрових інструментів.

У період воєнного стану на Волині ЦНАП Шацької, Любешівської громад у рамках реалізації проекту отримали мобільні цифрові валізи – пересувні робочі місця адміністраторів. ЦНАП Любомльської, Луцької, Голобської, Володимир-Волинської громад отримали мобільні цифрові валізи у довоєнний період. Послуги через мобільні цифрові валізи призначені для людей з інвалідністю, старшого віку та для тих, хто перебуває на лікуванні, або ж проживає у віддалених населених пунктах громади. Таким чином ті, хто не може прийти до ЦНАП, отримуватимуть адмінпослуги вдома.

Представники органів державної влади та місцевого самоврядування області регулярно долучаються до підвищення кваліфікації з питань інформаційної безпеки та цифрової гігієни, що проводить Волинський регіональний центр підвищення кваліфікації у партнерстві з координаторами програми «EGAP», а також шляхом проходження відповідних освітніх серіалів на онлайн - платформі «Дія. Цифрова освіта».

У березні 2022 року з координаторами програми «EGAP» для громад Волині на платформі Zoom проведено онлайн-вебінар на тему кіберпезпеки та цифрової гігієни.

У рамках домовленості Мінцифри з корпорацією Microsoft підключено понад 300 безкоштовних ліцензій Microsoft 365 E3 працівникам місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування області.

У ЦНАП використовується Дія.QR, де за QR-кодом можна отримувати електронні копії цифрових документів користувачів Дії. Продовжується робота щодо повторного підключення Дія.QR у офісах, готелях, установах соціального захисту населення, закладах вищої освіти, медичних закладах та підприємствах житлово-комунального господарства. Послуга «єМалятко» доступна в усіх пологових будинках та відділах ДРАЦС.

У партнерстві з Волинським обласним центром зайнятості запущено телеграм-бот «Робота на Волині», розроблений IT фахівцями Master of Code Global, де розміщено вже понад 700 вакансій. Також, за співпраці з IT-компанією «SoftServe» у Viber та Telegram запрацював інформаційний чат-бот «Гаряча лінія Волинь», у якому передбачено оперативне надання інформації як мешканцям області, так і внутрішньо переміщеним особам (далі - ВПО) з актуальною інформацією в умовах воєнного стану. Ряд громад області, включно під час воєнного стану підключено у Viber та Telegram до муніципальний чат-бот «СВОЇ» для покращення комунікації жителів з представниками представницької ради та комунальними установами.

У зв'язку з початком повномасштабної збройної агресії російської федерації для захисту ІКС вжито заходів щодо їх кіберзахисту. Так, проведено налаштування веб-серверу обласної державної адміністрації, а саме, приведено версію TLS до актуальної (1.3), оновлено програмне забезпечення, внесені зміни до конфігурації Apache. Крім того, здійснено перенесення DNS-серверу на сервіс Akamai та налаштовано профіль безпеки офіційного вебсайту облдержадміністрації, що включає в себе:

1. блокування відкриття сайту з Росії, Білорусі, Китаю, Сирії, Еритреї (IP/Geo Firewall);
2. захист від DDoS-атак;
3. захист від Command Injection, SQL Injection, Web attack Tool, Local/Remote File inclusion, Web platform attack, Web protocol attack, Web policy violation.
4. профіль захисту по репутації клієнта (Web client reputation);
5. захист сайту від атак та надмірного навантаження на сервер, спричиненого ботами.

Доступ до адміністративної частини вебсайту можливий лише зі списку IP-адрес, що використовуються відповідними працівниками. Доступ до адміністрування серверів аналогічно можливий лише з обмеженого списку IP-

адрес локальної мережі. Ззовні доступ до SSH, керування базами даних MySQL, адмінпанелі поштового серверу та інших подібних сервісів - відсутній.

На поштовому сервері обласної державної адміністрації застосовується блокування шкідливого програмного забезпечення у вкладеннях до електронних листів та налаштовані DKIM, DMSRC, SPF-записи. Усі поштові скриньки мають стійкі паролі довжиною понад 16 символів з використанням спецсимволів, цифр, великих та малих літер.

На рівні вебсерверу/серверу застосунків СЕД забезпечено збереження журналу подій безпеки та доступу, використовується та постійно оновлюється Symantec Endpoint Protection. До складу програмного забезпечення АСКОД інтегровано програмний криптографічний засіб «ІІТ Користувач ЦСК-1», який забезпечує застосування ЕЦП і шифрування документа та має чинний позитивний експертний висновок Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі - Адміністрація Держспецзв'язку).

Наявні 3 фахівці із кіберзахисту, які відповідальні за співпрацю з Адміністрацією Держспецзв'язку та її підрозділами. Налагоджене невідкладне інформування Національного координаційного центру кібербезпеки із зазначенням усієї наявної інформації у встановленому порядку. Обласна державна адміністрація підключена до систем інформування про кіберінциденти MISP-UA та CERT UA.

Підготовлено проект регіональної програми інформатизації «Цифрова Волинь» на 2022-2024 роки. Створено науково-технічну раду з питань формування та виконання програми, затверджено її склад та Положення. Проведено засідання науково-технічної ради, на якому було представлено проект програми для обговорення та внесення пропозицій її членами. Наразі, триває робота щодо перегляду проекту програми для її актуальності в умовах воєнного стану та його наслідків.

Дніпропетровська область

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації облдержадміністрацією вжито необхідних заходів щодо захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС, організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг.

Продовжено виконання регіональної програми інформатизації «Електронна Дніпропетровщина» на 2020-2022 роки, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 25.10.2019 № 506-18/VII (зі змінами), з урахуванням реалізації її пріоритетних заходів під час воєнного стану.

Забезпечено роботу захищеного електронного комунікаційного центру (далі - ЕКЦ) на базі КП «ГІКНВЦ» ДОР», який об'єднує 47 серверів, 6 технологічних систем, 3 сховища даних. Забезпечено безперебійне

функціонування системи інформаційно-аналітично забезпечення ЕКЦ області (близько 2 тис. користувачів).

У квітні поточного року проведено заходи посилення відмовостійкості, захищеності та гнучкості функціонування у 2022 році систем інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

На базі захищеного ЕКЦ області функціонують корпоративні хмарні сервіси (СЕД, реєстр територіальних громад, віртуальний офіс електронних послуг, платформа створення вебсайтів тощо.

Проведено консультування та навчання відповідальних осіб з питань інформатизації та захисту інформації. Використовується пакет типових документів щодо дотримання вимог захисту інформації та персональних даних в рамках комплексної системи захисту інформації ЕКЦ області.

Усі сайти розміщені на захищеному технічному майданчику ЕКЦ області, який відповідає вимогам діючого законодавства у сфері захисту інформації (Атестат відповідності, зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку від 30.09.2021 за № 23391).

Сертифікатом на систему управління якістю, зареєстрованим 17.12.2021 за № UA.QMC.016-21, посвідчується, що система управління якістю стосовно надання послуг у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем, які надає КП «ТІКНВЦ» ДОР», відповідає вимогам ДСТУ 180 9001:2015 «Система управління якістю. Вимоги» (ISO 9001:2015, IDT).

Проводиться постійний моніторинг та аудит стану захищеності інформаційних ресурсів, які обробляються в ЕКЦ області.

Організовано та проведено поточні та планові роботи з експлуатації та управління комплексної системи захисту інформації (далі - КСЗІ) ЕКЦ, а також контроль за станом захищеності інформації в ЕКЦ та доступу користувачів до ресурсів системи.

Забезпечено проведення заходів щодо тимчасового переміщення робочих місць користувачів облдержадміністрації та їх функціонування, у тому числі віддалених робочих місць.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 19.03.2022 № 7560/1/1-22 до листа Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку від 15.03.2022 № 01-265/122 щодо проблемних питань в частині заборгованості державних установ, організацій, підприємств, які фінансуються за рахунок Державного бюджету України, місцевих бюджетів, за надані електронні комунікаційні послуги, Дніпропетровською обласною військовою адміністрацією здійснено комплекс заходів щодо погашення заборгованості за електронні комунікаційні послуги та упередження її виникнення у подальшому.

Програмою інформатизації «Електронна Дніпропетровщина» на 2020-2022 роки передбачено централізоване фінансування, у тому числі за надані електронні комунікаційні послуги в рамках функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування в Дніпропетровській області.

В умовах введення воєнного стану відповідно до Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» проведено упорядкування здійснення оплати за електронні комунікаційні послуги. Проведено робочу нараду з представниками АТ «УКРТЕЛЕКОМ», яке надає переважну частину вищезазначених послуг, для визначених пріоритетних напрямів надання послуг та обсягів їх фінансування в подальшому.

Крім того, проведено організаційну роботу з районними військовими адміністраціями та територіальними громадами області щодо визначення наявної заборгованості за електронні комунікаційні послуги та можливих шляхів її погашення.

У листопаді 2014 року від Дніпропетровської облдержадміністрації зареєстровано відповідальну особу КП «ГІКНВЦ» ДОР» (адміністратор системи інформаційно-аналітичного забезпечення Дніпропетровської ОДА) у системі контролю мережевих загроз IP Guard CERT- UA та продовжено взаємодію.

У 2022 році КП «ГІКНВЦ» ДОР» спільно з CERT-UA опрацьовано 127 кіберінцидентів, які в свою чергу не призвели до негативних наслідків.

Також, посилено кіберзахист в СЕД відповідно до доручення Прем'єр-міністра України від 29.04.2022 № 9178/1/1-22 до листа Головнокомандувача Збройних Сил України від 14.04.2022 № 300/1/С/1205 щодо підвищення рівня кіберзахисту в системах електронного документообігу.

Опрацьовується питання щодо резервування регіональних інформаційних ресурсів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.05.2022 № 522 «Про затвердження Порядку надання послуг Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів».

Забезпечено координацію роботи спільно з провайдерами та операторами щодо забезпечення (відновлення) каналів передач даних та доступу до мережі Інтернет.

Враховуючи постійні обстріли з боку російської федерації деяких територіальних громад області, облдержадміністрацією спільно з районними військовими адміністраціями налагоджено роботу щодо оперативного збору інформації стосовно пошкодження (руйнування) електронної комунікаційної інфраструктури.

Забезпечено координацію спільно з районними військовими адміністраціями та територіальними громадами області щодо вирішення оперативних питань у сфері інформатизації.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (далі - Порядок № 590), у зв'язку із обмеженням проведення публічних закупівель за капітальними видатками, виникають труднощі з оперативним придбанням необхідного серверного, комунікаційного та іншого обладнання, що вийшло з ладу, ремонт якого неможливий та яке, як приклад, необхідне для забезпечення безперебійного функціонування ЕКЦ області.

У зв'язку з цим, виникає необхідність переглянути обмеження при проведенні вищезазначених закупівель.

Під час дії воєнного стану ЦНАП Дніпропетровщини стали центрами координації в розв'язанні багатьох питань жителів громад та ВПО та місцем, де можна отримати найнеобхідніші адміністративні послуги у комфортних умовах, та в найкоротші терміни. Сьогодні на Дніпропетровщині налічується 64 ЦНАП та їх 21 філія, що утворені при органах місцевого самоврядування, а також 86 віддалених робочих місць адміністраторів та 3 мобільних офіси (транспортні засоби). Всього 174 точки доступу. Через військовий стан тимчасово припинили свою роботу лише 14 точок доступу до адміністративних послуг (2 ЦНАП, 9 ВРМ та 3 мобільних офіси - авто). Незважаючи на значне наближення лінії фронту, постійні обстріли відповідних районів Дніпропетровської області діючими залишаються 92% точок доступу, в яких адміністратори продовжують працювати, щоб люди і з великого міста, і з маленького села мали однаковий доступ до якісних адміністративних електронних послуг.

Велика увага приділяється процесам цифрової трансформації та електронним сервісам у сфері надання адміністративних послуг. Це і інтеграція регіональних інформаційних систем з державними та іншими системами й реєстрами, розвиток електронних інформаційних ресурсів єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області, організація процесу надання суб'єктам звернення електронних послуг (у тому числі комплексних послуг та послуг «одним пакетом» за життєвими обставинами й бізнес-ситуаціями) інформаційно-комунікаційними засобами регіональних інформаційних та інших систем, зокрема Порталу Дія тощо. Відновлено доступ адміністраторам ЦНАП та державним реєстраторам до єдиних та державних реєстрів, який був тимчасово обмежений у зв'язку з введенням військового стану.

У липні 2022 року за підтримки Міністерства цифрової трансформації України та Проектного офісу «Цифрова Дніпропетровщина» 16 громад регіону отримали у власність ноутбуки для облаштування місць для самообслуговування громадян у ЦНАП. В результаті, 100% ЦНАП регіону забезпечені обладнанням для облаштування таких місць, а адміністратори мають технічну можливість навчати відвідувачів користуватися Порталом Дія, консультувати та допомагати отримати послуги онлайн.

На сьогодні громадяни України мають можливість передавати електронні копії зазначених документів або інформацію (відомості, дані), що міститься у цих документах, з використанням мобільного додатку Дія. Станом на 01.07.2022 99 % ЦНАП області підключені до шерингу е-документів за сценарієм Дія.QR.

За допомогою 26 мобільних валіз, що є у наявності у 22 ЦНАП регіону, вирішуються не тільки багаторічні проблеми людей, прикутих до ліжка, інших маломобільних груп населення, але й мешканців віддалених населених пунктів сільських територій.

З 28.03.2022 ЦНАП розпочато надання послуг для ВПО із використанням програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада», що надало можливість громадянам отримувати комплекс необхідних послуг (оформлення довідки про взяття на облік ВПО та грошової допомоги ВПО) за один візит, що вже успішно практикують 87 % ЦНАП Дніпропетровської області. За цей період через ЦНАП видано 127 775 довідок та зареєстровано 91 569 заяв щодо надання допомоги на проживання ВПО.

З початку війни через ЦНАП регіону надано понад 454 033 послуги, переважно соціального характеру (допомоги, пільги, субсидії, реєстрація ВПО тощо). З початку року загальна кількість наданих послуг становить 650 513 одиниць.

Донецька область.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 453 «Питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості» (далі – Постанова № 453) у 2021 році 15 територіальними громадами та 3 військово-цивільними адміністраціями області для забезпечення відповідними каналами зв'язку 80 населених пунктів до Міністерства цифрової трансформації України подано заявки на отримання коштів на загальну суму 12 230,241 тисяч гривень

Згідно розподілу субвенцію отримали 12 територіальних громад (Костянтинівська, Шахівська, Святогірська, Удачненська, Іллінівська, Дружківська, Курахівська, Великоновосілківська, Комарська, Хлібодарівська, Нікольська, Покровська) та 2 військово-цивільні адміністрації (Волноваської, Очеретинська) Донецької області в загальній сумі 6 251,3 тис. гривень.

Згідно відомостей дашборду «Інтернет-субвенція: публічний онлайн дашборд»[9] кошти субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості у 2021 році освоєно на 49%, невикористанні кошти склали 3 166,361 тис. гривень, використані – 3 084,0 тис. гривень.

[9] https://datastudio.google.com/u/0/reporting/4215e255-abd2-4396-880d-01d887ee23c1/page/lw7JC

При цьому основною причиною повернення коштів стала відсутність в населених пунктах соціальних об'єктів, що належать територіальним громадам на правах власності або відсутнє право власності на об'єкти. Обсяг повернення субвенції за рахунок економії коштів у результаті проведення закупівель становив 9% від загальної суми невикористаних коштів і становив 282,859 тис. гривень, а за рахунок самостійної розбудови оптоволоконної мережі ПрАТ «Укртелеком» – 359,875 тис. гривень, що складає 11% від загальної суми невикористаних коштів.

За результатами освоєння субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості у 2021 році в області забезпечено підключення до вказаного каналу зв'язку 23 соціальних закладів у 12 населених пунктах 6 територіальних громад.

На початку 2022 року на підставі розпорядження голови Донецької обласної державної адміністрації, військово-цивільної адміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 10.02.2022 № 152/5-22 «Про розроблення проекту регіональної програми інформатизації Донецької області на 2023- 2025 роки» для здійснення аналізу стану інфраструктури інформатизації, як складової частини процесу розробки регіональної програми інформатизації Донецької області на 2023-2025 роки, до районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, місцевих військово-цивільних адміністрацій, структурних підрозділів облдержадміністрації було надіслано відповідні запити. Строк надання інформації було визначено – до 24.02.2022.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 в Україні введено воєнний стан. Відповідно до наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 25.04.2022 № 75, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.04.2022 за № 453/37789 (у редакції наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 01.07.2022 № 143), до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), станом на 29.06.2022, увійшли всі 66 територіальних громад області.

На теперішній час, на території області продовжується фаза активних бойових дій, нищиться життєва важлива інфраструктура, тимчасово окуповано значну частину області, більшість підприємств вимушено евакуювались до інших областей (зокрема, підприємства ІТ – сфери). Відповідно, інформація зібрана облдержадміністрацією до 24.02.2022 втратила свою актуальність. З наведених вище причин критичною проблемою є неможливість встановити об'єми втрат (як в натуральному так і в грошовому еквіваленті) стосовно інформаційних систем, мереж, ресурсів, сервісів та інформаційних технологій, які побудовані та

розгорнуті на основі та з застосуванням сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки, що залишилися на тимчасово окупованій території внаслідок військової агресії російської федерації.

Також здійснити поточний аналіз стану інфраструктури інформатизації, тим більше визначити пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку регіону на 2023 рік, що могли б увійти до регіональної програми та проекту інформатизації на 2023 та 2023-2025 роки відповідно до норм Закону України «Про Національну програму інформатизації» та Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644, облдержадміністрація не має можливості.

З огляду на все зазначене, основним завданням облдержадміністрації є зосередження не на розвитку, а на збереженні та підтримці наявних ресурсів. Так, з метою підтримання рівня доступності надання послуг, на підставі доручення голови облдержадміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 15.04.2022 № 15/9-22 щодо вжиття заходів для забезпечення належної роботи інформаційної та ІКС облдержадміністрації в період дії правового режиму воєнного стану в Україні, посадовими особами апарату облдержадміністрації, відповідно до акту приймання-передачі інформаційно-комунікаційного обладнання облдержадміністрації від 15.04.2022, майно, яке знаходиться на балансі апарату облдержадміністрації та на якому функціонують ІКС облдержадміністрації, зважаючи на існуючу загрозу можливої втрати або пошкодження було переміщено з території області.

Наразі зазначене вище обладнання тимчасово функціонує на базі Комунального підприємства «Головний інформаційно-комунікаційний і науково-виробничий центр» Дніпропетровської обласної ради» у м. Дніпро. Також зазначимо, що триває підготовка серверного майданчика на базі Тернопільської облдержадміністрації, на який в подальшому може бути перенесено наведене вище інформаційно-комунікаційне обладнання з метою забезпечення його функціонування на території України, на якій не ведуться активні бойові дії, на період воєнного стану в Україні, та розглядаються інші можливі варіанти розташування.

З початку військової агресії російської федерації проти України облдержадміністрацією було ініційовано та проведено низку перемовин з представниками світових ІТ компаній та ринку України, досягнуто домовленості стосовно надання допомоги у диверсифікації ризиків втрати, як даних так і працездатності існуючих систем, сервісів та інформаційних активів області, створення умов для можливості організувати віддалені робочі місця для працівників підприємств установ державного сектору в області з належним захистом корпоративного рівня, що звернулися по допомогу до облдержадміністрації.

Для збереження контролю над критично важливою інформацією та забезпечення належного функціонування систем і захисту інформації, що обробляється в них, облдержадміністрацією та райдержадміністраціями (як власники систем), керуючись статтею 8 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», забезпечено передачу (переміщення) державних інформаційних ресурсів та їх резервних копій для розміщення на хмарних ресурсах на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та шести місяців після його припинення чи скасування.

У рамках виконання повноважень, визначених пунктом 2 статті 20 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» забезпечується організація обслуговування населення підприємствами зв'язку, телебачення, радіомовлення, незалежно від форм власності. Зокрема координується робота операторів мобільного зв'язку та місцевих провайдерів з відновлення пошкоджених каналів зв'язку на підконтрольній українському Уряду території області.

Створено та розпочато роботу ситуаційного центру в області, тривають перемовини стосовно передачі мобільного офісу.

Додатково, задля забезпечення швидкісним та безперебійним доступом до мережі Інтернет Бахмутської, Краматорської, Покровської районних державних адміністрацій, районних військових адміністрацій та Слов'янської військової адміністрації, 30 березня 2022 року облдержадміністрацією проведено передачу 5 комплектів комунікаційного обладнання для автономного доступу до супутникової мережі Інтернет – терміналів Starlink.

На підставі доручень голови облдержадміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 27.05.2022 № 258/5-22 «Про безоплатну передачу майна» та від 01.07.2022 № 320/5-22 «Про прийняття військового майна та передачу окремою індивідуально визначеного майна», облдержадміністрацією забезпечено безоплатну передачу з балансу управління на баланс Бахмутської, Краматорської та Покровської районних державних адміністрацій, районних військових адміністрацій, а також 6 структурних підрозділів облдержадміністрації 24 станцій терміналів Starlink V3 та 24 Wi-Fi Ethernet Adapter 2-го покоління.

Житомирська область.

Доступ до мережі Інтернет

На даний час із 1668 населених пунктів Житомирської області можливість підключення до широкосмугового доступу до мережі Інтернет забезпечена у 1334 населених пунктах.

Стан підключення до мережі швидкісного Інтернету соціальних об'єктів:

№	Заклади	%
1	Загальноосвітні навчальні заклади	92
2	Заклади дошкільної, професійної (професійно-технічної) освіти	99
3	Центри надання адміністративних послуг	95

4	Центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф	100
5	Заклади охорони здоров'я, що забезпечують надання первинної медичної допомоги	82
6	Заклади охорони здоров'я, що забезпечують надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги	93
7	Заклади культури	97
8	Заклади соціального захисту населення	96
9	Інклюзиво-ресурсні центри	97
10	Пожежно-рятувальні команди та пожежно-рятувальні частини	98
11	Центри зайнятості	88

За рахунок субвенції було підключено до широкосмугового доступу до мережі Інтернет 738 закладів соціальної інфраструктури: 96 шкіл, 55 дитячих садочки, 268 будинків культури, 68 бібліотек, 202 фельдшерсько акушерські пункти, 4 пожежні частини, 19 ЦНАП. Крім того, коштами громад підключено ще 76 соціальних закладів області.

Сфера надання адміністративних послуг

В області при органах місцевого самоврядування створено та функціонує 46 ЦНАП, 77 віддалених робочих місць адміністраторів ЦНАП, «Прозорий офіс» на 1 мобільний ЦНАП.

Кількість наданих адміністративних послуг суб'єктам звернень через ЦНАП збільшилася майже вдвічі.

До кінця 2022 року заплановано забезпечити охоплення ЦНАП територіальних громад з чисельністю населення понад 10 тисяч мешканців та продовжити розширення мережі ЦНАП.

Сфера будівництва, містобудування, архітектури

В області функціонує містобудівного кадастру[10], який побудовано на програмному забезпеченні ArcGIS. Також на території області функціонує Офіційний геопортал Житомирської міської ради[11].

На даний час роботу щодо створення містобудівного кадастру на місцевому рівні розпочато у Житомирській, Новоград-Волинській, Малинській, Коростишівській, Олевській, Брусилівській та Попільнянській територіальних громадах.

Сфера природничого комплексу, захисту довкілля, використання та охорони природний ресурсів

В області впроваджується триступеневий рівень відео нагляду з лісовими масивами. В лісах області вже встановлено понад 50 камер відеоспостереження. Також запущений процес їх об'єднання в одну систему відеоспостереження. Таким чином всі ліси регіону будуть під потрійним наглядом. В кожному лісництві черговий через монітор бачитиме всю територію лісництва і на центральному пульті лісгоспу ще один оператор також моніторитиме вже всі ліси

[10] https://oda.ztmbk.gov.ua/

[11] https://gis.zt-rada.gov.ua

лісгоспу. Якщо в разі загоряння один із операторів не побачить загоряння – то обов'язково це виявить інший оператор. Оператор на рівні управління бачитиме усі області.

Сфера охорони здоров'я

Одним з головних завдань у галузі охорони здоров'я є забезпечення доступу лікувально-профілактичних закладів області до мережі швидкісного Інтернету. На цей час усі 103 медичних заклади області підключено до мережі Інтернет та мають локальну комп'ютерну мережу.

У зв'язку із проведенням медичної реформи в усіх закладах первинної та спеціалізованої медичної допомоги постійно проводиться оновлення та закупівля сучасної ком'ютерної техніки. В закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) області впроваджено медичні інформаційні системи, що дозволяє якісно та оперативно вносити дані про звернення пацієнтів та своєчасно подавати звітність до Національної служби здоров'я України.

Наразі ЗОЗ області підключено до Електронних систем охорони здоров'я через наступні медичні інформаційні системи: «Helsi.me», «ДокторЕлекс», «Health24», «Поліклініка без черг», «Мед Ейр», «Медстар Солюшенс», «ЕМСіМЕД», «МедІнфоСервіс», «Аскеп».

Сфера освіти

Завдяки проекту Мінцифри та МОН «Ноутбук кожному вчителю» Житомирською областю закуплено 2328 ноутбуків за кошти державної субвенції на суму 32 662,9 тис. гривень та коштів місцевих бюджетів на суму 13 998,0 тис. гривень. Завдяки цьому забезпечено 183 школи області ноутбуками. Крім того, 583 ноутбуки закуплено за рахунок коштів дитячого фонду ООН (UNICEF) та передано навчальним закладам області.

З метою створення системи розвитку електронної освіти на базі закладів освіти області необхідно продовжити роботу щодо:

- постійного оновлення застарілого комп'ютерного обладнання;
- забезпечення шкіл сучасними предметними кабінетами та лабораторіями, кабінетами STEM-освіти;
- можливостей використання в усіх школах технології підключення широкосмугового доступу до мережі Інтернет;
- активного впровадження нового програмного забезпечення, розробленого на базі державної модульної системи АІКОМ, та ведення електронних підручників, журналів, щоденників з використанням безкоштовної освітньої платформи МОН, що без перебільшень має свої переваги в разі переведення учнів на дистанційне навчання.

Сфера соціального захисту населення

В області налічується 19 установ соціального захисту населення, з них: 14 інтернатних закладів, 4 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та 1 реабілітаційна установа. Усі заклади

забезпечені доступом до мережі Інтернет, більшість із зазначених закладів забезпечені фіксованим широкосмуговим доступом до мережі Інтернет із швидкістю не менше 100 Мбіт/с.

Органи соціального захисту населення беруть активну участь у запровадженні зазначених послуг на регіональному рівні (програмних комплексів «Соціальна громада», «є-малятко», «Монетизація одноразової натуральної допомоги», «Пакунок малюка», «Монетизація пільг та субсидій», «Допомога поруч», «Компенсація послуги з догляду за дитиною до трьох років», «Муніципальна няня», тощо).

У рамках проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України» участь у пілотних проектах взяли усі 66 територіальних громад області. З метою ефективного виконання функцій з надання адміністративних послуг соціального характеру із застосуванням електронного документообігу до програмного комплексу «Соціальна громада» підключились та передають електронні справи до місцевих управлінь соціального захисту всі 66 територіальних громад області.

Сфера культури, туризму та спорту

На території Житомирської області відкрито 5 туристичних інформаційних центрів.

Найпопулярніші туристичні об'єкти області обладнані спеціальними інформаційними табличками зі шрифтом Брайля та розроблені аудіогіди, які працюють через смартфон і не потребують додаткового обладнання. Такі таблички встановлені на 66 основних туристично значимих об'єктах області. На них, крім шрифту Брайля та QR-коду з посиланням на аудіогід, міститься текстова інформація про об'єкт на українській та англійській мовах.

Установи мають доступ до мережі Інтернет, офіційні вебсайти, електронні скриньки та забезпечені комп'ютерною технікою, але технічний рівень вказаних сайтів, їх інформаційна наповнюваність та швидкість поновлення даних потребують поліпшення.

Сфера безпеки регіону

Життя людини та її безпека, правопорядок та громадський спокій є пріоритетними цінностями на всій території України.

Програма «Безпечний регіон» здебільшого реалізовується у місті Житомирі. 18.12.2019 було запроваджено Програму Житомирської міської об'єднаної територіальної громади «Безпечне місто» на 2020-2024 роки (далі – Програма).

В межах Програми було створено систему, яка забезпечує нагляд за мостами, небезпечними та аварійними ділянками доріг, перехрестями вулиць, місцями масового скупчення людей, майданами, де проводяться масові заходи, навчальними закладами, закладами охорони здоров'я, об'єктами комунальної власності та виїздами (в'їздами) в місто.

Відповідно до Програми на вулицях та майданах міста, зупинках громадського транспорту, об'єктах виконавчих органів міської ради, ОСББ та закладах торгівлі встановлено та підключено 356 камер відеоспостереження, зокрема: 74 відеокамери встановлені на вулицях та майданах міста, мостах, найбільш небезпечних перехрестях та ділянках доріг; 110 камер - в загальноосвітніх навчальних закладах; 20 – в комунальних закладах охорони здоров'я; 28 – на зупинках громадського транспорту.

Також на території Житомирської області функціонує 6 камер відеофіксації порушень правил дорожнього руху, та 4 камери, які працюють в м. Житомир.

Проблемні питання у сфері інформатизації області

Сьогодні, в умовах військової агресії росії проти України, надзвичайно гостро стоїть проблема забезпечення захисту інформації, що обробляється в ІКС та використовується органами державної влади і органами місцевого самоврядування області для забезпечення своєї діяльності. Відсутність КСЗІ та програмно-технічних комплексах, інформаційних системах, які діють на території регіону та використовуються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, не дозволяє ефективно протидіяти та запобігати кіберзагрозам, які спрямовані на дестабілізацію роботи державних електронних інформаційних ресурсів, що перебувають у володінні органів виконавчої влади та місцевого самоврядування області.

Крім того, забезпечення швидкісного інтернет-зв'язку (дротовий та бездротовий) дозволить пропонувати різні послуги: онлайн-трансляції, відео-дзвінки, відеоконференції, тощо.

Також з початком повномасштабної військової агресії російської федерації виникла проблема вчасного та якісного обліку військовозобов'язаних громадян України та резервістів органами територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки. Зважаючи на вищевикладене та з метою зменшення соціальної напруги військовозобов'язаних (черги) передбачається за доцільне розроблення програмного забезпечення, накшталт «Соціальна громада», з метою обліку військовозобов'язаних та резервістів в режимі реального часу.

Закарпатська область.

Автоматизована система маркування гуманітарних вантажів

За перше півріччя 2022 року на території Закарпатської області запустили автоматизовану систему маркування та обліку гуманітарних вантажів. Перші 364 палети з гуманітарною допомогою, промарковані індивідуальними кодами, вже відправили в «гарячі» точки України. Наразі у режимі реального часу є можливість відстежувати рух, місце перебування вантажу та отримувати підтвердження про доставку вантажів до місця призначення. Відповідна інформація автоматично надходить до Закарпатської обласної військової адміністрації. У разі, якщо гуманітарна допомога не потрапить до пункту

призначення, правоохоронні органи знатимуть місце, де вона застрягла. Маркувати палети можуть як безпосередньо відправники, так і волонтери на обласному гуманітарному центрі, що знаходиться на ПРАТ «Єврокар». До системи маркування вантажів вже долучився й хаб у Словаччині.

Кібербезпека

У квітні 2022 року RDF Global та Закарпатська обласна військова адміністрація спільно з Ужгородським національним університетом провели дводенний теоретичний та практичний онлайн-семінар із основ кібербезпеки та кібергігієни для представників державних органів та органів місцевого самоврядування Закарпатської області. Учасники заходу отримали знання й підвищили загальний та професійний рівень обізнаності у питаннях кібербезпеки, цифрової грамотності, кібергігієни, зокрема щодо сучасних кіберзагроз та протидії ним. Участь у навчанні взяли близько 130 представників державних органів регіону. До проведення семінару були залучені провідні національні кіберфахівці та експерти. Семінари сприяють реалізації цілей Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26.08.2021 № 447/2021, спрямованих на підвищення рівня цифрової грамотності населення України.

ЦНАП

За перше півріччя 2022 року на території Закарпатської області відкрито 5 ЦНАП.

У зв'язку з військовою агресією ЦНАП у Закарпатській області почали працювати як пункти допомоги ВПО, військовослужбовцям та працівникам територіальної оборони, організували збір допомоги.

ЦНАП Чинадіївської селищної ради посів 1 місце із 7822 в рейтингу на Платформі Дія Центрів. Усі працівники ЦНАПу підвищили свій фаховий рівень: успішно пройшли онлайн-курси на платформі та отримали відповідні сертифікати. Інтерактивний майданчик допомагає працівникам розвиватися й покращувати якість сервісу в громаді. Фахівці постійно навчаються, а в особистому кабінеті відстежують свій прогрес, так як Міністерством цифрової трансформації України на одному ресурсі зібрано всі профільні онлайн-курси та освітні матеріали.

Шеринг документів – сканування QR-коду

У всіх ЦНАП Закарпатської області запроваджено шеринг документів – сканування QR-коду. Станом на 01.07.2022 вже підключено також десять комунальних підприємств.

Закарпатською ОВА проводиться кампанія щодо впровадження шерингу документів серед готельних комплексів, лікарень та інших закладах, установах, організаціях.

Гід з держпослуг

В області популяризують ресурс Гід з державних послуг – єдиний офіційний ресурс, який містить інформацію про всі державні послуги в Україні. Визначена відповідальна особа від ОВА–ОДА, щотижня публікуються добірки послуг Гіду з державних послуг на офіційних сайтах ОВА та територіальних громад області, а також на офіційних сторінках у Фейсбук.

СЕД

Більшість територіальних громад Закарпатської області підключені до СЕД. Також до СЕД органів державної влади із застосуванням електронного цифрового підпису під'єднали апарат та 20 структурних підрозділів облдержадміністрації, 6 райдержадміністрацій, 50 виконавчих комітетів міських, селищних, сільських рад, частково обласні установи, підприємства та організації.

Цифрова грамотність громадян

За період із січня по червень 2022 року тестування на рівень цифрової грамотності (Цифроград) пройшло 1709 осіб. Загалом із кінця минулого року – понад 23 тисячі громадян, що проживають на території Закарпаття. Облдержадміністрація проводить інформаційну кампанію щодо проходження Цифрограму, залучаються працівники різних установ, організацій, структур області. Зокрема, ми запустили естафету по складанню тесту Цифроград. Її почали працівники Сервісного центру МВС в Закарпатській області, завершили та передали Патрульній поліції області. Результати публікуються на офіційному сайті та сторінці у Фейсбук ОДА.

Цифрове телебачення

На території Закарпатської області створили цифрове телебачення для забезпечення безперебійним доступом до ефірного мовлення. У разі збою чи відключення ефірного мовлення краяни матимуть безоплатний та безперешкодний доступ до телебачення, яке можна подивитися на будь-якому браузері чи пристрої. До того ж веб-версія не потребує встановлення додатку. Система розгорнута як незалежний від центральних потужностей вузол мовлення.

Термінали Starlink

У травні 2022 року на баланс відділу цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Закарпатської обласної військової адміністрації від Департаменту забезпечення Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України було безоплатно передано вісім терміналів Starlink V3 для підтримки сервісу доступу до мережі супутникового Інтернету.

Станом на 01.07.2022 чотири станції безоплатно передано з балансу відділу цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Закарпатської обласної військової адміністрації на баланс військової частини А7029.

ІТ кластер Закарпаття

IT Cluster Transcarpathia (ІТ кластер Закарпаття) був заснований 09.04.2022. За три місяці з дня заснування кластера заявки на участь до ІТ-кластера подали:

- понад 100 IT-компаній,
- 300 ФОПів.

Уже на етапі знайомства кожен з учасників запропонував безліч ідей та пропозицій щодо кожного із напрямків роботи кластеру.

IT Cluster Transcarpathia взяв участь в економічному форумі «Релокація на Закарпаття: європейський вимір», який відбувся 23.06.2022. Захід об'єднав представників місцевої і центральної влади, бізнесу та європейських країн-партнерів.

За першими підсумками створення IT-кластеру та релокація компаній на Закарпаття стали одним із найуспішніших кейсів регіону. До Закарпаття перемістилося більше 30 тисяч айтівців.

До того ж:

- близько 90% українських IT-фахівців продовжують працювати,
- 10 тисяч вступили до лав ЗСУ, близько 30 тисяч приєдналися до кібервійськ та державних проектів.

Для забезпечення повноцінної діяльності таких компаній в регіоні створюють сприятливі умови, так як це сприятиме появі нових робочих місць та забезпечить надходження доходів до бюджету. Головна ініціатива: запровадити повноцінний кластер сучасних інформаційних технологій.

Співпраця з ПРООН

В Закарпатті відбулася реалізація підтримки місцевих ініціатив у рамках спільного проекту ПРООН в Україні та Уряду Великої Британії, що фінансується через посольство Великої Британії в Україні «Посилення стійкості громад у регіонах України – фаза II»

У Закарпатській області даний проект реалізується за такими напрямками:

1) покращення доступу вразливих груп населення до онлайн освіти, а також для ВПО. Заходи в рамках ініціативи: придбали для 10 територіальних громад 79 комплектів гаджетів, роутерів, сім-карт, забезпечено доступ до мережі Інтернет в населених пунктах громад (Вишківська, Ясінянська, Дубівська, Виноградівська, Великобичківська, Буштинська, Камянська, Нересницька, Білківська, Хустська).

2) організація процесу надання адміністративних послуг в територіальних громадах, зокрема для оперативнішого надання послуг для ВПО області. Заходи в рамках ініціативи: вже передано програмне забезпечення «Електронна черга», навчання персоналу для 8 ЦНАПів, а саме Буштинської, Ясінянської, Великобичківської, Дубівської, Білківської, Вилоцької, Довжанської, Камянської.

3) покращення доступу вразливих груп населення у віддалених населених пунктах до якісних адміністративних, медичних та соціальних послуг.

4) «Посилення стійкості громад – фаза II», передача комп'ютерного обладнання у зв'язку з тим, що область є територією, яка приймає переселенців із інших областей України.

Запорізька область[12].

З метою системної модернізації інформаційної інфраструктури у Запорізькій області задля розбудови електронного урядування, створення умов для вдосконалення системи забезпечення місцевих органів влади повною й достовірною інформацією для підтримки процесів прийняття управлінських рішень, забезпечення місцевими органами влади інформаційних потреб громадян і суспільства, розроблена обласна Програма інформатизації Запорізької області на 2022-2024 роки (далі – Програма) та затверджена рішенням Запорізької обласної ради від 15.02.2022 № 76. Обсяг фінансування Програми на 2022 рік складав 3230,0 тис. гривень.

Основними завданнями Програми визначено:

впровадження СЕД в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування області;

забезпечення розвитку регіональних інформаційних систем, інформаційно-аналітичних систем органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області, формування системи регіональних електронних інформаційних ресурсів;

підтримка працездатності та забезпечення функціонування існуючих ІКС в органах влади Запорізької області;

організація підключення закладів соціальної інфраструктури області до фіксованого широкосмугового доступу до мережі Інтернет;

забезпечення необхідного рівня кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації виконання заходів Програми було призупинено.

В той же час, з метою розв'язання деяких нагальних проблем, впровадження важливих інформаційних систем, які докорінним чином впливають на ефективність роботи органів виконавчої влади регіону, було налагоджено співпрацю з міжнародними донорськими організаціями. До кінця 2022 року планується реалізувати проекти щодо впровадження СЕД, модернізації систем обласної гарячої телефонної лінії, отримання технічних засобів.

Згідно Постанови № 453 по Запорізькій області субвенцію отримали 27 громад. Розмір субвенції становив 15 029 млн гривень. Заключено договорів через електронну систему закупівель Prozorro на суму 9 777 млн гривень.

Станом на 23.02.2022:

16 громад повністю завершили підключення поданих населених пунктів;

8 громад частково підключили подані на субвенцію населені пункти. Тривали роботи по підключенню;

---

[12] Інформація надана Запорізькою ОДА станом на 13.09.2022

1 громада повернула кошти до державного бюджету через оптимізацію соціальних закладів на своїй території, у зв'язку з чим такі населені пункти перестали відповідати вимогам надання субвенції;

2 громади не почали роботи у 2021 році через відсутність учасників у процедурах закупівель. Було заплановано проведення додаткових процедур закупівлі у 2022 році.

96 населених пунктів було подано до участі в субвенції. 71 населений пункт (73,96%) було підключено до широкосмугового доступу до мережі Інтернет. В розрізі соціальних закладів: із запланованих 200 соціальних закладів, відповідно до укладених договорів та поданих заявок, було підключено 144 установи (72%), 43 установи перебували на стадії підключення.

100% ЦНАП підключено до системи онлайн моніторингу та оцінки якості послуг Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі – система моніторингу).

В області триває активна робота із запровадження системи моніторингу якості надання адміністративних послуг. Так за підсумками 2021 року серед 47 діючих ЦНАП регіону 91,5 % (43 ЦНАП) мали доступ до інформаційних систем, які вже підключені/проводяться розробником відповідні роботи з підключення до системи моніторингу, зокрема це: «Вулик», «Регіональний вебпортал адміністративних послуг Запорізької області», «ЦНАП-SQS», «Універсам послуг», «е-ЦНАП Cloud». Наразі через безпекову ситуацію в області, пов'язану з російським вторгненням, підключені до інформаційних систем та системи моніторингу лише 3 ЦНАП (до системи «Вулик» - ЦНАП Комишуваської та Павлівської громад, до системи «е-ЦНАП Cloud» - ЦНАП Запорізької громади).

Крім цього, у 2021 році доступ до програмного забезпечення для оперативної роботи з відгуками за результатами зовнішньої оцінки рівня задоволеності суб'єктів звернення мали всі діючі ЦНАП області (100%). Наразі через безпекову ситуацію в області зазначений доступ мають лише 11 діючих ЦНАП області, які знаходяться на підконтрольній території.

До кінця 2022 року планувалося відкриття 6 Центрів Дія громад (Веселівської, Василівської, Енергодарської, Костянтинівської, Токмацької та Якимівської), що отримали субвенцію на розвиток мережі ЦНАП. Наразі ЦНАП зазначених громад тимчасово не працюють через активні бойові дії та тимчасову окупацію територій.

У 2021 році комплексна послуга «єМалятко» була доступна у 25 діючих ЦНАП області. Наразі через безпекову ситуацію в області, пов'язану з російським вторгненням, доступ до надання послуги «єМалятко» залишився лише у 4 ЦНАП, які знаходяться на підконтрольних територіях (Запорізької, Широківської, Комишуваської та Павлівської громад).

Від початку військової агресії російської федерації перед облдержадміністрацією гостро постали наступні проблемні питання:

відсутність СЕД;

недостатня кількість та моральна застарілість офісної техніки;

відсутність резервного серверного устаткування у випадку відмови обладнання;

централізація інформаційних ресурсів на технологічному майданчику облдержадміністрації;

неможливість релокації інформаційних ресурсів на інші технологічні майданчики.

Задля вирішення цих проблемних питань облдержадміністрацією прийняті наступні рішення:

співпраця з міжнародними донорами у закупівлі СЕД;

співпраця з Мінцифри з питань матеріально-технічної допомоги комп'ютерним устаткуванням;

розробка планів децентралізації інформаційних ресурсів.

У зв'язку з початком повномасштабної військової агресії російської федерації на разі ускладнена, а по деяким територіям – унеможливлена, повноцінна робота з підвищення рівня інформатизації.

Івано-Франківська область.

На виконання Закону України «Про Національну програму інформатизації» в Івано-Франківській області рішенням сесії обласної ради від 11.05.2022 № 416-14/2022 затверджена Регіональна програма інформатизації Івано-Франківської області «Цифрове Прикарпаття» на 2022 - 2024 роки (далі - Програма). Від дати прийняття і до цього часу фінансування заходів Програми не проводилось.

З метою покращення якості надання послуг доступу до мережі Інтернет Івано-Франківська обласна військова адміністрація отримала від громадської організації 10 комплектів терміналів Starlink та передала дані комплекти для соціально значущих закладів області. Також ведуться перемовини щодо постачання додатково 5 таких комплектів. Окрім того, очікується постачання 8 комплектів терміналів Starlink від Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, які будуть передані органам влади на території області.

В рамках міжнародного проекту ПРООН «Посилення стійкості громад у регіонах України» громади області отримали різноманітне обладнання для забезпечення роботи ЦНАП, зокрема, ноутбуки, моноблоки, електронні черги, обладнання для виготовлення закордонних паспортів та посвідчень водія.

Також за підтримки компанії EPAM вдалося передати 26 комплектів комп'ютерної техніки територіальним громадам Івано-Франківської області.

У червні місяці в західному регіоні розпочав свою діяльність проектний офіс West Ukraine Digital. Ініціатором створення проектного офісу є Міністерство

цифрової трансформації України, Тернопільська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька обласні військові адміністрації.

Пріоритетними напрямками роботи проектного офісу стануть: підготовка та розвиток проектів в сфері цифрової трансформації економічних галузей регіону; релокація підприємств та бізнесу в західний регіон країни, підтримка та промоція інноваційних проектів.

Івано-Франківській обласній військовій адміністрації за сприяння Міністерства цифрової трансформації України надано 200 ліцензій програмного забезпечення Microsoft Office 365 з можливістю використання хмарних сервісів.

Також слід зазначити, що на даний час проводиться робота щодо оновлення СЕД, яка використовується в ОВА. Зазначу, що до цього часу у Івано-Франківській обласній військовій адміністрації використовувалася СЕД ДОК ПРОФ 2.0, яка є технічно і морально застарілою без підтримки інтеграції до СЕВ ОВВ та погодження нормативно правових актів. На першому етапі планується перехід на систему ДОК ПРОФ 3 з подальшим підключенням структурних підрозділів ОВА та переходом на електронний документообіг.

В умовах збройної агресії, яка на даний час має місце на території України, важливою проблемою є питання кіберзахисту та забезпечення захисту інформації у державних органах. Враховуючи те, що рівень оплати праці в органах влади є не конкурентним у порівнянні з ринковим, просимо розглянути можливість введення в органи влади посад інженерів кіберзахисту з відповідним рівнем заробітної плати.

Значною проблемою інформатизації є низький рівень комп'ютерної грамотності. Однак, завдяки впровадженню таких цифрових інструментів, як портал «Дія.Цифрова освіта», Українська школа онлайн та інших цей показник вдалося суттєво підняти. Також для підвищення рівня цифрової грамотності, інформаційної безпеки та навичок володіння цифровими інструментами серед працівників органів влади та місцевого самоврядування можна за допомогою впровадження обов'язкового проходження навчальних курсів з відповідним контролем знань.

Актуальною також є проблема недостатнього рівня фінансування заходів інформатизації. Територіальним підрозділом Державної казначейської служби України не фінансуються видатки на закупівлю обладнання, зокрема, для виготовлення паспортних документів за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі ЦНАП, хоча кошти перебувають на рахунках у громад.

Також важливою проблемою, яка виникла є те, що наявне в ЦНАП обладнання для виготовлення посвідчення водія та електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу (програмно-апаратний комплекс, що складається з принтера TOPPAN CP500 з додатковим обладнанням), не може бути технічно використаним для персоналізації бланків нового зразка. У Івано-

Франківській області дане обладнання закуплено для ЦНАП Надвірнянською та Івано-Франківською територіальними громадами, за кошти місцевого бюджету, Калуською та Коломийською територіальними громадами за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетамна розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг та для Бурштинської, Галицької, Рожнятівської, Яблунівської територіальних громад за кошти ПРООН. Проте, якщо провести дооснащення вищезгаданого обладнання технічні характеристики відповідатимуть вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 844 «Про затвердження зразків бланків і технічних описів бланків національного та міжнародного посвідчень водія, свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, тимчасового реєстраційного талона транспортного засобу та зразка розпізнавального автомобільного знака України та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Київська область.

Згідно з пунктом 1.7 Порядку розроблення, прийняття Київських обласних комплексних та цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затвердженого рішенням Київської обласної ради VIII скликання від 18.11.2021 № 172-07-VIII, проект Київської обласної цільової програми інформатизації «Цифрова Київщина» на 2022-2024 роки розроблено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації» та погоджено Міністерством цифрової трансформації України до прийняття обласною радою та науково-технічною радою з питань інформатизації при Київській обласній державній адміністрації (протокол засідання від 02.12.2021). Наразі, Програма не затверджена та потребує перегляду відповідно до нових викликів, у зв'язку з вторгненням військ російської федерації на територію України.

У березні 2022 року було створено кол-центр Київської області. За період роботи кол-центру понад 50 операторів відповіли на більше ніж 90,0 тисяч дзвінків мешканців міста Києва, Київської області та інших регіонів України.

У звільнених від ворога населених пунктах Київщини фахівці Укртелеком, Vodafone, lifecell та Київстар продовжують усувати пошкодження або відновлювати руйнування на своїй телеком-інфраструктурі. Зважаючи на ситуацію, всі роботи координуються з піротехнічними підрозділами ДСНС, які проводять розмінування звільнених міст і сіл.

Аварійно-відновлювальні бригади продовжують роботи у різних населених пунктах Київської області. Зокрема, в населених пунктах Дмитрівка, Капітанівка, Мила, Петрушки, Шпитьки, Мрія доступні послуги операторів.

Перелік населених пунктів, де покращився або відновився зв'язок, щодня поповнюється.

Відновлено доступ до мережі Інтернет у 96% населених пунктів Київщини, охоплених мережею операторів.

Також, завдяки залученню надсучасних світових технологій, як підключення базових станцій до мережі супутникового Інтернет за допомогою терміналів Starlink від SpaceX та антен Vega 2G/DCS1800/LTE1800, покриття отримали ті частини міст та сіл Київщини, де неможливо швидко відновити зв'язок за допомогою стандартного обладнання.

З метою підвищення рівня доступності надання адміністративних послуг у Київській області 35 ЦНАП забезпечують онлайн консультування суб'єктів звернення, 22 ЦНАП надають можливість дізнатись про хід розгляду справи онлайн, 51 ЦНАП забезпечує доступ відвідувачів до вільного WI-FI. Власний вебсайт мають 7 ЦНАП.

Враховуючи необхідність виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р «Деякі питання надання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг» (далі - Розпорядження № 523-р) 43 ЦНАП підключені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, 52 ЦНАП – до Державного реєстру прав на нерухоме майно; 18 ЦНАП – до Єдиного державного демографічного реєстру; 35 ЦНАП – до Державного земельного кадастру. До програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» підключено 44 ЦНАП.

Інформаційною системою «Вулик» користується 24 ЦНАП, 15 ЦНАП використовують різні СЕД.

Всі 69 територіальних громад Київської області забезпечують формування реєстру територіальної громади шляхом використання публічного сервісу «Реєстр територіальної громади» на офіційному вебсайті ДМС.

У Київській обласній військовій адміністрації (Київській обласній державній адміністрації), на виконання заходів Програми інформатизації Київської області на 2017-2021 роки «Електронна Київщина», затвердженої рішенням Київської обласної ради від 19.05.2017 № 317-14-VII (зі змінами), впроваджена СЕД – «Система документообігу та автоматизації бізнес-процесів «Megapolis.DocNet».

Відповідно до розпорядження голови Київської обладміністрації від 19.02.2020 № 87 «Про введення в експлуатацію автоматизованої системи класу «1» апарату Київської обласної державної адміністрації АС1-Т-КОДА» в апараті обладміністрації створена КСЗІ, яка відповідає вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації (НД ТЗІ) та працює на підставі Декларації про відповідність КСЗІ вимогам нормативних документів ТЗІ, зареєстрованої в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 30.01.2020 № 4728. Зазначена система працює автономно та не є частиною мережі.

У рамках угоди про взаємодію між Київською обладміністрацією та Департаментом контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки України у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України (далі – Департамент), Департаментом здійснено перевірку кібербезпеки мережевої інфраструктури та сервісів обладміністрації. В результаті зазначеної перевірки були розроблені рекомендації з організації кібербезпеки та, наразі, Київською обладміністрацією проводяться заходи для усунення виявлених недоліків.

У рамках комплексу заходів із посилення кіберзахисту ІКС Київською обладміністрацією проводиться модернізація інформаційно-комунікаційної інфраструктури та забезпечення адміністрації відповідним обладнанням.

По завершенню вищезазначених заходів та усунення недоліків у сфері забезпечення кібербезпеки інформаційно-комунікаційної інфраструктури обладміністрації буде проведена експертиза щодо відповідності КСЗІ та ІКС.

Офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації[13]. Розробник сайту – ТОВ «Вадіус», яке забезпечує обслуговування та кіберзахист сайту. Відповідно до інформації, наданої ТОВ «Вадіус», 31.03.2022 та 02.06.2022 були зафіксовані DDoSатаки на офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації. Зазначені атаки не призвели до порушень в роботі ресурсу.

Кіровоградська область.

В рамках Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки, затвердженої рішенням Кіровоградської обласної ради від 12.03.2020 № 743, та Програми розвитку місцевого електронного урядування на 2019-2021 роки, затвердженої рішенням міської ради міста Кропивницького № 2285 між Кіровоградською обласною державною адміністрацією, Міською радою міста Кропивницького, ЦНАП міста Кропивницького, підприємствами надавачами послуг в Кіровоградській області та товариством з обмеженою відповідальністю «АЙТІ СЬОРВ» укладено Меморандум від 17 грудня 2020 року про спільну діяльність та взаємне співробітництво в рамках проекту «СМАРТ РЕГІОН».

Метою Меморандуму є створення на безоплатній основі повноцінної системи «СМАРТ РЕГІОН КІРОВОГРАДЩИНА» для поліпшення й вдосконалення взаємодії усіх мешканців Кіровоградської області із державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами житлово - комунального господарства області, підприємствами та установами надавачами послуг, а також з метою координації дій сторін для взаємодопомоги та досягнення позитивного результату.

Проект передбачає створення мобільного додатку «Смарт-регіон КІРОВОГРАДЩИНА», який об’єднає в собі всі компанії, що надають житлово-комунальні послуги. Додаток дозволяє пряме спілкування між споживачами та

[13] https://koda.gov.ua

підприємствами регіону з питань сплати за послуги та наявності заборгованості, відбуватиметься своєчасне нагадування про необхідність розрахунку та додаткові опції, у тому числі про повірку засобів обліку. Також в мобільному додатку доступна послуга «Гарячої лінії голови облдержадміністрації», що дозволяє громадянам створити звернення, відслідковувати хід виконання та завантажити відповідь.

На даний час додаток працює та доступний для завантаження через електронний сервіс Play Market для користувачів смартфонів Android та App Store для користувачів смартфонів Apple iPhone.

Також протягом 2020-2021 років в області активно впроваджувався проект, розроблений ДП «Інформаційно-обчислювальним центром Міністерства соціальної політики України» під назвою «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада». Наразі вся область працює з даним програмним комплексом.

Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» (ПК «ІІС «Соціальна громада») — це клієнт-серверний WEB-додаток, який розроблено з метою наближення адміністративних послуг соціального характеру до мешканців територіальних громад (далі - ТГ).

ПК «ІІС «Соціальна громада» об'єднує у єдиному інформаційному середовищі «фронт»-офіси прийом документів від населення, що знаходяться, приміром, у ЦНАП з «бек»-офісом у структурних підрозділах соціального захисту населення (далі - СПСЗН) райдержадміністрації, де приймається рішення про надання адміністративної послуги соціального характеру.

Можливості, які надає програмний комплекс для посадових осіб органів місцевого самоврядування:

- уніфікація форматів ділових процесів та оптимізація роботи користувачів, що забезпечується використанням особистих кабінетів на кожному рівні;
- об'єднання актуальних та узгоджених даних із усіх ТГ в єдиному інформаційному середовищі;
- зменшення помилок в процесі формування даних, оскільки реквізити електронних заяв формуються з використанням централізованої нормативно - довідкової інформації. Персональні дані заявника (адреса реєстрації, фактичного місця проживання та інформація про членів родини) формуються з централізованих баз даних отримувачів усіх видів соціальної допомоги та компенсаційних виплат.

Можливості які надає програмний комплекс для населення:

- можливість оформити та отримати адміністративну послугу соціального характеру ближче до місця проживання, а не їхати за нею до СПСЗН у районний центр;

- пришвидшення процесу прийому заяв від громадян шляхом формування електронних заяв, як для призначення усіх видів соціальних допомог та компенсаційних виплат, так і для взяття пільговика на облік, призначення житлової субсидії.

Луганська область.

На теперішній час у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, проведенням активних бойових дій на території Луганської області, майже вся територія знаходиться в окупації.

На сьогодні одним з основних напрямів діяльності облдержадміністрації, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування є підтримка ВПО Луганської області: гуманітарна, правова, інформаційна та психологічна допомоги. Також евакуація в безпечні регіони і створення гуманітарних штабів та хабів, центрів надання допомоги, організація оздоровлення дітей та безкоштовного тимчасового житла (гуртожитки, заклади освіти, рекреаційні заклади), відкриття креативного простору «Coworking Space».

Гуманітарний хаб та «Coworking Space» у місті Дніпро, відкриті за підтримки міжнародних організацій, мають позитивні відгуки, тому надалі планується відкриття нових таких локацій в інших областях України. Для якісного виконання поставлених завдань є необхідність у налагодженні безперебійного функціонування ІКС та організації робочих місць працівників (придбання додаткового комп'ютерного та/бо серверного обладнання, програмного забезпечення, отримання інтернет-послуг тощо).

Львівська область.

Від початку війни всі голови громад на Львівщині почали залучати ЦНАПи, як адміністративний ресурс під різноманітні потреби, зокрема, 2 ЦНАПи за сприяння Львівської ОВА та Мінцифри стали «Центрами Турботи» (Дія Центр Новояворівської територіальної громади та ЦНАП Пустомитівської територіальної громади).

В області функціонують 55 ЦНАП, 16 територіальних підрозділів та 118 віддалених робочих місць. Органами місцевого самоврядування у порядку виконання делегованих повноважень, які є обов'язковими для надання через ЦНАП затвердженні Розпорядженням № 523-р надаються послуги соціального характеру, місцеві послуги, послуги у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, також почали надаватись послуги сервісних центрів МВС.

Через технічні проблеми ПК «Соціальна громада» виникли значні черги, що змусило адміністраторів ЦНАП працювати, в окремих випадках, навіть вночі.

Адміністративні послуги у сферах реєстрації нерухомого майна, реєстрації бізнесу, реєстрації громадських об'єднань, державної реєстрації землі та

реєстрації місця проживання наразі відновлено із моменту підключення до відповідних реєстрів.

Потрібно зазначити, що здійснюються всі необхідні заходи щодо підключення ЦНАП, які забезпечені установками для видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм або паспорта громадянина України у формі ID картки у найкоротші терміни.

Забезпечено органи публічної влади резервним каналом зв'язку.

Запущено новий сайт loda.gov.ua з елементами е-демократії, прозорого врядування та у відповідності до дизайн системи Дії, яка має вбудовані елементи доступності для осіб з вадами зору.

Створено кілька телеграм каналів та чатботів з метою інформування та координації дій мешканців, які знаходяться на території Львівської області.

З метою посилення кібербезпеки корпоративної пошти Львівської обласної військової адміністрації на поштовому сервері було розгорнуто поштовий шлюз FortiMail, який забезпечує видалення спаму і проводить антивірусне сканування файлів, що пересилаються та здійснено підключення до платформи аналізу подій в лог-файлах Splunk, яку заведено на моніторинг до SOC-команди CERT-UA.

Також на сервері для всіх користувачів пошти посилено парольну політику та активовано 2FA (двофакторну автентефікацію) для доступу до поштових скриньок усіх користувачів, що суттєво зменшило ризики пов'язані з несанкціонованим доступом до інформації, втратою інформаційних ресурсів, компрометації системи.

Миколаївська область.

У листопаді 2021 року Миколаївською обласною військовою адміністрацією проведено розрахунки з подальшого розвитку СЕД «MegapolisDoc.Net» з використанням електронного підпису в структурних підрозділах облдержадміністрації, обласної ради, райдержадміністраціях, об'єднаних територіальних громадах, районних радах, сільських і селищних радах області.

Крім того, перебуває в стадії розроблення Регіональна програма інформатизації «Цифрова Миколаївщина» на 2022-2024 роки. Затвердження цієї програми відбудеться після закінчення воєнного стану в Україні.

Одеська область.

Розвиток державних послуг та мережі ЦНАП

В Одеській області функціонує мережа із 64 ЦНАП та 58 віддалених робочих місць (далі - ВРМ). На виконання Закону України «Про адміністративні послуги» за І-ІІ квартали 2022 року в Одеській області створені та розпочали функціонувати 4 ЦНАП: Кароліно-Бугазької, Маяківської, Павлівської сільських рад, Зеленогірської селищної ради та 5 ВРМ ЦНАП.

Для ефективного забезпечення громадян доступом до адміністративних послуг, в ЦНАП виникла необхідність запровадження якомога більшого переліку адміністративних послуг, який включатиме найбільш важливі та популярні послуги серед громадян і представників бізнесу. Наразі 54 ЦНАП запровадили надання усіх обов'язкових послуг відповідно до приміток Розпорядження № 523р.

З метою отримання статусу ВПО ЦНАП забезпечено прийом документів на оформлення і видачу довідки про взяття на облік ВПО та питання щодо виплати допомоги на проживання.

З метою створення сприятливих умов для реалізації прав дитини 50 ЦНАП запровадили комплексну послугу «єМалятко».

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 619-р «Про розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі ЦНАП» здійснюється надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі ЦНАП. В Одеській області субвенцію отримали територіальні громади Балтської міської ради, Великомихайлівської, Чорноморської, Таїровської селищних рад в розмірі 17 958,13 тис. гривень.

Забезпечення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості та закладах соціальної інфраструктури

З метою розвитку широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості та закладах соціальної інфраструктури в Одеської області проводиться безперервна робота з підключення об'єктів соціальної інфраструктури та населених пунктів до оптоволоконних мереж, а саме:

1. Підключення закладів соціальної інфраструктури за рахунок субвенції виділеної відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 622-р «Про розподіл у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реал[1]ізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості» (далі- Розпорядження № 622-р) та співфінансування територіальними громадами.

2. Виявлення кількості населених пунктів та соціальних закладів з потребою у підключенні до широкосмугового доступу до мережі Інтернет.

3. Виявлення кількості укриттів у медичних закладах, закладах дошкільної освіти та загальноосвітніх навчальних закладах та наявності доступу до широкосмугового Інтернету в укриттях закладів.

Впровадження електронного документообігу

З початку 2022 року було забезпечено впровадження та супровід СЕД «АСКОД» в Одеській обласній державній (військовій) адміністрації, її структурних підрозділах, Одеській обласній раді та районних державних (військових) адміністраціях.

Наразі продовжується робота щодо визначення необхідної кількості ліцензій на впровадження СЕД «АСКОД» в територіальних громадах.

Забезпечення безперебійного функціонування ІКС

З початком збройної агресії російської федерації проти України істотно збільшилась кількість кіберінцидентів та кібератак, особливо на ресурси органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

З метою забезпечення безперебійного функціонування ІКС органів виконавчої влади (ІКС ОВВ) та місцевого самоврядування Одеської області, Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією вжиті наступні заходи:

1. Укладено та підписано договір з Адміністрацією Держспецзв'язку на встановлення обладнання підсистеми збору телеметрії ІКС реагування на кіберінциденти та кібератаки (сенсор). Встановлення заплановано найближчим часом.
2. Укладено меморандум Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації про обмін інформаційними ресурсами.
3. Встановлено платформу для забезпечення безпеки Cisco Umbrella.
4. В рамках співпраці з Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації забезпечено моніторинг вхідної пошти з метою виявлення загроз з використанням FortiMail.

Проблемні питання:

- Постанова № 590 визначає механізм виконання в особливому режимі повноважень Казначейством та органами Казначейства, пов'язаних із здійсненням казначейського обслуговування бюджетних коштів в умовах воєнного стану в Україні.

Відповідно до пункту 19 Порядку визначається черговість розрахунків Казначейства, які здійснюють платежі за дорученнями клієнтів з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунку. Даною нормою тимчасово призупинено процедуру закупівлі будівництва ЦНАП в Одеській області.

Основним проблемним питанням є відсутність фінансування для будівництва ЦНАП, а також забезпечення діючих ЦНАП необхідним технічним обладнанням, що унеможливлює належний розвиток мережі ЦНАП в Одеській області у заплановані терміни.

Основними проблемами у забезпеченні доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості та закладах соціальної інфраструктури є:

- відсутність фінансування в громадах та відсутність технічного забезпечення (комутаційного та периферійного обладнання тощо);
- відсутність фінансування в громадах для досягнення необхідної швидкості (не менше 100 Мбіт/с) в закладах соціальної інфраструктури.

Проблемним аспектом подальшого впровадження СЕД «АСКОД» є неможливість фінансування зазначеного напрямку.

Основною проблемою забезпечення належного рівня кіберзахисту інформаційних ресурсів в цілому є недостатнє фінансування напрямку. Відповідно до вимог чинного законодавства обмежується проведення процедур публічних закупівель. Також проблемним аспектом є недостатня кількість кваліфікованих кадрів на місцях.

Можливими шляхами вирішення проблем доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості та закладах соціальної інфраструктури є: вирішення проблем технічного забезпечення можливо реалізувати за рахунок благодійних організацій та фондів, клопотання щодо фінансування у першу чергу сіл де в наявності соціальні об'єкти: загальноосвітні навчальні заклади, заклади дошкільної освіти, бібліотеки. Також вирішення визначеної проблеми можливе завдяки запровадженню державних програм з фінансування відповідної сфери (субвенції, благодійна допомога тощо), участь громад у міжнародних грантових програмах.

Вирішення зазначених проблем можливо за рахунок внесення змін до чинного законодавства у сфері проведення процедур публічних закупівель та збільшення бюджетного фінансування зазначених напрямків.

Полтавська область.

Регіональна програма інформатизації

Рішенням пленарного засідання четвертої сесії восьмого скликання Полтавської обласної ради від 23.02.2021 № 115 (зі змінами) було прийнято регіональну програму інформатизації «Цифрова Полтавщина» (далі – Програма) та затверджено Бюджет програми обсягом 50235,7 тис. гривень. З них: на 2021 рік – 15000,0 тис. гривень; на 2022 рік – 21185,7 тис. гривень; на 2023 рік – 14050,0 тис. гривень.

Виконання заходів даної Програми дозволило забезпечити створення міцного фундаменту для розбудови інформаційного суспільства на регіональному рівні, що стане важливим кроком на шляху до підвищення ефективності вирішення завдань соціально-економічного розвитку регіону, а в кінцевому результаті – добробуту і якості життя населення області.

Інтегрована система відеоспостереження та відеоаналітики Полтавської області

В рамках даної Програми на території Полтавської області було частково реалізовано проект «Будівництво інтегрованої системи відеоспостереження та відеоаналітики Полтавської області» (Безпечна Полтавщина) – це яскравий приклад ефективної взаємодії різних гілок влади при вирішенні вкрай актуального для жителів області питання – забезпечення громадської безпеки.

В Головному управлінні Національної поліції в Полтавській області було створено моніторинговий центр на 5 робочих місць, також встановлено 2 відеопанелі для Полтавської ОДА (у складі 4-ох моніторів по 55 дюймів) та Полтавської обласної ради (1 монітор на 65 дюймів).

В області у 2021 році встановлено 42 вузли відеоспостереження, у складі:

- 51 камери з функцією розпізнавання номерних знаків, кольору і марки автомобіля;
- 68 оглядових 5-ти мегапіксельних камер.

Крім цього, функціонал системи дозволяє підключати існуючі камери інших муніципальних систем (80 камер).

Також заплановано внесення змін до Програми, що забезпечить у рамках заходу «Будівництво інтегрованої системи відеоспостереження та відеоаналітики в Полтавській області» (далі – Захід) додаткове встановлення в 2022 році 39 спеціалізованих тепловізійних відеокамер та 35 роботизованих відеокамер (огляд на 360 градусів) зі стабілізуючим оптичним масштабуванням на вишках операторів мобільного зв'язку або Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення з подальшим використанням військовими, рятувальниками, лісниками для фіксування кордонів області.

Дія.QR

На виконання Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», який набрав чинності 23 серпня 2021 року, в Полтавській області активно впроваджується Дія.QR. Станом на кінець 2021 року в Полтавській області даний проект було запроваджено в 488 організаціях різних форм власності.

У зв'язку з введенням військового стану в Україні, було призупинено підключення нових партнерів до Дія.QR, а також анульовано вже підключені на той час установи. Після відновлення послуги, кількість підключених установ області, на сьогоднішній день – 416.

Пункти допомоги населенню по COVID-сертифікатам

З метою підтримки населення в частині формування і засвідчення COVID-сертифікату в мобільному додатку Дія в Полтавській області було відкрито 9 пунктів Команди підтримки Дія, що знаходились поруч з пунктами масової вакцинації. Також в 47 ЦНАП області можна було отримати консультацію стосовно генерації COVID-сертифікат.

СЕВ ОВВ

З метою створення єдиного інформаційного простору для реєстрації, приймання, аналізу та зберігання організаційно-розпорядчих документів органів виконавчої влади в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису всі 60 територіальних громад Полтавської області підключені до СЕВ ОВВ.

Субвенція на ноутбуки

Для забезпечення на Полтавщині дистанційного навчання в області централізовано придбано 2447 ноутбуків на загальну суму 45,7 млн гривень для 357 закладів освіти: 311 ноутбуків – для 20 закладів обласного підпорядкування, 2136 – для 337 закладів у 47 територіальних громадах області.

Цифрова освіта

На території Полтавської області у всіх 60 територіальних громадах створені хаби цифрової освіти. На кінець 2021 року на території області функціонує більше 379 хабів.

За участі обласної державної адміністрації, Міністерства цифрової трансформації України в партнерстві з Українською бібліотечною асоціацією з метою розвитку мережі хабів цифрової освіти 31.05.2021 на область передано 150 персональних комп'ютерів для 59 сільських бібліотек.

Забезпечено покращення рівня цифрової грамотності в громадах області на порталі «Дія.Цифрова освіта». Станом на кінець 2021 року працівники органів місцевого самоврядування пройшли понад 15337 цифрограм.

Полтавська область в період з 01.11.2021 по 30.11.2021 долучилася до проведення масштабної інформаційної кампанії «Місяць цифрової грамотності», що забезпечило:

- 6160 новозареєстрованих на порталі «Дія.Цифрова освіта»;
- 5617 новозареєстрованих на порталі Всеукраїнська Школа Онлайн.

Також проведена робота з проходження на порталі «Дія.Цифрова освіта» курсу «Основи кібергігієни». 1247 працівників в територіальних громадах області пройшли запропонований курс.

ЦНАП

Шляхом співпраці з експертами Програми «U-LEAD з Європою» - міжнародної програми, яка фінансується Європейським Союзом та його державами-членами: Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією, у Новосанжарській громаді в селищі міського типу Нові-Санжари було збудовано Дія Центр «ЦНАП» за Шведським проектом. Урочисте відкриття відбулося 18.06.2021.

З метою підвищення якості надання послуг для населення, зручності оплати адміністративного збору впроваджуються термінали самообслуговування. В ЦНАП 23 громад вже розміщені термінали самообслуговування.

Субвенція на розвиток мережі ЦНАП

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 249 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг» було відібрано 5 громад Полтавської області, яким була надана державна субвенція на розвиток мережі ЦНАП на загальну суму 5 773,07 тис. гривень.

За напрямом «Облаштування/обладнання центрів»:

- Глобинська територіальна громада отримала 574 тис. гривень на обладнання для видачі паспортних документів, посвідчення водія та реєстрації транспортних засобів. Станом на грудень 2021 року проведені спрощені тендерні закупівлі, обладнання отримано.
- Пирятинська територіальна громада отримала 264 тис. гривень на обладнання для видачі паспортних документів, посвідчення водія та реєстрації транспортних засобів. Субвенція використана в повному обсязі. Обладнання отримано та встановлено.
- Миргородська територіальна громада отримала 264 тис. гривень на обладнання для видачі паспортних документів, посвідчення водія та реєстрації транспортних засобів. Субвенцію використано в повному обсязі. Обладнання встановлено.
- Великорублівська територіальна громада отримала 119 333 тис. гривень на облаштування приміщення ЦНАП. Субвенція використана в повному обсязі. Відбулася тендерна закупівля та отримана комп'ютерна техніка та меблі для ЦНАП.

За напрямом «Будівництво центрів»:

- Решетилівська територіальна громада отримала 4551,737 тис. гривень на будівництво нового ЦНАП. Станом на грудень 2021 року кошти отримані в повному обсязі.

Інтернет-субвенція

Відповідно Постанови № 453 на Полтавську область було виділено кошти у сумі 40 484 933 гривень для 36 громад.

У зв'язку з введенням воєнного стану термін дії договорів між громадами та провайдерами був продовжений. На сьогоднішній день підключено:

- 34 громади;
- 210 сіл;
- 539 соцзаклади.

Проблемні питання:

У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України з'явилася нагальна потреба у розширенні та використанні інтегрованої системи відеоспостереження та відеоаналітики в Полтавській області, реалізація якої забезпечує покращення оглядових можливостей на території області, оперативне реагування відповідними посадовими особами та прискорить реагування на надзвичайні ситуації та прийняття управлінських рішень. Відповідно до Постанови № 590 механізм оплати для реалізації Заходу Програми нині відсутній.

Необхідність впровадження та розвиток СЕД в закладах середньої освіти, зокрема використання е-щоденників та е-журналів.

Низький рівень володіння цифровими навичками працівників органів місцевого самоврядування.

Шляхи вирішення:

Полтавська обласна військова адміністрація звернулася до Кабінету Міністрів України листом від 07.06.2022 № 01-10/1689 з метою внесення змін до Порядку № 590, що, в свою чергу, дозволить реалізувати розширення та використання інтегрованої системи відеоспостереження та відеоаналітики.

Проводиться комунікація з розробниками освітніх систем з метою підписання меморандуму про співпрацю та надання безкоштовного доступу в період воєнного стану для шкіл області.

Підвищення цифрової грамотності спеціалістів органів місцевого самоврядування.

Рівненська область.

В Рівненській області прийнято Програму інформатизації Рівненської області на 2021 – 2023 роки, затверджену рішенням Рівненської обласної ради від 11.03.2021 № 70 (зі змінами) (далі – Програма). Розпорядженням голови обласної державної адміністрації - начальника обласної військової адміністрації від 24.06.2022 № 159 «Про внесення змін до Програми інформатизації Рівненської області на 2021 – 2023 роки» затверджено зміни до Програми. На реалізацію завдань Програми у 2022 році заплановано видатки з обласного бюджету 4650 тис. гривень. Реалізація завдань Програми сприятиме популяризації цифрової освіти та інформаційної підтримки проведення навчальних заходів з підвищення рівня цифрової грамотності в територіальних громадах області, розвитку технологій е-урядування в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, розвитку інформаційної інфраструктури області, забезпеченню технічного захисту інформації в ІКС органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області, посиленню стану кіберзахисту ІКС облдержадміністрації та її структурних підрозділів, створенню захищеної комп'ютерної інфраструктури в районних державних адміністраціях, запуску надання телемедичних послуг медичними закладами області, а отже спрощення доступу до якісної медицини для громадян.

Соціальна сфера.

Станом на 01.07.2022 в 40 територіальних громадах області функціонують ЦНАП, також діє мережа віддалених робочих місць та територіальних підрозділів (загалом в області налічується 78 точок доступу), де надається 412 адміністративних послуг. Всього за І півріччя 2022 року працівниками ЦНАПів було надано 286243 послуги, в тому числі 14302 послуги ДЗК, 31728 послуг з реєстрації місця проживання, 1224 послуги ДІАМ, 429 послуг пов'язані з пенсійним забезпеченням, 177 послуг з реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів, 11968 паспортних послуг. Продовжується робота щодо впровадження

комплексної послуги «єМалятко» (наразі в 12 ЦНАП області). За І півріччя 2022 року надано 1363 послуг ДРАЦС. Крім того, модернізовано три ЦНАП, які набули статусу Дія. Центр (зокрема, у період воєнного стану відкрито в м. Корець та с. Бокійма). Територіальні громади Рівненської області залучені до популяризації Гіду з державних послуг.

Від початку повномасштабної війни у ЦНАП області звернулися майже 38000 внутрішньо переміщених осіб (це приблизно 60 відсотків ВПО, які на постійний чи певний час знайшли прихисток на Рівненщині). Також за сприяння адміністраторів ЦНАП, ними було подано 72 повідомлення про пошкоджене майно.

Управління соціального захисту населення райдержадміністрацій забезпечують ведення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС), ПК «Соціальна Громада» та Єдиного державного реєстру внутрішньо переміщених осіб, «Монетизація», централізованого банку даних з проблем інвалідності (ЦБІ), «Житлові субсидії», «Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги» (ЄДАРП), ASOPDSOC (використовується для нарахування та обліку соціальних допомог, пільг та компенсацій),.

У службах у справах дітей облдержадміністрації та райдержадміністрацій функціонує Єдина інформаційно-аналітична система «Діти» Міністерства соціальної політики України (Єдиний електронний банк даних дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування і громадян, які бажають взяти їх на виховання та Єдиний електронний банк даних дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах).

Задля забезпечення робочими місцями населення та економічного розвитку області, особливо з початком введення воєнного стану в Україні, в квітні місяці 2022 року облдержадміністрацією у співпраці з командою Master of Code Global створено Telegram канал «Робота на Рівненщині». За допомогою Telegram боту «Пошук працівників Рівненщина»[14] роботодавці можуть безкоштовно розмістити вакансії. За цей час роботодавцями створено 2891 запитів щодо розміщення вакансій. Модераторами telegram-bot опрацьовано надіслані на перевірку запити та опубліковано 694 завершених та правильно оформлених вакансій від роботодавців.

Цифрова освіта населення області.

Влітку 2021 року на Рівненщині стартував освітній проект «Цифра в кишені», у межах якого для мешканців громад проводиться безкоштовне навчання щодо користування онлайн-послугами: купівля квитків, оплата комунальних послуг, запис до лікаря через онлайн сервіси, сервісів відеотелефонії, генерації COVID-сертифікатів, участь в програмі «єПідтримка», а також щодо електронних послуг, які набули актуальності у зв'язку із повномаштабним вторгненням російської федерації (послуги ВПО, повідомлення

[14] @employer_rivne_bot

про пошкодження майна, єДопомога тощо). Учасниками воркшопів на сьогодні стали понад 3600 місцевих мешканців та ВПО.

Учасниками проекту є 15 територіальних громад Рівненщини: Володимирецька, Гощанська, Здолбунівська, Дубенська, Сарненська, Острозька, Клеванська, Малинська, Антонівська, Тараканівська, Березнівська, Демидівська, Дубровицька, Костопільська та Радивилівська.

Із початку листопада до кінця грудня 2021 року в приміщенні ТРЦ «ЗЛАТА ПЛАЗА» у м. Рівне на базі віддалених робочих місць міського ЦНАП працював пункт «Команди підтримки Дії» Міністерства цифрової трансформації України, де представники облдержадміністрації, управління статистики, а також студенти місцевих ВНЗ, пластуни, представники комунального закладу «Регіональний інформаційно-комп'ютерний центр» Рівненської обласної ради допомагали населенню згенерувати COVID-сертифікати та прийняти участь в програмі «єПідтримка». За час роботи пункту консультації надано близько 3 тисячам громадян.

Широкосмуговий доступ до мережі Інтернет.

В 2021 році для 32 територіальних громад Рівненської області виділено 14214,831 тис. гривень субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості. Відповідно, широкосмуговий доступ до мережі Інтернет отримали 85 населених пунктів Рівненської області, в яких підключили загалом 194 заклади соціальної інфраструктури, а саме: 40 шкіл, 4 заклади дошкільної освіти, 57 будинків культури, 18 бібліотек, 4 ЦНАП, 68 закладів первинної медичної допомоги, 1 заклад вторинної медичної допомоги, 2 пожежно-рятувальних підрозділи. Також, в 2021 році, за рахунок місцевих бюджетів територіальних громад Рівненської області, широкосмуговий доступ до інтернету отримали 26 населених пунктів, в яких підключили загалом 42 заклади соціальної інфраструктури, а саме: 14 шкіл, 4 заклади дошкільної освіти, 6 будинків культури, 4 мистецькі школи, 3 бібліотеки, 3 заклади первинної медичної допомоги, 2 заклади соціальних послуг, 6 інших типів закладів.

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації проведено роботи із забезпеченням доступу до мережі Інтернет укриттів та сховищ в територіальних громадах області, налагоджено зв'язки з провайдерами для оперативного вирішення проблем з доступом до мережі Інтернет організацій та жителів громади, забезпечено матеріально-технічним обладнанням працівників відділу ЦНАП та відділу соціального захисту для оперативної реєстрації внутрішньо- переміщених осіб, у співпраці з Адміністрацією Держспецзв'язку проводяться заходи з підключення органів державної влади до транспортної платформи Національної телекомунікаційної мережі.

У 2021 році для організації дистанційного навчання під час навчального процесу у закладах загальної середньої освіти придбано 2544 ноутбуків для

педагогічних працівників комунальних закладів загальної середньої освіти та їх філій (в межах субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам).

Станом на 01.07.2022 підключено 34 заклади вищої та фахової передвищої освіти, 22 заклади професійної (професійно-технічної) освіти, 131 заклад загальної середньої освіти, 11 інклюзивно-ресурсних центрів, 67 закладів дошкільної освіти до мережі Інтернет зі швидкістю не менше 100 Мбіт/с.

Житлово-комунальна сфера.

В рамках реалізації Комплексної програми енергоефективності Рівненської області на 2018 – 2025 роки продовжується запровадження обласної системи моніторингу споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними закладами, організаціями (тощо) місцевого підпорядкування, якою передбачено використання бюджетними установами автоматизованої системи енергоменеджменту та системи енергомоніторингу АІС «ЕНЕРГОСЕРВІС: облік, контроль, економія». В 2022 році розпочата робота стосовно реєстрації комунальних підприємств та підприємств паливно-енергетичного комплексу області, а також заповнення ними необхідних даних на спеціалізованому порталі Міністерством розвитку громад та територій України.

Сфера культури.

11 закладів культури і мистецтва обласного підпорядкування мають доступ до мережі Інтернет (100 відсотків), офіційні вебсайти, електронні скриньки та забезпечені комп'ютерною технікою для надання послуг відвідувачам і забезпечення внутрішніх робочих процесів. Із 1259 комунальних закладів територіальних громад, відповідно до статистичної звітності, станом на січень 2022 року до мережі Інтернет підключені: 218 бібліотек, 510 закладів культури клубного типу, 38 мистецьких шкіл, 14 музейних закладів, що становить 61,9 % до загальної кількості. В 2022 році продовжуються роботи щодо налагодження Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, якою у взаємодії з Державним реєстром нерухомих пам'яток України, передбачено погодження проектної документації та надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках органами охорони культурної спадщини.

Сфера публічної безпеки та порядку на території Рівненської області.

Відповідно до доручення голови обласної державної адміністрації районними державними адміністраціями, виконавчими комітетами сільських, селищних та міських рад області спільно з підрозділами Головного управління Національної поліції в Рівненській області здійснено заходи з впровадження систем відеоспостереження за станом публічної безпеки та порядку. У рамках реалізації програм «Безпечне місто» на території області встановлено 707 систем відеоспостереження та відеонагляду (502 – камери з оглядовою можливістю, 125 – з можливістю розпізнавати номерні знаки транспортних засобів, 3 – з можливістю розпізнавати обличчя з різних ракурсів, 37 - роботизовані). В подальшому планується розбудова систем відеоспостереження та відеоаналітики

«Безпечна Рівненщина», якою буде запропоновано придбання та встановлення на місцях камер відеоспостереження за рахунок коштів територіальних громад, які будуть підключені до загальнообласної платформи із виведенням відеопотоку до ситуаційних центрів області.

Щодо кібербезпеки та кіберзахисту.

В 2021 році, на виконання завдання Програми, впроваджено СЕД ДокПрофВеб версія 1.0.0 (Rev 19) в апараті та у всіх структурних підрозділах облдержадміністрації. З початком війни вжито вичерпних заходів, спрямованих на посилення контролю за станом кібербезпеки, насамперед щодо систем електронного документообігу, а саме захист СЕД здійснюється засобами захищеного вузла інтернет-зв'язку, проведено аудит паролів доступу для активних користувачів СЕД, забезпечено систематичне резервне копіювання програмних серверів СЕД.

Також, в березні 2022 року затверджені «Зміни до Програми забезпечення мобілізаційної підготовки та оборонної роботи в Рівненській області на 2021 – 2023 роки», що дозволить досягти цілей щодо виконання заходів організації захисту інформації (кібербезпека та кіберзахист) у електронному комунікаційному середовищі області, дотримання законодавства щодо технічного та криптографічного захисту інформації та кібербезпеки, забезпечення захищеного доступу до комп'ютерної інфраструктури (в т.ч. до мережі Інтернет), а також безперебійного підключення до мережі Інтернет через резервний канал зв'язку для потреб територіальної оборони під час воєнного стану.

В 2022 році оформлено публічну угоду між Службою безпеки України та облдержадміністрацією щодо підключення до системи обміну інформацією про кіберінциденти (MISP-UA). Комунальний заклад «Регіональний інформаційно-комп'ютерний центр» Рівненської обласної ради, який забезпечує безперебійну роботу електронних комунікаційних каналів зв'язку Рівненської обласної військової адміністрації, її структурних підрозділів, районних військових адміністрацій підключений до системи моніторингу кіберзагроз CERT-UA (щодо подій безпеки високого рівня критичності).

В 2022 році з метою підвищення кваліфікації фахівців державних органів місцевих органів виконавчої влади, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад з питань удосконалення навичок цифрової грамотності комунальний навчальний заклад «Рівненський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій» організовує проведення спеціальної короткострокової програми підвищення кваліфікації «Удосконалення навичок цифрової грамотності в умовах глобальної цифровізації» та професійної (сертифікатної) програми для державних службовців. Станом на 20.07.2022 проведено навчання для 183 державних

службовців в рамках професійної програми, для 146 державних службовців та 70 посадових осіб в рамках короткострокової програми.

Проблемні питання щодо стану інформатизації в області.

Використання кваліфікованого електронного підпису та кваліфікованої електронної печатки неможливо без реєстрації підписувачів в Автоматизованій системі кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг, з метою отримання ними кваліфікованих електронних довірчих послуг та обслуговування даних підписувачів. Проте у переліку платежів, які можуть здійснюватись органами Казначейства у відповідності до Постанови № 590, оплата вказаних послуг не передбачена. Вказана проблема може бути вирішена шляхом внесення змін та доповнень до зазначеної постанови Кабінету Міністрів України.

Також, для виконання службових обов'язків та надання послуг населенню, в тому числі для ведення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС), всі працівники управлінь соціального захисту населення райдержадміністрацій зобов'язані використовувати засоби криптографічного захисту інформації (кваліфікований електронний підпис на захищених носіях – токени). В умовах обмеженого фінансування в період дії воєнного стану в Україні придбання управліннями соціального захисту райдержадміністрацій зазначених токенів ускладнено та потребує фінансування з додаткових джерел надходжень.

Відсутність підрозділів та кваліфікованих фахівців з питань технічного захисту інформації на різних рівнях органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які забезпечуватимуть захист даних в ІКС, оперативне реагування та вирішення питань, що стосуються кіберзагроз.

Також варто зазначити, що існує проблема із моральною та фізичною застарілістю комп'ютерної техніки, відсутністю спеціалізованого програмного забезпечення, в т.ч. вітчизняного в територіальних громадах області та неможливістю її вирішення у період дії воєнного стану в Україні.

Сумська область.

З моменту створення в Сумській обласній державній адміністрації підрозділу з цифрової трансформації ведеться робота над наступними проектами:

1. Розгортання технологій телемедицини у фельдшерсько-акушерських пунктах ОТГ, що підключені до мережі швидкісного Інтернету.
2. Проект «електронний квиток» для міжміських перевезень (облік пільгових категорій пасажирів).
3. Розробка на базі Сумського державного університету нового учбового курсу Державного управління у цифровій економіці.
4. Створення на базі Сумського державного університету учбового центру з підвищення цифрової грамотності та розвитку цифрових навичок.
5. Створення міжнародного інноваційного центру.
6. Проект «розумна, та безпечна школа».

7. Пілотне впровадження проекту «Віртуальний ЦНАП».

8. Побудова інфраструктури креативних просторів у дошкільних закладах та школах.

9. Проект «Розумне освітлення» для населенних пунктів з транзитними автошляхами.

10. У межах консорціума (Україна (СумДУ), Корея, Непал, ОАЕ, Монголія) розробка медичного препарату з боротьби з Covid-19.

11. Проведення інформаційного аудиту цифрової інфраструктури державних установ області.

12. Підготовчі роботи з запуску спільного виробництва із Корейськими компаніями електроавтобусів і безпілотних літальних апаратів.

13. Участь у розробці законопроектів «Про стимулювання розвитку цифрової економіки», «Про внесення змін до Податкового Кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки у Україні».

З 2021 року активно впроваджувалась реалізація субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості, що дозволило підключити заклади соціальної інфраструктури — школи, органи влади, бібліотеки, лікарні, що розміщені в селах, де жоден інтернет-провайдер не надавав послуги з використанням волоконно-оптичних технологій. Отримали субвенцію 36 з 51 громад Сумської області (36 громад, 245 населених пунктів, 41,2 млн гривень.

Проблемою в області стала велика кількість дрібних переможців відкритих торгів які переоцінили свої можливості і затягнули виконання робіт.

З початком активної фази військової агресії російської федерації і запровадження з 24.02.2022 військового стану було подовжено термін виконання незавершених договорів до відміни військового стану плюс 30 днів.

В прикордонних районах Сумської області оператори електронних комунікаційних послуг не раз за власні кошти відновлювали пошкоджені мережі.

В районах зі спокійною обстановкою продовжується підключення населених пунктів до мережі швидкісного Інтернету за кошти субвенції.

ТОП 10 провайдерів по Сумській області *рисунок 1*

Досягнуті наступні швидкості підключення (необхідний мінімум 500 Мб/с мінус 10%):

Показник швидкості	Швидкість Мб/с	Місце підключення (громада, село, заклад) і провайдер
Найбільша download	1006,0	Шосткинська, Макове, Палац або будинок культури, інші клубні заклади Акціонерне товариство «Укртелеком»
Найбільша upload	991,4	Кролевецька, Локня, Заклад загальної середньої освіти Акціонерне товариство «Укртелеком»
Найменша download	457	Миколаївська, Валіївка, Заклад первинної медичної допомоги. Фізична особа-підприємець Яременко Лариса Олексіївна
Найменша upload	451	Білопільська, Ободи, Палац або будинок культури, інші клубні заклади Фізична особа-підприємець Яременко Лариса Олексіївна
Середня download	585	
Середня upload	518	

З початком активної фази військової агресії російської федерації забезпечується можливість дистанційної роботи працівників Сумської обласної військової адміністрації. Постійно забезпечується посилений контроль за станом кібербезпеки. Для доступу до інформаційних систем використовуються паролі високої складності. Під час дистанційного режиму роботи доступ здійснюється з використанням технології VPN, блокується робота користувачів які знаходяться у простої або відпустці без збереження заробітної плати.

Сумською обласною військовою адміністрацією постійно здійснюється ефективна взаємодія з Управлінням Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України в Сумській області, відділом протидії кіберзлочинам в Сумській області Департаменту кіберполіції Національної поліції України та іншими органами з питань кібербезпеки.

Для забезпечення безперебійного функціонування ІКС постійно відбувається взаємодія з провайдерами електронних комунікаційних послуг. Забезпечується доступ технічних бригад до місць аварій для проведення відновлювальних робіт.

Продовжується цілодобова підтримка роботи застосунку для смартфонів «Повітряна тривога» на території Сумської області.

Заступника голови Сумської обласної державної адміністрації – заступника керівника обласної військової адміністрації Андрія Бірюкова включено до складу робочої групи з питань діджиталізації Національної ради з відновлення України, яка утворена Указом Президента України від 21.04.2022 № 266/2022.

Тернопільська область.

Відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 16.03.2021 № 189/01.02-01 «Про упорядкування структури обласної державної адміністрації» створено структурний підрозділ обласної військової адміністрації з цифровізації (департамент цифрової трансформації), а також сформовано штат в кількості 23 одиниці.

В районних військових адміністраціях, територіальних громадах області та структурних підрозділах обласної військової адміністрації призначено відповідальну особу за цифровий розвиток.

Рішенням сесії обласної ради від 10.11.2022 № 376 затверджено Регіональну програму інформатизації «Цифрова Тернопільщина» на 2022- 2024 роки» (далі - Програма). На виконання Програми здійснено ряд заходів.

Проаналізовано стан цифрового розвитку області. Зокрема електронної готовності громад Тернопільської області за визначеними показниками.

Проведена інвентаризація інформаційних та програмно-технічних ресурсів органів виконавчої влади, їх структурних підрозділів, органів місцевого самоврядування з урахуванням вимог нормативно-правових актів стосовно використання комп'ютерних програм. В результаті із наявних 1541 комп'ютерів - 39 серверів, 176 комп'ютери з встановленою ліцензійною операційною системою Windows та 1326 комп'ютери потребують легалізації; 744 - комп'ютерів застарілого типу; сучасних комп'ютерів - 765. В результаті проведеної інвентаризації інформаційних та програмно-технічних ресурсів задля забезпечення автоматизованих робочих місць працівників обласної військової адміністрації ліцензійним програмним забезпеченням отримано та передано 430 ліцензій на програмне забезпечення Microsoft Office.

Організовано навчання та перепідготовки державних службовців і працівників органів місцевого самоврядування з питань використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. 1495 державних службовців, медиків та вчителів пройшли тестування Цифрограм задля покращення цифрової грамотності та отримали відповідний сертифікат. На платформі Всеукраїнська Школа Онлайн зареєстровані 138 освітніх закладів.

Залучено до програм розвитку цифрових навичок на порталі «Дія.Цифрова освіта» 62784 жителя області.

Проведено «круглі столи» та семінари за участю органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з проблем інформатизації, зокрема щодо впровадження Дія QR/ Шеринг документів/ валідація по API в освітніх та медичних закладах, ЦНАП, установах що надають комунальні послуги, готелях та підрозділах соціального захисту населення. Станом на 20.07.2022 вищезазначену послугу впроваджено в 27 ЦНАП, 87 мобільних ЦНАП, 80 медичних закладах, 20 підрозділах соціального захисту населення, 13 закладах вищої освіти та в 4 установах що надають комунальні послуги.

Проведено зустріч з представниками космічного агентства України щодо процесу цифрової трансформації водних та земельних ресурсів.

Забезпечено реалізацію захищеного каналу зв'язку між обласною військовою адміністрацією, структурними підрозділами та районними військовими адміністраціями для безпечної роботи СЕД (АСКОД), а також 55 територіальні громади області підключені до СЕВ ОВВ.

Здійснюється популяризація Порталу Дія.

В Тернопільській області функціонує мережа із 33 ЦНАП, 103 ВРМ та мобільних ЦНАП. Керівники та усі адміністратори ЦНАП зареєстровані на Платформі Центрів Дія.

Запроваджено надання через ЦНАП усіх обов'язкових послуг у всіх 55 територіальних громадах області. Із 33 ЦНАП 18 підключено до системи онлайн моніторингу та оцінки якості послуг Порталу Дія. Комплексна послуга «єМалятко» доступна в усіх 18 пологових будинках та в усіх 17 відділах ДРАЦС, а також в 29 ЦНАП. З початком введення воєнного стану в Україні ЦНАП області працюють як Центри турботи та надають допомогу внутрішньо переміщеним особам області.

Одночасно, на даний час в області функціонує 137 точок доступу з надання адміністративних послуг, якими запроваджено надання адміністративних послуг для внутрішньо переміщених осіб, зокрема станом на 01.07.2022 надано понад 31,4 тис. довідок про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на Тернопільщині. Відкрито 2 Центри Дія за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг та 1 - з власної ініціативи.

На офіційних вебсайтах територіальних громад області впроваджено інструменти е-демократії. Станом на 20.07.2022 впроваджено е-петиції в 34 громадах, е-консультації – 23, е-звернення – 55, громадський бюджет – 55.

Проведена оцінка стану покриття широкосмуговим доступом до мережі Інтернет території області. Всі 1058 населених пунктів Тернопільської області мають доступ до мобільного Інтернету за технологією EDGE, в тому числі 886 з них мають також доступ до мобільного Інтернету за допомогою технології 3G-4G.

Проведено аналіз статистичні онлайн-дані від трьох найбільших операторів провайдерів мобільного зв'язку в Україні (ПрАТ «ВФ Україна», ПрАТ «Київстар», ТОВ «Лайфселл»), досліджено якість покриття широкосмуговим мобільним 3G та 4G Інтернетом автомобільних доріг державного значення в межах Тернопільської області. Було виявлено ділянки доріг, де присутній доступ до мобільного Інтернету виключно за технологією EDGE або взагалі відсутній будь-який інтернет-зв'язок.

Оновлено базу даних щодо розширення мережі покриття 4G зв'язком та покращено якість зв'язку на вже існуючих територіях області. Стільниковим зв'язком 3G покрито 90% області, системою рухомого мобільного зв'язку четвертого покоління (4G) становить – 74%. Забезпеченість споживачів рухомим (мобільним) зв'язком на 100 жителів становить 102%.

Виконуються заходи програми зі створення безбар'єрного простору в Тернопільській області на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Тернопільської обласної ради від 26.05.2021 № 188, та плану заходів на 2021 і 2022 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 883-р, а саме:

- ведеться робота щодо визначення кількості домогосподарств в територіальних громадах області та підключення їх до фіксованого широкосмугового доступу до мережі Інтернет. Наразі близько 283,3 тис. домогосподарств що складає 82 % від загальної кількості забезпечені широкосмуговим доступом до мережі Інтернет;

- проводиться моніторинг щодо підключення закладів соціальної інфраструктури, закладів культури та освіти сфери культури до широкосмугового доступу до мережі Інтернет із швидкістю не менше 100 Мбіт/с.

За рахунок субвенції 2021 року з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості в 47 населених пунктах було підключено 59 соціальних закладів до мережі Інтернет. З державного бюджету було виділено 4,219 млн гривень на підвищення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет в сільській місцевості. Надійшло 3,990 млн гривень з державного бюджету на вищезазначені цілі та використано 2,597 млн гривень.

1,393 млн гривень (зекономлені кошти) повернуто до державного бюджету. Станом на 01.07.2022 підключено до фіксованого широкосмугового доступу до мережі Інтернет 2440 соціальних закладів області.

Отримано можливість використання Outlook від Microsoft Office 365 для створення єдиної корпоративної пошти структурних підрозділів облдержадміністрації, райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, їх комунальних закладів, установ та підприємств.

Створено офіційні веб сайти обласної військової адміністрації, її структурних підрозділів та районних військових адміністрацій.

Запроваджено систему електронної освіти у закладах загальної середньої освіти: 147 закладів ведуть шкільні електронні журнали. 1231 вчитель загальноосвітніх закладів 5-11 класів в області зареєстровані на платформі Всеукраїнської школи онлайн.

В рамках Програми в другому кварталі 2022 року розпочались роботи щодо створення Дата-центру та забезпечення його технічною підтримкою.

В загальну стратегію розвитку області включено розвиток цифрової трансформації.

Створено КП «Тернопільський інформаційно-аналітичний центр» та центр підтримки підприємців Дія.Бізнес у Тернополі.

Створено геопортал містобудівного кадастру області з схемою планування території області.

Харківська область[15].

Відповідно до завдань Національної програми інформатизації на 2022 – 2024 роки, затверджених постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX, пріоритетними напрямами є активізація цифрового та інформаційного розвитку суспільства, розвиток цифрових інновацій та технологій, впровадження процесів автоматизації ведення загальнодержавних реєстрів та спрощення механізму доступу громадян Харківської області до отримання послуг.

В Харківському регіоні діє Програма інформатизації Харківської області «Електронна Харківщина» на 2021 – 2023 роки, затверджена рішенням Харківської обласної ради від 24.12.2020 № 25-VIII, яка розроблена відповідно до Закону України «Про Національну програму інформатизації», Концепції Національної програми інформатизації, схваленої Законом України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації» (зі змінами) та

[15] У зв'язку з тимчасовою окупацією та активними бойовими діями на окремій території Харківської області надано інформацію з урахуванням поточного стану

Концепції Програми інформатизації Харківської області, схваленої науково-технічною радою Програми інформатизації Харківської області 03.12.2002.

Також наприкінці 2021 року була розроблена та затверджена Програма «Цифрова трансформація» Харківської області на 2022 - 2024 роки, яка спрямована на цифровізацію основних напрямів та сфер забезпечення сталого функціонування області, зокрема освіту, систему охорони здоров'я, адміністративні послуги та цивільну безпеку.

До відповідних програм включено заходи розвитку ІКС, електронного документообігу, удосконалення системи забезпечення місцевих органів влади повною й достовірною інформацією для підтримки процесів прийняття управлінських рішень, забезпечення інформаційних потреб громадян, суспільства та держави, сприяння соціально-економічному розвитку регіону шляхом упровадження сучасних та перспективних інформаційних технологій в усі його сфери життєдіяльності, створення умов для модернізації інформаційної інфраструктури.

Наразі на території Харківської області ведуться активні бойові дії, що призвели до ураження інфраструктури під час обстрілів, зокрема знищення обладнання ІКС обласної військової адміністрації.

Проводиться комплексна робота з відновлення цифрової інфраструктури. Було поновлено доступ користувачів до електронного документообігу «АСКОД» (послуги з розміщення на сервері надає виробник відповідного програмного забезпечення) та офіційної електронної пошти (з використанням захищених серверів Microsoft).

Розвиток IT-індустрії

За результатами дослідження харківського IT-ринку «Kharkiv IT Research 2021» IT-індустрія області налічує понад 510 сервісних і продуктових IT-компаній, демонструє стабільне зростання, забезпечує робочими місцями понад 45 тис. спеціалістів, формує значну частку податкових відрахувань до державного та місцевого бюджетів.

За два останні роки IT-індустрія в Харкові зросла на 29 %, а її сумарний об'єм продажів у 2021 році забезпечив зростання на 53 %, у порівнянні з 2019 роком (попереднього дослідження). Більше 95 % продажів – це експорт IT-рішень та IT-продуктів до ринків США (78 %), країн Європейського Союзу (15 %) та Ізраїлю.

Розвиток цифрової інфраструктури

У 2021 році територіальні громади області отримали субвенції на підключення закладів соціальної інфраструктури віддалених сіл до широкосмугового доступу до мережі Інтернет відповідно до Розпорядження № 622-р. Від області подано 238 та погоджено 205 заявок, що в свою чергу дозволило розширити мережу критичної цифрової інфраструктури.

Розвиток сфери надання адміністративних послуг

За сферою надання адміністративних послуг актуальними є доступність послуг для населення та надійність доступу до реєстрів, сервісів та інших електронних систем.

За підсумками щоквартального моніторингу з організації та проведення роботи з розвитку мережі ЦНАП у Харківській області мешканцям громад надаються адміністративні послуги в 49 точках доступу (з них 23 ЦНАП, 11 територіальних підрозділів ЦНАП (далі – ТП ЦНАП) та 15 віддалених робочих місць (далі – ВРМ ЦНАП). Станом на 24.02.2022 послуги надавалися у 74 точках доступу (з них 36 ЦНАП, 11 ТП ЦНАП, 26 ВРМ ЦНАП та 1 мобільний ЦНАП).

Наразі з 23 ЦНАП, які фактично працюють, 5 ЦНАП підключені до системи електронних інформаційних ресурсів «Бінго-Офіс», ЦНАП м. Харків підключений до системи електронних інформаційних ресурсів «Прозорий офіс» та 6 ЦНАП підключені до ІС «Вулик». Тобто 47 % ЦНАП на даний час не мають ніякої інформаційної системи.

З 01.03.2021 всі ЦНАП Харківській області підключені до ПК «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада».

У 5 ЦНАП та 11 ТП ЦНАП Харківської області є автоматизована система керування чергою, що дозволяє формалізувати та оптимізувати управління потоком відвідувачів у ЦНАП. Електронна черга спрямована на цифровізацію послуг ЦНАП та підвищення комфорту роботи служби для її відвідувачів. Шляхом електронної реєстрації на вебсайті у 3 ЦНАП та 11 ТП ЦНАП Харківській області здійснюється попередній запис на прийом. Середній час очікування у черзі ЦНАП – 11 хв.

У ЦНАП м. Харків запроваджено новий додатковий сервіс для осіб з вадами слуху за допомогою спеціального програмного забезпечення «ConnectPRO», що встановлюється на електронні планшети. Сервіс передбачає, що при зверненні особи адміністратор ЦНАП запускає додаток та встановлює зв'язок зі спеціалізованим кол-центром, сертифіковані перекладачі якого в режимі реального часу здійснюють сурдопереклад консультації з отримання певної адміністративної послуги.

Наразі у 6 ЦНАП та в 1 ТП ЦНАП Харківської області використовується комплект сучасної портативної техніки, який дозволяє у форматі віддаленого робочого місця здійснювати повноцінний прийом документів для отримання адміністративних послуг за місцем перебування громадян – «Кейс «Мобільний Офіс».

Проблемними питаннями залишаються підвищення рівня мобільності адміністраторів ЦНАП, забезпечення надійним доступом до мережі Інтернет у територіальних громадах, які знаходяться поблизу лінії зіткнення та у громадах, що розташовані на тимчасово окупованій території області після деокупації.

Наявність розгалуженої системи державних інформаційних ресурсів, з якими працюють адміністратори ЦНАП при наданні послуг, та відсутність єдиної

комплексної регіональної інформаційної системи для ЦНАП, за допомогою якої можливе проведення моніторингу діяльності центрів відповідно до вимог законодавства.

Інтеграція реєстрів, взаємодія інформаційних систем та баз даних, комплексна цифрова інфраструктура для адміністраторів ЦНАП та суб'єктів надання адміністративних і публічних послуг є передумовою трансформації ЦНАП в Центри Дії на території Харківської області. Створення відповідної системи включено до Програми «Цифрова трансформація» Харківської області на 2022 – 2024 роки.

Для вирішення нагальних проблемних питань є необхідність у:

- забезпеченні ЦНАП області надійним доступом до мережі Інтернет, в тому числі з використанням супутникових терміналів Starlink;
- впровадженні єдиної регіональної інформаційної платформи для ЦНАП;
- забезпеченні потреб ЦНАП кейсами «Мобільний Офіс»;
- відновленні та розбудові цифрової інфраструктури місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Херсонська область.

У зв'язку з тимчасовою окупацією та веденням активних бойових дій на території Херсонської області, захопленням адміністративних будівель та відключенням з 30.05.2022 владою російської федерації українського мобільного та фіксованого зв'язку зникла можливість працювати в штатному режимі, що призвело до майже повної зупинки в роботі всіх установ та банківської системи у регіоні. За неможливості наразі відновлення зв'язку та доступу до мережі Інтернет від українських операторів, установи почали працювати з використанням мережі Інтернет російських провайдерів.

Зважаючи на вказане, на даний момент неможливо визначити реальні завдання та проекти (роботи) у сфері інформатизації до повної деокупації області.

Платежі за видатками загального фонду державного та місцевих бюджетів на оплату послуг у сфері інформатизації (Національної програми інформатизації) не здійснюються.

Хмельницька область.

Основною проблемою, що виникла з початком військової агресії російської федерації проти України, стало збільшення кібератак на ресурси апарату адміністрації та відсутність фінансування для заміни технічно застарілої комп'ютерної техніки і обладнання, а також необхідність оновлення програмного забезпечення.

З метою протидії сучасним кіберзагрозам та поліпшення стану інформаційної безпеки в інформаційній системі обласної адміністрації (далі ІС),

відповідно до існуючого законодавства, станом на сьогодні проведено наступні заходи, спрямовані на захист інформації:

- функціонує служба захисту інформації;
- здійснено підключення то системи MISP.UA;
- для забезпечення сталого функціонування елементів ІС реагування на прояви сучасних загроз інформації, постійно враховуються рекомендації Державного центру кіберзахисту України CERT-UA;
- проводиться моніторинг внутрішнього та зовнішнього периметру ІС на наявність маркерів несанкціонованого втручання;
- комплексний захист від загроз для вхідної електронної пошти (домен @adm-km.gov.ua) та забезпечення багаторівневого захисту від небезпечного вмісту електронних листів до здійсненого підключення сервісу кіберзахисту Email Security-as-a-service.

Черкаська область.

Наявний стан

Черкаська обласна військова адміністрація (далі – ОВА), її апарат та структурні підрозділи, районні військові адміністрації (далі – РВА), органи місцевого самоврядування незважаючи на військову агресію з боку російської федерації, активно продовжують розвиток у сфері інформатизації. Згідно пропозицій до завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2022 рік структурні підрозділи Черкаської ОВА активно виконують вказані проекти попри військову агресію.

Стан інформатизації в Черкаській ОВА було покращено наприкінці 2021 року шляхом проведення підключення захищеного доступу до мережі Інтернет від АТ «Укртелеком», для офіційного вебсайту Черкаської ОВА встановлено SSL сертифікат, що покращує шифрування даних між користувачем вебсайту та сервером, де безпосередньо розміщений вебсайт.

Протягом 2019 – 2021 року Держархівом Черкаської області було оцифровано 2018 описів справ. У 2022 році заплановано оцифрування 600 описів справ.

ІКС Управління цивільного захисту Черкаської ОВА створена відповідно до вимог Закону України «Про Національну програму інформатизації». Наявний (поточний) стан забезпечує захист та безперебійне функціонування ІКС під час роботи працівників, відповідно до затвердженої логічної схеми інформатизації.

Загальні проблеми інформатизації.

У зв'язку з військовою агресією з боку російської федерації, задля уникнення кібератак 24.02.2022 була відключена СЕД «АСКОД». Програмне та матеріально-технічне забезпечення Черкаської ОВА, її апарату, структурних підрозділів, РВА, органів місцевого самоврядування потребують покращення, а

саме закупівлі сучасних персональних комп'ютерів, та легалізації програмного забезпечення.

Шляхи вирішення проблем

За спонсорської підтримки компанії Microsoft, здійснюються заходи щодо перенесення СЕД до хмарного середовища Microsoft Azure. Після перенесення даних у хмарне середовище, планується розгортання та запуск СЕД з урахуванням всіх вимог щодо кібербезпеки в тому числі ізоляція середовища СЕД за допомогою віртуальної приватної мережі та використання інших засобів захисту Microsoft Azure. Також Черкаська ОВА впроваджує для підпорядкованих структурних підрозділів, РВА, органів місцевого самоврядування корпоративну електронну пошту на основі єдиного серверу Microsoft Exchange. Для підвищення безпеки та ефективності роботи з документами використовуються інструменти Microsoft Office 365.

Для забезпечення подальших заходів з інформатизації потрібне виконання наступних пунктів:

1. Закупівля примірників програмної продукції з електронною ліцензією, що передається каналами мережі Інтернет Win Pro 10 SNGL a OLP NL Legalization GetGenuine;
2. Закупівля примірників програмної продукції з електронною ліцензією, що передається каналами мережі Інтернет Microsoft 365 Business Standart;
3. Закупівля примірників програмної продукції з ліцензією на захист фізичних і віртуальних робочих станцій Business Security;
4. Підключення до хмарної АТС від АТ «Укртелеком» для більш раціонального використання фінансових ресурсів Управління комунікацій, що дасть змогу здійснювати безкоштовні дзвінки всередині мережі;
5. Проведення робіт зі створення КСЗІ на робочих станціях де здійснюється обробка персональних даних працівників управління, здійснюється адміністрування офіційного вебсайту Черкаської обласної державної адміністрації;
6. Місце адміністрування вебсайту повинно бути обмежено в доступі сторонніх осіб відповідно до пунктів інструкції з захисту веб-сторінки від несанкціонованого доступу (НД ТЗІ 2.5-010-03), шляхом забезпечення встановлення комплекту контролю доступу з кодовою клавіатурою та електромеханічним замком;
7. Потреба в оновленні на більш сучасну офісну техніку, персональний комп'ютер з більш потужними параметрами для адміністрування вебсайту Черкаської ОВА, зберігання резервних копій вебсайту, баз даних.

Основні досягнення

Станом на 01.01.2022 у закладах загальної середньої освіти області налічується 21 923 одиниці сучасної комп'ютерної техніки, у тому числі 808

навчально-комп'ютерних комплексів, встановлено 46 лінгафонних кабінетів, 6 кабінетів Захисту Вітчизни, 12 кабінетів інформатики (всього 64 кабінети).

Для якісної організації освітнього процесу використовується 1 183 інтерактивні дошки та 1 937 проекторів. На один комп'ютер в області припадає 5 учнів 1-11 класів, 4 учні 1-4 класів та 4 учні 5-11 класів. Вчителі області (100 %) володіють інформаційно-комунікаційними технологіями.

Усі 493 заклади загальної середньої освіти підключені 100 % до мережі Інтернет, у тому числі 81 заклад (17 %) мають швидкісний Інтернет >100 Мбіт/с, 370 закладів (75 %) мають швидкість до 100 Мбіт/с, 42 заклади (8 %) мають швидкість до 30 Мбіт/с (переважно заклади у сільській місцевості, які обмежені можливостями провайдерів).

Шкільні бібліотеки 100 % підключено до мережі Інтернет та забезпечені комп'ютерною технікою у кількості 533 одиниці. Також, у комунальному навчальному закладі «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» працює електронна бібліотека, яка містить електронні варіанти підручників, довідкової та художньої літератури відповідно до навчальних програм.

З метою формування єдиного інформаційного освітнього простору, покращення доступу до освітніх ресурсів, в Управлінні освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації, органах управління освітою райдержадміністрацій, сільських, селищних, міських територіальних громад, усіх закладах загальної середньої освіти області створені власні вебсайти.

Для організації безперервного підвищення кваліфікації вчителів у міжкурсовий період, розвитку професійної компетентності педагогічних працівників області створено регіональну мережеву систему «Віртуальна академія методичних наук Черкаського ОІПОПП», яка об'єднує 39 сайтів інтернет-клубів, інтернет-спільнот, центрів інституту.

В сфері охорони здоров'я, всі медичні установи області підключені до мережі Інтернет та мають електронний зв'язок. Швидкість інтернет-зв'язку коливається: від до 100 Mb/s до 1 Gb/s.

В квітні 2022 року Міністерством охорони здоров'я України розподілено на медичні заклади області 23 термінали Starlink (12 нового покоління та 11 – першого), що дозволило забезпечити безперебійний доступ до мережі Інтернет 22 заклади охорони здоров'я області (4 міські лікарні, 2 ЦПМСД, 11 багатопрофільні лікарні територіальних громад, 5 обласних установ).

Чернігівська область.

Програма інформатизації Чернігівської області на 2021-2023 роки розроблена та схвалена Чернігівською облдержадміністрацією, погоджена з Генеральним державним замовником, затверджена Чернігівською обласною радою на виконання Законів України «Про Національну програму

інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644 «Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації», з метою поглиблення та подальшого розвитку інформатизації Чернігівської області в інтеграційному зв'язку з Національною програмою інформатизації України, створення умов для побудови інформаційного суспільства, ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади із суспільством, подальшого соціально-економічного розвитку області.

У програмі закладені використання нових інформаційних технологій, сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки, розширення та вдосконалення єдиної електронної комунікаційної мережі, баз і банків даних та знань, система підготовки висококваліфікованих фахівців для забезпечення економічного, духовного, культурного та наукового зростання, як вирішальної умови поліпшення ситуації в області, планомірний розвиток практично усіх галузей економіки.

Заходи з інформатизації області році спрямовані на забезпечення розвитку електронної комунікаційної інфраструктури та формування інформаційної інфраструктури області і, як наслідок, підвищення ефективності управлінських рішень у розв'язанні проблем соціально-економічного розвитку регіону.

Для ефективності процесу інформатизації області відповідні ресурси були спрямовані, насамперед, на реалізацію загальнозначущих проектів інформатизації, а саме:

- забезпечення функціонування та розвитку корпоративної мережі органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області за допомогою технологій швидкісної передачі даних з використанням надійних каналів зв'язку та інше;
- розвиток СЕД, впровадження технології використання електронного підпису з метою переходу на без паперовий документообіг, тощо;
- технічну підтримку вебпорталу «Електронна Чернігівщина»;
- впровадження та технічна підтримка системи автоматизованого бухгалтерського обліку органів виконавчої влади області;
- придбання, заміна та підтримка безперебійного функціонування обладнання для ТКЦ області;
- здійснення заходів з технічного захисту інформації в автоматизованих інформаційних та ІКС органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області.

Завдання 1.

Забезпечення функціонування та розвитку корпоративної мережі органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області за допомогою

технологій швидкісної передачі даних з використанням надійних каналів зв'язку та інше (198 000 гривень)

Протягом попередніх звітних періодів створені локальні мережі у всіх райдержадміністраціях, впроваджено сервери на районних вузлах зв'язку за допомогою яких відбувається об'єднання районних мереж між собою у «Обласну корпоративну мережу». До корпоративної мережі підключені структурні підрозділи облдержадміністрації. За відповідний звітний період забезпечено безперебійне функціонування та адміністрування серверів корпоративної мережі на районних та обласному вузлах зв'язку, та оновлення серверного обладнання(38 об'єктів інформаційної діяльності).

Отриманий результат:

- створення передумов для подальшого розвитку та розширення корпоративної мережі в області;
- надання доступу до загальнообласних інформаційних ресурсів;
- створення можливостей для розвитку сучасних засобів комунікацій (IP-телефонія, відеозв'язок і т. і.);
- створення можливостей для впровадження сучасних інформаційних автоматизованих систем для забезпечення підвищення ефективності в діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Завдання 2.

Розвиток регіональної складової електронної інформаційної системи «Електронний уряд»

2.1 Розвиток СЕД, впровадження технології використання електронного підпису з метою переходу на без паперовий документообіг, тощо (670 240 гривень)

Забезпечено програмну підтримку банку даних електронного документообігу на об'єктах інформаційної діяльності в межах Єдиної інформаційної системи органів державного управління(ЄІСОДУ). Створено центр обміну документами, налагоджено обмін електронними документами облдержадміністрації, райдержадміністрацій та їх структурних підрозділів з органами державного управління області.

Отриманий результат:

- встановлення СЕД автоматизувало діловодство та контроль виконавської дисципліни в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування області. Підвищилась швидкість обробки паперових документів, створюються передумови для переведення процесів діловодства на безпаперову основу, що є логічним кроком до побудови сучасної системи державного управління та самоврядування, широкомасштабного впровадження у діяльність органів влади, відомств, організацій сучасних засобів та методів збирання, накопичення, оброблення і використання даних, необхідних для задоволення соціальних і

інформаційних потреб населення та прийняття обґрунтованих рішень на всіх рівнях;

- підвищилась швидкість проходження інформації (документів, сканованих образів тощо) між органами виконавчої влади;

- підвищилась надійність передавання інформації за рахунок гарантованої доставки, підвищення безпеки інформації;

- створено передумови для організації електронного документообігу в органах місцевого самоврядування області.

Успішна експлуатація СЕД в апараті Чернігівської обласної державної адміністрації, районних держадміністраціях та структурних підрозділах облдержадміністрації підтверджує правильність вибраного напрямку у досягненні більш ефективного адміністративного управління.

2.2 Технічна підтримка вебпорталу «Електронна Чернігівщина» (198 000 гривень)

Забезпечено функціонування вебсайтів облдержадміністрації, райдержадміністрацій та структурних підрозділів облдержадміністрації, які об'єднані між собою в єдиний вебпортал органів виконавчої влади області, проведено його модернізацію. Вебсайти інтегровані з системою електронного документообігу, системою IP-телефонії та відеозв'язку у Єдину інформаційну систему органів державного управління (ЄІСОДУ).

Отриманий результат:

- створено єдиний інформаційний простір для висвітлення діяльності органів виконавчої влади області через мережу Інтернет, забезпечення відкритості системи для громадян України шляхом інформування про організацію влади, діяльність органів виконавчої влади, надання іншої корисної інформації.

Завдання 3.

Впровадження та технічна підтримка системи автоматизованого бухгалтерського обліку органів виконавчої влади області (39 000 гривень)

Забезпечено ліцензійне супроводження системи «ІС-ПРО» модуль «Облік заробітної плати», встановлених у обласній та районних державних адміністраціях Чернігівської області

Отриманий результат:

- знижено ризик виникнення помилок, економічність бухгалтерського обліку, оптимізація оподаткування без зайвих ризиків, підвищення оперативності бухгалтерського обліку.

Завдання 4

Придбання, заміна та підтримка безперебійного функціонування обладнання для ТКЦ області та інше (122 026 гривень)

Здійснено придбання комплектуючих для забезпечення стабільного функціонування регіонального ЦОД.

Отриманий результат:

- забезпечено безперебійне та безаварійне функціонування сучасної системи регіональних інформаційних ресурсів що розташовані в обласному ЦОД.

Завдання 5.

Здійснення заходів з технічного захисту інформації в автоматизованих інформаційних та ІКС органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області та інше (196 100 гривень)

Проведено передпроектні роботи по створенню комплексної системи захисту інформації в автоматизованій системі класу «3» призначеній для обробки державних інформаційних ресурсів на об'єктах інформаційної діяльності Чернігівської обласної державної адміністрації.

Отриманий результат:

- створено передумови для забезпечення гарантії відповідності рівня захищеності інформації вимогам нормативних документів - одержання об'єктивної оцінки рівня захищеності інформації через систему державної експертизи та атестації.

Чернівецька область.

Обласною державною адміністрацію підготовлено проект регіональної програми інформатизації Чернівецької області «Цифрова Буковина» на 2022-2024 роки, який погоджено Міністерством цифрової трансформації України та направлено на розгляд Чернівецької обласної ради. Проте, введення воєнного стану, необхідність фінансування з обласного бюджету заходів з підвищення обороноздатності, а також часткова втрата актуальності окремих завдань програми стали причиною її відкликання у травні 2022 року з розгляду Чернівецькою обласною радою.

Сьогодні основна увага приділяється забезпеченню безперебійного функціонування та підтримці наявних ІКС, що забезпечують діяльність органів влади.

Функціонують вебресурси обласної державної адміністрації[16] та обласної ради[17]. Територіальні громади активно використовують загальнодержавну платформу[18] для створення власних сайтів. Станом на 15.07.2022 43 (+5) з 52 територіальних громад створили вебсайти на цій платформі. Активно використовуються вебплатформи для проведення нарад у режимі відеоконференцій. Більшість органів місцевого самоврядування мають також власні сторінки або групи у соціальній мережі Facebook.

У зв'язку зі змінами в організації роботи обласної державної (військової) адміністрації, а також через неможливість забезпечення належного рівня

[16] bukoda.gov.ua

[17] bukrada.gov.ua

[18] gromada.org.ua

інформаційної безпеки в умовах правового режиму воєнного стану, було зупинено введення в повноцінну експлуатацію СЕД Megapolis.Doc.Net, впровадження якої розпочалося наприкінці 2021 року.

Окрім того, слід зазначити, що в обласному бюджеті на 2022 рік не передбачено кошти на реалізацію програми впровадження та підтримки СЕД. Наразі в обласній державній (військовій) адміністрації використовується локальна версія СЕД Megapolis.Документообіг без підключення до глобальних мереж, що функціонує в режимі електронної канцелярії. Міжвідомчий обмін документами здійснюється через Систему електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ) (вебдоступ).

В умовах воєнного стану критично важливим є забезпечення громадян України базовими адміністративними послугами, зокрема, такими як: послуги реєстрації актів цивільного стану (РАЦС), паспортні послуги, реєстрація місця проживання, адміністративні послуги соціального характеру, видача довідок ВПО, реєстрація бізнесу та нерухомості, реєстрація транспортних засобів та видача посвідчень водія.

Станом на 01.07.2022 в Чернівецькій області функціонують 37 ЦНАП територіальних громад: 3 територіальних підрозділи та 53 - віддалених робочих місця. За перше півріччя 2022 року ЦНАП надано 168,0 тисяч адміністративних послуг, що на 33,5% більше, ніж за аналогічний період минулого року. 27 з 37-ми ЦНАП відкрито в рамках Програми «U-LEAD з Європою». За результатами моніторингу мережі ЦНАП області визначено ще 15 громад, які потребують створення ЦНАП.

Від початку військових дій ЦНАПи Чернівецької області почали функціонувати у форматі ЦНАП «Турботник», на їх базі відкрили пункти допомоги переселенцям, військовослужбовцям та територіальній обороні. Станом на 01.07.2022 ЦНАП Чернівецької області видано 58156 довідок внутрішньо переміщеним особам.

Забезпечення надання ефективних адміністративних послуг під час військових дій дуже важливе для нормальної життєдіяльності територіальних громад, ведення економічної діяльності та подальшої відбудови та розвитку України. Тому надзвичайно важливо зберегти персонал ЦНАП та суб'єктів надання адміністративних послуг, особливо при ризиках скорочень через можливі труднощі з державним бюджетом України.

Оператори електронних комерційних послуг області забезпечують надання своїх послуг. Переважна більшість території області має 3G/4G покриття (крім гірських районів). Покриття широкосмугового доступу до мережі Інтернет в області досягає 90%. За даними НКРЗІ в Чернівецькій області понад 120 тисяч домогосподарств повністю забезпечені доступом до мережі Інтернет.

Обласна державна (військова) адміністрація у межах наявних організаційно-технічних, фахових та фінансових ресурсів вживає заходів,

спрямованих на постійний моніторинг стану кіберзахисту власних інформаційних ресурсів.

Особлива увага наразі приділяється інформуванню про потенційні загрози, рекомендаціям щодо безпечної поведінки в мережі, дотриманню кібергігієни. Від початку 2022 року не було зафіксовано кібератак, які б призвели до значних негативних наслідків, таких як недоступність інформаційних ресурсів, витік інформації, порушення цілісності державних інформаційних ресурсів. Разом з тим, на офіційні поштові скриньки надходять електронні фішингові листи та листи з вкладеннями, що містять шкідливе програмне забезпечення. Про 17 таких кіберінцидентів було оперативно проінформовано Урядову команду реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA.

Свої офіси, представництва або філіали у Чернівцях мають понад 50 IT-компаній, більшість з яких працюють за схемою аутсорсингу. Кількість компаній зросла через релокацію зі східних областей України. Серед найбільших та найвідоміших брендів SoftServe, EPAM, SharpMinds, Yukon Software, AlterEGO, ASD, Bizico, InventorSoft, eLogic Commerce, OSF Global Services та інші.

Серед багатьох проблем, що виникають в процесі цифрової трансформації на регіональному рівні, можна виокремити такі:

обмежені можливості обласного та місцевих бюджетів у забезпеченні фінансування процесів інформатизації, особливо в умовах воєнного стану;

відсутність єдиної розвиненої регіональної інформаційно-комунікаційної інфраструктури органів влади Чернівецької області;

низький рівень організаційного та фахового забезпечення впровадження інформаційних технологій в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, неможливість через це забезпечити належний рівень адміністрування та кіберзахисту;

велика кількість морально та фізично застарілої комп'ютерної техніки в облдержадміністрації, райдержадміністраціях, місцевих радах, використання застарілого програмного забезпечення, що створює умови для зараження комп'ютерними вірусами, проведення успішних кібератак тощо;

низький рівень використання відкритого програмного забезпечення, а також небажання і неготовність працівників переходити на такі програмні продукти, значна доля програмного забезпечення, що потребує легалізації;

неможливість виконання вимог всіх нормативних документів щодо безпеки ІКС (вимагає значних фінансових, часових та інших витрат) і водночас необхідністю оперативної автоматизованої обробки та передачі даних, що особливо актуально у воєнний час.

Значну частину означених проблем можна вирішити шляхом централізованого впровадження типових рішень (СЕД, систем бухгалтерського обліку, вебсайтів тощо) в місцевих державних адміністраціях та громадах.

Створення загальнодержавних та регіональних дата-центрів для розміщення інформаційних ресурсів органів виконавчої влади, місцевого самоврядування дозволить концентрувати фінансові, кадрові ресурси, вести єдину політику адміністрування, підтримки та створення систем захисту інформації.

Місто Київ.

Комплексна міська цільова програма «Електронна столиця» на 2019-2022 роки (далі – Програма), затверджена рішенням Київської міської ради від 18.12.2018 № 461/6512, зі змінами внесеними рішенням Київської міської ради від 24.06.2021 № 1570/1611 «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 18.12.2018 № 461/6512 «Про затвердження Комплексної міської цільової програми «Електронна столиця» на 2019-2022 роки», із орієнтовним обсягом фінансування (вартістю) у 2021 році у сумі 1 927 722,2 тис. гривень.

Програма є інструментом створення умов для досягнення цілей Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, затвердженої рішенням Київської міської ради від 15.12.2011 № 824/7060 (далі - Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року).

Для успішного виконання завдань, визначених Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року, та забезпечення розвитку Києва як сучасного міста здійснюється впровадження інновацій, інформаційно-комунікаційних технологій в усіх сферах життєдіяльності столиці з метою підвищення рівня життя киян, надання якісних послуг населенню та бізнесу, зменшення вартості та споживання ресурсів, забезпечення взаємної комунікації влади та громадян тощо.

Основні напрями діяльності Програми визначалися з урахуванням першочерговості вирішення проблемних питань у сфері інформатизації, розвитку електронного урядування, захисту інформації, а також забезпечення розвитку усіх секторів міського господарства через створення та впровадження інноваційних технологій та електронних сервісів.

При формуванні переліку заходів Програми враховувалися результати реалізації завдань попередніх міських цільових програм у сфері інформатизації, розвитку електронного урядування, захисту інформації, інших проектів з впровадження міських ІКС (бази даних, реєстри, е-сервіси тощо) та створення міської інформаційно-комунікаційної інфраструктури (центри обробки даних, електронні комунікаційні мережі тощо), забезпечення їх функціонування та розвитку.

Відповідно до рішення Київської міської ради від 24.12.2020 № 24/24 «Про бюджет міста Києва на 2021 рік» (зі змінами) для виконання заходів (завдань) Програми Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) виділено кошти у сумі 1 427 024,486 тис. гривень, апарату виконавчого органу

Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) – 4 334,900 тис. гривень, Департаменту внутрішнього фінансового контролю та аудиту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) – 300,0 тис. гривень, що загалом складає 1 431 659,386 тис. гривень (74% від запланованого).

Всього освоєно коштів протягом 2021 року по Програмі – 1 356 881,509 тис. гривень. Фінансування Програми по Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) розпочато у січні 2021 року.

На виконання заходів Програми протягом 2021 року Департаментом інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) здійснено оплату по загальному фонду – 331 604,132 тис. гривень, по спеціальному фонду – 1 021 529,725 тис. гривень, відповідно апаратом виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) – по загальному фонду – 3 408,905 тис. гривень, по спеціальному фонду – 82,847 тис. гривень, Департаменту внутрішнього контролю та аудиту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) – 255,900 тис. гривень.

У межах виконання заходів Програми реалізується ряд міських проектів, спрямованих на розбудову у місті Києві надійної ІТ-інфраструктури та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та систем, співвиконавцями яких є підпорядковані комунальні підприємства.

Комунальне підприємство «Інформатика» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у рамках виділеного бюджетного фінансування забезпечило виконання таких заходів Програми:

Пункт 2.1 «Обслуговування інформаційно-довідкових кіосків (терміналів), встановлених на туристичних об'єктах та маршрутах міста Києва».

Виконано договір на суму 1 781 720,0 гривень та надано послуги демонтажу, діагностики та ремонту 104 інформаційно-довідкових кіосків (терміналів), встановлених на туристичних маршрутах міста Києва.

Пункт 4.1 «Створення та супроводження програмно-апаратного комплексу Єдиного диспетчерського центру моніторингу роботи транспорту та збору інформації»:

Протягом 2021 року надано послуги із:

забезпечення доступу бортових комп'ютерів до мережі Інтернет комунальних транспортних засобів. Сплачено 30 009,82 гривень;

супроводження та технічного обслуговування апаратних компонентів програмно-апаратного комплексу «Єдиний диспетчерський центр моніторингу

роботи транспорту та збору інформації». Відповідно до укладеного договору сплачено 1 166 130,12 гривень.

Проведено монтаж та налаштування існуючого апаратного обладнання програмно-апаратного комплексу «Єдиний диспетчерський центр моніторингу роботи транспорту та збору інформації»: 235 бортових комп'ютерів для транспортних засобів, 144 терміналів водія. Відповідно до укладеного договору сплачено 2 471 171,2 гривень.

Придбано 120 комплектів бортового відеообладнання на муніципальний транспорт, сплачено 21 060 000,0 гривень.

Придбано та встановлено програмний модуль метеомоніторингу єдиного диспетчерського центру для збору параметрів для отримання даних з сенсорів дорожніх метеостанцій. Сплачено 2 358 600,0 гривень.

Пункт 6.1 «Створення, розвиток та супроводження програмно-апаратного комплексу управління та контролю мереж зовнішнього освітлення міста Києва».

Протягом 2021 року проведено дооснащення програмно-апаратного комплексу управління та контролю мереж зовнішнього освітлення міста Києва: придбано та встановлено 361 щит керування зовнішнім освітленням та 1663 демодулятори керування зовнішніми світильниками.

Відповідно до укладеного договору сплачено 392 630 488,93 гривень.

Пункт 11.1 «Розвиток комплексної системи відеоспостереження та систем забезпечення безпеки».

Протягом 2021 року придбано та встановлено 1048 камер відеоспостереження на суму 66 607 349,5 гривень, з них:

694 камери відеоспостереження;

343 камер із супутнім обладнанням для встановлення на вулицях міста Києва у 2022 році;

10 комплексів автоматичної фото- та відеофіксації правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху «КАСКАД 3»;

один комплект засобів відеофіксації для встановлення на окремих маршрутах міста Києва в 2022 році.

Відповідно до укладених договорів на суму 10 670 146,0 гривень встановлено 380 камер відеоспостереження, закуплених у 2019-2020 роках, а саме:

305 камер у Київському метрополітені;

44 камери на дорогах міста Києва з інтелектуальною аналітикою дорожнього руху;

31 камера на вулицях міста Києва.

Також, на суму 4 307 850,19 гривень здійснено придбання 17 комплектів обладнання для встановлення камер відеоспостереження в Київському метрополітені.

Придбано один комплект обладнання для встановлення камер відеоспостереження на автошляхах міста Києва на суму 1 395 930,0 гривень.

На суму 1 498 875,0 гривень придбано 362 одиниці обладнання для забезпечення сталої роботи комплексної системи відеоспостереження міста Києва, яке буде використовуватися як підмінний фонд.

Пункт 11.2 «Супровід та технічна підтримка комплексної системи відеоспостереження». Виконано договори із:

супроводу та технічної підтримки комплексної системи відеоспостереження на суму 18 880 000 гривень;

супроводу та технічної підтримки 20 комплексів «КАСКАД» на суму 1 105 699,24 гривень;

обслуговування електрообладнання яке розташоване на станціях метрополітену на суму 29 953,19 гривень;

демонтажу та тестування, відновлення працездатності, монтажу та юстування шести комплексів автоматичної фото/відеофіксації правопорушень в сфері безпеки дорожнього руху «КАСКАД» на суму 139 728,1 гривень;

метрологічної повірки комплексів автоматичної фото/відеофіксації правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху «КАСКАД» на суму 82 454,4 гривень.

Укладено договори з установами, підприємствами, організаціями на відшкодування витрат спожитої електричної енергії, відповідно до актів наданих послуг сплачено 856 076,48 гривень.

Пункт 12.1 «Створення, розвиток та супроводження системи оповіщення в разі виникнення надзвичайних ситуацій». Виконано договір на придбання одного комплекту програмно-апаратного комплексу для прогнозування потенційних проблем та інформування на основі аналізу зібраних з датчиків даних на суму 29 274 061,50 гривень.

Пункт 16.3 «Обслуговування центру обробки даних (міського дата центру)».

Протягом 2021 року надано послуги із:

технічного обслуговування системи пожежної сигналізації міського центру обробки даних (ЦОД), розташованого за адресою: вул. Дегтярівська, 37 на суму 49 500 гривень;

технічного обслуговування системи кондиціювання та вентиляції центру обробки даних на суму 49 800 гривень;

ремонту і технічного обслуговування системи контролю доступу та відеонагляду у міському центрі обробки даних (ЦОД) на суму 49 302,00 гривень;

технічного обслуговування дизель – генераторної установки на суму 31 417,20 гривень.

Виконано договір на придбання обладнання для відновлення працездатності прецизійного кондиціонера у міському центрі обробки даних (ЦОД) на суму 19 980,00 гривень.

Здійснювалася виплата заробітної плати з нарахуваннями працівникам комунального підприємства «Інформатика» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у сумі 30 978 193,52 гривень.

Пункт 16.4 «Дооснащення інтелектуально-аналітичного комплексу комплексної системи відеоспостереження міста Києва».

Для дооснащення інтелектуально-аналітичного комплексу комплексної системи відеоспостереження міста Києва придбано та встановлено:

17 серверів cloud-платформи та супутнє програмне забезпечення.

Відповідно до укладеного договору сплачено 14 897 399,0 гривень.

170 одиниць ліцензій для комплексної системи відеоспостереження на суму 19 192 134,0 гривень.

Пункт 16.5 «Модернізація та функціональне розширення апаратних комплексів для поточних та перспективних завдань».

Протягом 2021 року виконано договори щодо придбання:

чотирьох апаратних комплексів для розширення серверно-апаратної платформи оперативної обробки інформації. Відповідно до укладених договорів сплачено 40 358 360,0 гривень. одного комплекту обладнання для розширення апаратного комплексу міського центру обробки даних обладнанням для забезпечення безперебійного живлення. Відповідно до укладеного договору сплачено 6 367 456,0 гривень.

Виконано договір на надання послуг з налаштування та технічного супроводу апаратних комплексів на суму 2 496 116,0 гривень.

Пункт 16.6 «Оренда промислового дата-центру». Виконано договір з надання послуг з використання серверних потужностей дата-центру та каналів передачі даних для потреб міста Києва на суму 3 999 999,84 гривень.

Пункт 16.8 «Створення та супроводження платформи інтернету речей».

Виконано договори на придбання:

одного примірника програмного забезпечення для роботи з даними, що надходять з кінцевих пристроїв до платформи інтернету речей та іншими даними завантаженими у ручному режимі або внаслідок інтеграції (взаємодії) зі сторонніми системами через доступні інтерфейси на суму 152 284,57 гривень;

двох примірників програмної продукції системи отримання вимірюваних параметрів про стан навколишнього та внутрішнього середовища у межах концепції «Інтернет речей» (IOT) на суму 5 263 607,80 гривень.

Пункт 19.2 «Створення ситуаційного центру протидії загрозам у місті Києві на вул. Дегтярівській, 37 у Шевченківському районі».

Виконано договори щодо:

розробки проектного рішення для впровадження програмно-апаратного комплексу міської інтеграційної платформи на суму 3 979 526,0 гривень;

придбання програмно-апаратного комплексу міської інтеграційної платформи та програмно-апаратного комплексу для створення системи оперативно-диспетчерського управління дорожнім рухом. Відповідно до укладених договорів сплачено 88 718 164,0 гривень.

Спеціалізоване комунальне підприємство «Київтелесервіс»:

Пункт 12.2 «Побудова опорної безпроводової мережі для створення системи раннього оповіщення від техногенних загроз, екологічного моніторингу».

Виконано договір на суму 59 868 000,00 гривень щодо закупівлі та монтажу обладнання та придбано 118 комплектів обладнання для створення опорної бездротової мережі LoRaWan (системи раннього оповіщення від техногенних загроз, екологічного моніторингу). Побудова мережі відбувається відповідно до ескізного проекту, в якому визначено перелік будівель комунальної власності, на дахах яких встановлено базові станції.

Пункт 16.9 «Створення, розвиток та супроводження сервісної мережевої інфраструктури».

Виконано договори щодо закупівлі:

364 комплектів мережевого обладнання для підключення 416 об'єктів (освітні заклади, медичні заклади, агрегуючі майданчики системи міського відеоспостереження) до міської мережевої інфраструктури на суму 172 839 724,14 гривень.

п'яти комплектів обладнання для передачі даних та одного комплекту програмної продукції на суму 1 687 828,91 гривень.

Пункт 16.10 «Створення та розвиток мережі доступу».

Виконано договір на суму 4 718 388,24 гривень на придбання та встановлення 400 комплектів мережевого обладнання для підключення 388 закладів загальної середньої освіти до муніципальної мережевої інфраструктури.

Пункт 16.11 «Модернізація локальних обчислювальних мереж структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)».

Виконано договір на суму 4 524 616,00 гривень на закупівлю 100 одиниць обладнання із супутніми послугами встановлення та пусконалагодження; 318 ліцензій для повноцінного функціонування мережевого обладнання безпроводового доступу до мережі Wi Fi в адміністративній будівлі Київської міської ради (вул. Хрещатик 36).

Пункт 16.12 «Створення та супроводження системи міського телефонного електрозв'язку».

Виконано договори на закупівлю:

500 комплектів телефонного обладнання на суму 858 900,00 гривень;

трьох комплектів обладнання та розробку проекту для розширення функціональних можливостей міської телефонної станції та розширення ліній міського телефонного зв'язку на базі програмно-апаратного комплексу «Iskratel SI3000» на суму 796 400,10 гривень;

352 ліцензій для розширення функціональних можливостей міської телефонної станції та розширення ліній міського телефонного зв'язку на суму 229 002,50 гривень.

Пункт 16.14 «Супровід та підтримка міської мережевої інфраструктури».

Виплачено заробітну плату з нарахуваннями працівникам спеціалізованого комунального підприємства «Київтелесервіс» у сумі 18 318 742,47 гривень.

Для супроводу і підтримки мережевої інфраструктури у межах поточної діяльності виконано договір на закупівлю послуг, пов'язаних із системами і їх підтримкою. Сплачено за надані послуги відповідно до актів 48 468 740,00 гривень.

Виконано договір на технічне обслуговування електрообладнання об'єктів КП «Київтелесервіс» на суму 101 706,95 гривень.

Виконано договір з комунальним підприємством «Київський метрополітен» на відшкодування вартості спожитої електричної енергії, послуг з передачі електричної енергії, послуг з розподілу електричної енергії, використання електричних мереж для забезпечення електроживлення, послуг з компенсації перетікань реактивної електричної енергії на суму 1 257 687,94 гривень.

Пункт 16.15 «Оснащення приміщень структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій системою відеоконференцзв'язку».

Для розширення системи відеоконференцзв'язку виконано договори на придбання обладнання:

366 одиниць ліцензійного програмного забезпечення на суму 1 615 000,00 гривень;

трьох комплектів серверного обладнання на суму 2 747 600,00 гривень;

чотирьох комплектів обладнання для користувача відеоконферензв'язку на суму 813 600,00 гривень.

Пункт 16.16 «Модернізація та розвиток кабельного телебачення».

Проведено процедуру закупівлі обладнання, за результатами якої відхилено всі тендерні пропозиції.

Пункт 16.18 «Придбання ліцензійного програмного забезпечення».

Виконано договори щодо:

закупівлі 553 одиниць ліцензій на право використання програмного забезпечення інформаційно-аналітичної системи «Ліга» структурними

підрозділами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на суму 14 124 500,00 гривень;

продовження права користування для двох одиниць програмної продукції Citrix для оптимізації процесу надання адміністративних послуг на суму 175 709,00 гривень.

Пункт 16.19 «Придбання комп'ютерної техніки та оргтехніки». Договір було розірвано у зв'язку з неотриманням погодження від Міністерства цифрової трансформації України.

Пункт 16.20 «Закупівля антивірусного програмного забезпечення».

Виконано договір на суму 3 329 939,20 гривень на закупівлю 12440 одиниць антивірусного програмного забезпечення.

Пункт 16.21 «Побудова системи управління підключеннями та гнучкий контроль доступу для безпроводових та кабельних пристроїв».

Придбано програмно-апаратний комплекс для контролю доступу безпроводових підключень до мережевої інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на суму 6 677 258,4 гривень.

Пункт 16.22 «Створення та впровадження операційного центру кібербезпеки, його технічне обслуговування, сервісна підтримка, розширення та дооснащення».

Виконано договори на закупівлю:

16 одиниць ліцензійного програмного забезпечення для систем захисту міської мережевої інфраструктури на суму 22 969 432,99 гривень;

10 комплектів ліцензійного програмного забезпечення з наданням супутніх послуг з інтеграції, розгортання та впровадження для функціонування операційного центру кібербезпеки на суму 26 810 000,00 гривень.

Комунальним підприємством «Головний інформаційнообчислювальний центр» (далі – КП ГІОЦ) забезпечено виконання таких заходів Програми:

Пункт 7.1 «Закупівля та встановлення програмно-технічних комплексів самообслуговування, придбання програмного забезпечення для впровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті міста Києва незалежно від форм власності, забезпечення розповсюдження та поповнення єдиного електронного квитка».

Забезпечено виконання договорів щодо закупівлі:

невиключної ліцензії на програмне забезпечення для приймання оплати проїзду із застосуванням банківських карток в рухомому складі міського пасажирського транспорту (наземний транспорт) та автоматизованих контрольних пунктах (турнікетах) через технічні засоби АСОП на суму 3 999 990 гривень;

невиключної ліцензії на програмне забезпечення для розширення можливості оплати проїзду в пасажирському транспорті приватних перевізників за допомогою банківської картки на суму 969 000 гривень;

невиключної ліцензії на програмне забезпечення для розширення можливості оплати проїзду в пасажирському транспорті за допомогою мобільного застосунку на суму 671 000 гривень;

невиключної ліцензії на програмне забезпечення» для розширення можливості оплати проїзду в пасажирському транспорті за допомогою SMS-повідомлень на суму 779 000 гривень;

програмного забезпечення для обробки замовлень для виготовлення електронних учнівських квитків з функцією транспортної картки учням закладів загальної середньої освіти м. Києва на суму 2 403 000 гривень;

програмного забезпечення для підключення приватних перевізників до АСОП з його подальшим встановленням та налаштуванням на суму 2 838 000 гривень;

програмного забезпечення «Програмні модулі АСОП» для розширення функціональності системи АСОП на суму 6 976 525 гривень;

монтажу 16 програмно-технічних комплексів самообслуговування (автоматів) з продажу та поповнення ресурсу засобів оплати проїзду в місті Києві на суму 311 037,50 гривень.

Пункт 8.1 «Створення та супроводження платформи «Електронна медицина». Зібрано пропозиції структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) щодо створення платформи «Електронна медицина» (далі – Платформа) для формування відповідного проекту технічних вимог.

Опрацьовувалися зауваження Департаменту охорони здоров'я Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) до проекту технічних вимог на створення Платформи, а також пропозиції комунального некомерційного підприємства «Київський міський інформаційно-аналітичний центр медичної статистики» щодо автоматичного формування звітів у межах функціонування Платформи.

Пункт 10.1 «Створення, впровадження, супровід та модернізація інформаційно-комунікаційних систем/підсистем, сервісів єдиного освітнього простору м. Києва».

Виконано договори щодо надання послуг із:

модернізації та супроводу системи електронного запису дітей до комунальних закладів дошкільної освіти територіальної громади міста Києва – «СЕЗ ЗДО» на суму 3 770 000 гривень.

створення системи автоматизації взаємозв'язків між учасниками спортивного освітнього процесу в місті Києві у формі мобільного застосунку на суму 3 841 000 гривень.

створення інформаційно-аналітичної системи «Карта освітніх потреб» на суму 3 450 000 гривень для автоматизації процесів обліку та управління даними, зберігання даних щодо матеріально-технічного стану будівель закладів освіти для подальшої обробки отриманих даних та їх аналізу.

Пункт 13.1 «Створення, розвиток та супроводження Платформи електронної демократії»

Для розвитку Платформи електронної демократії виконано договори з:

модернізації, функціонального розширення та впровадження ІКС «Єдиний веб-портал територіальної громади міста Києва» (далі – ЄВП) на суму 3 830 000 гривень: розробка адаптивної структури ЄВП з інформаційною архітектурою та графічним дизайном, що забезпечує цілісне та комфортне сприйняття текстової і графічної інформації усіма користувачами, зокрема людьми з порушеннями зору, в розрізі окремих вебсайтів, модернізації системи обліку публічної інформації, побудови та налаштування зручного керування ЄВП у розрізі окремих вебсайтів та гнучкого надання доступу, реалізації інтеграції із зовнішніми інформаційними системами;

створення системи електронного проходження проектів рішень Київської міської ради на суму 2 116 666,67 гривень;

розвитку «Сервісу електронних петицій» на суму 1 074 871,20 гривень;

розвитку (модернізація) електронної системи «Громадський проект» (сервіс «Громадський бюджет»)» на суму 1 900 000 гривень для приведення її у відповідність до змін до Положення про громадський бюджет міста Києва, затверджених рішенням Київської міської ради від 11.02.2021 № 6/47, та із врахуванням пропозицій Громадської бюджетної комісії.

Пункт 14.1 «Розвиток та впровадження міської платформи управління даними та сервісами».

Для розвитку міської платформи управління даними та сервісами виконано договори щодо:

модернізації «Програмна платформа для надання електронних послуг, у тому числі адміністративних» на суму 3 955 000 гривень для створення нових і модернізації наявних бізнес-процесів: модулів «Електронний кабінет», авторизації, ведення реєстрів, повідомлень, зберігання файлів, обробки бізнеспроцесів та створено модуль аналітики, інтеграції, морфологічну систему пошуку;

закупівлі ліцензії та послуги з впровадження спеціалізованих програмних засобів з метою забезпечення електронної інформаційної взаємодії з державними реєстрами України на суму 6 999 985 гривень для забезпечення здійснення високошвидкісного інформаційного обміну ІКС територіальної громади міста Києва з державними електронними інформаційними ресурсами України з дотриманням вимог законодавства України, а також для забезпечення можливості надання мешканцям міста Києва муніципальних сервісів з

інтегрованими електронними довірчими послугами відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» за допомогою ІКС територіальної громади міста Києва;

модернізації ІКС «Єдина міська платформа електронної взаємодії, управління даними та сервісами» на суму 10 998 800 гривень у частині розширення функціональності модуля електронної взаємодії програмних рішень міста Києва з державними електронними інформаційними ресурсами шляхом створення та модернізації сервісів електронної взаємодії з державними електронними інформаційними ресурсами;

створення сервісів електронної взаємодії з програмними рішеннями міста Києва;

створення компонента обліку, управління користувачами та інформаційними системами для надання програмним рішенням міста Києва (автоматизованим, інформаційним, ІКС, реєстрам та базам даних) можливості використання механізмів технологічної та інформаційної взаємодії за рахунок автоматизації бізнеспроцесів обміну даними між програмними рішеннями міста Києва або між програмними рішеннями міста Києва та державними електронними інформаційними ресурсами;

супроводу та налаштування ІКС «Інформаційно-аналітична звітність для органів влади, громадян та бізнесу» на суму 348 000 гривень для забезпечення працездатності функції автоматичного приймання фінансової та окремої статистичної звітності від структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в м. Києві державних адміністрацій та підприємств, установ, організацій комунальної власності територіальної громади м. Києва та консолідації отриманої звітності для проведення аналізу діяльності цих організацій;

закупівлі послуг з оцифрування об’єктів культурної інфраструктури міста Києва на суму 2 590 000 гривень з їх подальшою публікацією для накопичення та систематизації матеріалів згідно із сучасними стандартами якості й форматами подачі даних, доступного відображення інформації за напрямками: туризм,

культура, спорт. Створено «3D-тури» Київського зоопарку, станції метрополітену «Золоті Ворота», печер Києво-Печерської лаври, музею «Золоті Ворота» та інших музеїв, вело-пішохідного скляного мосту, парку «Наталка», пейзажної алеї тощо та «Street View» (об’єднання та відокремлення туристичних локацій в міські маршрути на електронній мапі геоінформаційної системи);

придбання невиключної ліцензії на використання об’єкта авторського права – програмного забезпечення на суму 395 000 гривень для своєчасного оновлення версій ГІС-ядра інформаційно-аналітичної системи «Управління майновим комплексом територіальної громади міста Києва» (далі – ІАС «Майно») та розширення функціональних параметрів;

модернізації та функціонального розширення інформаційно-аналітичної системи «Управління майновим комплексом територіальної громади міста Києва» на суму 3 850 000 гривень в частині створення модулів (підсистеми):

«Публічний простір комунальної власності територіальної громади міста Києва» та інтернет-портали: «Екологія» – для інформування населення про стан навколишнього природного середовища, зокрема акумулювання інформації, яка дозволяє суб'єктам владних повноважень проводити аналітику та приймати управлінські рішення, спрямовані на зменшення антропогенного навантаження;

«Об'єкти культурної спадщини» – для оприлюднення інформації про об'єкти культурної спадщини і заходи, які проводяться на об'єктах культурної спадщини для їх збереження; для можливості розширення переліку послуг, які надаються в електронній формі (отримання інформації щодо об'єктів культурної спадщини, оформлення документів щодо їх відчуження, оренди тощо).

Пункт 14.2 «Створення та впровадження комплексної інформаційно-аналітичної системи управління фінансово-господарською діяльністю в м. Києві (КІАС «УФГД»)». Виконано договір на модернізацію комплексної інформаційно-аналітичної системи управління фінансово-господарською діяльністю в м. Києві на підставі розробленої методології (КІАС УФГД) на загальну суму 6 000 000 гривень.

Пункт 15.1 «Супровід, впровадження та підтримка створених інформаційно-комунікаційних систем, платформ, веб-порталів та сервісів».

Виконано договори щодо:

супроводу, впровадження та підтримки 34 створених ІКС, платформ, вебпорталів та сервісів на суму 15 353 397,79 гривень;

придбання програмного забезпечення «Автоматизована система оперативного моніторингу функціонування АСОП» на суму 2 450 000 гривень для постійного контролю стану всіх елементів АСОП (оперативна оцінка технічного стану технічних засобів АСОП;

оперативного моніторингу змін в конфігурації турнікетних груп, виконання маршрутних рейсів та наявність валідацій, технічних засобів АСОП щодо працездатності носіїв електронного квитка, візуалізація консолідованих даних з інших систем моніторингу тощо);

надання послуг із модернізації та впровадження програмного забезпечення «Система керування спеціальними перепустками «Карантин» на суму 2 462 000 гривень для забезпечення розширення функціональних можливостей автоматизації процесу оформлення спеціальних перепусток на користування громадським транспортом під час дії обмежувальних протиепідемічних заходів;

надання послуг з налаштування інфраструктури засобами платформи Kubernetes» на суму 1 399 000 гривень для стабільного функціонування ІКС, платформ, вебпорталів та сервісів, враховуючи стійкість до катастроф

(відмовостійкість), а також для забезпечення підтримки та безперервності оновлень.

Витрати на заробітну плату працівникам комунального підприємства «Головний інформаційно-обчислювальний центр» склали 42 502 015,72 гривень.

Пункт 16.1 «Створення, впровадження та модернізація міських реєстрів». Виконано договори щодо модернізації:

ІКС «Інформаційна система «Муніципальний реєстр» на суму 8 116 000 гривень для доповнення та розвитку її функціональності;

автоматизованої системи «Нормативно-довідкова інформація» в частині функціонального компонента «Модуль консолідації адрес об'єктів нерухомості міста Києва» на суму 905 000 гривень;

ІКС «Реєстр утримувачів багатофункціональної електронної картки «Муніципальна картка «Картка киянина» на суму 2 294 000 гривень для вдосконалення та розширення функціональних можливостей Системи для підвищення ефективності роботи в соціальній сфері міста Києва;

інформаційної системи «Реєстр територіальної громади м. Києва» на суму 3 841 000 гривень для створення програмних компонентів для реалізації послуг реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання дітей віком до 14 років та осіб віком від 14 років, актуалізації інформації реєстраційних дій у відомчій інформаційній системі Державної міграційної служби України та ІКС «Муніципальний реєстр», створення механізму взаємодії з програмним забезпеченням ЦНАП міста Києва щодо отримання довідки про реєстрацію міста проживання та з ІКС «Єдина міська платформа електронної взаємодії, управління даними та сервісами», створення додаткових сервісів для прискорення обслуговування громадян тощо.

Пункт 16.7 «Створення резервного дата-центру».

Виконано договори щодо придбання :

апаратного ресурсу (серверного обладнання) для резервного дата-центру на суму 23 403 459,42 гривень;

чотирьох апаратних мережевих криптографічних модулів (апаратного ресурсу та системного програмного забезпечення) на суму 1 490 000 гривень для забезпечення високошвидкісної інформаційної взаємодії систем територіальної громади міста Києва з державними реєстрами України.

Пункт 16.23 «Створення та проведення державних експертиз комплексних систем захисту інформації автоматизованих систем Київської міської ради, структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності територіальної громади місті Києва».

Виконано договір на суму 3 118 849 гривень, в результаті якого закуплено послуги на створення комплексних систем захисту інформації (разом із

проведенням державних експертиз комплексних систем захисту інформації) для «Система менеджменту навчального процесу закладів загальної середньої освіти (EMS – educational management system)» та «Програмно-технічний комплекс електронного запису дітей до закладів дошкільної освіти міста Києва», а також проведено додаткові державні експертизи комплексних систем захисту інформації систем: «Інформаційно-аналітична система «Управління майновим комплексом територіальної громади міста Києва», «Єдиний інформаційний простір територіальної громади міста Києва», «Єдиний вебпортал територіальної громади міста Києва», «Автоматизована система «Нормативно-довідкова інформація» функціональний компонент «Модуль консолідації адрес об'єктів нерухомості м. Києва», «Інформаційна система «Реєстр домашніх тварин», «Реєстр утримувачів багатофункціональної електронної картки «Муніципальна картка «Картка киянина», «Автоматизована система обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті міста Києва незалежно від форм власності», «Єдина міська платформа електронної взаємодії, управління даними та сервісами», модуль (підсистема) «Комісія власності» (програмний комплекс VlasCom), «Інформаційна система «Реєстр територіальної громади міста Києва» (10 од.).

Отримано 12 атестатів відповідності комплексних систем захисту інформації, зареєстрованих в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, та експертні висновки до них.

Пункт 16.25 «Створення, впровадження, супровід та модернізація бібліотечної системи міста Києва».

Створено «Єдину електронну бібліотеку» для автоматизації всіх бібліотечних процесів: комплектування літератури, створення і ведення електронного каталогу, формування та друку вихідних форм, систематизації, обробки видань, що надходять, обліку бібліотечних фондів, ведення статистичної та управлінської звітності, аналізу книгозабезпеченості, формування міжбібліотечного абонемента і міжнародного бібліотечного абонемента тощо. Система розгорнута і налаштована на тестовому середовищі, отримано вихідний код в повному обсязі з описом, отримано документацію відповідно договору на «Створення та впровадження єдиної електронної бібліотеки» на суму 1 350 000 гривень.

Пункт 18.1 «Модернізація та супроводження інформаційно-комунікаційних систем єдиного інформаційного простору територіальної громади міста Києва та системи «Електронний архів міста Києва».

Виконано договір на надання послуг з модернізації та супроводу ІКС «Єдиний інформаційний простір територіальної громади міста Києва» на суму 4 499 999,96 гривень, а саме: оновлено програмне забезпечення АСКОД відповідно до загального розвитку операційних систем, інтернет-браузерів, змін законодавства України тощо.

Здійснювався супровід програмного забезпечення АСКОД. Модернізовано модуль погодження закупівель, розроблено API для зовнішніх інформаційних систем, проведено інтеграцію з функціональним компонентом «Модуль консолідації адрес об'єктів нерухомості міста Києва» автоматизованої системи «Нормативно-довідкова інформація» тощо.

Пункт 21.1 «Створення, впровадження та модернізація платформи великих даних»

Укладено договір на придбання невиключної ліцензії модуля звітності і дашбордів для іІКС «Платформа великих даних», проте у зв'язку із невиконанням умов договору Виконавцем, КП ГІОЦ розірвало договір в односторонньому порядку у зв'язку з неналежним наданням послуг.

Департамент внутрішнього контролю та аудиту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Пункт 20.1 «Модернізація, розвиток та супроводження інформаційно-комунікаційної системи «Портал внутрішнього контролю «Київаудит» (WEB-портал «Київаудит»)».

Виконано договір від 01.10.2021 № 29/2021 з ТОВ «Віадук-Інформ» на суму 76 500,00 гривень щодо надання консультаційних послуг з питань розробки технічного завдання на доопрацювання функціоналу модуля інформаційно-аналітичної системи КМДА «СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ» на базі web-порталу «Київаудит» (IBM DOMINO/LotusNotes).

Виконано договір від 19.11.2021 № 32/2021 з ТОВ «Віадук-Інформ» на суму 179 400,00 гривень щодо надання послуг із доопрацювання інформаційно-аналітичної системи КМДА «СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ» та впровадження функцій розширеного пошуку для модулів існуючої інформаційно-аналітичної системи «Київаудит» в ІТ-середовищі Замовника (IBM Notes/Domino 9).

Апарат виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Пункт 22.1 «Створення комплексних систем захисту інформації автоматизованих систем класу «1» *для оброблення інформації, що становить державну таємницю, в режимно-секретних підрозділах Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій та комунальних підприємств».*

Виконано договори від 20.04.2021 № 16, від 18.10.2021 № 56 з ТОВ «УКРІНФОРМСИСТЕМИ», у межах яких створено комплексні системи захисту інформації автоматизованих систем класу «1» для оброблення інформації, що становить державну таємницю, у режимно-секретних підрозділах

Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій та комунальних підприємств. Оплата на суму 330 671,52 гривень.

Пункт 22.3 «Обслуговування створених комплексних систем захисту інформації автоматизованих систем класу «1» *для оброблення інформації, що становить державну таємницю, в режимно-секретних підрозділах Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій та комунальних підприємств».*

Виконано договір № 7 від 18.02.2021 з ТОВ «УКРІНФОРМСИСТЕМИ» на суму 231 012,00 гривень на обслуговування створених комплексних систем захисту інформації автоматизованих систем класу «1» для оброблення інформації, що становить державну таємницю, у режимно-секретних підрозділах Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій та комунальних підприємств.

Пункт 22.4 «Створення та атестація комплексів технічного захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій, в яких циркулює інформація з обмеженим доступом».

Виконано договори № 17 від 20.04.2021, № 31 від 29.06.2021, № 55 від 18.10.2021, № 66 від 02.11.2021 з ТОВ«УКРІНФОРМСИСТЕМИ» для створення та атестації комплексів технічного захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій, в яких циркулює інформація з обмеженим доступом.

Оплата на суму 980 458,87 гривень.

Пункт 22.5 «Обслуговування створених комплексів технічного захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій».

Виконано договір № 6 від 18.02.2021 з ТОВ «УКРІНФОРМСИСТЕМИ» на суму 1 949 609,20 гривень, у межах якого проведено планове обслуговування створених комплексів технічного захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій.